

כרך נספחים 1 מתוך 3

מס'	שם הנספח	עמ'
1	נספח א - גיליונות הערכה 2015-2017	4
2	נספח ב - הערכות	21
3	נספח ג - תכתובת דואל 29.12.15	31
4	נספח ד - תכנס בסעאדה	36
5	נספח ה - התכתבות 24.2.17	38
6	נספח ו - הנחיית פרקליט המדינה	40
7	נספח ז - חוות דעת אורי כרמל עם נספחיה	53
8	נספח ח - החלטת רוזן אום חיראן	313
9	נספח ט - פניית מנהל מחש 17.7.17	324
10	נספח י - סיכום מחש 2017	328
11	נספח יא - התכתבות דואל 18.2.18	335

כרך נספחים 2 מתוך 3

מס'	שם הנספח	עמ'
12	נספח יב - סיכום פרקליט המדינה	340
13	נספח יג - התכתבות הר מירון	344
14	נספח יד - התכתבויות אהוביה סנדק זל	347
15	נספח טו - נספח ניגוד עניינים	357
16	נספח טז - עתירה מנהלית דובי שרצר	361
17	נספח יז - הערכות 2018 ו-2019	407
18	נספח יח - מכתב לפרקליט המדינה	417

כרך נספחים 3 מתוך 3

מס'	שם הנספח	עמ'
19	נספח יט - מכתבים להפסקת התעמרות	447
20	נספח כ - סיכום סגן מנהלת מחש	473

מס' עמ'	שם הנספח	מס'
483	נספח כא - מסרון מיום 1.11.20	21
485	נספח כב - כתבה בנדל	22

נספח 1

נספח א - גיליונות הערכה -2015- 2017

עמ' 4

גיליון הערכה ומשוב לעובד

גיליון
הערכה
לעובד

פרטי המסמך

שם המסמך הערכה	מסמך מסמך הערכה	תת-מסמך מסמך הערכה	שנת הוצאה לאור
גיליון הערכה ומשוב 2015	הושלם		2015

פרטי המוערך

מספר זהות מערך	שם עובד	מספר מוטו	תיאור משרת המוערך
0295383	מר סעזיה מישה	80005537	מלוננה בבירלה לפרקליטות צה"ח

יחידת מסווג

מספר זהות מערך	תיאור יחידת המערך
66000400	פרקליטות המדינה-המחלקה לז'

פרטי המערך

מספר זהות מערך	שם מערך	מספר מוטו	תיאור משרת המערך
059139121	מר כרמל אורי		

פרטי המערך העקיף

שם מערך עקיף	מספר מוטו	תיאור משרת המערך העקיף
מר ניצן שיי-ישעיהו		

מטרות ההערכה והמשוב

1. כלי ניהולי בידי המנהל המסייע לו בפעילות והכוונה של עובדיו.
2. תיאום ציפויי הדדי בין מנהל למוערך.
3. למידת המוערך על הדרך בה יכול למצות את הפוטנציאל הקיים בו באופן מיטבי.

תוצאות הערכה תישפנה למוערך, לדרג הניהולי הממונה, למוקד צבירת הנתונים ולנציבות שירות המדינה. השימוש יעשה ברמה האישית לצרכי משוב וברמה הארגונית לצרכי פיתוח הון אנושי תחת נורמות הצגה קבועות ומקובלות יש להקפיד לשמור על חסיון גיליון ההערכה ולא לחשוף את הנתונים והמידע מתוכו, אלא לגורמים מורשים בלבד.

הערכת ביצוע ותפקוד על השנה החולפת

שלוש מחקות לשימור המסייעות למוערך להצלחה בנסיגת/הישגים משמעותיים שהיו למוערך השנה:

1. בעל תפקידים וחובות ייחודיות וקבלת החלטות מהירות

2. חשיבה מחוץ לקופסה יצירתית

3.

שלושה נושאים לשיפור:

1. להקפיד וכל ליד/השגה מול צוותים

2.

3.

הערכת ביצוע - ציון מסכם -

הערכת ביצוע - יעדים משימתיים

הערכת ביצוע - יעד משימתי ראשון

למוערך לא ניתן יעד בשנה קודמת

הערכת ביצוע - יעד משימתי שני

נעדר ללא יעד בשנה קודמת

הערכת ביצוע - יעד משימתי שלישי

נעדר לא ניתן יעד בשנה קודמת

הערכת ביצוע - יעדי התפתחות אישיים

הערכת ביצוע - יעד התפתחות אישית ראשון

למוערך לא ניתן יעד בשנה קודמת

הערכת ביצוע - יעד התפתחות אישית שני

למוערך לא ניתן יעד בשנה קודמת

הערכת ביצוע - יעד התפתחות אישית שלישי

למוערך לא ניתן יעד בשנה קודמת

הצלחה רבונ	הצלחה			הצלחה מוערך		תפקוד מוערך לוחסי
5	4	3	2	1		
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
הצלחה רבונ	הצלחה			הצלחה מוערך		תפקוד מוערך לוחסי
5	4	3	2	1		
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒

ערכת תפקוד פרטנית ציין מסכם - 6.00

הקצונית

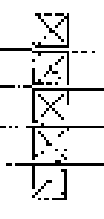
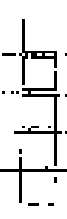
6.00

החוקי
לא

במידה מועטה
2 1

במידה נאולה
5 4 3

במידה רבה
6

גלה ידוע מקצועי עדכני
תעורר בכך יעדים ומשימות
קפיד על איכות תוצרי עבודתו
תפקוד באופן עצמאי
גלה תודעת שירות גבוהה

זמנה וחזקנות

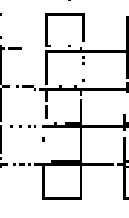
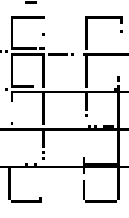
6.00

החוקי
לא

במידה מועטה
2 1

במידה נאולה
5 4 3

במידה רבה
6

קדם מהלכי שיטור ותדשנות בתחומי אחריותו
לפתר צרכים עתידיים ובעבר בהתאם
ולקח גמישות בהתמודדות עם משימות בלתי מתוכננות
גלה נכונות לנצל משימות נוספות כשדרוש
קדם במרחאות יתן בתחומי אחריותו

קשרי עבודה יחסי אנוש

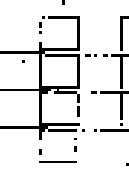
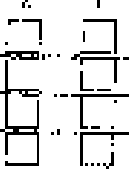
6.00

החוקי
לא

במידה מועטה
2 1

במידה נאולה
5 4 3

במידה רבה
6

יצר שית עבודה טובים
ייד היטב בעזרת ובעמשיקים נוספים בארגון והתאמה לו
להתמודד עם צרכים משנות
אלה נכונות לשיתוף ידע בין עצמתיים

ערכי עבודה-הזדהות ומחויבות

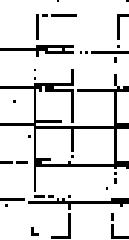
6.00

החוקי
לא

במידה מועטה
2 1

במידה נאולה
5 4 3

במידה רבה
6

גלה הזדהות עם הארגון / החברה
גלה מחויבות ומסירות לתפקיד
קפיד על צלילי הקהמות המחויבות, תוצאותם, וכללי האתיקה
אקפיד על למידה, הפקת לקחים ושיתוף תובנות
מקפיד על סבלנות בעבודה כדרוש
אהות דגמה אישית תוצרת בהתנהגותו ובתפקידו

ניהול

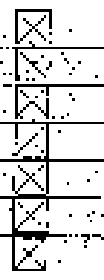
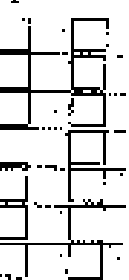
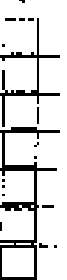
6.00

החוקי
לא

במידה מועטה
2 1

במידה נאולה
5 4 3

במידה רבה
6

מחננה יעדים ומשימות וקבע מדדי הישג
אד על סדר עבודת מסה (תכנת מדדי קבלת החלטות, תיאום זמנים)
מקנה יכולת לקבלת החלטות בעולות
את עובדיו בתכליתות וביעילות
מנהל באופן רצוי משקפים ומשימות
מקנת מקצועית את מובדלו באמצעות למידה אישית וארגונית
מקיים בקרה על ביצועי יחידות

מדדים נוספים על פי אשכול מקצועי או תפקיד

מידת הצלחת המוערך בתפקידו

6.00

הצלחה רבה

מגמת השינוי בתפקודו ובביצועיו של המוערך

הצלחה רבה	מגמת השינוי בתפקודו ובביצועיו של המוערך
3 ☐	1 ☐
2 ☐	2 ☐
1 ☐	3 ☐
0 ☐	-1 ☐
-1 ☐	-2 ☐
-2 ☐	-3 ☐
-3 ☐	-4 ☐
-4 ☐	-5 ☐
-5 ☐	-6 ☐
-6 ☐	-7 ☐
-7 ☐	-8 ☐
-8 ☐	-9 ☐
-9 ☐	-10 ☐

מוטלף לעובר להתפתח על-ידי מונבר לתפקיד חדש ברמה דומה (אנשינו רוחב)

פוטנציאל המוערך לקידום לתפקיד ניהולי בכיר יותר.

קביעת יעדים עתידיים

שלושה יעדי ביצוע משימותים (היעדים יגדרו ככל שניתן מתכנית הערכה היחידתית):

להמשיך להקפיד על יח"ז השלכה ולהיעזר בצוות הממכח את לאורך תקולת זמן רלוונטית

לטיפול בכל משא המוגדר החקירה מול קצני אח"מ

שלושה יעדי התפתחות אישיים:

1. המשיך צמידה באופן יסודי והוליים בהתייעצות עם מנהל המחלקה ושיי

2.

3.

פגישה סיכום ומשוב

סיכום שיחה המשוב

משיה מבין מנהל המשוב שנים מספר מנהל המחלקה ומשמש כיוזם המערכת בכל דבר יענין. בעת הצורך מנהל המחלקה הוא ממלא את מקומו בהיעדרו ושומר על הצלחת המשימה. לדברך במחלקה ובמנהל ערכי היתרון חכם, העתק, בעל יושרה, יעיל, תרופ, מסור, יחיד, חנוך, בעל יכולת אנליטית גבוהה במיוחד. משה הוא מופתה # אולי ראשון במחלקה # בתחום המקצועי-יחודי של תיקינת שוטרים. הוא משלב בקלות משפיעות בולחה הגבוהה ביותר עם יליות עשירה ביותר. בתחום החקירות והמודיעין, למשה סמלים רחבות המאפשרות לו לעלות בחיל כבד ביותר. מנהל המחלקה מכה עליו משה ניתן במקומות טכניות ומשמחת העשייה, הוא מעורב בכל המתרחש במחלקה... המושך באספח

תייחסות המוערך

הה על הערכת.

08.06.2016	תאריך שיחה משוב עם מעלה :	חמם	חתימה מוערך
09.06.2016	תאריך אישור מעלה עקיף	מאשר הערכה	אישור מעלה עקיף :

*** סיכום שיחת המשוב**

משה מכון מזה קחמש שנים כסגן מנהל המתלקה זמשמש כיו" הימניט בכל דבר וענין. בעת האתרונה הוא ממלא את מקומי בהיעוצי ועושה כן בהצלחה מרשימה. מדבור בפרקליט ובמנהל ערמי ביותר, חנם, דעוק, העל יזשה, יעיל, חרוץ, מסור, ורו כתער, בעל ימלה אמליטיח גבוהה המיחה.

משה הוא מומחה א' אולי ראשון במעלה א' בנחום המקצועי-יחודי של וקירות זשוקרים. הוא משלב בקיאות משפטית ברמה הגבוהה ביותר עם ניסיון עשיר ביותר בנחום החקירות והמודיעין.

למשה כתפיים התבאת המאפשרות לו לשאת בשל כבוד ביותר, מבלי שהתאמץ ניכר עליו. משה ניתן בסקרנות טבעית ובשמחת העשייה הוא מעורב בכל המתרחש במתלקה הן בהיבטים המקצועיים והן באלה הארגונים, הניהוליים והתעבורתיים. במובן זה השתלב בו במשה אתבט ואצם אהבת העשייה המקצועית הוא משכיל להפיק הנאה מחבה מעבודתו. עבודה העומדת ביסוד אנרגיה בלתי גדלית, היסקת ממנו לתועלת המתלקה.

ל ה כישורים חברתיים ובינאשיים יוצאי דופן, מה שהופך אותו מקובל בקרב עמיתים, קפויים וקולגות. גישתו הישירה, הבלתי אמצעית, מאפשרת לו שיה פתוח א' בבירי הסוערות כמו גם עם אתחוני החשודים. היכולת להגיע לאנשים שונים בפשטות ערכית, ללא כחל וסרק, הזכנת אותו לאיש רעים להתרועע כמו גם לנשא ונותן כחסד, ומאפשרת לו לקדם את יעדי המתלקה, הן בהיבטים הניהוליים והן המקצועיים.

למשה יכולת מצוינת בהנעת אנשים לעבר היעדים המשימתיים. הוא יודע לרתום את הגורמים הוליונטיים דרך ערכות המשימה ולהוביל את העגלה ליעדיה בביטחון משור עבר בתקופה האחרונה תהליך של התפתחות מרשימה במישור הניהולי בכל הנוגע ליכולתו להפיק את המיטב מהעובדים דרך שיח אמיתי, ממקום תוםך ומבין. בדרך הבוסחת, הוא מבסס באופן חדרגתי ומעורר הערכה את מעמדו כמנהיג בארגון, הן עול מגברי המתלקה השונים, הן עול גורמי תוך, לויבות גורמים בכירים ביותר הראים בו בר סמא

##הערה: למען הסר ספק, משה הוא עובד מצטיין ונתקרת ציפני (8) יסודה בהחלטה ארגונית לקצות ציגים אלה למנסת עבדים מוגבלת.

י"ד

גיליון הערכה ומשוב לעובד

פרטי המספר

שם וכתובת היעוד	00000000000000000000	כתובת המעסיק	שנת הערכה
גיליון הערכה ומשוב 2018	השילם	בית סמנטיס סמנך הערכה	שנת הערכה
"בשביל העתיד"			2016

פרטי המוערך

מספר זהות מוערך	שם מוערך	מסלול מוערך	תאריך לידה
02953831	מר סעדה משה	מוענה בכיר/ה לפרקליט/ת מחוז	מוענה בכיר/ה לפרקליט/ת מחוז

יידון סיווג	תאריך יחידת מוערך
80000400	פרקליטות המדינה-המתחלקה לח

פרטי המעריך

מספר זהות מעריך	שם מעריך	מסלול מעריך	תאריך מערכת מעריך
059139121	מר כרמל אורי	מערכת מעריך	תאריך מערכת מעריך

פרטי המעריך העקיף

הרומת מעריך עקיף	שם מעריך עקיף	מסלול מעריך עקיף	תאריך מערכת מעריך עקיף
05913912	מר כרמל אורי	מערכת מעריך עקיף	תאריך מערכת מעריך עקיף

מטרות ההערכה והמשוב

1. כלי ניהולי בידי המנהל המסייע לו בפיתוח והכוונה של עובדיו.
2. חיזום צפיית הוד"ה בין מנהל למוערך.
3. למידת המוערך על הדרך בה יכול למצות את הפוטנציאל הקיים בו באופן מיטבי.

הוצאת הערכה תישפנה למוערך, לדרג הביהולי הממונה, למוקד צבירת הנתונים ולבניבות שירות המדינה. השימוש יעשה ברמה האישית לצרכי משוב וברמה הארגונית לצרכי פיתוח הן אנשי תחת נורמות הצגה קבועות ומקובלות יש להקפיד לשמור על הסיון גיליון ההערכה ולא לחשוף את הנתונים והמידע מתוכו, אלא לגרמים מורשים בלבד.

הערכת ביצוע ותפקוד על השנה החולפת

שלוש תחזקות לשימור המסייעות לתוערך להצלחה בתפקיד/הישגים משמעותיים שהיו לתוערך השנה:

1. תחזקה יאשוכה לשורים ויהולים רחזה גבוהה. מאחר שכעולה מהנספח להערבת השובר שלך, שימשת בשנה האחרונה בנישורן רר כמסלף מקום בלעדי והיית בקרמת הנוצת המחלקה, תוך שאחת מביע משימת שבעבר מולא על ידי לרבות בממשק עם ... המשך בנספח
2. יצירתיות, יזמה וחשיבה מחוצ לקופסא: כעולה מהנספח, יזמת השנה מספר מהליכי (ירוליס שהשכיחו את המחלקה, תוך חשיבה יצירתית ביותר. אם תקנה שגם השנה יעלה בדרך להמשיך ביוזמה הבחורות, שיקודמו על ידי בברכה ושיתן יתה ... המשך בנספח

שלושה נושאים לשיפור:

1. היכולת להנעת אנשים מחית מבסס שלהם (ולא רק מפדאסקטיבה ניהולית) על גנת להגיע לרתימות המלאה: מדובר בנושא שמדובר ביכנו על בסיס קבוע. אני ראה כיצד אתה מפתח את הקשב והרגישות להיבט ניהולי חשוב זה ומעודד אותך ... המשך בנספח

הערכת ביצוע ציון מסכם - 6.00

6.00

הערכת ביצוע - יעדים משיגתיים

הערכת ביצוע - יעד משימתי ראשון

ומשיך להקפיד על ל"ל השלמה ולהיעזר בצוות המאכיחת לצורך פהול זמן לשכה

הערכת ביצוע - יעד משימתי שני

לספל בכל טשא חומד לתקורה מול קצי את"ל

הערכת ביצוע - יעד משימתי שלישי

לתוערך לא ניתן יעד בשנה קודמת

הערכת ביצוע - יעדי התפתחות אישיים

הערכת ביצוע - יעד התפתחות אישית ראשון

המשך נעמדה באתגרים ניהוליים בתתינעות עם מבחל המחלקה נשי

הערכת ביצוע - יעד התפתחות אישית שני

לתוערך לא ניתן יעד בשנה קודמת

הערכת ביצוע - יעד התפתחות אישית שלישי

לתוערך לא ניתן יעד בשנה קודמת

הצלחה רבה
E

הצלחה

5

4

3

הצלחה מועטה

2

1

אעדרה להעריך את רחובי

הצלחה רבה

6

הצלחה

5

4

3

הצלחה מועטה

2

1

אעדרה להעריך את רחובי

ערכת תפקוד פרטנית ציון מסכם - 6.00

במידה רכה 5	במידה בינונית 5 4 3	במידה חזקה 3 1	כל הלונטי

6.00

וקצועיות

גולה ידע מקצועי עדיפי
תעדיף לכן יעדים ומשימות
קפיד על איכות תעודי עבודתו
ותפקד באופן עממאי
וגלה תודעת שירות גבוהת

במידה רכה 6	במידה בינונית 6 5 4 3	במידה חזקה 7 1	כל הלונטי

6.00

ולמה ותדשנות

קדם מהלכי שיפור ומדשנות בתחומי אחריותו
מהק צרכים עתידיים נעדר בהתאם
גולה מדישות בהתמודדות עם משימות בלתי מתוכננות
גולה נכונת לבצע משימות נוספות כשנדרש
קדם ממחיות ידע בתחומי אחריותו

במידה רכה 6	במידה בינונית 5 4 3	במידה חזקה 2	כל הלונטי

6.00

קשרי עבודה יחסי אנוש

ישר השכל עבודה טובים
ובי היסק בענות ובממשקים נוספים בארגון ומתוצרת לו
להתמודד עם דעות שונות
גולה נכונת לשיתוף ידע בין עמיתים

במידה רכה 6	במידה בינונית 5 4 3	במידה חזקה 7 1	כל הלונטי

6.00

ערכי עבודה-הודעות ומתויבות

גולה קולטת עם הארגון / היחידה
גולה מחויבת ומסמכת לתפקיד
קפיד על חילוי החרגות הממיליות הדנותים, אוללי האותיקה
קפיד על למידת התקנת לעדים ושיתוף תובסת
קפיד על סבתת בעבודתו כנדרש
אחראי דגמאל אישית חובלת בהתנהגותו ובתפקודו

במידה רכה 6	במידה בינונית 5 4 3	במידה חזקה 2	כל הלונטי

6.00

כיהול

צוותה יעדים ואישיות ולקבץ מודי הישג
קפיד על סדרת עבודת סבת (תכנן סדרת קבלת החלטות, תיאום, דיווח)
אז יגולת לקבלת החלטות החלטות
אז את עובדיו בתקל חיות ובישלות
אז באופן ראוי קשאבים ומשימות
אפתח מקצועית את עמדתו באמצעות למידת אישית וארגונית
מקיים בקרה על ביאשי לידות

במידה רכה 5	במידה בינונית 5 4 3	במידה חזקה 2 1	כל הלונטי

6.00

מדדים עבור סגל בכיר

אחראי תיון, אקטואלטיה ונעדרות, ומקבל החלטות תוךך כאייה לטות
אחראי מוביל ומצא לפועל שינויים ופעולות מוצבות עמיד
אקטן חופן אישי וסולת התמודדות לפיך זמן כוחה קשיים לחצים
ומצא צי והצלות
מקולה השפעה ומספר על מודדיו, מקולה סביע להשגות אקטים
ומצלות
יער שיתוף פעולה ומערכת יחסים אסטרטגיות עם מרגמים פסיכיים
וחיצוניים לקיבות מנכחית

במידה רכה 6	במידה בינונית 5 4 3	במידה חזקה 2 1	כל הלונטי

6.00

מדדים נוספים על פי אשכול מקצועי או תפקיד

6.00 הצלחה רבה

מידת הצלחת המוערך בתפקיד

נגמרת השינוי בתפקוד ובביצועיו של המוערך

מדידת הצלחה	מדידת יעילות	מדידת יעילות	מדידת יעילות	מדידת יעילות	מדידת יעילות
5	2	1	0	1	2
☒	☐	☐	☐	☐	☐

מומלץ במידת המינימום

מומלץ בין 2 ל-5 שלוש החוליות

לא מומלץ בין 1 ל-5 שלוש החוליות

מידת הפיטורציונל למלא תפקיד ניהולי בבנין יוחד ביחום לתפקיד הניהולי

לאיזה תחום/תפקיד (תנועת רוחב) מומלץ לעבוד במסלול ההתפתחות המקצועית. (חובה להזנה במידה ובבחרה תשובה א' בשאלה הקודמת)

מיאנד לקניום לתפקיד הניהולי בבנין יוחד במחלקה

סיכום הערכות מנהל ישיר עבור המוערך העיקרי

מסגרת לסיכום המפורט בנספח נפרד, שרובו חלק כלתי נפרד ממשום מה: פולת לבן: מאד שהחלט על הקצאת 1.5% מהשכר בלבד לאינן לשבח (פריחה במערכת - למוק הציון '7). אני נסוג דרך קבע (בתיאום עם סגן מנהל המחלקה) מלהעמיק. לא את הערכות העובד לנו חזק ראוי תגליתו של מספר זה הוא. אפוא, לקצו לאשורה את תמונת המשתב השמתי לשנת 2018 ביוחס לסגן מנהל המחלקה. מראשית החודש אפריל 20 ועד תיוב, מאלצנו להעדר ברמה הפיזית. מאעמית רפואיים, מעבדתי במשרד. בגללום עם הממונים עלי ועם החבלות המשרד, המשכתי 'מוק כוהול המחלקה מביא, משאני מסתייג לעין זנו בעיקר בסגם, המשאש ... המשרד בנספח

ממוצע ציוני הערכות של המוערך הישיר

קביעת יעדים עתידיים

שלושה יעדי ביצוע משימתיים (היעדים יגדלו ככל שניתן מתכנית הערכה היחידתית):

1. המשך עמידה על יעדי המחלקה בכל הנוגע להיסולת המחלקה משנת 2016

2. פיקוח זבקה על קיום זה פורמות שגשועו השנה באגף המכירות. הוזקרות והפרקליטות קידום חשיכה "מרוץ לקונסא" לגבי יעדים נהולית חדשים לתועלת המחלקה

3.

שלושה יעדי התפתחות אישיים:

1. המשך עמידה לצד מנהל המחלקה והמגנית בעדים הניהוליים יתן ניהול משותף, שכם אל שכם, אל מול האוגרים המורכבים הבאים לסתם חדשות לבקרים. תול שכלול היכולת הניהולית, השבת חזק והמשך הכשרתן לקידום

2.

פגישת סיכום ומשוב

סיכום שיחת המשוב

מזה לך על מסירתך יפצת החסן, מנצית את האופן בו הובלת את המחלקה בצורה מאתונה ומשאכנת בהמשך הצלחתך והתקדמותך המקצועית והאישית.

התייחסות המוערך

נודה על המעריכה

09.03.2017

: (ואריך שיחת משוב עם מוערך

התם : חונמת מוערך

15.03.2017

: (אורך אישור העריך עקיף

מאשר הערכה : אישור מעריך עקיף

* שלוש חוזקות לשימור המסייעת למערך להצלחה בתפקיד/הישגים משמעותיים שהיו למערך השנה

1. חוזקה ראשונה: כישורים ניהוליים ברמה גבוהה: מאחד שכעולה מהנספח להערכת העובד שלך, שימשת בשנה האחרונה בלישון רב כממלא מקומו בהעדרו והיית בקדמת הובלת המחלקה, תור שאתה מבצע משימות שבעבר מילא על ידי, לרבות בממשק עם גורמים כבירים ביותר במערכת, בפרקליטות בשב"כ ובממשקים נוספים, בנוגתי לאפשר לך להמשיך להיות בקדמת הכנסה ולהוביל תהליכים גם בשנה זו. ולאחר שוב לתפקוד מלא, על מנת להעמיק את הנשירתך לתפקיד הניהולי הבכיר הבא שודאי צפוי לך במסלול התקדמותך.

2. יצירתיות, יזמנה וחשיבה מחוץ לקופסא: כעולה מהנספח, יזמת השנה מספר מהלכים ניהוליים שהשביחו את המחלקה, תוך חשיבה יצירתית ביותר. אם תקנה שגם השנה יעלה בידך להמשיך ביזמות הברוכה, שיקודמו על ידי בברכה, זשצנתן יהיה להתברך בחשיבה יצירתית חנושה ידך גם במיכום השמתי הבא בשנת 2018.

שלושה נושאים לשיפור

היכולת להנעת אנשים מחזית מבטם שלהם (ולא רק מפרספקטיבה ניהולית היררכית) על מנת להגיע לרתימתם המלאה: מדובר בנושא שמדובר ביצנו על בסיס קבוע. אם רואה כיצד אונה מפתח את הקשב והרגישות להיבט ניהולי חשוב זה ימעודד אותך להמשיך בדרך זו, שהיא האפקטיבית ביותר להנעת עובדים ורתימתם, כל זאת בצד המשך מתן דאגמה אישית שהנך מתן באופן מאשלים והיעדים שהנך מציב כמנהל, הצעשים בצורה הסובה ביותר.

* סיכום הערכת מנהל ישיר עבור המערך העקיף

מפנה לסיכום המפורט בנספח נפרד, שהינו חלק בלתי נפרד ממשוב זה:

פתח דברי: מאז שהוחלט על הקצאת 15% מהעובדים בלבד לציון לשבח (פתיחת המערכת למתן הציון '7'), אני נתנע דרך קבע (בתיאום עם סגן מנהל המחלקה) על העניק לו את הערכת העובד לה הוא ראוי. תכלית של נספח זה היא, אפוא, להציג אישורה את תמונת המשוב השנתי לשנת 2016 ביחס לסגן מנהל המחלקה. ידאשית חודש אפריל 2016 ועד היום, נאלצתי להעדר ברמה הפיזית, מטעמים רפואיים, מעבודתי במשרד. בתיאום עם הממונים עלי ועם הנהלת המשרד, המטכות לעסוק בניהול המחלקה מביתי. כשאני מסתייע לענין זה בעיקר בסגן, המשמש מכות החוק כממלא מקומי, והוא זה שביצע העונה הלכה למעשה את עיקר עבודת הניהול הפיננסאלי של המחלקה במישרים המקצועיים והניהוליים כאחד. למרות אופי העבודה האינטנסיבי והמורכב (מדובר ביחידת הקירות בפרסה ארצית), הכוללת גם יחידת מודיעין יחידת פרקליטות, המנהלת את תיקי המחלקה בבתי המשפט בכל דתבי הארץ), ולמרות שמח"ש מנהלת באופן מסורתי מאז וקמתה ע"י שני מנהלים מקצועיים, מנהל מח"ש וסגנו (בשנים האחרונות יש בהנהלה צלע שלישית, העוסקת בתחום המנהלי וכוח האדם), לא זו בלבד שהמחלקה התנהלה ללא דופי לאורך השנה. היא אף הגיעה להישגים יוצאי דופן במישור המקצועי, הארגוני והניהולי.

הצלחתו הניהולית של סגן מנהל המחלקה השתקפה היטב בתונו המחלקה השנה כפי שסוכמו בדו"ח הסיכום השנתי של 2016, שכן הסמונים הצביעו על עליה בכל הפרמטרים: בכמות החקירות והבדיקות, בכמות כתבי האישום הפליליים והמשמעותיים ובעיקר בעליה באסח מיצוי החקירה:

ב-68% (!) מהתיקים בהם נחקרה השנה שוטרים באזהרה. הגיעה המחלקה לחקר האמת.

מדובר בנתון מרשימים וחסר תקדים, הנמצביו על הקצאה נכונה ותגובה של משאבים, שהאחריות עליה השנה הופקדה במלואה בידי סגן מנהל המחלקה.

כמו כן, הוציא סגן מנהל המחלקה לפועל (ביחד עם סגנית מנהל המחלקה לענייני מנהל ואמ"ש) מהלך מתוכנן ומורכב של הארתה בין כלל ראשי השלוחות במחיש (הדרך הניהולי המפורט במערך החקירות), מהלך שתכליתו העמקת תהליך ההגשמה הניהולית של דרג הביניים וצבירת הניסיון לקראת השלב העתידי של חיובי סגני ראשי צוותים וראשי צוותים מקרב החוקרים האחרונים והשלמת תהליך האגרום. מדובר במהלך של חיפוי גברי בכל צוותי החקירה ברחבי הארץ, אשר חייב התמודדות עם אתגרים ניהוליים לא פשוטים.

סגן מנהל המחלקה הגביל השנה הפורחה משמעותית בדמות מינוי רכזות חקירה מתוך בנות המזכירות והצמדתן לצוותים ולפרקליטים, מהלך ניהולי שהביא לייעול תהליכי העבודה ולישיפור במתן מענה מחיר ואיכותי לפונים השוכנו, אגב יצירת עניין אתגר וריענון מקצועי עבורן.

שינוי משמעותי נוסף שבדרך השנה בגיחולו של סגן מנהל המחלקה, נגע בהליך הטיפול בתלונות המתקבלות בכתב במסגרת המחלקה. תחת הנהיגתו קוצרו טווחים הליך הטיפול ונוטרל צוואר בקבוק במטה. בעקבות השינוי, ניתן כיום מענה ידני יעיל לתלונות במונחי החקירה, תוך שיפור תמונת התלונות הכללית המתקבלת בכל צוות, בליטון המקצועי של ארבע מפרקליטות המחלקה העמוסות לצוותים ורכזות החקירות.

סגן מנהל המחלקה ערך השנה את כלל השימועים המחלקה סרם הגשת כתבי אישום. הוא אישר את מרבית כתבי האישום שהוגשו, ניהל את נושא הטיפול בעררים וניבא על סלאכת ניהול התיקים המרכזיים של פרקליטי המחלקה בבתי המשפט השונים ברחבי הארץ, בין השאר הבאנו תיק ניסן שחם לשלב כתיבת הכרעת הדין. ליוו מקרוב של הניהול הסייפי של תיק הנאל שישר ושחפנין קידום הטיפול בתיקי הניצבים ניסים מור (הרשע בדין), חגי זמאן (הועמד לדין משמעוני), מנשה ארציב (העמד לדין פלילי) לכלל גמור זאת מעבר לעשרות התיקים שהתנהלו במקביל נגד שוטרים בכל רחבי הארץ, וחייבו נגישות לפרקליטים הקבלת החלטות בזמן אמת.

כמו כן, שימש סגן מנהל המחלקה כמנחה מקצועי ישיר של כל ראשי צוותי החקירה והמדענין, כשהוא מופקד כ'ראש אח"מ' בארגון, נגיש לאתקרים להתיעצות. גבודת היום יום, מנהל את כל נושא הטיפול בבקשות להתאזנות הסדר לבתי המשפט עור.

בגד כל אלה, גאלץ סגן מנהל המחלקה להתמודד השנה עם ביקורת חיצונית לא פשוטות שפקדו את המחלקה (דו"ח מוכ"לית מאשר המשפטים בנושא המאבק בגזענות: דו"ח מבקר המדינה שחובר בהשראת דו"ח המנכ"לית), נושאים רגישים שחייבו תשומות ניהוליות רבות.

למרות העומס הגלתי סביר שהוסל עליו, השגיל סגן מנהל המחלקה לרתום את אנשי המחלקה במגורים השונים, ולהשלים באופן חסר תקדים את הטיפול בכלל התיקים משנת 2015 והשנים שקדמו לה. וכך הגיעה המחלקה תחת ניהולו עתקה ומכנה היטב לראשית שנת 2017 עם שילוח נקי יחסית, במתכונת שלא הינה כדוגמתה בשנים עברו.

ניהול יחידה מסוגה של מר"ש הוא ענין מורכב ורגיש: פרם לעבודה שמחבר ביחידה מולטידיסציפלינרית, המצויה בפריסה ארצית ועובדת בכל רחבי הארץ ומגיבה בזמן אמת לאירועים המתרחשים בזירות ארוע, עבודת המחלקה האגעת בעצבים חשופים בחברה הישראלית, וכמובן במשחררה, שהיא ארגון רגיש ורב כוח. כפועל יוצא,

המחלקה נמצאת תחת זכוכית מגדלת של בני המשפט, משטרת ישראל, מבקר המזנה, נציבות הביקורת על נציגי התביעה בערכאות וכמוכן של העין הציבורית (התקשורת), כאשר עבודתה מעוררת הדיר הדיר וענין ציבורי רב וקולעת את אנשיה - פרקליטים, חוקרים ופנהלים - מעת לעת לעימותים מורכבים עם גורמים עובדי כוח במשטרה ומחוצה לה.

סגן מנהל המחלקה הוא זה שעמד בשנת העבודה 2016 בחוד וחנות, חשוק בצרחה (לעיתים שלא בטובתו מבחינה אישית) תוך שהוא מתנהל על בסיס יום יומי, חל גורמים בני יום ממנו - חוקרים בני יום כמשטרה מנהלים בכירים בפרקליטות ובשכ"כ. ויצג את המחלקה בהיעדרו.

בצד העומס הרב ושעות העבודה הרבות, הקפיד סגן מנהל המחלקה על ערכון שוטף שלי מדי יום ביומו ועשה מעל ומעבר למדוש כדי להבטיח את מעורבותי המלאה בהחלטות המרכזיות, תוך שהוא מגלה בזהירות מלאה את המצב ומסירות שאין למעלה ממנה.

בהתנהלותו המקצועית והאישית בתבונה, בצניעותו ובקור רוח, הוכיח סגן מנהל המחלקה את כשרתו הניהולי יוצא הדופן, הביא לידי ביטוי את ערכותו לאדם. ירקלים ומנהל ואת מסירותו המלאה למחלקה ולערכיה, זכח אגב כך להכרה והערכה מקיר לקיר של עובדי המחלקה במגזרים השונים; חוקרים פרקליטים; אנשי מודיעין ומנהלה.

בבתאים חריגים ויצאי דופן אלה, ראיתי חובה לעצמי לתת ביטוי בכתובים להצטיינותו היחידה של משה בשנת העבודה 2016. הכרה שלא ניתן לשקף במסגרת המשוב הפורמאלי.

חיים. 27 פברואר #####2017 אורי כרמל
א' אדר תשע"ה#####
מנהל מח"ש

פרטי המסמך

שם המסמך: שנת העובד 2017
 מסמך מס' מסמך העובד: 80005537
 שם המסמך: שנת העובד 2017 - השלם
 שם המסמך: שנת העובד 2017 - השלם
 שם המסמך: שנת העובד 2017 - השלם

פרטי המוערך

שם המוערך: מר טענה משה
 מס' המוערך: 029538311
 שם המוערך: מר טענה משה
 מס' המוערך: 029538311
 שם המוערך: מר טענה משה
 מס' המוערך: 029538311

פרטי המעריך

שם המעריך: מר כרמל אורי
 מס' המעריך: 058189171
 שם המעריך: מר כרמל אורי
 מס' המעריך: 058189171

פרטי המעריך העקיף

שם המעריך העקיף: מר למוברגר שלמה
 מס' המעריך העקיף: 058399850
 שם המעריך העקיף: מר למוברגר שלמה
 מס' המעריך העקיף: 058399850

מטרות ההערכה והמשוב

1. כלי ניהולי בידי המנהל המסייע לו בפיתוח והכנה של עובדיו.
2. תיאום צפיות הדדי בין מנהל למוערך.
3. למידת המוערך על הדרך בה יכול למצות את הפוטנציאל הקיים בו באופן מיטבי.

חוצאות הערכה תישפנה למוערך, לדריג הניהולי הממונה, למוקד צבירת הכתובים ולנציבות שירות המדינה. השימוש יעשה ברמה האישית לצרכי משוב וברמה הארגונית לערכי פיתוח הן אנושי תחת נורמות הצגה קבועות ומקובלות יש להקפיד לשמור על חסיון גיליון ההערכה ולא לחשוף את הכתובים המידע מתוכו, אלא לגורמים מורשים בלבד.

הערכת ביצוע ותפקוד על השנה החולפת

שלוש חלקות לשימור המסייעת למוערך להצלחה בתפקיד/הישגים משמעותיים שהיו למאריך השנה:

1. סביבת עבודה ומתאימת: בחקירת המעמד הקודם נראה יהיה צורך בתשלוקן הטובה. כי יבציעו השונים של פהול המכללה, על סמך לסייע למנהלת המבצעת במשימותיה השונות והרבות.
2. תכונה, קוד רוח וחלוקת קשב למשימות נאכה ומטופות חלקן בלתי פורטובה. החתימות ענודה בתנאים מורכבים.

שלושה נושאים לשיפור:

1. כוח סמכות
- 2.
- 3.

הערכת ביצוע ציון מסכם - 6.00

הערכת ביצוע - יעדים משימתיים					6.00	הערכת ביצוע - יעדים משימתיים
הצלחה רבה	הצלחה			הצלחה נמוכה	הערכת ביצוע	הערכת ביצוע - יעדים משימתיים
5	5	4	3	2	1	הערכת ביצוע - יעדים משימתיים
☒	☐	☐	☐	☐	☐	הערכת ביצוע - יעדים משימתיים ואמון המאגן עבודה על יעדי התחלקה בכל הטבע לסיפור היקף התחלקה משנת 2018.
☒	☐	☐	☐	☐	☐	הערכת ביצוע - יעדים משימתיים שני ופיקוח ונקודה על קיום הפורטיום שבצע השנה באגף החזקיות, החזקות עליו ולסימן קילומטר נשלח צלוחן לאינטרא אפליקציה מלהיים חדשים לתשלול התחלקה.
☐	☐	☐	☐	☐	☒	הערכת ביצוע - יעדים משימתיים שלישי לפעולה לא יחוק יעדי באגף הקודמת.
הערכת ביצוע - יעדי התפתחות אישיים					הערכת ביצוע	הערכת ביצוע - יעדי התפתחות אישיים
הצלחה רבה	הצלחה			הצלחה נמוכה	הערכת ביצוע	הערכת ביצוע - יעדי התפתחות אישיים
5	5	4	3	2	1	הערכת ביצוע - יעדי התפתחות אישיים
☒	☐	☐	☐	☐	☐	הערכת ביצוע - יעדי התפתחות ביטוח ואמון קולטן ענודה לצדמטור החלוקה המשיגים במידים היהודים סדר עבודה משותף שוב, אל שנים אל תעדי החלקים הקודמים הבא ללפתוח חדשות לבקרים, חקר עצמה, תפולת החוליות, העבודה והמספר, הפועלתן, ללחם.
☐	☐	☐	☐	☐	☒	הערכת ביצוע - יעדי התפתחות אישיות שני למוערך לא יתוויה משנה קודמת.
☐	☐	☐	☐	☐	☒	הערכת ביצוע - יעדי התפתחות אישיות שלישי לפעולה לא יחוק יעדי משנה קודמת.

הערכת תפקוד פרטנית ציון מסכם - 6.00

מיון רמה 0	רשימת מיון 5 4 3	מספרת מספר 2 1	מיון מיון

6.00 **מקצועיות**
 מוצג ידע מקצועי ערכי
 מהעדר נכון ידע ומשימות
 מהפד על איכות תוצרי עבודתו
 מתפקד באופן עצמאי
 מגלה תודעת שירות לטובת

מיון רמה 8	רשימת מיון 5 4 3	מספרת מספר 2 1	מיון מיון

6.00 **יזומה ומדישנות**
 מקדם מהלך שיפור וחדשנות במחלק אזור יזום
 מזהה צרכים עתידים ומכריז בהתאם
 מעלה במישור בהתאמות עם משימות בלתי מתכננות
 מגלה יזומות לביצוע משימות נוספות במחלק
 מקדם מחדשנות יזום בתחומי אחריות

מיון רמה 5	רשימת מיון 5 4 3	מספרת מספר 2 1	מיון מיון

6.00 **קשרי עבודה יחסי אנוש**
 יוצר קשרי עבודה טובים
 עובד היסב בשעות ובמקומות מספיק בארגון ומחנקה לו
 מסיב להתמודד עם דעות שונות
 מגלה נכונות לשיתוף ידע עם עמיתים

מיון רמה 6	רשימת מיון 5 4 3	מספרת מספר 2 1	מיון מיון

6.00 **ערכי עבודה-הדדיות ומחויבות**
 מגלה הקדחת עם הארגון / היחידה
 מגלה מחויבות ואסירות לתפקיד
 מקפיד על מדיניות הארגון המחייבת, היעילות והכללי האתיקה
 מקפיד על יציבות, הפקת לקחים ושיתוף חובות
 מקפיד על מנחם בעבודה במקום
 מגלה ונחמא אישית חיובית בהתמודדות עם

מיון רמה 5	מיון רמה 5 4 3	מספרת מספר 2 1	מיון מיון

6.00 **ניהול**
 מנהל יעיל ומשימות קובע יעילות
 מקפיד על סדר ועבודת מסה (מבחינת צרכנות החלטות תיאום דיווח)
 מנהל יעיל וקבוע, מקפיד על יעילות
 מנהל יעיל ומשימות קובע יעילות
 מנהל יעיל ומשימות קובע יעילות
 מנהל יעיל ומשימות קובע יעילות
 מקדם מחדשנות יזום בתחומי אחריות

מיון רמה 6	מיון רמה 5 4 3	מספרת מספר 2 1	מיון מיון

מדידים נוספים על פי אשכול מקצועי או תפקיד

נספח 2

נספח ב - הערכות

עמ' 21

מאובני,

הנדון: מאפייני היחודיים של תפקיד מנהל מחייב ומיעמותו של עו"ד משה סעדה לתפקיד

שמי אורי ברטל, אנו נוסים בקיום אלה בהנהלת שבע שנים בראשות מחייב לאחר כהונה קודמת בת כשנה יחצי בסגן מנהל המחלקה (מ"מ) מצאתי לי קרובה להצגה בראשית הדברים את מאפייני התפקיד היחודי לנו מתבצע מכרז זה, בטרם אתייחס למועמדותו של עו"ד משה סעדה לתפקיד. לפיכך, בכתבי נחלק לשני חלקים: חודג קטנה באורכו פן המקובל.

1. מאפייני היחודיים של תפקיד מנהל המחלקה לחקירות שוטרים:

מעבירה בת חצי יובל במשרבה, מניסיוני בתפקידי יחול קידם בפרקליטות המדינה, וסינפקדיני בניהול המחלקה לחקירות שוטרים, אני יכול להעיד כי מחייב אינה דומה לשום יחידת פרקליטות או ליחידת הביטחון אחרת. ממולא מלאכת ניהולה של המחלקה אינה דומה למלאכת ניהול של נוף פרקליטות או תביעה אחר, וזאת מבמה היבטים אותם אנקש לסקור בקליפת אנו.

א. כוח משטרה משולב: מחייב אינה יחידת פרקליטים או תובעים. מדובר בכוח משטרה מבצע משולב, מולטי-דיסציפלינארי, שציקר עיסוקו בחקירות ונידועי חקרי המחלקה משמשים גם ככוח הביקוש האגסי של המחלקה לצורך ביצוע משימות חיפוש, מעצה, לייז עזורים וכו'. עיקר כוח האדם במחלקה מורכב מחוקרים וטאנשי מידעון (כשהאחרונים כולם אנשי משטרה מרשאלים) למרות שמחייב היא מחלקה בפרקליטות המדינה, משרתים בה בסכיה כ- 13 פרקליטים מתוך כ- 118 עובדים, קרי, כ- 13% לכלכ מכוח האדם. בתחום אלה, ניסיון בעבודת פרקליטים ינהולם, שהיא הנאי הכרחי לתפקיד – אינו מספיק, ונדרש ניסיון יחולי גם בתחום עבודת החקירות והמדיעון, כטי גם בקיאה מקצועית בתחומים יחודיים אלה.

ב. תהליך אודוח המחלקה וניסיון המוגבל יחסית של חומלה: טעך החקירות במחייב אודוח במלואו בתשע השנים האחרונות, כאשר את כל קבני המשטרה הטישאלים שאישו את עמדת החוקרים במחלקה ופרשו למלאכת החלפי באופי מדורג לאורך איבע פעימת אודוח (בין 2008 ל- 2015) אזרחים ואורחיות אקדמאים צעירים, עובדי הפרקליטות, שניסיונם המקצועי הממוצע נכון לעת הז הוא מוגבל יחסית, ומחייב ניהול צטור יבירה קרובה.

ג. יחידת חקירות בפרקליטות אמצית: בעוד יחידות התביעה והפרקליטות השיטת, ממוסדות על פי רוב במחקר אחד, מחייב היא יחידת חקירות הנמצאת בפריסה ארצית, ומשוליה פיורים על פני הארץ כולה, בני צרת לאילת. ניחוג המחלקה מחייב כישל בהגנת עובדים ויכולת ניחוג של כוח האדם, מקרוב ומרחיק.

ד. תורג עבודה מורכב המתאפיין בקונפליקט משרתל מוגבה: מחייב אינה חיקרת עבריינים רגילים. היא מתמחה בחקירות עבירות שכצעו אנשי משטרה מנוסים, ומתמודדת עם

אתגרים וירודים למשימה זו. לעיתים, בשל טיב הארצות הנחקר, מוצאת עצמה המחלקה כשמילת ניצבים מפקדים בכירים, ובמקרים חריגים אף האמין כולי בעיר שיחידות הפרקליטות והתביעה השיוות מורגלות לפעיל שכם אל שכם עם שאר הרועות אכיפת החוק, המשטרה בראשן, מחיש פועלת בסופליקט מוננה טיל אחת הזרועות החולפות במערכת אכיפת החוק. מצב כזה זה מחייב את העומדים בראש המחלקה לעמיד שדרה יציב וליכולת עמידה בלחצים.

סברתי כי תינו שסקירה קצרה זו תעמוד כנגד עיניכם, שעה שהנכם באים להכריע במחירת הדמות שתהיג את המחלקה לחקירת שוטרים לאורך שמונה השנים הקרובות, ותעצב את פניה של המחלקה ושל ירי העתיד של חוקריה וכלל אנשיה.

2. מכאן למעמדותי של עויד משה סערה לתפקיד ולהיכרותי עמו:

היכרותי הכרובה עם משה החלה בשנת 2009 עם אינוי לתפקיד סגן מנהל המחלקה כמי שהגיע למחיש מבחינך, למרות שהבאתי עמו ניסיון משפטני עתיד במשפט הפלילי, שכלל גם ליווי חקירות ופרשיות מיוחדות כמו גם ניסיון רב בהופעות בערכאות משפטיות שונות. רמת היכרותי וניסיוני עם עבודת המחלקה הייתה אפסית. לאורך למעלה משנה, נהניתי מחסותו המלאה של קרובי בתפקיד, אשר ינחה והדריך אותי במשיעילי יהיל המחלקה על כל צעד ושעל. מכוח מנהיגותו וסמכותו של מנהל המחלקה תחת חסותו, נהניתי אט אט את מעמדי שלי כסגן מנהל המחלקה בארגון מורכב זה.

למרות ההכשרה הארוכה והאינטנסיבית לה זכיתי ממנהל המחלקה הקידם בתפקידי בסגן מנהל המחלקה, ספק רב בעיני אם הייתי מצליח למצב את מקומי ואת מעמדי המקצועי כמנהל המחלקה, ולצוות את השנים המורכבות בתפקיד, אלמלא שתפתי הקרובה של משה, אינו מינותי כסגן מנהל המחלקה בשנת 2011, בסמיך לאחד מינוי לתפקיד מנהל מחיש.

משה הוא אחד המנהלים המוכשרים שפגשתי מעידי מדובר במנהיג טבעי, הו כהילתו ורן בסביבות המקצועית והחברתית. הוא בראש ובראשונה איש של אמת, מאנוש, אדם ערכי ברמה הנכונה ביותר; אהב אדם, איש רעים להתרועע, הימניסט, נעל ראית שלם בפרקת ומאוזנת, מלא חוכמת חיים.

משה הוא מנהיג קר רות, שאינו מאבד את שלוותו גם במצבים מורכבים, ובאלה הי לנו לא מעט בשנים האחרונות. הוא נקדין שקט על סביבתו, מוצר סביבו איזרת עבודה נינוחה גם בעתות משבר, ואינו מתרגש מהשיים וממכשולים הנעשים בדרך. הוא יתן באומץ לב ציבורי, ביושרה רבה, בעמור שדרה יציב, במשקל סגולי נכוח וכיכולת עמידה בלחצים.

משה ירוו בתבונה בלתי ריכה ביחסי אנוש וכיכולת נדירה בהנעת אנשים בכלל, יעובדים בפרט. סקירתי לעבודתו החיצונית הם ללא גבול: הוא נוהג להגיע ראשו לעבודה ולסיים אחרון, ומנהיגותו מתבטאת בראש ובראשונה במתן דוגמא אישית בוכנת. דלתי פתוחה תמיד יהוא מעורר ומינות וננישות בלתי אמצעים לכלל העובדים, ונהג לשוחח בניה העניים עם כל אדם י'אדם.

משה היא מנהל יעיל, בעל חשבון עבודת חריגים, המתאפיין בחקוקת קשב וביכולת לנהל מספר משימות במקביל, ולהישאר מסוקר. תכונה שהיא חיונית במחלקה ניסויה של מחיש, שבה מתרחשים האירועים בקצב מהיר ואופן כללי מתוכנן כמעט מדי יום.

משה נהן בשקלל דעת כרוא וקוב, במתינות ובראיה רח שלמות של הנישא והא נפנו. לעולם יתור אחר דרך פרגמטית ואופטימלית להתקיים בה, אך מבלי להתפשר על עקרונותיו ומבלי לוותר על ערכיית המחלך.

כמי שלווה מרוב את חקירית המחלקה על פני כשני עשורים, הנה משה לא רק למשפטן ולוסיגטור מעולה, אלא גם למימחה בתורת החקירות והמודיעין והמשש בתפקידו כסגן מנהל המחלקה בתעבות להתיעצויות שוטפות אל מול ראשי צוותי החקירות על בסיס יום יומי.

משה התמחה הן בתחום עבודת הפרקליטות והליסיגציה והן בתחום החקירות כתיקי שיחד ושחיתות גדולים, בעבירות הסתה לשוגגהן (אגב מומחיות כתיקי ירי שוטרים), עבדות פין מנוונות והכלות קרובה עם תופעת ההטרדות המיניות בחסו כפיפות – בפרטן, מעבדות אלימות, והתעללות בחסרי ישע ועיד כפיטיגטור מיובל, יוצג משה את המדינה פניקים המרכזיים והמסובכים ביותר של המחלטה (דינמות תיק השוטרים הנקמים בנהריות) בד כבד רכש משה ניסיון עשיר כממוקד בהופעה בפני יעדות הכנסת והשונות, ככתובת הנחיות כנוגע לעבודת הפרקליטים והחוקרים במחלקה, במתן חרצאות על עבירות מחיש כפרומים שונכ (פרהליטות, משטרה ואקדמיה). לאחרונה עסק משה באינטלליגנציה בניסוח טייטית להנחיות פרקליט מדינה כגורת עבודת המחלקה (בתחיל עבירות השימוש החריג בכוח ובעבירות שיבוש מהלכי משפט), מסמכי יסוד המהווים קודיפיקציה של התורה המחישית, ושימש דפרנט מוביל בניסוח אמנת שיתוף הפעולה העורכנית בין מחיש למשטרה, כל אלה כממשק עבודה צמוד עם המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים).

מתוקף מעמדו, מקצועיותו, אישיותו, והביטחון העצמי שהוא מקדי סביבו, זכה משה במחך השנים האחרונות - בעיקר במהלך תקופת האזרחות וקליטת החוקרים הצעירים המאוישים כייב את מערך החקירות כולו - למעמד של פנטור לעשרות החוקרים והחוקרות האורחיים, הפרוסים על פני הארץ, אשר כולם נבחרו על ידו במכרזים וכפיידה רבה נחשבו על ידו. כך הדבר גם ביחס לפרקליטי המחלטה כזיר הצעיר וכדור הנייניכ. גם שני דצני המשטרה המושאלים הוותיקים, הכיורים והמנוסים, שנותרו לכהן כמחיש כראשי זרוע כמערך וזוקירות, והפקחים מקרוב על עבודת החוקרים, מכיפים עצמם באופן מלא לסמכותו המלציעית של משה, וואים בו מנהיג וידיד, יסדים למרותו. גם שאפי שפר, סגנתי (כצינת משטרה מושאלת ברמה נציפ), המרכות את כל תחיל הנידוק הארמיניסטרטיבי במחלקה ומשמשת כיימניכלתי של הארגון, חפורשת גם היא לנמלאית מספר חודשיכ אחר. רואה כמשה חבר ושותף ככיל.

משה נהן בתחישת צדק בסיסית ועמוקה ובסקינות טבעית. היא מתאפיין בדבקות במטרה, כמשימתיית גבוהה, ביצירתיות יוצאת דופן ובשליטה מלאה בנושאים בהם הוא עוסק, למשה יכולת אנליסית יוצאת דופן, אכרחי מעולה ויכולת תפישת מהירה ביותר, המאפשרים לי להשתלט בקל על פרטי הענין המובא בפנו, מורכב ככל שיהיה, הוא כולל יכולת גבוהה להבחין בין עיקר לטפל, לשאול את השאלות הכונות ולהבטיח מיצוי מלא ומהיר של תהליך העבודה עליו הוא

מופקה. הוא בקיא למיד בפרטי הליכים הבאים בציון, כמו גם בהיבטים המשפטיים והחקיקתיים השונים ובכלליהם.

משה הוא אחד הנישאים והמתגים המעולים בהם נתקלתי מימיו. יכולתו הבוגאישיות הנבונה מאפשרת לו לרכוש על נקלה את אמנם של הנישאים ונותנים מולו. חשיבתי היצירתית המתאפיינת בטוצאת פתרונות יסחוץ לקיפסאן מאפשרת לו למדס את עניני המחלקה בתחומים השונים להם הוא זרש, הן בליקים והו בעבודת הנישוי השוטפת. על רקע יכולת חריגה זו, ריכז משה, בני היתר, את תחום ניהול המינים וערכת הסדרי הטוען במחלקה והסכמי עד מדינה, וכן ניהול פלח עיקרי בערכת השימועים טרום-הנעת כתב אישום שגורבו במחלקה וחלש, בין היתר, על כל התחום הרגש של האונות הסתר והסנינט במחלקה ושהיא רשות מסמכת לענין זה.

משה הוא דמות מקובלת, מוערכת ואהורה על שיתפו המסוצוינט הורבים ביחידות השונות במטה משרד המשפטים, במחלקת משמעת במשטרה וביחידות משטרה. עמן יש לו ממשק עבודה ארוך שנים, וכן עם גורמים ביעור המשפטי ובפיקוד שירות הבטחון הכללי ושארניו נחברים אף הם עיי המחלקה כשמדובר בעניינות המתבצעות במהלך תפקודם למעט תלונות נחקרות). הוא מרושט היטב מבחינה טכצונית ואישית. וחסני הנצוינים עם הגורמים השונים מסייעים למחלקה בפעילותה

משה צפח במחלקה מעת היותו מתמחה בעור, לפני לשני עשורים. הוא מכיר את עבודת מחיש, על מנדחה השונים, בשליחותיה הטריוטריאליות השונות, כאת כן ידו. הוא מוצר עיי אנשי מחיש, צעדים יכבירים כאחד, המכילים היטב את ימנה. את פועלו ואת עשייתו, ורואים בו מי שעמח למעמד של מנהיג, וזאת בתהליך טבעי ומדורג.

משה הוכיח הלכה למעשה את כוחו כמנהיג המחלקה לאורך תקופה משמעותית. באביב 2016 אובחנה בגיפו במחלה קשה, ונאלצתי להעזר מהמשרד למשך כשנה תמימה. משה קבל על עצמי בטאונות את כלל תפקידי הניהול במחלקה, תוך שהוא מקפיד לשמור אותי טרו ערב בתמינת ההתרחשות. בתקופה זו עמד משה לבדו בחזיון העשייה, כשהיא מתפקד במורה במולה. משה עמד בהצלחה יתירה גם כאיתגר לא צפוי, חריג ומכביד זה, תוך שרמחלכה שומרת כל איתה עת על רמת תפקוד מעולה יסקדנות את נושימוניה כצורה מיטבית. בכלל מנדרי המחלקה, בלא חפיצה.

משה הוכיח את כשירותו לתפקיד מנהל מחיש בכל מבחן אפשרי. על פי כל אמת מירה אובייקטיבית. לפיכך, אינו לי ספק ביכולתו של משה להנהיג את המחלקה לקראת העשור הבא, להמשיך לפתח את מירשתה הליחודית של המחלקה ולהיסיף על חברי ימיה, תוך הגנה וקידום הערכים הליחודיים עליהם היא טרפקדת.

בשל יחורו וריוגותי של התפקיד במערכת האכיפה ונוכה רגישות הבחירה, אעמוד טלפונות לרשות הרעה לכל שאלה וצורך, במידה ויתעוררו כאלה.

בכביד רב,
אורי ברמל
מנהל מחיש

(מסי ייח): 050-6217995

A

עריד משה סעדה - החלטה

אבקש להפיק בפני חברי הוועדה על עריד משה סעדה לתפקיד מנהל המחלקה לחקירות שוטרים.

זכיתי להכיר את מר סעדה עת שימשתי במשנה למנהל טוויש ולאחר מכן כמנהל מחיש, בין השנים 1999-2010

מר סעדה החל את עבודתו במחיש בשנת 1999 כמתמחה ולאחר מכן כפרקליט צעיר, פרקליט משטרה, מנהל מחלקה מחוזי ולאחר מכן כמשנה למנהל מחיש.

כבר בהיותו פרקליט צעיר התגלה מר סעדה כמשפטן מובהק בעל חוש צדק מפותח. מר סעדה התעלה כבר בתחילת דרכו על יתר הפרקליטים במחלקה בזכות חכמתו המשפטית, תבונתו הייחודית, הנוטריכציה ומוסר העבודה יוצא הדופן המאפיינים אותו. כאורך כל הדרך, מר סעדה נלה בשיקולים מהצדדים יוצאי דופן וחריצות יתר.

כבר בתחילת דרכו זיהיתי את מר סעדה כפרקליט יוצא דופן ולכן האצלתו עליו סמכויות רבות שהתווספו לעבודתו כפרקליט מן המניין. מר סעדה שימש עוד ימינו בכל דבר ינוגין ומעצתי בו רבות בגוגע להכללת החלטות הן בוציבט המשפטי- פרקליטותי, הן בדיבט החקירתו והן בהיבט הגיונול. בכל סוגיה שהעליתי בפני מר סעדה בעניינים אלו, הוא תמיד הפגין יכולת ניתוח יוצאת דופן, שיקול דעת רחב, חכמה בין עוקר לטפל ויכולת קבלת החלטות מהירה ושקולה, אשר סייעה לי רבות ביחיל המחלקה

מר סעדה הינו פרקליט בעל "כתמים יחבתי", דבר שאפשר לו, כבר בהיותו פרקליט צעיר, לבצע מספר רב של מטלות. במקביל לכך שנשא על כתפיו את ניהול התיקים המשפטיים בעתה הוא גם שימש כדמות ניהולית וגורם בר סממא לצורך דתייעצות משפטית הן בקרב כגד המתמחים שהיו תחת חסותו (וכאן המקום להדגיש כי במשך שנים לקח על עצמו מר סעדה את הטיפול בכג ענייני המתמחים, כולל מעבר על תיקים יחיות דעת שכתבי) והן בקרב הפרקליטים ואנשי המודיעין והחקירות במחלקה. נאשרינו יוצאי הדופן של מר סעדה והיכולת שלו לקבל החלטות מורכבות בזמן אמת אפשרו לו כעת מענה לכל סוגיה שהועלתה בפניו ציי גורמי המקצוע השונים.

מר סעדה נטל על עצמו, במהלך שנית מהונתי, את ניהול התיקים המורכבים והמשמעותיים ביותר במחיש, בפני מוני משפט מחוזיים בכל רחבי הארץ, כולל בפני הורכבים, ועשה זאת על הצד הטוב ביותר, בין היתר בשל כושר הסייען ויכולת השכנוע שלו, תוך שהוא מצליח להבהיר היטב לנות המשפט את נקודת המבט הייחודית של מחיש. אין ספק כי מר סעדה, כאמצעות פועלי המסור והנרץ חטביע חותם משמעותי על המלאת הענישה בתיקים בהם נאשמו שטרנים. פסקי הדיו שיתקבלו בתיקים שנהלו על ידי היו אכן דרך משמעותית במסיקה המחיישית ומשמשים על היום כסיס איתן לחכונת התנהגותם של דיוטורים במשטרת ישראל

מעבר לכך, חייב לציון כי אף בתחום החקירות, שהינו תחום שמעותי ביותר במחיש (במחיש חוקרים בפריסה ארצית) יש להוקד את פועלו של מר סעד. מר סעד ליווה, יעודנו נאמנה, חקירות מורכבות ותרים תרומה משמעותית להישג החקירות. מר סעד מנחה על ידי המטרה לחתור לחקר האמת, ובתנוסף לחישיית זאת, הכונתיו נוספות בהן מר סעד נאמן - ובכלל קור רוח יוצא הדופן; אומץ; יכולת לשכב החלטות מושכלות בזמן אמת ולא אחת אף תחת לחץ, וכן היכולת שלי להנהיג ילרותם אנשים להשיג שעות עבודה רבות ולבצע משימות מורכבות ביותר. כל אלו מביאים לכך שמערך החקירות במחיש הצליח להביא לרי פיצוח תיקים ופרשות מורכבות, שרומי כי אין צורך להכביר מילים לנבי חשיבותו.

אציי כי מר סעד נטל חלק בביצוע משימות מורכבות שהיו נחלת המחלקה. כך, מר סעד התבקש בזמני על ידי ועל ידי סני דאג, מר שלמה למברגר, לרכז את כל נושא הטיפול בוועדת החקירה לאירועי אוקטובר 2000. במסגרת זו, הוא ליווה את צוותי החקירה וצוותי הפרקליטים שעסקו בנושא ויחד עם פרקליטה נוספת כתב את חוות הדעת של מחיש בנוגע לאירועים אלו, תוך שהוא מתמודד עם הסוגיות השונות שעלו בעבודת הוועדה ומפגי ידע משפטי נרחב, ניתוח נכון של העובדות והנעה למסקנות. חוות דעתו של מר סעד, שהוגשה לפרקליט המדינה והייעץ המשפטי לממשלה, אומצה בסופו של דבר על ידם.

על כל פועלו, המלצתי למנכ"ל משרד המשפטים להעניק לו פרס הצטיינות ובעקבות המלצתי זו, הוא אכן קיבל בשנת 2005 את פרס מנכ"ל משרד המשפטים לעיבוד המצטיין.

לאורך כל שנות פעולתו במחיש, ניכר באופי סיבכס כי מר סעד פועל מונך תחושה שלוחות עמוקה ומתון אמונה בצדקת הדיר והערכים עליה מושתת מחיש. תכונות אלו יצרו אצל מר סעד מסיירות אונסופות לעבודתה המורכבת של המחלקה.

לאורך כל שנות עבודתו, מר סעד הגיע ראשון למחלקה ויצא ממנה אחרון יום לאחר מכן היה זמין ונגיש 24 שעות לכל שאלה זמניה מצד צוותי החקירות והפרקליטות, לצורך התייעצויות בנוגע למצעים בנהלן שעות הלילה המאוחרות ונושאים רבים נוספים.

לא אחת שילם מר סעד מחירים אישיים בשל אילצו עבודה, וכדוגמא זכור לי מקרה בו ביטל מיעה שתכנן לחייל יחד עם רעייתו, מספר שעות לפני הטיסה, כאשר נחשפה פרשת נוצב בר לב. מר סעד עשה כי מתוך תחושת שלוחות, מתוך תחושה של חברות כלפי מר אורי ברמל ששימש אז כמייט מנהל מחיש ומתוך הודעות מוחלטות עם ערכי המחלקה, תוך שכדרכו הוא שב את טונת המחלקה לפני סוכתי האישית.

מעבר לליווי החקירות, ניהול התיקים וקבלת החלטות משפטיות, מר סעד אף סייע לו בכך נושא אורח המחלקה (שהיה נושא מרכזי ביותר ונדרש עם פנו מספר שנים, כגון: בנית קולם שכה, איש תנאי העבודה, הכשרת וקליטת החוקרים הצעירים שאויסו למחלקה ועוד). בזכות צרותו ופועלו בתחום זה, הצלחתי להגיע למצב בו כל החוקרים במחיש (למעט אנשי המידען הראשי הצוותי) היום אורחים.

חשוב לעיק כי מר סעד מפגין לאורך כל דרכו יחסי אנוש מצוינים והינו אהוד בקרב אנשי המחלקה ובקרב כל גורמי הפרקליטות, אנשי המשטרה, הסניגורים והשופטים אשר באו עמו

כסוג. מר סעיה החליטה למייד לפגוש הסובבים אותו ויבונה העניינים. בצורה מעוררת כבוד, ללא שמץ התנשאות, בדרך כלל נועם ובסדר כנים יפות-תכונות שאפשרו לו לקיים תהליכים מורכבים במחלקה ומחוצה לה והוא אף זכה על כך לשבחים ומחמאות מצד המורמים השונים.

לפני כשנה וחצי, עת נרצע לי דבר מחלתו של חברי ורעי, מר אורי כרמל. סקר מנהל המחלקה לשעבר ימנהל המחלקה כייב. ראיתי כצופח מן הצד כיצד מר סעיה מצליח לבדו לנווט את המחלקה יסבוח מנהיגותי הטבעית לריתום את עובדי המחלקה להמשך עשייה שנתית גם בתקופה קשה זו, תוך שהוא נוטל על עצמי למעשה גם את תפקוד סגן מנהל המחלקה וגם את תפקוד מנהל המחלקה. כמנהל המחלקה לשעבר, ידוע לי כי ביצוע עבודה מעין זו לבד הינה בלתי משיימת בלתי אפשרית, ולמרות זאת מר סעיה עמד במשימתו זו בהצלחה רבה.

התרשתי לשמוע ממנהל המחלקה, מר כרמל, כיצד לאחד יום העבודה העמים והנדו, הקפיד מר סעיה לערכן אותו מדי ערב בקודות היום והצניק לו החושה שיכולת על אף היעדרותו הפיזית.

כך גם התרשתי לשמוע בכנס לעיון חצי יובל למתייש, את המחמאות שחלה פרקליט המדינה למר סעיה בפני כל אנשי המחלקה על תפקודו בתקופה זו, תוך שהזירה לו על מסירותו ופיעלו.

לסיכום, מר סעיה החל את דרכו במתייש כמתעמחה, אספר שנים לאחר הקמתה, ולמעשה צמח יחד עם המחלקה והיה זה שהוביל תהליכי שוני רבים שהביאו לצמיחתה ולהפיכתה לארגון משמעותי יחשוב במערכת אכיפת החוק.

כמי שמכיר את המחלקה מקרוב, אני בטוח כי בחירתו של מר סעיה למנהל המחלקה הינה הבחירה הטבעית והמתבקשת, וזאת בשים לב לניסיונו הרב (20 שנה במחלקה), לעובדה כי הוא נוטל חלק משמעותי בניהול המחלקה מזה שנים רבות ובשל ההערכה הרבה לה הוא זוכה מקרב עובדי המחלקה בכלל המגזרים השונים.

הרצל שבידו

מנהל כלכלי ממונה משה היה שיתא במיד ובכפוף למנהל הכלכלי אשר ממונה על ידי משרד המבחן ביהודה,
והוא יהיה ממונה מכהונה ויחידה להחזרה של המנהל הכלכלי אשר ממונה על ידי משרד המבחן, אפקטיבית יבוצע
העבודה הנדרשת.

משה השכיל, במקצועיות, בחובבם הישיר, בהכרח, בהתאמה של קשרי ידידות עם מנהל הכלכלי
והתחנה החדשה - לרבות לעשות תיקונים ושינויים אשר יבוצעו בעתיד, שיקדים יחד עם מנהל הכלכלי
ועל ידי משרד המבחן והבטחת מעורבות אפקטיבית.

מתוך הפקודות אשר משרד המבחן על הקצאה של מדיניות ומסגרת, והוא לא את המדיניות
והמדיניות להעריך במסגרתה החברת את הצרכים האנושיים, המדיניות והאנושיים של מדיניות
והחברת אתה לאתגרים החמים השונים במידת מתוך ידידות עם מנהל הכלכלי אשר
והבטחת, מתוך ידידות והעבודה.

משה הוא פרקליט הישיר, מתוך ידידות ומדיניות, והוא יבצע את המדיניות והמדיניות
באופן יעיל, את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע
בשבת על ידי מנהל הכלכלי אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע
לשבת, והוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע.

משה התמודד בעבודתו במדיניות עם מדיניות מדיניות, והוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע
עם ידידות, והוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע
אשר המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע.

משה יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע
בשבת, והוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע
מקדמה על ידי משרד המבחן אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע.

משה יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע
בשבת, והוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע
מקדמה על ידי משרד המבחן אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע
על ידי משרד המבחן אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע.

הפרקליטות והבטחת מדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע את המדיניות אשר משרד המבחן הוא יבצע.

משה משה

נספח 3

נספח ג - תכתובת דואל 29.12.15

עמ' 31

הודיה,
TAL

From: Adi Menahem
Sent: Thursday, December 24, 2015 1:03 PM
To: Shai Nilzon; Raz Nizri; Amit Asman; Joey Ash; Uri Carmel; Moshé Saada
Cc: Hagai Harush; Eshed Weinstein; Maya Yezbegy; PM-Ozrin
Subject: מכתב למפכ"ל העניין היטל

שלום,

לאחר בחינת הדברים, בהמשך לשיבות שהתקיימו בעניין, ילאחר שהוצגו בפני היועץ והשלימה
שנערכה בימים האחרונים ועמדתכם לגבי משמעותה. המליצה היועץ להוציא למפכ"ל את המכתב
המצ'ב, שאנו נוטתו כבר ראיתם, למעט שינויים קלים.

כן מצ'ב מכתב לסגורים, באותו נושא.

היועץ מבקש כי תיפגשו עם המתלוננת ותעדכנו אתה בהחלטה. אנא עדכנו אותי מיד כשזה נעשה.
על מנת שנוציא את המכתבים.

ונודה.
עדי

נספח 4

נספח ד - תכנס בסעודה

עמ' 36

הועברה ↗

הירי באום אל חיראן : 10
 קליעים נמצאו ברכב של מפקד
 המשטרה - חדשות רוטר...
 rotter.net

<http://rotter.net/forum/scoops1/377223.shtml>

תתחיל ליהיכנס בסעאדדה: פשוט

חולניו

✓✓ 12:51

נספח 5

נספח ה - התכתבות 24.2.17

עמ' 38

שי ניצן

211 >

24 בפבר' 2017

מקווה שאתה בסדר אחרי אתמול. עמדת בארוע בגבורה ובאיפוק וזה לא היה קל. היה רגע שחשבתי להזמין אמבולנס לאורי... מקווה שזה לא פגע בו ושאפשר יהיה להמשיך אתם בצורה סבירה. ושמור הפה ליד יפרח 😊

14:45

🔒 ההודעות והשיחות מוצפנות מקצה-לקצה. לאף אחד מחוץ לצ'אט זה, גם לא ל-WhatsApp, אין אפשרות לקרוא אותן או להאזין להן. יש להקיש לקבלת פרטים נוספים.

תודה על הדאגה. באמת לא היה פשוט לשמוע את הטענות חסרות הבסיס אבל כרגע הכל בסדר. נעשה הכל להמשיך את שיתוף הפעולה למרות המורכבות. בנוגע ליפרח אנחנו נדבר רק על פרשת השבוע...אל דאגה, שבת שלום

15:22

גם אני מאד דאגתי לאורי בפגישה. גם הבוקר הוא היה נסער מאד וברור שזה לא מוסיף לו בריאות.

15:37

הי באמת לא קל וטוב שעבר. שש

16:08

25 במרץ 2017

שבוע טוב. נא עדכן לגבי חקירת היסמניק שהיכה. מתי תסתיים החקירה ואבקש עדכון מראש לגבי ההחלטה הצפויה. תודה

21:42

שבוע טוב. החקירה בשלבי סיום ומחכים לקבל מחר את גרסת המתלונן שביקש שנגבה את גרסתו רק לאחר שחרורו מבית החולים. החשוד שוחרר למעצר בית והכוונה להגיש כתב אישום

נספח 6

נספח ו - הנחיית פרקליט המדינה

עמ' 40

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"

מטרת הנחיה זו להתוות את מדיניות התביעה בשיקולים ובמבחנים לסגירת תיק פלילי נגד חשוד בעילה של "חוסר ראיות" או "העדר אשמה", והיא נועדה להנחות ולהבנות את שיקול הדעת של התובע בקביעת עילת הסגירה המתאימה במצבים השונים.

המסגרת החוקית

1. סעיף 62(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ"), שכותרתו "העמדה לדין וסגירת תיק", קובע:

"ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה שהראיות מספיקות לאישום אדם פלוני, יעמידו לדין, זולת אם היה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין".

סעיף 62(ב) לחסד"פ קובע:

"על החלטה שלא להעמיד לדין תימסר לחשוד הודעה בכתב בלא ציון עילת סגירת התיק, ואולם יצוין בה כי החשוד רשאי לברר את עילת סגירת התיק באמצעות הגעה לכל תחנת משטרה וכן באחת הדרכים שנקבעו על-ידי המשטרה ושפורטו בהודעה; [ההדגשה לא במקור] על אף האמור בפסקה (1), לחשוד בעבירת מין או אלימות, כהגדרתה בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, תימסר הודעה בכתב על החלטה שלא להעמיד לדין בציון עילת סגירת התיק; בעת מסירת העילה לסגירת התיק לפי הוראות פסקה (1) או (2), שעניינה שניסבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין, תימסר העילה בנוסח שבחלק א' לתוספת השביעית; החשוד יהיה רשאי לפנות לתובע שסגר את התיק בבקשה מנומקת לשנות את עילת הסגירה; תיק שנסגר בשל חוסר אשמה, יימחק רישומו מרישומי המשטרה."

סעיפים 63(א)(2) ו-63(ב) קובעים:

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

"(2) על החלטה שלא להעמיד לדין תימסר למתלונן הודעה בכתב בלא ציון עילת סגירת התיק, ואולם יצוין בה כי המתלונן רשאי לברר את העילה כאמור באמצעות הגעה לכל תחנת משטרה וכן באחת הדרכים שנקבעו על-ידי המשטרה ושפורטו בהודעה; במקרים חריגים, שבהם לא ניתן לקבל את העילה לסגירת התיק כאמור בכל תחנת משטרה, המתלונן יהיה רשאי לברר אותה באחת הדרכים שפורטו בהודעה בלבד. על אף האמור בסעיף קטן (א)(2), לעניין עבירת מין או אלימות כהגדרתה בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, תימסר למתלונן הודעה בכתב על החלטה שלא להעמיד לדין בציון עילת סגירת התיק.

סעיף 64(א) לחסד"פ קובע:

"על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין, משום שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין, לפי העניין, שלא נמצאו ראיות מספיקות או שנקבע שאין אשמה, רשאי המתלונן לערור כלהלן: "... (ההדגשה אינה במקור).

מהוראות חוק אלו עולה כי קיימות שלוש עילות מרכזיות לסגירת תיק: "חוסר ראיות", "העדר אשמה" ו"נסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין"¹. סעיף 67 לחסד"פ מוסיף עילת סגירה נוספת, של "סגירה בהסדר", כאשר התיק הפלילי הופנה לאכיפה חלופית באמצעות הסדר מותנה.

2. הלכה למעשה ישנן עילות סגירה נוספות ובכללן: עבריון לא נודע; רשות אחרת מוסמכת לחקור, אי שפיות הדעת, מות החשוד או הנאשם, התיישנות העבירה והיות מבצע העבריון מי שאינו בגיל האחריות הפלילית. יצוין כי על אף שמסעיף 64(א) לחוק משתמע שעל גניזת תיק

¹ ראה לעניין זה בג"ץ 6213/14 יעקב ארגמן נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (פורסם בנבו, 1.12.2016) (להלן: בג"ץ ארגמן): "עניינו הרואות, כי סעיף זה (סעיף 62 לחסד"פ – התוספת אינה במקור) כלל אינו קובע, לפחות לא באופן מפורש, מהן העילות האפשריות לסגירת תיק חקירה. אמנם ניתן להסיק מן האמור בסעיף כי ייתכנו נימוקים שונים לסגירת התיק – ובין היתר, "היעדר עניין לציבור" ו"חוסר אשמה"; ואולם המחוקק לא מצא לנכון לסווג את העילות השונות, לא כל שכן לקבוע אמות מידה לסגירת תיק חקירה בעילה כזו או אחרת". לעניין שינוי שם העילה מ"היעדר עניין לציבור" ל"נסיבות העניין בכללותן" ראו הנחיית פ.מ. 1.1 – אי פתיחה בחקירה או סגירת תיק בעילת "נסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה / להעמדה לדין".

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

מאחת מעילות אלה אין זכות ערר, הרי שככלל, ועל פי הפרקטיקה הנוהגת, יתקבל ערר גם כאשר הוגש נגד סגירת התיק באחת מהעילות האמורות.

ב. כללי

3. תנאי סף להעמדתו לדין פלילי של חשוד הנו הערכה מסתברת של התובע על בסיס חומר הראיות הגולמי שנאסף בחקירה, כי קיים "סיכוי סביר" שעבודן של הראיות ב"כור ההיתוך" של המשפט – בחקירות ובקביעת אמינות, ולאחר שמיעת גרסת ההגנה – יבסס את אשמת הנאשם מעבר לכל ספק סביר. עמד על כך בית המשפט העליון בקובעו:

"עצם בחינת הסתברות ההרשעה פירושה התחקות גם אחר אופן החלטתו של בית-המשפט במשפט. היינו, הסתברות סבירה להרשעה אין פירושה רק הסתברות סבירה כי על-פי חומר הראיות אכן ביצע הנאשם את העבירה המיוחסת לו, אלא הסתברות סבירה שבית-המשפט יפסוק שאין כל ספק סביר שהנאשם אשם בביצוע העבירה"².

4. לפיכך, אם סבר תובע כי מתקיים "סיכוי סביר" להרשעה, וכי נסיבות העניין בכללותן מצדיקות העמדה לדין, עליו להגיש כתב אישום. לא התקיים תנאי סף זה, חלה על התובע חובה להימנע מהעמדה לדין ועליו לסגור את התיק נגד החשוד.

5. העדר תשתית ראייתית מספקת להעמדה לדין מותר בידי התובע שיקול דעת באשר לעילת הסגירה: "חוסר ראיות" או "העדר אשמה" (לצד עילת סגירה מרכזית נוספת שעניינה בכך שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין).

² בג"ץ 2534/97 חבר הכנסת יונה יהב ואח' נ' פרקליטות המדינה ואח', פסקה 5, פ"ד נא(3) 39 (פורסם בנבו, 15.6.1997); וכן בג"ץ 4372/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (פורסם בנבו, 17.12.2015): "דיות הראיות, לצורך הגשת כתב אישום, נבחנת בהתאם למבחן 'האפשרות הסבירה להרשעה'... בהתאם למבחן זה, בנסיבות בהן קיים סיכוי סביר להרשעתו של החשוד, יש להגיש נגדו כתב אישום. ואולם, כאשר סיכויי ההרשעה אינם נראים מבטיחים במיוחד, רשאים גורמי התביעה להחליט על גניזת תיק החקירה ולהימנע מהגשת כתב אישום". כן ראה בג"ץ 3372/11 משה קצב נ' מדינת ישראל, פסקה 387 ואילך (פורסם בנבו, 10.11.2011).

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

6. ככלל, בעבר, המבחן הנוהג לסגירת תיק בעילה של "העדר אשמה" היה מצב שבו לא התקיים "שמץ ראיתי" הקושר את החשוד לביצוע העבירה. מבחן זה רוכך עם השנים והתחלף למבחן של העדר "ספק סביר" בדבר חפותו של החשוד.³ הנחיה זו, נועדה לעצב מחדש את האיזון בין שתי עילות סגירה אלה ("העדר אשמה" ו-"חוסר ראיות").⁴

7. ישנן שתי משמעויות מרכזיות לעילת הסגירה. **האחת**, עניינה בזכות החשוד לדעת באיזו עילה התיק נגדו נסגר – דבר המשפיע, בין היתר, על תחושותיו ולעתים גם על תחושות משפחתו וחבריו. **השנייה** – האופרטיבית יותר, עניינה בהשלכות עילת הסגירה על המידע שרשויות האכיפה וגורמים ציבוריים נוספים, רשאים על פי חוק להיחשף לו ולקחת בחשבון בגדר החלטותיהם.

8. עילת הסגירה של "העדר אשמה" נועדה למנוע מראית עין, הן של הגורמים השונים הרשאים לעיין במרשם הפנימי המשטרתי והן של החשוד, לפיה נותר חשד ממשי לגבי אשמתו של אדם. על כן, במקרה שזו עילת הסגירה, רישומו של התיק שנפתח נמחק מרישומי המשטרה הפנימיים. לעומת זאת, תיק שנסגר מ"חוסר ראיות", נותר רישומו ברישומי המשטרה הפנימיים, כדי שהמשטרה והגורמים האחרים המוסמכים לעיין ברישומי תיקים סגורים, יוכלו לראותו.

9. הנה כי כן, לעילת סגירת התיק נודעת חשיבות רבה מנקודת מבטו של החשוד, מאחר שסגירת התיק נגדו בעילה של "חוסר ראיות", מעידה בפני עצמה כי לא נוקה כליל מהחשד שעמד נגדו.

³ ראה בעניין זה בג"ץ 4539/92 **יעקב קבלרו נ' היועץ המשפטי לממשלה פ"ד** (נ3) 50 (פורסם בנבו 10.7.1996): "אכן, אפשר בהחלט לתאר מקרים שיש בהם שמץ של ראיה, ועם זאת, בהתחשב במהות הראיה, במשקל הראיה ובכל נסיבות המקרה, אין זה ראוי שהמשטרה או הפרקליטות יסתמכו על שמץ זה כדי להשאיר על כנו כתם של חשד באדם. חשד כזה, כשהוא נרשם בתיק החקירה, שחור על גבי לבן, ראוי לו שיהיה נתמך בראיה שיש בה ממש, גם אם אין היא מספיקה כדי להגיש כתב-אישום. ראיה כזאת צריכה לעמוד במבחן הראיה המינהלית: צריך שתהיה זו ראיה שאדם סביר היה סומך עליה כדי לומר שהחשד עדיין קיים ועומד." וכן בג"ץ **ארגמן**, פסקה 10.

⁴ לעניין זה ראה בג"ץ **ארגמן** בפס' 17-18 לפסק דינה של השופטת ברון: "יש בהחלט מקום לתהות אם מבחן מחמיר זה עולה בקנה אחד עם חזקת החפות – שהיא כידוע עקרון יסוד במשפט הפלילי, ומהווה אף זכות חוקתית הנגזרת מעקרון כבוד האדם... מבלי לקבוע מסמרות, דעתי היא כי כאשר עסקינן במי שלא נמצאו די ראיות להגשת כתב אישום בעניינם – מן הראוי להגמיש את המבחן לסגירת תיק חקירה בהיעדר אשמה, תוך שינוי הדרישה הראייתית שביסוד עילה זו. כיום הכלל הוא שכל אימת שקיים ספק או חשד כלשהו בדבר חפותו של אדם – לא ניתן לסגור את התיק נגדו בהיעדר אשמה. דומני כי חזקת החפות מחייבת לקבוע כי תיק חקירה ייסגר בעילה של היעדר אשמה, אלא אם כן שוכנעו רשויות התביעה כי קיים ספק ממשי לגבי חפותו של אדם."

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

לכך יכולות להיות משמעויות ניכרות על החשוד, כדוגמת השלכות משפחתיות, חברתיות, ציבוריות (בפרט כאשר מדובר באיש ציבור), תעסוקתיות, ועוד⁵.

יפים לעניין זה דברי בית המשפט בעניין קבלרו:

"...שמו הטוב של אדם הוא נכס יקר. חשד פלילי שהועלה נגד אדם הוא כתם שהוטל בשם הטוב... אפשר להבין ללבו של אדם, המשוכנע שהוא חף מפשע, כאשר הוא דורש כי חשד שהועלה נגדו יימחק לחלוטין, ובתיק שנפתח נגדו יירשם כי התיק נסגר כיוון שהתברר כי אין הוא אשם"⁶.

10. ואולם, לעילת הסגירה השלכות ממשיות גם מנקודת המבט הציבורית: תיק שנסגר מחוסר ראיות נותר רשום ברישומי המשטרה, כאמור, ומידע זה עשוי לשמש את גורמי החקירה, התביעה ולעתים אף גורמים נוספים (כדוגמת גורמים ציבוריים שונים הרשאים לדעת אודות תיק שנסגר מחוסר ראיות, כגון שירותי הביטחון) במקרים שבהם קמה הצדקה לכך⁷.

מנגד, תיק שנסגר בעילה של "העדר אשמה", נמחק רישומו מהרישום הפנימי של המשטרה, וממילא הוא לא יהיה גלוי לגורמים אלו, ולא ניתן יהיה לעשות במידע אודותיו כל שימוש. במקרה כזה, רשויות האכיפה והרשויות האחרות שצוינו, תהיינה "עיוורות" ביחס לעובדה שפלוגי נחשד בעבר בעבירה מסוימת. ל"עיוורון" זה יכולה להיות משמעות רבה. כך לדוגמה, לעתים ובנסיבות מסוימות, עצם העובדה שאדם נחשד פעמים רבות בעבר בעבירה מסוימת (כדוגמת עבירת מין), אף אם כל חשד כאמור נסגר בעילה של "העדר אשמה", עשוי ליצור "מסה מצטברת" שיהיה בה כדי להגביר את החשד, ולהצדיק חקירה יסודית יותר נגדו. אולם דבר זה לא מתאפשר כאשר מדובר בתיקים שנגנזו מהעדר אשמה.

11. בשל המשמעויות האמורות, יש חשיבות רבה לעילת הגניזה. להלן תפורט מדיניות התביעה לעניין זה.

⁵ ראה לעניין זה, בג"ץ ארגמן, פסקה 15.

⁶ בג"ץ 4539/92 קבלרו נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ(3) 50 (פורסם בנבו, 10.7.1996).

⁷ ראה בג"ץ ארגמן, פסקה 9: "אמנם לפי סעיף 3 לחוק המרשם הפלילי, המרשם הוא חסוי – ואולם סעיף 11א לחוק מאפשר למסור מידע בדבר החלטה על סגירת תיק חקירה לשורה ארוכה של גורמים. בין היתר כוללת רשימה זו את היועץ המשפטי לממשלה, תובע משטרת ופרקליט משטרת, השב"כ, גורמים שונים בצה"ל, קציני מבחן וקציני פיקוח, נציבות בתי הסוהר, ועדת שחרורים לפי חוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א-2001, וכיוצא באלה".

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

ג. התווית מדיניות התביעה

12. מצא תובע כי אין בתיק ראיות מספיקות להעמדה לדין, עליו להכריע בדבר עילת הסגירה של התיק: "חוסר ראיות" או "העדר אשמה".

13. לצורך ההחלטה אודות עילת הסגירה, על התובע לבחון את **מידת הסבירות שהחשוד ביצע את העבירה** המיוחסת לו. ככל שהסיכוי שהחשוד ביצע את העבירה – כעולה מהראיות שנאספו בתיק – **נמוך**, הרי שעילת הסגירה הראויה הנה **"העדר אשמה"**. ככל שהסיכוי שהחשוד ביצע את העבירה הנו **גבוה** יותר, יש לסגור את התיק בעילה של **"חוסר ראיות"**.

14. כידוע, בחינה ראייתית אינה ניתנת לכימות ברור ומוגדר וזיהוי עוצמת הראיות ואופן עיבודן הצפוי במהלך המשפט הנו עניין מורכב, תלוי הקשר ונסיבות. כך גם קשה לכמת את המונח "סיכוי סביר" בהקשר של סיכויי ההרשעה. ואולם, למרות זאת, ככלי עזר נוסף, שמטרתו להנחות את התובע בזיהוי הקו המפריד בין עוצמת ראיות המצדיקה סגירת תיק מחוסר ראיות לבין סגירה בהעדר אשמה, יכול התובע להפעיל את המבחן הבא:

נניח שעוצמת הראיות בתיקים פליליים נעה בטווח שבין 0 (אין כל ראיה הקושרת את החשוד לביצוע העבירה) – ל-10 (הראיות קושרות את הנאשם לעבירה באופן ודאי), כאשר דירוג של 5 מבטא סיכוי זהה שהחשוד ביצע את העבירה כמו הסיכוי שהוא לא ביצע את העבירה. על סקאלה זו, הרי שבתיק שבו עוצמת הראיות היא 2 ומטה, ייסגר התיק בעילה של העדר אשמה. ואילו בתיק שעוצמת הראיות בו מעל 2, ייסגר התיק בעילה של "חוסר ראיות".

מובן מאליו כי כאשר תובע סוגר תיק אין ציפייה כי ייתן ציון מספרי לעוצמת הראיות. מדובר כאמור אך ורק בכלי עזר נוסף, שאין כל חובה להשתמש בו.

העיגון הראייתי להכרעה זו הנו מבחן הראיה המנהלית. לצורך יישום מבחן זה יש לבחון אם ישנן בתיק ראיות שאדם סביר היה סומך עליהן כדי לקבוע שקיים סיכוי שאינו נמוך, שהחשוד ביצע את העבירה במכלול הנסיבות. אם אין בתיק ראיות מסוג זה, תהיה עילת הסגירה "העדר אשמה".

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

15. יודגש כי משמעותה של עילת הסגירה של "העדר אשמה" אינה כי החשוד בהכרח לא ביצע את העבירה, אלא שהסיכוי כי החשוד ביצע את העבירה הנו נמוך.⁸

16. עילת הסגירה של "העדר אשמה" נועדה לתיקים בהם התשתית הראייתית חסרה מאד. על כן ראוי שחשד זה ימחק מרישומי המשטרה הפנימיים. כך יהיה למשל במקרים הבאים (אין מדובר ברשימה ממצה):

(1) בתיקים שאין בהם ראיה המבססת חשד סביר נגד החשוד;

(2) בתיקים שאין בהם ראיות פרט לתלונתו של המתלונן – כשהנילון מכחיש אותה – היינו כשיש גרסה מול גרסה בלבד – וכשיש ספק ממשי לגבי מהימנות גרסת המתלונן, כגון עקב אינדיקציה אובייקטיבית לאי מהימנות הגרסה או חלקה.

17. לצורך הערכת מידת הסיכוי כי העבירה בוצעה על-ידי החשוד, יש לשקול, בין השאר ובמקרים המתאימים, את הנתונים הבאים:

א. מידת מהימנותן של העדויות המרכזיות המבססות את החשד נגד החשוד, אל מול מידת מהימנות גרסת החשוד, ככל שהערכת המהימנות אפשרית בנסיבות העניין. כך למשל:

(1) תלונה על אלימות קשה מאוד, ללא ביסוס בתיעוד רפואי (כאשר סביר הוא שהאלימות הנטענת תגרום לחבלות שיבואו לידי ביטוי בתיעוד רפואי), אל מול הכחשת חשוד שעל פניה נראית אמינה – תיסגר ככלל מחוסר אשמה. עם זאת, תוספת ראייתית לתלונה, כגון עדות אדם ששמע רעש או צעקות מהמקום בו התרחש האירוע, יכולה להביא לסגירה מחוסר ראיות.

⁸ והשוו: בג"ץ 1993/03 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש-הממשלה (פורסם בנבו, 9.10.2003): "נזכור-נא כי סגירת תיקי משטרה יכולה שתהיה מטעמים שונים, וסגירת תיק חקירה בלא להגיש כתב-אישום אינה מעידה כלל-ועיקר על כי לא בוצעה עבירה, או כי אין ראיות לקיומה של אשמה."

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

2) תלונה נגד אדם שאין בינו ובין המתלונן כל היכרות מוקדמת ולא ניתן להצביע על מניע כלשהו לתלונה, כאשר שתי הגרסאות נראות אמינות על פניהן – ככלל, תיסגר מחוסר ראיות. עם זאת, ככל שהחשוד מספק הסבר אפשרי ואמין לעילת שווא נגדו – ככלל, תיסגר התלונה מחוסר אשמה.

ב. קיומן או העדרן של ראיות נוספות (נוסף על הראיה המרכזית) המבססות חשד נגד החשוד בביצוע העבירה.

ג. ככל שקיים בתיק **מידע מודיעיני** המקים חשד לביצוע העבירה על ידי החשוד, יש לבחון את משקלו ומשמעותו של המידע. לצורך החלטה בדבר עילת הסגירה, ניתן ליתן משקל למידע זה ובלבד שמדובר במידע איכותי ומהימן די הצורך.

כך לדוגמה: היה המידע, על פי מקורו, סוגו ומהותו **אובייקטיבי**, כדוגמת הקלטת שמע של האזנת סתר חוקית שהוחלט שאין לחשפה, תיעוד ויזואלי של אירוע, דיבוב מוקלט או עדות ראייה מפי עד אמין שלא ניתן להגישה כראייה מטעמים מודיעיניים – תיטה התביעה לראות בו מידע איכותי ומהימן (להוציא אם נתעורר ספק קונקרטי באשר למהימנותו או למסקנות שניתן להסיק ממידע זה). מנגד, היה המידע מבוסס על מקור משטרתי ששמע זאת מפי השמועה ומבלי שנמצא כל תימוכין לעדות זו, או כשמדובר במקור שמהימנותו לא ברורה, תיטה התביעה שלא לתת משקל ממשי למידע זה.

ד. לצורך החלטה בדבר עילת הסגירה ניתן ליתן משקל גם לראיות **בלתי קבילות** המצויות בתיק (כגון עדות קרובים הפסולה להגשה כראיה לפי סעיף 3 ו-4 לפקודת הראיות), ולמידת השתלבותן של ראיות אלה עם הראיות הקבילות הקיימות בתיק, ובלבד שמדובר בראיות איכותיות ומהימנות די הצורך.

ה. לצורך החלטה בדבר עילת הסגירה, ניתן ליתן משקל גם לתוצאתה של **בדיקת פוליגרף** ומידת השתלבותה עם הראיות הקיימות בתיק, ובלבד שבדיקת הפוליגרף

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

נערכה מטעם הרשות ובתנאי פיקוח ובקרה נאותים. זאת, להבדיל מבדיקה פרטית שנערכה בתנאי השוק. כך למשל בתיק שבו יש רק גרסה מול גרסה, הרי שאם החשוד נמצא דובר אמת בפוליגרף שערכה הרשות, בעוד שהמתלונן מסרב להיבדק, הנטייה תהיה לסגור התיק מחוסר אשמה.

18. ככלל, קיומן של הרשעות קודמות או תיקים סגורים קודמים לא יהווה שיקול לעניין עילת סגירת התיק, כאשר שוקלים אם התיק ייסגר בעילה של חוסר ראיות / העדר אשמה, להוציא מקרים חריגים שבהם קמה הצדקה לכך. כך לדוגמה: כאשר חשוד בעבירה הורשע בעבר בעבירות בעלות אופי דומה (כגון עבירות מין המבוצעות בקטינים), באופן שיש בהצטברות ההרשעות נגדו כדי להגביר את החשד גם בעבירה הנוכחית, רשאי תובע לשקול לסגור את התיק מחוסר ראיות ולא בהעדר אשמה. זאת, אף אם ניתוח הראיות במקרה הנוכחי היה מוביל – כשלעצמו – למסקנה כי הסיכוי שהחשוד ביצע את העבירה הנו נמוך.⁹ לעומת זאת, תמיד ניתן ליתן משקל לקיומן של הרשעות קודמות, לצורך החלטה אם לסגור את התיק בעילת "נסיבות העניין בכללותן" אם לאו.

19. במקרים מסוימים, המשטרה מחליטה שאין מקום למצות את החקירה שכן היא מגיעה למסקנה כבר לפני מיצוי החקירה כי ממילא דינו של התיק יהיה להיגנו מחוסר ראיות או בשל נסיבות העניין בכללותן. במקרים אלה, אף אם הראיות שנאספו מובילות לכאורה למסקנה שיש לסגור את התיק מחוסר ראיות ולא מהעדר אשמה, יש לשקול את האפשרות לסגור את התיק בכל זאת בעילה של העדר אשמה, אם קיימת היתכנות שאם החקירה הייתה ממוצה, היה הדבר מוביל לסגירת התיק מהעדר אשמה. כל זאת, בכפוף לעוצמת הראיות שנאספו.

כך לדוגמה, במקרה שבו נפתחה חקירה, החשוד נחקר והכחיש והעלה טענות הגנה שונות, ואזי מגיעה המשטרה למסקנה כי אין מקום להמשך השקעת משאבי חקירה בעניין זה, ומחליטה לגנוז את התיק. במקרה כזה, ייתכן והראיות שנאספו עד אותה עת מובילות למסקנה שיש לסגור התיק מחוסר ראיות. עם זאת, כיוון שהחקירה לא מוצתה, ויתכן שלא

⁹ ככלל זה חל גם לגבי מקרים בהם נקבע שהחשוד ביצע העבירה אך לא הורשע.

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

נבחנו בחקירה טענות הגנה שונות שהעלה החשוד, יש מקום לשקול לגנוז התיק מהעדר אשמה כדי למנוע פגיעה לא מוצדקת בחשוד. יחד עם זאת, מובן שככל שבחקירה נאספו ראיות משמעותיות, אי מיצוי החקירה כשלעצמו, לא יגרום לסגירת התיק מחוסר אשמה.

20. בתיק שבו נבחנו מספר חשדות נגד חשוד או חשודים, יש לקבוע את עילת הסגירה לגבי כל חשוד ולגבי כל חשד בנפרד.

21. ככלל, גניזת תיק נגד חשוד, בגין חשד מסוים, תעשה בשל **עילת סגירה אחת**. עם זאת, במקרים חריגים, אם מצא תובע כי יש הצדקה לסגור את התיק בשל יותר מעילת סגירה אחת, כגון בגין "חוסר ראיות מספיקות" לצד "נסיבות העניין בכללותן", רשאי התובע לסגור את התיק כאמור, תוך שיבהיר בנימוקי הסגירה מהן עילות הסגירה¹⁰. העילה הדומיננטית לסגירת התיק היא שתירשם ברישום המשטרתי והיא תובהר על-ידי התובע. אם נסגר התיק בגין "העדר אשמה", לא תתווסף לכך עילת סגירה נוספת.

22. יידוע חשוד ומתלונן על החלטה שלא להעמיד לדין – בהתאם להוראות סעיף 62(ב) ו-63 לחסד"פ:

א. למעט בתיקי גניזה מהירה (כאמור מטה), הודעה ראשונית על החלטה שלא להעמיד לדין בעילה כלשהי תישלח לחשוד ולמתלונן על-ידי הגוף שקיבל את ההחלטה סמוך למועד קבלת ההחלטה – **בלא ציון עילת הסגירה**. בהודעה יכתב כי "הודעה מפורטת על סגירת התיק בהתאם להוראות סעיף 62(ב) או 63 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, תישלח על-ידי היחידה החוקרת במשטרת ישראל" (להלן: **ההודעה הראשונית**).

ב. סמוך ככל הניתן להודעה הראשונית תישלח לחשוד ולמתלונן על-ידי המשטרה הודעה נוספת על החלטה שלא להעמיד לדין – **בלא ציון עילת הסגירה**, אך בהודעה זו יצוין כי החשוד או המתלונן רשאים לברר את עילת הסגירה בכל תחנת משטרה או

¹⁰ האפשרות לסגירת תיק בשל יותר מעילה אחת הוכרה בבג"ץ 9443/16 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' פרקליט המדינה ואח' (פורסם בנבו).

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

בכל דרך אחרת שתצוין בהודעה (להלן: **ההודעה השנייה**). היה מדובר בעבירות מין ואלימות, **תצוין עילת הסגירה** בהודעה על סגירת התיק, כאמור בסעיפים 62(ב) ו- 63(ב) לחסד"פ.

ג. בתיקי גניזה מהירה תישלח **הודעה אחת בלבד** על-ידי הגוף החוקר, בנוסח שנקבע בסעיף 22 לעיל (הנוסח שנקבע להודעה השנייה).

ד. על אף האמור בסעיף 22 לעיל, ה"הודעה השנייה" על החלטה שלא להעמיד לדין בתיק עבירת מין או אלימות, כהגדרתה בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, תישלח על-ידי המשטרה לחשוד ולמתלונן **בציון עילת הסגירה**.

ה. החלטה שלא להעמיד לדין שהתקבלה על-ידי המחלקה לחקירות שוטרים יכול שתישלח בהודעה אחת, ובלבד שזו תעמוד בדרישות סעיף 62(ב) או 63 לחסד"פ ותישלח סמוך ככל הניתן למועד קבלת ההחלטה.

ו. במקרים המתאימים ישקול תובע האם קמה הצדקה לצרף להודעה שתישלח לחשוד גם הודעת אזהרה בהתאם לשיקולים ולנוסח שנקבעו בהנחיית פרקליט המדינה 1.13.

23. במסגרת ההודעה לחשוד ולמתלונן על סגירת התיק, וכאשר ישנה חובה לציין את עילת הסגירה, די בציון עילת הסגירה ללא פירוט נימוקים מעבר לכך. למותר לציין כי פירוט נימוקי התביעה לסגירת התיק במכתב שישלח בכל אחד מעשרות או מאות אלפי התיקים הנסגרים במדינת ישראל מדי שנה, שבהם יש לציין את עילת הסגירה, יטיל נטל כבד ובלתי סביר על התביעה¹¹.

עם זאת, בתיקים בעלי רגישות מיוחדת (לדוגמה, כאשר החשודים הנם נבחרי ציבור או עובדי ציבור בכירים), או כאשר סבר תובע כי יש הצדקה מיוחדת אחרת לכך, רשאי תובע להוסיף בהחלטת הסגירה או במכתב סגירה, לצד ציון עילת הסגירה, כאשר יש חובה לציין את עילת

¹¹ לענין תוכנם של מכתבי סגירה, ראה גם הנחיית פרקליט המדינה מספר 1.13 בנושא הודעת אזהרה או הבהרה לחשוד שהתיק נגדו נסגר.

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

הסגירה, פירוט על אודות נימוקי הסגירה. במקרים בהם לפי החוק אין מקום לציין את עילת הסגירה, עדיין ניתן בתיקים חריגים שכאלה לפרט אודות נימוקי הסגירה אך בלי לציין את עילת הסגירה¹². במקרים חריגים ונדירים, כאשר קמה הצדקה מיוחדת לכך ועל פי שיקול דעתו של התובע, וכאשר ניתן לציין את עילת הסגירה בתיק, ניתן גם להתייחס במכתב סגירה לעוצמת התשתית הראייתית בתיק (כך למשל, ניתן לציין בתיק שנסגר מחוסר ראיות, אם התיק היה כפסע מהגשת כתב אישום או אם התשתית הראייתית הייתה חסרה מאוד)¹³.

במקרים בהם לאחר משלוח מכתב סגירה לא מנומק התקבלה פניית נפגע עבירה, מתלונן או חשוד/נילון לקבל את נימוקי הסגירה לשם הגשת ערר על החלטת הסגירה או על עילת הסגירה, בהתאמה, תועבר לידיו תמצית בכתב של עיקרי נימוקי הסגירה.

24. במענה לערר שהגיש מתלונן על גניזת תיק, ובמענה להשגה או לערר שהגיש נילון על עילת גניזת התיק, ראוי לפרט הנימוקים להחלטה בהשגה / בערר ולו בתמצית¹⁴. מכל מקום, בתיק שבו אין מקום לציין את עילת הגניזה, לפי החוק, והעילה לא נחשפה למתלונן בטרם הגשת הערר, יש להקפיד שגם במענה לערר, לא תצויין עילת הגניזה.

¹² ראו בג"ץ 1086/19 התנועה לטוהר המידות נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו) (2.5.2019), שם אימץ בית המשפט הגבוה לצדק הוראה זו.

¹³ בהקשר זה ראו ת"פ (י-ם) מדינת ישראל נ' ח"כ צחי הנגבי (פורסם בנבו, 9.10.2010), בו נידונה בבית המשפט מידת כשירותו של הנגבי לשמש כשר לביטחון פנים. במהלך הדיון עלו מספר פרשות בהן היה השר מעורב בעברו אך בסופו של דבר הוחלט שלא להגיש נגדו כתב אישום בגין. בית המשפט אשר בחן את סבירות מינויו של השר על פי מבחן הראיה המנהלית, קבע כי ניתן לתת משקל גם לפרשות בהן לא הוגש כתב אישום. ואולם, יש צורך בנסיבות קיצון בכדי לבטל את מינוי השר. במקרים אלו עמדת התביעה והתשתית הראייתית שגובשה עובר להחלטה בדבר סגירת התיק, עשויות להוות נתון משמעותי מאוד להחלטה בדבר סבירות המינוי של נבחר הציבור.

¹⁴ ראה בג"ץ ארגמן, ה"ש 1 לעיל, פסקה 15: "בתשובותיה ציינה המשיבה כי בקשותיו של העותר נבחנו בקפידה ובאריכות, ועם זאת לא מצאה מקום לשנות את הנימוק לסגירתו של התיק – ולפיכך עילת הסגירה "חוסר ראיות" תיוותר על כנה. ואולם, המשיבה לא ציינה מה הביאה להחלטה זו. כך, אף שלסיווג עילת הסגירה של תיק חקירה נודעת מטבע הדברים וכפי שכבר צוין, חשיבות רבה לכבודו של אדם, לשמו הטוב, ולעיתים – כמו בענייננו – גם לפרנסתו. הצדק עם העותר בטענתו שההנמקה בעניינו הייתה לקונית וחסרה. מן הראוי כי המשיבה תיקח את הדברים לתשומת ליבה. במקרים מעין אלה, הנוגעים לזכויות הפרט ואשר לא ניתן להפריז במשמעותם עבור האזרח, שומה על הרשות לנמק את החלטתה ואל לה להסתפק בתשובה לקונית."

נספח 7

נספח ז - חוות דעת אורי כרמל עם נספחיה

עמ' 53

לכבוד

25.11.20

השופט (בדימוס) דוד רוזן

נציב הביקורת על נציגי התביעה בערכאות

מכובדי,

הנדון: תלונת שר המשפטים מיום 13.9.20 בנוגע לפרשת אום-אל-חיראן

סימוכין : פניית הנציב לח"מ מיום 27.10.20

מבוא

1. מפנייתך אלי והמסמכים שצורפו אליה למדתי כי שר המשפטים פנה אליך ובקש כי "תערוך בירור בנוגע לאופן שבו טיפלו פרקליטות המדינה והמחלקה לחקירות שוטרים בטענה שהועלתה בזמנו, ולפיה יעקוב אבו אלקיען ז"ל, שנהרג מירי שוטרים באירוע באום אל חיראן, ביצע פיגוע במסגרת האירוע המדובר".
2. בעקבות פנייתך אלי מיום 27.10.20 ולפי בקשתך, להלן הפרספקטיבה המקצועית שלי כמי שעמד אותה עת בראש המחלקה לחקירות שוטרים והוביל את טיפול מח"ש בפרשה; כל זאת בהסתמך על חוות הדעת המפורטות שנכתבו בנושא זה במח"ש, על מסמכים שהעברת לעיוני, לרבות התכתבויות בזמן אמת, ועל פי מיטב זכרוני.¹
3. אציין כי רוב רובם של הדברים שלחך נאמרו או נכתבו על ידי בזמן אמת, או מצאו ביטויים בחוות דעת מח"ש הכתובות. עם זאת, לא אוכל לשלול כי מבעד לזמן שחלף התווספו תובנות נוספות, אשר בעת מאוחרת זו איני יכול עוד להפרידן מעמדתי הכוללת בנוגע לפרשה ולהחלטה שנתקבלה בה.
4. מאחר שלא התאפשרה לי גישה לכלל המסמכים ולמחשב המשרדי (הכולל את כלל תכתובות המייל והתרשומות שנערכו בזמן אמת²), אינני יכול לשלול אפשרות שנפלה שגגה כזו או אחרת מלפני, או שנשמט מעיניי מסמך רלוונטי. בשל רגישותם היתירה של הדברים, ככל שמסמך כזה או אחר יגיע לעיוןך במהלך הבדיקה ויעורר חשש בליבך שמא טעיתי בעובדה כזו או אחרת או לא דייקתי, חלילה, בדבריי –

¹ ההדגשות במסמך זה אינן במקור, אלא אם צויין אחרת.

² על אף שהנציב אישר עבור הח"מ מתן גישה מלאה לחומרי המחשב ששמשו אותי כמנהל מח"ש, כפי שעדכנתי ביום 19.11.20, הדבר לא הסתייע עד כה מטעמים טכניים, ולא זכיתי לעיין עד כה בחשבון המייל המשרדי שלי ולקבל לעיוני חומר נוסף מעבר לאוגדן חוות הדעת שנערכו בפרשה במח"ש, מספר תכתובות מייל וחומרים נוספים שאותרו ושוחזרו במקומות אחרים.

אבקשך בכל לשון של בקשה כי תסב את תשומת לבי לדבר עוד בטרם תסיים מלאכתך, על מנת שאוכל לערוך תיקונים נדרשים, לעדכן את האמור במסמך זה ולהעמיד דברים על דיוקם המלא, כמתחייב³.

5. להתייחסותי העיקרית המפורטת במסמך זה, מצורף מסמך נוסף כנספח ובו פירוט לגבי התרחשויות רלוונטיות נוספות שאירעו בשולי הטיפול המקצועי של מחייש והפרקליטות בפרשת אום אל חיראן, לרבות הסוגייה התקשורתית שעמדה במוקד התייחסות המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) מיום 22.10.20, הנחוץ בעיניי כחומר רקע להבהרת התמונה הכוללת של הדברים בנוגע לנושא הקונקרטי לגביו התבקשת לערוך בירור.

פתח דבר

6. בהודעת מייל אחרונה ששלחתי לפרקליט המדינה ולמשנהו ביומי האחרון בתפקידי כמנהל מחייש, ביום 28.2.18, מה שמבחינתי היה פעולתי האחרונה בקשר עם חקירת פרשת אום אל חיראן ערב יציאתי לחופשת פרישה, כתבתי, בין היתר, כך:

"... בעיני, סוגיית הממצא בשאלת ה"פיגוע", היא ענין מרכזי ביותר בפרשה, לא פחות מסוגיית הצורך בחקירה באזהרה של שוטר. מדובר בנושא שהפך בפרשה זו ממעמים שונים לבעל רגישות משפטית, ציבורית ואנושית מן המעלה הראשונה, אולי אחד הנושאים הרגישים ביותר שמטפתי בהם בכל שנותיי כפרקליט.

אין לי ספק שסוגיה זו עוד תעסיק רבות את המערכת בהליכים משפטיים כאלה ואחרים, שיימשכו שנים אחרי שלא רק אני אהיה כבר מחוץ למערכת. לכן, סיכום הדיון הוא מכשיר קריטי לשימור הזיכרון הארגוני ביחס לנושא רגיש וטעון זה, הצפוי להערכתי להיבחן בזוככית מגדלת בעתיד.

אני מקבל עלי, כמובן, באופן מלא את סמכותו של פ.מ. להחליט לפי מיטב שיקול דעתו ומצפונו - גם אם אני חלוק עלי, וגם כאשר אני חושש שההחלטה במתכונתה היא שגויה, ועשויה להנציח - שלא במתכוון, כמובן - עוול קשה. עם זאת, מטרידה אותי העובדה שאין כל ביטוי מסודר בסיכום הדיון לעמדות שהושמעו בעניין רגיש ומרכזי זה ע"י גורמים שעמדתם מוזכרת ביחס לסוגיה מקבילה בחשיבותה.

כפי שצינתי בישיבות שנערכו, עמדתי היא שיש בסיס עובדתי ומשפטי איתן לקביעה כי התנהגות הנהג המנוח הייתה תמימה, ונבעה מאובדן שליטה ברכב, כאשר אין יסוד סביר לחשד שהוא בקש לבצע פיגוע. המשנה לפרקליט המדינה

³ לאחר שהובהר לי על ידי הנציב (בתכתובת מיילים מיום 19/11/20) כי לא הועבר מהפרקליטות חומר נוסף פרט לזה שהועבר לעיוני, לא ראיתי צורך לבקש לעיוני פרוטוקולים של הדיונים הפנימיים, ככל שנערכו כאלה; עמדתי המקצועית משתקפת נאמנה בתכתובות ובחוות הדעת (מה גם שמן המפורסמות הוא כי פרוטוקולים מסוג זה הם כלי עזר בלבד לצרכי זיכרון ארגוני לא פורמאלי, ואינם משמשים כלי עבודה מקצועי נוהג בפרקליטות, נרשמים בידי דרג זוטור ואינם מועברים כלל למשתתפי הדיונים לצורך הערות ותיקונים ולכן ממילא אינם יכולים לשמש אסמכתא לשלמות הנאמר בהם ולתוכנו).

(לעניינים פליליים) ציין בשיבוט - וסיכם בהתכתבות - כי ניתן לקבוע במקרה זה שהמנוח פעל, בסבירות גבוהה, באופן "אינוסנטי" ולא ביקש לבצע פיגוע... ככל שיבוצע תיעוד מסודר בסיכום הדיון לתמצית העמדות בעניין מרכזי זה, כמפורט בפסקה לעיל, דומי שאוכל להצטרף למברכים על המוגמר ביחס לשלמות תהליך תיעוד קבלת ההחלטות.... בכפוף לאמור לעיל, סומך עליכם שתפעלו כחוכמתכם, ובכך אבקש לסיים את חלקי גם בפרשה זו. תודה, אורי."

האירוע וההתייחסות לגביו מצד גורמים בכירים בסמוך לאחר התרחשותו

7. ביום 18.1.17 בכפר אום אל חיראן שבנגב, במהלך פעילות משטרתית להריסת בניה לא חוקית, התרחש אירוע חריג במהלכו שוטרים פתחו באש לעבר נהג רכב, אזרח תושב המקום, שוטר נדרס למוות כתוצאה מפגיעת כלי הרכב ושוטר נוסף נפגע.
8. באירוע הטראגי מצאו את מותם השוטר המנוח ארז עמדי לוי ז"ל ותושב הכפר, המורה יעקוב אבו אל קיעאן (להלן: "המורה המנוח" או "הנהג המנוח"), וכן נפצע שוטר נוסף.
9. כבר ביום האירוע הכריז מפכ"ל המשטרה דאז, רוני אלשיך, בפומבי⁴, כבר סמכא מתוקף מעמדו כמפכ"ל המשטרה (וכמי שהיה סגן ראש שב"כ) כי מדובר ב'פיגוע דריסה' וכי נבחן קשר של הימחבל הדורס' לארגון דאעש. בעקבות דברי המפכ"ל אלשיך, התבטא גם השר לביטחון פנים, מר גלעד ארדן, באופן פומבי ברוח זו, ואחריהם החרה-החזיק גם ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו.
10. ייחודה של פרשה זו, בין היתר, הוא אפוא בכך שעוד לפני שהחלה בדיקה מוסמכת באשר למה שארע באום אל חיראן לפנות בוקר של יום 18.1.17, כבר הכריזו בכירים כי מדובר ב'אירוע טרור' ו'במפגע בן עוולה'.
11. בסופו של הליך בדיקה ממושך ובתום דיונים שנערכו, החליט פרקליט המדינה ביום 1.5.2018 לסגור את תיק הבדיקה בקבעו כי לא התגבש חשד סביר לביצוע עבירות פליליות מצד מי מהשוטרים שהיו מעורבים באירוע. ביחס לשאלה אם מדובר באירוע של פיגוע דריסה או תאונה, קבע פרקליט המדינה כי בחומר שנאסף יש אינדיקציות לכאן ולכאן, וכי לא ניתן להכריע בשאלה זו במידה גבוהה של וודאות⁵.

⁴ דומה שלכתחילה, ניתן להבין את הסיטואציה המורכבת והטעונה אליה נקלע מפכ"ל המשטרה שלא בטובתו, עת התבסס על דיווחים ראשוניים שנמסרו לו מהשטח, עוד בטרם התפור ערפל האירוע. על בסיס דיווחים ראשוניים אלה, נשא המפכ"ל דאז דברים נחרצים וברורים במעמד האירוע הקשה של לוויית השוטר המנוח, אל מול בני משפחתו השכולים.

⁵ הגם שהחלטת פרקליט המדינה דאז ניצן מיום 1.5.18 במתכונתה איננה מאשרת ברמה העובדתית והמשפטית את דבר התרחשותו של פיגוע טרור ע"י המורה המנוח באירוע, היא גם איננה שוללת אפשרות זו.

12. להלן סקירת השתלשלות העניינים הנוגעת לטיפול שב"כ, מח"ש ופרקליטות המדינה בפרשה.

בדיקה מוקדמת של שב"כ בזירת האירוע בסמוך לאחריי וזניחת האירוע ע"י שב"כ

13. לאחר שמשטרת ישראל דיווחה על האירוע כ"פיגוע דריסה", בסמוך להתרחשותו הגיעו אנשי שירות הביטחון הכללי (שב"כ) לזירה וערכו בה מהלך מקצועי של תחקור עדים ואיסוף ממצאים (להלן: "אינבסטיגציה", כלשון השירות).

14. בתום בדיקה מהירה, כבר בערב האירוע⁶, סיכם שירות הביטחון הכללי את האירוע, ובסמוך לאחר מכן העביר את החומר שהיה ברשותו⁷, הן בנוגע לאירוע והן בנוגע לנהג המנוח, לידי מח"ש.

עמדת שירות הביטחון הכללי ביחס לאירוע וזניחת העניין מצדו בשלב מוקדם

15. בסיכום מסמך האינבסטיגציה (תחקור) שערך החוקר הממונה בערבן של יום האירוע, אשר הופץ בזמן אמת למנהלי השב"כ, נכתב, בין היתר, כך:

"מכלל הנתונים שנאספו במהלך האינבסטיגציה לא ניתן לקבוע בוודאות האם מדובר בפיגוע או לא. בהיבט זה ניתן להצביע על עובדות שיש בהן לאשש אמירה זו בצד כאלה המפריכות. עם זאת, להערכת הח"מ ועוד בטרם הסתיימו הבדיקות ובוצע תחקיר – לא מדובר בפיגוע מתוכנן.
הסבירות כי מדובר בפיגוע בכלל – אינה גבוהה".

עוד נכתב בהמשך הדברים כך:

⁶ סיכום תחקור האירוע נעשה עוד באותו ערב של 18.1.17. כך נמסר בעדות הממונה על תחקור שב"כ:
 "ש:מתי אבינועם שלח לך את המסמך שהוא הכין שמרכז את כל החומרים שנאספו בשטח?
 ת: בשעות הערב באותו יום
 ש: מתי ערכת את דוח האינבסטיגציה?
 ת: מיד לאחר מכן וזה לקח לי כארבעים דקות ואז הפצתי את הדוח לנוגעים בדבר" [נספח "ב"]

⁷ כפי שיפורט להלן, בשלב ראשון לא הועבר כל החומר הרלוונטי בשלמותו, ככל הנראה עקב תקלה בשב"כ. משכך התברר, הושלם מהלך העברת החומר והשירות התחייב בכך כי לא קיים בידיו חומר נוסף הנוגע לאירוע או לנהג המנוח אשר לא הועבר למח"ש [נספח "א"].

"מהתחקירים עולה כי הדורס יכל (כך במקור, א.כ.) לבצע את הדריסה עוד קודם לכן ובחר שלא לעשות זאת. עוד עלה כי השוטרים לא חשו איום בעת שבצעו את הירי הראשוני ובטרם הדריסה בוצע ירי מאסיבי.
בברכה,
המכונה 'זיאד'.⁸"

- פראפרזה על מסמך האינבסטיגציה של שב"כ (מתוך אוגדן מח"ש כפי שהועבר לפרקליט המדינה ולמשנהו ביום 27.12.17) מצ"ב ומסומן "א".

16. המכונה 'זיאד', שהיה הגורם הממונה על התחקור (אינבסטיגציה) מטעם שב"כ, אשר כתב את דו"ח התיחקור כבר בערב האירוע, זומן בשלב מתקדם של הבדיקה למסור עדות במח"ש.

17. בעדותו דייק המכונה 'זיאד' את הדרך העמומה בה בחר לנסח את מסקנותיו הראשונית בערב האירוע והבהיר כי לפי תפיסתו המקצועית, אין מדובר כלל בפיגוע אלא לכל היותר בתאונה או בתקלה מבצעית:

"למיטב שיפוטי וניסיוני המקצועי, לאור הממצאים בשטח, מדובר לכל היותר בתאונה או תקלה מבצעית ולא בפיגוע, ובוודאי שלא בפיגוע מתוכנן".

- הודעת המכונה 'זיאד' מיום 12.11.17 במח"ש מצ"ב ומסומנת "ב".

18. על פי מיטב ניסיונו המקצועי של הח"מ, כמו גם על פי ניסיון החיים והשכל הישר, אין כל אפשרות סבירה שבשב"כ זנח את בדיקת האירוע, כשעוד נותר לשיטתו חשד או אינדיקציות ממשיות שמדובר בפיגוע, בין מתוכנן ובין ספונטאני.

מח"ש פותחת בבדיקה מקיפה של האירוע, על כלל היבטיו

19. בסמוך לאחר התרחשות האירוע, נתבקשה מח"ש בראשותי, על ידי פרקליט המדינה דאז ועל דעת היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט, לפתוח בהליך של בדיקת האירוע, על כל היבטיו (בדיקה טרום חקירה).

20. מבחינת תפיסת התפקיד והמשימה שהוטלה על מח"ש, ברור היה מבחינתי כי בנסיבות המיוחדות של העניין, בהעדר אפשרות מקצועית לצמצם את הבדיקה רק

⁸ באותם מקומות המצוטטים ב"מרכאות" מתוך מסמך האינבסטיגציה, שעניינם התייחסות לסוגיית "פיגוע – כן או לא" והערכות הממונה על התחקור מטעם שב"כ, מדובר להערכתי בציטוט מדויק מהמסמך המקורי של שב"כ.

לבדיקת התחושה הסובייקטיבית של השוטרים באירוע (שטענו, בין היתר, כי הירי בוצע על רקע תחושת סכנה מחשש לפיגוע דריסה), יש צורך לבדוק במקביל את שאלת התקיימות רכיב אובייקטיבי של סכנה (האמנם מדובר היה ב"פיגוע" – כן או לא); מדובר היה כמובן בשני פנים של אותו עניין עצמו, ולכן בדיקה מקצועית של חקר האמת לא אפשרה את פיצול העניין למרכיביו.

21. לפי עמדתי המקצועית כמנהל מח"ש, היה זה מחובתה של המערכת לחתור לחקר האמת ביחס לכלל היבטי ההתרחשות, לרבות שאלת התרחשותו של פיגוע – כן או לא; וזאת על מנת לעמוד על טיבו של האירוע להסיק את המסקנות הרלוונטיות ולגבש מענה לשאלות השונות שהתעוררו ביחס להתרחשות בה איבדו את חייהם שוטר ואזרח.

22. יצוין כי בשלבים שונים על ציר הזמן, ולאורך כל מהלך הבדיקה, גורמים שונים (בעיקר מפכ"ל המשטרה אלשיך והשר לביטחון פנים ארדן) בקשו מסיבותיהם להטיל ספק בעצם סמכותה של מח"ש לבדוק את שאלת התרחשותו של "פיגוע" באירוע⁹.

23. בשלב מוקדם של תחילת הבדיקה, גם פרקליט המדינה דאז, שי ניצן (להלן: "פרקליט המדינה דאז"), הבהיר בדיון מוקדם שנערך בלשכת היועץ המשפטי לממשלה (בו השתתף טלפוניתי) כי נשאל ע"י אלשיך לגבי עצם סמכותה של מח"ש לבדוק את סוגיית "פיגוע- כן או לא".

24. לאחר שהובהר בדיון כי שב"כ זנח כליל את בדיקת הפרשה ואין כל גורם מוסמך אחר שבדוק את האירוע, הבהיר היועץ המשפטי לממשלה כי תפקידה של מח"ש לברר את האמת בכל הנוגע למה שהתרחש לפנות בקר בכפר אום אל חיראן, על כל היבטיו של האירוע.¹⁰

25. עמדה זו אומצה בסופו של דבר גם על ידי פרקליט המדינה דאז, אשר ציין בפרק הכללי של החלטתו בפרשה (מיום 1.5.18) כי מח"ש נדרשה, בין היתר, לבדיקת התנהלותו של הנהג המנוח באירוע ולפניו. ממילא החלטת פרקליט המדינה דאז

⁹ לדוגמא: כותרת באתר "וואלה" מיום 31.3.17: "ארדן על אום אל חיראן: למח"ש אין סמכות לקבוע אם מדובר בפיגוע" <https://news.walla.co.il/item/3053122> וכן: כותרת בעיתון 'הארץ' מיום 6.2.18: "גורמים במשטרה: למח"ש אין סמכות לקבוע אם הדריסה באום אל חיראן הייתה פיגוע." <https://www.haaretz.co.il/news/law/.premium-1.5793127>

¹⁰ כך תועדו הדברים במייל שכתבתי ביום 15.2.18: "...ברור שהייתה חובה לבדוק ולחקור בשאלת התנהלות הנהג. אגב, הדברים הובהרו בישיבה שהייתה אצל י.מ. (שי היה על קו הטלפון ואף שאל במפגיע מכוח מה מח"ש תחקור אם היה פיגוע או לא, ואני השבתי לאוזני הנוכחים כולם שבתיק מהסוג הזה, ברור שלא ניתן לסיים חקירה מקצועית מבלי שמח"ש תיתן לי.מ. ולפ.מ. מענה לכל היבט והיבט רלוונטי לברור האמת בדבר מה שהתרחש באירוע), שהרי אם הדבר לא היה נבדק, הטענה הראשונה נגד רשויות האכיפה הייתה לגבי ההימנעות מלבדוק היבט אובייקטיבי רלוונטי מהותי זה, שמטבע הדברים בתיק כזה הוא חב בירור" [נספח "ג"].

בפרשה מיום 1.5.18, נדרשה גם לניתוח סוגיית "פיגוע – כן או לא" לגופה (הגם שלא הכריעה בה במישור העובדתי והמשפטי והותירה אותה כשאלה פתוחה).

- התכתבות מייל מיום 15.2.18 המתעדת חילופי הדברים בנושא מצ"ב ומסומן "ג".

26. מאחר שהיה מי שבקש להטיל ספק בסמכותה של מח"ש לבדוק את האירוע על כלל היבטיו, לרבות את סוגיית "פיגוע – כן או לא", למען הסדר הטוב אבהיר את המובן מאליו:

(א) למח"ש כגוף חקירה מיומן, היו את כל הכלים החקירתיים, המשפטיים והמקצועיים לברר סוגיה עובדתית זו ולאסוף את כלל הראיות הצריכות לדבר; מה גם ששב"כ (שבחן אך ורק את סוגיית "פיגוע – כן או לא"), העמיד לרשות המחלקה את כל המידע שנאסף אצלו ואת כל חוות הדעת שנערכו על ידו ועובדיו הגיעו למח"ש למסור עדות, לרבות על חוות דעתם המקצועית בעניין.

(ב) שב"כ, שהוא הגוף המומחה בדרך כלל לחקירת פיגועים, זנח תוך זמן קצר את בדיקת האירוע (לאחר שהגיע למסקנה כי אין מדובר באירוע בעל היבט בטחוני כלשהו), והעביר למח"ש את כל המידע שהיה בידו להמשך טיפול.

(ג) משטרת ישראל הייתה מנועה מלבדוק את סוגיית "פיגוע – כן או לא", כיוון שארגון זה היה הגורם שהתנהלותו נבדקה בפרשה.

(ד) ברור היה לכל העוסקים בעניין כי ההכרעה בסוגיית "פיגוע כן או לא" בפרשת אום אל חיראן היא ענין טעון הנוגע ליחסי יהודים-ערבים במדינה ולנושא הפעלת כוח שיטור על אוכלוסיית מיעוט, היבט שחייב (בעיניי) את המערכת, הן ברמה המקצועית הן ברמה הציבורית, לתת, ככל הניתן, תשובות ברורות בסוגיה.

(ה) הבדיקה שערכה מח"ש עסקה מהרגע הראשון גם בסוגיית "פיגוע כן או לא", תוך גיוס מומחים, ביצוע שחזורים בזירה ובחינת מידע של שב"כ, ולא הותירה אבן על אבן בכל הנוגע לבחינת שאלה זו או קצה חוט שלא נבחן.

(ו) בדיקתה של מח"ש התבצעה בחסותו ובליווי של גורם משפטי בכיר ביותר בדמות פרקליט המדינה עצמו, מי שבסמכותו המלאה להכריע בכל סוגיה עובדתית, ראייתית או משפטית הנוגעת לאירוע הנבדק ע"י יחידה הכפופה לו; פרקליט המדינה מוסמך מכוח תפקידו הרם לבקש התייחסויות וחוות דעת נוספות מכל גורם מקצועי נוסף במערכת אכיפת החוק, ככל שימצא לנכון להסתייע בו לצורך גיבוש כל הכרעה נדרשת בפרשה.

27. כמנהל מח"ש, וכמי שבידיו ותחת אחריותו הופקדה המשימה המקצועית לבדוק את הפרשה, ראיתי זאת מתפקידי ומחובתי להבטיח ביצוע חקירה ממצה ולהקצות את כל משאבי החקירה והאמצעים הנדרשים, על מנת להביא את הממצאים וההמלצות המדויקים ביותר בפני פרקליט המדינה, לצורך גיבוש החלטתו בפרשה רגישה זו והצגת מסקנותיו בפני הציבור כולו.

28. במוקד הבדיקה שערכה מח"ש אפוא עמדו שתי סוגיות מרכזיות¹¹:

(א) בחינת טיב האירוע: האם קיים חשד סביר שמדובר באירוע מסוג "פיגוע דריסה" או שמא קיים הסבר אחר להתנהגות הנהג המנוח בזירה? (להלן: "**סוגיית פיגוע – כן או לא**")

(ב) בחינת התנהלות השוטרים: האם הירי שבוצע ע"י שוטרים באירוע היה מוצדק, או שמא מדובר בחשד סביר לביצוע עבירה פלילית?

29. כאמור, על בסיס ממצאי התחקור שנערך בזירה בסמוך לאחר האירוע, איבד השב"כ עניין בתקרית, יצא מהתמונה והעביר (בשני שלבים עיקריים, כפי שיפורט להלן) את כל החומר שהיה ברשותו, הן בנוגע לאירוע והן בנוגע לנהג המנוח, יעקוב אבו אל קיען, לידי מח"ש.

30. וכך נכתב ע"י ר' המחלקה לעניינים פליליים-מנהליים בשב"כ לראש צוות חשיפה במח"ש מיום 30.11.17 (בסעיף 2 למכתב) לאמור:

"כל המסמכים והחומרים המודיעיניים הנוגעים לנסיבות האירוע עצמו וליעקוב אבו אל קיעאן הועברו אליכם ואין ברשותנו חומרים נוספים כאמור".

- מכתבו של ר' המחלקה לעניינים פליליים – מנהליים בשב"כ מיום 30.11.17
מצ"ב ומסומן "ד".

31. מח"ש נותרה, אפוא, הגורם החקירתי-משפטי המוסמך היחיד במערכת, שבדק את הפרשה.

הבהרה: מה בין "בדיקה" ל"חקירה"?

32. ההנחיה לבצע בדיקת אירוע טרם חקירה פלילית היא מקובלת ונוהגת בנסיבות מעין אלה של שימוש בכוח קטלני בעת פעילות מבצעית¹². מכיוון ששוטרי משטרת ישראל מוסמכים במסגרת תפקידם לעשות שימוש בכוח, לרבות כוח קטלני, פעמים רבות אין בעצם העובדה שנעשה שימוש בכוח, גם כאשר מדובר בכוח קטלני, כדי

¹¹ מטבע הדברים אגב הבדיקה התעוררו סוגיות נוספות כמו שיבוש מהלכי חקירה, סוגיית הטיפול הרפואי וכו', אשר נבדקו וטופלו חקירתי ומשפטית בחוות דעת שנערכה.

¹² הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בעניין "בדיקה מקדימה" מס' 4.2204.

לעורר חשד לפלילים; ממילא אין זה ראוי להחשיד מראש את השוטרים במעשה אסור, כל עוד לא נתגבש יסוד סביר לחשד שנכרכה בהתנהגות השוטרים עבירה פלילית.

33. הליך הבדיקה מאפשר לבצע שלל הליכי חקירה רבים ומגוונים שתכליתם לברר את האמת ביחס להתרחשות הדברים באירוע נתון, לרבות גביית גרסה מכלל המעורבים באירוע; אם כי לא ניתן במסגרת הליך בדיקה (להבדיל מחקירה) לחקור חשודים באזהרה. כמו כן לא ניתן לבצע להם בדיקת פוליגרף.

34. על פי תורת העבודה במח"ש, ככל שבמהלך בדיקה, הממצאים שנאספים מלמדים על קיומו של חשד סביר שבאירוע בוצעה עבירה פלילית, או אז מתבקש אישור לעבור מהליך "בדיקה" להליך של "חקירה".

35. מתן אישור כזה סולל את הדרך לחקור חשודים תחת אזהרה, לבצע בדיקות פוליגרף ועימותים, ולשוב ולהשקיף על מכלול ממצאי הבדיקה שנערכה עד אותה עת - הפעם דרך הפריזמה הפלילית.

36. כפי שיפורט להלן, בפרשת אום אל חיראן אכן נתבקש אישור כזה ע"י מח"ש בשלב מתקדם של בדיקת פרשה זו; זאת לאחר שנתקבלה משב"כ ראייה משמעותית חדשה, אשר שינתה את נקודת מבטה של מח"ש ביחס להתנהלות השוטר באירוע.

ראייה חדשה זו בדמות אמרת חוץ של השוטר **שי משילקאר** (להלן: "**השוטר היורה**") נמסרה לאיש שב"כ בזירה עצמה, בסמוך לאחר האירוע, וביססה, בין היתר, גם את החשד (ששרר מלכתחילה) ולפיו גרסאות השוטרים - וגרסת השוטר היורה בפרט, זוהמו ותואמו מבעוד מועד.

37. כפי שיפורט להלן, משהוברר במפגיע, על בסיס ראייה חדשה וחשובה, כי אכן האמת לא התבררה עד תום בבדיקה שהתנהלה עד אותה העת, והתגבש יסוד סביר לחשד לביצוע עבירה פלילית של שוטר שעניינה גרם מוות (של שני המנוחים) ברשלנות, המליצה מח"ש להעמיק חקר בפרשה על דרך של מעבר לחקירה באזהרה.

טיב הבדיקה שבוצעה במח"ש והאינטרסים הציבוריים שנכרכו בפרשה

38. כפי שהיטיב לתאר המשנה לפרקליט המדינה (במכתבו לנציב מיום 22.10.20), במהלך הבדיקה חוקרי מח"ש לא הותירו אבן על אבן, ופעלו בנחישות ובדבקות, אגב ניצול משאבי חקירה רבים ומגוונים, על מנת לברר את האמת ולתת מענה לכלל סימני השאלה השונים שצפו באירוע, אשר עמד- ונראה כי עודנו עומד- במוקד העניין הציבורי (וכמובן גם במוקד עניינן של שתי המשפחות שאבדו את יקיריהן¹³).

¹³ כך נאמר בעניין זה במכתב לוואי של מנהל מח"ש לחוות הדעת הראשונה [נספח "ה"1]:

39. אין תימה בדבר: מדובר באירוע טעון, בו מצאו את מותם שני בני אדם, שוטר יהודי ומורה בדואי; אירוע הנושק ליחסי יהודים-ערבים במדינה ולסוגיית הפעלת כוח קטלני מצד משטרת ישראל כלפי אוכלוסיית מיעוט. כמו במקרים רגישים אחרים, דרך הטיפול באירוע זה העמידה במידה רבה במבחן את אמון הציבור במערכת אכיפת החוק ובשומרי הסף שלה: משטרה, מח"ש ופרקליטות המדינה.

40. בנסיבות אלה, כמו במקרים דומים, ברור היה לכל העוסקים במלאכה, חוקרים, פרקליטים ומנהלים, כי טיפול מקצועי וממצה בתיק והגעה לחקר האמת עשויים לתרום בצורה משמעותית לשמירת אמון הציבור – וציבור בני המיעוטים, והמגזר הבדואי בפרט – במערכת אכיפת החוק בכלל, ובמחלקה לחקירות שוטרים בפרט.

**בדיקה דינאמית במח"ש: גיבוש מדורג של עמדת המחלקה לחקירות שוטרים בפרשה
(אגב עריכת שלוש השלמות שונות ונפרדות לחוות הדעת הראשונה שנערכה)**

41. כפי שיפורט להלן, גיבוש עמדת מח"ש בפרשה נעשה באופן מדורג: לאחר שנכתבה חוות דעת ראשונה (מיום 13.7.17¹⁴), התחדש תהליך הבדיקה ונאספו ראיות נוספות; כל זאת לאחר שהתברר (כפי שיפורט בהרחבה להלן), כי עקב תקלה בהליך התייעוד בשב"כ, מידע על אמרת חוץ של השוטר היורה ומידע חשוב נוסף לא הועברו למחלקה במועד.

42. לאחר קבלת מידע זה, כפועל יוצא מהשלמות חקירה שבוצעו, השתנתה המלצת מח"ש ונתבקש על ידה אישור לביצוע חקירה באזהרה של שוטר.

43. במסגרת תהליך העבודה המורכב, בין החודשים יולי לדצמבר 2017, נכתבו במח"ש לא פחות משלוש השלמות לחוות הדעת הראשונה. חוות הדעת המקצועיות ליוו את תהליך הבדיקה המתפתח ואת הדיונים¹⁵.

"לאור רגישות הפרשה בהיבט הציבורי, ועל מנת להבטיח את אמון הציבור בתהליך קבלת ההחלטות – ואת אמון המשפחות השכולות המעורבות בפרט, אני ממליץ לפעול במתכונת בה נהגנו בפרשת ירי השוטרים... ובפרשיות טעונות נוספות, ולאפשר לח"מ להיפגש עם נציג משפחת השוטר המנוח ארז לוי ז"ל, וכן עם נציג משפחת המנוח יעקוב אבולקיעאן ז"ל, על מנת להציג בפניהם את עיקר ממצאי הבדיקה טרם פרסומם."

¹⁴ לחוות הדעת הראשונה נערך "נוסח להפצה" מיום 22.8.17, אשר נועד לעיון המשטרה, ולכן הושמטו ממנו נושאים מסוימים. לפיכך, ההתייחסות בחוות דעת זו תהיה לנוסח המקורי מיום 13.7.17.

15 לאחר מועד הגשת חוות הדעת הראשונה ע"י הפרקליטה המלווה, עו"ד מיכל פרייסמן, היא יצאה לחופשת לידה, ויצאה במידה רבה מתמונת האחריות להמשך הטיפול בתיק, אם כי הוסיפה להתערב במתרחש. בנעליה של הפרקליטה נכנסה החל מאותה עת ועד גמר הטיפול בפרשה עו"ד הדרה בוכריס, מי שהייתה החוקרת הממונה על האירוע. בהמשך, שולבה בתהליך העבודה המשפטית גם עו"ד הילה אדלמן, פרקליטה בכירה במחלקה. אצ"ן כי ליוויתי בעצמי מקרוב הן את עבודת הפרקליטה והן את עבודת החוקרת, וחוות הדעת במתכונתן שיקפו כל אחת בזמנה את עמדותי המקצועיות ואת עמדת

44. לאור ריבוי ההשלמות שנדרשו לחוות הדעת, נוכח שינוי הנסיבות ובעקבותיהן התפתחות העמדה המקצועית, החל מחוות הדעת הראשונה שנכתבה ביום 13.7.17 (להלן: "חוות הדעת הראשונה") ועד לגיבוש העמדה המקצועית כי יש לעבור מהליך של 'בדיקה' לחקירה פלילית - הועבר על ידי ביום 27.12.17 ללשכת פרקליט המדינה וללשכת משנהו אוגדן המסומן "פרשת אום אל חיראן/חוו"ד מח"ש", ובו מקבץ מסודר של כלל חוות הדעת שנערכו במח"ש וכן מסמכים נוספים (להלן: "אוגדן מח"ש")¹⁶. העתק מאוגדן מסמכים זה הועבר גם ללשכת היועץ המשפטי לממשלה.

- העתקים ממזכרי העברת אוגדן מח"ש ללשכות פרקליט המדינה ומשנהו, וללשכת היועץ המשפטי לממשלה מצ"ב ומסומנים "1ד" ו"2ד" בהתאמה.

השתלשלות החקירה והתפתחות עמדת מח"ש בעקבותיה

עמדת מח"ש בשלב המוקדם: חוות הדעת הראשונה מיום 13.7.17

45. כאמור, בתום מספר חודשים של חקירה מאומצת, ולאחר סדרת דיונים פנימיים במחלקה, התגבשה במח"ש חוות דעת משפטית שעל פי מסקנותיה מיצוי הטיפול ביחס להתנהלות השוטרים בפרשה ראוי להתבצע במסגרת הדין המשמעותי; זאת לאחר שלא נמצא מקום לעבור מבדיקה לחקירה פלילית.

46. לפי ממצאי הבדיקה נכון לאותה העת, האפשרות שהסתברה ממכלול חומר הראיות, אשר השתלבה היטב בכלל נסיבות האירוע, כמו גם בנתונים הנוגעים למנוח ולהתנהלותו הכוללת, הייתה שמדובר בשרשרת טראגית של אירועים אשר ראשיתה בהכנה לקויה של הכוח למשימתו, המשכה בכך שהמנוח שיצא מביתו ברכבו בחשכה, לא שמע או לא נשמע להוראת שוטרים לעצור את הרכב, וסופה בירי לעבר צמיגי רכבו של המנוח. לפי ההערכה באותה עת, ירי אזהרה זה יצר תגובת שרשרת בדמות ירי נוסף, שבעקבותיו החל הרכב להתדרדר בקצב מואץ במדרון תלול; וזאת בין מהטעם שנהגו המנוח נפגע ואיבד שליטה על הרכב ובין מחמת שאיבד שליטה כי נבהל כשהבין שמתבצע ירי לעברו. כפועל יוצא מתאוצת הרכב במדרון התלול, פגע הרכב בשוטר המנוח וגרם למותו ולפציעת שוטר נוסף. בשלב זה נורו מטחי אש רבים בזירה תוך סיכון ממשי לירי דו"צ. המנוח עצמו מת בזירה

המחלקה. לצדי היה כל העת, כמובן, סגן מנהל המחלקה, עו"ד משה סעדה, אשר ליווה מקרוב את הליך הבדיקה מראשיתו ונטל חלק בכל הדיונים בפרשה.

¹⁶ בחומר שהועבר אלי במייל מלשכת הנציב ביום 27.10.20, לא נכללו שתי השלמות חשובות של חוות הדעת, המשלימות זו את זו והמתייחסות להתפתחות המשמעותית שחלה בהליך הבדיקה, ובה בקשת מח"ש לעבור מהליך של בדיקה למהלך של חקירה פלילית. מדובר בחוות דעת מיום 1.11.17 ומיום 6.12.17, אשר העתקים מהן צורפו כנספחים "ו" ו-"ז" בהתאמה.

מאובדן דם. ממצאי הבדיקה שללו את סבירות האפשרות כי מדובר בפיגוע על רקע לאומני.

47. ממצאי הבדיקה הצביעו בבירור כבר בשלב המוקדם על כך שפשה זיהום משמעותי בתהליך גביית ההודעות של השוטרים המעורבים, וזאת בשלב המקדמי שבוצע ע"י המשטרה, עוד טרם גביית גרסאות השוטרים במח"ש. כמו כן נמצאו ממצאים מובהקים שהצביעו על אי אמירת אמת בחקירה מצד מעורבים שונים באירוע (בפרט השוטרים היורים ורופאה משטרתית שהגיעה לזירה בשעת בקר מוקדמת, נמנעה לכאורה מלגשת למנוח ולבדוק את מצבו, והסתבכה לכאורה באי אמירת אמת בחקירתה). וכך נכתב בחוות הדעת:

"יש יסוד סביר לחשד שהעדויות תואמו טרם בדיקת מח"ש (ו) שחל זיהום בגביית עדויות השוטרים עד כדי פגיעה של ממש במשקל גרסאותיהם"¹⁷.

48. כפועל יוצא מתיאום העדויות, נשענה חוות הדעת הראשונה של מח"ש על שתי הנחות מוצא עובדתיות (שנחשדו בהמשך ככוזבות, כפי שיפורט להלן) אשר עלו מגרסאות השוטרים המעורבים (אשר נחשדו לכתחילה כי "ישרו קו" בתיאור הדברים):

ד

(א) השוטר היורה ביצע ירי שעה שחש סכנה לחייו ולחיי חבריו.
 (ב) הירי שבוצע היה ירי אזהרה לכיוון צמיגי הרכב בלבד, ואילו הירי לכיוון גופו של הנהג בוצע מאוחר יותר ע"י גורם אחר, לא ידוע.

49. על בסיס הנחות יסוד אלה, בהעדר ראיות סותרות (באותה עת), הובעה בחוות הדעת הראשונה הסברה לפיה יהיה קושי לשלול בחומר הראיות שנאסף בבדיקה כי התנהלותו של השוטר היורה, הגם שאינה סבירה לכאורה, אכן נבעה מתחושת סכנה לחייו עליה העיד.

50. לפי העדויות שהיו באותה העת בפני חוקרי מח"ש, מדובר היה בירי אזהרה לעבר הצמיגים, שבוצע מתוך תחושה של סכנת חיים. ולאחריו תגובת שרשרת טראגית שהיתה פועל יוצא טבעי של הירי הראשוני והבלבול שיצר בזירה החשוכה.

¹⁷ חוות הדעת הראשונה, עמ' 8 [נספח "ה"]. לסקירת הראיות לגבי זיהום הבדיקה ותיאום עדויות: עמ' 5-9 בחוות הדעת הראשונה.

51. לפיכך, ההמלצה בחוות הדעת הייתה לסווג את התנהגות זו של השוטר כטעות (חמורה, אמנם) בשיקול הדעת במהלך פעילות מבצעית, אך לא כעבירה פלילית. וכך נכתב בחוות הדעת הראשונה:

“אמנם ניתן לטעון כי התנהלותו של השוטר שי תוך התחשבות בכלל הנסיבות שפורטו לעיל, עשויה, אפוא, לעורר קושי מבחינת מקצועיות התנהלותו. עם זאת, גם אם במישור האובייקטיבי מתעוררות תמיהות לגבי סבירות התנהגותו ויש מקום לבחינתה במישור הפיקודי-מקצועי, לא ניתן לשלול את תחושתו במישור הסובייקטיבי ולכן לא ניתן לקבוע כי החלטתו לבצע נוהל מעצר חשוד על דרך של ביצוע ירי לעבר צמיגי הרכב מבססת חשד לפלילים, להבדיל מטעות בשיקול הדעת בפעילות מבצעית.”¹⁸

52. במכלול נסיבות העניין, ההערכה המקצועית אותה עת הייתה שמדובר בסדרת טעויות – גם אם חמורות – בשיקול דעת בפעילות מבצעית והתנהגות לקויה במישור המקצועי/משמעותי, הראויות להמשך טיפול במסגרת הדין המשמעותי.

53. גם ההמלצה בעניינה של הרופאה, אשר הייתה חשודה באותה עת לכל הפחות באי אמירת אמת ובהתנהלות בעייתית בזירה, נותרה במישור המשמעותי; שכן על פי האמור בחוות הדעת הראשונה, לא ניתן היה להוכיח בראיות שנאספו את דבר קיומו של קשר סיבתי אובייקטיבי בין מחדליה של הרופאה למותו של המנוח.¹⁹

54. במסגרת חוות הדעת הראשונה פורטו, בין היתר, גם הקשיים הרבים בהם נתקלו חוקרי מח"ש באיסוף חומר החקירה ונמסר דיווח על שיתוף הפעולה הבעייתי מצד המשטרה. שיתוף פעולה לקוי זה, לשון המעטה, התאפיין מחד בעיכוב בהעברת חומרים רלוונטיים לעיון מח"ש, ובמקביל פרסומם של חומרים רגישים בתקשורת, לרבות סרטון (חלקי) שצולם באירוע ומתן פומבי לגרסאות שוטרים, עוד בטרם נחקרו במח"ש, וזאת בדרך שפגעה לפחות באותו שלב באפשרות להגיע לחקר האמת במסגרת הבדיקה שנערכה.²⁰

¹⁸ נספח "ה" עמ' 34, סעיף 176 ואילך.

¹⁹ חוות הדעת הראשונה, עמ' 46-47: "ראשית, לא ידוע ולא ניתן יהיה להוכיח בראיות מתי לראשונה הבחינה ד"ר ילנה במנוח. שנית, יוזכר כי קביעת דו"ח המכון לרפואה משפטית הינה שאיבוד הדם ממנו סבל המנוח, עלול היה להוביל למותו בטווח זמן של עשרות דקות. מדובר על טווח זמן שהינו רחב למדי על מנת שלא ניתן יהיה לשלול כי גם אם ראתה אותו בנקודת זמן הראשונה ביותר העולה מחומר הראיות, היינו, בשעה 0630 לערך, חצי שעה אחרי האירוע, המנוח כבר היה מת בעת הזו. לצורך הרשעה בעבירה של גרימת מוות ברשלנות, יש להוכיח קשר סיבתי בין המעשה או המחדל לבין מותו של האדם. מקום בו לא ניתן להוכיח כי המנוח עוד היה חי בעת שהבחינה בו ד"ר ילנה לראשונה, לא ניתן יהיה להוכיח את קיומו של הקשר הסיבתי האמור וגו'".

²⁰ לשיבושי הבדיקה ע"י משטרת ישראל והעומד בראשה - ראה עמ' 9-5 לחוות הדעת הראשונה [נספח "ה"].

55. בכל הנוגע לשאלה אם יש יסוד סביר ל"פיגוע" אם לאו, נקבע בחוות הדעת הראשונה כי האפשרות שמקור האירוע בשרשרת טראגית של אירועים, נתמכת היטב במכלול הראיות, ועל כן היא האפשרות המסתברת ביותר בנסיבות העניין. בכל הנוגע לאפשרות שהמנוח תכנן לבצע פיגוע ולכן לא נשמע להוראות השוטרים, נמצא כי היא נחזית להיות בלתי סבירה בנסיבות העניין. לגבי קיומה של אפשרות שלישית, ספקולטיבית, לפיה המנוח שהשלים עם הריסת ביתו ובקש לעזוב בשלום את הזירה, החליט באופן ספונטאני, לאחר שנורה, לבצע פיגוע בניגוד לאורחות חייו, בבחינת "תמות נפשי עם שוטרים", נקבע בחוות הדעת הראשונה כי אפשרות זו אינה אלא "ספקולציה שאין לה תימוכין של ממש בראיות" (הדגשה במקור, א.כ.).²¹

56. בהשוואת הסימנים המחשידים לראיות המנקות את הנהג המנוח מכל חשד סביר, נכתב בחוות הדעת הראשונה כך:

"משקלם של הסימנים המחשידים, המסתכמים בתיקים ישנים סגורים, בהימצאותם של שלושה עותקי עיתון ישנים ברכבו של המנוח, שלא נמצא מקום ע"י השב"כ אף להתייחס אליהם, ומגיעים בשיאם להימצאותו של ספר בעל תוכן בעייתי בבית המנוח, כאשר אין לדעת האם הספר נקרא על ידו ומתי, אינם שקולים אל מול מסת הראיות המלמדת על אורחות חייו המלאים של המנוח כאדם נורמטיבי, נעדר מאפיינים קיצוניים או לאומניים ועל התנהלותו הנורמטיבית גם לאחר שידע על הריסת ביתו הקרבה, בסמוך לפני האירוע...סיכומו של דבר, משקל הראיות המצביע על כך שהמנוח לא היה מעורב, ואין לו זיקה להתנהגות שלוחת רסן ורצחנית, עולה לאין שיעור על משקלם הראייתי של ההיבטים האחרים"²².

57. בכל הנוגע לממצאים שעניינם אי אמירת אמת, תיאום עדויות וזיהום תהליך הבדיקה, נמצאו אמנם ראיות למכביר לשיבוש מהלכי חקירה בפרשה. עם זאת, מאחר שליבת האירוע לא גבשה באותה עת כשלעצמה חשד סביר לעבירה פלילית ע"י מי מהמעורבים, על פי הדין גם חקירת שיבוש הבדיקה אמורה הייתה להתבצע במסגרת הדין המשמעתי, ולא בדרך של מעבר לחקירה פלילית; שכן כלל הוא כי שיבוש הליך של בדיקה מקצועית-משמעטית, מגבש עבירת משמעת²³; בעוד שמעשה שיבוש של הליכי חקירה פלילית, מצוי בשדה הפלילי.

²¹ חוות הדעת הראשונה, עמ' 32.

²² חוות הדעת הראשונה, עמ' 28.

²³ פקודת מטא"ר 06.01.01 בעניין "עבירות משמעת" מגדירה בסעיף 2(כב) כעבירת משמעת - "הימנעות ממתן סיוע שביקשו נציב הקבילות, הממונה על תלונות הציבור במשטרת ישראל או המחלקה לחקירת שוטרים שבמשרד המשפטים, לשם בירור קבילה או תלונה, או לשם חקירה, וכן מסירת מידע כוזב במהלך בירור או חקירה כאמור או הכשלתם בדרך אחרת";

58. לסיכום, המלצת מח"ש בחוות הדעת הראשונה מיום 13.7.17 בכל הנוגע להתנהלות השוטרים הייתה לדבוק במתווה של בדיקה וטיפול במישור המשמעותי-פיקודי, ולהימנע ממעבר לחקירה פלילית. במישור שאלת "פיגוע – כן או לא", ממצאי הבדיקה שללו את סבירות האפשרות כי מדובר בפיגוע, להבדיל משרשרת טראגית של אירועים, שגרמה למותם של שוטר ואזרח ולפציעתו של שוטר נוסף.

- העתק חוות הדעת הראשונה שנערכה במח"ש ביום 13.7.17 מצ"ב ומסומן "ה".
- העתק מכתב לוואי מנהל מח"ש לחוות הדעת הראשונה מיום 13.7.17 מצ"ב ומסומן "ה1".

נסיבות גילוי דבר קיומה של 'הודאת החוץ' של השוטר היורה (שנמסרה בזמן אמת בזירה)

59. כמפורט בהשלמה הראשונה לחוות דעת מח"ש (שנערכה ביום 1.11.17), בערב חג הסוכות (4.10.17), בעודי בחופשה משפחתית, עדכנו אותי חוקרי המחלקה טלפונית כי קבלו פניה חריגה מלשכת היועץ המשפטי של שב"כ.

60. בשיחה זו נמסר לי כי לשכת היועץ המשפטי של שירות הביטחון הכללי עדכנה שהם קבלו פניה דחופה וחריגה מלשכת מפכ"ל ובה דרישה לעיין במסמך פנימי ומסווג של השירות, שנערך בקשר עם פרשת אום אל חיראן. בהמשך התברר כי בלשכת מפכ"ל אף ידעו למסור ללשכת יועמ"ש שב"כ את מספר הסימוכין הפנימיים של המסמך בשב"כ.²⁴

61. עד למועד פניה זו, לא היה ידוע לגורם כלשהו במח"ש על דבר קיומו של המסמך הפנימי של שב"כ ("מסמך האינבסטיגציה").

62. למשמע הדברים החריגים, עדכנתי מיד מחופשתי את פרקליט המדינה (ו/או את משנהו - איני זוכר בדיוק, אך בשל האירוע החריג אני מניח שעדכנתי את שניהם). בהמשך זכור לי היטב כי גם היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט, התקשר אלי ביוזמתו, לאחר שהעניין החריג הובא גם לידיעתו, וביקש לרדת לפשרו.

63. בעקבות ההיוועצות הטלפונית, ועל דעת ראשי המערכת, הנחיתי מיד את אנשי מח"ש להבהיר ללשכת היועץ המשפטי של שב"כ כי חל איסור חמור למסור חומר כלשהו הנוגע לחקירת מח"ש לידי המפכ"ל או לגורם כלשהו מטעמו (שכן הדבר עולה כדי שיבוש מהלכי הבדיקה). כמו כן הנחיתי להורות לשב"כ להעביר את המסמך המדובר לעיוני מיד עם שובי למשרד. וכך אכן היה.

²⁴ מדובר ככל הנראה בדליפת דבר קיומו של מסמך זה מגורם כלשהו בשב"כ למפכ"ל. לח"מ אין כל ידיעה אם עניין זה נבדק ע"י גורם כלשהו. ראה השלמה שניה לחוות הדעת, סעיף 5.

בחנית מסמך השב"כ (דו"ח האינבסטיגציה) במח"ש

64. בחנית מסמך השב"כ שהועבר למח"ש רק בעקבות המתואר לעיל, העלתה כי בעיקרו הוא מהווה סיכום של חומר ראיות גולמי שהיה מצוי ברובו בדיעת מח"ש.

65. עם זאת, נמצא כי במסמך זה ישנן מספר נקודות מהותיות אשר לא דווחו למח"ש משב"כ במהלך העברת החומר בין הארגונים; **העיקרית בהן הייתה העובדה שהשוטר שי משיאלקר (להלן: "השוטר היורה") מסר לממונה על התחקור בזירה מטעם שב"כ, כי בסמוך לאחר שביצע ירי לעבר גלגלי הרכב הנוסע לאטו, הוא ביצע ירי נוסף לעבר הנהג, וזאת בלא שהוא (וחבריו לצדו) חש תחושת איום על עצמו או בסביבתו הקרובה, ובעוד הרכב נוסע לאטו.**²⁵

66. נתון מהותי נוסף שצוין במסמך זה היה ש"בטרם הדריסה בוצע ירי מאסיבי לעבר הרכב ונהגו. כמו כן נרשמה בשולי המסמך הערכתו המקצועית של הממונה על תחקור האירוע לגבי טיבו של האירוע.

67. מדובר היה בנתונים מהותיים חדשים שסייעו בהבנת האירוע כולו, מה גם שמדובר היה בגרסה שונה באופן מהותי מזו שמסר השוטר היורה לחוקרי הימ"ר ולחוקרי מח"ש.

68. על פני הדברים, מדובר היה בגרסה בעלת ערך רב לבירור האמת, אשר נמסרה בזמן אמת, בסמוך לאחר האירוע, לאיש רשות.

69. בנוסף, בגזרת סוגיית "פיגוע- כן או לא", נמצאה במסמך סקירה של ראיות נוספות (אשר חלקן לא הועבר לידי מח"ש קודם לכן), אשר רובן ככולן חיזקו את המסקנה בדבר חפותו לכאורה של המנוח מהחשד של "מפגע".

גביית עדותם של אנשי השב"כ ששהו בשטח ע"י חוקרי מח"ש והשינוי בעמדת מח"ש

70. לאור התגלית המשמעותית והמפתיעה, בקשה מח"ש אישור מפרקליט המדינה דאז לגבות הודעות מסודרות משני עובדי השב"כ ששהו בשטח אותה עת, המכונים "טארק" ו"זיאד". יצוין כי המכונה 'זיאד' היה הגורם האחראי על הליך התחקור מטעם שב"כ, וכי הוא זה שכתב את המסמך המסכם (מסמך האינבסטיגציה) עוד בערב האירוע והפיצו בין מנהלי השירות.

²⁵ כאמור במסמך השלמה שניה של חווה"ד בסעיף 9 מיום 6.12.17. [נספח ז].

71. מח"ש הבהירה לפרקליט המדינה דאז כי בהתאם לממצאים שיתקבלו בחקירה זו יהיה צורך לבחון מחדש את הצורך לעבור מבדיקה לחקירה ולחקור באזהרה את השוטר היורה²⁶, אשר שיבש את הליכי החקירה עת השמיט בעדויותיו במח"ש את העובדה שלאחר ביצוע ירי לעבר גלגלי הרכב, ירה גם לעבר המנוח עצמו, וזאת שעה שהוא והשוטרים שהיו לצדו לא חשו איום על עצמם בעת שהשוטר ירה.

- השלמה ראשונה של חוות דעת מח"ש מצ"ב ומסומן "ו".

72. האישור לחקירת אנשי השב"כ ניתן ע"י פרקליט המדינה במהירות וביעילות, וככל הידוע לי - ללא כל הסתייגות מצדו של שירות הביטחון הכללי, אשר הבין מצדו את חשיבות העניין ואנשיו שיתפו פעולה באופן מלא וראוי לציון עם חקירת מח"ש.

עדות המכונה "המכונה 'זיאד', הממונה על האינבסטיגציה מטעם שב"כ

73. וכך מסר עובד השב"כ "המכונה 'זיאד'", מי שהיה אחראי מטעם שב"כ על תחקור האירוע (האינבסטיגציה), בעדותו במח"ש מיום 12.11.17 [נספח "ב"]:

"השוטר הראשון אומר לי שהוא זיהה את הרכב אורות כבויים אבל מונע. מסמן לו לעצור אבל הוא לא עוצר ודופק לו מכה על הפח עם הרובה בצד הרכב, השוטר השני מנסה לבצע ירי אבל מבין שהוא לא יכול בגלל זוויות והשלישי שי (השוטר היורה, א.כ.) יורה לעבר הגלגלים וממה שאני זוכר אומר לי שלאחר מכן הרים את הנשק וירה לעבר הנהג. כל זה קורה במרווח של מטרים. כל האירוע הוא 20 מטר, אפילו פחות. שלושתם אמרו שהם לא הרגישו איום עליהם"²⁷.

74. בכל הנוגע לרמת הוודאות ביחס לעצם אמירת הדברים מפי השוטר היורה בזמן אמת, הבהיר הממונה על האינבסטיגציה מטעם שב"כ בעדותו במח"ש כי הוא בטוח שהדברים נאמרו ע"י השוטר היורה, שכן הוא הבין מיד שמוקד האירוע והסיבה לכל ההתרחשות היא בהתנהלות מוקדמת זו של השוטר היורה.

²⁶ מסמך השלמה ראשונה של חוות הדעת בעמ' האחרון.

²⁷ הודעת המכונה 'זיאד' [נספח ב] וכן עמ' 5 להשלמה שניה של חוות דעת מח"ש [נספח ז]

וכך העיד המכונה 'זיאד':

"אני בטוח שזה מה שהשוטר שי אמר לי ומשום שאני הבנתי כמו שכבר אמרתי שמוקד האירוע הוא בשלושת השוטרים האלו, אני גם הדגשתי בדו"ח המסכם שלי את השורה הזו שבה נאמר ששי טען שירה לעבר הגלגלים ולאחר מכן לכיוון הנהג עצמו". [נספח "ב"].

75. בתום חקירה זו, לנוכח הממצאים שנתקבלו בחקירת אנשי השב"כ, **שינתה מח"ש את עמדתה והמליצה בפני פרקליט המדינה לעבור לחקירה באזהרה**, במסגרתה המליצה לחקור את השוטר היורה תחת אזהרה בחשד לגרימת מוות (של שני המנוחים) ברשלנות. וכך נכתב בהשלמה השנייה לחוות הדעת (מיום 6.12.17):

"לעת הזו, משנאספה לתיק עדות מהימנה ובעלת משקל לכאורי של עד אובייקטיבי מקצועי ולפיה השוטר שי התוודה בפניו בסמוך לאחר מעשה, בעודו מסיח לפי תומו, שלא הסתפק בירי לעבר גלגלי הרכב, אלא כיוון את נשקו וירה לעבר הנהג (בלא שהוא וחבריו הסמוכים אליו חשו תחושת איום על עצמם, א.כ.), מתגבש חשד סביר שהתנהלותו חצתה את הקו להתרשלות רבתי, החורגת מגדר טעות בשיקול הדעת ומחייבת חקירת החשד על דרך של חקירה באזהרה"²⁸.

- **השלמה שניה של חוות דעת מח"ש מצ"ב ומסומן "ז"**.

76. השינוי שחל בעמדת מח"ש נבע מהשינוי **המשמעותי** בהערכה המקצועית לגבי טיב ועוצמת החשד להתרשלות רבתי של השוטר היורה, על רקע חומרת הסטייה לכאורה מנורמת התנהגות של שוטר סביר; וזאת בהתאם לכלל הראיות מהן ניתן היה ללמוד מה התרחש בזירה, לרבות בעזרת תיעוד חזותי מזמן אמת (כמפורט בחוות הדעת).

77. **וזו התמונה כפי שהצטיירה במח"ש לאחר קבלת הראיות הנוספות משב"כ:**

(א) מדובר בזירה אזרחית בתחומי מדינת ישראל, לא בשדה קרב.

(ב) מדובר ברכבו של מי שיצא לכאורה מביתו ונסע בשביל היציאה מהבית במהירות איטית (כ- 10 קמ"ש) ובאורות דולקים, בלי לסכן איש; **כל זאת כאשר שוטרים חולפים לצידי השביל בו נסע הנהג.**

(ג) הנהג המנוח לא נענה לכאורה לקריאות לעצור, בין מן הטעם שלא שמע את הקריאות בשל חלונות הרכב המוגפים, ובין מן הטעם שבחר במפגיע לא לציית להוראת השוטרים. מדובר בסימן מחשיד לכאורה, אך פרט לכך לא היה שום דבר אחר בהתנהגותו שסיכן את הסביבה.

(ד) השוטר היורה וחבריו שהיו לציודו, העידו בפני איש השב"כ כי הם לא חשו כל תחושת איום על עצמם (בניגוד לגרסתם המאוחרת והכוזבת לכאורה שנמסרה במח"ש).

(ה) השוטר היורה ביצע זמן קצר קודם לכן דריכת נשק לעבר רכב אזרחי אחר שנע בגזרה, וזאת ללא שנמצאה לכך הצדקה בחומר הראיות (כמפורט בחוות הדעת הראשונה). השוטר לא פרק את נשקו והסתובב בזירה החשוכה עם כדור בקנה.

(ו) בשלב זה ביצע החשוד ירי לכיוון צמיגי הרכב הנוסע (לא בוצע ירי מקדים באוויר).

(ז) לפי ממצאי החקירה, השוטר היורה מסר גרסה כוזבת לחוקריו, אשר נסתרה חזיתית בראיות (לרבות בראיות אובייקטיביות שתיעדו את הזירה בזמן אמת): הוא טען בכזב שהרכב סיכן את עמיתו, שוטר שהיה לציודו; הוא טען בכזב כי חש סכנה לחייו ונאלץ לברוח הצידה מהרכב, שהיווה לטענתו סכנה מיידית; הוא טען בכזב שלאחר הירי לעבר הצמיגים, הרכב האיץ את מהירותו ונורה ע"י שוטרים אחרים²⁹. כמו כן בגרסאות השוטר היורה עלו במובהק סימני תיאום עם גרסאות חבריו³⁰

כאמור, לפני גילוי מסמך האינבסטיגציה והאמור בו, ובטרם עדותו של המכונה 'זיאד' במח"ש, ההערכה המקצועית הייתה כי למרות שהירי לעבר צמיגי הרכב נחזה להיות נמהר ורשלני (והוא שחולל את האירוע הקטלני כולו), ולמרות שקרי השוטר היורה בחקירתו, מאחר שמדובר היה (לפי מצב הראיות אותה עת) בירי אזהרה בלבד, הרי למרות התוצאות הטראגיות של ירי נמהר זה, מן הראוי לראות בכך טעות בשיקול דעת בפעילות מבצעית, אשר אינה עולה כדי חשד לפלילים.

אלא שעל פי מסמך האינבסטיגציה ועדות עורכו, התברר כי על פי החשד השוטר היורה לא הסתפק בירי אזהרה:

²⁹ ראה ניתוח גרסת השוטר היורה בחוות הדעת הראשונה, עמ' 21 ואילך [נספח ה]

³⁰ ראה למשל התייחסותו של השוטר לשאלת המכה בפח הרכב – עמ' 22 לחוות הדעת הראשונה לעיל.

(ח) בעקבות הירי בצמיגים הרכב המשיך לנסוע במהירות איטית כבראשונה, (כאשר ניכר היה לכאורה שהנהג אינו מבחין כלל כי מתבצע ירי לעברו, שאחרת מטבע הדברים היה מגיב לירי בדרך כלשהי).

(ט) לאחר שהרכב הוסיף להתקדם (במהירות האיטית שאפיינה אותו), בלא שהוא מסכן איש, כיוון השוטר היורה את נשקו וירה מטווח קרוב ירי תכליתי לעבר הנהג.

(י) בשלב זה, לפי האמור בדו"ח התחקור של שב"כ, בוצע ירי מאסיבי לעבר הרכב ונהגו עוד בטרם הדריסה.

78. נוכח האמור, עמדת חוקרי מח"ש הייתה כי לעת הזו נתבסס באופן מלא החשד לכך שעדות השוטר היורה במח"ש הייתה כוזבת והובררו מניעיו לשבש את החקירה. כמו כן, לא נמצאה הצדקה אובייקטיבית לביצוע ירי תכליתי לעבר הנהג, מה גם שהיה ברור שירי כזה, בשעת חשיכה, עלול היה ליצור תגובת שרשרת מסוכנת (כפי שאכן ארע), שכן המקום היה מוצף בשוטרים חמושים, ולסכן שוטרים ואזרחים כאחד.

79. נוכח התוצאות החמורות של ירי זה, הסטייה לכאורה מנורמת התנהגות של שוטר סביר, ושקרי היורה בחקירה שנועדו לשבשה ולכסות על מעשיו, סברו חוקרי מח"ש כי מתחייבת בשלב ראשון חקירת השוטר היורה תחת אזהרה, הכל כמפורט בהשלמה שניה של חוות דעת מח"ש [נספח ז].

קשר סיבתי עובדתי ומשפטי בין התרשלות השוטר היורה לבין גרם המוות (של שני המנוחים)

80. כפי שהובהר בהשלמות השנייה והשלישית לחוות דעת מח"ש, כמו גם בהתכתבות מייל מפורטת ביני לבין פרקליט המדינה בנושא ממוקד זה, כבר בשלב גיבוש חוות הדעת הראשונה לא התעורר קושי משפטי ביחס לקיומו של קשר סיבתי עובדתי ומשפטי בין הירי שביצע השוטר היורה לבין גרימת המוות של שני המנוחים³¹.

³¹ להתייחסות משפטית להוראת סעיף 309(5) – ראו נא מסמך השלמה שלישית לחוות דעת מח"ש, עמ' 1-3 [נספח ח]. מאחר שהתרשלותו הלכאורית של החשוד גרמה למותם של שני אנשים, שוטר ואזרח, ולפציעתו של שוטר נוסף, סברה מח"ש כי מדובר במקרה חריג המצדיק שימוש בסעיף החוק הרלוונטי.

81. כאמור בחוות הדעת, על פי הוראות הדין, אין זה משנה אם הירי הרשלני שביצע השוטר היורה הוא אמנם הירי שפגע במנוח וגרם במישרין למותו, כמו גם לאובדן השליטה ברכב ולדריסת השוטר המנוח; או שירי זה היה הגורם בלעדיו-אין לירי המאסיבי שנפתח בעקבותיו לעבר הרכב ונהגו, כתגובה אינסטינקטיבית וטבעית של יתר השוטרים לשמע הירי שביצע השוטר היורה, ונוכח דהירת הרכב ללא שליטה במדרון.

- השלמה שלישית של חוות דעת מח"ש מצ"ב ומסומן "ח".

82. הדברים הובהרו על ידי ישירות לפרקליט המדינה דאז במייל מענה לשאלת הבהרה שנשאלה על ידו:

"במענה לשאלתך, בדיני הקשר הסיבתי בעבירת גרם מוות ברשלנות, אין שום צורך לדעת מאיזה נשק נפגע המנוח אבו אלקיען כדי לבסס חשד לביצוע עבירת גרם מוות ברשלנות.

הצורך במעבר לחקירה באזהרה אינו נובע משינוי בשאלת הקשר הסיבתי אלא משינוי נורמטיבי במעבר מחשד למטות בשיקול דעת (שיצרה שרשרת סיבתית מראגית) לחשד למעשה של התרשלנות רבתי פלילי (שיצר שרשרת סיבתית מראגית)...

המסקנה הייתה בעבר שלא יהיה נכון לקבוע כי החלטתו של השוטר לבצע נוהל מעצר חשוד על דרך של ביצוע ירי לעבר גלגלי הרכב, מבססת חשד לפלילים, להבדיל מטעות בשיקול הדעת בפעילות מבצעית, זאת למרות קיומו של קשר סיבתי לכאורי בין הירי הראשוני לבין שרשרת האירועים הקמלנית והתוצאות המראגיות שהתרחשו בסיומה. אלא ע...הערכה זו השתנתה משנאספה לתיק עדות מהימנה ובעלת משקל לכאורי לפיה השוטר שי התוודה בפניו בסמוך לאחר מעשה, בעודו משיח לפי תומו, שלא הסתפק בירי לעבר גלגלי הרכב, אלא כיוון את נשקו וירדה לעבר הנהג!

במצב זה סברנו כולנו שמתגבש חשד סביר שהתנהלותו חצתה את הקו להתרשלנות רבתי החורגת מגדרי מטות בשיקול הדעת, ומחייבת מעבר לחקירה באזהרה. אחד: לא חל כל שינוי בשאלת הקשר הסיבתי. רק במדרגה הנורמטיבית של ההתרשלנות, שחייבה מעבר מתפישה של מטות בשיקול דעת מבצעית... לחשד לפלילים שמחייב לדייק בעבירה הנחשדת ...

יצוין כי בשום שלב לא היה חולק שהירי של השוטרים האחרים נבע מהירי הראשוני של שי, ולכן אין נפקא מינא אם אבולקיען המנוח נפגע בסופו של דבר מירי של לוחמים נוספים, שכן אין בכך כדי לנתק את הקשר הסיבתי. הוראת סעיף 309(5) לחוק העונשין, שהוזכרה בחוות הדעת המשלימה... (ה)מבטאת את הכלל לפיו מקום שמעשהו של אדם אינו מהווה גורם יחידי למוות, וכי המוות לא היה נגרם אלמלא הצטרף אליו גורם אחר – בכל זאת רואים את מעשהו של הראשון כנושא באחריות לגרם המוות והכל בתנאי שמעשהו של הראשון היווה גורם ממשי לתוצאת המוות....

הגענו לכלל מסקנה כי לפי החשד (אזכיר שוב. אנו בשלב החקירה, לא בשלב סיכום התיק), שי (השוטר היורה, א.כ.) יכול וצריך היה כאדם סביר לצפות כי השתלשלות האירועים והתוצאה שהתרחשה הן אחת מהתוצאות המסתברות של פתיחה רשלנית באש בנתוני האירוע. כך הם פני הדברים גם ביחס לתוצאת דריסת השוטרים...

כאמור, איננו מתיימרים לסכם את ממצאי החקירה. השוטר החשוד טרם נחקר, וברור שיש קושי ראייתי מובנה עקב הגרסאות השונות שמסר. ברם, למיטב הערכתנו המקצועית, אם אכן תתקבל המלצתנו שיש צורך לעבור לחקירה באזהרה של שוטר, יהיה זה בלתי מקצועי להבנתנו מבחינה משפטית להגביל את עצמנו בשלב החקירה רק לעבירת רשלנות התנהגותית ולא לכסות במסגרת החקירה

והאזהרה גם את תוצאותיה של אותה התנהגות רשלנית, שלפי הדין הן תולדה סיבתית מסתברת של התנהלותו הרשלנית."

- העתק התכתבות בנושא הקשר הסיבתי וחומרת ההתרשלות מצ"ב ומסומן "ט"י³².

מעבר מבדיקה לחקירה פלילית היה מביא בסבירות גבוהה לחקירת מעורבים נוספים

83. כאמור, גרסת השוטר היורה, כפי שהשתקפה באמרת החוץ שמסר בזירה לאיש השב"כ, עלתה בקנה אחד עם הערכת מח"ש לכתחילה ולפיה הגרסאות שנמסרו על ידי השוטר היורה וחבריו בחקירתם במח"ש, היו פרי תיאום מוקדם ולא שיקפו את האמת, כפי שצוין, אלא בקשו להסתירה מחוקרי מח"ש.

84. במבט לאחור, ניתן להעריך שככל שמח"ש הייתה מקבלת אישור לעבור מהליך של "בדיקה" להליך של חקירה פלילית, ובכפוף לממצאי חקירה נקודתית זו, ישנה אפשרות סבירה שחוקרי המחלקה היו מבקשים להרחיבה למעורבים נוספים בפרשה, איש איש לפי חלקו (לפחות בחשד לשיבוש מהלכי חקירה) ולעריכת בדיקות פוליגרף ועימותים.

85. עד כאן בכל הנוגע לשאלת החשד בכל הנוגע לשאלת ביצוע עבירה ע"י שוטרים.

אירוע של פיגוע דריסה או תקלה מבצעית טראגית? (להלן: "פיגוע – כן או לא")

86. להלן עיקר הראיות והממצאים הרלוונטיים שנאספו ע"י חוקרי מח"ש, הנוגעים להתנהלות הרכב בזירת האירוע, כפי שפורטו בחוות דעת מח"ש השונות: ³³

התנהלות המנוח בזירת האירוע:

(א) רכבו של המנוח עמד בסמוך לביתו, לאחר שהעמיס עליו ציוד שפינה מהבית, כשמנועו פועל, חלונותיו מוגפים, אורותיו כבויים והנהג יושב ליד ההגה.

³² העתק תכתובת המייל המצויה בידי כוללת את תוכן ההתכתבות, ללא הנתונים הטכניים שלה, ולכן אין בידי את המועד המדויק של ההתכתבות, אותו ניתן לאתר בנקל במידת הצורך דרך מחשבי המשרד (אמור להיות במועד כלשהו סמוך לאחר 14.12.17).

³³ חוות דעת מח"ש הראשונה מיום 13.7.17, עמ' 14-15.

(ב) לאחר שקצין משטרה האיר לעבר הרכב בפנס, הדליק הנהג המנוח את אורות הרכב והחל בנסיעה איטית על ציר היציאה מהבית, עליו נעו אותה עת שוטרים. בשלב זה קראו השוטרים לעבר נהג הרכב לעצור, ואחד מהם נתן מכה עם קנה הנשק בפח הרכב.

(ג) לאחר שהנהג המנוח לא שעה לקריאות ולסימונים לעצור, בעודו חולף בנסיעה איטית על פני השוטרים כשאורות הרכב דולקים, בוצע ירי לעבר צמיגי הרכב והצמיגים נפגעו.

(ד) למרות ירי אזהרה זה, המשיך נהג הרכב בנסיעתו האיטית לאורך מספר מטרים נוספים(*). במהלך נסיעה זו הוא לא סיכן כלל שוטרים שפסעו לצד השביל.

(*) לשיטת חוקרי מח"ש³⁴, העובדה שנהג הרכב המשיך בנסיעה האיטית על הציר, למרות שבאותה עת נקבו קליעי רובה את צמיגי רכבו, הייתה משמעותית: היא הצביעה על אפשרות סבירה שנהג הרכב כלל לא חש בירי, וככל הנראה לא העלה בדעתו כי מתבצע ירי לעבר רכבו; שאלמלא כן, אין זה סביר כי היה ממשיך בנסיעתו האיטית כאילו לא ארע דבר.

(ה) לאחר שהרכב חלף מספר מטרים נוספים, ביצע השוטר היורה ירי תכליתי לעבר הנהג³⁵.

(ו) בסמוך לאחר ביצוע הירי המכוון לעבר הנהג, החל הרכב לצבור תאוצה ולגלוש במהירות רבה יותר במדרון התלול.

(ז) עוד בטרם הדריסה, נפתחה אש מאסיבית לעבר הנהג ורכבו³⁶.

(ח) במהלך ניסוי שנערך ע"י בוחן תנועה בזירת האירוע, לאחר השוואת תנאי הרכב לתנאים ששררו בשטח, לרבות ריקון לחץ אויר מצמיגיו השמאליים (שספגו פגיעות קליע), נמצא כי בהיעדר כל הכוונה, ואף לא נגיעה בגלגל ההגה, כשהרכב אינו נשלט כלל, הוא התדרדר במדרון התלול תוך צבירת מהירות מנקודת

³⁴ ראה השלמה השלישית לחוות דעת מח"ש [נספח ח].

³⁵ כדברי המכונה זיאד: "שי (השוטר היורה, א.כ.) יורה לעבר הגלגלים וממה שאני זוכר אומר לי שלאחר מכן הרים את הנשק וירה לעבר הנהג. כל זה קורה במרווח של מטרים. כל האירוע הוא 20 מטר, אפילו פחות. שלושתם אמרו שהם לא הרגישו איום עליהם" [נספח ב]. עוד יצוין שכאמור בחוות הדעת הראשונה, בגופת המנוח נמצאה פגיעת קליע שחדרה לגבו, כאשר כיוון תעלת הקליע היה מאחורה קדימה (אם כי בהעדר קליע בגופה, לא ניתן היה להגיע לממצא בעניין זה).

³⁶ כאמור בדו"ח האינבסטיגציה [נספח א].

ההאצה, עד שהגיע בדיוק אל נקודת האימפקט בה היו ממוקמים השוטרים שנפגעו.³⁷

תוצאות הניסוי האובייקטיבי התיישבו, אפוא, אחת לאחת עם האפשרות שנהג הרכב אכן נפגע מהירי שבוצע לעברו מטווח קרוב, איבד שליטה על הרכב אשר גלש במדרון התלול תוך שהוא צובר מהירות, עד שפגע בשוטרים שהיו על ציר גלישת הרכב.

התנהלות המנוח טרם האירוע: מורה נורמטיבי המעורה היטב בסביבה יהודית-ערבית

87. להלן עיקרי הראיות והממצאים הרלוונטיים שנאספו ע"י חוקרי מח"ש, הנוגעים להתנהלות המנוח טרם האירוע.³⁸

(א) אחיינו של המנוח מסר כי זמן קצר לפני האירוע הוא סייע לדודו בפניו שקיות ארוזות, בגדים, ציוד וטלוויזיה מביתו המיועד להריסה. ואכן, בתוך רכבו של המנוח שנסע ממתחם המגורים במורד שביל הגישה, נמצאו חפצים אישיים רבים, שקיות בגדים וטלוויזיה, המצביעים על כך שהמנוח היה עסוק בפניו ביתו בטרם נכנס לרכבו והחל לעזוב את המקום.

(ב) ניתוח מכשיר הפלאפון של המנוח העלה כי כלל ההתכתבויות של המנוח בהודעות טקסט נעשו בשפה העברית, עובדה שהצביעה לשיטת השב"כ על כך שלא מדובר באדם לאומני או קיצוני. נתון זה אף התיישב עם התכנים שהעידו על כך כי המנוח קיים קשרי עבודה רבים, תקינים וחבריים, עם יהודים במסגרת עבודתו כמורה. למותר לציין שלמנוח לא היו כל הרשעות קודמות.³⁹

(ג) הפרט האחרון שנמצא במכשיר הטלפון של המנוח היה הודעות תזכורת: האחת שעניינה הכשרת מורים בה אמור היה להשתתף באותו בוקר ממש במכללת "חמדת הדרום" בנתיבות. השנייה נסבה על תור שקבע המנוח במרפאת חוץ בבית החולים סורוקה ליום 23.1.17, בשבוע שלאחר מותו.⁴⁰

³⁷ חוות הדעת הראשונה - עמ' 31. [נספח "ה"]. יצוין כי הח"מ נכח בעצמו בזירה בעת עריכת הניסוי, והבחין במו עיניו כיצד הרכב בתוכו ישב הבוחן, אשר לא אחז בגלגל ההגה ולא לחץ על דוושת הבלם, גולש ללא שליטה במורד המדרון התלול, צובר מהירות, סוטה ימינה ופוגע במדויק בקונוסים, שהוצבו כסימון בדיוק מקום בו עמדו לפי השחזור השוטרים שנפגעו.

³⁸ חלק מדברים אלה זכו להתייחסות כבר בחוות הדעת הראשונה וחלקם פורטו בהשלמה שנייה של חוות דעת מח"ש מיום 1.11.17 [נספח "ז" – סעיף 11 על כלל תת סעיפיו השונים], לאחר שמח"ש קבלה לידיה מידע נוסף משירות הביטחון הכללי.

³⁹ זאת להבדיל מתיקים ישנים סגורים.

⁴⁰ עמ' 25-26 לחוות דעת מח"ש הראשונה [נספח "ה"].

(ד) בנו של המנוח אשר תוחקר בזירה ע"י אנשי השב"כ, מסר כי אביו אינו מתפלל במסגד מזה מספר שנים וכי אביו אמר שאין מה לעשות בנושא ההריסות וכנגד הממשלה.

(ה) לפי אחת העדויות שנגבו בזירה, כ-10 דקות לפני האירוע דיבר אחד העדים עם המורה המנוח וזה אמר לו כי אינו רוצה אלימות ושיהרסו את הבתים. בנו של עד זה אישר כי שמע את המורה המנוח אומר שאם המדינה רוצה להרוס – שתהרוס ולא להשתמש באלימות.

(ו) מהתכנים שנשאבו משני מחשבים שנמצאו בביתו של המנוח, ומדו"חות הגלישה שנערכו ממחשבים אלה, "לא אותרו תכנים חריגים כלשהם"⁴¹.

(ז) בדו"ח האינבסטיגציה של שב"כ נכתב כי -

"לא מוכרות כוונות לקיום התנגדות אלימה מול כוחות המשטרה במידה ויתבצע פינוי וכי המשפחה מעוניינת להגיע להסדר חוקי בסיוע עורכי דין"⁴².

סימנים מחשידים לגבי הנהג המנוח

88. הסימנים המחשידים ביחס לנהג המנוח פורטו במענה שנתן המשנה לפרקליט המדינה מיום 22.10.20 כדלקמן:

(א) העובדה שהמנוח לא שעה לאזהרות החוזרות ונשנות של השוטרים שביקשו לגרום לו לעצור את הרכב בו נהג [קריאות עצור, דפיקות על הרכב] והמשיך לנהוג ברכב.⁴³

(ב) העובדה שבמהלך הבדיקה נמצאו בחפציו של המנוח 3 גיליונות זהים של עיתון "ישראל היום" משנת 2015, אשר העמוד הראשי בהם נושא כותרת "פיגוע דריסה";⁴⁴

⁴¹ עמ' 25 לחוות דעת מח"ש הראשונה - [נספח "ה"].

⁴² ראה מסמך השלמה שנייה של חוות הדעת מח"ש [נספח "ז" בסעיף 11].

⁴³ גם לשיטת מח"ש, מדובר היה בראיה מחשידה; אם כי נוכח מהירות הרכב, שנסע באיטיות עם אורות דולקים, כששוטרים פוסעים מצידו נתיב נסיעתו, בלא לסכן איש - ואף לא האיץ לאחור ירי בצמיגי הרכב - הפרת הוראת השוטרים לעצור לא הצביעה לכאורה על חשד לכוונות רצחניות של הנהג, להבדיל מרצון להסתלק מהמקום ללא הפרעה.

⁴⁴ שב"כ, שקבע בפסקנות כבר בשלב המוקדם כי אין מדובר בפיגוע מתוכנן, לא מצא מקום לתת משקל כלשהו לראיה זו.

(ג) העובדה כי ליד מיטת המנוח נמצא ספר דת איסלמי בו סומן בהדגשה קטע העוסק "בחיים לאחר המוות"⁴⁵;

(ד) העובדה שבהתאם למידע שנמסר משב"כ, המנוח היה קשור לתפיסת עולמו של האחים המוסלמים⁴⁶.

הדיונים בלשכת פרקליט המדינה וההכרעות המשפטיות

בללי

89. כאמור בפתח דבר, הדברים שלהלן נאמרים בהתאם למפורט במכתבו של המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) מיום 22.10.20, לפי תכתובות מייל שהועברו לעיוני ולפי מיטב הזיכרון. ממכתבו האמור של המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) עולה כי טרם קבלת ההחלטה בתיק זה, התקיימו אצל פרקליט המדינה דאז ארבעה דיונים במועדים 25.7.17, 21.8.17, 14.12.17 ו- 8.2.18.

עמדת מח"ש בסוגיית "פיגוע - כן או לא"⁴⁷

90. כבר במהלך הדיון הראשון שנערך בסמוך לאחר הגשת חוות הדעת הראשונה של מח"ש, זכור לי היטב שעלתה שאלת סבירות התרחשותו של "פיגוע". במהלך דיון זה הבהרתי בפרוטרוט את עמדת מח"ש, ששותפים לה כלל העוסקים במלאכה במחלקה, ולפיה אין יסוד סביר לחשד כי מדובר ב"פיגוע" אלא בתקלה מבצעית שגרמה למותם של שוטר ואזרח, על לא עוול בכפם.

⁴⁵ אכן מדובר בסימן שיכול היה להיות מחשיד אילו היה חשד לפיגוע מתוכנן. מאחר ששב"כ קבע באופן וודאי כי אין מדובר בפיגוע מתוכנן, משקלו של סימן זה נותר נמוך, מה גם שלא הייתה כל ראייה מי עשה את הסימון בספר ומתי.

⁴⁶ אין מדובר בסימן מחשיד כשהוא לעצמו, לאור העובדה ששב"כ מסר מידע רב שהצביע על כך שהמנוח השתלב היטב בהוויית החיים הישראלית כמורה, כתב בטלפון בעברית - מה שאינו מתיישב עם גישה לאומנית מתבדלת. כמו כן לא נמצאו תכנים חריגים כלשהם במחשבו שיכלו להצביע על עמדות קיצוניות מסוג כלשהו.

⁴⁷ מאחר שהבירור שנדרש הנציב לעשות מתמקד בסוגיית ייחוס ביצוע פיגוע לנהג המנוח, אשנה את הסדר ואתחיל עם ענין זה בהמשך ישיר לפרק הוקדם, על מנת ליצור רציפות בנושא העיקרי הטעון בירור.

91. שרשרת אירועים טראגית פרי תקלה מבצעית ותאונה – האופציה הסבירה ביותר:
 כאמור, עוד בטרם נחשפה אמרת החוץ המפלילה של השוטר היורה, מח"ש סברה
 כי האפשרות המסתברת ביותר בנסיבות העניין היא כי מדובר בשרשרת טראגית
 של אירועים ולא בפיגוע על רקע כלשהו. וכך נקבע בחוות הדעת:
 "... האפשרות שמקור האירוע בשרשרת טראגית של אירועים, שראשיתם בהכנה לקויה
 של הכוח, המשכם בכך שהמנוח לא שמע או לא נשמע להוראות השוטרים לעצור את
 רכבו, וסופם בירי לעבר רכבו של המנוח שהביא לפגיעה/אובדן שליטה, לדריסת השוטר
 המנוח ולמות הנהג, נתמכת היטב במכלול הראיות והיא האפשרות המסתברת ביותר
 בנסיבות העניין".

92. אין סבירות לפיגוע מתוכנן:
 לגבי האופציה העובדתית שנבחנה שמא מדובר בפיגוע מתוכנן, עמדת מח"ש הייתה
 שמדובר באפשרות בלתי סבירה בנסיבות העניין:
 . האפשרות לפיה המנוח תכנן לבצע פיגוע ולכן לא נשמע להוראות השוטרים אינה
 מתיישבת עם חומר הראיות ועם הפרופיל האישי של המנוח. על כן אפשרות זו נחזית
 להיות בלתי סבירה בנסיבות העניין. (ההדגשה במקור, א.כ.).⁴⁸

93. אין סבירות לפיגוע "ספונטאני":
 לגבי אפשרות של פיגוע "ספונטאני", לפיה המנוח שהשלים עם הריסת ביתו ובקש
 לעזוב בשלום את הזירה, החליט באופן ספונטאני, לאחר שנורה, לבצע פיגוע בניגוד
 לאורחות חייו, בבחינת "תמות נפשי עם שוטרים", עמדת מח"ש הייתה שמדובר ב-
 "ספקולציה שאין לה תימוכין של ממש בראיות" (הדגשה במקור, א.כ.).⁴⁹

94. השוואת משקל הסימנים המחשידים את הנהג המנוח אל מול הראיות המנקות
 אותו מכל חשד:
 עמדת מח"ש הייתה שמשקלם של הסימנים המצביעים על חפותו של הנהג, מכריע
 את הכף באופן מובהק. וכך נכתב:
 "משקלם של הסימנים המחשידים, המסתכמים בתיקים ישנים סגורים, בהימצאותם של
 שלושה עותקי עיתון ישנים ברכבו של המנוח, שלא נמצא מקום ע"י השב"כ אף
 להתייחס אליהם, ומגיעים בשיאם להימצאותו של ספר בעל תוכן בעייתי בבית המנוח,
 כאשר אין לדעת האם הספר נקרא על ידו ומתי, אינם שקולים אל מול מסת הראיות
 המלמדת על אורחות חייו המלאים של המנוח כאדם נורמטיבי, נעדר מאפיינים קיצוניים
 או לאומניים ועל התנהלותו הנורמטיבית גם לאחר שידע על הריסת ביתו הקרבה, בסמוך

⁴⁸ שם, בעמ' 32.

⁴⁹ שם, שם.

לפני האירוע...סיכומו של דבר, משקל הראיות המצביע על כך שהמנוח לא היה מעורב, ואין לו זיקה להתנהגות שלוחת רסן ורצחנית, עולה לאין שיעור על משקלם הראייתי של ההיבטים האחרים⁵⁰.

95. כאמור, בדיעבד זכתה עמדת מח"ש לגיבוי מקצועי בעדות הגורם שהיה אחראי על תחקור השב"כ בשטח, המכונה זיאד, אשר בעדותו במח"ש שלל את האפשרות שמדובר בפיגוע, להבדיל מתקלה מבצעית או תאונה [נספח ב].

עמדת המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) בנושא ה"פיגוע – כן או לא"

96. למיטב זכרוני, כבר בתחילת הדרך, המשנה לפרקליט המדינה לעניינים פליליים, שלמה (מומי) למברגר, תמך לחלוטין, בלשון נחרצת וברורה, בעמדת מח"ש ולפיה אין מדובר כלל ב"פיגוע".

97. עמדה חד משמעית זו של המשנה לעניינים פליליים קבלה ביטוי מסודר בהמשך הדיונים עת הבהיר בכתובים כי לשיטתו, ניתן לקבוע במקרה זה שהמנוח פעל בסבירות גבוהה באופן "אינוסנטי" ולא ביקש לבצע פיגוע.

98. על מנת להמחיש את עמדתו זו, הבהיר המשנה לעניינים פליליים כי לשיטתו, אילו מדובר היה בתיק חקירה נגד המורה המנוח, ראוי היה לסגור אותו בעילה של "חוסר אשמה"⁵¹. עוד סבר המשנה לעניינים פליליים כי ככל שעמדתו זו תתקבל, מן הראוי לתת לה ביטוי מפורש כחלק בלתי נפרד מההחלטה; וזאת הן כפועל יוצא מהסמכות לחקור את מכלול האירוע ולהגיע לממצאים ביחס אליו, הן בשל חשיבות אמירת הדברים ביחס לאירוע הטראגי והמצער, לרבות ביחס לאזרח המנוח⁵².

⁵⁰ חוות דעת מח"ש הראשונה מיום 13.7.17, עמ' 28.

⁵¹ הנחיית פרקליט המדינה מס' 1.3 לענין עילת "חוסר אשמה [מצ"ב כנספח "1"] .

⁵² מתוך דברי המשנה: "אכן, אף אני סבור, ואת דעתי זו הבעתי בדיונים, כי מקום בו ניתן להגיע לממצא ביחס למכלול האירוע הנבדק [ובמקרים אחרים – הנחקר], ולא רק באשר לקביעה באשר לצד החשוד [העמדה לדין או סגירת התיק] - ראוי שנגיד את דברנו. במיוחד נכונים הדברים במקרה שכזה, בו אני מסכים שיש חשיבות לאמירה ביחס למכלול ההתרחשות באותו אירוע טראגי ומצער, לרבות ביחס להתנהלותו של האזרח המנוח ואולם, ככלל [שוב, אני לא יודע מה היה כאן], המשימה שמוטלת לפתחו של הגוף החוקר/הבודק, ובהמשך של הפרקליטות, הינה לקבוע אם יש מקום להעמיד את החשוד לדין, או לסגור נגדו את התיק [ומאיזו עילה]. אני לא מכיר מצבים שבהם – כהגדרה – הוטלה על גוף חוקר/תובע משימה ליתן מענה כולל, הן באשר לצעדים שיש לנקוט בנוגע לחשוד, והן באשר למתן פרשנות או קביעות עובדתיות ביחס להתנהגות המתלונן/הקורבן/המעורב. כאמור, זה קורה לעתים, ולעתים זה אף חשוב מאוד שהדברים ייאמרו, אך המשימה – היא לעולם [אני מסייג, אולי יש חריגים] תהיה להתייחס לחשוד ולקבוע מה ההחלטה לגביו. אפשר לתת שורה של דוגמאות למקרים בהם יש "צד שני", מעבר לחשוד, ואנו לא קובעים לגביו כל ממצא. אך לעת הזו, אחסוך מעצמי ומכם דוגמאות שכאלה.. אין בדברים האלה כדי לשנות מעמדתי המקורית לפיה היה ניתן לקבוע במקרה זה שהמנוח

- לתיעוד עמדת המשנה- ראו במייל מיום 15.2.2018 מצ"ב ומסומן "י" (בשל חשיבותו הרבה של מייל זה הוא מצוטט בהערות שוליים מטה כמעט במלואו).

99. עמדתו זו של המשנה לעניינים פליליים עלתה בקנה אחד עם עמדת כלל העוסקים במלאכה מטעמה של מח"ש, חוקרים, פרקליטים ומנהלים כאחד.

עמדת פרקליט המדינה שי ניצן בסוגיית "פיגוע - כן או לא"

100. לפי מיטב זכרוני, פרקליט המדינה דאז הסכים עם הניתוח שערך המשנה לעניינים פליליים, לפיו אילו היה מקום לקבוע עילת סגירה משפטית פורמאלית בעניינו של המורה המנוח, העילה המתאימה הייתה "חוסר אשמה".

101. עמדת פרקליט המדינה דאז ומשנהו ביחס לעילת הסגירה המתאימה לעניינו של הנהג המנוח, נגזרה, קרוב לוודאי, בין היתר, מהעובדה שבעצם אותם ימים פרקליט המדינה דאז הוביל רפורמה חשובה וראויה ביחס ליסודות המשפטיים של עילת סגירה זו ודרך יישומה; וזאת בדרך שהרחיבה את הפרשנות המצמצמת שנהגה עד אותה העת לפי הלכת קבלרו הידועה. עמדתו של פרקליט המדינה דאז הייתה שיש לפעול כעניין שבמדיניות להרחבת קשת המקרים בהם ניתן יהיה לעשות שימוש בעילת הסגירה של "חוסר אשמה".

102. כידוע, נפקותה העיקרית של עילת הסגירה מסוג "חוסר אשמה" היא מחיקת רישומו של התיק מרישומי המשטרה כלא היה, והתפוגגות כל זכר לקיומו של חשד שדבק באדם לכתחילה.

103. סוגיית "פיגוע - כן או לא" עלתה למיטב זכרוני בעיקר בשני הדיונים הראשונים והוזכרה מעת לעת גם בדיונים המאוחרים; אולם מאחר שהייתה לכאורה, לפחות מזווית מבטי, תמימות דעים בנושא זה, לא היה ברור אם אמנם נדרש דיון בעניין; וזאת הגם שברור היה כי פרקליט המדינה טרם אמר את דברו והערכתו שתידרש הכרעתו (ככל שאכן יתברר כי ישנה מחלוקת).

פעל, בסבירות גבוהה, באופן "אינוסנטי" ולא ביקש לבצע פיגוע [דרגה 2-3 במבחן היעדר האשמה של ההנחיה החדשה]; ועמדתי הינה גם שלו דעתי זו הייתה מתקבלת, ראוי היה לכתוב זאת בצורה מפורשת כחלק מההחלטה [ובעניין זה אני חלוק לחלוטין על אלה הטוענים שלמח"ש אין סמכות לקבוע כדבר הזה]; ואולם, ברור לי שפרקליט המדינה, שהוא כמובן הגורם המחליט ועליו האחריות, החליט אחרת..."

104. וכך כתבתי במייל מיום 27.12.17 (במקביל להעברת אוגדן מח"ש על מכלול חוות הדעת והמסמכים שבו ללשכת פרקליט המדינה ומשנהו) לקראת ההתכנסות לקבלת החלטות:

"...יש צורך להכריע בשאלת סבירות התקיימות תרחיש של "פיגוע דריסה" באירוע זה, נושא אשר הוחלט ללבנו ככל שתתגלע מחלוקת לגביו. אני סבור שיש ערך לכך שהליך קבלת ההחלטות יסתיים לפני יום השנה לארוע [18.1.18], ככל הניתן."

- העתק מייל מיום 27.12.17 מצ"ב ומסומן כנספח "יא".

105. כך סברתי גם כחודש וחצי אחר כך, כשמועד יציאתי לחופשת פרישה הלך וקרב. על רקע הדברים שנאמרו בדיונים המוקדמים, שבתי וכתבתי לפרקליט המדינה דאז (במייל מיום 12.2.18), לקראת מועד יציאתי לחופשת פרישה, כי ההערכה שהראיות בהקשר למנוח מצביעות על חוסר אשמה, מחייבת מתן ביטוי לדבר במסגרת ההחלטה:

"עמדתי היא שאם ישנה הסכמה על כך שהראיות מצביעות על חוסר אשמה של הנהג הפוגע לפי המבחנים המשפטיים והראייתיים המקובלים, ישנה חובה משפטית, ציבורית ומוסרית, להביע זאת."

106. העתק מייל מיום 12.2.18 מצ"ב ומסומן "יב".

107. למיטב זכרוני וידיעתי, פרקליט המדינה דאז לא בקש בשום שלב להשיג על עמדת מח"ש ועל עמדת המשנה לפרקליט המדינה בנושא זה; הוא לא ניסה לקבל לידי עמדה של 'איפכה מסתברא' מפרקליט נוסף, כנהוג לעיתים בתיקים שיש לגביהם תמימות דעים, אותה מבקש מקבל החלטה לאתגר בטרם יגבש עמדתו ויכריע. פרקליט המדינה דאז אף לא בקש ממי מעוזריו להידרש לעניין ולכתוב עבורו חוות דעת כתובה בסוגיית "פיגוע – כן או לא", תוך השוואת משקל הסימנים המחשידים למשקל הראיות המצביעות על חפותו של הנהג המנוח, כמקובל בנסיבות שכאלה, בהן שוקל מקבל החלטה עמדה שעומדת בניגוד לעמדת כל המשתתפים המלווים את הפרשה והדיונים (כפי שנהג פרקליט המדינה דאז בסוגיה השנויה במחלוקת בין המשתתפים ביחס למעבר לחקירה באזהרה).

108. למיטב זכרוני וידיעתי, בשום שלב לא התקיים דיון בעמדתו המתגבשת של פרקליט המדינה בסוגיית "פיגוע-כן או לא". הפעם הראשונה שלמדתי על עמדת פרקליט המדינה הייתה לאחר סיום כלל הדיונים בפרשה⁵³.

⁵³ טיוטת החלטת פרקליט המדינה הועברה לעיוני בשלב מאוחר מאוד, כשבועיים לפני פרישתי מהתפקיד לאחר שתמו כל הדיונים (ימים ספורים לפני עריכת המכרז לתפקיד מנהל מח"ש). עיון קצר בנוסח

בסופו של דבר, למרות תמימות הדעים המקצועית שרווחה סביב עמדת המשנה (בנוגע לעילת 'חוסר האשמה' שהלמה את עניינו של המנוח), בהחלטת פרקליט המדינה דאז, שי ניצן מיום 1.5.18 בגזרת "פיגוע – כן או לא" (להלן: "החלטת ניצן") צוין כי לאחר עיון במכלול הראיות, נמצאו "אינדיקציות מסויימות לכאן ולכאן" (סעיף 14 להחלטה) וכי לא ניתן להכריע בשאלה זו "במידה גבוהה של ודאות". יצוין כי המבחן הראייתי שעניינו "מידה גבוהה של ודאות", איננו מוכר בהקשר זה ואינו מתיישב עם המבחנים המשפטיים הנוהגים לצורך סגירת תיק מחוסר אשמה (כמו גם עם עקרונות יסוד שעניינם חזקת החפות ועם פועלו של הספק הסביר במשפט בכל נוגע לשאלת ייחוס אשמה לאדם במעשה עבירה)⁵⁴.

109. למיטב הבנתי, מדובר היה בהחלטה שגיבש פרקליט המדינה בינו לבין עצמו, בלא לשתף את מח"ש ואנשיה בהתלבטויותיו בנושא, ככל שהיו כאלה⁵⁵.

החלטת פרקליט המדינה הבהיר לי (את שהערכת כי צפוי לבוא) כי המלצת מח"ש בסוגיית "פיגוע – כן או לא" לא נתקבלה על דעתו של פרקליט המדינה דאז, וכי למרות חוות הדעת והמיילים הרבים שהועברו ממח"ש, הוא גמר אומר שלא להכריע בסוגייה. בנסיבות אלה, לא מצאתי עוד טעם להתעמק בטיטת ההחלטה.

⁵⁴ הנחיית פרקליט מדינה לגבי חוסר אשמה [נספח 1].

⁵⁵ במייל ששיגרתי למשנה לפרקליט המדינה ביום 15.2.18 לאחר שלמדתי על החלטתו של פרקליט המדינה בגזרת "פיגוע- כן או לא", הבעתי את תמייתי לגבי דרך ההתנהלות בגזרה זו. וכך כתבתי: "... לגבי סבירות החלטת פ.מ. בגזרת ה"פיגוע": השמעת או ראית אי פעם את טעמיה של עמדה זו באופן סדור? האם להבדיל מבסוגיית החקירה באזהרה, היה דיון מסודר בנושא, שבו הושמעה אי פעם עמדה סותרת מסודרת ומנומקת? היש נייר עמדה הסותר את המלצת מח"ש ואת העמדה שהבענו שנינו בדיון בפניו? לי לא זכור ולא ידוע שהיה או יש דבר כזה, ולכן איני יכול להתייחס לשאלת סבירות החלטתו בגזרה זו...." (*)

אדגיש כי עמיתי המשנה לעניינים פליליים דחה את דבריי, וחדל את השיח שהתחלתי בו, תוך שהוא מבהיר לי כי הוא השתכנע שגישת פרקליט המדינה בסוגיית "פיגוע כן או לא" היא עניינית וסבירה (מהיכרותי עמו לאורך שנים רבות, אין לי צל של ספק שאכן כך סבר). בנסיבות אלה, מפאת הכבוד שרצתי לעמדתו של עמיתי המשנה לעניינים פליליים, ומחשש שמא בכל זאת טעות בידי ונעלם מעיניי דבר מה, נמנעתי מהמשך שיח בעניין זה. עם זאת, במייל אחרון ששיגרתי ביום 28.2.18 [נספח כא] התרעתי בפני פרקליט המדינה דאז פעם נוספת על החשש שלי מפני שגיאה חמורה שתיפול מלפניו, העלולה לגרום להנצחת עוול קשה, וקראתי לו אגב לשקול שוב את העניין (ולו בדרך אפשרית של העברת מלוא החומר שנאסף במח"ש לעיון שב"כ).

(*) נמנעתי מלצרף העתק של מלוא תכתובת מייל זו, אשר נערכה בין המשנה לביני, שנכרכו בה גם היבטים אישיים ואמירות רגישות. ככל שהמשנה יבחר לחשוף מצדו תכתובת זו או חלקים ממנה, כזכותו המלאה, כמובן, אין כל מניעה לכך מבחינתי. כשלעצמי, הרי אני עומד מאחורי מלוא דבריי בהתכתבות זו לכל אורכה.

הדיונים בנושא המלצת מח"ש לעבור מבדיקה לחקירה פלילית

110. לפי מיטב זכרוני, הדיונים האחרונים נסבו בעיקרם סביב המלצת מח"ש לעבור מהליך של בדיקה להליך של חקירה פלילית, על מנת לאפשר למח"ש לחקור באזהרה את השוטר היורה ועל סוגיות משפטיות שנכרכו בעניין זה.

המלצת מח"ש לעבור לחקירה באזהרה

111. כאמור, עמדת מח"ש הייתה כי עם קבלת גרסתו המקורית של השוטר היורה, התגבשה תשתית ראייתית המקימה חשד סביר לגרם מוות (של שני המנוחים) ברשלנות, המצדיקה מעבר לחקירה באזהרה^{56, 57}.

עמדת המשנה לעניינים פליליים בנוגע לקיומו של חשד לביצוע עבירה פלילית

112. המשנה לפרקליט המדינה סבר מצידו כי לא ניתן היה לדעת מתי, או על ידי מי מכלל השוטרים שביצעו ירי, נפגע המנוח; כמו כן, לשיטתו לא ניתן היה לשלול את הטענה שהירי, בנסיבותיו, היה מוצדק ולמצער, לא היה מקום להגיש כתב אישום נגד השוטר היורה, בסיטואציה מבצעית כגון זו; זאת, לאור סברתו של המשנה לפיה השוטר העריך שרמת המסוכנות מהמנוח הינה משמעותית, לאחר שזה סירב לעצור אפילו לאחר שבוצע ירי לעבר גלגלי מכוניתו.

עמדת המשנה לפרקליט המדינה בנושא שימוש בהודאת החוץ של השוטר היורה

113. במכתבו מיום 22.10.20 לנציב, מנה המשנה לעניינים פליליים שני שיקולים עיקריים נגד השימוש החקירתי בהודאת החוץ המפלילה שנתקבלה מהשוטר היורה:

(א) לדברי המשנה, אין להתעלם מזכויות השוטר היורה אשר אמר את דבריו על בסיס הנחה שהובטח לו כי לא ייעשה שימוש בדבריו, כאשר לשיטת המשנה, מדובר ב"הפרת הבטחה שלטונית" ולכן הודאת החוץ היא ראייה בלתי קבילה על פניה, ולא ראוי לעשות בה שימוש בחקירה.

⁵⁶ יצוין כי חוות דעת מח"ש הכתובה אף לא שללה חשד לעבירה חמורה יותר במדרג עבירות ההמתה, השלמה שלישית של חוות הדעת מיום 19.12.17 (ככל שבחקירת השוטר היורה היה עולה שהוא היה מודע לנסיבות היוצרות סיכון עודף מהירי בחשכה). [נספח ח]

(ב) שיקול נוסף שמונה המשנה הוא שיקול מערכתי, ולפיו שימוש בדברים שנאמרו ב"תחקיר מבצעי", כלשונו, במהלך חקירה פלילית, "עלול לפגוע קשות ביכולת לקיים תחקירים מבצעיים ויסודיים בעתיד", כלשונו.

עמדת מח"ש במחלוקת ביחס לשימוש בהודאת החוץ של השוטר היורה

לא הייתה מניעה משפטית לעשות שימוש באמרת חוץ של השוטר היורה בחקירה

114. לפי העמדה המקצועית של מח"ש (כפי שנומקה בהשלמה השלישית לחוות דעת), לא הייתה מניעה משפטית או אחרת לעשות שימוש בהודאת החוץ של השוטר היורה, כפי שנקלטה בעדות איש השב"כ, לצורך חקירתו באזהרה (הגם שהוסכם כי ככל שהתיק יבשיל בעתיד להגשת כתב אישום, עלול להיות קושי לעשות שימוש בראיה ספציפית זו במתכונתה כפי שהייתה באותה עת, טרם חקירה, במשפט פלילי נגד השוטר היורה עקב אינטרס ההסתמכות שלו).

115. לפי עמדת מח"ש, מאחר שמדובר באירוע חמור בו מצאו את מותם שני אנשים, מן הראוי למצות את החקירה על דרך של קיום חקירה באזהרה, כאשר רק לאחר סיום החקירה – ובכפוף לממצאיה – יהיה מקום לשקול שיקולים נוספים, לרבות שיקולי קבילות ראיות ושיקולי עניין לציבור בהעמדת השוטר היורה לדין.

שימוש בראיות בלתי קבילות בהליך חקירתי: פרקטיקה שגרתית

116. יצוין כי כדבר שבשגרה נוהגים גופי החקירה – ומח"ש בתוכם – לעשות שימוש בראיות בלתי קבילות בשלב החקירה (בדיקות פוליגרף, עדויות שמיעה, יצירת מציאות כוזבת בפני הנחקר שאינה תואמת מציאות, וכיוצ"ב). כפי שהובהר בדיונים הפנימיים, מבחינה חקירתית לא היה שום קושי לאמת את השוטר היורה עם תוכנה של הודאת החוץ שמסר, וזאת גם בדרך עקיפה, ו'להלביץ' אגב כך את הראיה הבעייתית⁵⁸.

117. ההבחנה ברורה ומוכרת: גם ראיות שאינן קבילות בבית המשפט, ולא ניתן לעשות בהן שימוש בהליך הפלילי המתנהל בפני שופט בתוך סד של דיני ראיות וסדר דין, עשויות להיות ראיות בהחלט לשימוש בשלב החקירה, שתכליתה בירור האמת,

⁵⁸ כך למשל, ניתן היה בנקל להטיח בחשוד במסגרת חקירה באזהרה בטכניקה שגורה ומקובלת כי הוא 'נשמע אומר' בזירה שביצע ירי תכליתי לעבר המנוח, ולא רק ירי לעבר צמיגי הרכב, ולבקש את תגובתו; בהתאם לתשובות השוטר היורה, ניתן היה לבקשו להיבדק בפוליגרף וליצור מנופים חקירתיים שונים כדי לחתור לקבל ממנו גרסת אמת. כמו כן ניתן היה במידת הצורך בהמשך, בהתאם להתפתחות חקירתו באזהרה של החשוד, לזמן גם מי מחבריו ששהו לצדו בשעת מעשה, ואשר עימם תיאם לפי החשד גרסאות, ולעמת אותם עם תוכנה של הודאת החוץ תוך הפעלת מנופי חקירה.

שלב שהוא גמיש מטיבו, ומאפשר שימוש בכלים שאינם מצויים בארגז הכלים של השופט.

אמרת החוץ לא התקבלה ב"תחקיר מבצעי" אלא בהליך של תחקור

118. כפי שפורט בהרחבה בהשלמה השלישית לחוות הדעת, עמדת מח"ש הייתה שהתחקורים שבוצעו ע"י אנשי השב"כ בזירה, אינם נכנסים כלל להגדרה המשפטית של "תחקיר" כמשמעה בחוק, וכי מהלך איסוף המידע ותחקור עדים כפי שנעשה ע"י שב"כ בזירה, הינו הליך חקירתי לכל דבר ועניין, שאינו מצוי תחת חיסיון כלשהו.

עמדת מח"ש: אין מדובר ב"הבטחה מנהלית" במובנה המשפטי

119. איש השב"כ אמר לכאורה לשוטר היורה את הדברים הבאים: "אין בכך משהו רשמי מבחינה משפטית". לא היה חולק כי דברים אלה יוצרים אינטרס הסתמכות לגיטימי מצדו של השוטר היורה, אשר בחר לשתף פעולה באופן מלא עם איש השב"כ וספר לו ככל הנראה את האמת.

120. במצב דברים זה, אכן נראה היה כי עשוי להיות קושי משפטי לעשות שימוש באמרת החוץ במשפט פלילי עתידי, ככל שהשוטר היורה לא יאשר את הדברים בעצמו.

ברם, עמדת מח"ש היתה כי לפחות בשלב המוקדם של החקירה, אין כל מניעה לעשות שימוש באמרת החוץ; שכן אל מול אינטרס ההסתמכות של השוטר היורה עמד אינטרס ציבורי חשוב בדמות בירור האמת ביחס לגרימת מותם של שניים: שוטר ואזרח, שהשוטר היורה היה החשוד העיקרי בגרימת מותם עקב רשלנותו, ולאחר מכן שיקר לכאורה בעדותו וגרם לשיבוש החקירה.

121. מח"ש הבהירה (בהשלמה השלישית לחוות דעת מח"ש), כי לאיש השב"כ לא הייתה סמכות להבטיח לנחקר בנסיבות אלה שלא ייעשה שימוש בדבריו ולכן "הבטחתו" בטלה (מה גם שלפי הדין, כדי שהבטחה מנהלית תהיה מחייבת, עליה להיות מפורשת וברורה).⁵⁹ עם זאת הוברר כי וודאי שהשוטר היורה הסתמך על המצג שנערך בפניו, ולכן העניין עשוי להשליך בהליך משפטי עתידי על קבילות עדותו של המכונה זיאד.

⁵⁹ על פי הפסיקה, כמו גם על פי הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, הבטחה מנהלית שניתנה בחוסר סמכות איננה מחייבת. לאיש השב"כ לא הייתה כל סמכות להבטיח לשוטר היורה כי דבריו לא ישמשו לצורך הליכי חקירה ומשפט. בנוסף, כלל הוא שהבטחה מנהלית צריכה להיות ברורה וחד משמעית כדי שתהא תקפה. בענייננו לא ניתנה הבטחה כזו. זאת ועוד: אפילו הייתה ניתנת הבטחה כדין, מה שלא היה כלל בענייננו, ניתן להשתחרר ממנה אם קיים טעם שלא לקיימה על מנת לשרת את העניין הציבורי, כאשר ההכרעה בעניין זה תלויה באיזון בין עוצמת אינטרס ההסתמכות של מקבל ה"הבטחה" ובין טיב ועוצמת האינטרס הציבורי העומד מנגד. ראו למשל הנחיית יועץ משפטי לממשלה בעניין "הבטחות מנהליות" מס' 1.004 והפסיקה המוזכרת בה.

122. עמדת חוקרי מח"ש בדיונים הפנימיים הייתה כי אין לשלול חקירתית שהשוטר היורה ישוב בעצמו במהלך חקירה באזהרה על אותם הדברים שאמר גם בפני חוקר מח"ש ואגב כך ישוב ויפלייל את עצמו, כפי שקורה לא אחת; או אז ממילא לא יהיה עוד צורך לעשות שימוש ראייתי במסגרת המשפט הפלילי בהודאת החוץ עצמה, כפי שנתקבלה ממנו. והקושי הראייתי ייפתר.
123. זאת ועוד: אמרת החוץ חיזקה מאוד לשיטת חוקרי מח"ש את ההערכה ולפיה הנהג המנוח שנחשד להיות "מפגע מרצח", נורה ע"י השוטר היורה כבר בשלב המוקדם של האירוע (הגם שהדבר לא היה ניתן להוכחה פורנזית).
124. בכל מקרה, על פי עמדת מח"ש מכלול השיקולים הרלוונטיים שהוצפו בדיון ראויים להישקל לאחור מיצוי החקירה, לאחר שכל הראיות הצריכות לבירור האמת בפרשה זו – לרבות חקירתו באזהרה של השוטר היורה – תהיינה לנגד עיני מקבלי ההחלטות, בהעדר מניעה משפטית או ערכית לבצע חקירה זו.

אשר לשיקול המערכתי:

125. כפי שפורט בהרחבה בהשלמה השלישית לחוות הדעת, לשיטת מח"ש הודאת החוץ של השוטר היורה לא נקלטה במסגרת "תחקיר מבצעי"⁶⁰ משהגיעו אנשי השב"כ למסקנה כי אין מדובר באירוע בטחוני. הועברו הממצאים שברשותם, לרבות הגרסאות שגבו בשטח, לידי הגורם החוקר המוסמך, מח"ש.
126. למען הסר ספק, אין – ולא היה – חולק על דבר קיומו של אינטרס לאפשר לשב"כ לבצע תהליכי חקירה בשטח, בעיקר מקום בו יש חשד לפיגוע. ברם, באיזון המתחייב בפרשה זו, משמצא שב"כ תוך זמן קצר שככל הנראה אין מדובר כלל בפיגוע, ומשלא ראה כל מניעה מבחינתו לאפשר מסירת עדויות של אנשיו במח"ש ולאפשר שימוש בעדויות אלה, לא ראיתי בכך שיקול מכריע.
127. מאחר ששירות הביטחון הכללי ידוע כגוף השומר באדיקות רבה על האינטרסים עליהם הוא מופקד, והיעוץ המשפטי של השב"כ נהנה ממוניטין של מי שמקפיד היטב על מעטפת רחבה סביב האינטרסים החקירתיים של השב"כ, הערכתי אז – כהיום – כי גם שירות הביטחון הכללי, על יועציו המשפטיים ומנהליו, סבר שבמקרה הספציפי הזה, האינטרס הציבורי בבירור האמת, לרבות אגב שימוש בדברים שנקלטו בחושיו של עובד שב"כ, עדיף על פני חשש ערטילאי ביחס ליכולותיו

⁶⁰ המונח "תחקיר מבצעי" הינו מושג משפטי סטטוטורי, המוגדר בחוק כתחקיר פנימי שנעשה ע"י הגורם המוסמך, המתחקר את עצמו. במקרה דנן אין מדובר ב"תחקיר מבצעי", שבו שב"כ בודק את עצמו, אלא בתחקור, חקירה (אינבסטיגציה) שערכו עובדי שירות בזירת אירוע כשהם מתחקרים עדים, אזרחים ושוטרים.

של השב"כ לבצע את מלאכתו החשובה⁶¹ (שאם לא כן, הערכתו ששב"כ לא היה מאפשר לאנשיו לכתחילה למסור עדות במח"ש, ללא כל סייג, והיה מן הסתם מערים קשיים על מהלך זה. ולא כך היה).⁶²

128. כאמור, עמדת מח"ש בסוגיית השימוש בהודאת החוץ של השוטר היורה לצורך חקירתו נדחתה בהחלטת ניצן. בהחלטה נקבע כי "קיים קושי משפטי ממשי לעשות שימוש" באמרת החוץ של השוטר היורה כפי שנתקבלה בעדותו של המכונה 'זיאדי' (עדות שהוגדרה בהחלטה כ"אינדיקציה מסוימת שהתקבלה ממידע חסוי") וכן נקבע כי קיים קושי ממשי "לקדם את החקירה על סמכה (של אמרת החוץ, א.כ.) בשל דרך השגת המידע שעמד בבסיס האינדיקציה" [סעיף 10 סיפא להחלטת ניצן].

ניתוח גרסאות השוטרים והראיות והעמדה המקצועית לגביהן

גרסאותיהם המאוחרת של השוטר היורה וחבריו כפי שנמסרו למח"ש אינן אמת

129. לאור ניתוח הראיות בדיונים, הייתה תמימות דעים בקרב כלל הגורמים (מח"ש, פרקליט המדינה ומשנהו) כי גרסאותיהם המאוחרות של השוטר היורה וחבריו כפי שנמסרו לחוקרי הימ"ר שהגיעו לאירוע, ובהמשך למח"ש (להבדיל מאמרותיהם המוקדמות לעובדי השב"כ בשטח), היו גרסאות כוזבות ומתואמות שלא ניתן לסמוך על תוכן, מה גם שהן סתרו במפגיע ראיות אובייקטיביות (כמו סרטונים) ונחזו על פניהן להיות מזוהמות⁶³.

130. כפועל יוצא מהערכה זו, העביר פרקליט המדינה לטיפול רמ"ח משמעת במשטרה את עניינו של השוטר היורה וחבריו לבחינת החשד לאי אמירת אמת מצדם בגרסאותיהם המאוחרות.

131. במכתב שנחתם ע"י עוזרו של פרקליט המדינה דאז, מטעמו, לרמ"ח משמעת במשטרת ישראל מיום 1.5.18, תחת הכותרת "אי אמירת אמת ע"י ארבעת השוטרים בחקירותיהם במח"ש" נכתב כך:

⁶¹ כאן המקום לציין שכיוון שמח"ש מוסמכת במסגרת תפקידיה גם לחקור עבירות פליליות שבוצעו ע"י אנשי שירות הביטחון הכללי במסגרת מילוי תפקידם (ככפוף לאישור היועץ המשפטי לממשלה), התודעתו בשנות כהונתי כמנהל מח"ש לנורמות העבודה בשב"כ בכל הנוגע לשמירת הסודיות הנדרשת, מקום בו הדבר נחוץ. בפרשת אום אל חיראן, שמבחינת שב"כ לא היה לה שום היבט בטחוני, ניכר כי השירות לא ראה כל מקום לעמוד על סודיות הדברים. ואכן שיתוף הפעולה של שב"כ עם מח"ש בפרשה היה ראוי לציון.

⁶³ חוות הדעת הראשונה, עמ' 19-23.

"כעולה מחומר הראיות, התפתחות גרסאות השוטרים מהגרסה הראשונית שמסרו בפני רכזי השב"כ בשטח אל גרסאותיהם המאוחרות במשטרה ובמח"ש בכל הנוגע להתנהלות רכבו של המנוח ולתחושת הסכנה בה חשו, כמו גם עמידתן של גרסאות אלו לעיתים בסתירה לראייה האובייקטיבית (סרטון המסוק), מצביעה על יסוד סביר לחשד כי השוטרים לא אמרו אמת בהודעותיהם המאוחרות, עת בקשו להצדיק את פעולותיהם ופעולות חבריהם".

- העתק מכתב מטעם פרקליט המדינה לרמ"ח משמעת מצ"ב ומסומן "יג".

132. למרות זאת, עיון ברקע העובדתי בהחלטת ניצן מגלה כי היא נסמכת בחלק העובדתי במלואה על גרסאות אלה, והן המשמשות את הבסיס העובדתי להחלטה כולה (ראה סעיפים 1-10 להחלטת ניצן).

גרסת השוטר היורה בשטח: לשיטת מח"ש מדובר באמרת חוץ מפלילה ואותנטית אשר ניתן וראוי היה לעשות בה שימוש לצורך חקירת השוטר היורה תחת אזהרה

133. לפי עדות המכונה 'זיאדי', אמרת החוץ של השוטר היורה נמסרה לו בזמן אמת בזירת האירוע, ובסמוך לאחריו.

134. מדובר בראיה שהיה בה לשיטת מח"ש לא רק כדי להפליל את השוטר היורה ברי שלני, המגבש חשד סביר לפלילים ובשיבוש הליכי חקירה, אלא גם כדי להסיר במידה רבה כל שארית חשד מהנהג המנוח ולסלק כל ספק סביר שמא מדובר באירוע פיגוע טרור רצחני.

135. על פי עמדת מח"ש כפי שנסקרה בחוות הדעת השונות, לפי דיני הראיות, ניסיון החיים והשכל הישר, משקלה הלכאורי של הודאת החוץ המפלילה (ככל שניתן לסמוך על אמינותו של איש השב"כ שערך את דו"ח האינבסטיגציה וקלט אותה בחושיו), הוא רב.

136. על פני הדברים, מח"ש סברה כי גרסה זו עולה לאין ערוך במשקלה על הגרסאות המאוחרות של השוטר היורה, שהיה לגביהם חשד ברור כי הן התאפיינו בסימני שקר מובהקים, ונמסרו לאחר שזוהמו, ובעקבות תיאום עדויות שנעשה - לפי החשד - בין השוטר היורה וחבריו.

137. עמדת מח"ש בנושא זה לא נתקבלה. אמרת החוץ של השוטר היורה אכן אוזכרה בהחלטת פרקליט המדינה דאז (מיום 1.5.18) להלן: "החלטת ניצן" ותוארה בה באופן המורכב הבא: "יצוין כי הייתה אינדיקציה מסוימת שהגיעה בשלב מאוחר

של החקירה ממידע חסוי לכך שהשוטר הראשון שירה – לאחר שירה תחילה לעבר גלגלי הרכב והרכב לא נעצר – ירה בעקבות אי העצירה גם לעבר הנהג כדי לעוצרו. אולם ממכלול הראיות עולה ספק ממשי אם כך ארע... לא ניתן היה להשתמש באינדיקציה זו שכן היא הגיע ממידע חסוי וגו'... (סעיף 10 להחלטת ניצן)."

אכן, כפי שתואר בהחלטת ניצן, המידע בדבר גרסתו המקורית של השוטר היורה הגיע תחילה למח"ש באיחור ממקור חסוי בדמות חוות דעת פנימית של השירות.

ברם, לאחר שהתברר כי המידע אוצר בתוכו אמרת חוץ מפלילה של השוטר היורה, זומן איש השב"כ שקלט בחושיו את אמרת החוץ למח"ש ואישר בעדות רגילה לכל דבר וענין את הדברים ששמע מפי השוטר שירה. לשיטת מח"ש כפי שהובהרה בדיונים ובחוות הדעת (ונדחתה, כאמור), לא הייתה כל מניעה לעשות שימוש חקירתי בעדות זו, שהיתה חלק מחומר החקירה הגלוי בתיק (בכפוף לחיסיון סטטוטורי על זהות עובד שב"כ, כמובן).

כריכת עמדת מנהל מח"ש (הח"מ) לגבי שאלת סבירות ההחלטה לא לחקור באזהרה את השוטר היורה בתוצאת ההחלטה בסוגיית "פיגוע – כן או לא" בעניינו של המורה המנוח

138. מאחר שעניין זה זכה להתייחסות מיוחדת במענה של המשנה לעניינים פליליים לפנייתך, ודומה בענייני כי בזמן אמת, ככל הנראה, לא עלה בידי להבהיר בהתכתבויות במייל לעמיתי המשנה את עמדותי בעניין זה, אשוב ואנסה להבהירם, להלן.

139. בשלב כלשהו של הדיונים המאוחרים, זכור לי כי פרקליט המדינה דאז שאל אותי מה תהיה עמדותי ביחס לסבירות החלטה לא לאשר מעבר מבדיקה לחקירה באזהרה של השוטר היורה. למיטב זכרוני, אכן התקשיתי תחילה להשיב על שאלה זו בשלילה, שכן היה לי קושי מקדמי לומר שעמדתו של עמיתי, המשנה לעניינים פליליים (מי שכיהן בעבר, בין היתר, גם כסגן מנהל מח"ש), היא 'בלתי סבירה'.

עם זאת, בהמשך משהתבהרה לי תמונת הדברים ומשמעותם, הבהרתי בסמוך לאחר מכן כי לא אוכל להתייחס לשאלת סבירות ההחלטה שלא לחקור באזהרה את השוטר היורה, בטרם אדע מהי הכרעתו של פרקליט המדינה ניצן ביחס לעניינו של הנהג המנוח ולסוגיית "פיגוע – כן או לא".

140. ביסוד עמדה זו עמדה תפיסתי הכוללת ביחס לחובת המערכת בפרשה זו, ולתפקידה של מח"ש להגיע לבירור האמת ביחס למכלול מרכיבי האירוע, לרבות ביחס להתנהלות המורה המנוח ולבירור סוגיית "פיגוע – כן או לא"; משכך, סברתי שיש לחתור לאיסוף כל ראיה העשויה לתרום להבהרת התמונה בכללותה, כדי ליתן

מענה ציבורי לפרשה בכללותה, ובוודאי לעמת את השוטר היורה את אמרותיו הסותרות, בדרך שתשפוך אור נוסף על היבטיו השונים של האירוע, הן בגזרת סבירות התנהגותו של השוטר היורה, הן בגזרת התנהלותו של הנהג המנוח בזירה.

141. משנתגלעה מחלוקת מקצועית ביני ובין עמיתי, המשנה לעניינים פליליים, ומתוך כבוד לעמדתו המקצועית, סברתי ביני לביני כי אפשר ולא יהיה זה "בלתי סביר" להימנע מחקירת השוטר היורה באזהרה (מטעמי המשנה לעניינים פליליים, עימם לא הסכמתי); אך זאת רק אם בד בבד, יוחלט לבחור כהנחת מוצא עובדתית את תיאור הדברים כפי שנמסר בהודאת החוץ המפלילה של השוטר היורה, המתיישב היטב עם פאזל הראיות שנאספו ועם דיני הראיות, המנקה את החשד שדבק בנהג המנוח, על לא עוול בכפו (כך לפי כל המבחנים הראייתיים והמשפטיים המוכרים לי).

142. כיוון שגרסה אותנטית זו של השוטר תרמה לדעת מח"ש להבנת האירוע, לרבות ביחס לניקוי שמו של הנהג המנוח – מי שלמיטב עמדתי המקצועית נפל קורבן למעשה רשלני ופזיז, דימם למוות, ולאחר מותו הוכתם שמו לשווא – סברתי כי גם אם תידחה עמדתי בדבר הצורך בחקירה באזהרה, עדיין ניתן לבחור לסמוך על תוכנה של הודאת החוץ, ולקבוע בנקל, שאין עוד כל יסוד סביר לחשד שמדובר בפיגוע, ואגב כך לעמוד בחובה מקצועית והערכית לנקות את שמו של הנהג המנוח שנפל קורבן באירוע.

138. לשיטתי, אפילו הייתה עדות המכונה זיאד ראיה בלתי קבילה לצרכי חקירה (ואיני סבור כך), לא היה מקום להסיק שלא ניתן וראוי היה לעשות בה שימוש לכל הפחות בהחלטה עצמה; שהרי קיים הבדל משמעותי בין שימוש בראיה בלתי קבילה (ובלבד שהיא משדרת לכאורה סימני אמת) לצורך האשמת פלוני, לבין ראיה שכזו, כאשר המערכת מבקשת לעשות בה שימוש לצורך הסרת חשד מאלמוני (למשל, לצורך סגירת תיק בעילה של "חוסר אשמה").

139. לפיכך סברתי שאם כך נכון וראוי לנהוג ביחס לטיפול מקצועי לצורך סגירת תיק פלילי נגד מי שנחשד בחייו במעשה עבירה, לבטח אין להסס לנהוג כך במסגרת הסקת המסקנות בתום הליך בדיקה ביחס לאדם שכבר אינו בחיים, אך כתם פלילי חמור שהודבק בשמו בהצהרה פומבית נמהרת ופזיזה, עוד בטרם בדיקת האירוע, נותר לרחף מעליו; כל זאת כאשר אין חולק ששמו וזכרו של אדם הם בעלי ערך לציבור כולו – ולנשותיו, ילדיו ולכלל המקורבים לו בפרט.

143. בד בבד, סברתי אז – ועודני סבור גם היום – שלאור ניתוח הראיות, אשר לא היה שנוי כלל במחלוקת מקצועית, היה זה בלתי סביר בעליל להניח לטובת השוטר היורה (ולחובת הנהג המנוח) דווקא את גרסתו המאוחרת והשקרית לכאורה של השוטר היורה כאילו ירה רק לעבר צמיגי הרכב וכאילו פעל מתוך תחושת סכנת חיים, כאשר נמצא שמדובר בשקרים (כפי שנעשה בסופו של דבר בהחלטת ניצן);

כל זאת באופן שמתיר את החשד לפיגוע טרור מצד הנהג המנוח על כנו. חוסר סבירות זה היה נעוץ, בין היתר, מבחינתי בעובדה שלא הייתה כל מחלוקת בין משתתפי הדיונים כי גרסאותיהם המאותרות של השוטר היורה וחבריו נחשדו להיות גרסאות מתואמות וכוזבות⁶⁴, להבדיל מהגרסה האותנטית שמסרו בראשונה בזירה לעובדי השב"כ.

144. לפיכך, מצאתי קושי להפריד בין הדבקים בכל הנוגע לצורך לברר את האמת במלואה ביחס לפרשה וסירבתי בתוקף להסכים לכך שהחלטה להימנע מחקירה באזהרה, במנותק מההכרעה הכוללת בפרשה, היא החלטה סבירה. סברתי אז (כשם שאני סבור היום) כי מדובר בשגיאה מקצועית קשה הגורמת עוול.

145. וכך כתבתי לפרקליט המדינה דאז במייל מיום 13.2.18 :

"לשיטתי ישנו קשר הדוק בין שאלת הצורך למצות חקירה בתיק זה ובין הנכונות לקבוע ממצא של העדר אשמה ביחס לנהג המנוח הפוגע: החקירה באזהרה יכולה רק לחזק את ההערכה כי הנהג המנוח נורה בשלב מוקדם, מה שמפחית את סבירות החשד להתנהגות מכוונת של הנהג ברגע הדריסה (בהצלבה עם ממצאי הניסוי של רכב בלתי נשלט). אשר על כן, ככל שהיה בהחלטה ממצא בדבר אי אשמו של הנהג המנוח (כעמדת המשנה וכעמדתי), היה פוחת העניין הציבורי במיצוי החקירה- וכמובן שגם ההפך הוא הנכון."

- העתק מייל מיום 13.2.18 מצ"ב ומסומן "יד".

146. וכך שבתתי וכתבתי במייל נוסף (מיום 15.2.18):

"אנסה להבהיר: חקירת האירוע המורכב והמשולב הזה חייבה, להבנתי, לנסות להגיע לממצא, בין היתר, בדבר טיב הסכנה שנשקפה לשוטרים במימד האובייקטיבי והסובייקטיבי כאחד, מבלי לוותר על אף אחד מהממדים. ולכן ברור שהייתה חובה לבדוק ולחקור בשאלת התנהלות הנהג... מאחר ונהג הרכב האיץ רק לאחר הירי השני, יש בעיני משמעות לשאלה אם בשלב זה הוא חש שיורים בו, שכן לכאורה בשלב הירי הראשוני... הוא לא האיץ כלל, כאשר להערכתנו באותה עת הוא ככל הנראה לא זיהה כלל שירי זה קשור אליו... להבדיל מירי לעבר הגלגל, ירי תכליתי לעבר הדמות, מטווח כה קצר, ודאי פגע

⁶⁴ כאמור במכתבו פרקליט המדינה (באמצעות עוזרו) לרמ"ח משמעת מיום 1.5.18 שעניינו "אי אמירת

אמת ע"י ארבעת השוטרים בחקירותיהם במח"ש" לאמור:

"כעולה מחומר הראיות, התפתחות גרסאות השוטרים מהגרסה הראשונית שמסרו בפני רכזי השב"כ בשטח אל גרסאותיהם המאוחרות במשטרה ובמח"ש בכל הנוגע להתנהלות רכבו של המנוח ולתחושת הסכנה בה חשו, כמו גם עמידתן של גרסאות אלו לעיתים בסתירה לראייה האובייקטיבית (סרטון המסוק), מצביעה על יסוד סביר לחשד כי השוטרים לא אמרו אמת בהודעותיהם המאוחרות, עת בקשו להצדיק את פעולותיהם ופעולות חבריהם."

בגוף הרכב, וייתכן אף שפוגע בנהג עצמו, על כל המשתמע מכך... לכן יש זיקה וכריכה בגזרת מיצוי החקירה אם בוצע ירי תכליתי בהקשר לבחינת סבירות התנהלות השוטף וסבירות האפשרות בדבר אובדן שליטה של הנהג - מה גם שלפי דו"ח בוחן התנועה, בניסוי שנערך הרכב גלש מנקודה זו והגיע לנקודת האימפקט במצב של העדר שליטה (נראה לא סביר שהתרחש צירוף מקרים נדיר לפיו במצב שליטה ובמצב של העדר שליטה, הרכב מגיע לאותה נקודה בדיוק בה נפגעו השוטרים).

...חשוב לי להבהיר שיש קשר הדוק בין ערך מיצוי החקירה בשאלת ביצוע ירי תכליתי לעבר הרכב בשלב המוקדם והנכונות לזוהר על מהלך זה, לבין מיב הממצאים בדבר כוונות הנהג הפוגע. שאם לא כן - תוצאת ההימנעות ממיצוי החקירה תנקה את השוטף החשוד מחשד לגרם המוות, וכך בכך תותיר את עננת החשד לפיגוע טרור לרחף מעל המנוח, משפחתו והמגור ממנו בא. לפיכך, זהו בעיני אכן תיק חריג שבו לא ניתן להפריד בין הדבקים ברמת הצורך לברר את האמת בחקירה. מכאן התוספת לעמדתי ולפיה ברמת העניין הציבורי, סבירות ה"ויתור" על חקירה באזהרה לשיטתי, כרוכה בנכונות לקבוע העדר אשם של הנהג הפוגע. מקווה שהפעם עלה בידי להבהיר.
אורי"

- העתק מייל מיום 15.2.18 מצ"ב ומסומן "טו".

הערה לגבי נוסח "סיכום הדיון" האחרון

147. בין המסמכים שהועברו מפרקליטות המדינה לעיון הנציב ודרכו גם לעיוני, נמצא מסמך "סיכום דיון" נושא תאריך 14.12.17, שנמסר לגביו כי מדובר ב"נוסח אחרון". כמו כן הועברה טיוטת מסמך דומה ממועד מאוחר יותר, מיום 7.1.18, שעל גביה נכתבו הערות.

- מסמך סיכום הדיון מיום 14.12.17 מצ"ב ומסומן "יז".

- מסמך טיוטת סיכום הדיון עם הערות מח"ש מיום 7.1.18 מצ"ב ומסומן "יח".

148. אציין כי בזמן אמת עמדתי שוב ושוב על החשיבות הרבה שאני רואה להטמעת הערות מח"ש בסיכום הדיון, על מנת להבטיח תיעוד שקוף ומדויק של חילוקי הדעות בפרשה רגישה זו לצורך שימוש עתידי. וכך כתבתי במייל ללשכת פרקליט המדינה ביום 11.2.2018:

"מאחר וסוכם כי עמדת מנהל מח"ש לא תקבל ביטוי בהחלטת פ.מ., ישנה חשיבות רבה ביותר מבחינתי שעמדותי תקבל ביטוי מסודר לכל הפחות בסיכום הדיון הפנימי.
תודה, אורי".

- העתק תכתובת מייל מיום 11.2.18 מצ"ב ומסומן "יט".

149. במייל אחרון שכתבתי ערב יציאתי לחופשת פרישה שבתי וכתבתי כך:

"ביחס לסיכום הדיון אבקש להעיר: למיטב הבנתי, סיכום דיון נועד לתעד באופן מלא את תהליך קבלת ההחלטות בעיקרי הנושאים שנבחנו בתהליך, בפרט מקום בו יש פירוט של גישות שונות או

חומכות של בעלי תפקידים. בעיני, סוגיית הממצא בשאלת ה"פיגוע", היא ענין מרכזי ביותר בפרשה, לא פחות מסוגית הצורך בחקירה באזהרה של שומר. מדובר בנושא שהפך בפרשה זו מטעמים שונים לבעל רגישות משפטית, ציבורית ואנושית מן המעלה הראשונה, אולי אחד הנושאים הרגישים ביותר שטפלתי בהם בכל שנותיי כפרקליט. אין לי ספק שסוגיה זו עוד תעסיק רבות את המערכת בהליכים משפטיים כאלה ואחרים, שיימשכו שנים אחרי שלא רק אני אהיה כבר מחוץ למערכת. לכן, סיכום הדיון הוא מכשיר קריטי לשימור הזיכרון הארגוני ביחס לנושא רגיש ומעון זה, הצפוי להערכתו להיבחן בזכויות מגדלת בעתיד מטרידה אותי העובדה שאין כל ביטוי מסודר בסיכום הדיון לעמדות שהושמעו בעניין רגיש ומרכזי זה ע"י גורמים שעמדתם מוזכרת ביחס לסוגיה מקבילה בחשיבותה".

- העתק מייל מיום 28.2.18 מצ"ב ומסומן "כ".

150. נראה כי לא בכדי העבירה לשכת המשנה לעניינים פליליים בהגינותה הרבה לעיון הנציב גם מסמך טיוטה של הסיכום (הערך במתכונת של "עקוב אחר שינויים"), הנושא תאריך מאוחר יותר מיום 7.1.18, ובו מפורטות גם הערות מח"ש לסיכום האמור, כמו גם התייחסות המשנה לגביהן (בהערות בשולי המסמך).

151. נראה אפוא כי דווקא המסמך הזה, הנחזה להיות טיוטה בלבד, אך נושא תאריך מאוחר (7.1.18), נחזה להיות השיקוף המדויק מבין שני הנוסחים לדברים שאכן נאמרו מבחינת מח"ש בדיונים (ונרשמו על ידי ב"עקובי"); אשר על כן, מן הראוי בעיניי לראות במסמך זה את סיכום הדיון האחרון (לפי מה שנמסר מלשכת המשנה, מעולם לא הופץ שום סיכום רשמי).⁶⁵

סיום טיפול הח"מ כמנהל מח"ש בפרשת אום אל חיראן ויציאה לחופשת פרישה

152. הפעם האחרונה בה נטלתי חלק בהליך קבלת ההחלטות בפרשה זו היה ערב יציאתי לחופשת פרישה, ביום 28.2.18, עת שיגרתי לפרקליט המדינה דאז מייל מפורט, בו התייחסתי לרגישותה היתירה של ההחלטה בסוגיית "פיגוע – כן או לא".

במועד אחרון זה, בטרם כיביתי את המחשב ויצאתי את לשכת מנהל מח"ש בפעם האחרונה, שבתי והבעתי את עמדתי לפיה הכיוון המסתמן בהחלטתו של פרקליט המדינה דאז בסוגיית "פיגוע – כן או לא" הוא שגוי, והוא צופן בחובו – למיטב הבנתי המקצועית - הנצחה של עוול קשה.

⁶⁵ אני מגיח שמן הסתם, ניתן למצוא טיוטות נוספות כאלה ואחרות; שכן למיטב זכרוני, לשכת פרקליט המדינה התנהלה מולי (באמצעות מתמחים ועוזרים) לאורך זמן מה במעין "משא ומתן" על נוסח סיכום הדיון, בניסיון לשנות את ניסוח עמדות מח"ש במתכונת שנוסחה בהערות קודמות שהעברתי.

במייל אחרון זה הצעתי לכל הפחות לשקול להעביר את מלוא החומר שנאסף במח"ש לשירות הביטחון הכללי לבחינה נוספת. כמו כן, שבתי והבהרתי פעם נוספת כי אני מוטרד מהעובדה שעמדת מח"ש לא זכתה בשום שלב לשיקוף נאמן בטיטות סיכום הדיון, ושבתי ובקשתי שכל העמדות המקצועיות בסוגיית "פיגוע – כן או לא" יקבלו ביטוי בסיכום הכתוב של הדברים, על מנת שיוכלו לשמש את המערכת בעתיד כ"זיכרון ארגוני" מסודר, שעה שבעלי התפקידים המכהנים (ולא רק אני) לא יהיו בה עוד.

חלק ממייל אחרון זה צוטט על ידי בפתח. בשל חשיבותו מבחינתי, אשוב ואביא חלקים עיקריים מתוכנו⁶⁶:

"דומה שכולנו מסכימים כי מח"ש הייתה מוסמכת לבדוק את גזרת התנהלות הנהג המנוח ואת שאלת ה"פיגוע", ושהיא הגורם החקירתי היחיד שבחן את מכלול היבטי העניין, השב"כיים והחקירתיים האחרים. אכן שב"כ קבע כי אין הוא מכריע בסוגיה, אך למעשה, מאחר ושב"כ חדל מהבדיקה לאחר טיפול ראשוני, העביר את מלוא ממצאיו והערכותיו המוקדמות למח"ש ולא קבל כלל לידיו את חומר החקירה שנאסף במחלקה, ברור שמשקל הערכת שב"כ מוגבל מאוד, וודאי שאינו שקול למשקל לממצאי בדיקת מח"ש, שערכה חקירה כוללת. לחילופין, ראוי היה בעיניי להעביר את כל החומר שנאסף במח"ש לשב"כ ולבקש לקבל הערכה מקצועית על יסוד המכלול, להבדיל מהערכה ראשונית, על יסוד חומר חלקי ומוגבל"⁶⁷. אני מקבל עלי, כמובן, באופן מלא את סמכותו של פ.מ. להחליט לפי מיטב שיקול דעתו ומצפוני - גם אם אני חלוק עליו, וגם כאשר אני חושש שההחלטה במתכונתה היא שגויה, ועשויה להנציח - שלא במתכוון, כמובן - עוול קשה. עם זאת, מטרידה אותי העובדה שאין כל ביטוי מסודר בסיכום הדיון לעמדות שהושמעו בעניין רגיש ומרכזי זה ע"י גורמים שעמדתם מוזכרת ביחס לסוגיה מקבילה בחשיבותה. כפי שציינתי בישיבות שונות, עמדתי היא שיש בסיס עובדתי ומשפטי איתן לקביעה כי התנהגות הנהג המנוח הייתה תמימה, ונבעה מאובדן שליטה ברכב, כאשר אין

⁶⁶ יום ה- 28.2.18 היה יום עבודתי האחרון במשרד טרם יציאתי לחופשת פרישה. המייל הועבר בשעה 16:09.

⁶⁷ למען הסר ספק, לא סברתי בזמן אמת - ואינני סבור גם היום - כי הייתה תוחלת של ממש לבקש "חוות דעת" נוספת משב"כ; שהרי שב"כ אמר את דברו מיד לאחר האירוע, וחזקה על אנשיו כי הם בקיאים במלאכתם. כמו כן, המשפטנים בפרקליטות המדינה ובמח"ש, המנוסים מאוד בניתוח ראיות ובהסקת מסקנות מהן, כשירים לחלוטין להגיע למסקנות ולממצאים על פי המבחנים המשפטיים המקובלים לגבי טיבו של האירוע שהתרחש באום אל חיראן ורמת האשם שדבקה בנהג המנוח (לראיה, שלושה משפטנים בכירים שעסקו בדבר, פרקליט המדינה דאז, המשנה לעניינים פליליים ומנהל מח"ש הח"מ, הגיעו יחד למסקנה ראייתית ומשפטית לפיה עניינו של המנוח ראוי היה להיסגר בעילה של "חוסר אשמה", לו היה מדובר בתיק פלילי נגדו); עם זאת, משניכר היה כי פרקליט המדינה ניצן בדרך אחרת (בהפעילו בהחלטתו מבחן משפטי חריג בדמות "מידה גבוהה של וודאות" כמשוכה משפטית מפני ניקוי שמו של אדם מכתם שדבק בו); משלא עלי בידי לאתר שיקול מקצועי או ענייני בין שיקוליו, הצעתי במייל אחרון מיום 28.2.18 [נספח כא] לשקול לעשות שימוש בדרך (מיותרת לשיטתי) של קבלת חוות דעת נוספת מהשירות, והתרעתי בפניו על העוול הגלום במתכונת שבחר, שמא יבחר בכל זאת לשוב ולשקול את עמדתו, ולו דרך אמצעי נוסף (ומיותר, כאמור) זה.

יסוד סביר לחשד שהוא בקש לבצע פיגוע. המשנה לפרקליט המדינה (לעניינים פיליפיים) ציין בישיבות - וסיכם בהתכתבות - כי ניתן לקבוע במקרה זה שהמנוח פעל, בסבירות גבוהה, באופן "אינוסנטי" ולא ביקש לבצע פיגוע... ככל שיבוצע תיעוד מסודר בסיכום הדיון לתמצית העמדות בעניין מרכזי זה, כמפורט בפסקה לעיל, דומני שאוכל להצטרף למברכים על המוגמר ביחס לשלמות תהליך תיעוד קבלת ההחלטות. או אז גם אני רואה כל קושי להסתמך על עמדותי בכל הנוגע לסבירות ההחלטה שלא לחקור באזהרה את השוטר שי . ככל שהדברים האמורים לעיל לא יקבלו מטעם כזה או אחר בימיו מפורש בסיכום הדיון, אבקש שלא להסתמך בכתב או בעל פה על עמדותי (החלופית) בנוגע לסבירות ההחלטה שלא למצות את החקירה, שכן אני חושש שבעתיד, הדבר עלול לעלות כדי הוצאת דבר מהקשרו (ראו תיקוני לעניין זה במסמך סיכום הדיון המצ"ב). בכפוף לאמור לעיל, סומך עליכם שתפעלו כחוכמתכם, ובכך אבקש לסיים את חלקי גם בפרשה זו .
תודה ,
אורי" [נספח כ].

153. כאמור במייל האחרון ששיגרתי בתפקידי כמנהל מח"ש, המחלקה בראשותי מעולם לא חלקה על סמכותו של פרקליט המדינה דאז לדחות את המלצותיה; היינו, לדחות את ההמלצה לבצע חקירה באזהרה של השוטר היורה ולסגור את התיק.

ברם, כפי שצינתי והתרעתי שוב ושוב מראש בדיונים המוקדמים ובהודעות מייל חוזרות ונשנות, משבחר פרקליט המדינה ניצן להימנע ממעבר מ'בדיקה' לחקירה תחת אזהרה, ואגב כך נמנע בירור ממצה ביחס לגרסאותיו השונות של השוטר היורה, התוצאה המשפטית המתבקשת בעיניי הייתה להניח לטובתו של האזרח המנוח כהנחה שבעובדה ובמשפט, כי הגרסה הראשונה שמסר השוטר היורה באמרת חוץ היא גרסת האמת; היינו, שבוצע ירי תכליתי לעבר המנוח עוד בטרם רכבו התדרדר במדרון.

154. עמדותי המקצועית (שנדחתה) הייתה שתוכן אמרת החוץ, בצירוף לתוצאות הניסוי האובייקטיבי שנערך בשטח, אשר הצביע על כך שהרכב גלש במדרון ללא שליטת יד אדם, על רקע מכלול הראיות שנאספו לתיק, על רקע עמדת שב"כ לפיה אין מדובר בפיגוע, כל אלה ועוד אמורים היו להוביל למסקנה כי האפשרות המסתברת היחידה בנסיבות העניין (להבדיל מספקולציות חסרות בסיס ראייתי ומשפטיות), היא שאין מדובר ב"פיגוע", וכי המורה המנוח חף מהחשד להיותו "מפגע בן עוולה" (כפי שהיה נקבע לגביו לו היה חשוד שתיקו נסגר מ"חוסר אשמה", שאז עניינו אמור להסתיים בהחלטה שלא תותיר כל רישום של כתם על שמו).

אציין כי לאורך כל תהליך קבלת ההחלטות, בפרט על רקע העמדה שנקטה בדיונים ביחס ל"חוסר אשמה" של המנוח, לא עלה בידי להבחין בטעם משפטי סביר או נימוק מקצועי מתקבל על הדעת אשר יצדיק הותרת עננה כבדה מעל דמותו של הנהג המנוח, כמי שחשוד בהיותו "מחבל" שערך "פיגוע".

החלטת פרקליט המדינה (לשעבר) בפרשת אום אל חיראן מיום 1.5.18

155. ביום 30.4.18 סיימתי חופשת פרישה בת כחודשיים, סיימתי את כהונתי כמנהל מח"ש ופרשתי משירותי הציבורי. למחרת היום, ב- 1.5.18, פורסמה החלטת פרקליט המדינה בפרשת אום אל חיראן.

- העתק החלטת ניצן מצ"ב ומסומן "כא"⁶⁸.

בברכה,

אורי כרמל

העתק: המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים), שלמה (מומי) למברגר.

⁶⁸ לעיון בטיעוני פרקליט המדינה במענה לשאלות חברי וועדת הפנים של הכנסת בפרשת אום אל חיראן - ראה פרוטוקול דיון מיום 27.6.2018 – מצ"ב כנספח "כב".

סרגל זמנים: טיפולה של מח"ש בפרשה (באזכור נספחים)

<p align="center">התרחשות האירוע באום אל חיראן לפנות בקר. בשעת בקר מוקדמת - תחילת ביצוע בדיקה ע"י מח"ש. הכרזת המפכ"ל על כך שמדובר בפיגוע שביצע מחבל בן עוולה המשטרה מפרסמת – בלא כל תיאום עם מח"ש - סרטון המתעד חלק מהאירוע. הסרטון משודר בכל אמצעי התקשורת ומעורר סימני שאלה ביחס להצהרה לפיה מדובר ב"פיגוע".</p>	18.1.17
<p>הגשת חוות הדעת הראשונה של מח"ש בפרשה ולפיה אין זה סביר כי מדובר בפיגוע; אין הצדקה למעבר לחקירה פלילית; המלצה על העברה להמשך הטיפול במישור המשמעותי ע"י הגורם המוסמך במשטרת ישראל. -חוות הדעת הראשונה – נספח ה. -מכתב לוואי של מנהל מח"ש - נספח ה1.</p>	13.7.17
<p>ישיבה ראשונה בלשכת פרקליט המדינה, הצגת חוות הדעת הראשונה של מח"ש.</p>	25.7.17
<p>ישיבה שניה בלשכת פרקליט המדינה והמשך דיון .</p>	21.8.17
<p>ערב סוכות: מובא לידיעת חוקרי מח"ש כי לשכת מפכ"ל דורשת משב"כ להעביר לעיונו מסמך פנימי הנוגע לפרשת אום אל חיראן, אשר אינו מוכר למח"ש ("מסמך האינבסטיגציה"). בסמוך לאחר ימי החג הועבר המסמך לעיון מנהל מח"ש.</p>	4.10.17
<p>בעקבות קבלת מסמך האינבסטיגציה, מתברר כי קיימת גרסה ראשונית של השוטר היורה בזירה אשר מפלילה אותו לכאורה בעבירת המתה כפולה. הוחלט לבקש לגבות עדות מהממונה על התחקור מטעם השב"כ (שכתב את המסמך הנ"ל ומחוקר שב"כ נוסף. -השלמה ראשונה של חוות דעת מח"ש - נספח ו. בהמשך ניתן אישור פרקליט מדינה לגביית עדויות מאנשי השב"כ.</p>	1.11.17

12.11.17	<p>גביית עדויות חוקרי השב"כ במח"ש וקבלת עדותו של הממונה על האינבסטיגציה מטעם שב"כ שהעיד: "למיטב שיפוטי וניסיוני המקצועי, לאור הממצאים בשטח, מדובר לכל היותר בתאונה או תקלה מבצעית ולא בפיגוע ובוודאי שלא בפיגוע מתוכנן"⁶⁹.</p> <p>-הודעת המכונה זיאד - נספח ב.</p> <p>באותו מועד השר לביטחון הפנים גלעד ארדן מעלה בפני פרקליט המדינה דאז והיועץ המשפטי לממשלה טענה - אשר נשמעה כבר בעבר מהמפכ"ל - ולפיה ידוע לו על סברה שקיימת בשירות הביטחון הכללי, ולפיה המנוח ערך "סיור הכנה לפיגוע שהתרחש בהמשך".</p>
13.11.17	<p>מייל מלשכת פרקליט המדינה למנהל מח"ש ובו בקשה לבדוק את טענת השר לעיל לגבי הסברה נטענת לפיה המנוח נערך לביצוע פיגוע. בסמוך לאחר מכן נשלחה שאילתה מחוקרי מח"ש לשב"כ בעניין.</p> <p>-נספח אא [למסמך הנספח]</p>
23.11.17	<p>פרסום טענת המפכ"ל אלשיך בחדשות ערוץ 2 (במהדורה המרכזית) לפיה מח"ש העלימה את מסמך השב"כ ופעלה לבידוי ראייה ושיבוש מהלכי חקירה.</p>
30.11.17	<p>תשובת שב"כ למח"ש בנוגע לטענת השר לבט"פ (מענה למייל מלשכת פ.מ. מיום 13.11.17 לעיל) לפיה –</p> <p>" לא מצוי ברשותנו חומר או סברה או מידע אחר לפיו מדובר היה בפיגוע מתוכנן או סברה כי נערכה הכנה לפיגוע ע"י יעקוב אל קיעאן"</p> <p>-נספח ד</p>
6.12.17	<p>בעקבות עדות אנשי השב"כ מח"ש ממליצה לעבור לחקירה באזהרה של השוטר היורה בחשד לביצוע עבירה פלילית שהסתיימה בגרימת מוות כפול.</p> <p>-השלמה שניה לחו"ד מח"ש [נספח ז]</p>
14.12.17	<p>דיון בלשכת פרקליט המדינה על המלצת מח"ש לעבור לחקירה באזהרה.</p>
19.12.17	<p>הגשת מענה לשאלות משפטיות שהתעוררו בדיון מיום 14.12.17 בסוגיות שונות הכרוכות במעבר מ"בדיקה" לחקירה באזהרה מיום 14.12.17.</p> <p>-השלמה שלישית של חו"ד מח"ש [נספח ח]</p>
27.12.17	<p>העברת אוגדן חוות דעת מח"ש ומסמכים נוספים ללשכות פרקליט המדינה ומשנהו וללשכת י.מ.</p> <p>- נספחים 1ד ו- 2ד</p> <p>העברת מייל ממנהל מח"ש לפרקליט המדינה דאז ובו הצבעה על הצורך להכריע בשאלת סבירות התקיימות תרחיש של "פיגוע דריסה" באירוע זה, "נושא אשר הוחלט ללבנו ככל שתתגלע מחלוקת לגביו".</p> <p>נספח יא</p>
7.1.18	<p>העברת הערות מח"ש לטיטת סיכום הדיון: בטיטה שמועברת לעיון מח"ש לא מופיעה סוגיית "פיגוע- כן או לא" [נספח יח]</p>
8.2.18	<p>ישיבה בלשכת פרקליט המדינה. בישיבה זו (ככל הנראה) נשאל הח"מ ע"י פרקליט המדינה על עמדתו ביחס לסבירות ההחלטה שלא לחקור את השוטר באזהרה.</p>

<p>הבהרת מנהל מח"ש בכתב ללשכת פרקליט המדינה כי הוא רואה חשיבות שעמדת מח"ש בסוגיות השונות, ובפרט בנושא "פיגוע – כן או לא" תקבל ביטוי מסודר בסיכום הדיון הפנימי. -נספח יט</p>	11.2.18
<p>העברת מייל מטעם מנהל מח"ש ובו הצבעה על הצורך לחשוף בהחלטה את עמדת כלל הגורמים לפיה עניינו של המנוח מתאפיין ב"חוסר אשמה". -נספח כ</p>	12.2.18
<p>הבהרת מנהל מח"ש כי לשיטתו ישנו קשר הדוק בין שאלת הצורך למצות חקירה בתיק זה ובין הנכונות לקבוע ממצא של העדר אשמה ביחס לנהג המנוח הפוגע: החקירה באזהרה יכולה רק לחזק את ההערכה כי הנהג המנוח נורה בשלב מוקדם, מה שמפחית את סבירות החשד להתנהגות מכוונת של הנהג ברגע הדריסה (בהצלבה עם ממצאי הניסוי של רכב בלתי נשלט). אשר על כן, ככל שהיה בהחלטה ממצא בדבר אי אשמו של הנהג המנוח (כעמדת המשנה וכעמדת), היה פוחת העניין הציבורי במיצוי החקירה- וכמובן שגם ההפך הוא הנכון. בקשה נוספת של מנהל מח"ש לתקן את סיכום הדיון בהתאם לעמדות מח"ש. -נספח יד</p>	13.2.18
<p>הבהרה מטעם מנהל מח"ש ולפיה "ברמת העניין הציבורי, סבירות ה"ויתור" על חקירה באזהרה לשיטתי, כרוכה בנכונות לקבוע העדר אשם של הנהג הפוגע". -נספח "טז".</p>	15.2.18
<p>מייל אחרון בפרשה שנשלח ממנהל מח"ש, ערב יציאה לחופשת פרישה, ובו הצבעה על חשש לשגיאה בהחלטה שתגרום לעוול. הערת מנהל מח"ש לפיה בעוד שנכתב סיכום דיון הכולל התייחסות נרחבת לסוגיית החקירה באזהרה של שוטר, עדיין אין כל תיעוד לעמדות שהושמעו ביחס לנושא מרכזי לא פחות, שעניינו התנהלות המנוח וסוגיית "פיגוע – כן או לא". הצבעה על כך שלא נשקל אף להעביר את כלל החומר שנאסף במח"ש לעיון שב"כ לקבלת חוות דעת בטרם גיבוש עמדה בנוגע לסוגיית "פיגוע – כן או לא". - נספח כ.</p>	28.2.18
<p>מועד סיום כהונת מנהל מח"ש.</p>	30.4.18
<p>מתן החלטת פרקליט המדינה בפרשה -נספח כב</p>	1.5.18

נספח להתייחסות בנוגע לפרשת אום אל חיראן

בנספח זה מפורטת התייחסותי למספר עניינים שאינם נוגעים במישרין לטיפול של מח"ש בראשותי בפרשת אום אל חיראן גופה, ובין היתר, להתרחשויות שונות ולתכתובות מיילים שהוחלפו בפרשה, אשר מקצתן דלף לתקשורת וחלקם הועבר לעיונך ע"י פרקליטות המדינה.

חשיבותן של תכתובות מיילים אלו כשהן לעצמן, הוא שולי ביחס לטיפול בפרשת אום אל חיראן גופו. עם זאת, מאחר שנושא זה זכה להתייחסות ציבורית פומבית, כמו גם להתייחסות רחבה ומפורטת של בכירי המערכת, בין במענה שהועבר אליך מלשכת המשנה לעניינים פליליים, ובין בראיונות פומביים שהעניק לאחרונה פרקליט המדינה דאז ניצן, מצאתי לנכון להביא את הדברים בפניך מזווית מבטי שלי, על מנת להעמיד ככל הניתן דברים על דיוקם ובעיקר בהקשרם הנכון. נכון, אפוא, לראות באמור בנספח זה חלק בלתי נפרד מהמפורט בהתייחסותי במסמך העיקרי.

הפרכת שמועות שווא ע"י גורמים רמי דרג וניסיון של המשטרה והדרג הפוליטי הממונה עליה להשפיע על תהליך קבלת ההחלטות בסוגיית "פיגוע - כן או לא" בפרשת אום אל חיראן

1. למחרת מועד מסירת עדותם של עובדי השב"כ במח"ש (12.11.17), ביום 13.11.17 נתקבל אצלי מייל מלשכת פרקליט המדינה, ובו דיווח עוזרו של פרקליט המדינה דאז כי יום קודם, ב-12.11.17, העלה השר לביטחון הפנים גלעד ארדן בפני פרקליט המדינה דאז והיועץ המשפטי לממשלה טענה - אשר נשמעה כבר בעבר מהמפכ"ל - ולפיה ידוע לו על סברה שקיימת בשירות הביטחון הכללי, ולפיה המנוח ערך "סיור הכנה לפיגוע שהתרחש בהמשך".

- העתק מייל מלשכת פרקליט המדינה בעניין פניית השר מצ"ב ומסומן "אא".

2. יצוין כי פנייתו זו של השר לביטחון הפנים נעשתה בהמשך ישיר להתבטאויות פומביות חוזרות ונשנות שלו נגד מח"ש ועבודתה בפרשת אום אל חיראן, במה שנחזה להיות ניסיון של המשטרה והעומד בראשה, בגיבוי השר המופקד עליה, לפקפק בעצם סמכותה של מח"ש לבדוק את האירוע מכל היבטיו, אגב ניסיון להתערב בהליך הבדיקה ולהשפיע עליו¹.

1 לדוגמא: כותרת באתר "וואלה" מיום 31.3.17: "ארדן על אום אל חיראן: למח"ש אין סמכות לקבוע אם מדובר בפיגוע"; כותרת בעיתון 'הארץ' מיום 6.2.18: "גורמים במשטרה: למח"ש אין סמכות לקבוע אם הדריסה באום אל חיראן הייתה פיגוע." וכן בראיונות שהעניק השר לכלי תקשורת שונים. לדוגמא:

השר ארדן: "הקביעה שקיימת כרגע היא שמדובר בפיגוע דריסה. עמדת משטרה או עמדת גורם מוסמך מטעם המדינה אינה שוות ערך לגורם מנגד, גם האסירים בכלא טוענים ששמו אותם סתם, אז אתה לא אומר: 'יש עמדת אסיר ועמדת מדינה'. המשטרה קבעה שהדריסה הייתה מסוכנת, אחרי ניתוח הזירה; היא ניתחה את ההסטה של ההגה, וההאצה. מסקנת המשטרה הייתה חד משמעית שמדובר בפיגוע דריסה מכוון. עמדת מח"ש לא יכולה לסתור את עמדת המשטרה, ולכן חובתי כשר להתבסס על עמדת המשטרה" (ראיון ברדיו 101.5 לשדר אמנון סופר).

3. מאחר שלדברים שנטענו ע"י השר לא נמצא כל זכר בחומרים שהעביר שירות הביטחון הכללי לידי מח"ש, נתבקשנו מטעם לשכת פרקליט המדינה דאז לפנות בדחיפות לשב"כ על מנת לברר אם יש לדברים יסוד (כאמור בהודעת המייל הנ"ל). פניה כזו אכן בוצעה מיידית ע"י החוקרים.
4. ביום 30.11.17 נתקבל מענה משירות הביטחון הכללי בזו הלשון:

"בהמשך לפנייתכם ולאחר בירור שנערך במרחב דרום, נציין כי מעבר לכלל החומרים אשר הועברו אליכם עד כה, לא מצוי ברשותנו חומר או סברה או מידע אחר לפיו מדובר היה בפיגוע מתוכנן או סברה כי נערכה הכנה לפיגוע ע"י יעקוב אל קיעאן"

- ראה נספח "ד" למסמך העיקרי.

מתקפה פומבית של המפכ"ל על מח"ש בטענות כזב על "בידוי ראיות" ו"הסתרת מסמך השב"כ"

5. לאחר שדרכו של המפכ"ל לקבלת מסמך האינבסטיגציה משירות הביטחון הכללי נחסמה (תיאור העניין מפורט במסמך העיקרי - ראה סעיפים 59-63), מספר ימים לאחר שעובדי השב"כ נחקרו במח"ש (ביום 12.11.17) ולאחר שהשר עצמו פנה לראשי המערכת בטענה כי שב"כ לא העביר למח"ש מידע או סברה התומכים בתזת הפיגוע, פורסם ביום 23.11.17 בחדשות ערוץ 2 במהדורה המרכזית (ע"י הכתב הבכיר גיא פלג) כי המפכ"ל דאז, אלשיך, מאשים את הנהלת מח"ש בהסתרת "מסמך השב"כ", ממנו עלה (כך לפי הנטען) שהאירוע באום אל-חיראן אכן היה "פיגוע", כטענת המפכ"ל ביום האירוע.
6. על פי הפרסומים, אמר המפכ"ל דאז כי "מח"ש העלימה מתיק החקירה את מסמך השב"כ הרגיש והדרמטי", כאשר לפי הנטען, העלמת המסמך מגיעה לכדי "בידוי ראיות ושיבוש חקירה".
7. מדובר היה באירוע קיצוני, חריג וחסר תקדים: מפכ"ל משטרת ישראל מאשים בפומבי, במהדורת חדשות מרכזית, ובשעת צפיית שיא, את 'שומר הסף' העיקרי המופקד עליו ועל ארגונו בביצוע עבירות פליליות של בידוי ראיות ושיבוש מהלכי חקירה.
8. כמנהל מח"ש באותה העת, הערכת כי אירוע זה מחייב התייחסות מערכתית מיידית על מנת למזער את עוצמת הפגיעה באמון הציבור, כפועל יוצא מפרסום פומבי של האשמה כה חריפה, אשר השלכותיה על אמון הציבור בניקיון כפיה של המחלקה בטיפול בתיק רגיש עלולות להיות חמורות; בפרט כאשר הדברים נשמעו בבוטות כה רבה מטעמו של השוטר מספר אחד, והדהדו מעל במה ציבורית מרכזית מפי כתב בכיר.

9. כמו כן עלה חשש שמא יכולתם של חוקרי מח"ש, אנשי המודיעין שלה, פרקליטיה ומנהליה לזכות בשיתוף פעולה של הדרגים השונים במשטרת ישראל במסגרת העבודה השוטפת, עלולה להיפגע קשות כתוצאה מהפרחת האשמות אלה ע"י המפכ"ל סביב הטיפול בתיק הטעון והמורכב.

10. לגוף העניין, מדובר היה בהאשמה כוזבת פעמיים: ראשית, מח"ש לא העלימה את מסמך השב"כ, ולו מהטעם הפשוט שאיש מאנשיה לא ידע כלל על קיומו של מסמך זה עד להיוודע דבר פנייתו החריגה של המפכ"ל לשב"כ. שנית, משהובא בפנינו לראשונה "מסמך השב"כ" (כוונת המפכ"ל הייתה, ככל הנראה, למסמך האינבסטיגציה שדרש לקבל לעיונו), עלה ממנו כי השב"כ מעריך שהאירוע באום אל-חיראן לא היה "פיגוע", וזאת בדומה לעמדת מח"ש שהתגבשה במקביל ובאופן עצמאי ובלתי תלוי בהערכות שב"כ, לאחר בדיקה מקיפה ומעמיקה של ממצאי הזירה וכלל הראיות שנאספו.

11. בימים הסמוכים לאחר שידור פרסום כוזב זה, התנהלה התכתבות מיילים ערה ביני ובין פרקליט המדינה למשנהו. דרישתי הייתה שתינתן תגובה פומבית הולמת במענה לדברים, זאת מן הטעם שתגובה כזו לא שודרה כלל בזמן אמת. ומשכך, לא ניתן מענה הולם, ומעל במה מתאימה לפרסום הכוזב.

12. לפיכך בקשתי כי יינתן מענה מתאים, בין על דרך של פרסום הודעת דוברות מפורטת לגבי פרטי העניין, ובין על דרך של תדרוך הכתב פלג ע"י הדוברות לגבי עובדות האמת בפרשה, וזאת מעל אותה במה בה פורסמו ההאשמות הכוזבות, במהדורה מרכזית עוקבת (להבדיל משולי כתבות 'פולו-אפי' באתרי הרשת), כל זאת על מנת לנטרל ככל האפשר את השפעת הפרסום הכוזב והמזיק, אשר שודר בשעה של צפיית שיא.

13. להלן השתלשלות העניינים העובדתית כפי שהתרחשה בזמן אמת²:

(א) זמן מה לפני פרסום מתקפת המפכ"ל על מח"ש (למיטב זכרוני מדובר ביום או במספר ימים קודם לכן), זכור לי שפרקליט המדינה קרא לי ללשכתו ועדכן אותי כי פנה אליו כתב הפלילים של ערוץ 2, גיא פלג, ומסר לו כי מפכ"ל המשטרה טוען שמח"ש "העלימה" את מסמך השב"כ ו"שבשה" את חקירת אירוע אוס אל חיראן. בשיחה בינינו הוברר שמדובר בשטות גמורה, מה גם העובדות היו מוכרות היטב לפרקליט המדינה דאז, וסוכם בינינו

2 הדברים מתבססים, בין היתר, על חילופי אס אס מערב שידור המהדורה ביני לבין דוברת מח"ש, אשר ניתן כמובן להציגם לפי הצורך. אבקש להדגיש כי מאחר שחלק מהמיילים הועבר אלי שלא על דרך עיון שלי במחשב המשרדי ששימש אותי, יתכן שחלו שינויים "טכניים-אוטומטיים" בחלק מהתאריכים הנקובים בהודעות מייל אלה. לפיכך, ככל שיתעורר ספק בדבר, ניתן יהיה לקבל את כלל המיילים הללו במקורם דרך גורם מוסמך באגף המחשוב בפרקליטות המדינה. וככל שיתברר כי נפלה תקלה בתיארוך אחד מהעתיקי המיילים בהם השתמשתי, אבקש לקבל על כך עדכון על מנת שבמידת הצורך, אוכל לתקן את הדברים.

שהוא יפעל על מנת להבהיר לכתב שמדובר בקשקוש וייעשה ככל יכולתו כדי "להוריד אותו מהעניין".

(ב) מאחר ופרקליט המדינה דאז נטל לעצמו את האחריות המלאה על מלאכת הדוברות - לרבות דוברות מח"ש - בפרשה זו, המלאכה בנושא זה נותרה בידי פרקליט המדינה וצוותו.

(ג) בערב יום ה', 23.11.17, הובא לידיעתי בזמן אמת כי האשמותיו הכוזבות והמופרכות של המפכ"ל משודרות ומתפרסמות באמצעות הכתב פלג במהדורה המרכזית של ערוץ 2, וזאת בשעת צפיית שיא.

(ד) מיד כשנודע לי הדבר (בשעה 20:23), פניתי לדוברת מח"ש כדי שתפעל באופן מידי מול לשכת פרקליט המדינה לניסוח תגובה שתפורסם לאלתר תוך כדי שידור המהדורה.

(ה) בשעה 20:44, בשלב מאוחר יחסית של שידור המהדורה, בעוד מהדורת החדשות משודרת, הועבר אלי ע"י דוברת מח"ש נוסח תגובה ממנה עלה כי פרקליט המדינה דוחה מכל וכל את האשמות המפכ"ל. נוסח זה שאושר לפרסום ע"י פרקליט המדינה דאז, הניח את דעתי לחלוטין. בשלב זה עברתי לצפות און ליין בהמשך מהדורת החדשות, ממתין לפרסום התגובה, בתקווה שהפרסום יתקן – ולו במידת מה - את המעוות, ויקטין אגב כך את הנזק הכבד שנגרם לשמה הטוב של המחלקה.

(ו) בשעה 20:49, כשמהדורת החדשות קרבה לסיום, פניתי שוב לדוברת מח"ש על מנת לוודא שהתגובה יוצאת את לשכת פרקליט המדינה מבעוד מועד.

(ז) בשעה 20:53 השיבה לי הדוברת כי למרות צוק העיתים, איש מהמטפלים בתגובה מטעם לשכת פרקליט המדינה אינו עונה לה.

(ח) בשעה 21:00 הגיעה מהדורת החדשות המרכזית לסיומה, וזאת בלא שהתגובה או חלק ממנה דווח כלל בשידור!

(ט) בתום המהדורה, בשעה 21:01, כתבתי לדוברת מח"ש כך: "במבחן התוצאה לא ממש קבלתי את מה שקיוויתי לו".

(י) בהמשך, בשעה 21:11 הוספתי וכתבתי לדוברת מח"ש: "אני מקבל הדים מכל עבר על האשמות חסרות תקדים של המפכ"ל שנותרו ללא תגובה. יש לך רעיון מה לעשות הלאה?"

וכך נותר הדיווח הסנסציוני של הכתב הבכיר על דבר ההאשמות החמורות והכוזבות שהטיח המפכ"ל במח"ש בשעת צפיית שיא, ללא כל תגובה.

14. ביום א', 26.11.17, שלושה ימים לאחר פרסום האשמות המפכ"ל, שבתי על תיאור השתלשלות הדברים בהודעת מייל ששיגרת לי לפרקליט המדינה:

"...משלא פורסמה התגובה, נותרנו עם חלל ריק ושתיקה שהנוחה לפתחי באס אמ אס ששלחת לי. בשתיקה הציבורית הזו - עודנו מצויים. ... העובדה שהדברים פורסמו כתגובת מחש בתחתית האתרים - אינה מענה, כמובן בהיבט של האימפקט הציבורי...".

העתק התכתבות י"ל מיום 25-26.11.17 מצ"ב ומסומן "בב"

15. במייל ששלחתי ערב קודם לפרקליט המדינה דאז, במוצ"ש, 25.11.17 (שעה 17:38), יומיים לאחר פרסום האשמת המפכ"ל, הצעתי לנסח הודעה דוברות מפורטת, אשר פרסומה – ולו בדרך של שיחת רקע של הדוברות עם הכתב הבכיר שפרסם את דבר ההשמצה הפרועה על המחלקה - יבהיר את השתלשלות הדברים לאשורה. וכך כתבתי לפרקליט המדינה דאז:

"שי שלום,

צר לי אך הפרסום מיום ה' אינו נותן לי מנות. התגובה שניתנה לא סיפקה מענה הולם. לאור פרסומים נוספים מהם עולה שהמשטרה מתדרכת כתבים ב- **fake news**, מתחייבת להבנתי תגובה חריפה בהרבה, ומיד; שכן אנחנו רק בפתחו של העניין, הוא צפוי להסלים ויש להציב גבולות גם כדי למנוע מהמפכ"ל להוסיף ולהסתבך כדרכו.

אזכיר: מפכ"ל המשטרה הטיח במח"ש שהיא העלימה מסמך ושמעשיה עולים כדי "בידוי ראייה" ושיבוש חקירה בהקשר לחקירת פרשת אום אל חיראן. מדובר בהאשמה מופרכת שאין חמורה ממנה, המטילה דופי בי ובאנשיי על לא עוול בכפינו.

לדאבוני, התנהגות המפכ"ל אינה מפתיעה. מדובר בהתנהלות נמשכת, שהתראתי עליה שוב ושוב בעבר, בעל פה ובכתב, אשר הגיעה לשיא שמרם ידענו כמותו ושאני רואה בה ניסיון להטיל אימה על העוסקים במלאכה - אם לא ניסיון לשבש את עבודת המחלקה ולהתערב בה.

בנסיבות אלה אבקש להוציא על דעתך עוד הערב, דרך אפרת הדוברת, לגיאי פלג או לעיתונאי בכיר אחר את הדברים הבאים, המתארים את העובדות לאשורן. מהלך כזה ייתן מבחינתי את הגיבוי המתחייב במצב דברים כה חמור, ויאפשר לי ולאנשיי להמשיך בחקירה רגישה זו, ללא מורא, למרות שהמפכ"ל ושר לבט"פ נוגעים בה אישית, והמפכ"ל פועל בה להבנתי בדרך פסולה כדי לפגוע בהשלמתה:

אלה הדברים שאבקש שאפרת (הדוברת, א.כ.) תדברר לגיאי פלג בשיחת רקע: "סביב חג הסוכות, התריע שירות הביטחון הכללי בפני חוקרי מח"ש כי לשכת מפכ"ל דורשת לקבל לידיה מסמך של השירות, העוסק בפרשת אום אל חיראן. מדובר בסיכום פנימי של שב"כ אשר לא הועבר בעבר למח"ש, ושדבר קיומו לא היה ידוע כלל לאנשי מח"ש.

ראש מח"ש הורה לשב"כ להעביר את המסמך לעיונו שלו ובמקביל אסר על העברתו לגוף הנחקר, הלוא היא המשטרה- לרבות לעומד בראשה, כמתחייב. משהגיע אותו מסמך פנימי של השב"כ לידי ראש מח"ש, התברר כי הוא כולל בעיקרו אך סיכום החומר הגולמי שהשירות העביר בזמן אמת לחוקרי המחלקה לצורך החקירה, שעיקרו היה ידוע למח"ש זה מכבר, וממילא קבל כבר ביטוי בחוות דעתה שהוגשה חודשים קודם לכן לפרקליט המדינה.

בתוך כך, שב"כ התייחס במסמך זה לשאלת היתכנותו של פיגוע טרור בנסיבות העניין ועמדו לא זו בלבד שלא סתרה את מסקנותיה של מחש, היא אף חיזקה אותן. זאת ועוד: במסמך סיכום השב"כ נמצא לראשונה מידע חדש, אשר עורר

מחדש חשד שמא בוצעה באירוע עבירה פלילית ע"י איש משמרה. מידע חדש זה חייב מספר פעולות של העלמת חקירה, וזו מתבצעת בימים אלה. גורם בכיר מאוד במחלקה לחקירות שוטרים מסר כי הדברים שהושמעו בכתבה של גיא פלג מטעם מפכ"ל המשמרה, ביחס להתנהלות מח"ש, ולא הוכחו עד היום על ידו, הם משוללי כל בסיס או יסוד שהוא וטוב היה שלא נאמרו משנאמרו. עוד הוסיף גורם זה כי בעוד שמח"ש ממלאת בעניין זה את תפקידה באורח מקצועי, יש להצטער על מעורבותו של המפכ"ל בניסיון לקבל לידיו מסמך הנוגע במובהק לחקירה שטרם מוצתה, וזאת בניגוד לכללים המחייבים והמקובלים, מסמך שצריך היה להגיע ולהישאר בתיק החקירה המתנהל במח"ש-ו בו בלבד, וזאת עד לקבלת החלטות בתיק ע"י הגורמים המוסמכים.

בנסיבות אלה, אם וככל שנועשו בתיק זה מעשים העולים כדי שיבוש הליכי חקירה, הרי לא במגרשה של מח"ש יש לבחון את הדבר.

לאישורך וגיבוך המהיר - אודה (אני רוצה שאפרת תעביר לגיא פלג את הדברים עוד לפני המהדורה הערב)-
אורי"

- מייל עם הצעת תגובה מפורטת למתקפת המפכ"ל מצ"ב ומסומן "גג".

16. לאחר מחשבה נוספת, הוספתי וכתבתי כך (מוצ"ש, 25.11.17, שעה 18:19):

"שי,
בהמשך למייל הקודם, ובמחשבה נוספת, כדי לא לפגוע במוסד המפכ"ל, אני מוכן לשקול לקבל כחלופה לפרסום המבוקש שהמפכ"ל יודיע תוך פרק זמן קצר כי הדברים שנאמרו בכתבה של פלג ויוחסו לו, לא היו על דעתו, או יחיש שאמר אותם, או לחלופין יתנצל על הדברים ויביע אמון מלא בעבודתה המקצועית של המחלקה בחקירת פרשת אום אל חיראן.
אודה על התייחסותך בהקדם.
מהדורת הערב קרבה ובאה...
שבוע טוב, אורי"

17. פרקליט המדינה הבהיר מצדו כי הוא אינו רואה תוחלת בניסיון להביא את המפכ"ל לחזור בו מדבריו הקשים והשיב לי את אשר השיב. במענה לדבריו כתבתי כך³:

"מצטער, אך לא הבנתי מה כוונתך במילים "ללכת בדרך המפכ"ל ולפעול כמוהו". אני מניח שוודאי אינך מתכוון לכך שפעולת דוברות חדה, המתבצעת בסמכות וברשות, ומעמידה דברים על דיוקם מבחינה עובדתית במענה ובתגובה להשמצה פרועה וחסרת בסיס, שקולה ל"השמצה פרועה וחסרת בסיס וגו'" מפי מפכ"ל המשמרה, שנועשתה בפריים טיים בראש מהדורת חדשות מרכזית .

אזכיר- מחש פעלה ופועלת בחקירת תיק זה בשליחותך ולפי הנחייתך שלך, מכוח תפקידנו כחוקרים/פרקליטים/ מנהל מחלקה בפרקליטות המדינה - שאתה העומד בראשה. אשר לשיקול המערכת- מזה שנתיים אני חש שבשם ה"התרוממות מעל" ועל מזבח יחסי פרקליטות-משמרה, מוקרבת מח"ש, על מנהליה ואנשיה, ועל האינטרס הציבורי עליו היא מופקדת.

השאלה למה עוד יש לחכות כדי להעניק לעוסקים במלאכה- מטעמך- את הגיבוי לו הם ראויים, ובאופן שיהיה הולם ושקול מבחינה ציבורית לדברי... להותיר אותי ללא גיבוי של המערכת אותה הבמה הציבורית מעליה נעשה הדבר... להותיר אותי ללא גיבוי של המערכת ולהורות לי לסכור את פי "למובת המערכת", כאשר מפכ"ל המשטרה בעצמו... טוען קבל עם ועדה שהמחלקה שבראשותי "העלימה מתיק החקירה את מסמך השב"כ הרגיש והדרמטי, ולדבריו העלמת המסמך מגיעה לכדי "בידוי ראיות ושיבוש חקירה" - נראה לי לא הוגן, לא ערכי, והוא אינו מתיישב עם האתוס הפרקליטותי עליו צמחתי."

18. בהמשך הדברים הוספתי וכתבתי:

"אני סברתי שלו היה מנהל מח"ש כפיף שלי, הייתי מבקש בנסיבות הקיצוניות של העניין, נוכח העוול החריף וההשתלחות הפרועה מצד דמות בסדר גודל של מפכ"ל, בכתבה שפתחה מהדורה מרכזית- לנצל את העובדה שהדבר התרחש בפתח המהדורה ומבקש לעלות בעצמי לשידור ולתת מענה ברור וחד להאשמה של המפכ"ל. במקום ובזמן. אתה בחרת בדרך מעט שונה, אך סברתי שבהחלט יש בה מענה מספק. משלא פורסמה התגובה, נותרנו עם חלל ריק ושתיקה."

19. השתלשלות עניינים זו תוארה על ידי פרקליט המדינה דאז לאחרונה בראיונות פומביים שהעניק בכל מהדורות החדשות בדרך זו:

"באותו ערב שבו נשלח המייל, פורסם שהמפכ"ל תקף פומבית את מח"ש וטען שהיא משבשת את החקירה. מיד לאחר מכן פרסמתי הודעה פומבית שנתנה גיבוי מלא למח"ש והכחישה לגמרי טענה זו. ראש מח"ש לא הסתפק בכך ורצה שאתקוף חזרה את המפכ"ל אישית..."

למרבה הצער, ככל הנראה פרקליט המדינה דאז לא זכר את עובדות האירוע ולכן לא דייק בדבריו לציבור.

20. בחזרה להשתלשלות העניינים העובדתית הרלוונטית המשתקפת בהתכתבויות בעניין: משהוברר לפרקליט המדינה כי לא ניתן למח"ש גיבוי הולם במגרש הציבורי, ומשהיה ברור לכל כי אין להפקיר זירה חשובה זו, ודאי כאשר בדיקת הפרשה מצויה בעיצומה, סוכם כי יינתן למח"ש ואנשיה גיבוי מלא בכנס הפרקליטים, שצפוי היה להיערך באותם ימים באילת (חוקרי מח"ש אינם נוטלים חלק בכנס זה).

21. פרקליט המדינה דאז היה, כמובן, רגיש ועירני מאוד להיבט התקשורת של העניין והבין היטב את החשיבות למתן פומבי לגיבוי מצדו במענה למתקפה הפומבית הבוטה מצד המפכ"ל דאז. משכך הוא כתב לי את הדברים הבאים:

"לגופו של עניין, אני מתכוון להתייחס לנושא גם מחר, בדברי לפני הפרקליטים, פורום של כמעט אלף איש. פורום שכל מילה שאומר בו, שיש בה חשיבות ציבורית, תגיע לתקשורת באמצעות הדוברות. כמו כן בכוונתי לומר ליועץ שבדבריו מחר אני סבור שעליו לעשות כמוני." [נספח "בב"]

22. למרות האמור, מאומה מהדברים החשובים והטובים שאכן בהחלט נאמרו מפי פרקליט המדינה (והיועמ"ש) בכנס הפנימי בנוגע לתפקודה המקצועי של מח"ש בפרשת אום אל חיראן ולכזב שבהאשמות המפכ"ל כלפיה, לא זכה לסיקור פומבי או לאזכור תקשורתי כלשהו.

23. בסיכומו של דבר, בניגוד לתיאור הדברים המשתמע מדברי פרקליט המדינה ומשנהו, נותרו מח"ש ואנשיה ללא גיבוי ציבורי משמעותי מצד ראשי המערכת אל מול מתקפה חזיתית, בוטה ושקרית, מטעמו של מפכ"ל המשטרה, בכיר השוטרים, אשר מח"ש מופקדת על חקירתם בפלילים; כל זאת תוך כדי התנהלות הבדיקה בפרשת אום אל חיראן, על כל המשתמע מכך.

24. לא הייתי מכביר מילים על תכתובת מיילים זו, אלמלא המקום הרב שתפסו הדברים בהקשר הציבורי ואלמלא דרך הצגת הדברים בראיונות הפומביים הרבים שהעניק לאחרונה פרקליט המדינה ניצן, בכל מהדורות החדשות המרכזיות, בשעת צפיית שיא, אליהן בחר זו הפעם להתייציב – במידה רבה של צדק - אל מול מתקפה בוטה שספג בעצמו מגורם רם דרג (בדמות ראש הממשלה).

25. בסופו של דבר, עיקר מבחינתי לא היה הזירה התקשורתית שנזנחה, אלא מה שנכתב על ידי אותה עת במייל בכל הנוגע לדרך הטיפול העיתידית המתחייבת בכל הנוגע להגנה על מח"ש ואנשיה בעבודתה השוטפת. וכך הבהרתי במייל מיום 26.11.17 [נספח ב):

"עיקר בעיניי, כפי שציינתי, אינו הכתבה הזו, אלא מה צפוי לנו- למח"ש ולי- בשלב הבא. וכאן קריטיים מבחינתי דבריו של מומי לגבי העמדת גבולות ברורים וקריאה נמרצת ובלתי מתפשרת לסדר, עוד בטרם המשך החקירה.

אני מקבל שזו אינה צריכה לפומביות דווקא (פשוט עד היום יש הסלמה נמשכת ולמרות התראותי החוזרות ונשנות, ואיני יודע על מאומה שנעשה ע"י איש מהבכירים בעניין- ודאי לא מעשה מהותי ואפקטיבי - להפסיקה). נהפוך הוא: נדמה כי האיש שואב כוח מהכלת השתלחויותיו הארסיות הבלתי פוסקות והשתיקה המערכתית והציבורית למולן ורואה במח"ש ובמנהיגיה הפקר מוחלט.

ולכן, מבחינתי עיקר הציפיה לגיבוי אמיתי ואפקטיבי - לה מחש ואני ראויים- עוברת לשלב הבא. ושם יקבעו המעשים והתוצאות. פחות הכוונות, המחשבות, ההתכתבויות המושחזות והדיבורים.

אשמח להתעדכן לגבי הצפי לתוכנית להמשך ואולי לקיים שיח בנושא. אורי".

26. למרות דברים אלה, ולמרות דיווחים חוזרים ונשנים שהעברתי בכתב ובעל פה, לאורך מספר חודשים עוד קודם, מהם עלה כי העבודה השוטפת של מח"ש בנושאים המקצועיים המהותיים נפגעת עקב התנהלות המשטרה והעומד בראשה, מעולם לא שותפתי ע"י פרקליט המדינה במהלך כלשהו שנגקט על מנת למנוע את המשך התנהלותו ה"שערורייתית" של מפכ"ל המשטרה, כלשונם של פרקליט המדינה ומשנהו. כמו כן מעולם לא עודכנתי באופן מסודר כי אכן נעשה מהלך כדי לבלום את הפגיעה הנמשכת במח"ש ואת הכרסום במעמדה כ"שומר הסף" רגיש וחיוני, המופקד על חקירת אנשי המשטרה.

דליפת המיילים הפנימיים והתבטאויות פומביות מפי בכירים בפרשה

27. כאמור, למרבה הצער, חלקים מתכתובת מייל פנימית זו, דלפו ופורסמו לאחרונה, ואף זכו להד ציבורי ותקשורתי רחב, כל זאת תוך שהדברים מוצאים מהקשרם.

28. כתוצאה מהדלפת ופרסום תכתובות מיילים אלו, נטען, בין היתר, על ידי ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו, בפומבי (ביום 8.9.20) כך:

"התברר שבכירי הפרקליטות והמשטרה הפכו אותו (את המנוח – א.כ.) למחבל כדי להגן על עצמם ורק כדי לפגוע בי... הפכו אותו למחבל רק כדי לפגוע בי".

29. בדברים חמורים אלה שנאמרו מפי ראש הממשלה, שולבה גם אמירת התנצלות פומבית בפני משפחת המורה המנוח; בעקבות זאת הוציאה אף משטרת ישראל באותו יום הודעת דוברות ובה התייחסה לראשונה אל אירוע מותו של המורה המנוח כאל "אירוע מצער", ואף הוסיפה דבר השתתפות בצער שתי המשפחות השכולות על אובדן. וכך פורסם:

"ממשטרת ישראל נמסר:

מדובר באירוע מצער שהתרחש לפני למעלה משלוש וחצי שנים במהלכם מצאו את מותם שוטר ותושב המקום, הכול במהלך פעילות מבצעית שבוצעה במקום כחוק. אנו משתתפים בצער המשפחות על אובדנם (כך במקור, א.כ.). האירוע נבדק ע"י הגורמים המוסמכים, ממצאי הבדיקה פורסמו לציבור, וללא קשר אליהם מחובתנו לפעול למניעת הישנות מקרים דומים בעתיד".

30. משנראה היה כי אכן משטרת ישראל שינתה כליל את עמדתה המקצועית בנוגע לאירוע, וחזרה בה למעשה מהכרזתו הפומבית של מי שעמד בעבר בראשה, התייצב פומבית כבוד נשיא המדינה, מר ראובן ריבלין, ואמר את הדברים הבאים:

"דרוש לב רחב מספיק בשביל להאמין בכוחו של האדם לבקש סליחה, לתקן את דרכיו ולעשות שינוי. אבל לא רק יחידים צריכים להכיר בטעויותיהם. גם על ארגונים ממשלתיים ומדינות מוטלת האחריות לביקורת עצמית ולהתנצלות על טעויות. חוסנה של מערכת, כל מערכת, נבחן ביכולת שלה לאפשר חקירה כשזו נדרשת, להודות בטעויות, לתת דין וחשבון, ולתקן את דרכיה להבא. גם אחרי שעובר זמן, ניתן לומר טעינו, שגינו, נבדוק, נחקר".⁴

4 מתוך 'דברי נשיא המדינה על פרסומי הימים האחרונים באשר לאירועי אום אל חיראן'.

31. בהמשך לדברים אלה ובמענה להם, ביום 10.9.20 התראיין בנושא פרקליט המדינה לשעבר, שי ניצן, באמצעי התקשורת השונים ואמר:

“אשר לשאלה אם המנוח היה באמת מחבל, כפי שטענו המפכ”ל וראש הממשלה עצמו – אמרתי במפורש כי אין מספיק אינדיקציות כדי לקבוע שכך היה הדבר, כשם שאין מספיק אינדיקציות לקבוע את ההפך. בנוסף, הבהרתי כי השב”כ שאליו פניתי לבירור עמדתו, נתן לי תשובה רשמית ואמר שאינו יכול לקבוע אם מדובר בפיגוע. עוד הוספתי כי בכל מקרה כלל אין זה מתפקידי לקבוע אם המנוח היה מחבל או חף מפשע...⁵”.

במענה לשאלה אם מגיע למשפחת אל קיעאן טיהור פומבי, השיב ניצן:

“... צריך להיות ברור שלא השתנה דבר במסד הראייתי שעליו התבססו ההחלטות בעבר. גם לאמת יש חשיבות”.

32. כשבוע ימים לאחר מכן, התראיין גם מפכ”ל המשטרה בדימוס, רוני אלשיך, באמצעי התקשורת ועמד בנחרצות ובפסקנות, כדרכו, על דעתו כי המורה המנוח הוא מחבל. אלשיך הסתמך, בין היתר, על האמור בהחלטת פרקליט המדינה ניצן, וזאת במידה רבה של צדק לשיטתו, שכן פרקליט המדינה אכן לא שלל בהחלטתו את האפשרות שהמנוח ביצע פיגוע דריסה (אם כי גם לא אישר את דבר קיומה של אפשרות זו).

33. וכך, בין היתר, נאמר ע”י אלשיך:

“...אני דבק בעמדת היות שמדובר בדריסה מכוונת. לא מכיר מישהו שעושה דריסה מכוונת כאשר זה איננו פיגוע. אני לא יודע מה הרקע, אבל בטוח שזה פיגוע... פרקליט המדינה קבע שלא ניתן לקבוע...⁶”.

34. כדברי פרקליט המדינה לשעבר ניצן, גם למיטב ידיעתי, פרט לפרסומים כאלה או אחרים בתקשורת, לא חל מאז סיום החקירה ועד היום כל שינוי במצב הראיות בתיק או בסטטוס ההחלטה המשפטית שניתנה ע”י פרקליט המדינה דאז. ממילא החלטת ניצן עומדת על כנה עד עצם היום הזה והיא המגדירה את המצב המשפטי בפרשה, כל עוד לא תתקבל החלטה אחרת (ככל שתקבל כזו).

5 דברים דומים נאמרו מעל במות שונות. הציטוט נלקח מתוך ראיון שהעניק פרקליט המדינה לשעבר ל- YNET מיום 10.9.20.

6 מתוך ראיון שהעניק המפכ”ל בדימוס, רוני אלשיך, לחשדות ערוץ 13 ביום 17.9.20. מאחר והחלטת ניצן במתכונתה איננה שוללת אפשרות עובדתית ומשפטית של התרחשות פיגוע באירוע באום אל חיראן, נראה כי היא בהחלט מאפשרת מבחינה משפטית למפכ”ל דאז לדבוק בעמדתו מיום האירוע, ולשוב ולהכריז עליה בפומבי מעת לעת.

35. לפיכך, מתעוררת תמיהה לפרש התנצלותו של ראש הממשלה (ולפרש שינוי עמדת המשטרה בעקבותיה), שעה שדבר לא השתנה בחומר הראיות בתיק או בצבר חוות הדעת והמסמכים שהזינו את התהליכים ושימשו מסד לקבלת ההחלטות המשפטיות בו, והתיק על תכולתו קפא על שמריו מאז מועד ההחלטה ביום 1.5.18.

36. למותר לציין כי טענת ראש הממשלה לפיה בכירי הפרקליטות "הפכו" את הנהג המנוח למחבל "רק כדי לפגוע בי", תוך שימוש ציני ומביש במשפחה שכולה ובכאבה לצרכי ניגוח פוליטי של המערכת, היא טענה מופרכת מיסודה, חסרת כל בסיס.

37. עם זאת, לשיטת הח"מ כפי שהובהרה במסמך העיקרי (אליו נלווה נספח זה), הגם שלתפנית הציבורית שחלה לאחרונה בעמדות ראש הממשלה והמשטרה, לא קדמה כל בחינה או שקילת חומרים מחודשת (ונראה שכל כולה התבססה על שיקולים פוליטיים חיצוניים לפרשה עצמה), אפשר ובמישור הציבורי יש לעצם פרסום התנצלות ראש הממשלה, בתוספת הבהרת המשטרה, וכמובן לדבריו של כבוד הנשיא – פרסומים הנתפסים במישור הציבורי כתופסים את מקומן של המסקנות המשפטיות לפיהן החשד נותר על כנו – כדי להקל במידת מה על הפגיעה שהסבו ההצהרות הפומביות של הבכירים בעבר (גם אם מניעי התנצלותו של ראש הממשלה מעוררים תמיהה).

הסיפור האמיתי מאחורי חילופי המיילים החריפים שדלפו לתקשורת

38. חילופי המיילים שדלפו למרבה הצער ופורסמו לאחרונה, אכן הוצאו מהקשרם הנכון ואף נעשה בהם שימוש לרעה. עם זאת, משנדרשים אנו לדברים, לא אוכל שלא להבהיר בהזדמנות זו כי דבריי החריפים בחילופי המיילים בפרשה זו לא נכתבו בחלל הריק.

39. כפי שידוע היטב לפרקליט המדינה, ברקע דברים אלה עמד מה שנתפש בעיניי לאורך זמן רב כהפקרת המחלקה ובכירי אנשיה - ללא כל הגנה מצד המערכת - להתנהלות תוקפנית מתמשכת, חריגה ושיטתית מצד משטרת ישראל, בהובלת מי שעמד אותה עת בראשה, ובגיבוי השר הממונה עליהם.

40. כמי שמצא לנכון להציג עצמו בפניי כ"מומחה לפירוק ארגונים עוינים" בפגישת עבודה שנערכה עימי (אמירה עליה דיווחתי לפרקליט המדינה וליועץ המשפטי לממשלה), נהג המפכ"ל אלשיך באופן שיטתי, מובנה וסדור, להזין את לשכת פרקליט המדינה על בסיס קבוע בתלונות ובטרוניות נגד המחלקה ואנשיה, ואף ניסה להתערב בצורה בוטה ולהשפיע על ראשי המערכת, שעליהם לערוך שינוי במבנה הארגוני של מח"ש, תוך הטלת דופי ביושרה של עובדי המחלקה, כל זאת, בין היתר, גם תוך כדי הליך הבדיקה בפרשת אום אל חיראן.

41. רק במבט לאחור, מבעד למרחק הזמן והמקום, הלך והשתקף לנגד עיני מה שנחזה בדיעבד להיות מהלך סדור ושיטתי (ככל הנראה פרי 'מומחיות בפירוק ארגונים עוינים') שתכליתו, כך מסתמן, הייתה לכרסם במעמדה של מח"ש כ'שומר הסף' המופקד על חקירות המשטרה, להבאיש את ריחה בעיני הבכירים העומדים בראש המערכת; ואגב כך לערער את ביטחונם

העצמי של אנשיה הניצבים בחזית העשייה, וליצור כלפיהם אפקט של "מניעה מצבית" (כלשונו המקצועית של המפכ"ל אלשיך; או "אפקט מצנן" בלשוני שלי), תוך כרסום בתדמיתן ובמעמדן המקצועי של מי שזוהו על ידו כדמויות מפתח במחלקה וכנהגת העתיד שלה.

42. אל מול התנהלות תוקפנית רציפה זו, אשר הייתה מלווה תדיר בהפעלת דוברות משטרית עוצמתית, בוטה ומשתלחת, אגב פגיעה נמשכת בממשקי העבודה השונים של המשטרה מול מח"ש, פעלתי לאורך חודשים ארוכים כמיטב יכולתי להדוף תלונות סרק, לגונן על אנשי המחלקה כשנדרש הדבר, ולהבטיח ככל הניתן תפקוד תקין בעבודה השוטפת, וזאת למרות הקשיים המובנים בסיטואציה וחוסר האיזון ביחסי הכוחות במערכת (בהעדר גיבוי פרקליט מדינה).

43. בסופו של דבר, למרות שיגור התלונות השיטתי וזרם הטרוניות הקבוע שטפטף מלשכת מפכ"ל נגד המחלקה ואנשיה, לאחר בדיקות שנערכו בפרקליטות המדינה ביחס לתלונות, נמצא בדיעבד כי בניגוד לתמונה הקשה שצוירה דרך קבע ע"י המפכ"ל, ולרושם החיצוני שמן הסתם עוררו דבריו (בקרב מי שהיה קשוב אותה עת אליו ולצרכיו), איש מאנשי מח"ש לא עשה מעשה כלשהו שהצדיק, חלילה, ולו נקיטת צעדים משמעותיים נגדו.⁷

44. אציין כי מעולם לא נאמר לי ע"י מי מהגורמים הממונים עלי, פרקליטי המדינה או היועצים המשפטיים לממשלה, כי נפל דופי בדרך ניהולה של המחלקה על ידי. ההפך הוא הנכון: בתקופת כהונתי זכתה המחלקה לשבחים ולמחמאות פומביים מפי ראשי המערכת על תפקודה כשומר סף ערכי, נחוש, מאוזן, מקצועי ומסור, ועל ייחודה כייחודה פרקליטותית המתאפיינת במסורת מיוחדת, שנבנתה נדבך על נדבך לאורך שנות דור.⁸

45. לאורך כל שנתיי כמנהל מח"ש (עד לאחר קבלת החלטות השנויות במחלוקת בפרשת ריטמן⁹ וטיפולו של מח"ש בפרשת אום אל חיראן), יחסי העבודה בין מח"ש למשטרה ובין העומדים בראש הגופים, התאפיינו בשיתוף פעולה מלא ובכבוד הדדי. מפכ"לי המשטרה הכירו מאז ומתמיד, בדרך כזו או אחרת, בתפקידה החשוב של מח"ש ובתרומתה המשמעותית להשבחת איכות המשאב האנושי במשטרה; כל זאת בצד (ולמרות) המתח הטבעי, המובנה והבריא שמטבע הדברים מתקיים בין גוף נחקר לגוף החוקר אותו.

7 זמן מה לאחר פרישתי, ראש זרוע חשיפה במח"ש 'זכה' להערה ישירות מפרקליט המדינה עצמו (ולא ע"י מנהליו הישירים, כנהוג במקרים מסוג זה) וזאת על נקיטת לשון בוטה בחקירה שנוהלה כמה שנים קודם לכן. מדובר במי שהושאל למח"ש כקצין משטרה מצטיין, עמד בחזית חקירות המחלקה וחקר את בכיריה, והפך יעד ל'מסע ציד' שנוהל באמצעות תלונות שלוקטו נגדו בלשכת מפכ"ל, אשר רובן ככולן נמצאו כתלונות סרק. פרקליט המדינה דאז קבע בעצמו כי אין במעשי הקצין משום עבירה משמעותית וכי הוא פעל על מנת להגיע לחקר האמת (הגם שהעיר לו על נקיטת לשון בוטה בחקירה כמה שנים קודם לכן, כאמור).

8 מתוך דברי שרת המשפטים דאז, היועץ המשפטי לממשלה דהיום, מנכ"לית משרד המשפטים דאז, פרקליט המדינה דאז באירוע חצי יובל למח"ש, אוקטובר 2017: <https://www.youtube.com/watch?v=Eq6f6KGSANA>; לדבר מנהל מח"ש באירוע: <https://www.youtube.com/watch?v=GgqxeH9IQf4&t=10s>

9 מדובר בפרשה רגישה נוספת, שהתאפיינה אף היא בקבלת החלטות שהיו שנויות במחלוקת חריפה ביני ובין פרקליט המדינה דאז, ניצן (לסקירת החלטות אלה - ראה בג"צ 3884/16 ריטמן).

46. לצערי, לא כך היו הדברים בפרק האחרון לכהונתי. למרות ההתנהלות החריגה, החוזרת ונשנית, בפומבי ובחדרי חדרים, עליה שבתי והתרעתי לאורך חודשים רבים, בעל פה ובכתב, בפני פרקליט המדינה דאז, אשר היה בה להבנתי כדי לפגוע ביכולתה של המחלקה לבצע את משימותיה ולמלא את ייעודה כשומר סף רגיש וחיוני, לא זכיתי לאורך תקופה זו בחסותו של פרקליט המדינה ניצן ובהגנה מצדו על המחלקה, על יעדיה ועל אנשיה.

47. כפועל יוצא מהתנהלות נמשכת זו, חשתי כי האפקטיביות שלי כמנהל מח"ש ושל המחלקה בראשותי - הולכת ונפגעת. לאחר ששקלתי בדבר, הודעתי ביום 3.11.17 - לאחר תיאום מוקדם עם פרקליט המדינה ניצן - על דבר החלטתי לפרוש מתפקידי (כשנה לפני תום הקדנציה החוקית), וזאת בסמוך לאחר שייבחר לי מחליף.

48. באירוע הפרידה שנערך לכבודי ביום 17.5.18, בתום כ- 25 שנות שירות במערכת, בנוכחות אנשי המחלקה, פרקליטי מדינה לדורותיהם, חבריי להנהלת הפרקליטות, עמיתיי בהווה ובעבר בקהילה המשפטית ובני משפחתי הקרובה, אמרתי, בין היתר, את הדברים הבאים (שהופצו בהמשך בכתב במחלקה), הנראים בעיניי הולמים לסיכום נספח זה וכאחרית לדבריי בכל הנוגע לטיפול מח"ש ופרקליט המדינה בפרשת אום אל חיראן:

"לצערי, מאז חילופי הגברי בפיקוד המשטרה, על רקע חקירה רגישה שהתנהלה באותם ימים נגד קצין משטרה בכיר ביותר והחלטות שנויות במחלוקת שהתקבלו בפרשה זו, השתנתה הרוח שנשבה מכיוון פיקוד המשטרה לעבר המחלקה, וזאת למרות שמאומה לא השתנה במח"ש עצמה.

חלק מהתיקים שלנו, בעיקר שתי פרשות מרכזיות, שהטיפול בהן התארך, והן לא ירדו מסדר היום הציבורי עקב רגישותן החברתית והציבורית, שבו והביכו מעת לעת את פיקוד המשטרה - כמו גם את השר הממונה עליה. התגובה הייתה סימון המחלקה כ'גורם עוין', שניתן לתקוף אותו ואת מי מבכיריו דרך קבע, על פי רוב ללא שום בסיס.

מדובר כמובן בחוסר הבנה בסיסי של מערכת האיזונים והבלמים המתקיימת בתוך המערכת פנימה; ובתפקידה של מח"ש כשומר סף רגיש וחיוני במיוחד. שכן דווקא בגלל שלהחלטות המתקבלות בתיקי המחלקה יש פוטנציאל להביך בטווח הקצר שותפים בכירים במערכת האכיפה, יש בהחלטות אלה כדי להיות נייר לקמוס לאינטגריטי של המערכת כולה, לא פחות מכך.

במקביל לשינוי שחל כמעט בן לילה ביחס המשטרה למח"ש, נקלעה מערכת אכיפת החוק כולה לתקופה מורכבת על רקע הליכים שונים, המוכרים לכל, שהיו אף הם במוקד תשומת הלב המשפטית, הציבורית והפוליטית. בתגובה לאיום המסתמן על המערכת מצד גורמים פוליטיים, שלבו ראשי מערכת אכיפת החוק באופן טבעי את זרועותיהם והתייצבו אל מול מה שנתפס לעיתים כמתקפה משולבת על המערכת בניסיון לשמר חזית אחידה וללכד כוחות.

וכך, בעוד שאר יחידות הפרקליטות פועלות בסנכרון עם ראשי מערכת האכיפה ועם המשטרה, כפועל יוצא מהתווך המורכב בו נמצאת המחלקה, מצאתי את עצמי לאורך תקופה לא קצרה, בשלב מתקדם של הקריירה המקצועית שלי, מבודד מבחינה מקצועית ונקלע שוב ושוב, בתוך המערכת בבית פנימה, לעימותים מקצועיים מסוג שלא הכרתי כמוהו בעבר, כאלה שהגיעו לעיתים לשורש מהות תפקידי כפרקליט וכמנהל בארגון”.

בברכה,

אורי כרמל

From: Asaf Shavit
Sent: Monday, November 13, 2017 10:34 AM
To: Uri Carmel
Cc: Or Saaroni; Moshe Saada; Michal Preisman; Sivan Fichman; Avishai Kraus
Subject: בקשה דחופה מפמ - אום אל היראן

שלום אורי,

אתמול העלה השר גלעד ארזן בפני פמ וימ את הטענה, אשר נשמעה כבר בעבר מהמפכל, לפיה המנוח נסע ברכבו על ציר הנסיעה, עובר לאירוע, ואחר כך העמיד הרכב בצורה מחשידה עם "הפניסי" לציר. המפכל מסר לפמ כי השבכ מפרש את המעשה כסיוור הכנה לפינוע שהתרחש בהמשך, ולמצער, המעשה תומך באפשרות זו. כידוע, לדברים אין זכר בחומר השבכי אשר הועבר אליכם לעיון. השר ארזן אמר לפמ וימ כי שמע את הדברים, סמוך לאתר האירוע, בביקור בשבכ דרום. בנסיבות אלה, ומאחר שיכולה להיות חשיבות לא מבוטלת לדברים, ככל שאכן התרחשו, ביקש פמ כי תפנו, בדחיפות, לשבכ דרום, ותבררו אם יש להם יסוד.

תודה, אסף

אסף שביט, עו"ד | עוזר בכיר לפרקליט המדינה
טלפון: 02-6466550 פקס: 02-6467006
דוא"ל: asafsh@justice.gov.il

  קליטות המדינה

שמו

האגף לייצוץ כספתי
ההסכבה הייצודית

מ/510144/1711

שמו

הגבלה
מסמך זה הינו מסווג ויש לסגול בו
על פי הנחיות הקב"ט.

30 נובמבר 2017

דובי שרצד/ר' צוות חשיפה/מח"ש

הנדון: השלמת פרטים נוספים ואישור קבלת חומרים - ארוע אום חיראן

פנייתכם מיום 15 נובמבר 2017

1. בהמשך לפנייתכם ולאחר בירור שנערך במרחב דרום, נציין כי מעבר לכלל החומרים אשר הועברו אליכם עד כה, לא מצוי ברשותנו חומר או סברה או מידע אחר לפיו מדובר היה בפיגוע מתוכנן או סברה כי נערכה חנה לפיגוע ע"י יעקוב אל קיעאן.
2. כל המסמכים והחומרים המודיעיניים הנוגעים לנסיבות האירוע עצמו וליעקוב אל קיעאן הועברו אליכם ואין ברשותנו חומרים נוספים כאמור.

בברכה,
אביגיל ג. עזיז

ר' המחלקה לעניינים פליליים - מנהליים

טופס גביית הודעה

הודעה מס': 1	גיליון מס': 1
--------------	---------------

הודעתו של:

שם משפחה	שם פרטי	זיאד	
מין	לאום	מקום לידה	
שם האב	ת.ז.		
מס' שוטר + דרגה			
תאריך לידה	משלח יד	רכז נפת נגב	
תאריך:	שעת התחלה:	מקום: מח"ש ת"א	13:11
שם חוקר	הדרה וילק	מ.ס. ת.ז.	

המשך פרטי מוסר ההודעה:

כתובת בית			
ישוב + מיקוד	טל' בבית		
מקום עבודה	טל' בעבודה		
פלאפון			

ראיתי את הנ"ל בפניי ורשמתי את הודעתו כדלקמן:

- 1
- 2 ש: תאר לי בקצרה מה התפקיד שלך בכוח?
- 3 ת: אני רכז הנפה. משמעותו מנהל/מפקד של נפת השטח שאחראית גם על הפעלת מקורות וגם על
- 4 כל הפעילות האופרטיבית מול הממשקים. מתוקף זה גם אחראי אינבסטיגציה בפיגועים או
- 5 אירועים שחשודים כפיגועים.
- 6 ש: ספר לי בבקשה את השתלשלות העניינים ביום 18/1/17.
- 7 ת: בואי תמקדי אותי כי יש לכם את הדוח
- 8 ש: עם מי הגעת לאירוע
- 9 ת: הגעתי עם מאבטח קבט ועם אחד החוקרים ויכול להיות שהיה איתי עוד רכז אולי אבינועם
- 10 אני לא זוכר בוודאות. הייתי בין הראשונים שהגיעו לשטח והרכזים החלו לזרום לשטח. כוחות
- 11 משטרה כבר היו שם מן הסתם. מאות שוטרים. חברתי לממ"ר נגב והבנתי ממנו פחות או יותר מה
- 12 היה בקווים כלליים. אספתי את האנשים שלי. אני חושב שהצטרפו אלי מנהלים מהשירות
- 13 והתחלתי לחלק משימות.
- 14 ש: באיזה שעה זה היה?
- 15 ת: מוקדם מאוד. אני חושב שבסביבות 7 ומשהו. אני חושב שזה מופיע בדוח.
- 16 ש: התחלת לחלק משימות ואז?
- 17 ת: שלחתי רכזים לכל מיני משימות, שלחתי אחד לבית שבו היה הבן של יעקוב אבו אל קיעאן.
- 18 את טאהר שלחתי לתחקר את שלושת השוטרים שהיו למעלה מחוץ לבית של יעקוב. עוד רכז
- 19 שלחתי לתחקר את השוטרת שהייתה ליד ארז השוטר שנהרג, לא זוכר את שמה של השוטרת. עוד
- 20 רכז שלחתי למיקום שהרכב של יעקוב היה. והיה איתי עוד רכז שעשיתי איתו בהמשך בדיקה
- 21 בבית של יעקוב. ספציפית לאירוע של שלושת השוטרים טאהר החל בתחקור שלהם ואני
- 22 הצטרפתי אליו בהמשך. אני לא זוכר בדיוק עם מי הוא דיבר היו שם שלושה שוטרים אחד מהם
- 23 בחור רוסי. הוא היה הראשון, מרטין והיה לו זקן. הם כולם היו חמושים. היה עוד בחור שני והיה

טופס גביית הודעה

הודעה מס':	גיליון מס': 2	
הודעתו של:		
שם משפחה	שם פרטי	
תאריך:	שעת התחלה:	מקום: מח"ש ת"א
שם חוקר:	מ.ס. ת.ז.	

24 בחור שלישי שקראו לו שי. הצטרפתי לטאהר בשלב התחקורים כשבשלב מסוים בשלב שתחקרתי

25 את שי אני לא יודע אם טאהר היה איתי בו או לא כי אני שלחתי אותו להמשך תחקור. בוודאות

26 היינו יחד בחלק מסוים מהתחקור ובוודאות בחלק מהתחקור הוא לא היה. בכל מקרה מה

27 שעשיתי בשלב הזה עברתי עם שלושת השוטרים על מהלך האירועים. חשוב לומר שהם שאלו מי

28 אנחנו ואמרתי להם שאני שב"כ ולא משטרה, ואמרתי להם שאני לא מתחקר אותם אלא רק רוצה

29 לדעת מה היה שם ושאלן שם משהו רשמי מבחינה משפטית. מהם הבנתי את מהלך הדברים

30 ופירטתי את זה בדוח האינבסטיגציה.

31 ש: באיזה שעה החל התחקור של שלושת השוטרים האלו?

32 ת: לא. אני לא זוכר שעה מדויקת. זה היה בסמיכות לאירוע. משהו כמו עשרים דקות או חצי שעה

33 אחרי שהגעתי לשטח.

34 ש: במהלך התחקור השוטרים שוחחו איתך ביחד?

35 ת: בחלקו כן. לא הייתה הפרדה בחדרים שונים או משהו כזה הם עמדו בסמיכות גם בשלב

36 ששוחחתי עם כל אחד מהם באופן אינדיבידואלי. יכול להיות שהם הקשיבו אחד לשני. זה היה

37 בשטח. זה ליד הכניסה לבית של יעקוב אבו אל קיעאן.

38 ש: העלת על הכתב את מה שעלה בתחקורים שביצעת?

39 ת: כן. טאהר כתב את הדברים ואני כתבתי את הדוח המסכם.

40 ש: הדוח המסכם זה דוח האינבסטיגציה?

41 ת: כן. מה שקורה זה שכל רכז/חוקר מתחקר אנשים וכותב את הדברים ומעביר אלי ואני מוציא

42 את הדוח המסכם.

43 ש: מה היה התפקיד של אבינועם?

44 ת: הוא רכז.

45 ש: ואבינועם לא היה חלק מהעריכה של הדוח הזה?

46 ת: הוא ישב איתי על העריכה של הדוח המסכם אבל אני חתום עליו. בנוהל מי שכותב את דוח

47 האינבסטיגציה זה הרכז האחראי בשטח, הוא שולח את זה אלי ואני מי שמאשר את הדוח ומוסיף

48 את הערת הסיכום שלי. השוטרים אמרו לי שהם הגיעו וראו את הרכב עם הפנים אליהם כשהוא

49 מונע, והוא יכל לפגוע בהם בשלב הזה ועוד קודם. כשהם עולים לבית הם מזהים את הרכב

50 והשוטר הראשון אומר לי שהוא זיהה את הרכב אורות כבויים אבל מונע, מסמן לו לעצור אבל

51 הוא לא עצור ודופק לו מכה על הפח עם הרובה בצד הרכב, השוטר השני מנסה לבצע ירי אבל מבין

52 שהוא לא יכול בגלל זוויות והשלישי שי יורה לעבר הגלגלים וממה שאני זוכר אומר לי שלאחר מכן

53 הרים את הנשק וירה לעבר הנהג. כל זה קורה במרווח של מטרים כל האירוע הוא 20 מטר אפילו

54 פחות. שלושתם אמרו לי שהם לא הרגישו איום עליהם. הסוגיה של הירי לעבר הנהג מופיעה בדוח

55 המסכם שלי אבל אני לא יודע להגיד בוודאות אם טאהר שמע את השוטר אומר לי את זה או לא.

56 השלב הזה של הירי לעבר הנהג אני לא בטוח שטאהר היה או לא ואני לא רוצה להגיד סתם.

טופס גביית הודעה

גיליון מס': 3	הודעה מס':	
הודעתו של:		
שם משפחה	שם פרטי	
תאריך:	שעת התחלה:	מקום: מח"ש ת"א
שם חוקר:	מ.ס. ת.ז.	

- 57 ש : בשלב ששי אומר לך שהוא ירה לעבר הנהג, זה אחרי שטאהר כבר תחקר אותו או לפני?
- 58 ת : טאהר התחיל עם שלושתם את התחקור ואני הגעתי תוך כדי ולמעשה השתלבתי לתחקור.
- 59 בשלב מסוים טאהר הלך לתחקר שוטר שהייתה שם שהייתה מאוד נסערת.
- 60 ש : יכול להיות שאתה קיבלת את הגרסה הראשונה של שי וטאהר תחקר אותו לאחר מכן?
- 61 ת : לא. טאהר התחיל איתם ואני הצטרפתי ולאחר מכן טאהר ניגש למשימה הבאה ולא חזר
- 62 לתחקור של שלושת השוטרים שהיו במעלה הגבעה. אני מיקמתי את עצמי שם כי הבנתי שזה מה
- 63 שהיה בלב האירוע. כלומר, טאהר תחקר והמשיך למשימה הבאה ואני העמקתי את התחקור
- 64 וקיבלתי פרטים נוספים. [ה"ח : ראש זרוע חשיפה דובי שרצר מצטרף לעדות] לי נאמר יריתי לכיוון
- 65 הנהג. לי נאמר שהוא ירה למעלה ואני לא יודע אם טאהר היה בנקודת הזמן הזאת ושמע את זה.
- 66 ש : מתי אבינועם שלח לך את המסמך שהוא הכין שמרכז את כל החומרים שנאספו בשטח?
- 67 ת : בשעות הערב באותו יום.
- 68 ש : מתי ערכת את דוח האינבסטיגציה?
- 69 ת : מיד לאחר מכן וזה לקח לי כארבעים דקות ואז הפצתי את הדוח לנוגעים בדבר.
- 70 ש : שמת לב לכך שישנה סתירה בין האמור בסיכום שהכנת לבין מה שנכתב בפרק התחקורים
- 71 ת : לא. הואר לי על זה לאחרונה על ידי היועמ"ש. למפרע הייתי נכנס לדוח התחקור ושם שם שתי
- 72 שורות על כך שזה מה שנאמר לי ומשלב את זה בדוח הכללי אבל לא שמת לב. יחד עם זאת, אני
- 73 בטוח שזה מה שהשוטר שי אמר לי ומשום שאני הבנתי כמו שכבר אמרתי שמוקד האירוע הוא
- 74 בשלושת השוטרים האלו אני גם הדגשתי בדוח המסכם שלי את השורה הזו שבה נאמר ששי טען
- 75 שירה לכיוון הגלגלים ולאחר מכן לכיוון הנהג עצמו.
- 76 ש : מה הייתה מסקנתך עם תום האינבסטיגציה באשר לשאלה האם מדובר בפיגוע אם לאו?
- 77 ת : למיטב שיפוטי וניסיוני המקצועי לאור הממצאים בשטח מדובר לכל היותר בתאונה או תקלה
- 78 מבצעית ולא בפיגוע ובוודאי שלא בפיגוע מתוכנן.
- 79 ש : כשאתה אומר תאונה?
- 80 ת : תקלה מבצעית של הכוח המבצעי המשטרתי שביצע. של מתפא. חשוב להדגיש שליעקוב אבו
- 81 אל קיעאן היו כמה אפשרויות לפגוע בשוטרים עוד קודם לכן, גם לדבריהם של השוטרים. בנוסף,
- 82 הממצאים בבית וברכב לא תאמו התנהלות של מי שרוצה לבצע פיגוע. היו ברכב טלוויזיה כסף
- 83 בגדים חומרי לימוד וכו וכו. כמו שפירטתי בדוח.
- 84 ש : האם מסקנה זו התקבלה על ידך בסמוך לאחר האירוע ואם כן למי הועברה?
- 85 ת : בשעות הראשונות הובהר על ידי כי זאת המסקנה שלי שלא מדובר בפיגוע, דבר שנכתב בשעות
- 86 הלילה בסיכום הדוח. הדוח הופץ בתפוצה רחבה, כלומר 30-40 איש לפחות, מנהלים וצפונה.
- 87 ש : פרט מה ידעת על הסרט שהופץ בתקשורת?
- 88 ת : הסרט לא כולל את הירי הראשון שבוצע.
- 89 ש : מתי הבנת שהסרט הינו חלקי בלבד ומה אמרת למי בשטח?

טופס גביית הודעה

הודעה מס':	גיליון מס': 4
------------	---------------

הודעתו של:

שם משפחה	שם פרטי	
תאריך:	שעת התחלה:	מקום: מח"ש ת"א
שם חוקר:	מ.ס. ת.ז.	

- 90 ת: מיד כשראיתי אותו בתקשורת כמה שעות לאחר האירוע דרך הוואיינט הבנתי מהר מאוד
- 91 שהסרט לא כולל את הירי הראשון שבוצע ליד הבית. אני לא יודע להגיד לך למי אמרתי את זה
- 92 אבל היה לי ברור שהסרט הוא חלקי ואני אמרתי את זה הלאה למעלה אני לא זוכר למי, זה לא
- 93 יצא באופן רשמי מסודר ממני.
- 94 ש: כאדם שאחראי על הנפה ומבחינה מקצועית מכיר אותה טוב ביותר. מה התרשמותך מבחינת
- 95 האוכלוסייה בשטח?
- 96 ת: המגזר הבדואי מתאפיין בפעילות טרור שולית ביותר. ברובה המוחלט במונחים של סיענות
- 97 לכל היותר לטרור בכלל. עיקר עיסוקו הוא בכלל פלילי ולא טרוריסטית. מדובר בפזורה שנמצאת
- 98 בתוך מדינת ישראל, משם יוצאים אנשים שחלקם שירת בצבא. אני לא מכיר מידע קונקרטי
- 99 אודות פעילות טרור בפזורה הזו וגם לא כיום.
- 100 ש: אתה יכול להצביע על אדם ספציפי ששמע את שי אומר לך לגבי זה שירה לעבר הנהג ולא רק
- 101 הגלגלים?
- 102 ת: כפי שאמרתי לא דיברתי עם שי במקום מבודד והיו שם אנשים נוספים אבל אני לא יודע
- 103 להצביע לך על אדם ספציפי שאני יודע ששמע אותו אומר את זה כשאמר לי את זה.
- 104 ש: מהתחקיר שערכת לשוטר שי בשטח, האם הבנת שהירי בוצע עד לשלב בו הרכב חלף על פני
- 105 השוטר או גם לאחריו?
- 106 ת: למיטב הבנתי שי ביצע את הירי כשהרכב בדרכו אליו ובמקביל אליו. ולא לאחר שחלף אותו.
- 107 זה לא נאמר לי במפורש אבל אני מסתך על תנועת הידיים בה שי הסביר לי את ביצוע הירי. שי
- 108 הדגים לי עם הידיים. בדוח המסכם כתוב שהירי בוצע כשהרכב עוד לא חלף על פניו.
- 109 ש: יש לך מה להוסיף?
- 110 ת: לא.
- 111 זאת הודעתי שהוקראה בפני ואושרה כנכונה בחתימת ידי.

Shai, Shlomo

שי, מומי-

ראיתי עכשיו גם את המייל של מומי - וכך אסכם את מצב הדברים מבחינתי:
אני סברתי שלו היה מנהל מחש כפיף שלי, הייתי מבקש בנסיבות הקיצוניות של הענין, נוכח
העוול החריף וההשתלחות הפרועה מצד דמות בסדר גודל של מפכל, בכתבה שפתחה
מהדורה מרכזית- לנצל את העובדה שהדבר התרחש בפתח המהדורה ומבקש לעלות בעצמי
לשידור ולתת מענה ברור וחד להאשמה של המפכ"ל. במקום ובזמן.
אתה בחרת בדרך מעט שונה, אך סברתי שבהחלט יש בה מענה מספק. משלא פורסמה
התגובה, נותרנו עם חלל ריק ושתיקה שהונחה לפתי באס אמ אס ששלחת לי. בשתיקה
הציבורית הזו - עודנו מצויים. כפי שצינתי, העובדה שהדברים פורסמו כתגובת מחש
בתחתית האתר- אינה מענה, כמובן בהיבט של האימפקט הציבורי.

משהגענו עד הלום, אני מסכים שלעת הזו, הבמה באילת היא מה שניתן לעשות (כמובן
שבגודש הדברים שייאמרו, ויש מן הסתם דברים רבים ואף חשובים על סדר היום, ספק רב
בעיניי אם יהיה לגזרת מחש תוחלת תקשורתית או אימפקט של ממש בהקשר הציבורי (ויש
אף מידה של סיכון שבכך תתמסמס סופית האפשרות לתגובה אפקטיבית). עם זאת, גם
הכוונה בהחלט חשובה, הקהל רלוונטי- בפרט הקבוצה הקטנה של פרקליטי מח"ש, שודאי
ידווחו למיכל המלווה את התיק- והיא תשמח).

עיקר בעיניי, כפי שצינתי, אינו הכתבה הזו, אלא מה צפוי לנו- למחש ולי- בשלב הבא.
וכאן קריטיים מבחינתי דבריו של מומי לגבי העמדת גבולות ברורים וקריאה נמרצת ובלתי
מתפשרת לסדר, עוד בטרם המשך החקירה.

אני מקבל שזו אינה צריכה לפומביות דווקא (פשוט עד היום יש הסלמה נמשכת ולמרות
התראות חי החוזרות ונשנות, ואיני יודע על מאומה שנעשה ע"י איש מהבכירים בענין- ודאי
לא מעשה מהותי ואפקטיבי - להפסיקה). נהפוך הוא: נדמה כי האיש שואב כוח מהכלת
השתלחיותיו הארסיות הבלתי פוסקות והשתיקה המערכתית והציבורית למולן ורואה במחש
ובמנהיגיה הפקר מוחלט.

ולכן, מבחינתי עיקר הציפיה לגיבוי אמיתי ואפקטיבי - לה מחש ואני ראויים- עוברת לשלב
הבא.

ושם יקבעו המעשים והתוצאות. פחות הכוונות, המחשבות, ההתכתבויות המושחזות
והדיבורים.

אשמח להתעדכן לגבי הצפי לתוכנית להמשך ואולי לקיים בשיח בנושא.
אורי

נשלח מה-iPhone שלי

ב-26 בנוב' 2017, בשעה 0:47, Shlomo Lemberger, <ShlomoL@justice.gov.il>
כתב/ה:

שי ואורי שלום,

דומני שלעת הזו, אמירה נחרצת וברורה, מול כלל הפרקליטים, ובהם כלל עובדי מח"ש, אמירה שגם
תועבר לכלי התקשורת - מהווה מענה הולם ואקט של גיבוי מספק למצב הדברים הנוכחי [במסגרתו
התקשורת כבר הורידה את הנושא מסדר היום; ובנוסף, אנו מצויים בפני תקופה שבה הסכנות
הצפויות למערכת מהקמים עליה מבחוח, הינן מטרידות ביותר]. זאת, במיוחד אם גם היועץ יבהיר את
הדברים בצורה חדה וברורה ויגבה את מח"ש בצורה מוחלטת בכל הנוגע לפרשה זו.

יחד עם זאת, באשר להמשך – אני בדעה שיש למצוא את הדרך להבהיר למפכ"ל עד כמה טעה ושגה [ואני עדין במלים שאני בוחר], הן בדרך ההתנהלות השערורייתית שבה נקט [הטחת ההאשמות במח"ש, ועוד בפומבי], והן באשר לתוכן הדברים [בכל הנוגע למסמך - הפוך גוטה, הפוך]; וכן להבהיר לו שאנו רואים התנהגותו זו בחומרה יתירה [לא יודע באלו מלים להשתמש, אך זה המסר]. עוד יש לומר לו, כי השמירה על המערכת חייבת להיות מחוייבות גם שלו, ולא רק שלנו, ומשכך, הוא לא יכול להרשות לעצמו להתנהל כמו אחרון הטוקבקיסטים ולהאשים יחידה בפרקליטות בשיבוש מהלכי משפט ובבידוי ראיות.

מומי

From: Shai Nitzan

Sent: Sunday, November 26, 2017 12:31 AM

To: Uri Carmel

Cc: Shlomo Lemberger

Subject: RE: דברי המפכ"ל על כך שמחש משבשת את חקירת אום אל חיראן

אורי ומומי

לגופו של ענין, אני מתכוון להתייחס לנושא גם מחר, בדברי לפני הפרקליטים, פורום של כמעט אלף איש. פורום שכל מילה שאומר בו, שיש בה חשיבות ציבורית, תגיע לתקשורת באמצעות הדוברות. כמו כן בכונתי לומר ליועץ שבדבריו מחר אני סבור שעליו לעשות כמוני. לתת גיבוי פירושו בעיני להגן על מחש, להדגיש שברגע שנודע לה על מסמך הרלוונטי לחקירה היא דרשה לקבלו מיידית, לשבח את עבודתה המקצועית בפרשה זו ולומר שלהאשים אותה בשיבוש הליכים והעלמת מסמך, זו האשמה מופרכת וחסרת שחר. לתת גיבוי לא כולל בעיני לייחס למפכל שיבוש הליכים. אין לי כוונה לעשות כמעשה המפכל, ולהאשים אותו בפומבי בהאשמות חמורות.

שי

From: Shai Nitzan

Sent: Saturday, November 25, 2017 11:40 PM

To: 'Uri Carmel'

Cc: Shlomo Lemberger; Efrat Oren (dover)

Subject: RE: דברי המפכ"ל על כך שמחש משבשת את חקירת אום אל חיראן

אורי

במילים "ללכת בדרך המפכ"ל ולפעול כמוהו" התכוונתי להוצאה לתקשורת של האשמת המפכל בנסיון לפעול בדרך לא ראויה ולמעשה לשבש החקירה. הוא עשה זאת כלפי מחש, וכפי שכתבתי קודם, זו שערורייה. אני לא נוהג לעשות כן ולכן כתבתי שדרך זו "קשה לי".

לגבי הטענה במייל למטה שכביכול אני מותר אותך ללא גיבוי של המערכת, זו טענה פשוט **מקוממת**. כזכור, הוצאתי הודעה מאד חריפה בשעה 2040 לערך, שהתייחסה לפרסום של גיא פלג שבו נאמר שהמפכל ייחס למחש בידוי ראיות והעלמת המסמך. בתגובה שהוצאתי, שהובאה לידיעתך, **ולא ביקשת לשנות בה ולו מילה**, נאמר בין היתר:

"כל טענה בדבר העלמת המסמך או בידוי ראיות בידי מחש הינה כוזבת ומופרכת בעליל. פרקליט המדינה דוחה מכל וכל האשמות חסרות שחר כלפי מחש שהושמעו בהקשר זה."

לי זה נשמע גיבוי מלא לחלוטין. אבל מילא לי. הבה נשמע מה אתה חושב על הודעה זו. להלן תגובתך להודעה זו שנשלחה אלי ב 2046:

"הגיבוי המלא והמיידית שלך הסיר מלבי כל שמץ של עוגמת נפש. תודה."

אשמח לשמוע כיצד השתנתה עמדתך, מעמדה שסברה שנתתי לך בתוך דקות "גיבוי מלא ומיידית", לעמדה שטוענת שהשארתי אותך "ללא גיבוי".

הסיבה היחידה שכתבתי מייל מפורט זה, נעוצה בכך שמצאת לנכון לכתב את מומי ואפרת הדוברת למייל החריף שלך למטה.

כיוון שמומי ואפרת לא היו שותפים להתכתבותנו הקודמת, סברתי שנכון יהיה אם יכירו אותה.

שי

From: Uri Carmel [<mailto:udcarmel@icloud.com>]

Sent: Saturday, November 25, 2017 10:16 PM

To: Shai Nitzan

Cc: Shlomo Lemberger; Efrat Oren (dover)

Subject: Re: דברי המפכ"ל על כך שמחש משבשת את חקירת אום אל חיראן

שי,

מצטער, אך לא הבנתי מה כוונתך במילים "ללכת בדרך המפכ"ל ולפעול כמוהו". אני מניח שודאי אינך מתכוון לכך שפעולת דוברות חדה, המתבצעת בסמכות וברשות, ומעמידה דברים על דיוקם מבחינה עובדתית במענה ובתגובה להשמצה פרועה וחסרת בסיס, שקולה ל"השמצה פרועה וחסרת בסיס וגו'" מפי מפכ"ל המשטרה, שנעשתה בפריים טיים בראש מהדורת חדשות מרכזית.

אזכיר- מחש פעלה ופועלת בחקירת תיק זה בשליחותך ולפי הנחייתך שלך, מכוח תפקידנו כחוקרים/פרקליטים/ מנהל מחלקה בפרקליטות המדינה - שאתה העומד בראשה.

אשר לשיקול המערכת- מזה שנתיים אני חש שבשם ה"התרוממות מעל" ועל מזבח יחסי פרקליטות-משטרה, מוקרבת מח"ש, על מנהליה ואנשיה, ועל האינטרס הציבורי עליו היא מופקדת.

השאלה למה עוד יש לחכות כדי להעניק לעוסקים במלאכה- מטעמך- את הגיבוי לו הם ראויים, ובאופן שיהיה הולם ושיקול מבחינה ציבורית לדופי שהוטל בהם ומעל אותה הבמה הציבורית מעליה נעשה הדבר.

ככל שאינך מתכוון לגבות אותי, יתכן שיש מקום שתשקול לאפשר לי להתראיין כדי להגן על עצמי ועל המחלקה. יש לי כ- 120 איש שמצפים להגנתי ולתגובתי לדופי החמור שהוטל בכולנו.

אם תבדוק עם אפרת, תגלה שכל תוכניות התחקירים צובאות לפתחי וכל מעצבי הדעה הבכירים משחרים למוצא פי.

כמובן שלא עולה על דעתי לשתף פעולה, ודאי שלא בתיאום מלא אתך. להותיר אותי ללא גיבוי של המערכת ולהורות לי לסכור את פי "לטובת המערכת", כאשר מפכ"ל המשטרה בעצמו (לא איזה נאשם בפלילים, חבר כנסת הזוי או ארגון זכויות אדם המצוי בקצה הסקאלה) טוען קבל עם ועדה שהמחלקה שבראשותי "העלימה מתיק החקירה את מסמך השב"כ הרגיש והדרמטי, ולדבריו העלמת המסמך מגיעה לכדי "בידוי ראיות ושיבוש חקירה" - נראה לי לא הוגן, לא ערכי, והוא אינו מתיישב עם האתוס הפרקליטותי עליו צמחתי.

אמתין, איפוא למסקנותיך.

אורי

נשלח מה-iPhone שלי

ב-25 בנוב' 2017, בשעה 21:15, Shai Nitzan <ShaiN@justice.gov.il> כתב/ה:

אורי ומומי שלום
רק עתה פתחתי המחשב וראיתי המיילים והווטסאפים של אורי.
הייתי במשהו משפחתי. מצטער.
בינתיים עברה מהדורת הערב וזה נותן מעט זמן לחשוב.
אודה שאני מתלבט.
מחד, אורי צודק שזו התנהגות בלתי נסבלת.
מאידך, ללכת בדרך המפכל, ולפעול כמוהו, קשה לי, מה גם שאם מתרוממים מעל הארוע ומסתכלים
במבט על כלל מערכת יחסי הפרקליטות משטרה, להסלים כעת את המריבה, רק יעשה טוב למי
שרוצה ברעת מערכת אכיפת החוק. וד"ל.
המפכל אכן פעל פה באופן שערורייתי, אך יש אינטרסים של המדינה שצריך לשקול.
תנו לי לחשוב מעט.
לגבי ההצעה החלופית, שבמייל למטה, לצערי, אני מאד מאד מתקשה להאמין שיש לחלופה זו סיכוי.
לגבי האופציה שהוא יחיש הדברים שיוחסו לו, זה הרי יהיה פשוט שקר, ולכן הוא לא יעשה זאת
לדעתי. וגם פלג לא יסכים לפרסם שקר...
ולגבי האופציה שהוא יתנצל- אשרי המאמין...
אחשוב ואכתוב
שי

From: Uri Carmel [<mailto:udcarmel@icloud.com>]

Sent: Saturday, November 25, 2017 7:18 PM

To: Shai Nitzan; Shlomo Lemberger; Efrat Oren (dover)

Subject: דברי המפכ"ל על כך שמחש משבשת את חקירת אום אל חיראן

שי,

בהמשך למייל הקודם, ובמחשבה נוספת, כדי לא לפגוע במוסד המפכ"לות,
אני מוכן לשקול לקבל כחלופה לפרסום המבוקש שהמפכל יודיע תוך פרק
זמן קצר כי הדברים שנאמרו בכתבה של פלג ויוחסו לו, לא היו על דעתו, או
יכחיש שאמר אותם, או לחלופין יתנצל על הדברים ויביע אמון מלא
בעבודתה המקצועית של המחלקה בחקירת פרשת אום אל חיראן.

אודה על התייחסותך בהקדם.

מהדורת הערב קרבה ובאה...

שבוע טוב,

אורי

נשלח מה-iPhone שלי

>gmail.com

אני

יום ג', 13 במרץ
16:55, 2018

הודעה שהועברה

מאת: **Uri Carmel** <udcarmel@icloud.com>

תאריך: 26 בנובמבר 2017 בשעה 13:39

נושא: Re: דברי המפכ"ל על כך שמחש משבשת את חקירת אום אל חיראן

אל: Shai Nitzan <ShaiN@justice.gov.il> Shlomo Lemberger ,

<ShlomoL@justice.gov.il>

שי, מומי-

ראיתי עכשיו גם את המייל של מומי - וכך אסכם את מצב הדברים מבחינתי: אני סברתי שלו היה מנהל מחש כפיף שלי, הייתי מבקש בנסיבות הקיצוניות של הענין, נוכח העוול החריף וההשתלחות הפרועה מצד דמות בסדר גודל של מפכל, בכתבה שפתחה מהדורה מרכזית- לנצל את העובדה שהדבר התרחש בפתח המהדורה ומבקש לעלות בעצמי לשידור ולתת מענה ברור וחד להאשמה של המפכ"ל. במקום ובזמן. אתה בחרת בדרך מעט שונה, אך סברתי שבהחלט יש בה מענה מספק. משלא פורסמה התגובה, נותרנו עם חלל ריק ושתיקה שהונחה לפתי באס אמ אס ששלחת לי. בשתיקה הציבורית הזו - עודנו מצויים. כפי שצינתי, העובדה שהדברים פורסמו כתגובת מחש בתחתית האתרים- אינה מענה, כמובן בהיבט של האימפקט הציבורי.

משהגענו עד הלום, אני מסכים שלעת הזו, הבמה באילת היא מה שניתן לעשות (כמובן שבגודש הדברים שייאמרו, ויש מן הסתם דברים רבים ואף חשובים על סדר היום, ספק רב בעיניי אם יהיה לגזרת מחש תוחלת תקשורתית או אימפקט של ממש בהקשר הציבורי (ויש אף מידה של סיכון שבכך תתמסס סופית האפשרות לתגובה אפקטיבית). עם זאת, גם הכוונה בהחלט חשובה, הקהל רלוונטי- בפרט הקבוצה הקטנה של פרקליטי מח"ש, שודאי ידווחו למיכל המלווה את התיק- והיא תשמח). עיקר בעיניי, כפי שצינתי, אינו הכתבה הזו, אלא מה צפוי לנו- למחש ולי- בשלב הבא. וכאן קריטיים מבחינתי דבריו של מומי לגבי העמדת גבולות ברורים וקריאה נמרצת ובלתי מתפשרת לסדר, עוד בטרם המשך החקירה. אני מקבל שזו אינה צריכה לפומביות דווקא (פשוט עד היום יש הסלמה נמשכת ולמרות התראות חי החוזרות ונשנות, ואיני יודע על מאומה שנעשה ע"י איש מהבכירים בענין- ודאי לא מעשה מהותי ואפקטיבי - להפסיקה). נהפוך הוא: נדמה כי האיש שואב כוח מהכלת השתלחויותיו הארסיות הבלתי פוסקות והשתיקה המערכתית והציבורית למולן ורואה במחש ובמנהיגיה הפקר מוחלט.

ולכן, מבחינתי עיקר הציפיה לגיבוי אמיתי ואפקטיבי - לה מחש ואני ראויים- עוברת לשלב הבא.

ושם יקבעו המעשים והתוצאות. פחות הכוונות, המחשבות, ההתכתבויות המושחזות והדיבורים.

אשמח להתעדכן לגבי הצפי לתוכנית להמשך ואולי לקיים בשיח בנושא. אורי

נשלח מה-iPhone שלי

ב-26 בנוב' 2017, בשעה 0:47, Shlomo Lemberger <ShlomoL@justice.gov.il> כתב/ה:

שי ואורי שלום,

דומני שלעת הזו, אמירה נחרצת וברורה, מול כלל הפרקליטים, ובהם כלל עובדי מח"ש, אמירה שגם תועבר לכלי התקשורת – מהווה מענה הולם ואקט של גיבוי מספק למצב הדברים הנוכחי [במסגרתו התקשורת כבר הורידה את הנושא מסדר היום; ובנוסף, אנו מצויים בפני תקופה שבה הסכנות הצפויות למערכת מהקמים עליה מבחוח, הינן מטרידות ביותר]. זאת, במיוחד אם גם היועץ יבהיר את הדברים בצורה חדה וברורה ויגבה את מח"ש בצורה מוחלטת בכל הנוגע לפרשה זו.

יחד עם זאת, באשר להמשך – אני בדעה שיש למצוא את הדרך להבהיר למפכ"ל עד כמה טעה ושגה [ואני עדין במלים שאני בוחר], הן בדרך ההתנהלות השערורייתית שבה נקט [הטחת ההאשמות במח"ש, ועוד בפומבי], והן באשר לתוכן הדברים [בכל הנוגע למסמך - הפוך גוטה, הפוך]; וכן להבהיר לו שאנו רואים התנהגות זו בחומרה יתירה [לא יודע באלו מלים להשתמש, אך זה המסר]. עוד יש לומר לו, כי השמירה על המערכת חייבת להיות מחוייבות גם שלו, ולא רק שלנו, ומשכך, הוא לא יכול להרשות לעצמו להתנהל כמו אחרון הטוקבקיסטים ולהאשים יחידה בפרקליטות בשיבוש המלכי משפט ובבידוי ראיות.

מומי

From: Shai Nitzan

Sent: Sunday, November 26, 2017 12:31 AM

To: Uri Carmel

Cc: Shlomo Lemberger

Subject: RE: דברי המפכ"ל על כך שמחש משבשת את חקירת אום אל חיראן

אורי ומומי

לגופו של ענין, אני מתכוון להתייחס לנושא גם מחר, בדברי לפני הפרקליטים, פורום של כמעט אלף איש. פורום שכל מילה שאומר בו, שיש בה חשיבות ציבורית, תגיע לתקשורת באמצעות הדוברות. כמו כן בכוונתי לומר ליועץ שבדבריו מחר אני סבור שעליו לעשות כמוני. לתת גיבוי פירושו בעיני להגן על מחש, להדגיש שברגע שנודע לה על מסמך הרלוונטי לחקירה היא דרשה לקבלו מיידית, לשבח את עבודתה המקצועית בפרשה זו ולומר שלהאשים אותה בשיבוש הליכים והעלמת מסמך, זו האשמה מופרכת וחסרת שחר. לתת גיבוי לא כולל בעיני לייחס למפכ"ל שיבוש הליכים. אין לי כוונה לעשות כמעשה המפכ"ל, ולהאשים אותו בפומבי בהאשמות חמורות. שי

From: Shai Nitzan

Sent: Saturday, November 25, 2017 11:40 PM

To: 'Uri Carmel'

Cc: Shlomo Lemberger; Efrat Oren (dover)

Subject: RE: דברי המפכ"ל על כך שמחש משבשת את חקירת אום אל חיראן

אורי

במילים "ללכת בדרך המפכ"ל ולפעול כמוהו" התכוונתי להוצאה לתקשורת של האשמת המפכ"ל בנסיון לפעול בדרך לא ראויה ולמעשה לשבש החקירה. הוא עשה זאת כלפי מחש, וכפי שכתבתי קודם, זו שערורייה. אני לא נוהג לעשות כן ולכן כתבתי שדרך זו "קשה לי".

לגבי הטענה במייל למטה שכביכול אני מותר אותך ללא גיבוי של המערכת, זו טענה פשוט מקוממת. כזכור, הוצאתי הודעה מאד חריפה בשעה 2040 לערך, שהתייחסה לפרסום של גיא פלג שבו נאמר שהמפכ"ל ייחס למחש בידוי ראיות והעלמת המסמך. בתגובה שהוצאתי, שהובאה לידיעתך, ולא ביקשת לשנות בה ולו מילה, נאמר בין היתר:

"כל טענה בדבר העלמת המסמך או בידוי ראיות בידי מחש הינה כוזבת ומופרכת בעליל. פרקליט המדינה דוחה מכל וכל האשמות חסרות שחר כלפי מחש שהושמעו בהקשר זה."

לי זה נשמע גיבוי מלא לחלוטין. אבל מילא לי. הבה נשמע מה אתה חושב על הודעה זו. להלן תגובתך להודעה זו שנשלחה אלי ב 2046:

"הגיבוי המלא והמיידית שלך הסיר מלבי כל שמץ של עוגמת נפש. תודה".

אשמח לשמוע כיצד השתנתה עמדתך, מעמדה שסברה שנתתי לך בתוך דקות "גיבוי מלא ומיידי", לעמדה שטוענת שהשארתי אותך "ללא גיבוי".

הסיבה היחידה שכתבתי מייל מפורט זה, נעוצה בכך שמצאת לנכון לכתב את מומי ואפרת הדוברת למייל החריף שלך למטה.

כיוון שמומי ואפרת לא היו שותפים להתכתבותנו הקודמת, סברתי שנכון יהיה אם יכירו אותה.

שי

From: Uri Carmel [<mailto:udcarmel@icloud.com>]

Sent: Saturday, November 25, 2017 10:16 PM

To: Shai Nitzan

Cc: Shlomo Lemberger; Efrat Oren (dover)

Subject: Re: דברי המפכ"ל על כך שמחש משבשת את חקירת אום אל חיראן

שי,

מצטער, אך לא הבנתי מה כוונתך במילים "ללכת בדרך המפכ"ל ולפעול כמוהו". אני מניח שודאי אינך מתכוון לכך שפעולת דוברות חדה, המתבצעת בסמכות וברשות, ומעמידה דברים על דיוקם מבחינה עובדתית במענה ובתגובה להשמצה פרועה וחסרת בסיס, שקולה ל"השמצה פרועה וחסרת בסיס וגו'" מפי מפכ"ל המשטרה, שנעשתה בפריים טיים בראש מהדורת חדשות מרכזית.

אזכיר- מחש פעלה ופועלת בחקירת תיק זה בשליחותך ולפי הנחייתך שלך, מכוח תפקידנו כחוקרים/פרקליטים/ מנהל מחלקה בפרקליטות המדינה - שאתה העומד בראשה.

אשר לשיקול המערכת- מזה שנתיים אני חש שבשם ה"התרוממות מעל" ועל מזבח יחסי פרקליטות-משטרה, מוקרבת מח"ש, על מנהליה ואנשיה, ועל האינטרס הציבורי עליו היא מופקדת.

השאלה למה עוד יש לחכות כדי להעניק לעוסקים במלאכה- מטעמך- את הגיבוי לו הם ראויים, ובאופן שיהיה הולם ושקול מבחינה ציבורית לדופי שהוטל בהם ומעל אותה הבמה הציבורית מעליה נעשה הדבר.

ככל שאינך מתכוון לגבות אותי, יתכן שיש מקום שתשקול לאפשר לי להתראיין כדי להגן על עצמי ועל המחלקה. יש לי כ- 120 איש שמצפים להגנתי ולתגובתי לדופי החמור שהוטל בכולנו.

אם תבדוק עם אפרת, תגלה שכל תוכניות התחקירים צובאות לפתחי וכל מעצבי הדעה הבכירים משחרים למוצא פי.

כמובן שלא עולה על דעתי לשתף פעולה, ודאי שלא בתיאום מלא אתך. להותיר אותי ללא גיבוי של המערכת ולהורות לי לסכור את פי "לטובת המערכת", כאשר מפכ"ל המשטרה בעצמו (לא איזה נאשם בפלילים, חבר כנסת הזוי או ארגון זכויות אדם המצוי בקצה הסקאלה) טוען קבל עם ועדה שהמחלקה שבראשותי "העלימה מתיק החקירה את מסמך השב"כ הרגיש והדרמטי, ולדבריו העלמת המסמך מגיעה לכדי "בידוי ראיות ושיבוש חקירה" - "נראה לי לא הוגן, לא ערכי, והוא אינו מתיישב עם האתוס הפרקליטותי עליו צמחתי".

אמתין, איפוא למסקנותיך.

אורי

נשלח מה-iPhone שלי

ב-25 בנוב' 2017, בשעה 21:15, Shai Nitzan <ShaiN@justice.gov.il> כתב/ה:

אורי ומומי שלום
רק עתה פתחתי המחשב וראיתי המיילים והווטסאפים של אורי.
הייתי במשהו משפחתי. מצטער.
בינתיים עברה מהדורת הערב וזה נותן מעט זמן לחשוב.
אודה שאני מתלבט.
מחד, אורי צודק שזו התנהגות בלתי נסבלת.
מאידך, ללכת בדרך המפכל, ולפעול כמוהו, קשה לי, מה גם שאם מתרוממים מעל הארוע ומסתכלים
במבט על כלל מערכת יחסי הפרקליטות משטרה, להסלים כעת את המריבה, רק יעשה טוב למי
שרוצה ברעת מערכת אכיפת החוק. וד"ל.
המפכל אכן פעל פה באופן שערורייתי, אך יש אינטרסים של המדינה שצריך לשקול.
תנו לי לחשוב מעט.
לגבי ההצעה החלופית, שבמייל למטה, לצערי, אני מאד מאד מתקשה להאמין שיש לחלופה זו סיכוי.
לגבי האופציה שהוא יחיש הדברים שיוחסו לו, זה הרי יהיה פשוט שקר, ולכן הוא לא יעשה זאת
לדעתי. וגם פלג לא יסכים לפרסם שקר...
ולגבי האופציה שהוא יתנצל- אשרי המאמין...
אחשוב ואכתוב
שי

From: Uri Carmel [<mailto:udcarmel@icloud.com>]

Sent: Saturday, November 25, 2017 7:18 PM

To: Shai Nitzan; Shlomo Lemberger; Efrat Oren (dover)

Subject: דברי המפכ"ל על כך שמחש משבשת את חקירת אום אל חיראן

שי,

בהמשך למייל הקודם, ובמחשבה נוספת, כדי לא לפגוע במוסד המפכ"לות,
אני מוכן לשקול לקבל כחלופה לפרסום המבוקש שהמפכל יודיע תוך פרק
זמן קצר כי הדברים שנאמרו בכתבה של פלג ויוחסו לו, לא היו על דעתו, או
יכחיש שאמר אותם, או לחלופין יתנצל על הדברים ויביע אמון מלא
בעבודתה המקצועית של המחלקה בחקירת פרשת אום אל חיראן.

אודה על התייחסותך בהקדם.

מהדורת הערב קרבה ובאה...

שבוע טוב,

אורי

תנקה ולא "תנכה" כמובן...

From: Uri Carmel
Sent: Thursday, February 15, 2018 3:26 PM
To: Shlomo Lemberger; Shai Nitzan
Cc: Asaf Shavit; Moria Green; Hadara Buchris Vilek; Dubi Sherzer; Or Saaroni; Moshe Saada
Subject: RE: סיכום דיון - אום אל חיראן - סיכום דיון

מומי יידי וכולם,

הביטוי הנוגע לערכיות המערכת נאמר בהקשר ישיר לחשש שהבעתי בדבר אובדן האמון בגזרה זו מבחינת השתקפות הדברים בעיני הצופה מן הצד, בעיקר מצד המגזר הערבי, ולא נועד – חלילה - להטיל דופי במי מהעוסקים במלאכה. ולהתייחסות גופה:

1. התיקון של מומי לסעיף 1 מכוון לדעתי.

2. לגבי סעיף 2, אנסה להבהיר: חקירת הארוע המורכב והמשולב הזה חייבה, להבנתי, לנסות להגיע לממצא, בין היתר, בדבר טיב הסכנה שנסקפה לשוטרים במימד האובייקטיבי והסובייקטיבי כאחד, מבלי לוותר על אף אחד מהמימדים. ולכן ברור שהיתה חובה לבדוק ולחקור בשאלת התנהלות הנהג. אגב, הדברים הובהרו בישיבה שהיתה אצל י.מ. (שי היה על קו הטלפון ואף שאל במפגיע מכוח מה מח"ש תחקור אם היה פיגוע או לא, ואני השבתי לאוזני הנוכחים כולם שבתיק מהסוג הזה, ברור שלא ניתן לסיים חקירה מקצועית מבלי שמח"ש תתן לי.מ. ולפ.מ. מענה לכל היבט והיבט רלוונטי לבירור האמת בדבר מה שהתרחש בארוע), שהרי אם הדבר לא היה נבדק, הטענה הראשונה נגד רשויות האכיפה היתה לגבי ההימנעות מלבדוק היבט אובייקטיבי רלוונטי מהותי זה, שמטבע הדברים בתיק כזה הוא חב בירור.

ולגוף העניין: מאחר שנהג הרכב האיץ רק לאחר הירי השני, יש בעיני משמעות לשאלה אם בשלב זה **הוא חש שיורים בו** (שכן לכאורה בשלב הירי הראשון באוויר, הוא לא האיץ כלל, כאשר להערכתנו באותה עת הוא ככל הנראה לא זיהה כלל שירי זה קשור אליו או להמשך נסיעתו), **וזאת בין אם נפגע ובין אם לאו**. להבדיל מירי לעבר הגלגל, ירי תכליתי לעבר הדמות, מטווח כה קצר, ודאי פגע בגוף הרכב, וייתכן אף שפגע בנהג עצמו, על כל המשתמע מכך. מכל מקום, יש יסוד סביר להעריך כי ירי כזה הורגש היטב ברכב. לכן יש זיקה וכריכה בגזרת מיצוי החקירה אם בוצע ירי תכליתי בהקשר לבחינת סבירות התנהלות השוטר וסבירות האפשרות בדבר אובדן שליטה של הנהג - מה גם שלפי דו"ח בוחן התנועה, בניסוי שנערך הרכב גלש מנקודה זו והגיע לנקודת האימפקט במצב של העדר שליטה (נראה לא סביר שהתרחש צירוף מקרים נדיר לפיו במצב שליטה ובמצב של העדר שליטה, הרכב מגיע לאותה נקודה בדיוק בה נפגעו השוטרים).

כיוון שבסיכום הדיון יש כוונה להסתמך על עמדת החלופית, לפיה ההחלטה של לחקור באזהרה את שאלת הירי התכליתי גם היא סבירה, חשוב לי להבהיר שיש קשר הדוק בין ערך מיצוי החקירה בשאלת ביצוע ירי תכליתי לעבר הרכב בשלב המוקדם והנכונות לוותר על מהלך זה, לבין טיב הממצאים בדבר כוונות הנהג הפוגע. שאם לא כן - תוצאת ההימנעות ממיצוי החקירה תנכה את השוטר החשוד מחשד לגרם המוות, ובד בבד תותיר את עננת החשד לפיגוע טרור לרחק מעל המנוח, משפחתו והמגזר ממנו בה.

לפיכך, זהו בעיני אכן תיק חריג שבו לא ניתן להפריד בין הדבקים ברמת הצורך לברר את האמת בחקירה.

מכאן התוספת לעמדתי ולפיה ברמת הענין הציבורי, סבירות ה"יתור" על חקירה באזהרה לשיטתי, כרוכה בנכונות לקבוע העדר אשם של הנהג הפוגע. מקווה שהפעם עלה בידי להבהיר.

אורי

From: Shlomo Lemberger
Sent: Thursday, February 15, 2018 2:43 PM
To: Uri Carmel; Shai Nitzan
Cc: Asaf Shavit; Moria Green; Hadara Buchris Vilek; Dubi Sherzer; Or Saaroni; Moshe Saada
Subject: FW: סיכום דיון - אום אל חיראן - סיכום דיון

אורי וכולם שוב שלום,

אפתח דווקא בצירוף המלים שצד את עיני – "...ובערכיות של מערכת אכיפת החוק במדינה...".
דומני שכולנו פועלים ממניעים ערכיים, גם אם יש מחלוקות בינינו....

ולגופן של הערותיו של אורי:

1. אני מודה שאני לא בטוח שהבנתי לגמרי את החידוד של אורי. בדיונים הודגשה ע"י אורי שוב ושוב החשיבות של התיק בו עסקינן, ובעניין זה הזכיר אורי והדגיש את המגזר הערבי בכלל והבדואי בפרט. אני טועה?

ואכן, בטיוטת סיכום הדיון הנוכחית נאמר שלציבור הערבי-בדואי יש עניין מיוחד. וכך נכתב: "...מנהל מח"ש הדגיש את העניין הציבורי בפרשה, במיוחד מצד המגזר הערבי – והבדואי בפרט – בגינו יש מקום לטעמו למצות את החקירה....".

מחדד עתה אורי, שהעניין הציבורי המוגבר הוא של כלל הציבור, ולא רק של הציבור הערבי-בדואי, והוא נעוץ ברצון לשמר את אמון הציבור בכללותו במערכת, ולא רק את האמון של הציבור הערבי, והבדואי בפרט.

כלומר – אם אני מבין נכון – אמון הציבור הבדואי-ערבי במערכת, הוא אינטרס מוגבר של כלל הציבור ולא רק של הציבור הערבי-הבדואי עצמו.

לדברים אלה אני מסכים, הגם שמדובר בחידוד דק, שאיני בטוח שמישהו ישים לב אליו. מה גם, שבסופו של דבר הכל חוזר אל אמון הציבור הערבי-בדואי, בין אם כעניין בפני עצמו, ובין אם כאינטרס ציבורי רחב..

ולכן אציע:

מנהל מח"ש הדגיש את העניין הציבורי הרב בפרשה, במיוחד בשל חשיבות שמירת האמון של המגזר הערבי – והבדואי בפרט – במערכות אכיפת החוק, בגינו יש מקום לטעמו למצות את החקירה....

או משהו כזה.

אני שוב מודה שנראה לי שזה חידוד דק מן הדק, אך אם זה מקובל על כולם – מה טוב.

2. וגבי הערתו השנייה של אורי – אני עדיין מתקשה להבינה. הרי גם אם נחקור, ויסתבר שקיימת אפשרות שהשוטר ירה באותו שלב לעבר גופו של המנוח, לא נוכל להוכיח שהמנוח נפגע בשלב זה מהירי [מה שלגישת אורי, אולי גרם לו להמשיך בנסיעה ללא שליטה, מבלי שהתכוון לכך], וודאי שלא יהיה בכך כדי לשלול את אותם הממצאים שהביאו לחשד המסויים במנוח..

אך שוב, דומני שגם כאן מדובר בטיעון מורכב מידי, שלקורא הרגיל קשה יהיה להפנימו [גם לי לקח לא מעט זמן].

על כל פנים, טיעון זה ודאי אינו חלק מסיכום הישיבה, שכן הוא לא הוזכר בישיבה כטיעון, ובכלל [כך למיטב זכרוני]. אני מעריך שכלל שהיה מוזכר, נראה לי שהייתי מנסה להבינו במהלך השיח, תוך ליבון הדברים עם אורי.

מומי

From: Uri Carmel
Sent: Tuesday, February 13, 2018 4:23 PM
To: Or Saaroni
Cc: Asaf Shavit; Shlomo Lemberger; Moria Green
Subject: Re: אום אל חיראך - סיכום דיון

אור שלום,

1. בעיני, ישנה טעות בהצגת הדברים בסיכום:

הענין הציבורי המוגבר אינו "של" הציבור הערבי בדואי. לא מדובר בענין ציבורי "מגזרי". הענין הציבורי הוא כללי, נורמטיבי, והוא נעוץ בצורך לשמר את אמון הציבור, ובפרט אמון הציבור הערבי, והבדואי בפרט, באובייקטיביות ובערכיות של מערכת אכיפת החוק במדינה. 2. כמו כן, לשיטתי ישנו קשר הדוק בין שאלת הצורך למצות חקירה בתיק זה ובין הנכונות לקבוע ממצא של העדר אשמה ביחס לנהג המנוח הפוגע: החקירה באזהרה יכולה רק לחזק את ההערכה כי הנהג המנוח נורה בשלב מוקדם, מה שמפחית את סבירות החשד להתנהגות מכוונת של הנהג ברגע הדריסה (בהצלבה עם ממצאי הניסוי של רכב בלתי נשלט).

אשר על כן, ככל שהיה בהחלטה ממצא בדבר אי אשמו של הנהג המנוח (כעמדת המשנה וכעמדת), היה פוחת הענין הציבורי במיצוי החקירה- וכמובן שגם ההפך הוא הנכון. בכפוף לאמור לעיל, ולתיקונים המתחייבים ביחס לעמדתי אין לי הערות נוספות לסיכום הדיון. אורי

נשלח מה- iPhone שלי

ב-12 בפבר' 2018, בשעה 19:15, Or Saaroni, <OrSaa@justice.gov.il> כתב/ה:

אורי שלום,

מצ"ב סיכום הדיון, המקובל על מומי, אשר הוטמעו בו הערותיך, והוא משקף את עמדות הכל.

הסיכום אושר ע"י פ.מ.

בברכה,

אור סערוני, מתמחה | לשכת פרקליט המדינה

טלפון: 02-6466316 פקס: 02-6467006

[<image002.png.awsec>](#) [<image001.png.awsec>](#) **פרקליטות המדינה**

From: Uri Carmel [mailto:udcarmel@icloud.com]

Sent: Saturday, November 25, 2017 5:38 PM

To: Shai Nitzan

Cc: Shlomo Lemberger; Efrat Oren (dover)

Subject: תגובה לדברי המפכ"ל לפיהם מחש העלימה מסמך ופועלת לשיבוש חקירה בפרשת אום אל חיראן

שי שלום,

צר לי אך הפרסום מיום ה' אינו נותן לי מנוח. התגובה שניתנה לא סיפקה מענה הולם. לאור פרסומים נוספים מהם עולה שהמשטרה מתדרכת כתבים ב- fake news, מתחייבת להבנתי תגובה חריפה בהרבה, ומיד; שכן אנחנו רק בפתחו של הענין, הוא צפוי להסלים ויש להציב גבולות גם כדי למנוע מהמפכ"ל להוסיף ולהסתבך כדרכו. אזכיר: מפכ"ל המשטרה הטיח במח"ש שהיא העלימה מסמך ושמעשיה עולים כדי "בידוי ראיה" ושיבוש חקירה בהקשר לחקירת פרשת אום אל חיראן. מדובר בהאשמה מופרכת שאין חמורה ממנה, המטילה דופי בי ובאנשיי על לא עוול בכפינו.

לדאבוני, התנהגות המפכ"ל אינה מפתיעה. מדובר בהתנהלות נמשכת, שהתראתי עליה שוב ושוב בעבר, בעל פה ובכתב, אשר הגיעה לשיא שטרם ידענו כמותו ושאני רואה בה ניסיון להטיל אימה על העוסקים במלאכה- אם לא ניסיון לשבש את עבודת המחלקה ולהתערב בה.

בנסיבות אלה אבקש להוציא על דעתך עוד הערב, דרך אפרת הדוברת, לגיא פלג או לעיתונאי בכיר אחר את הדברים הבאים, המתארים את העובדות לאשורן.

מהלך כזה יתן מבחינתי את הגיבוי המתחייב במצב דברים כה חמור, ויאפשר לי ולאנשיי להמשיך בחקירה רגישה זו, ללא מורא, למרות שהמפכ"ל ושר לבט"פ נוגעים בה אישית, והמפכ"ל פועל בה להבנתי בדרך פסולה כדי לפגוע בהשלמתה:

אלה הדברים שאבקש שאפרת תדברר לגיא פלג בשיחת רקע:

"סביב חג הסוכות, התריע שירות הביטחון הכללי בפני חוקרי מח"ש כי לשכת מפכ"ל דורשת לקבל לידיה מסמך של השירות, העוסק בפרשת אום

אל חיראן. מדובר בסיכום פנימי של שב"כ אשר לא הועבר בעבר למח"ש, ושדבר קיומו לא היה ידוע כלל לאנשי מח"ש.

ראש מח"ש הורה לשבכ להעביר את המסמך לעיונו שלו ובמקביל אסר על העברתו לגוף הנחקר, הלוא היא המשטרה- לרבות לעומד בראשה, כמתחייב.

משהגיע אותו מסמך פנימי של השבכ לידי ראש מח"ש, התברר כי הוא כולל בעיקרו אך סיכום החומר הגולמי שהשירות העביר בזמן אמת לחוקרי המחלקה לצורך החקירה, שעיקרו היה ידוע למחש זה מכבר, וממילא קבל כבר ביטוי בחוות דעתה שהוגשה חודשים קודם לכן לפרקליט המדינה.

בתוך כך, שב"כ התייחס במסמך זה לשאלת היתכנותו של פיגוע טרור בנסיבות הענין ועמדתו לא זו בלבד שלא סתרה את מסקנותיה של מחש, היא אף חיזקה אותן. זאת ועוד: במסמך סיכום השב"כ נמצא לראשונה מידע חדש, אשר עורר מחדש חשד שמא בוצעה בארוע עבירה פלילית עי איש משטרה. מידע חדש זה חייב מספר פעולות של השלמת חקירה, וזו מתבצעת בימים אלה. גורם בכיר מאוד במחלקה לחקירות שוטרים מסר כי הדברים שהושמעו בכתבה של גיא פלג מטעם מפכ"ל המשטרה, ביחס להתנהלות מח"ש, ולא הוכחשו עד היום על ידו, הם משוללי כל בסיס או יסוד שהוא טוב היה שלא נאמרו משנאמרו. עוד הוסיף גורם זה כי בעוד שמחש ממלאת בענין זה את תפקידה באורח מקצועי, יש להצטער על מעורבותו של המפכ"ל בניסיון לקבל לידיו מסמך הנוגע במובהק לחקירה שטרם מוצתה, וזאת בניגוד לכללים המחייבים והמקובלים, מסמך שצריך היה להגיע ולהשאר בתיק החקירה המתנהל במח"ש- ובו בלבד, וזאת עד לקבלת החלטות בתיק ע"י הגורמים המוסמכים. בנסיבות אלה, אם וככל שנעשו בתיק זה מעשים העולים כדי שיבוש הליכי חקירה, הרי לא במגרשה של מח"ש יש לבחון את הדבר.

לאישורך וגיבויך המהיר - אודה (אני רוצה שאפרת תעביר לגיא פלג את הדברים עוד לפני המהדורה הערב)-
אורי

נשלח מה-iPhone שלי

בדינת ישראל
שרות הביטחון הכללי

האגף ליישום פיקסטי
ההטיבה הייצודית

510144/1711/ט

שמור

הגבלה
מסמך זה הינו מסווג ויש לטפל בו
על פי הנחיות הקבי"ט.

30 נובמבר 2017

דובי שרצד/ר' צוות חשיפה/מח"ש

הנדון: השלמת פרטים נוספים ואישור קבלת חומרים - ארוע אום חיראן

פנייתכם מיום 15 נובמבר 2017

1. בהמשך לפנייתכם ולאחר בירור שנערך במרחב דרום, נצוין כי מעבר לכלל החומרים אשר הועברו אליכם עד כה, לא מצוי ברשותנו חומר או סברה או מידע אחר לפיו מדובר היה בפיוגוע מתוכנן או סברה כי נערכה הכנה לפיוגוע ע"י יעקוב אל קיעאן.
2. כל המסמכים והחומרים המודיעיניים הנוגעים לנסיבות האירוע עצמו וליעקוב אל קיעאן הועברו אליכם ואין ברשותנו חומרים נוספים כאמור.

בברכה,
אביהר ג. עויז

ד' המחלקה לעניינים פליליים - מנהליו

30/11/2017 13:51:11

27 דצמבר 2017

אל: פ.מ.; משנה לפ.מ. (פלילי)

מאת: מנהל מח"ש

חוות דעת מח"ש בתיק אום אל חיראן ונספחיה

לקראת התכנסות לקבלת החלטות, מאחר שחוות הדעת בתיק זה נערכה לשיעורין כפועל יוצא מהתפתחות חקירתית מאוחרת ושאלות משפטיות שנדונו בלשכת פרקליט המדינה (ללא מסמך מקדים), מצ"ב מקבץ מסודר של המסמכים שנערכו במח"ש+נספחים:

מכתב לואי - מסומן "א"

חוות דעת - מסומנת "ב"

השלמת חוות דעת (ראשונה) - מסומנת "ג"

השלמת חוות דעת (שניה) - מסומנת "ד"

השלמת חוות דעת נוספת (שלישית) - מסומנת "ה"

פראפרזה על מסמך השב"כ - מסומנת "ו"

בקשה דחופה לעריכת בירור בשב"כ (מלשכת פ.מ.) - מסומנת "ז"

התייחסות שב"כ במענה לבירור המבוקש - מסומנת "ח"

בברכה,

אורי כרמל

העתק: י.מ.

מזכר

(להתכתבות פנימית במשרדי הממשלה)

אל:	י.ל.	תאריך:	14.2.72
מאת:	י.י. כנול - ליליא ליליא	תיק מס':	
הנדון:	י.ל. ו.ל. תיכון - אלוו ליליא		
סימוכין:			

י.ל. ו.ל. (ליליא) כנול, חלל היגיון המולדית דגן י.י. הולמיה
 ד.כ.ש.נ.ק. ג.מ. אל.כ.כ.ק., א.י.ק.ז. ק.צ.ו.נ.מ.ק. ו.כ.מ.כ.כ.
 ל.ל.ל. ו.ל.י.כ.י.כ. א.ל.מ. ה.א.ל.ו.ל. ש.נ.ל.ל.,
 א.מ.ת.ק. ה.ס.כ.י. ה.א.ז.ר. ל.ל.ל. ל.ל.ל. ל.ל.ל. א.ל.ל.ל. א.ל.ל.ל. ו.ל.ל.ל.
 ד.כ.כ.כ.כ. א.ל.ל.ל.ל. א.כ.כ.כ. ו.ל.ל.ל.ל.

ד.כ.כ.כ.כ.

י.ל.

הנדון: חוות דעת בתיק מח"ש 374/17**מבוא:**

חוות דעת זו עניינה אירוע שאירע בתאריך 18.1.17 בשעות הבוקר המוקדמות וטרם זריחת השמש, עת הגיעו כוחות משטרה, ובהם לוחמי יחידת מנהלת תיאום פעולות אכיפה (להלן: "מתפ"א"), לסייע ביישום צו בית משפט שהורה על פינוי והריסת מתחמי מגורים בלתי חוקיים בכפר אום אל חיראן. במהלך הפעילות, בעת שהתקדמו הלוחמים לעבר מתחם המגורים של יעקב אבו אל קיעאן (להלן: "המנוח" או "הנהג") המיועד לפינוי והריסה (להלן: "המתחם"), נהג המנוח ברכבו אל מחוץ לביתו. משלא נענה לקריאות מי מהשוטרים לעצור, בוצע על ידי אחד השוטרים ירי לעבר גלגלי הרכב במטרה לעוצרו. כפועל יוצא מירי זה, ירה גם שוטר נוסף לעבר הרכב. לאחר ירי נוסף זה, החל הרכב מאיץ, כאשר במסלול נסיעתו לוחמי מתפ"א נוספים. בשלב זה החל ירי מאסיבי לעבר הרכב. בסיכומו של אירוע, הרכב הנהוג בידי המנוח פגע בשני לוחמי מתפ"א, והביא למוותו במקום של הלוחם ארז שאול לוי ז"ל ולפציעתו של קצין נוסף. בסמוך לאחר הפגיעה בשני הלוחמים, נעצר רכבו של המנוח לאחר שרכב משטרת התנגש בו. עם הגעת שוטרים לרכב, נמצא כי המנוח נפגע כתוצאה מירי שבוצע לעברו. למנוח לא הוענק טיפול רפואי והוא נפטר בשטח מפצעיו.

החשודים:

שי משילקאר – היורה הראשון. בן 34, לוחם ביחידת מתפ"א ומפקד צוות באירוע.
יצחק בן שושן – היורה השני. בן 27, לוחם וקלע ביחידת מתפ"א.

יצוין כי השוטרים לא נחקרו באזהרה וזאת בהתאם לסיכום בין מנהל המחלקה ופרקליט המדינה, שהותיר פתח לחקירה באזהרה אם וכאשר הבדיקה תעלה צורך בכך. חוות הדעת תתייחס בסיומה גם לסוגיית הצורך בחקירה באזהרה.

בשלב זה, ולאורך חוות הדעת יכוננו השוטרים "השוטר שי" ו"השוטר בן שושן".

יצוין כי במהלך הבדיקה התעוררו חשדות נגד גורמים נוספים, כפי שיפורט בהמשך חוות דעת.

הכנת הכוח לפעולה: מידע רלוונטי לא הועבר ללוחמים שהכנתם למשימה היתה חלקית ושטחית

1. חומר הראיות שנאסף הנוגע בהכנות לפעילות הפינוי, הצביע על כך שהייתה הכנה מקצועית של הפיקוד לקראת הפעילות, אבל נוצר נתק בכל הנוגע להעברת התדריך באופן מקצועי ומסודר לכוחות שפעלו הלכה למעשה בשטח, כעולה מעדויות השוטרים.

היכרות מקדימה עם השטח והמשימה: מינימלית וחסרה

2. מהודעות גורמים משטרתיים בכירים, דוגמת ממ"ר נגב ומפקד יחידת יואב, עולה כי קודם למבצע הפינוי נערכו במקום סיורים מקדימים של הפיקוד, הוכנו סקירת מודיעין ותוכניות מבצעיות שאושרו בישיבות

- אישור תכניות, בהן נכחו כל הגורמים הפיקודיים הרלוונטיים, בראשות הממ"ר עצמו. התכנון המקדים הנ"ל תועד במסמכים שנאספו לתיק החקירה. כפי שיפורט להלן, **נראה כי היערכות מקדימה זו לא הגיעה לדרג השטח שביצע את המשימה ולא קיבלה ביטוי בתדריך שנערך לשוטרים עצמם בסמוך לפני היציאה למבצע.**
3. מגרסאות השוטרים עולה כי בשגרה, טרם יציאה לפעילות ליווי פינוי והריסה, נערך להם מבעוד מועד, במקום מסודר, תדריך ארוך ומפורט, בו משתתפים הקצינים והלוחמים יחדיו, במסגרתו נעשה שימוש בעזרים כגון מפות ותצ"אות המלמדים על השטח והמבנים המיועדים ומכינים אותם בפרוטרוט לביצוע. במקרה הנוכחי לעומת זאת, בוצע תדריך לקצינים, שבתורם העבירו תדריך ללוחמים. התדריך ללוחמים בוצע במסדרון תחנת עיירות, היה קצר, כוללני וללא שימוש בעזרים פרט לתצ"אות קטנות ולא ברורות שהוצגו באמצעות מכשיר הפלאפון של מפקדם (הודעת מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 30-39; הודעת רובינב במח"ש, 23.1.17, סוף עמ' 1 – תחילת עמ' 2; הודעת שי במח"ש, 23.1.17, ש' 5-6; הודעת שי במח"ש, 23.1.17, ש' 11-39; הודעת בן שושן במשטרה, ש' 6; הודעת בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 19-24).
4. לטענת השוטרים, היכרותם עם השטח המיועד לקתה בחסר. מפי הקצין מרטין אף נמסר כי המשימה שבאחריות צוותו, שהייתה תפיסה בלבד (ללא הריסה) של מבנה מגוריו של קשיש, השתנתה בסמוך לפני יציאת השוטרים לשטח, כאשר כבר היו ברכבים, ובמקום לבצע את המשימה שנועדה להם לכתחילה, הם נתבקשו לסייע באבטחת הריסת קבוצת בתים אחרת (הודעת מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 53-54; בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 60-62; גל קשר).

תדריך לגבי סיכונים: סתירות מהותיות בין הקצין לפקודין

5. בתדריך הקצינים הועבר מודיעין בדבר כוונת מקומיים ופעילים לחסום את צירי הגעת השוטרים. כמו כן הועבר מידע בדבר קיומו של אמל"ח בשטח ובדבר אפשרות להתפרצות טרקטורונים לזירה. יצוין כי הפרט האחרון הנוגע להתפרצות טרקטורונים, עלה בהודעת הקצין מרטין בלבד (הודעתו במח"ש, 23.1.17, ש' 40-42).
6. בכל הנוגע להתפרצות טרקטורונים, פירט הקצין מרטין כי הכוונה הייתה לטרקטורונים שיתפרצו לכיוון הכוח, ינסו להפריע ולדרוס שוטרים. עם זאת, במענה לשאלה אישר כי לא הייתה התרעה ספציפית לאירוע דריסה ושככל הנראה המילה "דריסה" אף לא נאמרה בתדריך. עוד הוסיף כי ההנחיה שניתנה, בהתאם להתראת הטרקטורונים, הייתה להציב טנדרים במקומות מסוימים כחסימה קשיחה בשטח (מרטין במח"ש, 24.1.17, ש' 2-19). בהקשר זה יצוין כי בהודעתו במשטרה של אחד השוטרים, נתן מייזל, הוא מסר כי במקרה נכח בתדריך הקצינים ובו שמע שלפעילות יצטרפו שני רכבי 4X4 כדי להוות מחסום קשיח או לנגח רכב שינסה לבצע פיגוע דריסה (הודעת השוטר מייזל במשטרה, ש' 22-24).
7. בניגוד לגרסת הקצין מרטין, אשר העיד כי העביר נתונים אלו בתדריך שערך לפקודיו, איש מפקודיו, שלושת השוטרים שי, רובינב ובן שושן, לא תיאר בהודעותיו כי תודרך על ידי הקצין מרטין באשר לסכנת התפרצות טרקטורונים. השוטר בן שושן מסר כי רק נאמר להם שהמקומיים ממתנינם לבואם, והוסיף כי מניסיונם מכירים את האוכלוסייה הבדואית כלא צפויה ומכירים את האפשרות שיגיעו עם רכבי שטח וטרקטורונים. עם זאת, השוטר בן שושן לא תיאר כי הדבר נאמר על ידי הקצין מרטין בתדריך, וכן לא תיאר כי הובאה התראה לגבי התפרצות טרקטורונים (הודעת בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 41).
8. לבסוף עלה הן מהודעת הקצין מרטין והן מהודעות פקודיו, כי מרטין העביר תדריך כללי בדבר הוראות שימוש בכוח, פתיחה באש ושימוש באמצעים. בכל הנוגע להוראות פתיחה באש, העיד מרטין כי תדרך את לוחמיו לפתוח באש לעבר פלג גוף תחתון מקום בו ישנה סכנה ברורה, מידית ומוחשית להם או לסובבים אותם, וזאת במטרה לנטרל את הסכנה ושעם נטרול או חלוף הסכנה יש להפסיק ירי. התדריך לא כלל מקרים ותגובות

הודעת מרטיין במח"ש, 23.1.17, ש' 46-51, ש' 60-64; הודעת רובינוב במח"ש, 23.1.17, ש' 3-5; הודעת שי במשטרה, ש' 4-5; הודעת שי במח"ש, 23.1.17, ש' 7; הודעת בן שושן במשטרה, ש' 6; הודעת בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 23-35).

הנחיית ממ"ר בדבר חשיבות ריסון הכוח ואיסור שימוש באמצעים ובנשק ללא אישור – לא הועברה ללוחמים

9. כפי שפורט לעיל, מהודעתו של ממ"ר נגב וממסמכים מקדימים שהוכנו לקראת המבצע, עלה שהתקבל מודיעין על אודות הגעת פעילים, והייתה אפשרות סבירה להתנגדות אקטיבית לפינוי בצורת חסימת צירים והתבצרות בבתי. נוסף על כך נשמעה התבטאות של גורם יחיד כי ינקטו באלימות וייעשה שימוש באמל"ח. ממ"ר נגב מסר בהודעתו כי התבטאות זו נלקחה ברצינות, וניתנה הנחייה בעקבותיה לפיה כלל הכוחות יהיו מוכנים מבצעית לתרחיש מחמיר ואף הובאו למקום יחידות ימ"מ ומו"מ בכוננות. על אף זאת הבהיר ממ"ר נגב, והדבר גם הועלה על הכתב בסיכום הממ"ר במסמך אישור תכניות שהוכן יום לפני המבצע, כי ההנחיה הייתה לבצע את הפינוי בנחישות וברגישות, תוך שצוין כי יש חשיבות לריסון הכוח באירוע וכי לא ייעשה שימוש באמצעים ובנשק ללא אישור. גם בזכ"ד שהוכן לאחר האירוע ע"י סמת"ח ב"ש, סנ"צ יוסף אביסרור, צוין כי בהנחיות ניתן דגש לשמירה על איפוק והתייחסות למפונים לא כאל אויב.

מגרסאות השוטרים לא עלה כי קו מנחה זה הועבר לידיעתם.

הפריקה באום אל חיראן:

10. מהודעות כלל השוטרים עלה כי בעת שהתקרבה שיירת הרכבים המשטרתיים לזירה, הועבר דיווח בקשר על אודות חסימת הצירים על ידי מקומיים ופעילים, בין היתר תוך שימוש ברכבים פרטיים. לאור האמור, לא יכולים היו השוטרים להגיע, כמתוכנן, עם רכביהם עד למתחמים המיועדים לפינוי והריסה, אלא נאלצו לפרוק מהרכבים ולהתקדם אל היעד רגלית, כאשר, כאמור לעיל, היכרותם עם השטח לקתה בחסר (הודעת מרטיין במשטרה, ש' 6-7; הודעת רובינוב במשטרה, ש' 7-8; הודעת שי במשטרה, ש' 6-10; הודעת שי במח"ש, 23.1.17, ש' 72-73; הודעת בן שושן במשטרה, ש' 13-15; הודעת בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 54; הודעת השוטר נחום גומעה במשטרה, ש' 13-14; הודעת השוטר שלומי בן שובא במשטרה, ש' 4, ש' 9-10). יוזכר כי מהמסמכים שמסר הממ"ר עלה שהמשטרה הייתה מודעת כבר יום קודם לכן לכך שמועד הפינוי התגלה וכי יש צפי לחסימת צירים.

11. השלכה נוספת לחסימת הצירים, הייתה מניעת האפשרות ליישם את ההנחיה בדבר הצבת טנדרים כמחסום קשיח למקרה של התפרצות טרקטורונים עליו דובר בתדריך (הודעת מרטיין במח"ש, 24.1.17, ש' 17-22).

למרות אובדן מרכיב ההפתעה, הוחלט על המשך ביצוע הפינוי בחסות החשכה

12. נראה, איפוא, כי ההיערכות לקתה בחסר וכי חסימת הצירים מנעה מהמבצע להתנהל כמתוכנן ועל כל פנים עולה כי זו הייתה הבנתם של כלל השוטרים בשטח, שסברו שיגיעו עם הרכבים עד למתחמי הפינוי בעוד שהפריקה הרגלית המוקדמת הייתה אילוץ לא מתוכנן (מאידך גיסא, במסמכי אישור התוכניות נרשם מפי הממ"ר כי ההתכנסות והכניסה לשטח הפינוי צריכים להיעשות במינימום כלי רכב. על פני הדברים, נראה כי הנחיית הממ"ר לא נמסרה לשוטרים בשטח במסגרת תכנון הפעילות כפי שנמסר להם).

13. בכל הנוגע להיערכות הלקויה לכאורה, ראוי לציין גם את עמדת השוטרים המעורבים, לפיה מאחר שבזירה כבר המתינו להם מקומיים ומפגינים ואלמנט ההפתעה לא היה קיים עוד, לא היה מקום להמשיך בביצוע הפינוי בחסות החשיכה, דבר שנעשה אך ורק לשם אלמנט ההפתעה. לשיטת השוטרים, ראוי היה לדחות את הפעילות לשעות היום (רובינוב במח"ש, 24.1.17, עמ' 5).

ממ"ר נגב התייחס לעניין זה בהודעתו במידה מסוימת, וגם נמצאה התייחסות מסוימת במסמכים שמסר. עלה כי בשל האפשרות שלמקום יגיעו פעילים רבים ותוצג התנגדות אקטיבית לפינוי, הוחלט לבצעו עם אור ראשון, ולשם כך היה על הצוותים להגיע בסמוך לפני כן. לדברי הממ"ר, לאחר שהתברר כי מועד הפינוי התגלה, הוצבו

במקום עמדות תצפית. מעמדות אלו נמסר כי אין אירועים חריגים בשטח וכי הגם שהגיעו פעילים ותומכים, לא הגיעו באלפיהם כפי שהיה חשש בתחילה (יצוין שממסמך אישור התכניות שמסר הממ"ר, עלה שהיחיד שהעריך שיגיעו אלפים היה איש המודיעין של יחידת יואב, בעוד שכל יתר הגורמים שהתייחסו לעניין זה, העריכו שלא יגיעו יותר מ-300-200 איש). במצב דברים זה ובהיעדר אירועים חריגים, הבהיר הממ"ר, לא הייתה כל סיבה לשנות מהתכנית המקורית ולא הייתה סיבה לדחות את שעת הפינוי.

על אף עמדת הממ"ר, השוטרים בשטח טענו כי ככל שלא התממש האיום בגינו מלכתחילה הוחלט להתחיל את מבצע הפינוי בשעות החשיכה (היינו, למרות ידיעת המקומיים על דבר הפינוי, לא התרחשו אירועים חריגים ולא הגיעו פעילים רבים למקום), לא הייתה כל הצדקה להמשיך בתכנון המקורי וניתן היה לעשות חשיבה מחודשת ולהתחיל את הפינוי באור יום.

רקע עובדתי שקדם לתחילת בדיקת מח"ש:

14. בבוקר יום 18.1.17 החלה חקירת המשטרה את אירוע הירי ביישוב אום אל חיראן. במקביל ביקשה המחלקה לחקירות שוטרים (להלן: "מח"ש") לקבל לבחינתה את כלל חומרי החקירה לצורך ביצוע בדיקה, כנהוג במקרים מעין אלה. בקשה זו נתקלה בקשיים ועיכובים, כפי שיפורט להלן.

15. בסביבות השעה 06:20 ביום האירוע התקבל במח"ש דיווח על ידי יועמ"ש מחוז דרום של המשטרה, סלבת מיכליס (להלן: "יועמ"ש מחוז דרום"), לפיו היה אירוע ירי ביישוב אום אל חיראן וכי מדובר בפיגוע. לאחר כחצי שעה עדכנה כי מדובר בפיגוע דריסה בו נהרג שוטר וכי הדורס נורה ומת (מזכר ר"כ).

16. בשעה 08:30-09:00 לערך, ביקש ראש שלוחת דרום במח"ש דרור תא-שמע (להלן: "ראש שלוחת דרום במח"ש"), מיועמ"ש מחוז דרום לומר לו האם האירוע הנדון מצולם ויועמ"ש מחוז דרום השיבה שתבדוק. רק בשעה 13:00 הודיעה יועמ"ש מחוז דרום לראש שלוחת דרום במח"ש כי האירוע מצולם וכי תעביר לו את הסרטון בוואטסאפ, אך הדבר לא נעשה בשום שלב (מזכר ר"כ).

17. בשעה 09:00 לערך, שאל ראש שלוחת דרום במח"ש את יועמ"ש מחוז דרום היכן השוטרים שביצעו את הירי ונענה כי השוטרים נמצאים בשלבי פינוי מהשטח, עדיין בפעילות מבצעית והמפקד שלהם לא מאשר להם לצאת מהשטח (מזכר ר"כ). בדיעבד התברר כי בשעה שאינה ידועה במדויק, משסיימו השוטרים את פעילותם בשטח, הם נשלחו לבית אלמנת השוטר ארז שאול לוי ז"ל. מח"ש לא עודכנה בדבר סיום הפעילות.

18. בשעה 09:15 לערך הגיעה חוקרת מח"ש בת שבע אלה (להלן: "חוקרת מח"ש") לתחנת עיירות לצורך קבלת חומרי החקירה ועדכון על אודות ממצאיה. בתחנת עיירות פגשה בראש לשכת חקירות נגב, רפ"ק ערן כהן (להלן: "רל"ח נגב"), שניגש עמה ללשכת מפקד התחנה. בהגיעם, הונחה רל"ח נגב להוציא את חוקרת מח"ש מהלשכה ולהורות לה להמתין בחדר מרוחק. לאחר המתנה של כשעתיים, משלא הועברו לחוקרת מח"ש חומרי חקירה ומשלא קיבלה כל התייחסות או עדכון בנעשה, הורה לה ראש שלוחת דרום במח"ש לעזוב את המקום - וכך עשתה (מזכר קע"א).

19. בדיעבד, מהודעתו של מפקד מתפ"א אייל אזולאי במח"ש, התברר כי במועד סמוך שהה במשרד מפקד התחנה של עיירות וצפה בסרטון המתעד את האירוע מהמסוק המשטרה.

20. בעוד המשטרה מתמהמהת בהעברת הסרטון למח"ש, על אף בקשות ועל אף הגעתה של חוקרת מח"ש לשם תפיסתו, מהודעותיהם במח"ש של משה רובינוב ושי מישקלאר, לוחמי מתפ"א המעורבים באירוע הירי, עלה כי בהיותם בבית האלמנה, הוצג לה הסרטון בנוכחותם. במקום נכחו וצפו בסרטון גם הלוחמים איציק בן שושן ויוסי טסמה. ראוי לציין כי במועד זה, טרם מסרו השוטרים המעורבים באירוע את הודעותיהם המפורטות, פרט לגרסה הראשונית שנמסרה מפייהם בשטח בפני חוקרי שב"כ ועוד ראוי לציין כי השוטר בן שושן, טרם מסר גרסה כלל בשלב זה, שכן לא תוחקר בשטח על ידי חוקרי השב"כ.

21. גם באתר YNET פורסם הסרטון שצולם מהמסוק המשטרתי בשעה 13:13 ובעמוד הפייסבוק של המשטרה פורסם הסרטון בשעה 14:49, כל זאת טרם מסירת העתקו לידי מח"ש וטרם גביית הודעות מפורטות מהשוטרים המעורבים.

22. במהלך היום, לאחר תיאום עם יועמ"ש מחוז דרום, הגיעה חוקרת מח"ש למשרדי ימ"ר נגב על מנת לקבל את חומרי החקירה, לרבות הסרטון הנ"ל. על אף התיאום המוקדם, חוקרת מח"ש לא הורשתה להיכנס למשרדי הימ"ר ולכן התקשרה למפקד הימ"ר, יגאל קלמיאן. חוקרת מח"ש הזדהתה בפניו ואמרה שהגיעה לקחת את הסרטונים המתעדים את האירוע. מפקד הימ"ר אמר שאינו נמצא במקום וכי אינו מאשר לחוקרת מח"ש להיכנס למשרדים. כן הוסיף שאינו יודע באילו סרטונים מדובר (מסמך ל"ה).

23. רק סמוך לשעה 18:00 מסר רפ"ק תמיר אפטבי מימ"ר נגב למח"ש חומרי חקירה שכללו הודעות שוטרים, דיסק הסרטון מהמסוק כשהוא חלקי ולא מלא, ותיעוד מצלמת ה-GoPro של השוטר נחום גומעה (מזכר י"ט).

24. ביום ה', 19.1.17 אח"צ, עדכן מנהל מח"ש את המפק"ל שהגיעה למח"ש תלונה פורמאלית על האירוע בדרום וכי יש כוונה להודיע כי מח"ש בודקת את האירוע.

25. ביום 21.1.17 פנה רפ"ק דובי שרצר, ראש צוות חשיפה ודרום במח"ש (להלן: "רפ"ק שרצר"), למפקד הימ"ר, והורה לו להפסיק לבצע כל פעולת חקירה בעניין אירוע הירי ולהעביר למח"ש את כל חומר החקירה שנאסף (מזכר ל"ד). יצוין כי יום למחרת פנה מפקד הימ"ר לראש שלוחת דרום במח"ש וביקש הבהרות בנוגע להוראה להפסיק לחקור, מן הטעם שלטענתו לא קיבל הנחיה לעשות כן. לאחר שיחתו עם ר' שלוחת דרום במח"ש, חזר רפ"ק שרצר גם הוא על הדברים באוזני מפקד הימ"ר והורה לו בשלב זה לעצור את חקירתו על מנת לאפשר את בדיקת מח"ש בשם פרקליטות המדינה ולצורך האמור אף למסור לחוקרי מח"ש כל חומר רלוונטי (מזכרים ל"ז, ל"ח).

26. בשלב מאוחר יותר קיבלו חוקרי מח"ש שהגיעו למשרדי הימ"ר לאחר תיאום את הנשקים, מחשבים, פריטי מז"פ, מוצגים מהזירה, את סרטון המסוק המלא, הקלטת גל קשר, ועוד. ראוי לציין כי ידוע שלכל הפחות אחד מגלי הקשר שנמסרו במועד זה, היה זמין במשרדי ימ"ר נגב כבר מיום האירוע 18.1.17.

27. יצוין כי באותו מועד, ביום 22.1.17, הגיעו חוקרי מח"ש למשרדי מתפ"א, גם כן בתיאום עם היועצת המשפטית של היחידה, וקיבלו לידיהם את כל החומר המבוקש על ידם בדמות כרטיסי זיכרון של מצלמות ה-Go-Pro שנשאו השוטרים, כמו גם רשימת השוטרים שהשתתפו באירוע וסימון השוטרים שנשאו מצלמות מתעדות (מזכר נ"ה).

28. מהמפורט לעיל עולה כי חוקרי מח"ש נתקלו בקשיים באיסוף חומר החקירה לשם ביצוע הבדיקה, וכי רמת שיתוף הפעולה מצד המשטרה לקתה בחסר.

יסוד סביר לחשש לזיהום הבדיקה:

29. ארבעת השוטרים הרלוונטיים להתפתחות אירוע הירי הם שני היורים, שי משילקאר (להלן: "השוטר שי") ויצחק בן שושן (להלן: "השוטר בן שושן"), ושני השוטרים שהיו בסמוך להם בעת ביצוע הירי, הקצין מרטין קוזמיצקס (להלן: "הקצין מרטין") והשוטר משה רובינוב (להלן: "השוטר רובינוב"). כפי שיפורט להלן, קיים יסוד סביר לחשש שמשלב מסויים, חל זיהום בגרסאות השוטרים שנטלו חלק באירוע עד כדי פגיעה של ממש במשקל גרסאותיהם כפי שנמסרו לחוקרי הימ"ר ובהמשך במח"ש.

ביצוע תחקיר ראשוני בזירת האירוע

30. לדברי השוטר שי, כבר בשטח בוצע תחקור ראשון על ידי הקצין רועי עמיחי, בניסיון להבין מה קרה. לאחר שהקצין רועי עמיחי העביר אינדיקציה ראשונית למפקד מתפ"א איל אזולאי, הנ"ל קיבץ את השוטרים שמסרו שירו, ואז הללו תחקרו פרטנית והשוטר שי תיאר בפניו את שאירע.

נגבתה הודעתו של הקצין רועי עמיחי בהקשר זה. הוא אישר שלאחר האירוע שוחח עם לוחמיו כאשר לטענתו שאלותיו הסתכמו בשאלה מי ירה, מהיכן ומאיזה כלי. בהתאם לכך גם ערך תרשים בפנקסו. עיון בתרשים מעלה כי מדובר בתרשים בסיסי ביותר, שאינו מלמד על עריכת תחקיר ברזולוציה גבוהה.

נגבתה הודעתו של מפקד מתפ"א בהקשר זה. הנ"ל אישר שבהגיעו לשטח שאל את קצין האג"מ שלו וכן את הקצין רועי עמיחי מה קרה, ולאחר מכן שוחח גם עם שני שוטרים. כיוון שהוא חדש ביותר בתפקיד וביחידה, אינו מכיר את השוטרים ואינו יודע עם מי דיבר ואף אינו זוכר האם מדובר בשוטרים שביצעו ירי. סיכומו של דבר, מפקד מתפ"א הבהיר כי מדובר היה בניסיון טבעי ללקט מעט אינפורמציה כדי להבין מה קרה ובשום אופן לא דובר על "תחקיר", והוא לא שאל דבר באשר לביצוע הירי או נסיבותיו.

ביצוע תחקור השוטרים בשטח ע"י גורמי שב"כ

1. בסמוך לאחר מועד הארוע קיבל שב"כ דיווח על "פיגוע דריסה" באום אל חיראן, במהלכו נהרגו שוטר והמפגע, שנורה על ידי כוחות המשטרה. בהתאם לדיווח נכנס השירות לתחקור האירוע. בהיעדר אינדיקציה על אודות כוונות המנוח או מידע מודיעיני שיש בו כדי להצביע על כוונותיו, חדל השב"כ מהמשך טיפול בעניין.

2. השוטר שי מסר שלאחר מכן הגיעו לשטח גם אנשי שב"כ שתיחקרו את השוטרים. דבר התחקור ע"י חוקרי שב"כ עלה גם בהודעתו של השוטר רובינב, אך הנ"ל לא ציין תחקור ע"י הקצין רועי עמיחי או ע"י מפקד מתפ"א. הקצין מרטין והשוטר בן שושן לא תיארו תיחקור כלשהו, בין אם ע"י הקצין רועי עמיחי, בין אם ע"י מפקד מתפ"א איל אזולאי ובין אם ע"י חוקרי שב"כ (הגם שהקצין מרטין כן מסר גרסה בפני חוקר שב"כ). עם זאת, שניהם אישרו כי לאחר האירוע הקצין מרטין ניגש אל השוטר בן שושן, שאל אותו אם באירוע דרך את נשקו ולאחר שהשוטר בן שושן אישר שדרך ואף ירה, הקצין מרטין פרק את נשקו. הקצין מרטין מסר שגם פרק את נשקו של השוטר שי, ושכאשר עשה זאת שוחחו באופן כללי, אך הכחיש שיחה משמעותית לגופו של עניין.

3. עוד יצוין כי בחומר החקירה מצוי זכ"ד שערך יום לאחר האירוע רפ"ק יוסי מכלוף, קצין החקירות של יחידת יואב. הנ"ל הבהיר בזכ"ד כי היה ממונה על מערך החקירות והמעצרים באירוע, וכאשר קיבל דיווח על האירוע, הגיע למקום ותיחקר את לוחמי מתפ"א שהיו באירוע על הנסיבות שהובילו לירי. יצוין כי איש מהשוטרים לא הזכיר שיחה עם רפ"ק מכלוף.

4. מהזכ"דים של חוקרי השב"כ שגבו את גרסאות השוטרים, עולה כי בהיותם בשטח הם גבו גרסאות ראשוניות וכלליות של חלק מהמעורבים. מתקבל הרושם, בהיותם של הזכ"דים פרטניים, כי השיחות עם השוטרים היו אישיות ולא נערכה שיחה קבוצתית.

גביית גרסאות השוטרים ע"י חוקרי ימ"ר נגב

5. בנוסף מצויות בתיק החקירה הודעות פתוחות שמסרו השוטרים, בהם גם ארבעת השוטרים הרלוונטיים, בפני חוקרי ימ"ר נגב עוד ביום האירוע. בפתח הדברים יצוין כי לכאורה אין פסול בגביית גרסה ראשונית בארוע מעין זה, טרם נתגבש חשד כלשהו לעבירה, ע"י אנשי משטרה. לא פעם, כאשר ההערכה הראשונית היא שמדובר בארוע טרור, מדובר בפרקטיקה שגרתית שבה מסייעים אנשי משטרה למח"ש באיסוף החומר הראשוני. ברם, כפי שיובהר להלן, ההתנהלות בפרשה זו היתה חריגה.

6. יצוין כי הודעתו של הקצין מרטין נגבתה בשעה 15:15 והופסקה לשם יציאתו להלוויית השוטר ארז שאול לוי ז"ל. הודעותיהם של השוטרים שי, בן שושן ומשה רובינוב, שנשלחו ישירות מהשטח אל בית אלמנת השוטר, נגבו בשעות הערב, לאחר הלוויה.

7. כפי שצוין לעיל, השוטרים ששהו בבית האלמנה צפו כבר שם, עוד טרם מסרו גרסתם במשטרה, בסרטון מצלמת המסוק, שהוצג לאלמנה במכשיר הפלאפון של קצין הרווחה האג"מי. השלושה טענו כי לא התעמקו ולא יכלו להתעמק בסרטון במעמד זה.

הצגת סרטון המסוק לשוטרים בעת חקירתם בלא שמהלך חקירתי מהותי זה תועד: חשש ממשי לזיהום העדויות

8. בדיקת מח"ש העלתה כי בעת גביית הודעותיהם של שלושת השוטרים על ידי חוקרי ימ"ר נגב, הוצג בפניהם הסרטון שצולם מהמסוק. **מהלך חקירתי זה לא תועד על ידי חוקרי ימ"ר נגב כלל** ואף לא נחשף כלל בהודעת שניים משלושת השוטרים. חשיפת הסרטון במהלך גביית הגרסה קיבלה ביטוי רק בהודעתו של השוטר בן שושן, בעוד שבהודעות השוטרים שי ורובינוב לא צוין כלל שהוצג להם הסרטון ואף לא צוינה התייחסותם לסרטון, ככל שניתנה כזו. הדבר נמסר מפיהם רק בעת מסירת הודעותיהם במח"ש. יצוין כי גם בהודעתו של הקצין מרטין במשטרה אין אינדיקציה לכך שהוצג לו הסרטון, אך הוא טען במח"ש כי למיטב זכרונו, באמת לא הוצג לו הסרטון. עוד יצוין בהקשר זה, כי גם בהודעתו של השוטר בן שושן במשטרה, ההודעה היחידה בה תועדה הצגת הסרטון, מדובר בתיעוד חסר של הסיטואציה. בהודעתו במח"ש סיפר השוטר בן שושן כי תחילה הוצג לו ע"י חוקר סרטון מצומצם, **ולאחר מכן נכנסו לחדר החקירות גם השוטר שי וחוקרו, ואז הציגו לשוטר בן שושן ולחוקרו סרטון רחב יותר**, בו נראית דמות נוספת הממוקמת גבוה יותר במעלה הציר מזו של הקצין מרטין, שעל פי חומר הראיות היה השוטר הקדמי ביותר באירוע. השוטר בן שושן מסר כי לאחר שהשוטר שי וחוקרו הציגו את הסרטון הרחב, הם עזבו את חדר החקירות. כאמור, **כניסתם של השוטר שי וחוקרו והצגת סרטון נוסף על ידם, לא הועלתה על הכתב על ידי חוקרי הימ"ר ולא נעשה כל תיעוד של מהלכים אלה בחקירה.**

יצוין כבר עתה: מדובר בהתנהלות בעייתית ביותר של חוקרי ימ"ר מנוסים, המכירים לכאורה היטב את תורת החקירה, אשר סטו בצורה גסה מנורמת חקירה ומנורמת תיעוד חקירה כאשר בחקירת השוטרים בעקבות האירוע, הם נמנעו מלתעד מהלך חקירה בסיסי בדמות הצגת הסרטון לשוטרים המעורבים באירוע ואגב כך אפשרו להם לדעת אם וכיצד הם מתועדים בו, על כל המשתמע מכך לגבי היכולת להתאים גרסה לראיה אובייקטיבית. כמו כן, נמנעו חוקרי הימ"ר מלתעד את דבר הכנסתו של השוטר שי לחקירתו של השוטר בן שושן לשם צפייה משותפת בסרטון.

9. כפועל יוצא מכל המפורט לעיל, גרסאות השוטרים במתכונת שנמסרה, נמצאו תואמות, קוהרנטיות וסדורות וככלל חוזרות על עצמן הן בזכ"דים של חוקרי השב"כ, הן בהודעות הפתוחות במשטרה והן בשתי ההודעות שמסר כל אחד מהם בפני חוקרי מח"ש.

מכל המפורט לעיל עולה כי יש יסוד סביר לחשש שהעדויות תואמו טרם בדיקת מח"ש, שחל זיהום בגביית עדויות השוטרים עד כדי פגיעה של ממש במשקל גרסאותיהם (בירור נסיבות האירוע בשטח ע"י מספר קצינים ובהם מפקד מתפ"א; עיכוב במסירת הודעות שלושה מהשוטרים עד שעות הערב; שהיית השוטרים מספר שעות יחד עד למסירת ההודעות; ובעיקר – הצגת הסרטון לשוטרים ע"י חוקרי הימ"ר במהלך גביית גרסאותיהם אגב הימנעות מתיעוד עצם הצגת הסרטונים לשוטרים ומתיעוד כתוב של התייחסות השוטרים לסרטון).

10. יצוין בצד האמור, כי בשלב מסירת הגרסה הראשונה, מסר הקצין מרטין פרט שלא נמסר בשלב זה על ידי עמיתיו, ואשר נמצאו לו תימוכין בהמשך בראיות נוספות.

11. מדובר בטענת הקצין מרטין כי בעת שהרכב חלף לידו, ובמסגרת ניסיונותיו לגרום לו לעצור, נתן מכה עם נשקו על פח הרכב. טענה זו של הקצין מרטין עלתה באופן מיידי, הן בזכ"ד שכתב רפ"ק יוסי מכלוף שתיעד תחקור ראשוני שביצע בשטח בסמוך לאחר האירוע (הגם ששם צוינה באופן כללי מכה שניתנה לרכב, ולא צוין מי הלוחם שנתן את המכה) והן בזכ"ד חקירתו של הקצין מרטין ע"י חוקרי השב"כ. ראוי לציין כי בהודעתו הראשונה של הקצין מרטין במשטרה מסר כי לאחר שסימן לרכב לעצור בצעקות ובאמצעות פנס, "הוא חלף אותי שהוא צמוד אלי ולא היה לי כל כך לאן לברוח אבל הצלחתי לזוז ממנו הצידה והנשק שלי פגע בפח של הרכב מצד ימין של הרכב". נשמע שכוונת הקצין מרטין הינה לפגיעה פאסיבית של הנשק ברכב בעת שנאלץ לזוז מדרכו, וכי מדובר בפרט שנועד להסביר עד כמה היה קרוב אליו הרכב בעת שחלף על פניו אלא שמדובר בפרשנות בלבד, הדבר לא נאמר מפורשות ע"י הקצין מרטין, וכאמור כשעלתה הטענה כבר בשטח בפני רפ"ק מכלוף ובפני חוקרי השב"כ, הובהר שמדובר על מכה אקטיבית שמטרתה לסמן בדרך נוספת לרכב לעצור. בהודעתו הראשונה במח"ש הבהיר הקצין מרטין בהקשר זה, שלאחר שסימן לרכב לעצור והרכב לא עצר, "אני ... נותן מכה על הפח של הרכב ואני נפגש במבט עם הנהג, עוד הפעם צועק לו לעצור והוא מתעלם רק מאיץ ובשנייה האחרונה אני נותן מכה עם הקנה של הנשק על הפח בחלק הימני אחורי של הרכב". טענה זו אומתה על ידי אחיינו של המנוח, אוסמה אבו אלקיעאן, ולכן ניכרים בה סימני אמת.

12. יצוין כי בהודעותיהם הראשונות במשטרה, השוטרים רובינב ושי כלל לא ציינו פרט זה, היינו שחלק מניסיונותיו של השוטר מרטין להורות לרכב לעצור, כללו גם מתן מכה עם נשקו על פח הרכב. **בהודעותיהם במח"ש לעומת זאת, מסרו שניהם את הפרט האמור מבלי לתת הסבר מספק כיצד זה שאותו פרט נשמט מהודעות שניהם במשטרה.**

13. בהקשר זה, אין מנוס מלציין את העובדה שביום 22.1.17, יום לפני שמסרו השוטרים את הודעותיהם במח"ש, במסיבת עיתונאים שערך המפכ"ל בסביבות השעה 13:00, הוא פירט, בין היתר, כי "מהרגע הראשון שהרכב יצא מהבית, השוטרים ניסו לעצור אותו. הם קראו לו לעצור, האירו בפנס, דפקו לו על החלון ועל פח האוטו". יצוין כי בבוקר אותו יום, עדכן מנהל מח"ש את המפכ"ל כי ישנה כוונה לגבות את גרסאות השוטרים.

14. יום לאחר שדברי המפכ"ל האמורים נמסרו במסגרת מסיבת עיתונאים, נגבו גרסאות השוטרים במח"ש. הפרט שעניינו דפיקה על פח האוטו, שקודם לכן עלה בגרסתו של השוטר היחיד שהעיד על עובדה זו, הופיע לראשונה בהודעותיהם של שני השוטרים הנוספים המעורבים בשלב זה באירוע, לאחר שלא סיפרו עליו בהודעותיהם במשטרה.

15. בשולי ענין זה יצוין כי פרטים נוספים על האירוע, שנמסרו באופן רשמי על ידי המשטרה ביום האירוע, התבררו בדיעבד כלא נכונים (לדוגמה ההודעה לפיה אורות הרכב היו כבויים, כאשר לא כך היה באירוע).

16. פרט לעניין דפיקת הנשק על פח הרכב שהוסיפו השוטרים על הגרסאות שמסרו בפני חוקרי הימ"ר, לא נמצאו שינויים מהותיים בין הודעותיהם במשטרה (שנמסרו לאחר צפיה בסרטון, כאמור) לבין הודעותיהם המאוחרות במח"ש.

נוכח קיומו של חשש ממשי לזיהום בחקירה בכל הנוגע לגרסאות השוטרים המעורבים, נפנה לסקירת ראיות שנאספו טרם זיהום החקירה, כמו גם לעדויות אובייקטיביות ואחרות (סרטונים), אשר ניכר כי משקלן מוגבר.

גרסאותיהם הראשוניות של השוטרים בשטח כפי שתועדו בזכ"דים שערכו רכזי שב"כ

17. הגרסאות הראשוניות של השוטרים המעורבים נגבו לראשונה עוד בשטח ע"י רכזי שירות שהגיעו למקום. מטבע הדברים מדובר בגרסאות לאקונויות באופן יחסי, שאינן מפורטות די צרכן. **עם זאת, נוכח הראשוניות של הדברים והעובדה שנמסרו במסגרתן גם פרטים מהותיים, הרי שככל שנמסר בהן פרט מהותי, יש בסיס לייחס לו משקל רב, בפרט מקום בו בשלב מאוחר יותר, לאחר זיהום בחקירה, הגרסה משתנה.**

גרסת הקצין מרטין בפני רכז שב"כ

18. הקצין מרטין מסר שבהיותו בכניסה למתחם, הבחין ברכבו של המנוח כשהוא מונע ואורותיו כבויים, עומד עם חזיתו לכיוון הלוחמים. הקצין מרטין האיר לעברו בפנס וקרא לעבר נהג הרכב לדומם מנוע. המנוח הדליק אורות ואז החל בנסיעה איטית לעבר הלוחמים. הקצין מרטין העיד שקרא לעבר נהג הרכב לעצור ואף נתן מכה עם קנה הנשק שלו בפח הרכב, אך הרכב המשיך בנסיעה ולא עצר עד אשר חלף על פני הקצין מרטין. בשלב זה הרים הקצין מרטין את נשקו במטרה לירות לעבר הרכב, אך נמנע מכך כשהבין שכל ירי שלו יגרום לדו"צ.

19. הקצין מרטין מסר עוד שהשוטר שי ביצע ירי לעבר גלגלי הרכב וכי הוא – הקצין מרטין – שמע בעצמו את קול האוויר היוצא מהגלגל. לדבריו, עם ביצוע הירי הגביר המנוח את מהירותו ונסע במורד הציר במהירות גבוהה מאוד. ככל שטענה זו מתייחסת לירי הראשוני של השוטר שי, כי אז היא נסתרת בראיה אובייקטיבית בדמות הסרטון.

20. במענה לשאלת הרכז האם חש איום מהמנוח, השיב הקצין מרטין כי המנוח לא נענה לקריאותיו ולקריאות חבריו לעצור ועל כן חשש הקצין מרטין שיפגע בחבריו המצויים במורד הציר ומשום כך גם חשב לפתוח באש לעבר המנוח.

21. במענה לשאלת הרכז האם לדעתו המנוח יכול היה לדרוס אותו ואת הלוחמים שעמו במידה והיה בוחר בכך, השיב הקצין מרטין בחיוב.

גרסת השוטר רובינוב בפני רכז שב"כ

22. השוטר רובינוב מסר שהוא היה אחרי הקצין מרטין, אשר הוביל את הכוח לעבר המתחם. עם הגיעם לכניסה למתחם, הבחין השוטר רובינוב ברכבו של המנוח מונע, כשאורותיו כבויים, והוא עומד עם חזיתו לכיוון הלוחמים. השוטר רובינוב צעק לעבר המנוח "משטרה" וקרא לו לדומם מנוע.

23. המנוח הדליק את אורות הרכב ואז החל בנסיעה איטית לעבר הלוחמים. השוטר רובינוב רצה לבצע ירי לעבר הרכב אך לא עשה כן, מחשש לדו"צ (יצוין כי בדו"ח נרשם בטעות "רועי" במקום שמו של השוטר רובינוב – מ.פ.).

24. השוטר רובינוב מסר כי לוחם נוסף שהיה בכוח ביצע ירי לעבר גלגלי הרכב.

גרסת השוטר שי משילקאר בפני רכז שב"כ

25. ראשית תיאר השוטר שי אירוע במהלכו רכב בצבע סגול-חציל נסע לעבר הכוח בצורה מאיימת ולכן דרך את נשקו וכיוון אותו לעבר נהגו. משום כך הרכב מיד עצר במקום וכוחות אחרים טיפלו בו וככל הנראה עצרו אותו. על פי הערת רכז שב"כ, משלב זה היה השוטר שי עם נשק דרוך (כדור בקנה) ובדריכות מבצעית.

26. השוטר שי נע אחרי הקצין מרטין, שהוביל את הכוח לעבר המתחם. עם הגיעם לכניסה למתחם הבחין ברכבו של המנוח מונע, כשאורותיו כבויים, והוא עומד עם חזיתו לכיוון הלוחמים. השוטר שי האיר לעבר המנוח בפנס וקרא לו לדומם מנוע.

27. המנוח הדליק את אורות הרכב ואז החל בנסיעה איטית לעבר הלוחמים. השוטר שי הרים את נשקו וביצע ירי מדויק לעבר הגלגלים על מנת לעצור את הרכב.

28. השוטר שי "ציין ביוזמתו" כי בשלב בו היה במגע עם הרכב וביצע ירי לעברו, לא הרגיש סכנה מיידידת לחייו או לחיי חבריו, מפני שאז היה יורה לעבר הנהג המנוח במטרה להורגו. השוטר שי הסביר שביצע את הירי מאחר והנהג לא נענה לקריאותיהם לעצור והשוטר שי חשש כי הרכב יפגע בלוחמים הנוספים שהיו בדרכם אל המתחם.

29. השוטר שי הבהיר כי המנוח יכול היה לדרוס אותם או אחרים עת אלה טיפסו במעלה הציר לעבר המתחם, אך הוא לא עשה כן מסיבותיו.

הודעות בני משפחה ופעילים, אשר עלו בקנה אחד עם פרטים מגרסאות השוטרים – ובשל כך משקלן הלכאורי מוגבר

30. הפעיל אוריאל איזנר שנכח במקום, מסר שהבחין ברכב מתחיל לנסוע במורד מכיוון הבתים, המשטרה התקרבה להיכן שנסע הרכב והיו הרבה צעקות. עד זה אף תיאר ששמע מישהו צועק "עצור" טרם החלו היריות. כשהרכב היה באמצע הציר, נשמעו מעט יריות. לאחר מכן הרכב האיץ במורד הציר ואז נשמעו הרבה יריות.

31. בהודעתו של נאגח אבו אלקיעאן, בן דודו וגיסו של המנוח, מסר שראשית שמע דפיקות על הרכב ו-3-5 יריות בודדות וכי צרור היריות שנורו לעברו, נורו לאחר שכבר החל בנסיעה מהירה.

32. עדות משמעותית בהקשר זה הינה הודעת אחיינו של המנוח, אוסאמה אבו אלקיעאן, שעזר למנוח להעמיס את הציוד מביתו לרכבו בסמוך לפני האירוע והיה הקרוב ביותר לזירת ההתרחשות פרט לשוטרים. מגרסתו עלה כי כשהמנוח החל בנסיעה איטית עם רכבו, הבחין בשוטר עומד ממש בכניסה למתחם. לדבריו הבחין בשוטר נותן מכה עם נשקו בחלקו האחורי ימני של רכבו של המנוח וגם שמע אותו צועק, ורק שניות לאחר מכן שמע ירי, שלא בוצע על ידי השוטר שאותו ראה. בעקבות הירי נבהל האחייין ונמלט מהמקום, מבלי שראה את המשך האירוע.

גרסת השוטר יצחק בן שושן – היורה השני

33. יודגש: השוטר בן שושן לא תוחקר על ידי רכז שב"כ בשטח בסמוך לאחר האירוע ועל כן אין בעניינו גרסה מוקדמת להשוואה. גרסתו של שוטר זה נגבתה לאחר שחל לכאורה זיהום בראיות, ולאחר שאישר כי גם הוא צפה בסרטון טרם נחקר. בצד האמור, שוטר זה מזהה את עצמו בסרטון כמי שפתח באש (אחרי הירי של השוטר שי), דמותו מתועדת לכאורה בראיה אובייקטיבית, ולכן ניתן להשוות את גרסתו ולקבוע ממצאים לגבי אמת ושקר בתוכנה.

34. מאחר שעל פני הדברים, תיאורו של השוטר בן שושן אינו עולה בקנה אחד עם מכלול הנצפה בסרטון, ומאחר שהוא לא תוחקר בשטח, צפה בסרטון ונחשף לזיהום ראיתי, יש קושי לתת משקל לפרטים בגרסתו שאינם מאומתים בסרטון (לכל הפחות בכל הנוגע לנקודה על ציר הזמן שבה האיץ הרכב, לכיוון אליו ירה, ולפרטים אחרים), הגם שלא ניתן בהכרח לשלול אותם.

להלן פרטי הדברים שמסר:

35. מגרסת השוטר בן שושן עולה כי הוא היה היורה השני באירוע אחרי השוטר שי, והוא הינו השוטר אליו התייחס השוטר שי לראשונה בהודעתו במח"ש עת ציין כי ראה שוטר מסוים יורה לעבר הרכב בטרם נראו

הבזקי ירי רבים מצד מספר שוטרים. גרסת השוטר בן שושן חזרה על עצמה הן בהודעתו הראשונה במשטרה והן בהודעותיו המאוחרות במח"ש.

36. השוטר בן שושן תיאר שמעט לפני שהגיע לצומת הצירים, שמע את הקצין מרטין צועק ללוחמיו ללכת אחריו, וראה את הקצין מרטין מתחיל לעלות שמאלה במעלה הציר ואחריו עוד שוטרים. השוטר בן שושן גם הוא החל לעלות בעלייה, וציין כי "לקחתי טיפה שמאלה מהשביל", היינו שלא הלך על הציר ממש (בן שושן במשטרה, ש' 21-23; בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 66-67, ש' 76). כמו כן תיאר כי הפנס שעל נשקו היה דלוק (בן שושן במשטרה, ש' 72; בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 58; בן שושן במח"ש, 24.1.17, סוף עמ' 1 – תחילת עמ' 2).

37. בשלב כלשהו במהלך עלייתו לעבר המתחם, כאשר השוטרים שלפניו כבר נמצאים בסמוך לכניסה למתחם ומרוחקים כ-20 מ' ממנו, הבחין השוטר בן שושן בפנסי רכב שטח לבן, שמע את המנוע פועל ומתחיל להאיץ, שמע מישהו אומר "עצור" לנהג הרכב ולאחר מכן שמע יריות לעבר הרכב (בן שושן במשטרה, ש' 25-27). בהודעותיו במח"ש, פרטי הגרסה היו מעט שונים, כאשר השוטר בן שושן אמר ששמע רעשים של צעקות, שאינו יודע מהיכן הגיעו ולפתע שמע מטח של יריות, ורק לאחריהם ראה את פנסי הרכב, כשהיה במרחק של 10-15 מ' ממנו. זאת בעוד שבמשטרה תיאר שראשית ראה את פנסי הרכב, שנית ששמע מפורשות את המילה "עצור" ולא רק "רעשים של צעקות", ובאשר לירי טען בהודעתו במשטרה כי שמע ירי לעבר הרכב, פרט שלא חזר עליו בהודעותיו במח"ש, שבהן סיפר שראה את פנסי הרכב רק לאחר ששמע את הצעקות והיריות ולא ידע בוודאות כי הירי ששמע היה לעבר הרכב (בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 77, ש' 159-161). במענה לשאלה כיצד יתכן שלפתע הבחין ברכב ולא ראה אותו קודם, ביקש להזכיר כי היה באמצע עליה קשה, בציר לא סלול, ועל כן יתכן שהסתכל על הרצפה. רק לאחר ששמע את הירי הרים את ראשו והחל לסרוק את האזור כדי להבין מהיכן מגיע הירי, ואז ראה לראשונה את פנסי הרכב (בן שושן במח"ש, 24.1.17, תחילת עמ' 2).

38. בעקבות כל האמור לעיל, דרך השוטר בן שושן את נשקו, ומיד לאחר מכן, כאשר ראה את הרכב דוהר בירידה (דברים אלה נסתרים במפגעי בסרטון, ממנו עולה כי הרכב המשיך בנסיעה איטית בשלב בו חלף על פני השוטר בן שושן) ולא עוצר, הרגיש סכנה ממשית ומוחשית לו ולחבריו (בן שושן במשטרה, ש' 28). בהודעתו במח"ש הבהיר כי אותו עצמו הרכב לא סיכן שכן כאמור היה בצדי הציר, אבל בנסיבות שנוצרו, לאחר ששמע צעקות וירי לעבר הרכב, כאשר לא ידוע לו אם הרכב כבר דרס מישהו שמצוי לפניו במעלה הציר, הרי שיש באפשרות הרכב לסטות ימינה לכיוונו, ואף אם לא יסטה וימשיך ישר, יסכן הרכב את הכוח שנמצא בעלייה או בצומת שבתחילת הציר (בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 84-87). כיוון שבהודעתו במח"ש עלה כי השוטר בן שושן לא ידע בוודאות שהירי ששמע בוצע לעבר הרכב, נטען בפניו שלקח סיכון כי הוא יורה לעבר רכב שאינו מהווה סכנה. השוטר בן שושן דחה הנחה זו משום שלשיטתו, גם אם הירי ששמע קודם לכן לא בוצע לעבר הרכב, עדיין הוא ראה רכב שסיכן את השוטרים באופן שהצדיק ירי על מנת לעוצרו, היינו לכיוון הגלגלים בלבד.

39. עוד יצוין, כי בניסיון להבין את הנסיבות כפי שחווה אותן השוטר בן שושן, נשאל האחרון בנוגע לטענתו, לפיה כבר בשלב הראשוני ראה את הרכב נוסע במהירות. השוטר בן שושן לא נקב במהירות בה נסע הרכב, אך הבהיר כי לשיטתו לא מדובר היה בנהיגה רגילה של רכב בחשיכה ובציר משובש ולא סלול. טענתו היא שהרכב נסע במהירות שאינה סבירה בתנאי השטח (בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 200-203; 211; בן שושן במח"ש, 24.1.17, סוף עמ' 5).

40. לכן, בשלב שבו הרכב היה במקביל אליו, ביצע ירי מהיר של מספר כדורים לעבר הגלגל הימני הקדמי בלבד, מבלי לירות לעבר הנהג, במטרה יחידה להביא לעצירת הרכב. במענה לשאלה מדוע לא ירה באוויר, השיב שזאת משום שכבר בוצע ירי קודם לכן, שנועד להזהיר את הרכב ולהורות לו על עצירה. בנוסף, סבר שאם היה יורה באוויר, לא היה מספיק לירות אל הגלגלים (בן שושן במח"ש, 24.1.17, עמ' 6).

41. השוטר בן שושן המשיך ותיאר שבעקבות הירי שביצע לעבר הגלגלים, שמע את יציאת האוויר מהגלגל. על אף הירי והפגיעה בגלגל, שלשיטת השוטר בן שושן חייבה נסיעה זהירה אף יותר מצד הנהג, בוודאי לאור החשיכה והציר הבעייתי ונוכחותם הברורה של שוטרים נושאי פנסים על הציר, הרכב לא עצר מנסיעתו והמשיך בדחירתו (בהודעתו השנייה במח"ש הוסיף כי הרכב אף האיץ בשלב זה) לעבר צומת הצירים והשוטרים שבה (הודעת בן שושן במשטרה, ש' 28-30; בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 87-90, 102-103; בן שושן במח"ש, 24.1.17, עמ' 4).

42. בדרכו של הרכב מטה לעבר צומת הצירים, הבחין השוטר בן שושן כי הרכב עלה על תלולית קטנה שהקפיצה אותו, אז "שבר" את ההגה חזק ימינה ודהר לעבר קבוצת שוטרים שהייתה על השביל, לשיטת השוטר בן שושן בכוונה ברורה לדרוס כמה שיותר מהם. השוטר בן שושן החל בריצה מטה, שבמהלכה נפל וכשהתרומם, ראה את הרכב פוגע בשני לוחמים. אז השוטר בן שושן, שהינו קלע כזכור, ביצע ירי נוסף לעבר הרכב, כאשר עתה ביצע ירי מדויק, בין כוונות, לכיוון החלון הימני אחורי של הרכב שדרכו זיהה את כיסא הנהג, במטרה לפגוע במרכז המסה שלו. לטענת השוטר בן שושן במשטרה, זיהה פגיעות ברכב. בהודעתו במח"ש הבהיר שאינו יודע אם פגע בנהג. לאחר מטח אחד הפסיק השוטר בן שושן לירות וראה רכב משטרתי מתנגש ברכב הדורס ועוצר אותו (בן שושן במשטרה, ש' 30-36; בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 105-113).

43. השוטר בן שושן תיאר כי כאשר פרק את נשקו בתום האירוע, מצא שבמחסניתו נותרו 4 כדורים, וכיוון שבשגרה טעונה מחסניתו ב-29 כדורים, משמע ירה 24 כדורים לעבר הרכב (כדור נוסף ירה בשלב מאוחר יותר באוויר לעבר קבוצת מפגינים שלא התרחקה למשמע הוראותיו, אך ירי זה אינו מענייננו) (בן שושן במשטרה, ש' 48-49; בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 146-148).

44. יצוין כי השוטר בן שושן אישר שראה את סרטון המסוק עוד קודם למסירת הודעתו הראשונה במשטרה. בעת שהוצג לו במעמד גביית ההודעה במשטרה, אישר כי הוא השוטר הנראה בסרטון, באמצע הציר לערך, מבצע ירי לעבר הרכב. הנ"ל הבהיר כי הירי המתועד הוא הירי שביצע לעבר הגלגל הקדמי ימני של הרכב (בן שושן במשטרה, ש' 56-58). גם בהודעתו הראשונה במח"ש אישר השוטר בן שושן שזיהה את עצמו כשוטר הנראה יורה בסרטון המסוק, מן הטעם שמיקום הדמות בסרטון, והזווית בה היא מבצעת את הירי לעבר הרכב, תואמת את המיקום בו עמד ואת הזווית בה ירה לעבר גלגלי הרכב (בן שושן במח"ש, 23.1.17, ש' 231-242).

45. לא ניתן בנסיבות העניין לשלול שהירי שביצע השוטר בן שושן, אשר שמע את הירי שביצע השוטר שי וחש סכנה לחייו או לחיי חבריו, היה ירי תכליתי לעבר המנוח, כל זאת בחסות העלטה והבלבול הרב ששרר בזירה. בנסיבות אלה, אין לשלול כי לאחר מכן העצים בן שושן את הדברים בעדותו כדי להצדיק את פעולתו. בד בבד, בהעדר כל יכולת לקבוע מתי נפגע הנהג המנוח או לקבוע ממצא חד ערכי אחר על יסוד הממצאים הפורנזיים והפתולוגיים, לא ניתן לשלול גם את גרסת השוטר בן שושן לפיה ירה בשלב הראשון רק לכיוון גלגלי הרכב, כדבריו.

סרטונים:

46. במהלך הבדיקה נאספו ראיות אובייקטיביות בדמות סרטון מצלמה טרמית ממסוק משטרתי וסרטוני מצלמות Go-Pro שנשאו על גופם שני לוחמי מתפ"א, ראיות שהן מטבע הדברים בעלות משקל רב מאוד.

סרטון מצלמה טרמית ממסוק משטרתי:

47. כבר בשלב זה ראוי לציין כי מחומר הראיות עולה שמצלמת המסוק לא תיעדה את האירוע מתחילתו. נגבתה הודעתו של מפעיל המצלמה והנ"ל הבהיר כי, בהתאם לנראה בסרטון, משימת המסוק הייתה לתעד את השטח בכללותו ולזהות אירועים חריגים. רק לאחר שזוהה אירוע חריג, כיוון את מצלמת המסוק לעברו. גם מצפייה

בסרטון עצמו, ומהעובדה שתיעוד האירוע הרלוונטי מתחיל בכך שהרכב נראה נוסע ואחריו רצים מספר שוטרים, עולה שחלקו הראשון של האירוע, שגרם לשוטרים לרוץ אחרי הרכב, לא תועד בסרטון.

48. אם כן, כאמור, בתחילתו של הסרטון נראה רכב נוסע במהירות איטית, בירידה בציר תנועה לא סלול, שבצדו מצויות דמויות (שאינן חולק כי מדובר בלוחמי מתפ"א שהיו בדרכם במעלה הציר לעבר המתחם). שלוש דמויות נראות רצות אחרי הרכב מכיוון הגעתו (מחומר הראיות עולה כי הדמות הראשונה במעלה הציר הינה דמותו של הקצין מרטין, לאחריה השוטר משה רובינוב והשלישי בסדר העלייה הוא השוטר שי). יצוין כי בעת שתועדו בסרטון, שלוש הדמויות נראות כשהן אינן במרכז הציר אם כי ניתן לזהות על פי מיקום הדמות הגבוהה ביותר כי דמויות אלו מגיעות מאזור קרוב יותר למרכז הציר מאשר קבוצת הדמויות הנראית בהמשך הדרך עולה במעלה הציר (באופן התואם את גרסת הקצין מרטין, לפיה בקצה הציר, על מנת להיכנס למתחם, צריך היה להגיע למרכז הציר כדי להיכנס בפתח שבגדר הרשת).

49. דמות רביעית (שעל פי חומר הראיות הינה דמותו של השוטר בן שושן), המצויה במחצית הדרך ועומדת בצדו השמאלי של הציר כך שהיא מרוחקת מספר מטרים מהרכב, נראית יורה 3 יריות לעבר הרכב, כאשר הרכב עודנו בנסיעה לכיוונה וטרם חלף על פניה. עם המשך נסיעתו של הרכב ולאחר שחלף על פני הדמות, נראית הדמות יורה לעבר הרכב 1-3 כדורים נוספים (איכות סרטון המסוק בשלב זה אינה גבוהה והדעות חלוקות באשר למספר היריות).

50. בסמוך לאחר הירי שבוצע על ידי השוטר בן שושן, נראה שהרכב מאיץ, מגיע להצטלבות צירים (להלן: "הצומת"), ופוגע בקבוצת שוטרים. לאחר הפגיעה נראה הרכב ממשיך בנסיעתו עם סטייה קלה ימינה ולאחריה המשך נסיעה ימינה, בסיומה נראה שהרכב מתחיל לעלות על תלולית ומגיע לעצירה או כמעט עצירה מוחלטת. בשלב זה, כשהרכב הפוגע כבר במהירות שנראית אפסית, מגיע רכב שנוגח בו לווידוא עצירה מוחלטת.

סרטון מצלמת ה-Go-Pro של השוטר נחום גומעה:

51. תיעוד חלקי נוסף של האירוע נקלט במצלמת Go-Pro שנשא לוחם מתפ"א נחום גומעה (להלן: "השוטר נחום"). השוטר נחום אינו ממוקם על הציר הרלוונטי לאירוע או אף בסמוך לו אלא היה מעורב בטיפול במפגינים שביקשו למחות נגד הפינוי וההריסה. במצלמתו נקלטו אורות הרכב הפוגע (לראשונה במונה 02:31) כשהוא מגיע מכיוון הציר הרלוונטי לאירוע. בסמוך לאחר שנראים לראשונה אורות הרכב, במונה 02:36, נשמעות 3 יריות ראשונות. במונה 02:40 נשמעות 4 יריות נוספות. במונה 02:42 נשמעות כ-2 יריות. במונה 02:43 עוד 3 יריות ומיד לאחריהן מטח יריות. יצוין שקשה לאמוד את מהירות הנסיעה של הרכב בשלב זה על פי הנראה בסרטון זה.

52. לאחר מכן נראה שהשוטר המצלם מספיק לחצות את הצומת כך שהוא ממוקם מימין לציר שממנו מגיע הרכב הפוגע ועל כן מצלם את צדו השמאלי של הרכב כאשר הוא מגיע במהירות רבה אל הצומת. עם הגעתו אל הצומת נראה הרכב סוטה ימינה, "קופץ" מעל תשתית לקויה ובסמוך לאחר מכן נראה כי הרכב נעצר ונשמעת צפירה ארוכה ואחידה.

53. בשלב זה מתחיל השוטר נחום לרוץ לעבר הרכב ונשמעות קריאות "חדל, חדל".

54. יצוין כי מסרטון זה עולה שבשעת האירוע עדיין הייתה חשיכה כמעט מוחלטת.

סרטון מצלמת ה-Go-Pro של השוטר דניאל טוויל:

55. לוחם נוסף שנשא מצלמת Go-Pro הינו דניאל טוויל. במצלמה זו לא נראה דבר רלוונטי לאירוע אך גם היא תיעדה בשמע את היריות. במונה 01:12 נשמעו לראשונה 3 יריות. במונה 01:15 נשמעו 4 יריות נוספות. הדעות חלוקות באשר לירייה בודדת נוספת בשלב זה. במונה 01:18 נשמעו עוד 3 יריות ומתחילות צעקות "ירי" ו"ירי למעלה". במונה 01:26 מתחיל המטח המאסיבי. במונה 01:30 נשמעת צפירת הרכב המעידה על סיום האירוע אם כי יש לציין שגם לאחריה נשמעות עוד יריות רבות.

56. אמנם, אין זהות מוחלטת בין היריות הנשמעות בשני הסרטונים וגם לא זהות בפערי הזמנים שבין מטח למטח ועם זאת, בהתחשב בכך שלא ידוע היכן בדיוק עמד כל אחד מהשוטרים המצלמים ומה היכולת של מצלמתו לקלוט את כל המתרחש, ובהתחשב בכך שההאזנה לשני הסרטונים לא נעשתה באמצעים מיוחדים, אזי נראה כי ככלל הסרטונים מתעדים התרחשות דומה בכל הנוגע לירי שבוצע באירוע, היינו בתחילה 4 מטחים של מספר יריות בודדות כל אחד, בהפרש של שניות ספורות האחד מהשני, ולאחריהן ירי מאסיבי. בנוסף יצוין כי הירי הראשון, שהוא המשמעותי ביותר באירוע, זהה בשני הסרטונים (בשני הסרטונים נשמעות תחילה 3 יריות וכ-3-4 שניות לאחר מכן נשמעות עוד 4 יריות).

עיקר ממצאי העובדה לגבי ליבת האירוע:

57. מהצלבת גרסאותיהם הראשוניות של שלושת השוטרים, אשר נגבו טרם זיהומן, בעדויות אובייקטיביות, ניתן לסכם את השתלשלות הדברים במישור העובדתי כך:

א. רכבו של המנוח עמד בסמוך לביתו, לאחר שהמנוח העמיס על הרכב ציוד שפינה מהבית, וזאת כשמנועו פועל, חלונותיו מוגפים, המנוח יושב מאחורי כיסא הנהג ואורות הרכב כבויים.

ב. הקצין מרטין האיר לעבר הרכב בפנס וקרא לעבר נהג הרכב לדומם מנוע.

ג. המנוח (אשר אין לדעת אם שמע את קריאות השוטר אם לאו) הדליק את אורות הרכב והחל בנסיעה איטית על הציר עליו נעו אותה עת הלוחמים.

ד. הקצין מרטין קרא לעבר נהג הרכב לעצור ואף נתן מכה עם קנה הנשק שלו בפח הרכב.

ה. גם השוטר רובינוב קרא לעבר נהג הרכב לעצור.

ו. לאחר שהרכב חולף את השוטרים מרטין ורובינוב ומתקרב לשוטר שי, למרות ששוטר זה לא חש באותו רגע סכנה לחייו או לחיי חבריו הסמוכים אליו, הוא מחליט לפתוח באש לעבר הרכב (לדבריו הירי מתבצע לעבר גלגלי הרכב).

ז. השוטר שי הסביר שביצע את הירי מאחר והנהג לא נענה לקריאותיהם לעצור ועל כן חשש כי הרכב יפגע בלוחמים הנוספים שהיו בדרכם אל המתחם.

ח. הצמיגים נפגעו מהירי והאוויר החל להתרוקן מהם בשריקה.

ט. הרכב הנהוג בידי המנוח המשיך בנסיעה איטית והתקרב לשוטר בן שושן שהיה לצד השביל, לא על ציר נסיעת הרכב.

י. השוטר בן שושן אשר שמע לפתע את הירי שביצע השוטר שי, הבחין באורות הרכב הנוסע בציר ולמרות שהרכב לא סיכן אותו עצמו, לשמע קולות הירי ולמראה אורות הרכב, הוא חשש לדבריו לחיי חבריו המצויים במורד השביל.

יא. השוטר בן שושן מבצע מטח ירי של מספר יריות לעבר הרכב (לטענתו הוא ירה בשלב זה לעבר הגלגלים בלבד. לא ניתן לשלול או לאמת טענה זו בממצאים הפורנזיים ואין לדעת אם המנוח נפגע מירי זה אם לאו).

יב. בניגוד לדברי השוטר בן שושן שתיאר נסיעה מהירה של הרכב בשלב שקדם לירי, מהסרטון עולה במובהק שבשלב בו הרכב חולף על פני בן שושן הפותח באש לעברו, הוא עודנו נוסע בנסיעה איטית.

יג. רק לאחר שהרכב חולף באיטיות על פני השוטר בן שושן ולאחר שבן שושן מבצע ירי לעבר הרכב (כאמור, עקב משקלה המוגבל של גרסתו, אין לדעת לאן כיוון בן שושן; אין לדעת אם המנוח נפגע בשלב זה מהירי או רק נבהל כשזיהה את בן שושן פותח באש לעברו, או איבד שליטה על הרכב שצמיגיו נוקבו לכאורה עוד בשלב מוקדם, בירי של השוטר שי), הרכב מאיץ באופן פתאומי, גולש במהירות רבה במורד השביל לצומת שבילים, סוטה ימינה ופוגע בשוטרים (בשלב זה נשמעים קולות ירי רבים), ואז הרכב "קופץ" מעל תשתית לקויה ובסמוך לאחר מכן נעצר ונשמעת צפירה ארוכה ואחידה.

יד. בשלב זה, כשהרכב כבר במהירות שנראית אפסית, מגיע רכב משטרה שנוגח בו לוידוא עצירה מוחלטת.

עד כאן עיקר ממצאי העובדה בכל הנוגע להשתלשלות האירוע.

בהמשך חוות הדעת תפורטנה ראיות נוספות שנאספו במהלך הבדיקה. יודגש כבר עתה כי גם לאחר ניתוחן ועיבודן של ראיות רבות אלה, ובכללן עדויות מומחים, לא נמצא דבר שיש בו כדי לשנות ממצאי העובדה העיקריים, המפורטים לעיל.

התייחסות מומחי ראייה דיגיטלית לסרטונים:

58. תחילה הובא סרטון מצלמת המסוק בפני פרופ' שי אבידן, פרופ' להנדסת חשמל באוניברסיטת ת"א, המתמחה בעיבוד תמונה וראייה ממוחשבת ועוסק בתחום כ-30 שנה. מחישובים שערך מצא כי בעת ביצוע הירי היה השוטר בן שושן מרוחק מהרכב תחילה כ-8 מ' (בעת שנראה הרשף הראשון), לאחר מכן כ-5.5 מ' (בעת שנראים הרשפים השני והשלישי) ולבסוף כ-6 מ' (בעת שנראה הרשף הרביעי).

59. בכל הנוגע למהירות נסיעת הרכב בעת הפגיעה בשוטרים, על פי חישובים קבע המומחה כי מהירות נסיעת הרכב עמדה על 22 קמ"ש. ראשית אותר הפריים שתיעד את הפגיעה בשוטרים כפריים 209. לאחר מכן נמדד המרחק בין הרכב לבין נקודה זו, כפי שנראה בפריים 169. נמצא כי המרחק עמד על 19 מ'. על פי נתונים שנמסרו מהיחידה האווירית המשטרתית בכל הנוגע לקצב הפריימים (12 פריימים בשנייה), עלה כי בין פריים 169 לפריים 209 (פער של 40 פריימים) חלפו כ-3 שניות (12:40=3.33). מכאן שהרכב עבר 19 מ' ב-3 שניות, מהירות השקולה ל-22 קמ"ש. המומחה ציין כי מהירות זו נכונה בהנחה שהרכב נסע במהירות קבועה ועוד ציין כי אין באפשרותו לקבוע האם הרכב האיץ במהלך נסיעתו.

60. מספר ימים לאחר מכן, ולאחר שצפה המומחה בסרטון מצלמת ה-Go-Pro, בו נראה הרכב נוסע במהירות רבה, בדק פרופ' אבידן פעם נוספת את הסרטון, ומצא כי מספר הפריימים בשנייה כפול מזה שנמסר על ידי היחידה האווירית המשטרתית, ומכאן הגיע למסקנה כי מהירות הרכב כפולה מכפי שקבע, היינו עומדת על כ-40 קמ"ש בעת הפגיעה בשוטרים.

61. סרטון מצלמת המסוק וסרטון מצלמת ה-Go-Pro הועברו גם לעיונו של פרופ' יוסי קלר מהפקולטה להנדסה באוניברסיטת בר אילן, העוסק בתחום הראייה הממוחשבת מזה כ-25 שנה. הנ"ל ערך חישובים לקביעת מהירות רכבו של המנוח במקטעים שונים של האירוע וזאת בשתי שיטות חישוב שונות שהובילו לממצאים דומים. לפי שתי השיטות, המהירות הממוצעת של הרכב לאורך מקטע הנסיעה שבו הוא חולף על פני דבוקת השוטרים הראשונה (הכוללת את השוטר בן שושן) הייתה בין 10 ל-12 קמ"ש כאשר שיאה, בסוף המקטע, הוא בין 20 ל-22 קמ"ש. בסיכום חוות דעתו נקבע, ראשית, כי הירי הראשון לעבר הרכב בוצע טרם נקלט הרכב בעדשת סרטון המסוק, ובכך אישש את ההנחה שפורטה כבר לעיל, כי האירוע החל טרם החל המסוק לתעד

אותו. בכל הנוגע למהירות רכבו של המנוח נמצא כי בשלב הראשוני של האירוע, בעת הירי הראשון, הייתה מהירותו המוערכת של הרכב כ-10 קמ"ש, וזו הגיעה עד למהירות מוערכת של כ-20 קמ"ש במהלך המקטע בו חלף הרכב על פני דבוקת השוטרים הראשונה. באשר למהירות הרכב בעת הפגיעה בשוטרים, זו הגיעה לכ-45 קמ"ש, בתאוצה של כ-3.5 מ' לשנייה בריבוע. נתונים אלו דומים לנתונים שמסר פרופ' אבידן.

62. יצוין כי לאחר שמסר פרופ' קלר את חוות דעתו, אותר ונתפס סרטון נוסף של ערוץ הטלוויזיה אל ג'זירה. לאחר בחינת הסרטון הנוסף מצא פרופ' קלר כי גם בו עולים נתונים דומים בכל הנוגע למהירות הרכב במקטע המתועד בסרטון.

חוות דעת מומחה ראש מעבדה ניידת וחוות דעת מומחה מעבדת נשק:

63. תרמילים המצביעים על הירי שביצעו השוטרים: נתפסו נשקיהם של השוטרים שי וכן שושן, שעל פי עדותם שימשו אותם לירי באירוע, מדובר בנשק מסוג M-16. בחוות הדעת פורטו נתונים המלמדים על ביצוע ירי מצד השוטרים שי וכן שושן במעלה ובאמצע הציר בהתאמה (הימצאות תרמילי תחמושת 5.56 מ"מ במעלה הציר, ששויוכו לנשקו של השוטר שי ובאמצע הציר ששויוכו לנשקו של השוטר בן שושן); תוארו פגיעות קליעים בחלקו התחתון של הרכב ומסקנת חוות הדעת אף הייתה כי בוצע ירי לעבר חלקו התחתון של הרכב; וצוינה הימצאות קילופי צבע ושברי פלסטיק, המתאימה בין היתר לפגיעת קליעים, בחלקו התחתון של הציר בלבד, מבלי שממצאים דומים התגלו באזורים בהם לטענת השוטרים שי וכן שושן בוצע על ידם ירי לעבר גלגלי הרכב בלבד. בהבהרה שנתבקשה מראש המעבדה הניידת, הוא אישר כי מעבר קליעים בחלקי רכב עשויים מתכת עשוי לגרום, ואף גורם לא אחת, לקילוף הצבע באזור מעבר/פגיעת הקליע. עם זאת יודגש, כי בהתאם לחוות דעת המומחה, אין בהיעדר ממצאים בדמות קילופי צבע במעלה הציר כדי לשלול מניה וביה אפשרות לפגיעת קליע בגוף הרכב בשלב מוקדם יותר במעלה הציר.

64. בחוות דעת המעבדה הניידת צוין ממצא נוסף, בדמות שני חורים בשרוול מעילו של המנוח. אין התייחסות בחוות הדעת למקור החורים ולא צוין כי מדובר בחורי פגיעת קליע. פניה למעבדת סימנים העלתה כי לא ניתן להשלים חקירה בהיבט זה עד ליום 1.9.17 וכן נמסר כי במקרים בהם עבר קליע טווח נוסף, ובמקרה זה גוף הרכב/החלון דרכם עבר הקליע טרם פגע במעילו של המנוח (ככל שאכן מקורם של החורים במעיל בפגיעת קליע), ככלל לא תינתן חוות דעת (מזכר רלו"ו). לאור השיהוי הצפוי הוחלט להימנע מעיכוב גיבוש חווה"ד, מה גם שאין יסוד להעריך כי בירור נוסף זה יתרום מידע מהותי.

נוסף לכל האמור, ראויים לציון מספר נתונים נוספים, הגם שנראה כי גם אלה אינם מעלים ואינם מורידים לעניין עיקר ממצאי העובדה כפי שפורטו

65. שוטרים נוספים שהיו באירוע היו חמושים בכלי נשק שונים, בהם רובים מסוג M-16 ואקדחים (בין כלי הנשק שנתפשו היו אקדחים בקליבר 9 מ"מ).

66. פרט לתרמילי התחמושת שצוינו לעיל, נמצאו לאורך הציר, הן במעלה הציר והן באמצעו, הן בצדו השמאלי היכן שהיו השוטרים והן בצדו הימני, כדורי תחמושת 9 מ"מ. מדובר בכדורים חיים, להבדיל מתרמילים שנורו. גרסאות ארבעת השוטרים אינן מספקות הסבר להימצאותם של כדורים אלו, אך ממילא אין בהימצאות כדורים, בשונה מתרמילים, כדי להצביע על ביצוע ירי ולכן נראה כי הימצאותם בשטח אינה רלוונטית להבנת האירוע. כמו כן נמצאו תרמילים שונים בתחתית הציר ובסמוך לצומת הצירים, שהינם תוצאה של הירי המאסיבי שבוצע לעבר הרכב לאחר שכבר האיץ ועל כן אינם רלוונטיים לענייננו.

67. פגיעות קליעים ברכבו של המנוח: פרט לפגיעות בחלקו התחתון של הרכב שפורטו כבר, נמצאו עוד כ-14 פגיעות גבוהות ברכב. חלקן מלפנים לאחור וחלקן מלפנים, חלקן מלמעלה למטה וחלקן מלמטה למעלה

ומיעוטן בקירוב במקביל לקרקע. מרביתן פגעו בדופן הימנית של הרכב ומיעוטן בחלקו הקדמי ובחלקו האחורי. לא ניתן ללמוד מפגיעות אלו דבר, לאור העובדה שלאורך האירוע, בשלביו השונים, בוצע לעבר הרכב ירי מצד שוטרים שונים, שעמדו במקומות שונים, ושירו כאשר הרכב היה בגובה שונה ביחס אליהם (שכן גם לאחר שסיים הרכב את הירידה התלולה בציר, היה שלב בו קפץ על תלולית, לאחר מכן "נחת" ולבסוף עלה על תלולית נוספת בסמוך לפני עצירתו הסופית). כך לדוגמא, הקצין רועי עמיחי, שהיה בחלקו התחתון של הציר, העיד שירה לעבר הרכב הן לפני שהרכב חלף על פניו, הן כשהיה הרכב במקביל אליו והן לאחר שהרכב חלף על פניו וכבר נעצר, שכן עדיין לא היה משוכנע שהנהג אינו מהווה עוד סכנה ושאינו בכוונתו לשלב להילוך אחורי ולהמשיך לפגוע בשוטרים. על פי חוות הדעת של מעבדת הנשק, קליע שנמצא בחלקה האחורי של משענת הראש הימנית קדמית ברכב, נורה מאקדחו של הקצין רועי עמיחי. כיוון הפגיעה מלמד על כך שהינה ככל הנראה תוצאה של הירי האחרון שביצע הקצין רועי עמיחי, בעומדו מאחורי הרכב. כמו כן נמצא חלק ממעטפת קליע על רצפת הרכב, למרגלות המושב האחורי מצד שמאל, שגם הוא מיוחס לנשקו של הקצין רועי עמיחי ושלגביו לא ניתן לדעת מאיזה שלב ירי הוא. אם כן, הירי המאסיבי שבוצע לעבר הרכב מצד מספר שוטרים ומכיוונים שונים, לאחר שהגיע לאזור צומת הצירים, הופך את מרבית ממצאי הפגיעות ברכב לכאלה שלא ניתן לבסס עליהם מסקנה כלשהי.

חוות דעת מומחה – ד"ר מאיה פורמן מהמכון לרפואה משפטית+מענה לשאלות הבהרה

68. בגופו של המנוח לא נמצאו קליעים שניתן לקשור אותם לירי של שוטר כזה או אחר.
69. בגופו של המנוח נמצא פצע כניסת קליע בגב משמאל (15 ס"מ מקו האמצע האחורי, כ-38 ס"מ מפסגת הקדקוד), בקוטר כ-0.2 ס"מ. סביב הפצע שפשוף ורדרד-אדמדם, רחב יותר בשעה 5 (לפי לוח השעון), ברוחב עד 0.6 ס"מ. תעלת הקליע עוברת מאחורה קדימה, מימין לשמאל, ומלמטה מעט למעלה. פצע יציאת הקליע נמצא בבית החזה משמאל, בחיבור לכתף.
70. יצוין כי חלק קליע נמצא בחלקה הפנימי של דלת הנהג, באזור שבסמוך לו גם נמצאו רסיסי דם. על כן, עלתה סברה כי אפשרי שמדובר בקליע שפגע בגבו של המנוח ויצא ממנו. אלא שבדיקת המעבדה הביולוגית במכון לרפואה משפטית לא תיארה כי על קליע זה נמצא חומר חשוד כדם וכן לא התקבל DNA הומני העומד בדרישות הסף לקביעת פרופיל גנטי, כך שבסיכומו של דבר, לא ניתן היה לקבוע כי אכן מדובר בקליע שפגע במנוח. נוסף על כך, חוות הדעת של מעבדת נשק יכולה הייתה לקבוע לגבי הקליע רק כי מדובר ככל הנראה בקליע בקוטר 5.56 מ"מ שנורה מרובה M16 או M4 אך לא נותרו על חלק הקליע די סימנים שיאפשרו לקבוע האם נורה או לא נורה על ידי איזה מנשקי השוטרים המעורבים באירוע שהועברו לבדיקת המעבדה.
71. בחלקה התחתון של ירך ימין, כ-50 ס"מ מהעקב (אזור ברך ימין), נמצא פצע מעבר קליע בלתי סדיר, פעור, בממדים של כ-3X2 ס"מ. לא ניתן לקרב את שוליו לכדי שחזור רצף בעור. מהשוליים התחתונים של הפצע מתפצלים שני פצעי קרע משניים, באורך עד 0.5 ס"מ. תעלת המעבר של הקליע הינה בכיוון שמאלה וכלפי מטה. יצוין כי במכנס הימני, באזור החופף לברך, כ-48 ס"מ מהקצה התחתון, נמצא קרע כמעט אנכי, מעט עקלתוני, באורך כ-3 ס"מ.
- צוין כי סביב פצע פגיעת קליע זה לא נמצאו דימומים בולטים, ועל פי חוות הדעת והבהרה שנתבקשה בעקבותיה, מיעוט דימומים יכול להתיישב עם כך שהמנוח היה במצב של הלם בעת שנורה ברגלו; עם ירידה משמעותית בלחץ הדם של המנוח; או עם כיווץ של כלי דם על מנת לגרום לזרימת דם לאיברים החיוניים עוד טרם התפתח במנוח מצב של הלם. עוד צוין בהבהרה כי ברקמות באזור זה ישנם פחות כלי דם לעומת רקמות אחרות.

עוד צוין בחוות הדעת כי פצע זה אינו אופייני ועם רסיסים סביבו – לכן סביר להניח שנגרם מקליע שעבר דרך מטרת ביניים, שגרמה לפגיעה במעוף הקליע או עיוות שלו.

72. סיכומו של דבר, חוות דעת המכון הפתולוגי קבעה כי מותו של המנוח נגרם מהלם תת נפחי טראומטי המתרחש בעקבות דימום, שבעקבותיו ישנה ירידה בלחץ הדם ופגיעה באספקת הדם והחמצן לאיברים החיוניים, המובילה למוות. במקרה זה, כלי הדם שנפגעו הם כלי הדם האקסילאריים, שאינם כלי דם גדולים ביותר ודימום מהם אינו גורם למוות מיידי אלא עלול לגרום למוות בטווח של עשרות דקות.

לסיכום נושא הבליסטיקה ניתן לקבוע כדלקמן:

מחומר הראיות לא ניתן לדעת מתי נפגע המנוח או ע"י מי מכלל השוטרים שביצעו ירי לעברו או לעבר הרכב (לרבות השוטר בן שושן). בנסיבות אלה לא ניתן לשלול כי המנוח נפגע טרם שלב ההאצה של הרכב.

עדויות ארבעת השוטרים המעורבים:

נפנה עתה לפירוט עדויותיהם המפורטות של השוטרים, כפי שנמסרו לאחר שצפו בסרטון, בשלב מאוחר של הדברים. מדובר בעדויות שנגבו בתום תהליך שמעורר, כאמור, חשש ממשי לזיהום העדויות ולכן משקל הדברים המפורטים להלן ביחס לעיקר ממצאי העובדה שנקבעו לגבי ליבת הארוע שפורטו קודם לכן הינו מוגבל, מה גם שמקצת הדברים נשללים בראיות אובייקטיביות ו/או סותרים עדויות מוקדמות שמשקלן מוגבר ועל כן ברי שהם אינם אמת.

אירוע מקדים לירי על רכבו של המנוח עם רכב חשוד אחר:

73. במצלמת Go-Pro שנשא על גופו לוחם מתפ"א נחום גומעה, תועדה התנועה הרגלית של השוטרים אל תוך הכפר, לאחר פריקתם מרכבי המשטרה. במהלך התנועה הרגלית של השוטרים, נצפה רכב פרטי כהה יוצא בהילוך אחורי מאזור שבשולי ציר הליכת השוטרים, אל תוך הציר (כמו ביציאה מחניה בניצב). בסיום יציאת הרכב בהילוך אחורי כאמור, חזית הרכב הייתה מופנית אל עבר קבוצת השוטרים שהלכה על הציר.

74. בשלב זה נשמעה דריכת כלי נשק של מספר שוטרים אל מול הרכב, תוך קריאות "דומם מנוע".

75. השוטר שי בהודעותיו התייחס לאירוע זה, ותיאר כי זיהה "רכב נוסע לאחור במהירות, תוך נסיעה מהירה ושבירת ההגה בחדות שמאלה ומגיע למצב שהוא התיישר ממש מולי ונמצא במרחק של כמטר ממני" (הודעת שי במשטרה, 18.1.17, ש' 13-14). השוטר שי טען כי חש סכנת חיים ועל כן דרך והרים את נשקו מסוג M-16 לעבר הרכב, וכי באמצעות הפנס שהיה על נשקו, האיר על נהג הרכב. עוד ציין השוטר שי כי שמע דריכות כלי נשק מצד שוטרים נוספים, כפי שאכן עלה גם בתיעוד המצלמה. השוטר שי הוסיף כי הוא היה הראשון לדרוך את נשקו, מן הטעם שהוא שעמד בדיוק בחזית הרכב בעת שהתיישר. עם עצירת הרכב, והשתלטות שוטרים על הנהג, העיד השוטר שי שנצר את נשקו והמשיך בדרכו אל היעד (הודעת שי במח"ש 23.1.17, ש' 107-112). יובהר, כי השוטר שי לא פרק את נשקו, וזאת לטענתו מן הטעם שבנסיבות האירוע, לא נכון היה לעצור לצורך ביצוע הפריקה, ולא נכון היה לבצע פריקה בחשיכה, באופן שעשוי להישאר כדור נוסף אותו לא יראה, מה שעלול להוביל בהמשך לפליטת כדור.

76. השוטר שי המשיך להתנהל בזירה עם כדור בקנה רובהו.

ההליכה אל היעד המיועד לפינוי והריסה:

77. מגרסת השוטרים עלה כי לאחר האירוע עם נהג הרכב המתוארת לעיל, החלה מהומה במקום מצד מפגינים. חלק מהשוטרים נותרו באזור לשם טיפול בנהג ובמפגינים (בסופו של יום הנהג לא נעצר כלל), כאשר חלק מהשוטרים

- נענו לקריאת הקצין מרטין לצוותו להתקדם אחריו לעבר היעד, שנמסר בשלב זה מפי מפקד הפלגה רועי עמיחי כי הוא ממוקם מצד שמאל למעלה (הודעת רובינוב במח"ש 23.1.17, ע' 4).
78. השוטרים שנענו לקריאתו של השוטר מרטין היו השוטר שי ולאחריו השוטר רובינוב, וכך החלה השלישייה הראשונה להתקדם במעלה הציר שמאלה לעבר היעד (הודעת שי במח"ש, 23.1.17, ש' 113-118). יצוין כי השוטרים לא יכולים היו לפנות שמאלה מהנקודה בה היו, וזאת בשל תנאי השטח והימצאות תעלה משמאלם. על כן המשיכו שלושת השוטרים עד שהגיעו לצומת הצירים, ושם פנו שמאלה והחלו לטפס במעלה הציר המוביל אל היעד (מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 163-164; רובינוב במשטרה, ש' 13-14; רובינוב במח"ש 23.1.17, עמ' 4). הקצין מרטין הבהיר שככל שהתקדמו במעלה הציר, התעלה הפכה רדודה יותר, ועל כן בשלב מסוים ניתן היה לזוז לשולי הציר ולהמשיך לעלות במקביל לציר (מרטין במשטרה, ש' 15; מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 168-169). השוטר רובינוב לעומת זאת טען שטיפסו על הציר (רובינוב במח"ש, 23.1.17, עמ' 9; רובינוב במח"ש, 24.1.17, עמ' 1).
79. במהלך העלייה היו לפחות חלק מן השוטרים עם פנסים דולקים וניתן היה לראותם וכן לשמוע אותם צועקים זה לזה (מרטין במשטרה, ש' 15-16; מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 117).
80. מגרסאות השוטרים עלה כי במהלך העלייה עקף השוטר רובינוב את השוטר שי (הודעת שי במשטרה, ש' 20), כך שבשלב זה היה הקצין מרטין ראשון מקדימה, אחריו השוטר רובינוב ואחריו השוטר שי, כאשר בין כל אחד מהם מפרידים מטרים ספורים. מספר מטרים לאחר דבוקת שלושת השוטרים הראשונה, המשיכו שוטרים נוספים לעלות אחריהם במעלה הציר, כאשר על פי גרסת השוטר בן שושן, הוא היה הרביעי בסדר העלייה אחרי השוטר שי, במרחק מספר מטרים מאחוריו.
81. עם הגעתו לקצה העלייה, מסר הקצין מרטין כי הבחין בגדר רשת מקיפה את המתחם, ובה פתח מעבר לרכבים, דרכו עבר הציר פנימה לתוך המתחם. בשלב זה, ועל מנת להיכנס לתוך המתחם, נאלץ הקצין מרטין לעלות שוב על הציר (מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 170-172; רובינוב במח"ש, 23.1.17, עמ' 4). קיומה של גדר רשת ובה פתח, עולה גם בתמונות מהזירה.
82. בהמשך הבחין הקצין מרטין ברכבו של המנוח. השתלשלות העניינים מכאן ואילך, אשר הביאה לתרחיש הקטלני, תתואר בהמשך הדברים.
- גרסתו המאוחרת של הקצין מרטין:
83. הקצין מרטין היה הקדמי ביותר בטור השוטרים, ועל כן הקרוב ביותר לרכב בתחילת האירוע והראשון שהבחין בו. על פי גרסתו, הרכב הדליק אורות בעת שהקצין מרטין היה במרחק כ-10 מ' ממנו ונע לכיוונו, כשכאמור יש פנס על נשקו ונהג הרכב יכול לראותו. הרכב החל בנסיעה לכיוונו במהירות יחסית. השוטר מרטין צעק לנהג לעצור וגם סימן לו עם פנס (מרטין במשטרה, ש' 17-19; מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 174-176). בהודעתו במח"ש, שלא כמו בהודעתו במשטרה, הוסיף שגם צעק לפקודיו להיזהר מהרכב (מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 176). טענתו זו, בדבר קריאת האזהרה ללוחמים, נתמכת בהודעת השוטר ארז דאבוש (השוטר ארז דאבוש במשטרה, ש' 27).
84. מגרסת הקצין מרטין במשטרה עלה כי הרכב חלף על פניו כשהוא צמוד אליו, אך הקצין מרטין הצליח לזוז הצידה ונשקו פגע בפח של הרכב מצד ימין (מרטין במשטרה, ש' 19-20). מגרסתו במשטרה השתמע כי מדובר היה במכה פאסיבית שמקורה בחלוף הרכב בסמוך אליו. עם זאת, הן בגרסאותיו מהשטח (בפני רפ"ק מכלוף ובפני רכו השב"כ) והן בהודעותיו במח"ש, הבהיר מרטין שמכת הפח באמצעות הנשק הייתה מכוונת כדי לסמן לנהג לעצור. הקצין מרטין תיאר למעשה שתי מכות לפח הרכב, האחת באמצעות ידו לפני שהרכב חלף על פניו ושנייה עם קנה נשקו בחלקו האחורי של הרכב לאחר שחלף על פניו (מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 177-179). יצוין כי תיאור זה מלמד לכאורה על מהירות איטית של הרכב.

85. על אף ניסיונותיו של הקצין מרטין, הרכב לא עצר והמשיך בנסיעתו והקצין מרטין זיהה את האנשים שמאחוריו מתחילים לקפוץ ולברוח מהרכב, ש"ממש מזגוג לכיוונם" (מרטין במשטרה, ש' 21). כמו כן העיד הקצין מרטין כי ראה שוטר מאחוריו (רובינוב) צועק לו גם כן (מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 180). יצוין כי איש לא טען ל"זגזוג" פרט לקצין מרטין. טענת הזגזוג לא באה בתחקור הראשוני בפני רכז השירות. **טענת ה"זגזוג" אינה מתיישבת עם העובדה שהמשך הנסיעה המתועדת בסרטון, נחזית להיות נסיעה איטית, בכיוון ישר, ללא תמרונים יוצאי דופן (עד לשלב בו נפתחת אש לעבר הרכב, והוא נצפה מאיץ).**

86. בשלב זה זיהה הקצין מרטין את השוטר שי פותח באש לעבר גלגלי הרכב ושמע פיצוץ צמיג. על אף הירי, הרכב לא האט אלא המשיך לדהור לכיוון השוטרים שהיו במורד הציר, אם כי אישר שהיו בשוליו (מרטין במשטרה, ש' 22-25; מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 211-212, 225-231). כאמור, **טענת ה"דהירה" נשללת הן בסרטון והן בממצאי מהירות הרכב**. לאחר מכן שמע ירי נוסף, שבוצע לאחר הירי מצד השוטר שי (מרטין במשטרה, ש' 28; מרטין במח"ש, 23.1.17, ש' 181-185).

87. הקצין מרטין הבהיר שלא דרך את נשקו ולא ירה בעצמו משום שלא היה מהיר מספיק וכלל לא חשב על כך לפני שהרכב חלף על פניו. במקום בו הרכב חלף, ירי לעברו משמעו ירי לעבר שוטרים המצויים בקרבתו, ולאור החשש מדו"צ, לא ראה הקצין מרטין לנכון לירות לעבר הרכב.

88. כפי שפורט לעיל, הועבר לעיונו זכ"ד תחקור של השירות שנערך לקצין מרטין בשטח. בזכ"ד סיפר הקצין מרטין שהרכב החל בנסיעה איטית לעבר הלוחמים, אך לא נענה לקריאות לעצור והחל להגביר מהירות רק לאחר שהשוטר שי ירה לעבר גלגליו. זאת בשונה מהודעותיו המאוחרות, בהן טען כי כבר מתחילת האירוע נסע הרכב במהירות יחסית. יוזכר, כפי שצוין לעיל, כי הנחת המוצא הינה שהגרסה המקורית בפני חוקרי השב"כ היא זו שראוי לייחס לה את המשקל הגדול ביותר, לאור החשש מזיהום מאוחר.

גרסתו המאוחרת של השוטר משה רובינוב:

89. עם הגעתם לקראת המתחם בסיום העלייה, הבחין ברכב מדליק אורות ומתחיל בנסיעה לכיוונם. הקצין מרטין הדליק פנס וצעק לנהג הרכב לעצור, וכמו כן הרים את נשקו לכיוון הרכב וצעק לנהג לעצור אך הנהג לא נענה (רובינוב במשטרה, ש' 17-19). **הקצין מרטין מצדו מסר שהדליק פנס וצעק לנהג מספר פעמים לעצור, אך לא טען כלל שהרים נשק לעבר הרכב**. יצוין כי גם השוטר רובינוב לא חזר על טענת הרמת הנשק בעת שמסר את הודעתו במח"ש (רובינוב במח"ש, 23.1.17, עמ' 4). לעומת זאת, בהודעתו במח"ש הוסיף רובינוב את הפרט לפיו הקצין מרטין נתן לרכב מכה עם נשקו, **פרט שכאמור לא מסר בהודעתו במשטרה (רובינוב במח"ש, 23.1.17, עמ' 5)**. כזכור, מדובר בפרט שעלה במסיבת העיתונאים שערך המפכ"ל קודם לגביית גרסתו של השוטר רובינוב במח"ש.

90. בשלב זה, משהרכב לא נענה לקריאות ולא עצר, זיהה השוטר רובינוב סכנה לכוח ולכן גם הוא צעק לנהג לעצור ואף נעמד מול הרכב. כשראה שהרכב לא נעצר ומגיע לעברו, זו הצידה ודרך את נשקו מסוג M-16. **יצוין כי בהודעתו במח"ש סיפר רובינוב שהרכב היה מולו והוא קפץ הצידה, מבלי לפרט שהדבר אירע משום שהוא הציב את עצמו מול הרכב, כפי שמסר בהודעתו במשטרה (רובינוב במח"ש, 23.1.17, עמ' 5)**. בהודעתו השנייה במח"ש מסר כי לא היה ממש במרכז הציר אלא קצת משמאל, וכי אמנם נאלץ לקפוץ שמאלה כשהגיע הרכב, אך לא מדובר היה בקפיצה גדולה (רובינוב, 24.1.17, עמ' 1). לגרסתו, הרכב חלף על פניו והגיע לשוטר שי, שהיה מאחוריו. הוא הבחין בשוטר שי צועק לנהג לעצור, ומשהנהג עדיין לא עצר, השוטר שי ירה לכיוון גלגלי הרכב (רובינוב במשטרה, ש' 20-23). **רק בהודעתו במח"ש הוסיף רובינוב שגם שי נאלץ לזוז הצידה (רובינוב במח"ש, 23.1.17, עמ' 5; רובינוב במח"ש, 24.1.17, עמ' 3)**.

91. על אף הירי, ראה את הנהג בשלב זה מאיץ, פונה בחדות לעבר קבוצת שוטרים ופוגע בהם. לטענת השוטר רובינוב, לאחר הפגיעה "קפץ" הרכב באוויר בשל תעלה שהייתה במקום. אז שמע ירי, אך לא ידע לזהות את היורים, שהיו במרחק ממנו (רובינוב במשטרה, ש' 24-29). גם בהודעתו במח"ש מסר השוטר רובינוב כי הירי הנוסף ששמע לאחר הירי של שי, לא היה מיד לאחוריו (רובינוב במח"ש, 23.1.17, עמ' 5).
92. באשר לפעולותיו שלו, הסביר השוטר רובינוב שאמנם הספיק לדרוך את נשקו, אך לא הספיק לירות טרם חלף הרכב על פניו. לאחר שחלף הרכב, לא מצא לנכון השוטר רובינוב לירות מחשש לדו"צ.
93. כפי שפורט לעיל, הועבר לעיונו זכ"ד תחקור של השירות שנערך לשוטר רובינוב בשטח. בהשוואה בין הגרסאות עולה כי בתחקור השירות ציין השוטר רובינוב שתחילת נסיעתו של הרכב הייתה במהירות איטית, פרט שאליו לא התייחס במפגיע בהודעותיו המאוחרות.

גרסת השוטר שי משילקאר – היריה הראשון:

94. השוטר שי, שמכלל הגרסאות עולה שהיה הראשון שירה באירוע, מסר את הודעתו הראשונה במשטרה ביום האירוע, 18.1.17 בשעה 20:00, וככלל הוא חזר על גרסתו בשתי הודעות נוספות שמסר במח"ש בתאריכים 23.1.17 ו-24.1.17.
95. כאמור, מגרסתו עלה כי סדר השוטרים בסמוך לפני הגעתם לקצה העלייה, היה כזה שהקצין מרטין היה ראשון, השוטר רובינוב שני, ואילו השוטר שי שלישי (הודעת שי במשטרה, ש' 20-21). בכל הנוגע לשוטרים שמאחוריו, מסר כי במהלך העלייה הביט לאחור וראה פנסי שוטרים מצמצמים לכיוונו, אך אלו עדיין היו בשלבים מוקדמים של העלייה.
96. בסמוך לפני הגעתו למתחם המגורים שבמעלה הציר, כאשר הקצין מרטין כבר מצוי בסוף העלייה והוא לא יכול לראותו (כאשר עולה שהכוונה היא שלא יכול היה לראות מפאת החושך, ולא מפאת מחסום פיזי), שמע מספר קריאות "עצור משטרה" מפי מרטין ורובינוב (הודעת שי במשטרה, ש' 11-21). יצוין כי בהודעתו במח"ש סיפר שראשית שמע את מרטין צועק ורק לאחר מכן את רובינוב, ולא בו זמנית כפי שהשתמע מהודעתו במשטרה. עם זאת, מדובר בסתירה זניחה.
97. עוד תיאר כי בנוסף לצעקות, שמע את השוטר רובינוב, שהיה כמטר וחצי לפניו להערכתו, דורך את נשקו. בשלב זה זיהה זוג פנסי רכב, במרחק כ-9 מטר ממנו, נוסע במהירות איטית לכיוונו (הודעת שי במשטרה, ש' 22-23). יצוין כי בהודעתו במח"ש, נשאל לגבי הגדרתו את מהירות הרכב בשלב זה "כמהירות איטית" והנ"ל הבהיר שכוונתו הייתה למהירות איטית באופן יחסי למהירות הרכב בשלב מאוחר יותר של האירוע, ושלא בכדי הוסיף את המילה "מהירות" לפני המילה "איטית".
98. השוטר שי העיד כי סימן לרכב עם הפנס וגם הוא צעק לו מספר פעמים "עצור, משטרה". השוטר שי זיהה את השוטר רובינוב, שהיה מול הרכב, בורח הצידה על מנת שהרכב לא יפגע בו. כאשר הרכב הגיע לכיוונו של השוטר שי והיה במרחק של כמטר וחצי ממנו, וזאת כאמור לאחר שלא נשמע להוראות ולקריאות לעצור, טען השוטר שי כי חש סכנה לחייו ונאלץ לברוח הצידה על מנת שלא להיפגע על ידי הרכב. השוטר שי אישר כי כל אותה עת נסע הרכב במהירות קבועה ולא האיץ, אך כאמור גם לא עצר. במענה לשאלה באשר למיקומו על הציר, השיב שלמיטב זכרונו "הייתי בשביל. יכול להיות שטיפה שמאלה או ימינה מהשביל זהו" (השוטר שי במשטרה, ש' 24-27).
99. השוטר שי העיד כי בשלב זה, כשהרכב ממשיך להתקדם לכיוונו ואינו נענה להוראות לעצור, חש סכנה לחייו כאמור אך טרם שוכנע שמדובר בניסיון פיגוע מכוון, ועל כן, למיטב שיקול דעתו, סבר שעליו לפעול לשם עצירת הרכב בלבד, אך לא שיש לפגוע בנהג. לשם כך, החליט לירות לעבר גלגלי הרכב בעת שזה עבר במקביל אליו. השוטר שי עמד על כך שהוא היה הראשון לבצע ירי באירוע (השוטר שי במשטרה, ש' 27-29; יצוין כי בהתאם להודעת

השוטר שי, לפיה ירה לאחר שקריאות לרכב לעצור לא נענו, נתמכת בהודעות שוטרים נוספים. מהודעת השוטר יונתן ברהנו במשטרה, גם כן עולה ששמע קריאות "עצור, משטרה" טרם שמע ירי וכך גם מהודעתו של הקצין עוזיאל אוחנה, שנפגע מהרכב ומסר את הודעתו בתום ניתוח שעבר, מהודעת השוטר נתן מייזל ומהודעת הקצין רועי עמיחי).

100. השוטר שי הבהיר שבאופן מודע וויתר על ירי באוויר, שכן סימונים לרכב לא הועילו, ולדבריו הרכב היווה כאמור סכנה מיידית לשוטרים והיה צורך לעוצרו. על כן, ראשית ירה מטח ראשון לעבר גלגל קדמי ימני. השוטר שי נותר במקומו ואילו הרכב המשיך בתנועה ועל כן ירה מטח שני לעבר גלגל ימני אחורי, בעת שזה היה במקביל אליו (השוטר שי במשטרה, ש' 29).

101. לאחר הירי, ואף שהשוטר שי שמע רעש שלימדו על כך שגלגלי הרכב אכן נוקבו בעקבות הירי שביצע (השוטר שי במשטרה, ש' 31), לא עצר הרכב מנסיעתו במורד הציר לעבר השוטרים המצויים במהלך העלייה ובצומת הצירים, ואף האיץ. את ההאצה טען השוטר שי כי ראה וגם שמע, בדמות נהמה מצד הרכב המלמדת לשיטתו על לחיצה על דוושת הגז (השוטר שי במשטרה, ש' 32). הגם שהאצת הרכב הובילה בשלב זה את השוטר שי למסקנה כי אכן מדובר בפגיעה מכוון, סבר השוטר שי כי אין באפשרותו לירות עוד לעבר הרכב, וזאת בשל חשש לדו"צ ולפגיעה בשוטרים שמאחוריו (השוטר שי במשטרה, ש' 34-35).

102. בעוד הוא צופה ברכב ממשיך בנסיעה מהירה לעבר השוטרים שמאחור, שמע וראה שירו שוטרים לעבר הרכב (השוטר שי במשטרה, ש' 36).

103. השוטר שי מסר בהודעתו במשטרה, כי אינו יודע לומר במדויק כמה כדורים ירה לעבר גלגלי הרכב (השוטר שי במשטרה, ש' 29). בהודעתו במח"ש הוסיף שבתום האירוע ובעת שפרק את נשקו מצא כי במחסניתו 19 כדורים, בעוד הוא מטעין את מחסניתו כעניין שבשגרה ב-29 כדורים. על כן, על פניו עלה כי השוטר שי ירה בשני המטחים האמורים 10 כדורים. יצוין כי השוטר שי לא נשאל, וממילא לא הסביר, מדוע לא ציין פרט זה בהודעתו במשטרה, אף שכבר היה ידוע לו בשלב זה. עוד יצוין בהקשר זה כי האזנה לסרטון ה-Go-Pro (שלא תוך שימוש באמצעים מיוחדים), מעלה כי הירי הראשון שנשמע כולל מטח של 3 יריות ובסמוך לאחריו מטח של 4 יריות, היינו 7 כדורים בלבד. לכאורה, עשוי הדבר להצביע על כך שהשוטר שי ירה גם לאחר שני המטחים עליהם העיד. עם זאת, מקום בו אין קביעה פוזיטיבית כי במחסניתו אכן היו 29 כדורים טרם האירוע, אזי לא ניתן לקבוע בעניין זה ממצא במידת וודאות מספקת.

104. כפי שצוין בתחילה, ככלל מסר השוטר שי גרסה תואמת הן במשטרה והן במח"ש. יחד עם זאת, התווסף להודעתו הראשונה במח"ש מיום 23.1.17, פרט שלא צוין על ידו בהודעתו במשטרה, שלאחר ששמע צעקות "עצור משטרה" מכיוון השוטרים שקדמו לו, שמע גם "סוג של מכת פח לא מובנת" (ש' 128). יצוין כי כאשר נשאל מדוע לא ציין פרט זה בהודעתו במשטרה, השיב ראשית שחושב שכן ציין. משהוצגה לו ההודעה, מסר כי ככל הנראה שכח לציין פרט זה, אך עמד על דעתו שלא שכח את הפרט עצמו. לדבריו, גם אלמלא מכת הפח שניתנה לרכב, עדיין נעשו מספיק ניסיונות להביא לעצירת הרכב, שהנהג לא נענה להם. כאמור, מדובר בפרט שפורסם במסיבת העיתונאים שנערכה יום קודם לכן ע"י המפכ"ל.

105. כמו כן, בהודעתו הראשונה במח"ש, בהבדל מהודעתו במשטרה, מסר השוטר שי כי לאחר שהוא עצמו ביצע ירי והרכב לא נעצר והמשיך לעבר יתר השוטרים, הבחין בשוטר, שאותו לא זיהה בזמן אמת, יורה לעבר הרכב ולאחר מכן הבחין בהבזקי ירי רבים לעבר הרכב. בהודעתו במשטרה דיבר בלשון רבים על שוטרים שירותים לעבר הרכב, אך לא תיאר ירי מסוים מצד שוטר מסוים כפי שעשה בהודעתו במח"ש.

106. בהשוואת גרסתו המאוחרת של השוטר שי לגרסתו המקורית כפי שתועדה בזכ"ד חוקרי השב"כ בשטח, עלה כי בגרסתו המקורית ציין השוטר שי שבשלב בו היה במגע עם הרכב ועת ביצע לעברו את הירי, לא הרגיש סכנה מיידית לחייו או לחיי חבריו הסמוכים לו, אך כן חשש כי הנהג יפגע בשוטרים שעשו את דרכם במעלה הציר.

השוטר שי הסביר שמשום כך לא ירה בנהג על מנת להרוג, אלא ירה רק בגלגלי הרכב על מנת לעצור את הרכב. על פני הדברים מדובר בסתירה מהותית בין גרסתו הראשונית של השוטר שי כפי שנמסרה בשטח, לגרסתו המאוחרת יותר כפי שנמסרה במשטרה ובמח"ש, שם טען שכן חש סכנה לחייו שלו ולחיי חבריו הסמוכים לו ואף טען שהוא עצמו, והשוטר רובינוב, נאלצו לזוז מדרכו של הרכב על מנת להימנע מפגיעה.

הודעות השוטרים שנפגעו:

107. באירוע זה, נוסף לשוטר ארז שאול לוי ז"ל, נפגעו מרכבו של המנוח הקצין עוזיאל אוחנה והשוטרת הילה חכמון. בזכ"דים המתעדים תחקור ראשוני בשטח שנערך להם על ידי רכזי שב"כ, תיארו השניים פגיעה מכוונת. הקצין עוזיאל אוחנה מסר כי תחילה הצליח לזוז הצידה ולחמוק מפגיעת הרכב, אך אז ראה את הרכב פונה ורודף אחריו עד שפגע בו. גם השוטרת הילה חכמון תיארה כי הנהג הסיט את הרכב ימינה לעברה ולעבר השוטר ארז שאול לוי ז"ל שעמד לידה, במטרה לפגוע בהם. על טענותיהם אלה חזרו גם בהודעות שמסרו במשטרה בהמשך היום.

108. מבלי להטיל ספק כלשהו באותנטיות החוויה של עדים אלה, ברור שלנוכח רכב שדוהר לעברם, החוויה הסובייקטיבית שלהם מבוססת היטב, בין אם מדובר בדריסה מכוונת ובין אם מדובר ברכב שלא היה כבר בשלב זה בשליטת הנהג, בין מחמת שנורה קודם לכן ובין מחמת שאיבד שליטה על רכבו מסיבה אחרת.

הודעות בני משפחה ופעילים:

109. בני משפחה ופעילים שנכחו במקום היו די רחוקים מזירת ההתרחשות הרלוונטית של תחילת האירוע ורובם היו באזור ציר ההגעה של השוטרים, בסמוך לצומת הצירים. על כן הודעותיהם כלליות ואינן שופכות אור על פרטים נוספים שעשויים היו לחדש על הידוע.

110. תייסיר אבו אלקיעאן העיד רק על כך שראה ארבעה שוטרים במעלה הציר המוביל למתחם המגורים של המנוח, ראה את הרכב נוסע באיטיות ושמע יריות, בתחילה בודדות ולאחר מכן ירי מאסיבי. אמנם, הנ"ל מסר שטרם היריות לא שמע דבר, אך לאור המיקום המרוחק בו היה (כפי שצייר בסקיצה) אישר שאינו יכול לשלול שהיו קריאות לרכב לעצור והוא לא שמע אותן.

111. הפעילה מיכל הרמתי מסרה כי שמעה יריות רבות מכיוון הציר, תוך שאישרה שאינה יודעת מה הרקע לירי. לאחר ששמעה ירי כאמור, ראתה רכב יורד במורד הציר ומתדרדר בו עד לפגיעה בשוטרים ולהתנגשות עם רכב אחר.

112. מהודעת הפעיל קובי סניף עלה כי שמע מספר יריות בודדות. אז הבחין ברכב נוסע במורד הציר, כשהוא מתרחק מהשוטרים שהיו במעלה הציר, אינו סוטה לכיוונם ואינו מעמיד אותם בסכנה כיוון שלדבריו צעדו בשולי הציר וכלל לא היו בדרכו של הרכב (העד לא התייחס לשוטרים שהיו במהלך העלייה או בצומת הצירים שבתחתית). לאחר שהרכב חלף על פני השוטרים שהיו בחלקו העליון של הציר כאמור, שמע קובי צעקות וירי מאסיבי הן מכיוון השוטרים שלמעלה והן מכיוון השוטרים שלמטה. בשלב זה הרכב האיץ (להערכתו בגלל שהנהג כבר נהרג ובשל המדרון התלול) ובהגיעו מטה המשיך עם תוואי הציר עד שפגע בשני שוטרים ונעצר.

113. מהודעתו של נור אלדין אבו אלקיעאן עלה כי בעת שעסק בפינוי ביתו הבחין באירוע מתוך רכבו, כשהוא מצוי בעצמו קצת לפני צומת הצירים, מהכיוון המנוגד לכיוון הגעת השוטרים. לדבריו הבחין ברכב נוסע לאט ולפניו מימינו, היינו מצד הנוסע שליד הנהג, היו 2-4 שוטרים. לפתע מי מבין השוטרים שעמדו מימין הרכב ירה 3 יריות וכן נשמעו צעקות, אך זאת רק במקביל לירי ולא לפניו. מהודעתו עלה שרק שמע את היריות ולא ראה אותן. ממקום עומדו מצד שמאל לאירוע, נראה כי לא יכול היה לראות שוטר שיוורה מימין לרכב בעת שהרכב מקביל ליורה, שכן במצב דברים כזה הרכב יסתיר לעד את השוטר היורה. את הירי שביצע השוטר בן שושן, לעומת זאת, יכול היה העד לראות, שכן השוטר בן שושן ירה טרם הגיע אליו הרכב. על כן, 3 היריות הראשונות ששמע נור יכולות להתיישב עם ירי שבוצע על ידי השוטר שי.

בהמשך הודעתו תיאר נור כי לאחר הירי הרכב התדרדר בירידה, ובסופה של הירידה פגע בשוטר. השוטר נפל על הרצפה אך מיד לאחר מכן התרומם מעט, הרים את ידו וצעק שהכל בסדר. לטענת נור, לא ראה את הרכב פוגע בשוטרים נוספים. הרכב המשיך להתדרדר עד שנעצר במעלה תלולית.

לאחר עצירת הרכב שמע יריות לעבר הרכב מכל המקומות שבהם היו שוטרים עד ששמע הוראה לחדול לירות משום שכבר יש הרבה פצועים. העד גם תיאר בהמשך ירי שבוצע לעבר רכב נוסף, שבדיעבד התברר שהיה רכב משטרה.

114. מהודעתו של ראמוז אבו אלקיעאן, אחיינו של המנוח, עלה שכיוון שיש לו ניסיון בפירוק רהיטים וכן רכב עם עגלה, נתבקש על ידי אחיו להגיע לבית המנוח על מנת לסייע לו בפינוי הבית. לדבריו, בעת שנסע עם רכבו לכיוון בית המנוח, נעצר על ידי שוטרים. יצוין כי ראמוז מסר בהודעתו את מספר הרכב שלו, ועל פי מספר הרכב ותיאורו, עלה כי רכבו תועד במונה 01:56 במצלמת ה-Go-Pro של השוטר גומעה כרכב שאכן נעצר על ידי השוטרים. עם זאת, יש לציין שרכב זה נעצר לאחר שכבר חלף את צומת הצירים בה צריך היה לפנות ולעלות במעלה הציר לעבר ביתו של המנוח.

לטענת ראמוז, לאחר שהוצא מרכבו על ידי השוטרים הביט לעבר בית המנוח וראה את כל האירוע, אלא שבתחקור עם רכזי שב"כ שנערך בשטח, מסר כי לאחר שהורד באגרסיביות מרכבו, פניו היו צמודות לקרקע ולכן לא ראה דבר.

בהודעתו במח"ש, בה טען שראה את האירוע, פירט שראה את רכבו של המנוח יורד לאיטו במורד הציר, כשלפתע הבחין בשני שוטרים מאחורי הרכב ובעוד 3-4 שוטרים מימין לרכב, יורים לעברו 5-6 יריות. יצוין כי בהמשך גרסתו הוסיף שבשלב זה הבחין שיורים השוטרים שהיו מאחורי הרכב והשוטרים שהיו לפני הרכב ולא הבחין אם גם השוטרים שהיו בצד הרכב (בעוד שבתחילת הודעתו כלל לא הזכיר שוטרים לפני הרכב אלא רק מאחור ומהצד).

לאחר הירי שביצעו השוטרים שהיו סמוכים לרכב, תיאר כי השוטרים שהיו במורד הציר החלו לירות ירי מאסיבי לעבר הרכב. לטענת ראמוז, הגם שהרכב החל נוסע מהר יותר, עדיין היה זה ב"טורים נמוכים" ואפשר היה להרגיש שאין לחיצה משמעותית על דוושת הגז. כמו כן תיאר כיצד הרכב קפץ בעקבות בור במסלולו.

לקראת סוף הודעתו, ולא תוך תיאור רצף ההתרחשויות, אישר כי רכבו של המנוח פגע בשוטרים, אך לטענתו רק עם צדי הרכב, וכל השוטרים בהם פגעו קמו והמשיכו לרדוף אחריו.

בכל הנוגע לשלב הסופי של האירוע, העיד ראמוז ראשית כי רכבו של המנוח נעצר עצמאית, בלי קשר לרכב המשטרה וטען שהרכב המשטרה כלל לא נגע ברכבו של המנוח. בהקשר זה ראוי לציין כי בחינת הרכבים מעידה על כך שהתנגשו. עוד המשיך וטען ראמוז כי שני שוטרים שהגיעו לרכבו של המנוח ופתחו את הדלת, ירו בו יריות נוספות בשלב זה. בהקשר זה ראוי לציין כי שני הקליעים שפגעו במנוח פגעו בצדו הימני ואינם תואמים ירי שנעשה כשהיורה במקביל למנוח ומצד שמאל שלו.

115. ראמד אבו אלקיעאן, אחיו של ראמוז, העיד כי עמד יחד עם עשרות פעילים אחרים על גבעה אליה פונו על ידי השוטרים, כאשר נראה שכוונתו היא לגבעה הממוקמת בסמוך לנקודה בה בסופו של דבר נעצר רכבו של המנוח. לטענתו, מנקודה זו הבחין במנוח כשהוא מעמיס ציוד מביתו לרכבו, נכנס לרכב ונוסע באיטיות וברגישות כשלפתע ראה שלושה שוטרים מימין לרכבו ועוד שוטר שנמצא מעט נמוך יותר מהם על הציר יורה מספר יריות לעבר המנוח.

בהקשר להודעתו ראוי לציין כי המיקום אליו התייחס כמקום עומדו יחד עם עשרות פעילים נוספים שהורחקו לשם על ידי שוטרים, מרוחק מהמתחם החשוך בו לטענתו הבחין במנוח כשהוא נושא חפצים לתוך רכבו. לכך יש להוסיף את העובדה שבשלב בו נשא המנוח חפצים לתוך הרכב, טרם אירע דבר מה שעשוי להסביר את התמקדותו של העד באזור מרוחק זה.

נוסף על כך, מספר השוטרים בו נקב, מיקומם וטענתו כי מי שביצע ירי היה השוטר הרביעי בסדר השוטרים, שהיה במיקום נמוך יותר על הציר, מעיד על אפשרות שראאד מסר פרטים מתוך מה שראה בסרטון המסוק ולא במו עיניו, שאחרת נראה שהיה מתאר גם את הירי שביצע השוטר שי.

בחינת התרחישים האפשריים בנסיבות העניין

116. לכאורה, ניתן להעלות על הדעת שלושה תרחישים אפשריים לגבי האירוע:

א. המנוח היה אדם תמים אשר כוונתו היתה לפנות ציוד מביתו. בין אם לא הבין את דרישת השוטרים ובין אם ביקש להתעלם ממנה כדי להסתלק מהזירה, לא היה בכוונתו לפגוע בשוטרים. לאחר שבוצע לעברו ירי הוא נפגע או נבהל ואיבד שליטה על רכבו, וכתוצאה מכך נגרמה הטרגדיה שהסתיימה במותו ובמות השוטר ארז שאול לוי ז"ל.

ב. המנוח היה בן עוולה אשר בעת ששהה ברכבו, גמלה בלבו החלטה לדרוס שוטרים כמעשה נקמה על ההחלטה להרוס את ביתו. לאור זאת הוא התעלם מקריאות השוטרים לעצור, המשיך בנסיעתו, וברגע המתאים האיץ, כיוון את רכבו לקבוצת שוטרים ודרס את אחד מהם למוות.

ג. המנוח לא התכוון לפגוע לכתחילה בשוטרים אלא לפנות ציוד מביתו העתיד להיהרס. עם זאת, הוא לא נשמע לקריאות השוטרים לעצור (בין אם לא שמע אותן ובין אם לא שעה להן) ובשלב מתקדם של נסיעתו האיטית על הציר, לאחר שנפתחה לעברו אש, גמלה בליבו החלטה לבצע פיגוע, וכך, בין אם לאחר שנפגע מירי השוטרים ובין אם לאחר שהבין כי מתבצע ירי לעבר רכבו, בחר להאיץ את הרכב ולכוונו לעבר קבוצת השוטרים וגרם למות השוטר ארז שאול לוי ז"ל.

על מנת להעריך איזה מהתרחישים הוא הסביר ביותר, מן הראוי להידרש למכלול הראיות שנאסף לגבי המנוח עצמו, ראיות השוללות במידה רבה אפשרות שמדובר בפיגוע, בין אם כזה שתוכנן מראש ובין אם כזה שעליו הוחלט בספונטניות תוך כדי האירוע.

חומר ראיות חיצוני הנוגע למנוח – סימנים מסירי חשד

117. מהחומר עלה כי המנוח היה אדם נטול כל רקע שעשוי להצביע על כוונה לבצע פיגוע.

118. בחדירה לשני המחשבים הניידים של המנוח שנתפסו ברכבו ביום האירוע, שנערכה על ידי חוקר מחשב מיומן במח"ש, לא נמצא כל חומר רלוונטי לחקירה ולא נמצאה כל אינדיקציה לגבי גלישה או אחזקה של חומר פח"עי המרמז על רצון או תכנון של המנוח לבצע פיגוע. כך עלה גם מסיכום בדיקת המחשבים שערך שירות הביטחון הכללי.

119. ניתוח מכשיר הפלאפון של המנוח שנערך על ידי השב"כ העלה כי כלל ההתכתבויות של המנוח בהודעות טקסט נעשו בשפה העברית, דבר אשר לשיטת השב"כ מעיד על כך שלא דובר באדם לאומני או קיצוני. נתון זה אף מתיישב עם התכנים המעידים על כך שהמנוח קיים קשרי עבודה רבים, תקינים וחבריים, עם יהודים במסגרת עבודתו כמורה.

120. ניתוח מכשיר הפלאפון של המנוח שנערך ע"י השירות, העלה גם כי לא אותרו בו כל תכנים חריגים ולא נמצאה כל אינדיקציה לתמיכה בפעולות או בארגוני טרור. המכשיר הכיל תכנים אסלאמיים כלליים מהם ניתן ללמוד כי המנוח היה אדם דתי, אך לא מדובר בתכנים קיצוניים כלל.

121. קרוביו של המנוח הגדירו אותו כאדם דתי, אך מהודעת איש מהם לא עלתה אינדיקציה לקיצוניות דתית. קרובת המשפחה הקרובה ביותר שהעידה בעניין זה, אשתו השנייה של המנוח, ד"ר אמאל אבו סעד, אף הגדירה את

- המנוח כאדם מסורתי, שנהג להתפלל במסגד בימי שישי בלבד ובכלל תיארה אותו כאדם שנהג בה באופן ליברלי, אהב את משפחתו וילדיו והיה תאב חיים ולאחרונה אף החליט לעלות ברמת החיים, בקנותו רכב חדש ובגדים חדשים. בהקשר זה יצוין כי אכן חלקם של הבגדים שנמצאו ברכבו של המנוח עדיין נשאו את תוויית הקניה.
122. עוד יצוין כי המנוח נעדר הרשעות בפלילים. אכן, בעברו מספר תיקים סגורים, אחד מהם בעבירות נגד שוטרים, אך מדובר בתיקים ישנים שאינם מהווים כל אינדיקציה רלוונטית להערכה בדבר סיכון לפיגוע.
123. בכל הנוגע לנתונים שנאספו בנוגע למעשיו של המנוח ביום האירוע עצמו, הרי שגם אלו שוללים במידה רבה אפשרות כי מטרתו בנסיעה הטראגית שבסיומה מצא את מותו, הייתה לפגוע בשוטרים. מהודעת אחיינו של המנוח, אוסאמה אבו אלקיעאן, עולה כי זמן קצר טרם האירוע סייע לו בפינוי שקיות ארוזות, בגדים, ציוד וטלוויזיה, מביתו המיועד להריסה לרכבו. בהתאמה, ברכבו של המנוח, בו נסע ממתחם המגורים במורד הציר עליו פסעו השוטרים, אכן נמצאו חפצים אישיים רבים דוגמת שקיות בגדים וטלוויזיה, כפי שתועדו מחוץ לרכבו על ידי צוות המעבדה הניידת שתיעד את הזירה בסמוך לאתר האירוע, וכן ברשימה שערך שוטר, בה מנה את החפצים שהיו ברכב ושנמצאו בחיפוש שנערך בשיתוף מח"ש. חפצים אלו מעידים על כך שהמנוח היה עסוק בפינוי ביתו טרם הריסתו על ידי השוטרים. גם אשתו השנייה, ד"ר אמל אבו סעד, מסרה כי המנוח סבר שיצליחו להגיע להסכם עם המנהלת בנוגע לפינויים, והיה מוכן למעבר הצפוי.
124. בנוסף לכך שהדבר מבסס מטרה לגיטימית חלופית לנסיעתו של המנוח בעת האירוע, הרי שיש בכך גם כדי ללמד כי המנוח קיבל על עצמו את דין הפינוי, ואף החל לפעול לקראת "היום שאחרי", באופן שאינו מתיישב עם מי שתכנן לנסוע אל מותו. כך התרשם גם השב"כ מעיון במכשיר הפלאפון של המנוח, ומההתכתבויות האחרונות שנראו בו, בהן התכתבות עם אחת מנשותיו, שהייתה שגרתית לחלוטין וללא אינדיקציה לכוונות חריגה משגרה וכן התכתבות עם מנהל בית הספר בו לימד, בנוגע להתקדמות המו"מ לגבי הפינוי וההריסה.
125. פרט אחרון ראוי לציון שנמצא במכשיר הפלאפון של המנוח, הינו הודעות תזכורת. האחת שעניינה הכשרת מורים בה אמור היה להשתתף באותו בוקר ממש במכללת "חמדת הדרום" בנתיבות, והשניה בנוגע לתור שקבע במרפאת חוף בביה"ח סורוקה ליום 23.1.17. גם בכך יש כדי להעיד כי אין המדובר במי שתכנן לבצע פיגוע, שבסבירות גבוהה עלול להסתיים בפציעתו או במותו, ביום 18.1.17.

חומר ראיות חיצוני – סימנים מחשידים לכאורה :

126. בין המסמכים האישיים שנמצאו בתיקים שהיו ברכב של המנוח, ובציוד הקשור לעבודתו כמורה, נמצאו גם שלושה עותקים זהים של עיתון "ישראל היום" מחודש נובמבר 2015, היינו כאלה שנשמרו אצלו במשך למעלה משנה, שבעמוד הראשון מדווחים בכותרת על "פיגוע דריסה: לוחם במצב אנוש". ראוי לציין, עם זאת, כי השב"כ לא התייחס להימצאותם של עיתונים אלו בתיקו של המנוח כבעלי משמעות כלשהי. מדובר בעיתונים שלמים ולא בגזירי עיתון ובעובדה שמדובר בשלושה עותקים זהים ולא במספר עיתונים המתייחסים למספר פיגועי דריסה שונים.
- בשונה משלושת העיתונים, הרי שביחס לחומר איסלאמי שהיה ברשות המנוח מבין החוברות והספרים שנמצאו בביתו וברכבו, ערך שירות הביטחון הכללי רשימה הכוללת התייחסות מפורטת. לאחר עיון בחומר, התרשמו בשב"כ כי אין בו כדי להעיד שהמנוח אחז בתפיסות סלפיות-ג'יהאדיות או שדבק בדרכה של דאע"ש כפי שנרמז לגביו בשעות שלאחר האירוע (מזכ"ד תחקור השב"כ את בנו של המנוח, נור, מסר כי כשהחל לגדל זקן הביע אביו את מורת רוחו מכך, שכן הדבר עלול לגרום לאנשים לחשוב שהבן משוייך לדאע"ש). כן עלה מהחומר כי המנוח היה קשור לתפיסת העולם של האחים המוסלמים אך בביתו נמצא רק ספר אחד שעשוי להיות בעייתית, "אל-קדס קצייה כל מסלם" (בעברית: "ירושלים: סוגייתו של כל מוסלמי"). מדובר בספר שנכתב ע"י יוסף אל קרצ'אוי, שייח' אסלאמי ידוע המקורב לאחים המוסלמים, אשר התיר בעבר את פעולות ההתאבדות של החמאס והג'יהאד

האסלאמי נגד ישראל. הספר עצמו מהווה מעין "מדריך למג'אהד" כלשון השירות, הטוען כי יש לשחרר את פלסטין מיהודים, מציג את היהודים באופן שלילי ביותר וטוען כי הניצחון יושג רק באמצעות הקוראן והאמונה. בנוסף, נמצאו שני ספרים העוסקים במוות (למיטב הבנת הח"מ העיסוק במוות הוא כללי, ולא בהקשר לג'יהאד), ובהם סימונים. נרשם בהתייחסות השירות כי אם הסימונים נעשו על ידי המנוח, ואם נעשו בזמן הסמוך למוותו, אולי יכול הדבר להעיד על סוג של מצוקה נפשית שחוה. צוין כי ניסיון השירות בשנים האחרונות, בעיקר בבחינה בדיעבד של פרופילים של מפגעים, מראה כי עיון בחומרים מהסוג שנמצא אצל המנוח, מוכרים טרם יציאה לפיגוע ויש בהם משום סימן מעיד, אך במקרה זה לא ניתן לדעת האם הספרים נקראו ע"י המנוח ומתי. צוין כי הספרים המפורטים לעיל אינם נחשבים לקלאסיקה אסלמית ועל כן אין מקום להניח שהם רווחים בספרייה של חתך רחב של מוסלמים בעולם. בכל הנוגע לספר "ירושלים – סוגייתו של כל מוסלמי", צוין כי אפשרי שספר זה מוכר יותר בקרב מוסלמים במזרח התיכון, בשל דמותו הידועה של המחבר.

127. יצוין כי ההתייחסות הנ"ל מטעם השירות נעשתה ע"י מומחים בתחום האיסלאם ולכן אינה מהווה עמדה רשמית של שירות הביטחון הכללי או חוות דעת מקצועית מחייבת.

128. עוד יצוין כי שירות הביטחון הכללי קיבל ביום האירוע דיווח ממשטרת ישראל לפיו התרחש "פיגוע דריסה" באום אל חיראן. בהתאם לדיווח החל שב"כ לפעול תחת החשד כי מדובר בפיגוע, לרבות תחקור הזירה בשעות הראשונות שלאחר האירוע. בסמוך לאחר מכן, חדל שב"כ את בדיקתו. במענה לשאלתנו, מסר השירות כי בהעדר אינדיקציות אודות כוונת המנוח, אין לו יכולת לקבוע את סיווג האירוע. נוכח לאקוניות התייחסות השירות באשר לחוסר יכולתו לקבוע את סיווג האירוע, בקשנו לקבל לידינו כל מידע מודיעיני המצוי בידי שב"כ ואשר עשוי להיות רלוונטי לארוע. השירות העביר לעיוננו מידע מודיעיני שהיה מצוי ברשותו במסגרתו הוזכר המנוח. עיון במידע שהועבר גילה כי לשב"כ אין ולא היה כל מידע רלוונטי לגבי האירוע עצמו. מדובר בצרור פרטי מידע, שהאחרון בהם הינו משנת 2013, אשר אינם ממוקדים במנוח אלא עוסקים בנושאים שונים הנוגעים לפזורה הבדואית ואשר שמו של המנוח, בצד שמות אזרחים אחרים, מוזכר בו בהקשרים שונים, לרבות בהקשר להריסת בתים בכפר. במידע אין כל מאפיין שיכול להצביע על פעילות חבלנית או פעילות לאומנית קיצונית עוינת מסוג כלשהו.

129. כפי שפורט כבר לעיל, למנוח מספר תיקים סגורים. העדכני ביותר הינו משנת 2006, בחשד לעבירת איומים, שנסגר מחוסר ראיות. נוסף על כך תיק משנת 2004 בחשד לעבירות תקיפת שוטר והפרעה לשוטר שנגזו מחוסר עניין לציבור בשל אי איתורו של החשוד; תיק משנת 2001 בחשד להסגת גבול פלילית שנגזו אף הוא מחוסר עניין לציבור; תיק משנת 1994 בחשד לעבירת תקיפה הגורמת חבלה שנגזו מחוסר עניין לציבור ותיק משנת 1993 בחשד לעבירות תגרה במקום ציבורי, פציעה או חבלה זדונית שלא כדין והיזק לרכוש במזיד, שנגזו אף הוא מחוסר עניין לציבור.

130. משקלם של הסימונים המחשידים, המסתכמים בתיקים ישנים סגורים, בהימצאותם של שלושה עותקי עיתון ישנים ברכבו של המנוח שלא נמצא מקום על ידי השב"כ אף להתייחס אליהם, ומגיעים בשיאם להימצאותו של ספר בעל תוכן בעייתי בביתו של המנוח, כאשר אין כל ידיעה האם הספר נקרא על ידו ומתי, אינם שוקלים אל מול מסת הראיות המלמדת על אורחות חייו המלאים של המנוח כאדם נורמטיבי, נעדר מאפיינים קיצוניים או לאומניים ועל התנהלותו הנורמטיבית גם לאחר שידע על הריסת ביתו הקרבה, בסמוך לפני האירוע.

131. בשולי פרק זה תובא התייחסות קצרה לסקירה שכותרתה "פיגוע דריסה באמצעות כלי רכב כבדים" (טרקטור או משאית, עפ"י הסקירה) שהוכנה במשטרת ישראל לצורך תיק זה והועברה לעיון מח"ש עם בקשה כי תצורף לתיק החקירה.

132. הסקירה מציינת כי בשנה אחרונה דפוס פיגוע הדריסה צבר תאוצה בארץ ובעולם, בין היתר לאור הפוטנציאל לפגיעה משמעותית בנפש. מהסקירה עלה כי ב-49 פיגועי הדריסה שאירעו בארץ במהלך גל הטרור האחרון, החל

- מספטמבר 2015 ועד היום, נרצחו 6 בני אדם, 4 מתוכם בפיגוע הדריסה שאירע בארמון הנציב בתאריך 8.1.17, על ידי רכב כבד (משאית). בנוסף פירטה הסקירה פיגוע דריסה נוסף שאירע בחודש אוגוסט 2014, בו נהג טרקטור דרס הולכי רגל והפך אוטובוס ברח' שמואל הנביא בירושלים.
133. בכל הנוגע לאירועים בעולם פירטה הסקירה פיגוע דריסה באמצעות רכב כבד שאירע בצרפת ביולי 2016, בו נרצחו 86 איש.
134. בפרק התובנות של הסקירה סוכם כאמור כי מאז ספט' 2015 בוצעו 49 פיגועי דריסה בירושלים ואיו"ש. צוין כי חלק מהמפגעים עשו שימוש ברכב שהושג במיוחד לטובת הפיגוע. לעומת זאת, אלו שביצעו פיגועים באמצעות כלים כבדים, ביצעו אותם באמצעות רכב בו עשו שימוש לצורך עבודתם ולא רכשו רכב במיוחד.
135. עוד נרשם בפרק התובנות כי בעשור האחרון בוצעו 6 פיגועי דריסה באמצעות כלים כבדים, כולם בירושלים, כולם ע"י תושבי מזרח העיר, בגילאי 22-40.
136. לבסוף צוין כי בעניינם של המפגעים לא היה מודיעין ו/או ר"פ בתחומי פח"ע/פח"ע עממי.
137. עיון בסקירה המובאת לעיל העלה כי נתוני המנוח והאירוע אינם תואמים את נתוניהם המוכרים של מפגעים בפיגועי דריסה. ראשית, עניינה של הסקירה בביצוע פיגועי דריסה באמצעות רכב כבד, המוגדר בסקירה כטרקטור או משאית. אין חולק על כך שבענייננו נהג המנוח ברכבו הפרטי. עוד עלה מהסקירה כי דווקא במקרים בהם נעשה שימוש לצורך פיגוע הדריסה ברכב כבד, היה זה הרכב בו עשה המפגע שימוש יומיומי ואילו בפיגועים שנעשו ברכב שאינו רכב כבד, השיג המפגע את הרכב במיוחד לצורך הפיגוע. בענייננו הרכב בו נהג המנוח, היה רכבו הפרטי ולא רכב שהושג לצורך האירוע. הסקירה פירטה את מאפייניהם של מבצעי פיגועים בכלי רכב כבדים בארץ וציינה כי כלל הפיגועים הללו בוצעו בירושלים, על ידי תושבי מזרח העיר, בגילאי 22-40 וכי בענייננו של איש מהם לא היה מודיעין או רישום פלילי בתחומי פח"ע או פח"ע עממי. פרט לנתון שלילי אחרון זה, המנוח אינו עונה על אף אחד מהקריטריונים המנויים בסקירה ככאלו המוכרים בעניינם של מפגעים.
138. לסיכום, נראה כי הסקירה המשטרית שהועברה למח"ש ברובה אינה רלוונטית, ותואמת את הידוע לגבי המנוח באשר לנתון אחד בלבד (שאף הוא נתון נגיטיבי – היעדר מידע או רישום פלילי הנוגע לטרור). הערכת השב"כ לעומת זאת מקיפה, מעמיקה וקונקרטית יותר בהתייחסותה למנוח הספציפי ועל כן מצאנו לייחס לה משקל רב יותר מזה של הסקירה המשטרית.
139. סיכומו של דבר, משקל הראיות המצביע על כך שהמנוח לא היה מעורב, ואין לו זיקה להתנהגות שלוחת רסן ורצחנית, עולה לעין שיעור על משקלם הראייתי של ההיבטים האחרים.

חוות דעת בוחן תאונות דרכים:

מבוא לחוות הדעת:

140. ניתוח סרטון המסוק שנערך על ידי פרופ' קלר מהפקולטה להנדסה באוניברסיטת בר אילן, העוסק בתחום הראייה הממוחשבת מזה כ-25 שנה, מבסס את הנראה בסרטון וקובע כי בחלקו הראשון של האירוע, בעת שהיה הרכב במעלה הציר וטרם בוצע לעברו ירי מצד השוטרים, מהירות נסיעתו הייתה איטית (בממוצע 10-12 קמ"ש ומקסימום 22 קמ"ש בממוצע) וכי ההאצה החלה רק לאחר הירי. המהירות הגיעה עד לכ-50 קמ"ש בעת הפגיעה בשוטרים שאירעה בתום הירידה.
141. הזמנה חוות דעתו של עו"ד אלי ברמי, בעל ניסיון נרחב בתחום חקר תאונות הדרכים ששימש, בין היתר, כקצין בוחנים ארצי במשטרת ישראל (להלן: "הבוחן"). הבוחן נתבקש לחוות דעתו במספר סוגיות, והעיקרית שבהן היא השאלה האם נהיגת המנוח בעת הפגיעה בשוטרים הייתה מכוונת או שמא דובר בתאונה.

142. בעת כתיבת חוות הדעת עמד בפני הבוחן חלק מחומר הראיות בתיק: גרסאות השוטרים במשטרה ובמח"ש; דו"חות מעבדה ניידת ובוחן תנועה משטרתית שנכחו בזירה ביום האירוע, על נספחיהם; ניתוח פלטי נתונים ממחשב רכבו של המנוח; סרטוני וידאו שונים שתיעדו את האירוע וחוות דעתו של מומחה הראייה הממוחשבת באשר לסרטונים אלה; חוות דעת מכון התקנים הישראלי בנוגע לצמיגי רכבו של המנוח ודו"ח נתיחת המנוח על ידי המכון לרפואה משפטית. כמו כן נסמך הבוחן על ספרות מקצועית ענפה, על בדיקת רכבו של המנוח ועל ניסויים שערך, הן בזירת האירוע והן מחוצה לה.

143. בצד זאת, לא עמד בפני הבוחן חלק מראיות העוגן בתיק, ובהן גרסאות השוטרים בעת תחקור השב"כ בשטח (עקב איסור גורף של השירות לעשות שימוש חיצוני בראיות שנאספו על ידו) כמו גם הודעות בני משפחה ופעילים. כמו כן לא עמד בפני המומחה הניתוח שערך השב"כ על אודות אורחות חייו של המנוח בכלל, ובסמוך לפני האירוע בפרט, כפי שהשתקפו מבדיקות מחשביו, מכשיריו הסלולריים וממסמכים וספרים שונים שנמצאו בביתו ובתיקו. כך גם לא עמדה בפניו סקירת המשטרה על אודות פיגועי דריסה באמצעות רכבים כבדים. יודגש כי חומר הראיות שלא עמד בפני הבוחן רלוונטי לשאלת המניע, הקשורה אף היא לניתוח נהיגת המנוח כרצונית או לא רצונית.

144. בחוות דעתו הגיע הבוחן בסופו של יום למסקנה כי לשתי האפשרויות, נהיגה מכוונת או תאונה, קיימת היתכנות הנתמכת בחומר הראיות, בממצאים שנאספו ובניתוחם המקצועי, וכי אין אפשרות להכריע מי מהן סבירה יותר. **בצד האמור, הבוחן ציין גם כי בחומר הראיות ששימש לחוות הדעת, ישנם חוסרים משמעותיים הנדרשים לשם הבנת הראיות הנוגעות להתנהגות המנוח והרכב, כאשר העיקרי שבהם נוגע לכך שלא ידוע, ולא ניתן יהיה לדעת, באיזה שלב נפגע המנוח מהירי, האם טרם הסטייה והפגיעה בשוטרים, במהלכה, או לאחריה. חסר מהותי ובסיסי זה מחייב בחינה אינטגרטיבית של הראיות הנוגעות לפרופיל של הנהג עם מכלול נסיבות הענין המשתקפות בתיק, בדרך החורגת מבחינת "תאונת דרכים".**

בחינת האפשרות של נהיגה רצונית והתיישבותה עם חומר הראיות על פי חוות דעתו של הבוחן:

145. שדה ראייה – ניסוי שערך הבוחן בשטח לימד כי כבר בתחילת הנסיעה היו כלל השוטרים שלאורך הציר מצויים בשדה הראייה של המנוח;

146. מהירות נסיעת הרכב לקראת הפגיעה בשוטרים (ניתוח סרטון המסוק) – ניתוח סרטון המסוק לימד על מהירות של 43.7-49 קמ"ש בשלב הפגיעה בשוטרים, מהירות שלישית הבוחן אינה סבירה בתנאי השטח; נוסף על כך לימד הסרטון גם על האצה של הרכב טרם הפגיעה בשוטרים.

147. מהירות נסיעת הרכב לקראת הפגיעה בשוטרים ושימוש בדוושות הגז והבלם (על פי נתוני מערכת המחשוב של הרכב) – פלטי מערכת שמירת הנתונים המצויה ברכבו של המנוח נותחו הן על ידי מומחה ישראלי והן על ידי מטה חברת טויוטה, יצרנית הרכב, באירופה. המערכת סיפקה נתונים בנוגע לשני אירועי התנגשות שעבר הרכב, כאשר ביכולתה לשמור נתונים בחמש השניות שקדמו להתנגשות.

על פי חומר הראיות, אין חולק כי אירוע ההתנגשות המאוחר בזמן שתועד על ידי המערכת, הינו אירוע ההתנגשות ברכב המשטרתית. עם זאת, לא ברור מהו אירוע ההתנגשות המוקדם בזמן שתועד על ידי המערכת – האם פגיעת הרכב בתל, או פגיעת הרכב בשוטרים. ניתוח המומחה הישראלי קבע כי מסיום תיעוד האירוע המוקדם ועד תחילת תיעוד האירוע המאוחר, חלפו כ-2 שניות. לשיטת הבוחן, מיקום הרכב 7 שניות לאחר מאירוע ההתנגשות ברכב המשטרתית, ממקם אותו באזור הפגיעה בשוטרים, משמע נתוני מערכת המחשוב של הרכב נוגעים לאירוע הפגיעה בשוטרים. ניתוח המומחה האירופאי קבע כי מסיום תיעוד האירוע המוקדם ועד תחילת תיעוד האירוע המאוחר, חלפה כשניה. לשיטת הבוחן, מיקום הרכב 6 שניות לאחר מאירוע ההתנגשות ברכב המשטרתית, ממקם את הרכב באזור התל, משמע נתוני מערכת המחשוב של הרכב נוגעים לאירוע הפגיעה בתל.

מאחר ולפי שתי השיטות, פעולת הלחיצה על בלם הרכב התרחשה לאחר הפגיעה בשוטרים, ומאחר שהפער הנוגע למיקום נקודת התגובה על הציר הוא כמטר אחד בלבד, כמו גם הפער ביחס בין מהירות כלי הרכב בנקודות השונות הוא אפסי, לא מדובר בנושא בעל משמעות לניתוח האירוע.

148. התנהגות הרכב לאחר הפגיעה בשוטרים – נוסף ללחיצה על דוושת הבלם לאחר הפגיעה בשוטרים, נצפתה גם עליה של הרכב על התל שמעבר לציר הראשי. ניתוח סימני התלמים על התל העלה כי העלייה נעשתה תוך סטייה חדה ימינה, שיכולה להתיישב עם פעולת היגוי רצונית מצד המנוח.

149. על פי הניתוח המובא לעיל, תרחיש הנהיגה הרצונית תחילתו בהחלטה מודעת של המנוח לבצע פיגוע דריסה בשל הגעת השוטרים להרוס את ביתו. לצורך כך נכנס לרכבו ועל אף ששמע את קריאות השוטרים המורות לו לעצור, לא נענה להוראותיהם והמשיך בנסיעתו. אף לאחר שבוצע ירי לעברו, לא נרתע מהמשך המשימה ועל כן לא עצר את רכבו והמשיך בנסיעה, עם כי את זאת עשה במהירות של כ-10 קמ"ש בלבד. על פי הראיות, את יישומו של המהלך הדורסני בפועל ביצע רק בעת שנפתחה לעברו אש תופת.

150. נראה כי התנהגות המנוח, שנסע נסיעה איטית ביותר, לא האיץ ולא סטה לעבר שוטרים גם לאחר הירי הראשוני שבוצע לעברו, כבר בה יש כדי לשלול במידה רבה את האפשרות לפיה דובר בפיגוע מתוכנן מראש.

בחינת האפשרות של נהיגה לא-רצונית והתיישבותה עם חומר הראיות על פי חוות דעתו של הבוחן:

151. בצד ההיתכנות הנלמדת מהנתונים לפיה הנהג היה בשליטה ועל כן מדובר היה באירוע מכוון, נמצאה היתכנות באותה מידת סבירות גם לתרחיש אחר, לפיו דובר בתאונה.

152. התנהגות הרכב טרם האירוע – צפייה בסרטון המסוק מלמדת כי החלק הראשון של נסיעת המנוח היה במהירות איטית ביותר. נתון זה מתחזק ביתר שאת בניתוח שערך פרופ' קלר, המלמד שמהירות הנסיעה בשלב זה עמדה על כ-10 קמ"ש בלבד. עוד יוזכר כי סרטון המסוק אינו מתעד את הירי הראשון שבוצע לעבר הרכב על ידי השוטר שי, משמע גם לאחר שבוצע ירי לעבר רכבו של המנוח המשיך המנוח לנסוע לאט. אין אלא ללמוד מנתונים אלו על החלטתו המודעת של המנוח, גם לאחר שבוצע לעברו ירי מצד השוטרים, להמשיך בנסיעה איטית, עם אורות, וללא סטייה או כל ניסיון דריסה של השוטרים הסמוכים אליו.

153. ראיות לירי לעבר הרכב טרם סטייתו לכיוון קבוצת השוטרים – עדויות השוטרים וממצאי מעבדה ניידת באשר למיקום תרמילי תחמושת בזירה לימדו כולם על ירי לעבר גלגלי הימניים של הרכב בשלב מוקדם של האירוע וטרם החלה סטייתו ימינה שהסתיימה בפגיעה בשוטרים; מסקנת מומחה המעבדה הניידת שבחן את הזירה הינה שבוצע ירי לעבר חלקו התחתון של הרכב; חוות דעת מכון התקנים בנוגע לצמיגים הימניים העלתה כי שניהם נפגעו מחדירת גוף זר; ניסויים בספרות המקצועית לימדו שאיבוד האוויר במצב כזה אורך כ-0.1 שניה בסה"כ וניסויים נוספים, הן בספרות המקצועית והן כאלו שנערכו ע"י הבוחן, מלמדים על כך שבמצב דברים זה מתרחשת סטייה של הרכב ימינה כפי שנראה בסרטון המסוק שאירע במקרה זה.

154. **יתרה מכך, בניסוי שערך הבוחן בשטה, נמצא כי כאשר מוקם הרכב בנקודה בה החלה סטייתו ימינה על פי הנראה בסרטון המסוק, וכשהוא במצב של חוסר אוויר בגלגלים הימניים, בהיעדר נגיעה בהגה התדרדר הרכב אל הנקודה בה היו ממוקמים השוטרים שנפגעו.** ניסוי זה חיזק אף הוא, בצורה משמעותית, את ההיתכנות לכך שדובר בתאונה, שאירעה כאשר המנוח לא היה בשליטה על רכבו. אמנם, חוות דעתו של הבוחן מלמדת כי נדרשת רק התערבות קלה מצד נהג בריא לצורך תיקון הסטייה, אך במקרה זה, כפי שצוין לעיל, לא ידוע מה היה מצבו של המנוח שכן לא ידוע בדיוק באיזה שלב נפגע מהירי שבוצע לעברו. מחוות דעת המכון הפתולוגי עלה כי לפחות בעת הפגיעה בברכו הימנית, אפשרי שגופו של המנוח היה במצב של הלם. שנית, גם בעניינם של נהגים בריאים, מוכרת בספרות המקצועית תופעה של תגובה מוגזמת מצד מיעוט הנהגים (פחות מאחוז), המובילה לאיבוד

- שליטה ולתוצאות הרות אסון. יצוין כי האחוז הנמוך המוכר בספרות, מתייחס לסיטואציות של איבוד צמיג במהלך נסיעה, שלא על רקע ירי לעבר הנהגים ורכבם כפי שהיה במקרה זה.
155. אם כן, אובדן השליטה יכול לנבוע לכאורה, על פי חומר הראיות, מגורמים שונים שאינם שוללים זה את זה ויכולים להצטבר זה לזה והינם גם פגיעה בצמיגי הרכב המקשה על השליטה בו, וגם פגיעה פיזית במנוח או בהלה מצדו כתוצאה מביצוע הירי לעברו. כל התרחישים המפורטים שעניינם איבוד השליטה ברכב, לא זו בלבד שאינם נשללים בחומר הראיות אלא אף מתיישבים עמו.
156. תזוזה לא רצונית של המנוח בתוך הרכב בעת הפגיעה בשוטרים – באשר לנתונים המלמדים על לחיצה על דוושת הגז והבלם בסמוך לפגיעה בשוטרים, באופן המלמד לכאורה על שליטה של המנוח, הרי שגם לאלו נמצא הסבר חלופי בחומר הראיות, מקום בו בחינת חגורת הבטיחות ברכב לאחר האירוע, כמו גם פלט נתוני מחשב הרכב, לימדו על כך שהמנוח לא היה חגור ושבנקודת הזמן של 0.2 שניות לאחר הפגיעה בשוטרים, ועם הגעתו ועלייתו החדה אל התל, המצוי בשיפוע של 11% מהציר הראשי, גופו הוטח בתוך חלל הרכב במהירות של 3.9 קמ"ש. זאת, בצירוף דו"ח הנתחה המצביע על חבלות קהות באזור שוק ימין, עשויים ללמד על כך שהלחיצות על דוושת הגז והבלם לא היו תוצאה של מעשה רצוני מצד המנוח.
157. התנהגות הרכב לאחר הפגיעה בשוטרים – במסגרת חוות הדעת נבחנו נתוני האירוע גם בסמוך לאחר הפגיעה בשוטרים, כאשר רכבו של המנוח עלה על תל עפר, שם הותר הרכב תלמים שהעידו על פנייה חדה של הרכב ימינה באופן שככלל מצביע על פעולת היגוי מכוונת, כפי שאף נקבע בדו"ח הבוחן המשטרתי שהגיע לזירה בסמוך לאחר האירוע. עם זאת, בחוות דעתו מצא הבוחן כי הסטייה הנגרמת מאיבוד האוויר בגלגלים הימניים, בצירוף זווית הגעת הרכב לתל העפר כפי שנראית בסרטון המסוק ובצירוף גללי כבשים המפוזרים על התל העשויים להוביל להחלקה של הרכב, גם הם אינם מאפשרים קביעה פוזיטיבית בדבר פעולה מכוונת ונשלטת מצד המנוח, להבדיל ממהלך בלתי נשלט.
158. מצבו של המנוח מיד עם עצירת הרכב – עיון בסרטון מצלמת Go-Pro מלמד כי מיד עם עצירת רכבו של המנוח הגיע אליו שוטר שפתח את דלת הנהג. המנוח לא פתח את הדלת בעצמו. מהמשך הסרטון וכן מגרסאות שוטרים עולה כי מיד עם הוצאת המנוח מהרכב הבחינו שהוא מחוסר הכרה ועל בגדיו ניכר דימום משמעותי.
159. בהקשר לבחינת אפשרות התאונה, ראוי לציין כי הבוחן קבע שאף אם דובר בתאונה, הרי שזו הייתה נמנעת במהירות נמוכה יותר, של מתחת ל-44.8 קמ"ש, שהייתה מאפשרת בלימה טרם פגיעה בשוטרים. קביעה זו אינה רלוונטית מקום בו בחינת אופציית התאונה במקרה זה הינה פועל יוצא של אפשרות כי המנוח לא היה בהכרה או שהיה בהכרה מעורפלת שלא איפשרה לו שליטה על הרכב. על כן, אין טעם בבחינת אפשרות למניעת תאונה, כאשר לצורך המניעה נדרשת פעולה רצונית מצד הנהג דוגמת לחיצה על דוושת הבלם ברגע נתון.
160. סיכומו של דבר, אכן הראיות הפורנזיות וניתוחן על ידי גורמי מקצוע מומחים, מציגות היתכנות סבירה באותה המידה לאפשרות של נהיגה מכוונת ונשלטת מצד המנוח כמו גם לאפשרות של תאונה. עם זאת כלל הראיות הנסיבתיות כפי שפורטו לעיל, השוללות מניע חבלני או התנהגות חריגה עובר לארוע ומצביעות על התנהגות נורמטיבית, מטות את כפות המאזניים לעבר אפשרות התאונה ומובילות למסקנה כי אפשרות זו היא המסתברת יותר בנסיבות העניין, שכן היא משלבת את הראיות האובייקטיביות מהאירוע באופן טבעי והגיוני עם מכלול הראיות החיצוניות לאירוע.
161. בצד האמור, מניעיו של המנוח לא היו ולא יכולים היו להיות ידועים לשוטרים, שפעלו על פי מצב עובדתי נתון, בו הנהג לא נענה להוראותיהם ובתחושתם הסובייקטיבית הכנה סיכן אותם ואת חבריהם.

162. **האפשרות שמקור האירוע בשרשרת טראגית של אירועים** שראשיתם בהכנה לקויה של הכוח, המשכם בכך שהמנוח לא שמע או לא נשמע להוראת השוטרים לעצור את רכבו, וסופם בירי לעבר רכבו של המנוח שהביא לפגיעה/אובדן שליטה, לדריסת השוטר המנוח ולמות הנהג, נתמכת היטב במכלול חומר הראיות **והיא האפשרות המסתברת ביותר בנסיבות העניין.**

האפשרות לפיה המנוח תכנן לבצע פיגוע ולכן לא נשמע להוראות השוטרים אינה מתיישבת עם חומר הראיות ועם הפרופיל האישי של המנוח. על כן אפשרות זו **נחזית להיות בלתי סבירה בנסיבות העניין.**

163. על שתי אופציות אלה ניתן להוסיף אפשרות שלישית. על פי אפשרות זו, המנוח פעל בתום לב, השלים עם העובדה שעומדים להרוס את ביתו והעמיס את חפציו על רכבו, כפי שנלמד מחומר הראיות. במסגרת אפשרות זו, נראה על פני הדברים שהעובדה שלא נענה להוראות השוטרים ולא עצר את נסיעתו, לא נבעה מהחלטה מקדימה לבצע פיגוע אלא מניסיון להתעלם מהוראות השוטרים או מכשל בעיבוד הנתונים ובהבנת הסיטואציה אליה נקלע. אלה מתיישבים עם המשך נסיעתו במהירות איטית גם לאחר ביצוע הירי הראשון לעברו, היינו היעדר דינמיות וחוסר יכולת לבצע את השינויים הנדרשים בעקבות המצב המשתנה. עם זאת, על פי האפשרות הנבחנת לעיל, מקום בו המשיכו השוטרים לירות לעברו אש חיה, כשהבין שסיכוייו לצאת מהאירוע בחיים אינם מן הגבוהים, נדרך המנוח ובשלב זה קיבל החלטה ספונטנית, כאמור, להאיץ את נסיעתו ולפגוע בקבוצת השוטרים שמולו.

164. בכל הנוגע לאפשרות זו, נאמר כי לעולם לא נדע צפונות לב איש, במיוחד שאיננו עוד בין החיים. לכן, מטבע הדברים, לעולם לא ניתן יהיה לחייב או לשלול את האפשרות המפורטת כאן. עם זאת, מכלול חומר הראיות, עקרונות הניתוח המשפטיים וחובת ההגינות, מחייבים לומר כי **מדובר בספקולציה שאין לה תימוכין של ממש בראיות.**

ניתוח משפטי לגבי התנהגות השוטרים:

165. את התנהגות השוטרים יש לנתח, כמובן, לפי מה שנקלט בחושיהם במהלך האירוע עצמו. טרם הניתוח המשפטי, נשוב על עיקר ממצאי העובדה שנקלטו בחושי השוטרים המעורבים כפי שנקבעו על יסוד הראיות המהימנות שנאספו במהלך הבדיקה:

א. רכבו של המנוח עמד בסמוך לביתו, לאחר שהמנוח העמיס על הרכב ציוד שפינה מהבית, וזאת כשמנועו פועל, חלונותיו מוגפים, המנוח יושב מאחורי כיסא הנהג ואורות הרכב כבויים.

ב. הקצין מרטין האיר לעבר הרכב בפנס וקרא לעבר נהג הרכב לדומם מנוע.

ג. המנוח (אשר אין לדעת אם שמע את קריאות השוטר אם לא) הדליק את אורות הרכב והחל בנסיעה איטית על הציר עליו נעו אותה עת הלוחמים.

ד. הקצין מרטין קרא לעבר נהג הרכב לעצור ואף נתן מכה עם קנה הנשק שלו בפח הרכב.

ה. גם השוטר רובינוב קרא לעבר נהג הרכב לעצור.

ו. לאחר שהרכב חולף את השוטרים מרטין ורובינוב ומתקרב לשוטר שי, למרות ששוטר זה לא חש באותו רגע סכנה לחייו או לחיי חבריו הסמוכים אליו, הוא מחליט לפתוח באש לעבר הרכב (לדבריו הירי מתבצע לעבר גלגלי הרכב).

ז. השוטר שי הסביר שביצע את הירי מאחר והנהג לא נענה לקריאותיהם לעצור ועל כן חשש כי הרכב יפגע בלוחמים הנוספים שהיו בדרכם אל המתחם.

ח. הצמיגים נפגעו מהירי והאוויר החל להתרוקן מהם בשריקה.

ט. הרכב הנהוג בידי המנוח המשיך בנסיעה איטית והתקרב לשוטר בן שושן שהיה לצד השביל, לא על ציר נסיעת הרכב.

י. השוטר בן שושן אשר שמע לפתע את הירי שביצע השוטר שי, הבחין באורות הרכב הנוסע בציר ולמרות שהרכב לא סיכן אותו עצמו, לשמע קולות הירי ולמראה אורות הרכב, הוא חשש לדבריו לחיי חבריו המצויים במורד השביל.

יא. השוטר בן שושן מבצע מטח ירי של מספר יריות לעבר הרכב (לטענתו הוא ירה בשלב זה לעבר הגלגלים בלבד. לא ניתן לשלול או לאמת טענה זו בממצאים הפורנזיים ואין לדעת אם המנוח נפגע מירי זה אם לאו).

יב. בניגוד לדברי השוטר בן שושן שתיאר נסיעה מהירה של הרכב בשלב שקדם לירי, מהסרטון עולה במובהק שבשלב בו הרכב חולף על פני בן שושן הפותח באש לעברו, הוא עודנו נוסע בנסיעה איטית.

יג. רק לאחר שהרכב חולף באיטיות על פני השוטר בן שושן ולאחר שבן שושן מבצע ירי לעבר הרכב (כאמור, עקב משקלה המוגבל של גרסתו, אין לדעת לאן כיוון בן שושן; אין לדעת אם המנוח נפגע בשלב זה מהירי או רק נבהל כשזיהה את בן שושן פותח באש לעברו, או איבד שליטה על הרכב שצמיגיו נוקבו לכאורה עוד בשלב מוקדם, בירי של השוטר שי), הרכב מאיץ באופן פתאומי, גולש במהירות רבה במורד השביל לצומת שבילים, סוטה ימינה ופוגע בשוטרים (בשלב זה נשמעים קולות ירי רבים), ואז הרכב "קופץ" מעל תשתית לקויה ובסמוך לאחר מכן נעצר ונשמעת צפירה ארוכה ואחידה.

יד. בשלב זה, כשהרכב כבר במהירות שנראית אפסית, מגיע רכב משטרה שנוגח בו לווידוא עצירה מוחלטת.

166. לאור ההשתלשלות העובדתית, נראה כי קו פרשת המים באירוע הוא הירי שביצע השוטר שי: כזכור, השוטרים שהו בזירה לא מוכרת, בלא שתודרכו כראוי, כאשר מדובר בשעת חשיכה. רמת התמצאותם בשטח ובמשימה היתה מועטה. בנסיבות אלה, רמת הדריכות היא גבוהה ויעידו עליה תגובת השוטרים למראה תנועת רכב קודם אחר, אשר גרמה להם לדרוך את נשקם, כאשר השוטר שי אף נותר עם כדור בקנה.

167. בנסיבות אלה, כאשר לפתע נשמע ירי, לא ניתן לשלול כי נוצרה תגובת שרשרת אינסטינקטיבית. לפיכך, ההתנהגות העיקרית הראויה לבחינה, שיצרה את שרשרת האירועים כולה, היא ביצוע הירי הראשוני שביצע השוטר שי.

168. כאמור, השוטר שי טען כי מאחר שהרכב המשיך בנסיעתו ולא נענה להוראות לעצור, חש סכנה לחיי חבריו, הגם שלא לאלה הסמוכים אליו ולא כלפיו. בצד האמור, טען השוטר שי כי מאחר שטרם שוכנע שמדובר בניסיון פיגוע מכווון, סבר שעליו לפעול לשם עצירת הרכב בלבד, בלא לפגוע בנהג. לשם כך, החליט לירות לעבר גלגלי הרכב בעת שזה עבר במקביל אליו.

169. יצוין כי גם לאחר המטח שירה השוטר שי, המנוח המשיך בנסיעה איטית יחסית. רק לאחר מטחי הירי שביצע לעברו השוטר בן שושן נצפתה לראשונה תגובה מצד המנוח בדמות נסיעה מהירה ופראית כלפי תחתית הגבעה. עם זאת, נתון זה אינו רלוונטי לניתוח התנהגותו של השוטר שי בעת ביצוע הירי.

הגנה עצמית ונוהל מעצר חשוד: תנאים אובייקטיביים אל מול הערכה סובייקטיבית

170. מצבים בהם עשויה להתקיים הצדקה חוקית לשימוש בכלי ירייה, הם במסגרת נוהל מעצר חשוד או על מנת להדוף תקיפה מסכנת חיים במסגרת של הגנה עצמית ליורה או לאחרים. נוהל מעצר חשוד מאפשר ביצוע ירי בסיטואציה שבה יש חשד לגבי אדם כי ביצע זה מקרוב פשע מסכן חיים או שהוא מתעתד לבצע פשע כזה.

171. שאלת התקיימותם של התנאים הדרושים לפתיחה באש טעונה בחינה הן במישור האובייקטיבי והן במישור הסובייקטיבי.

172. השוטר שי טען כי חש סכנה לחיי חבריו ולכן ירה. ברמה האובייקטיבית, לפי חומר הראיות שנאסף, טענה זו מעוררת סימני שאלה: מדובר ברכב שנסע ביציאה ממתחם מגורים. אכן הרכב לא נענה לפניית השוטרים לעצור

- אך הוא התקדם במהירות איטית יחסית, באורות דלוקים, בנתיב מקביל לשוטרים, ולכן לכאורה התנאים המוקדמים המצדיקים ביצוע נוהל מעצר חשוד או מקימים יסוד לפעולת הגנה עצמית, אינם מתקיימים.
173. מאידך גיסא, לא ניתן לשלול את כנות טענתו של השוטר שי במישור הסובייקטיבי לפיה הוא חשד בכוונותיו של נהג הרכב: מדובר באירוע מבצע, בשעת חשיכה, בלא שהכוח תודרך כדבעי ובלא שהכיר את תוואי השטח. בנתונים אלה, קל לשער כי היו בין השוטרים כאלה שהיו ברמת דריכות גבוהה מאוד. על רקע זה, נראה כי גם מה שנקלט בחושיו של השוטר שי כסטייה מנורמת התנהגות סבירה (כדוגמת אי ציות להוראת השוטרים לעצור), עשוי היה, ברמה הסובייקטיבית, לגרום לו להעריך כי עליו לפעול במהירות לעצירת הרכב.
174. השוטר שי הבהיר שבאופן מודע וויתר על שלב הירי באוויר, שכן לא היה סיפק בידו לעשות כן. טענתו זו אינה נשללת בחומר הראיות: מקום בו מתקבלת החלטה לבצע נוהל מעצר חשוד ומדובר בירי לעבר רכב נוסע, תוך סכנה לפגיעה בשוטרים שנמצאו במורד הציר ומצדדיו, אף אם הרכב נע במהירות נמוכה, חלון ההזדמנויות לירות לעבר הגלגלים מבלי לסכן אחרים אינו גדול.
175. ניתן לכאורה ללמוד על רמת דריכותו האישית של השוטר שי מאירוע מקדים עם רכב אחר, לגביו טען השוטר שי כי נהג בפראות לעברו ולעבר שוטרים אחרים. מסרטון מצלמת Go-Pro שהאירוע נקלט בה, עלה כי הרכב לא נהג בפראות, הגם שהגיע בקרבה לשוטרים ומשום כך נתבקש על ידם לעצור. גם באירוע זה דרך השוטר שי את נשקו וכיוון אותו לעבר הרכב. יצוין כי מאותו רגע המשיך השוטר שי בפעילות מבלי לפרוק את נשקו.
176. אמנם ניתן לטעון כי התנהלותו של השוטר שי הינה פזיזה ואינה מתיישבת עם נהלי השימוש בכלי ירייה וכי הוא הקים בהתנהגותו סיכון לחפים מפשע. גם אם כך הדבר במישור המקצועי, אין בכך כדי לבסס חשד לפלילים בכל הנוגע להמשך השתלשלות העניינים.
177. **בחינת סבירות פעולתו של השוטר שי תוך התחשבות בכלל הנסיבות שפורטו לעיל, עשויה, איפוא לעורר קושי מבחינת מקצועיות התנהלותו. עם זאת, גם אם במישור האובייקטיבי מתעוררות תמיהות לגבי סבירות התנהגותו ויש מקום לבחינתה במישור הפיקודי-מקצועי, לא ניתן לשלול את תחושתו במישור הסובייקטיבי ולכן לא ניתן לקבוע כי החלטתו לבצע נוהל מעצר חשוד על דרך של ביצוע ירי לעבר צמיגי הרכב מבססת חשד לפלילים, להבדיל מטעות בשיקול הדעת בפעילות מבצעית.**

הירי שביצע השוטר שי כ"קו פרשת מים" בארוע

178. **ניתן לקבוע באופן ברור כי הירי שביצע השוטר שי יצר שינוי במצב התודעתי של כל הגורמים שהיו בזירה אותה עת, והיה בו פוטנציאל ליצור תגובת שרשרת כפועל יוצא מתגובה אינסטנקטיבית, מקצועית, של השוטרים בכוח, כפי שאירע הלכה למעשה.**
179. אשר על כן, איני מוצאת הצדקה לבחון מבחינה משפטית את פעולתו של השוטר בן שושן.
180. יודגש: למרות פגמים באמינות גרסתו של השוטר בן שושן בשלב הירי הראשוני, אין כל ממצא הקושר את הירי שביצע בן שושן לפגיעה במנוח או לפגיעה במקום אחר ברכב מזה שלטענתו פגע בו (כזכור, בן שושן טען כי בשלב הירי הראשוני ירה לעבר צמיגי הרכב בלבד).
181. ככל שלא ניתן להפריך את גרסת בן שושן כי ירה לעבר צמיגי הרכב, מדובר בירי סביר: לפי כל קנה מידה, רשאי היה השוטר בן שושן לראות בירי הראשון שביצע השוטר שי משום ירי אזהרה. משירי ראשון זה לא הביא לעצירת הרכב, היה השוטר בן שושן רשאי לבצע ירי לעבר צמיגי הרכב. הגם שגרסתו אינה נקיה מקשיים, בהעדר ראיה לסתור שאכן הירי שביצע היה לעבר צמיגי הרכב, לא נראה שניתן לומר כי חומר הראיות מגבש נגדו חשד סביר לביצוע עבירה בגין הירי שביצע.

182. אותו הניתוח תקף גם לגבי פעולתו השנייה של השוטר בן שושן, שבהמשך האירוע (אם כי לא ברור מתני) ירה לדבריו לעבר מרכז המסה של המנוח במטרה להורגו. לאחר שהרכב חלף על פניו, וכאשר מסרטון המסוק עולה כי בשלב זה כבר האיץ הרכב את נסיעתו, ברי שעלתה הסבירות בדבר התממשות התקיפה מצד נהג הרכב.
183. משהירי לעבר הגלגלים לא השיג את המטרה הנדרשת של עצירת הרכב, נחוצה הייתה הסלמה בפעולה בדמות ירי לעבר הנהג.
184. **לסיכום, לא ניתן לקבוע לפי חומר הראיות כי פעולת השוטר בן שושן בנסיבות האירוע, לפי גרסתו שלא הופרכה, הייתה בלתי סבירה בנסיבות העניין.**
185. למעלה מן הצורך נוסף עוד כי על פי השמע במצלמות ה-Go-Pro עלה כי מרגע שנשמעה הירייה הראשונה לעבר הרכב, ועד שנשמעה צפירה מכיוון הרכב, חלפו כ-18 שניות בלבד. גם מקום בו החל האירוע מעט קודם לירייה הראשונה, עדיין מדובר על אירוע שארך שניות ספורות. בנסיבות אלה, כאשר מדובר בשיקול דעת ובהחלטות המתקבלות במהירות רבה, באירוע שנלוותה אליו סכנה לשוטרים, גם טעות בשיקול הדעת, הן בנוגע למניעיו של המנוח והן בנוגע לאמצעים שיש לנקוט למולם, אינה מבססת חשד סביר לעבירה פלילית.
186. בכל הנוגע ליתר השוטרים שירו לעבר הרכב בשלבים מאוחרים יותר, כעולה מהודעותיהם במשטרה (הקצין רועי עמיחי שירה באקדחו לעבר מרכז הרכב כשזה עבר במקביל עליו בעודו על ציר הירידה וכן ירה מספר כדורים נוספים לאחר עצירת הרכב וטרם השתכנע שאין בכוונתו לשלב להילוך אחורי ולהמשיך בדריסה; השוטר עמיחי אוחנה; השוטר יונתן ברהנו; השוטר נחום גומעה שירה ספוג), מהשמע במצלמות ה-Go-Pro ומסימני פגיעת הקליעים ברכב, עלה שירי זה החל רק לאחר שהרכב האיץ והיווה סכנה לשוטרים בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, ועל כן מדובר בירי שבוצע כדין. למעלה מן הצורך יצוין כי אין אינדיקציה לכך שקליע מבין הקליעים שנורו במהלך זה, פגע במנוח או פגע ברכב באופן שהשפיע דרמטית על נסיעתו.
187. כאן המקום לציין שלאחר עצירת רכבו של המנוח, עקב החשש הגבוה שמדובר בפגיעה דריסה, שוטרים המשיכו לירות לעבר רכב דומה נוסף, שנפגע מקליעי השוטרים היורים. בדיעבד התברר בסמוך לאחר מכן כי מדובר ברכבו של מפקד יחידת יואב, ואך בנס לא הייתה פגיעה נוספת בנפש (דו"ח מפקד יחידת יואב לגבי פגיעות הירי ברכבו, הודעת השוטר יורי ציניס במשטרה).

סוגיית הטיפול הרפואי:

188. עניינו של פרק זה בהתנהלותם של אנשי משטרה ומפקדים ובהתנהלותם של גורמי הרפואה עם תום האירוע. ראוי כבר עתה להבהיר כי מדובר בגורמים שרב השוני בתפקידיהם ומחויבותם, ועל כן תנותח התנהלותם בנפרד.
189. כפי שפורט כבר לעיל, בחוות דעת המכון הפתולוגי נקבע כי מותו של המנוח נגרם מהלם תת נפחי טראומטי המתרחש בעקבות דימום, שבעקבותיו ישנה ירידה בלחץ הדם ופגיעה באספקת הדם והחמצן לאיברים החיוניים, המובילה למוות. במקרה זה, כלי הדם שנפגעו הם כלי הדם האקסילאריים, שאינם כלי דם גדולים ביותר ועל פי חוות דעת המכון, דימום מהם אינו גורם למוות מיידי אלא עלול לגרום למוות בטווח של עשרות דקות. משום כך עלתה חשיבות בבדיקת סוגיית מתן טיפול רפואי למנוח, כאשר מהודעות פעילים ובני משפחה עלה שטיפול כאמור לא ניתן, וכאשר המסקנה המתבקשת מחוות דעת המכון הינה שטיפול כזה, לו היה ניתן בדקות הראשונות שלאחר האירוע, עשוי היה להציל את חיי המנוח.
190. מהודעתו של ראמו אבו אלקיעאן, אחיינו של המנוח, עלה כי לאחר האירוע, בעת שיחד עם אחרים נדחף החוצה מן הכפר, ראה רכב צבאי של מגן דוד אדום וביקש כי ייכנסו לטפל בדודו, שכן במשך זמן רב נשמעה צפירת רכבו

- המעידה על כך שהוא שוכב פצוע ולא מטופל. בהמשך הגיע גם אמבולנס רגיל, אך המשטרה לא אפשרה לו להיכנס. גם אחיו ראד העיד כי המשטרה חסמה את דרכם של אמבולנסים מלהיכנס למקום.
191. לפי הודעת הפעיל אוריאל איזנר, הנ"ל היה רחוק מזירת האירוע הראשוני הרלוונטי ולכן הודעתו הייתה כללית ולא מפורטת. עם זאת, המעט שמסר תאם לחלוטין את גרסת השוטרים ועל כן נראה שלא מדובר במי שבא באופן מכוון להתריס. מהודעתו עלה כי במשך רבע שעה נכח בסמוך לרכבו של המנוח לאחר שנעצר, ולא ראה שמעניקים לו כל עזרה רפואית.
192. מהודעתו של תייסיר אבו אל קיעאן עלה ששמע המשך ירי לעבר רכבו של המנוח לאחר שכבר נעצר (כאשר לשיטת תייסיר הרכב נעצר עוד קודם שהתנגש בו הרכב המשטרה). יצוין שהקצין רועי עמיחי אישר בהודעתו המשך ירי לעבר הרכב לאחר שנעצר. לאחר מכן, וכאשר עדיין נשמע ירי, התקרבו שוטרים לרכב. אחד מהם פתח את דלת הנהג ופלג גופו העליון של המנוח נפל מחוץ לרכב, בעוד שרגליו נשארו בתוך הרכב. תייסיר בהודעתו לא התייחס לטיפול רפואי במנוח, אך הודעתו רלוונטית בהקשר זה שכן עלה ממנה כי שוטרים הגיעו למנוח בסמוך לאחר עצירת הרכב והיו מודעים לכאורה לפגיעה בו. יצוין כי גם בסרטון מצלמת Go-Pro תועדה הגעת שוטרים אל רכבו של המנוח והוצאתו ממנו כשהוא מחוסר הכרה מיד בתום האירוע.
193. מהודעתו של השוטר שי משילקאר (היורה הראשון) עלה כי לאחר שביצע את הירי, המשיך לרוץ אחרי הרכב עד שראה רכב משטרה מנגח אותו. הוא רץ לכיוון ימין הרכב בזהירות, והאיר עם פנס לכיוונו על מנת לבדוק מה מצב הנהג. הבחין שראשו של הנהג היה על צופר ההגה וכן הבחין שהנ"ל מדמם, כיוון שחולצתו מצד שמאל הייתה ספוגת דם. זיהה אנשים נוספים מתקרבים לרכב מצדו השמאלי. בשלב זה הזיז את הנהג מהצופר. לאחר שראה שהנהג אינו מהווה עוד סכנה התרחק מהמקום והמשיך בעבודת אבטחה. גם מהודעת הקצין מרטיין עלה כי מיד לאחר שהרכב הדורס סיים את נסיעתו, הבחין בשוטרים סביב הנהג (משום כך פנה למשימות אבטחה היקפית ולא העמיק בבחינת מצבו של הנהג, האם בהכרה או לא וכו'). במענה לשאלת חוקר מח"ש מסר שידוע לו שהיה רופא בזירה, אך לא הבחין ברופא בנקודת הזמן הזו. בכל הנוגע לחובשים של היחידה, באלו אכן הבחין כשהם מטפלים בשוטרים הפצועים. מהודעת השוטר נתן מייזל עלה כי פתח את דלת הרכב וראה שהמפגע לא מגיב. לאחר שסרק אותו בעין לראות שאין נשק או משהו על גופו, וכדי שלא ימשיך לנסוע, תפס אותו במעיל באזור החזה ומשך אותו מחוץ לרכב. המפגע נפל על הגב וניתן היה לראות שאינו מגיב, שהוא מנוטרל, ושחולצתו מגואלת בדם. שמר על המפגע למשך כ-10 דקות, במהלכן לא תיאר שהגיע צוות רפואי לטפל בו.
194. מגל קשר 4203 החל משעה 06:00 בבוקר, עלה כי במונה 01:31 יצאה קריאה לזימון מסוק מד"א לפינוי שוטר פצוע; במונה 02:08 יצאה קריאה לשוטרת בשם ילנה שנתבקשה להגיע לזירה בה נמצא הפצוע ובמונה 06:29 הועבר דיווח על שוטר הרוג. משמע, הרופאה ילנה עסקה בטיפול בשוטר ההרוג לכל היותר 4 דקות וחצי. ידוע מגרסאות הנוכחים, כי הקצין הנוסף שנפצע, נפצע ברגליו והיה בהכרה.

הודעות גורמי הרפואה:

195. הרופאה המשטרתית, רפ"ק ילנה רוטשטיין, אישרה בהודעתה במח"ש שלא העניקה טיפול רפואי למנוח. בהודעתה סיפרה שהגיעה לתחנת עיירות לצורך תדרוך טרם היציאה לשטח. יחד עמה היו שני חובשים בכירים, איתן בוזגלו וקוסטה לוקשין. השלושה היו באמבולנס משטרה של מחוז דרום, ואמורים היו להיות קרובים למתחם הבתים להריסה אך בפועל לא הצליחו להגיע למיקום בו היו אמורים להיות וכשעדיין היו בדרך למקום, כבר קיבלו קריאה בגל מפקדים להגיע מהר שכן יש פצועים.
196. כשהיו בדרך עצרו אותם שוטרים שאמרו שאי אפשר להגיע למקום ברכב משום שהדרך חסומה ופקוקה. ד"ר ילנה והחובש איתן בוזגלו לקחו ציוד ורצו למקום. החובש קוסטה נשאר באמבולנס, להכין אותו למתן טיפול. החובש קוסטה בהודעתו אישר שנשאר באמבולנס.

197. ד"ר ילנה מסרה שהיה חשוד והם רצו עפ"י הכוונת שוטרים.

198. כשהגיעה לזירה, ראתה שתי קבוצות שוטרים, מכופפים מעל פצועים השוכבים על הרצפה. כשניגשה לקבוצה הראשונה, הבחינה שהפצוע בהכרה ומתלונן על כאבים ברגל (הקצין עוזיאל אוחנה – מ.פ.). כיוון שלא היה בסכנת חיים מיידית וטופל על ידי חובשים של מתפ"א, נפנתה אל הקבוצה השנייה. שם הבחינה שהחובשים מבצעים החייאה בשוטר פצוע. היא במקביל בדקה ומצאה פצע רחב בקרקפת מימין, שבר פתוח בגולגולת, רקמת מוח בחוץ ללא סימנים חיוניים, אישונים אינם מגיבים לאור, ללא נשימה ספונטנית וללא דופק. משום כך הורתה לחובשים להפסיק את ההחייאה וקבעה את מותו.

199. לאחר קביעת מותו של השוטר ארז שאול לוי ז"ל, חזרה ד"ר ילנה אל הפצוע הראשון, הקצין אוחנה, ופירטה את הטיפול שהעניקה לו. כמו כן ציינה שבעת שטיפלה בו, דיווחה על האירוע לד"ר יבנגי, שמסר גם הוא שיגיע למקום. לאחר שסיימה לטפל בקצין, החלו להתעסק בפינויו.

200. בכל הנוגע לפינויו של הקצין הפצוע העידה ד"ר ילנה כי בתחילה רצו פינוי מוסק אך לא הייתה אפשרות. בשל תנאי השטח והמהומה שהייתה במקום, החליטו לבסוף לפנות אותו בסוואנה של מתפ"א עד לכביש, שם יחבור לאמבולנס אזרחי של מד"א. יצוין כי לוחם מתפ"א המוסמך כחובש, מקסים רוקביצין, שטיפל בקצין עוזיאל אוחנה, מסר בהודעתו כי אכן בשלב מסוים הצטרפו לטיפול הרופאה המשטרתית ואדם נוסף וכן תיאר את פינויו של הקצין מהשטח, אליו הוא התלווה. בהודעתו מסר כי הטיפול בקצין בשטח ארך פחות מחצי שעה. מהודעתו של פרמדיק מד"א בוריס מנטו גם כן עלה כי בשעה 06:29 כבר היה הקצין אוחנה במהלך פינויו מהמקום, באופן המתיישב עם גרסתו של החובש מקסים.

201. כאשר הקצין הפצוע פונה כמתוכנן, מסרה ד"ר ילנה כי הבחינה באמבולנס של מד"א בזירה מטפל במישהו נוסף. הסתכלה לראות במה מדובר והאם עזרתה נדרשת, אבל ראתה שמדובר בפצוע עם פגיעת ראש קלה שנמצא בהכרה מלאה ומתקשר ושואין צורך בעזרתה (ח"כ איימן עודה – מ.פ.). איש מד"א, ניסים זיני, שטיפל בח"כ איימן עודה בשטח, אישר כי במהלך הטיפול שוחח עם הרופאה המשטרתית.

202. במענה לשאלת חוקרת מח"ש מסרה ד"ר ילנה כי במקום לא היה אף אחראי שאמר לה במי לטפל אלא היא ראתה פצועים וטיפלה בהם כמיטב הבנתה. לא ראתה שבמקום היה פצוע נוסף וגם לא נאמר לה דבר על כך. אישרה שאמנם נאמר לה שהשוטרים בהם טיפלה נפגעו בפיגוע דריסה, אך במהלך 50 הדקות בהן טיפלה בשוטרים, איש לא אמר דבר לגבי פצוע נוסף כאמור, או לגבי המפגע.

203. בשעה 07:15 הגיע למקום ד"ר יבנגי ולקח ממנה את הפיקוד על האירוע. רק בשעה 10:30 בעת שנכחה בהערכת מצב של הפיקוד, שמעה לראשונה שהממ"ר אומר שהיה פיגוע דריסה ושהנהג הדורס נהרג.

204. ד"ר ילנה מסרה כי בשלב מסוים הצביעו על רכב, שהיה מרוחק כ-10 מטרים מהשוטרים הפצועים בהם טיפלה, ואמרו שזהו רכבו של הדורס אך לא הבהירה באיזה שלב הייתה הצבעה זו. כמו כן טענה שראתה שיש "שם" (כשנראה שכוונתה בסמוך לרכב הדורס) אנשים ולכן הייתה בטוחה שהם טיפלו "בו" (לא ברור במי הייתה בטוחה שטיפלו, אם לשיטתה כלל לא ידעה שיש שם פצוע נוסף).

205. סיכומו של דבר, הגם שגופת המנוח הייתה מוטלת מרחק 10 מ' ממנה בעת שטיפלה בשוטרים הפצועים, טענה שלא ראתה אותה כי היה חשוד מאוד, ללא תאורה, בלגן שלם של כוחות, והיא עצמה הייתה עסוקה בטיפול בשוטרים. לא ידעה שיש פצוע נוסף, ואם הייתה יודעת, הייתה מטפלת בו. כיוון שלא ידעה, לא ניגשה אליו, לא טיפלה בו וגם לא טיפלה בנושא העברת גופתו אלא מי שטיפל בהעברת הגופות היה ד"ר יבנגי. לא ידעה להשיב לשאלה כיצד זה שגופת אדם מועלת לאמבולנס לשם העברתה למכון לרפואה משפטית, וזאת מבלי שאיש אפילו קבע את מותו.

206. יצוין כי ד"ר ילנה כתבה דו"ח על האירוע מספר ימים לאחר התרחשותו, ואותו מסרה לחוקרת מח"ש במעמד מסירת הודעתה. בדו"ח זה ככלל מסרה גרסה דומה לזו שמסרה במח"ש, אם כי בדו"ח זה הדגישה שכאשר ראתה את האזרח שנפצע פציעת ראש קלה מטופל ע"י אנשי מד"א, הניחה שזה הפצוע עליו דיברו בקשר מתחילת האירוע, ומשום כך לא חיפשה פצועים נוספים.
207. נגבתה הודעתו של החובש איתן בוזגלו, שהיה יחד עם ד"ר ילנה. הנ"ל מסר גרסה דומה לפיה הגיעו למקום רגלית, ניגשו תחילה לקצין הפצוע ומשהבחינו כי הוא אינו בסכנת חיים ומטופל ע"י חובשים, נפנו אל השוטר הפצוע השני. מסר גם הוא שלאחר זמן קצר קבעה ד"ר ילנה את מותו של השוטר ואז נפנו חזרה לטפל בקצין הפצוע, שלאחר מכן פונה לבית החולים. בשונה מגרסאות אחרות, החובש בוזגלו מסר כי גופת השוטר פונתה זמן קצר לאחר פינויו של הקצין (מעדויות אחרות עלה שגופת השוטר פונתה לאחר פרק זמן ארוך יחסית). החובש בוזגלו מסר שהתלווה לפינוי גופת השוטר ולאחר מכן חזר לשטח וליווה גם את פינוי גופת המנוח.
208. במענה לשאלה כיצד לא הבחין במנוח, השיב שהנ"ל היה בתוך רכבו, המרוחק כ-15 מטרים מהשוטרים בהם טיפלו. כשנטען בפניו כי חצי גופו של המנוח היה מחוץ לרכב, השיב שאולי היה זה בשלב מאוחר יותר ועל כל פנים, הוא לא ייחס חשיבות לרכב מקום בו נזקקו לעזרה שני שוטרים פצועים. בהמשך הודעתו לעומת זאת, כאשר נשאל כיצד יתכן שלא תהה היכן המפגע שפגע בשוטרים, השיב שרק כרבע שעה לאחר שסיים את הטיפול בפצוע (בקצין אוחנה – מ.פ.), הבחין ברכב הפוגע ובנהגו שוכב חצי בחוץ והבין שמדובר בנהג הדורס. לדבריו לא ניגש לטפל בו ולא ראה חובש אחר מטפל בו אך ראה אנשי מז"פ סביבו ועל כן הניח שמדובר בגופה שנקבע מותה.
209. יצוין כי על פי חומר הראיות, רבע שעה לאחר סיום הטיפול בקצין הפצוע, הייתה השעה לכל המאוחר 06:45. מדו"חות מז"פ לעומת זאת עולה כי הגיעו לזירה רק לאחר השעה 07:00. משמע, היה פרק זמן במהלכו יכול היה החובש איתן להבחין במנוח השוכב מחוץ לרכבו, כשהוא אינו עסוק בטיפול באף שוטר אחר, כאשר צוות מז"פ עדיין אינו מסתובב סביב המנוח באופן שאולי מצדיק סברה כי מדובר בגופה.
210. כאשר הוטח בו כי לא סביר שטיפלו בשני שוטרים פצועים אך לא באזרח, השיב בנוסף שהמקום היה חשוך. לאחר מכן טען גם שהוא עובד רק לפי הנחיותיה של ד"ר ילנה וזו לא הנחתה דבר בנוגע לפצוע זה. במענה לשאלה האם, בראותו אדם פצוע, הוא מחויב בהנחיה כדי לטפל בו, אישר שאינו חייב הנחייה אך טען כי במקרה זה נראה היה, לאור מנח הגופה, שמדובר בהרוג ירי שכבר נבדק ע"י מז"פ ועל כן ברור היה שמדובר באדם מת, וזאת בנוסף לכך שד"ר ילנה הייתה הגורם הבכיר בשטח וכאמור לא ניתנה כל הנחייה לגבי פצוע זה. בשלב מאוחר של הודעתו טען שבעצם הבחין בגופת המנוח רק בשלב מאוחר מאוד, לאחר שחזר מפינוי גופת השוטר מחוץ לזירה. כמו כן נזכר שהסיבה שלא ניגש אליו הייתה משום שהאירוע הוגדר בשלב זה כאירוע פח"ע ועל פי הנהלים לא ניתן לגשת לטפל במחבל טרם יעבור בדיקה חבלנית. הבהיר כי בהיותו גורם רפואי ולא פיקודי, לא ביקש שתיערך בדיקה חבלנית למנוח על מנת שניתן יהיה לטפל בו. במענה לשאלה אם הסב את תשומת ליבה של ד"ר ילנה לקיומו של פצוע נוסף כאשר הבחין בו, ולצורך בעריכת בדיקה חבלנית ע"מ שיוכלו להעניק טיפול רפואי, השיב שלא היה צריך להסב את תשומת לבו כיוון ששניהם הבחינו בגופת המנוח יחד.
211. בהמשך הודעתו הפכה מבולבלת יותר ויותר, כאשר מחד גיסא עמד על דעתו שהבחין במנוח רק לאחר שחזר מפינוי גופת השוטר ומאידך גיסא מסר שהבחין במנוח כרבע שעה לאחר שהגיע לזירה, כאשר מדובר בשתי נקודות זמן שאינן תואמות. בהמשך שוב טען שהבחין במנוח רק לאחר שמז"פ כבר טיפלו בה, כאשר ידוע כי מז"פ הגיעו למקום בשלב מאוחר הרבה יותר ועל כן, כשהוטח בו כי הוא משקר, טען שהייתה המולת שוטרים סביב המנוח וכבר אינו משוכנע האם דובר במז"פ או לא. יוזכר כי אמנם עולה מהראיות ששוטרים מהאירוע, שאינם אנשי מז"פ, סבבו את המנוח לפחות בשניות הראשונות שלאחר האירוע.

212. נגבתה הודעתו של ד"ר יבגני, המשרת כרופא משטרתי מזה כ-25 שנה, וכיום כרופא המחוזי של מחוז דרום. מסר כי במבצעים, ככלל יוצא צוות רפואי משטרתי בפיקודו של רופא ותחתיו שני חובשים. הצוות הרפואי המשטרתי אמור להתמקד בטיפול בשוטרים (יצוין כי הדבר נתמך בסיכום הממ"ר במסמך אישור התכניות, שם מצוין מפורשות כי הכוח הרפואי המשטרתי בשטח הינו לצורך טיפול רפואי בשוטרים. מנגד, בסיכום של מפקד יחידת יואב באותו מסמך כתוב כי נוכחות הצוות הרפואי המשטרתי הינה לשם טיפול בקשיש שהיה אמור להיות מפונה במבצע – מ.פ.). ד"ר יבגני מסר כי לשם הטיפול באזרחים ישנם בשטח צוותים של מד"א, וישנו שיתוף פעולה בין הצוותים.
213. לגופו של עניין מסר ד"ר יבגני שביום האירוע יצרה עמו קשר ד"ר ילנה בשעה 06:15 לערך ודיווחה שקבעה את מותו של שוטר אחד ומטפלת בשוטר שני פצוע. כשהגיע למקום בשעה 07:15 לערך, עדכנה אותו שסיימה את הטיפול בשוטר הפצוע והוא פונה. היא הייתה נסערת ולכן הרגיע אותה ואת שני החובשים. אז הלך לאוהל הפיקוד ושם פגש את נציג מד"א איציק אלפסי. יחד החלו לטפל בהעברת גופת השוטר ארז שאול לוי ז"ל. רק בעת שגופת השוטר פונתה, שמע במקרה שגופת המפגע עודנה בשטח ולכן הלך לכיוונה. כשראה שמדובר בגופה (כיוון שכבר הייתה כחולה וכיוון שידוע לו שהאירוע היה בשעה 00:06), והגופה הייתה מטופלת ע"י צוות של זיהוי פלילי, הניח שמישהו קבע את מותו של המנוח, אזי לא העמיק בבדיקתו וחזר לאוהל הפיקוד כדי לתכנן את פינוי הגופה.
214. בבדיקה שערכו בדיעבד התברר להם שאיש לא העניק טיפול רפואי למנוח שכן כשד"ר ילנה סיימה את הטיפול בשוטרים, היא ראתה שמפנים מקומי ולכן סברה שזה המפגע. בהמשך הודעתו הבהיר ד"ר יבגני שד"ר ילנה לא מסרה לו הסבר זה מפורשות, אך הוא מעריך שזה מה שקרה.
215. סיכומו של דבר, ד"ר יבגני אישר שלא הוא ולא ד"ר ילנה קבעו את מותו של המנוח ולא כתבו תעודת פטירה לגביו. לטענתו הוא שאל את הקצינים בשטח בנוגע להעברת גופת המנוח למכון לרפואה משפטית ללא תעודה, אך אלו מסרו לו שיש נוהל לפיו המשטרה יכולה להעביר גופה ללא קביעת מוות או תעודת פטירה, ורופא במכון נותן את התעודה.
216. מהודעות אנשי מד"א, ובראשם נהג האמבולנס ניסים זיני, עולה כי אמור היה לאבטח את האירוע מטעם מד"א, וקצת לפני השעה 06:00 קיבל הודעה על תקרית ירי ובהנחיית מוקד מד"א נסע ישירות לזירה. בהגיעו כ-10 דקות מאוחר יותר, דווח אודות פצוע המדמם מראשו וטיפל בו באמבולנס שלו (ח"כ איימן עודה – מ.פ.). מסר שבמהלך הטיפול התייעץ עם הרופאה המשטרתי, שכן טענותיו הקשות של הפצוע לא התיישבו עם חבלותיו. הרופאה מסרה שניתן להסתפק בחבישת הפצע, שלאחריה פינה את הפצוע לאמבולנס שהמתין מחוץ לזירה, ובהנחיית מוקד מד"א וכן בהנחייתו של מפקד מרחב נגב של מד"א, איציק אלפסי, חזר לתוך הזירה, אך לא לעומקה כפי שהיה קודם לכן ויותר לא הופנו אליו פצועים נוספים.
217. יצוין כי בשלב מסוים בהודעתו מסר זיני שבעת שטיפל בפצוע הראש, הביע עניין בכניסה לעומק הזירה לצורך בדיקה וטיפול בפצועים חמורים יותר אך מדבריו עלה שגורמים משטרתיים, ובשלב מסוים אף טען כי הייתה זו ד"ר ילנה, הבהירו לו כי פצוע הראש הוא המטופל שבאחריותו ובפועל לא אפשרו לו להיכנס מעבר לכך.
218. מהודעת איציק אלפסי, מנהל מרחב נגב של מד"א, עלה כי כוחות מד"א אבטחו את האירוע מבחוץ. מסר שאנשי מד"א טיפלו בשלושה פצועים בלבד - הקצין הפצוע עוזיאל אוחנה ושני חברי הכנסת איימן עודה וסעדיה אוסמה. אלפסי צירף להודעתו את דו"חות הטיפול של מד"א בשלושה. מחומר הראיות עלה כי רק אמבולנס יחיד של מד"א, בו נהג ניסים זיני, הורשה להיכנס לעומק הזירה (ובהיותו בזירה העניק טיפול ראשוני לח"כ איימן עודה), בעוד ששני אמבולנסים נוספים של מד"א המתינו מחוץ לזירה והפצועים הובאו אליהם לשם. עם זאת יש לציין, כי בניגוד לגרסת אחד מאנשי מד"א, בוריס מנטו, לפיה משטרה חסמה את דרכם לתוך הזירה בטענה כי רק אמבולנס מאובטח יכול להיכנס לאור חשש מהמשך ירי, הרי שעל פי גרסת נהג האמבולנס הנוסף, ארטיוס

- אנטוני, איש לא מנע מהם להיכנס אלא הייתה זו הנחייה ממוקד מד"א שלא להיכנס לזירה ולהמתין מחוצה לה. גם מנהל המרחב אלפסי מסר בהודעתו שלא ידוע לו דבר על מניעה מהאמבולנסים של מד"א להיכנס לזירה.
219. בכל הנוגע לשוטר ההרוג ולמנוח מסר אלפסי כי אנשי מד"א לא טיפלו בהם שכן בהגיעו למקום הבחין בשתי גופות מכוסות על הארץ, ובמענה לשאלתו מסרה לו הרופאה המשטרתית שאלו גופותיהם של השוטר ושל הדורס. הניח שהרופאה המשטרתית קבעה את מותם של השניים וכיוון שהגופות היו מכוסות, לא נדרשה התערבות של מד"א בעניין. יצוין כי אלפסי לא ידע לומר באיזו שעה הגיע לשטח, פרט לכך שידע לומר שקיבל את ההודעה על האירוע החריג בין השעה 6:00 ל-7:00, שהנסיעה למקום האירוע ארכה כחצי שעה ושהגיע למקום באור יום. מכאן עולה שאלפסי הגיע לזירה ושמע מפי ד"ר ילנה על מותו של הדורס לכל המאוחר בשעה 07:30 לערך.
220. מהודעתו של החובש המשטרתית קוסטה, שהגיע למקום עם ד"ר ילנה אך נשאר עם האמבולנס המשטרתית מחוץ לזירה, עלה שלראשונה נתבקש להיכנס לתוך הזירה רק זמן ארוך לאחר שנודע דבר האירוע, וזאת כדי לפנות את גופת השוטר ההרוג לתחנת עיירות. לאחר הפינוי חזר לשטח וכחצי שעה מאוחר יותר נתבקש לפנות גם את גופת המנוח לתחנת עיירות. לא זכר את השעה בה פינה את גופת המנוח אך ידע לומר כי כבר היה מדובר בשעה מאוחרת יחסית. במענה לשאלות חוקרי מח"ש השיב שלא ידוע לו מי בדק את הגופות, מי קבע את מותן ולו עצמו לא נמסרו כל מסמכים הנוגעים לגופות בעת שנתבקש להעבירן.

הודעות גורמי פיקוד המשטרה:

221. הקצין רועי עמיחי, מפקד פלגה במתפ"א היה אחראי על הכוח של יחידת מתפ"א שאמור היה לפנות את ביתו של המנוח והיה בדרכו במעלה הציר לביצוע הפינוי בעת שהתרחש האירוע. הנ"ל היה הקצין הבכיר בשטח בעת האירוע ממש, ועל פי הודעתו אף ירה לעבר רכבו של המנוח במהלך נסיעתו וגם לאחר שנעצר.
222. הנ"ל מסר הודעה במשטרה למחרת האירוע, ובהיבט הטיפול במנוח לאחר האירוע, עלה מהודעתו כי לאחר שהרכב הפוגע נעצר על ידי רכב משטרתית, לוחמי מתפ"א הגיעו אל דלת הנהג הפוגע, ווידאו שהוא מנוטרל והוציאו אותו מהרכב. בהודעה מאוחרת יותר במח"ש הבהיר שלא ראה בעצמו את הוצאת המנוח מהרכב, אך ידוע לו שהדבר נעשה. בהודעתו במשטרה גם המשיך ותיאר כי קיבל דיווח מהלוחמים שהמחבל מנוטרל, והעביר דיווח בקשר שהמחבל מנוטרל. כמו כן דיווח בקשר שמדובר באירוע פח"ע והורה לתפוס עמדות הגנה ב-360 מעלות. רועי עמיחי הוסיף ותיאר בהודעתו, כי בשלב זה הגיע למקום סני"צ אביסרור, שהיה האחראי על המתחם של מתפ"א ומעליו בדרג הפיקוד. רועי עמיחי תיאר שתפס את מכשיר הקשר של אביסרור והעביר את הדיווח גם בגל המפקדים.
223. יצוין כי מהודעתו של רועי עמיחי עולה לכאורה שתחילה העביר דיווח בקשר לפני הגעת אביסרור למקום ולאחר מכן העביר דיווח נוסף, לאחר הגעת אביסרור למקום. בפועל משמיעת גלי הקשר נשמע שבשני הגלים בהם דיווח רועי עמיחי (4203, 4213) בנוגע לאירוע הפח"ע, היה זה לאחר הגעת אביסרור למקום (אם כי יצוין שבדיווח השני, בגל המפקדים הבכירים 4213, לא נגע הדיווח של רועי עמיחי למצבו של המנוח).
224. לגופו של עניין, הדיווח הראשון שהעביר לגבי המנוח בגל 4203 (שאינו הגל שלו האזינו מפקד יואב וממ"ר נגב), הינו שה"מחבל איקס"י וזאת בשעה 06:03, היינו כ-7 דקות לאחר האירוע (שעל פי גל הקשר, התרחש בשעה 05:56). יצוין כי לאחר דיווח זה נשמעה בגל הקשר דרישה להגעת ד"ר ילנה לזירה. כחמש דקות מאוחר יותר, בשעה 06:08, חזר אביסרור על הדיווח לגבי מותו של המנוח בגל 4213 לו האזינו ממ"ר נגב ומפקד יואב.
225. הקצין רועי עמיחי המשיך ומסר בהודעתו כי לאחר שדיווח בקשר על הפיכת האירוע לאירוע פח"ע, קרא לחובשי היחידה אליו ואלה הגיעו והחלו לטפל בשני הפצועים (בהתכוונו לשני השוטרים).
226. בכל הנוגע לפעולותיו בשלב זה, פירט כי ווידא שהקלעים באבטחה היקפית. לאחר מכן ניגש לפצועים. הבחין שהקצין עוזיאל אוחנה נפצע ברגליו והוא בהכרה ומתקשר. ניגש לפצוע השני והבחין בפציעת ראש ממשית כך

שלמיטב הבנתו הבלתי מקצועית, העריך שהוא מת (יצוין כי מגל הקשר עולה שכבר בעת העברת הדיווח ציין שיש להם פצוע ראש ופצוע רגליים, כך שבחן את הפצועים בשלב מוקדם מכפי שמסר בהודעתו. לא מדובר בסתירה משמעותית וממילא אין ציפייה כי הקצין יזכור את כל שלבי האירוע המסעיר בצורה מדויקת מבחינה כרונולוגית). טען ששוב ביקש בגל המפקדים בקשר שגורמי הרפואה יגיעו למקום. בינתיים סייע לחובשים בכך שהאיר בעבורם בפנס את אזור הטיפול. בסמוך לאחר מכן הגיעה למקום לוחמת והוא מסר לה את הפנס שתחזיק עבור החובשים בעוד הוא התפנה להמשיך לטפל באירוע. בעודו ממשיך לנהל את האירוע המשיך לבקש פינוי מוסק והמשיך להסתכל לעבר החובשים. ראה כי אלו מבצעים החייאה בשוטר וכי המצב נראה לא טוב. בשלב מסוים ראה שהרופאה מגיעה בריצה והפנה אותה לפצוע הקריטי (השוטר ארז שאול לוי ז"ל – מ.פ.). לאחר כמה רגעים דיווח לו אחד החובשים כי הרופאה קבעה את מותו של השוטר וראה שהחובשים הפסיקו את פעולות ההחייאה. ראה את הרופאה עוברת לטפל בקצין עוזיאל אוחנה, שהיה מרוחק כ-2 מ' מגופת השוטר.

227. יצוין כי הדיווח על אודות מותו של השוטר הועבר לראשונה על ידי אביסרור בגל 4203 (לא גל המפקדים הבכיר) בשעה 05:06.

228. הקצין רועי עמיחי המשיך ותיאר בהודעתו במשטרה שהמשיך לנהל את האירוע ובשלב זה הגיע לזירה מפקד יחידת יואב. שוב דרש ממנו פינוי מוסק אך בהמשך הודע לו כי לא יהיה פינוי מוסק אלא רכוב בלבד. ראה שהקצין עוזיאל אוחנה מפונה ברכב. ביקש שתפונה גם גופת השוטר, מן הטעם שהיא מכבידה על השוטרים להתרכז בעבודתם. הוסבר לו כי לא ניתן לפנות את גופת השוטר עד להגעת מעבדה ניידת שתתעד את הזירה. לדבריו מעבדה ניידת הגיעה לאחר כשעה, ולאחר שתיעדה את הגופה והזירה, גופת השוטר פונתה.

229. בהודעתו במשטרה לא התייחס למנוח, פרט להתייחסותו הראשונית בדבר כך שהוצא מהרכב ע"י לוחמי מתפ"א בשניות הראשונות שלאחר האירוע. בהודעה שמסר במח"ש נשאל במפגיע באשר להענקת טיפול רפואי למנוח והאם גם אליו הפנה את החובשים. רועי עמיחי השיב שלא והסביר שבכלל לא חשב על כך שכן היה עסוק בארגון הכוחות בשטח, חבירת היחידות הנוספות שהצטרפו לכלל מערך הגנה היקפי, וכן בהזמנת פינוי מוסק לפצועים וזימון הרופאה המשטרית.

230. בכל הנוגע לפיקוד הבכיר בשטח, בעוד שבהודעתו במשטרה תיאר ראשית כי לשטח הגיע סני"צ אביסרור וכי הוא אף עשה שימוש במכשיר הקשר שלו על מנת להעביר דיווחים בגל המפקדים, הרי שבהודעתו במח"ש מסר שלמיטב זכרונו המפקד הבכיר הראשון שראה שמגיע לשטח היה מפקד יחידת יואב, ורק לאחר מכן ראה את סני"צ אביסרור. מגלי הקשר עולה בבירור שסני"צ אביסרור הגיע לזירה לפני מפקד יואב, והוא אף נשמע מספר פעמים מבקש את הגעתו של מפקד יואב לזירה, בשעה 04:06 ובשעה 05:06.

231. נגבתה הודעתו במח"ש של סמת"ח באר שבע, סני"צ יוסף אביסרור, ששימש אחד משני מפקדי כוח באירוע. מסר כי התעכב בהגעתו לעומק השטח משום שעסק בפינוי הרכבים שחשמו את צירי ההגעה של הכוחות. כששמע את הירי החל בריצה לעבר הזירה והגיע למקום 2-3 דקות לאחר מכן, כשהאירוע כבר הסתיים והרכב הדורס כבר עצר מנסיעתו. אכן, מגלי הקשר עולה כי סני"צ אביסרור הגיע לזירה לכל המאוחר כ-4 דקות לאחר האירוע.

232. לטענת סני"צ אביסרור, עם הגיעו הצביע הקצין רועי עמיחי, מפקד הכוח מטעם מתפ"א, על רכב שדרס שני שוטרים ודיווח שבוצע ירי לעבר הרכב ולעבר הנהג, שהביאו לנטרולו.

233. סני"צ אביסרור מסר שראה את שני השוטרים הפצועים ובנוסף ראה את המנוח, שוכב חצוי ברכב ופלג גופו העליון על הרצפה. יצוין כי מהודעתו לא ברור האם ראה את המנוח כך מיד עם הגעתו, 2-3 דקות לאחר האירוע או זמן מה לאחר הגעתו.

234. לטענתו של סני"צ אביסרור, משימתו הייתה אבטחה היקפית ועל כן לא היה אחראי על הזירה, אלא מפקד יחידת יואב היה אחראי, וגם הגיע בעצמו למקום מספר דקות אחריו. כפי שפורט לעיל, אכן עולה מגל הקשר כי סני"צ

- אביסרור הגיע לזירה לפני מפקד יואב אך מגל הקשר לא ניתן להבין באיזה שלב הגיע מפקד יואב לזירה והאם היה זה דקות ספורות אחרי סני"צ אביסרור או פרק זמן ארוך יותר.
235. לגופו של עניין, הודעתו של סני"צ אביסרור לא הייתה עקבית בכל הנוגע לסיבות שהובילו לכך שלמנוח לא הוענק טיפול רפואי.
236. תחילה מסר סני"צ אביסרור כי ניתן היה להוציא את המנוח מרכבו ולהניחו בתנוחה בה הבחין בו, רק לאחר שחבלן בדק את הרכב ומצא כי אינו ממולכד. מכאן ניתן היה להבין כי הגם שסני"צ אביסרור לא ראה את בדיקת החבלן במו עיניו, יצא מנקודת הנחה כי בדיקה כזו כבר בוצעה והסתיימה והוא אף העיד שהניח שפעולה כזו התבצעה. למרות זאת, כאשר נשאל האם הפנה גורם רפואי כלשהו לבדוק את המנוח ולהעניק לו טיפול רפואי במידת הצורך, השיב שלא עשה כן וזאת מן הטעם שלא ניתן לסכן את הצוות הרפואי עד שהרכב והמנוח לא ייבדקו על ידי חבלן. תשובתו זו אינה מתיישבת עם טענתו הקודמת, לפיה הניח שבדיקה כאמור כבר בוצעה.
237. אף אם ייטען כי הנחה בלבד בדבר ביצועה של בדיקה חבלנית אינה מספיקה לשם שליחתו וסיכונו של צוות רפואי, הרי שאין טענה מפי סני"צ אביסרור כי ווידא שבדיקה כזו נערכה או שביקש שתיערך. במענה לשאלה מדוע לא פעל לשם ביצועה של בדיקה חבלנית שתאפשר הענקת טיפול רפואי למנוח, השיב שאין הדבר באחריותו, אלא באחריות אחראי הזירה, שהוא כאמור מפקד יחידת יואב. לדבריו, מפקד יחידת יואב הגיע לשטח בסה"כ כ-10 דקות אחריו, והגיע למקום עם חבלן (יצוין שמפקד יחידת יואב נשאל בעניין זה והשיב שאולי במקרה במקביל אליו הגיע גם חבלן אך הוא עצמו לא הגיע יחד עם חבלן לזירה). במענה לשאלה האם, בעת שהעביר אחריות למפקד יחידת יואב שהגיע לזירה אחריו, דיווח לו על כך שטרם בוצעה בדיקה חבלנית וטרם הוענק טיפול רפואי למנוח, השיב סני"צ אביסרור בשלילה. הסביר שמפקד יחידת יואב הוא קצין בכיר ומנוסה ממנו, ואינו צריך לקבל ממנו דיווח אודות המתרחש בזירה והפעולות הנדרשות לביצוע. נושא בדיקת הנהג עבר אוטומטית לשיקול דעתו והחלטתו של מפקד יחידת יואב, ושל הממ"ר אחריו. יצוין כי הוטח בו שאיפשר לשוטרים רבים לעמוד סביב הרכב ובקרבת המנוח על אף שלא בוצעה בדיקה חבלנית, ובמענה לכך טען סני"צ אביסרור כי ישנו הבדל בין עמידה בסמוך בלבד, לבין שליחת צוות רפואי לטיפול ומגע במנוח. כמו כן הוטח בו שכאשר הגיע מפקד יחידת יואב לזירה, הוא כלל לא סבר שיש צורך בבדיקה חבלנית של הרכב או של המנוח. סני"צ אביסרור השיב שמפקד יחידת יואב בכיר ומנוסה ממנו ואין זה מתפקידו להסביר את עמדתו.
238. בנוסף ביקש סני"צ אביסרור להזכיר שמבחינתם היו בסיטואציה של פיגוע שטרם ידוע שהסתיים, והעדיפות הראשונית הייתה הגנה היקפית ופינוי הנפגעים ושלא היה מקום להענקת טיפול רפואי תחת אש. עם זאת, סני"צ אביסרור אישר כי לשוטרים הפצועים כן הוענק טיפול רפואי בשטח ואף לא נעשה ניסיון להעניק את הטיפול תחת מחסות.
239. בהמשך הוסיף גם שאמנם כמפקד אחראי בזירה מוטלת עליו האחריות שהטיפול בזירה יבוצע ע"י גורמי המקצוע, קרי חבלה, מז"פ ורפואה. הוא פעל באופן האמור כאשר הזמין את אנשי המקצוע אך לאחר הגעתם, אין זה מתפקידו להנחות אותם כיצד לבצע את עבודתם. האחריות באשר להענקת טיפול רפואי אינה של מפקד הכוח אלא מדובר בהחלטה של הרופאים. כאשר נשאל האם יידע את הרופאה המשטרתית אודות פצוע ירי ברכב הדורס אישר שלא עדכן אותה אך הניח שהיא ראתה אותו ושהייתה מודעת למתרחש בזירה. כזכור, הרופאה המשטרתית טענה שלא הייתה מודעת לקיומו של פצוע נוסף בזירה.
240. בין שלל ההסברים שנמסרו בגרסתו של סני"צ אביסרור בכל הנוגע לסוגיית הענקת טיפול רפואי למנוח, לא נטען מפיו באופן עצמאי בשום שלב כי הסיבה הייתה שלמיטב ידיעתו המנוח כבר היה מת. רק במענה לטענה שהוטחה בו, לפיה ממ"ר נגב שמע ממנו על פטירתו של המנוח, מסר סני"צ אביסרור שהוא עצמו דיווח על מותם של השוטר ושל המנוח ע"י קצין מתפ"א רועי עמיחי מיד עם הגיעו לזירה ובהתאמה המנוח היה נראה דומם וללא תנועה

וניתן היה להתרשם כי הנ"ל אכן מת. בהמשך מסר כי מסיבה זו לא עדכן את מפקד יחידת יואב, בעת שהעביר לו את האחריות על האירוע, בדבר כך שטרם ניתן טיפול רפואי למנוח. יצוין כי סני"צ אביסרור אישר שלא קיבל את הדיווח על מותו של המנוח מגורם רפואי וגם לא ווידא שנערכה קביעת מוות פורמלית, שכן לשיטתו אין מדובר באחריות שלו כמי שאינו אחראי הזירה. במענה לטענה לפיה בעת שהעביר את הדיווח היה עליו להבהיר שמדובר בדיווח לא רשמי, השיב שמבחינתו קיבל תמונת מצב ממפקדים מקצועיים בשטח, ונוסף על כך, לטענתו ברור לכל הגורמים המעורבים שמדובר בדיווח ראשוני ושעלולות לקרות טעויות. יצוין כי לא הוטחה בסני"צ אביסרור התמונה העולה מגל הקשר, לפיה ידע בעת העברת הדיווח על מותו של הנהג, כי זה נעשה טרם הגעת ד"ר ילנה למקום, אך נראה כי בדבריו אלה מסר את תשובתו לטענה זו. יתר על כן, טען, המפקדים הבכירים יותר שאליהם העביר את הדיווח, לא שאלו אותו האם מדובר בדיווח שאושר ע"י גורם רפואי מוסמך.

241. סיכומו של סני"צ אביסרור את חלקו זה של האירוע, הינו שקרתה טעות אנוש. הוא סבר שהמנוח מת ועל כן כך דיווח. לא הייתה כל כוונת זדון למנוע מהמנוח טיפול רפואי.

242. נגבתה הודעתו של יוסי גולן, מפקד יחידת יואב. מסר שהגיע לשטח יחד עם יועמ"שית היחידה וקצין החבלה של הימ"מ, והתמקם בגבעה שלטת בשעה 05:50. מיד בהגיעו שמע ירי. סברו שהירי מבוצע לעברם מאחד המבנים, ולכן הכריזו מיידית בקשר על אירוע פח"ע ובהמשך הנחה את הימ"מ לבדוק את המבנה ממנו בוצע הירי. קיבל דיווח על שוטר פצוע ועל מקומי פצוע ומיידית הנחה להזמין אמבולנסים ופינוי מוסק. כמו כן היה ידוע לו שבשטח ישנו מערך רפואי בדמות רופאה משטרתית וחובשים קרביים. בשעה 06:05 קיבל דווח בקשר שיש שוטר הרוג והנהג הדורס גם הוא הרוג, אינו זוכר מי העביר את הדיווח, האם סמת"ח ב"ש אביסרור או שמא קצין ממתפ"א (מהנתונים שבידינו עולה כי הדיווח הועבר אליו בשעה 06:08).

243. לטענת מפקד יחידת יואב, היה על הגבעה השלטת עד שעה 06:45, שאז הגיע למקום מפקד בכיר ממנו, ממ"ר נגב, והאחריות על האירוע הועברה לידי. רק בשעה זו ירד מהגבעה אל הזירה עצמה והבחין בגופתו של השוטר ארז שאול לוי ז"ל מכוסה, הבחין ברופאה המשטרתית מטפלת בקצין אוחנה והבחין ברכב הדורס ובנהגו, השוכב עם רגליו בתוך הרכב ופלג גופו העליון מחוץ לרכב. לא הגיע עם חבלן לזירה ולא ראה בהיותו בזירה חבלן שפועל לבדיקת המנוח או רכבו. מסר שלא הועבר לו דיווח על אפשרות לחגורת נפץ או מטען ולא חשב בעצמו שיתכן שיש מקום לבדיקה חבלנית כזו. עוד הוסיף שנכח בזירה בסה"כ דקות ספורות עד להגעת הממ"ר, ואז הועברה האחריות על הזירה לממ"ר.

244. יצוין כי מהתיאור שמסר מפקד יחידת יואב, לפיו בהגיעו לזירה ראה את הרופאה מטפלת בקצין אוחנה, וכאשר ידוע שהקצין אוחנה פונה קודם לשעה 06:29, עולה שהגיע לזירה קודם לשעה זו, ולא בשעה 06:45 כפי שטען. גם מגרסתו של סמת"ח ב"ש, אביסרור, עולה כי מפקד יחידת יואב ירד מהגבעה השלטת אל הזירה עצמה ולקח את האחריות עליה בתור הגורם הבכיר בשטח כבר בדקות שלאחר האירוע, ולא רק בשעה 06:45. כשהוטחה בו טענת אביסרור באשר למועד הגעתו, מסר שאמנם כלל לא זכור לו שפגש את אביסרור כאשר ירד לשטח מהגבעה השלטת, אך לא שלל את טענת אביסרור ומסר שלא יוכל להתחייב על השעה בה הגיע לזירה עצמה. יצוין כי מגל הקשר קשה להבין באיזה שלב, אם בכלל, ירד לזירת האירוע וכמה זמן נכח שם, לאור העובדה שהערכת המצב שנערכה בסמוך לאחר מכן, התקיימה שוב על הגבעה השלטת.

245. סיכומו של דבר, מפקד יואב אישר שבתור מפקד האירוע ועד להעברת האחריות לגורם בכיר ממנו, מוטלת עליו בין היתר האחריות לטיפול בפצועים. עם זאת, מקום בו בתחילה דובר מבחינתו באירוע פח"ע, כפי שאף דיווח בקשר, אזי העדיפות הראשונה הינה לנטרול כל סכנה ממשית לחיי השוטרים והאזרחים במקום. דקות לאחר מכן הועבר דיווח לפיו המנוח מת, דיווח שלא תהא אחריו ושהניח שנמסר בעקבות קביעת מוות רשמית שנעשתה למנוח, אזי לא ראה צורך לפעול למתן טיפול רפואי למנוח.

246. נגבתה הודעתו של נתן בוזנח, ממ"ר נגב, בה מסר שבהיותו בחפ"ק בתחנת שדרות, בשעה 06:00 לערך, התקבלו דיווחים על אודות אירוע חריג, ומפקד יחידת יואב דיווח על פיגוע דריסה שבעקבותיו ישנם 2-3 פצועים שוטרים ופצוע מקומי ברכב הדורס. עוד טרם יצא לשטח קיבל עדכון ממפקד יחידת יואב או מסמת"ח באר שבע אביסרור, כי ישנו שוטר הרוג וגם הנהג הדורס הרוג. גם בהגיעו לשטח, בעת שנכח בהערכת מצב טרם קיבל עליו את האחריות להמשך הטיפול באירוע, חזר מפקד יחידת יואב על הדיווח כי לעבר הנהג בוצע ירי שהביא למותו. לדבריו, לא היסס בדבר נכונות הדיווח ולא ידע דבר על כך שאיש לא טיפל במנוח ולא קבע באופן פורמלי את מותו. משום שקיבל את הדיווח כלשונו, נוסף על העובדה שמפקד האירוע עד להגעתו היה מפקד יחידת יואב ועליו האחריות הפיקודית, בין היתר במתן טיפול לפצועים, לא ראה צורך לברר עוד בעניין זה.

247. נגבתה הודעתו של נצ"מ אייל אזולאי, מפקד מתפ"א. מסר כי מדובר היה במבצע שגרתי ועל כן לא לקח, ולא אמור היה לקחת חלק, באישור התוכניות או במבצע עצמו. רק לאחר שנתקבלו דיווחים על אירוע חריג ומותו של שוטר מהיחידה, יצא לשטח. בהגיעו למקום, הקצין הפצוע כבר פונה. קצין האג"מ הצביע לו על גופת השוטר ההרוג ועל הרכב הדורס. בהודעתו מפקד מתפ"א לא התייחס, ולא נתבקש להתייחס, למצבו של המנוח בעת שהוצג לו הרכב הדורס. סיפר כי לאחר מכן הסתובב בשטח משך 30-40 דקות ועודד את שוטריו. לאחר מכן נכח בהערכת מצב שהתקיימה בשטח ובה נכחו גם ממ"ר נגב והסממ"ז. לאחר הערכת המצב עזב את השטח ונסע לחפ"ק בתחנת עיירות.

248. בחומר המשטרתי שנאסף בעקבות האירוע נמצא זכ"ד שנכתב יום למחרת האירוע על ידי רפ"ק יוסי מכלוף, קצין החקירות של יחידת יואב. מהזכ"ד עלה כי רפ"ק מכלוף היה אחראי, בין היתר על מערך החקירות במסגרת המבצע, ושהה בתחנת עיירות עד שקיבל דיווח על האירוע בשעה 05:55 לערך ואז יצא לשטח. בהגיעו למקום לקח פיקוד על הטיפול בפן החקירתי. בין יתר הפעולות שפירט בזכ"ד, פירט שערך תחקיר ראשוני לשוטרים בשטח, ממנו עלה כי לאחר שהרכב הדורס נעצר, אחד הלוחמים ניגש לנהג ושלף אותו מחוץ לרכב, כשהשוטרים לא ידעו לומר אם הנהג היה חי או מת בשלב זה. רפ"ק מכלוף ציין כי בזירה ראה את גופת הנהג מחוץ לרכב וכיסה אותה עד שהגיע אמבולנס ופינה אותה למכון לרפואה משפטית. על פניו עולה מהזכ"ד כי רפ"ק מכלוף, על אף שלא ידע מה מצבו הרפואי של הנהג, כיסה אותו באופן שמרמז על קביעת מותו, מבלי שטרם לבקש כי גורם רפואי יפנה אליו. עם זאת, לא ידוע האם רפ"ק מכלוף האזין לגלי הקשר ועוד קודם להגעתו שמע את הדיווח על מותו של המנוח. נוסף על כך, כיוון שגורמי הפיקוד הבכירים שמסרו הודעותיהם לא טענו כי ראו את גופת המנוח מכוסה, עולה שרפ"ק מכלוף הגיע לזירה וכיסה את הגופה בשלב מאוחר יותר. אם כן, הגם שיש מקום לתהות באשר להתנהלותו וכיסוי הגופה כאשר נאמר לו מפי הלוחמים בשטח שלא ידוע להם מצבו של הנהג בעת שהוציאו אותו מהרכב, בצד זאת יש לזכור כי פעולה זו נעשתה על ידו בשלב מאוחר יחסית, לאחר שהועבר דיווח בקשר על מותו של המנוח ולאחר שכל גורמי הפיקוד הבכירים נכחו בשטח ויכולים היו לפעול להענקת טיפול רפואי למנוח.

ניתוח משפטי של פעולות גורמי הרפואה וגורמי הפיקוד המשטרתיים:

249. בכל הנוגע לגורמי הרפואה, חומר הראיות העלה כי הגורם הרפואי הבכיר בשטח בעת האירוע, הייתה ד"ר ילנה. הנ"ל הגיעה לזירה דקות לאחר האירוע, הייתה בסמוך למנוח והעניקה טיפול לפצועים אחרים. לטענתה, לא העניקה טיפול רפואי למנוח מהטעם היחיד שלא ראתה אותו ולא הייתה מודעת לקיומו ולצורך להעניק לו טיפול רפואי.

250. אין חולק על כך שאיש לא הפנה את ד"ר ילנה אל המנוח הפצוע ולא הסב את תשומת לבה לכך שנורה והוא נזקק לכל הפחות לבדיקה, אם לא לטיפול רפואי. עם זאת, קשה לקבל את גרסתה שלא הבחינה במנוח כלל, אף ללא הפנייה. ראשית כל, גרסתה לפיה הבחינה במנוח לראשונה בשעה 10:30, הינה בלתי סבירה בנסיבות. המנוח שכב כשפלא גופו העליון מחוץ לרכבו, גלוי לנוכחים בשטח ולפחות בתחילה הייתה סביבו התקהלות שוטרים. מהודעות

הנוכחים עולה כי המנוח היה ממוקם כ-40 מטר מצומת הצירים שבאזור התרחשה הפגיעה בשוטרים, וכי המרחק בינו לבין השוטרים הפצועים היה קצר אף יותר. מחומר הראיות עולה כי סביב השעה 06:30 סיימה את הטיפול בפצועים והחל משעה זו לא נדרשה לעניין כלשהו שמנע ממנה להבחין במנוח. האפשרות כי במשך כארבע שעות, שברובן כבר היה אור יום מלא, לא הבחינה ולא ידעה על המנוח, הינה אפשרות שאינה נראית מתקבלת על הדעת.

251. מעבר לכך שעל פניו נראה כי אין היגיון בגרסתה לפיה לא הבחינה במנוח לפני השעה 10:30, הרי שגרסה זו נסתרת גם בהודעתו של מנהל מרחב מד"א, איציק אלפסי. אלפסי אמנם לא ידע לומר באיזו שעה הגיע לשטח, אך ניתוח הראיות מעלה כי היה זה לכל המאוחר בשעה 07:30 ומהודעתו עולה כי בסמוך לאחר הגעתו, מסרה לו ד"ר ילנה כי אחת הגופות היא של הנהג הדורס. גם בגרסתו של החובש איתן מזרחי, שהיה מצוות לד"ר ילנה, עולה כי השניים הבחינו בנהג הדורס כרבע שעה לאחר שסיימו לטפל בקצין אוחנה, היינו בשעה 06:45 לערך. גם אם השעות 06:45 או 07:30 אינן שעות מדויקות אלא הערכות בלבד, הרי שהפער בינן לבין השעה 10:30 גדול מכדי שניתן יהיה לקבל את גרסתה של ד"ר ילנה באשר לשעה בה לטענתה הבחינה לראשונה במנוח.

252. נראה כי ניתן, אם כן, לקבוע כעובדה, שד"ר ילנה הבחינה במנוח קודם לשעה 10:30, וכי הבחינה בו לראשונה בטווח השעות שבין 06:45 ל-07:30. במצב דברים זה, עולה תהייה מדוע מסרה ד"ר ילנה פרט כוזב בהודעתה במח"ש והאם הדבר נעשה מתוך לחץ החקירה או שמא מתוך רצון מכוון להסתיר דבר מה.

253. תהייה נוספת עולה לגבי גרסתה של ד"ר ילנה במזכר שכתבה בסמוך לאחר האירוע, שם טענה כי לאחר שטיפלה בשני השוטרים הפצועים, הבחינה בפצוע קל המדמם מראשו והניחה כי הוא הפצוע השלישי עליו דווח בקשר. מכאן אנו למדים כי ד"ר ילנה הייתה מודעת לקיומו של פצוע שלישי, והייתה מודעת לחובה המוטלת עליה לאתרו ולטפל בו. במזכר לכאורה מופיעה גרסה "מתרצת" עבור ד"ר ילנה, מדוע, על אף שהייתה מודעת לקיומו של פצוע נוסף, לא איתרה אותו ולא הבחינה בו. על פניו, ניתן היה להניח כי ד"ר ילנה תחזור על טענתה זו בהודעתה במח"ש. זאת בוודאי לאור כך שד"ר ילנה ידעה בגין מה היא מגיעה למסור הודעה במח"ש, וידעה להביא עמה את המזכר ולהגישו לחוקרת מח"ש בתום גביית הודעתה. למרות זאת, בהודעתה במח"ש לא חזרה ד"ר ילנה על גרסה זו, וטענה כי לא הייתה מודעת לקיומו של פצוע נוסף ולצורך באיתורו ובבדיקתו.

254. גם ד"ר יבגני מסר גרסה תמוהה בהקשר זה. הני"ל מסר גם כן כי ד"ר ילנה לא חיפשה באופן יזום את המנוח ולא טיפלה בו, כי סברה שפצוע הראש (ח"כ איימן עודה – מ.פ.) הוא הפצוע השלישי באירוע. או אז מיהר ד"ר יבגני להבהיר כי לא שמע גרסה זו ישירות מפיה של ד"ר ילנה וכי הוא מניח שכך קרה. כאמור, זו בדיוק הגרסה המופיעה במזכרה של ד"ר ילנה, עליה משום מה לא חזרה בעת שמסרה את הודעתה במח"ש. התחושה המתקבלת היא שנעשה ניסיון משותף למצוא הסבר שיחזק את גרסת ד"ר ילנה כי לא ראתה כלל את המנוח, אך לאחר מכן התקשו אנשים נורמטיביים כד"ר ילנה וד"ר יבגני לחזור על ההסבר בצורה בלתי מסויגת בפני החוקרים, באופן שמעורר גם הוא ספקות לגבי נכונות ואותנטיות ההסבר.

255. לגופו של הסבר יצוין כי לא ידוע אמנם לאיזה גל קשר האזינה ד"ר ילנה, אך האזנה לכל אחד משני הגלים מעלה כי בנוסף לדיווחים אודות "פצוע מהאוכולוסייה" היו גם דיווחים ברורים אודות "הנהג הדורס" או "המחבל" שנפגע מירי ולאחר מכן דווח מותו. לא נראה כי ניתן היה להתבלבל בין אדם זה לבין פצוע קל הסובל מחבלה מדממת בראשו. עם זאת, ככל שדיווח מותו של הנהג הדורס הגיע לאוזני הרופאה, הרי שמדובר בנסיבה לקולא מבחינתה.

256. נסיבה נוספת לקולא העומדת לד"ר ילנה, הגם שמשקלה מוגבל, נמצאה בהודעתו של הרופא המחוזי ד"ר יבגני, שמסר שהצוות הרפואי המשטרתי המסופח למבצע אמור להתמקד בטיפול בשוטרים ואילו לשם הטיפול באזרחים ישנם בשטח צוותים של מד"א (יצוין כי הדבר נתמך בסיכום הממ"ר במסמך אישור התכניות, שם צוין

מפורשות כי הכוח הרפואי המשטרתי בשטח הינו לצורך טיפול רפואי בשוטרים. מנגד, בסיכום של מפקד יחידת יואב באותו מסמך נכתב כי נוכחות הצוות הרפואי המשטרתי הינה לשם טיפול בקשיש שהיה אמור להיות מפונה במבצע – מ.פ.). על כל פנים, הגם שאין בהנחיה זו כדי לשחרר את ד"ר ילנה מהחובה לטפל באדם פצוע, תהא זהותו אשר תהא, יש בכך כדי להסביר במידת מה את היעדר היוזמה מצדה בניסיון לברר מה עלה בגורלו של הנהג הפוגע.

257. סיכומו של דבר, נראה כי חומר הראיות אינו מתיישב עם גרסתה של ד"ר ילנה לפיה ראתה את המנוח לראשונה בשעה 30:10. ניתן לכאורה לקבוע כי ראתה אותו לראשונה בשעה מוקדמת הרבה יותר, וכי קם ספק במהימנותה ועל כן גם במהימנות גרסתה לפיה לא העניקה למנוח טיפול רפואי מן הטעם היחיד שלא הבחינה בו. על אף כל האמור לעיל, אין די ראיות לשם העמדתה של ד"ר ילנה לדין פלילי בגין גרימת מותו ברשלנות של המנוח.

258. ראשית, לא ידוע ולא ניתן יהיה להוכיח בראיות, מתי לראשונה הבחינה ד"ר ילנה במנוח. שנית, יוזכר כי קביעת דו"ח המכון לרפואה משפטית הינה שאיבוד הדם ממנו סבל המנוח עלול היה להוביל מותו בטווח זמן של עשרות דקות. מדובר על טווח זמן שהינו רחב דיו על מנת שלא ניתן יהיה לשלול כי גם אם ראתה אותו בנקודת הזמן המוקדמת ביותר העולה מהראיות, היינו בשעה 30:06 לערך, חצי שעה לאחר האירוע, המנוח כבר היה מת בעת הזו. לצורך הרשעה בעבירת גרימת מוות ברשלנות, יש להוכיח קשר סיבתי בין המעשה או המחדל לבין מותו של האדם. מקום בו לא ניתן יהיה להוכיח כי המנוח עוד היה חי בעת שהבחינה בו ד"ר ילנה לראשונה, לא ניתן יהיה להוכיח את קיומו של הקשר הסיבתי האמור. נראה כי כל שניתן לומר באופן פוזיטיבי, בהתבסס על קביעת דו"ח הניתחה, הינו שהמנוח היה ככל הנראה חי בעשר-עשרים הדקות הראשונות שלאחר האירוע. באשר לפרק זמן זה, לא נראה בלתי סביר כי ד"ר ילנה, שהגיעה למקום בריצה, בחשיכה, הופנתה לטפל בשוטרים הפצועים וטיפלה בהם, טרם הבחינה במנוח ולא נראה כי התרשלה בכך שבפרק הזמן האמור לא ראתה אותו או לא ביקשה לדעת היכן הוא או מה עלה בגורלו.

259. סיכומו של דבר, בהיעדר יכולת להוכיח קשר סיבתי, אין מקום להורות על חקירתה באזהרה של ד"ר ילנה בחשד לגרימת מותו של המנוח ברשלנות. עם זאת, המלצתי הינה שאין לעבור על סדר היום על התנהגות הרופאה בשטח ובחקירה, המצביעה לכאורה על התנהגות שאינה הולמת, בכל הנוגע לפרק הזמן שלאחר שסיימה לטפל בשוטרים הפצועים ושבמהלכו, במקרה החמור פחות לא עשתה ניסיון לברר היכן הנהג הדורס, ובמקרה החמור יותר הבחינה בנהג הדורס ומבלי לגשת ולבודקו סברה כי מצבו כבר אינו מצדיק לעשות כן, ולאחר מכן לא העידה אמת במח"ש.

260. בכל הנוגע לגורמי הפיקוד במשטרה, עלה כי הקצין שנכח בשטח למן תחילת האירוע היה קצין מתפ"א רועי עמיחי. מהאזנה לגל הקשר עלה כי הנ"ל העביר דיווח בקשר אודות מותו של המנוח בשעה 03:06, כ-7 דקות לאחר האירוע ועוד טרם הגעתה של ד"ר ילנה למקום למיטב ידיעתו, ומכאן שידע שהדיווח המועבר על ידו אינו מבוסס. בהודעתו, אישר רועי עמיחי שדאג לנושא הטיפול הרפואי. מסר שזימן את החובשים למקום והפנה אותם לטפל בשוטרים הפצועים בלבד ולא במנוח; מסר שזימן את הרופאה המשטרית שנכחה בסמוך, ובהגיעה הפנה אותה לטפל בשוטר ארזי שאלו לוי ז"ל ולבסוף מסר שחזר מספר פעמים בקשר על בקשתו לקבל פינוי מוסק לפצועים. בצד כל אלה, אישר שלא הפנה כל טיפול רפואי למנוח. הסברו הוא שהדבר כלל לא עלה על דעתו, בין היתר לאור ריבוי המשימות בהן נאלץ לטפל, שמעבר להענקת הטיפול הרפואי לשוטרים הפצועים כפי שפורט לעיל, כללו גם את ארגון הכוחות המשטרתיים, העברתם למצב של הגנה היקפית לאור זיהויו את האירוע כאירוע פח"ע, ותיאום חבירת כלל היחידות המשטרטיות שהגיעו למקום למערך מתפקד.

261. סיכומו של דבר, מתקיימת חובת זהירות מושגית של רועי עמיחי כקצין בכיר בזירה כלפי הנוכחים בשטח, ובפרט כלפי פצוע המצוי בשטח שבשליטתה הבלעדית של המשטרה. ברע"פ 8886/10 בעניין אינדיג נקבע מפי כב' השופט רובינשטיין כי "חובת הזהירות נקבעת לפי עקרונות של מדיניות משפטית ובהתאם להתנהגות המצופה מן האדם

הסביר בנסיבות העניין". משמע, התקיימותה של חובת הזהירות המושגית נקבעת בעיקר על בסיס השכל הישר, ונראה כי זה מחייב לקבוע במקרה זה התקיימותה של חובת זהירות כאמור. עוד ראוי לציין כי לעתים נקבעת חובת הזהירות המושגית על בסיס נהלים קיימים. במקרה זה אותרו הנהלים הרלוונטיים לכאורה, אך לא נמצאו בהם הנחיות מתאימות לענייננו. יובהר כי במספר מקרים בפסיקה נקבע כי אין בהיעדרם של נהלים כדי לשלול קיומה של חובת זהירות מושגית.

262. בכל הנוגע לחובת הזהירות הקונקרטי, נראה כי גם זו מתקיימת מקום בו אדם סביר, ובוודאי קצין משטרה סביר, יכול היה לצפות את מותו של מי שנורה (ובמקרה זה אף אין חולק שכך סבר, לאור הדיווח שהעביר). בכך שלא פעל להענקת טיפול רפואי למנוח, בעוד שכן פעל להענקת טיפול רפואי לאחרים; ובכך שהעביר דיווח אודות מותו של המנוח בודעו כי המוות לא נקבע ע"י גורם מוסמך, דיווח שבאופן סביר נתקבל ע"י המפקדים הבכירים בשטח כדיווח מהימן והוביל לכך שאף הם לא ראו לנכון לפעול לטובת בדיקת המנוח, הפר הקצין רועי עמיחי את חובת הזהירות שלו כלפי המנוח. בכל הנוגע לקשר הסיבתי שבין הפרת חובת הזהירות לבין התוצאה, הרי שבשונה מעניינה של ד"ר ילנה, לגבי הקצין רועי עמיחי אין מחלוקת עובדתית שהנ"ל נכת, היה גורם בכיר בשטח בעת קרות האירוע וחדל את מחדליו בעשר הדקות שלאחר האירוע, שגם על פי הקריאה המחמירה ביותר של דו"ח הנתחה, הינן עדיין בפרק הזמן בו היה המנוח עדיין בחיים. במצב דברים זה, ישנו קשר סיבתי בין מחדליו של הקצין רועי עמיחי לבין מותו של המנוח. לאור כל האמור לעיל, לשיטת הח"מ יש די על מנת להצדיק חקירתו באזהרה של הקצין רועי עמיחי בחשד לעבירת גרם מוות ברשלנות.

263. בכל הנוגע לגרסתו הכנה של רועי עמיחי, לפיה בדיקת המנוח כלל לא עלתה על דעתו במהלך הטיפול באירוע המורכב (ומגל הקשר גם עולה כי רועי עמיחי היה נסער ביותר) עלולה לעלות טענה כי מחדלו לא היה בלתי סביר בנסיבות העניין או לחילופין לעלות תהיה בנוגע לעניין הציבורי במיציא הדין עמו. הגם שמדובר לכאורה בטענה שובת לב, נראה כי בסופו של יום זו אינה יכולה לעמוד. ראשית, לא ניתן להתעלם מהעובדה שעל אף האירוע המורכב, שהצריך את טיפולו של הקצין עמיחי בנושאים שונים, רק נושא הטיפול במנוח נשמט ממנו. שנית, אירועים מורכבים הינם לחם חוקם של קציני משטרה לוחמים ועליהם להיות מסוגלים לטפל בהם.

264. ברע"פ 94/185, בת שבע סיבוני נ' מ"י, נדון עניינה של מלוות קטינים שהורשעה בגרם מוות ברשלנות, לאחר שבעת שרצה אחרי קטין אחד שהתרחק מקבוצתה, הסירה מבטה מקטינה אחרת שירדה לכביש ונדרסה למוות. כב' השופט שמגר דחה את טענת עורך דינה לפיה המצב בו הייתה נתונה היה "סבוך ובלתי ניתן לפתרון" וקבע כי "אכן דרושים ריכוז ותשומת לב ומי שאינו מסוגל לכך, אל ישמש מלווה לקטינים, אולם מי שנטל על עצמו אחריות לשלום הקטינים חייב לקיים חובתו כנאות ובאופן מלא, והדבר הוא בר ביצוע". נראה כי רוחם של הדברים יפה גם לענייננו, ומקום בו בחר רועי עמיחי לשמש קצין משטרה בתפקיד בכיר, באירוע שלא בלתי סביר שיהפוך מורכב, עליו לקיים חובתו ולבצע את תפקידו המורכב נאמנה.

265. בכל הנוגע לסמת"ח באר שבע, סני"צ אביסרור, עולה מחומר הראיות כי הגיע לזירה לכל המאוחר כ-4 דקות לאחר האירוע. גם הוא, כמו הקצין רועי עמיחי, פעל להשגת טיפול רפואי לפצועים כפי שעולה מגל הקשר, ונראה כי ראה עצמו אחראי על עניין זה. עם זאת, לא פעל למען השגת טיפול רפואי למנוח. בשונה מגרסת הקצין רועי עמיחי, שמסר שפשוט לא חשב על כך, טען סני"צ אביסרור תחילה כי הנושא לא היה בתחום אחריותו, מקום בו לא הוא היה "מפקד הזירה" אלא מפקד יחידת יואב. כאמור, הן פעולותיו בנוגע לטיפול רפואי כפי שמשתקפות בגל הקשר והן קיומן של חובות הזהירות, המושגית והקונקרטי, כפי שפורטו בענייננו של רועי עמיחי, מלמדות על כך שהסבר זה אינו יכול לעמוד.

266. נוסף על כך, בע"פ 116/89, נתן אנדל נ' מ"י, בו נדון ענייננו של רופא שהורשע בגרם מוות ברשלנות, הגם שנתקבלו טענות עובדתיות באשר למחלוקות הנוגעות לחלוקת הסמכויות והאחריות בין נושאי המשרות והתפקידים השונים בבית החולים, קבע בית המשפט כי "בבואנו לדון ולשקול בשאלת אחריותו בפלילים של אנדל, ברי שאין

- די בכך שהוא היה שייך למערכת שכשלה... יש לבחון מה היו תפקידיו של אנדל כרופא: הן החובות שהיו מוטלות עליו מכוח תפקידו במערכת הרפואית של בית החולים בזמן הרלוונטי והן מכוח חובותיו כרופא כלפי חולה, כל זאת על רקע מה שהיה ידוע לו, או צריך היה להיות ידוע לו, במסגרת חובותיו כאמור".
267. בכל הנוגע לטענתו של סני"צ אביסרור כי אחריותו הסתכמה בהזמנת הגורמים המקצועיים למקום, ביניהם גורמי הרפואה, ולאחר מכן מוטלת האחריות על הטיפול בפצועים עליהם, הרי שמעניין אנדל ניתן ללמוד גם כי עובדת היותם במקום אינה מסירה את האחריות מהגורם הבכיר ואין באפשרותו רק להניח כי הצריך להיעשות ייעשה על ידם.
268. בהמשך טען סני"צ אביסרור (ויוזכר שלא מיוזמתו) כי לא דאג לטיפול רפואי למנוח מן הטעם שדווח על ידי הקצין רועי עמיחי כי המנוח מת. אף אם כך דווח על ידי הקצין רועי עמיחי, ואת זאת לא ניתן לשלול, הרי ששמיעת גל הקשר עולה כי שמע את רועי עמיחי מדווח כך טרם הגעתה של ד"ר ילנה למקום. במצב דברים זה, קצין סביר יכול וצריך היה להבין כי מדובר בדיווח לא רשמי ולא מבוסס ולא יוכל להישען על דיווח מסוג זה כדי להסביר מדוע לא פעל להענקת טיפול רפואי למנוח.
269. יצוין כי חומר הראיות מעלה אפשרות לפיה גם על מותו של השוטר ארז שאול לוי ז"ל הועבר דיווח קודם להגעת הרופאה וקביעת המוות על ידה, שכן הדיווח על אודות מותו הועבר על ידי אביסרור בגל המפקדים הבכירים בשעה 05:06, שתי דקות אחרי הפעם האחרונה בה עלה כי ד"ר ילנה טרם הגיעה למקום. קיימת, אם כן, אפשרות קלושה, כי גם מותו של השוטר דווח טרם נקבע מותו פורמאלית על ידי ד"ר ילנה והאפשרות כי השוטרים נהגו באותו אופן עם השוטר ארז שאול לוי ז"ל ועם המנוח, יכולה להיות בעלת משקל. עם זאת, על פניו, נראה מחומר הראיות כי במהלך פרק הזמן האמור, הגיעה ד"ר ילנה לזירה, ראתה את מצבו של השוטר ארז שאול לוי ז"ל, וקבעה את מותו וכי רק לאחר מכן הועבר הדיווח.
270. עניינו של סני"צ אביסרור, אם כן, זהה לזה של הקצין רועי עמיחי ועל כן להמלצת הח"מ יש לחקור גם אותו בחשד לעבירת גרם מוות ברשלנות.
271. יובהר כי עניינם של המפקדים הבכירים יותר, מפקד יחידת אלון וממ"ר נגב, שונה מעניינם של הקצין רועי עמיחי ושל סני"צ אביסרור. השניים דווחו בגל הקשר בו האזינו, כי המנוח מת. דיווח זה הועבר אליהם לראשונה בשעה 08:06, כ-12 דקות לאחר האירוע ובנקודת זמן בה לא ניתן להוכיח עוד כי המנוח היה בין החיים. כמו כן, בגל הקשר בו האזינו, לא נשמעה האינדקציה לכך שהדיווח אודות מות המנוח נעשה טרם הגעת הרופאה ושלא היה מבוסס. אם כן, הסתמכותם על הדיווח שקיבלו מקצינים בכירים בשטח, לא הייתה בלתי סבירה. למעלה מן הצורך יצוין בעניינו של ממ"ר נגב, כי טרם הדיווח אודות מות השוטר והמנוח הוא נשמע שואל מה מצב הפצועים (מבלי להבחין בין השוטרים לבין המנוח, הגם שסביר שבפועל הבחין ביניהם) ונענה על ידי מפקד יואב כי הם מטופלים ועל כן יוכל לטעון כי גם על בסיס דיווח זה, סבר שהמנוח טופל טרם נקבע מותו.
272. בשונה מהמלצת הח"מ, יצוין כי עמדתה המשפטית של הנהלת מח"ש הינה כי לא מתקיים חשד סביר לעבירת גרם מוות ברשלנות מצד הקצין רועי עמיחי וסני"צ אביסרור המצדיק את חקירתם באזהרה.
273. חומר הראיות, הכולל את גרסאות השניים ובעיקר את דבריהם בזמן אמת כפי שנקלטו בגל הקשר, מלמד כי סברו שהם מצויים בעיצומו של אירוע פח"ע, כאשר המנוח מהווה סכנה שנוטרלה. אין חולק כי הענקת טיפול רפואי למי שהיווה סכנה, לא הייתה בתודעתם, כפי שאף נאמר מפורשות על ידי רועי עמיחי בהודעתו. גם בנוגע לדיווח על מותו של המנוח בגל הקשר, הגם שלא היה מבוסס ולא נסמך על קביעת מוות רשמית על ידי גורם מוסמך, אין חולק לגבי מידת נכונותו בעיני רועי עמיחי וסני"צ אביסרור ובמצב דברים זה, לא בלתי סביר היה שלא לדאוג לטיפול רפואי למת. אמנם, ניתן לראות התייחסות שונה שלהם בכל הנוגע לשוטר ארז שאול לוי ז"ל, באשר לגביו התעקשו השניים והמתינו עד להגעת הגורם המוסמך טרם דיווחו בקשר על מותו.

274. המבחן המשפטי הינו סובייקטיביזציה של האדם הסביר, משמע יש לבחון האם אומד דעתו הסובייקטיבי של החשוד, הוא כזה שגם אדם סביר יכול היה להגיע אליו. בנסיבות האירוע, מקום בו אין חולק באשר לכנות טעותם של השניים, כאשר מבחינתם המנוח היווה מפגע, סכנה שנוטרלה, אין זה בלתי סביר כי התודעה לגבי תהיה שונה מאשר התודעה לגבי פקוד שנפגע ועל כן היחס השונה לו זכה מבחינת הקשב לצורך האפשרי לטיפול מציל חיים.

סיכומו של דבר, נמצא על ידי הנהלת מח"ש כי אין מקום לחקירתם באזהרה של רועי עמיחי ושל סנ"צ אביסרור בעבירת גרם מוות ברשלנות.

אפשרויות פעולה והמלצה:

275. בכל הנוגע לחשש לזיהום החקירה, הן הכשל המקצועי של חוקרי הימ"ר והן התיאום שנראה בגרסאות השוטרים המעורבים, עשויים בגישה מחמירה להקים חשד לעבירות שיבוש מהלכי משפט. עם זאת, נראה כי ביחס לחוקרי הימ"ר לא מתקיים חשד סביר לכוונה המיוחדת הנדרשת לשם עבירת השיבוש, להבדיל מהתנהגות בלתי מקצועית בעליל. במצב דברים זה, איננו באים בהמלצה לפתיחה בחקירה פלילית אך לעמדתנו התנהלות חוקרי הימ"ר ראויה לבחינה במסגרת הדין המשמעותי. לגבי גרסאות השוטרים: הגם שיש ראיות המצביעות לכאורה על אי אמירת אמת מצד מי מהשוטרים, נוכח המסקנה כי באירוע עצמו לא קיים חשד סביר לביצוע עבירות פליליות מצד השוטרים, נראה כי המסקנות לגבי התנהלות השוטרים בחקירה, צריכות להתקבל אף הן במסגרת הדין המשמעותי, ולא על דרך של מעבר לחקירה פלילית.

276. לגבי ההכנה הלקויה של הכוח לאירוע: נראה כי יש מקום להפקת לקחים והסקת מסקנות במשטרה בכל הנוגע להכנת הלוחמים לאירוע וההחלטות שנתקבלו בהיבט המבצעי.

277. בכל הנוגע להיעדר הטיפול הרפואי במנוח, כפי שהובא בהרחבה בפרק הרלוונטי, הראיות מצביעות על התנהלות לקויה של ד"ר ילנה רוטשטיין, שממצאי הבדיקה הצביעו לכאורה על כשל בתפקודה. עם זאת, בהיעדר הוכחה מספקת לקיום קשר סיבתי בין מחדלה לגרם המוות, נראה כי המסקנות לגבי התנהלותה צריכות להתקבל במסגרת הדין המשמעותי ולא בדרך של מעבר לחקירה פלילית.

278. בכל הנוגע לגורמים הפיקודיים בשטח, רועי עמיחי וסנ"צ אביסרור, למרות הליקויים שנפלו לכאורה בתפקודם כמפורט בחוות הדעת, עמדת הנהלת מח"ש הינה כי בנסיבות העניין המיוחדות של התנהלות תחת הרושם לפיו המנוח הינו מפגע, אשר דרס למוות שוטר עמית, והערכתם כי הוא נורה למוות באירוע, לא מתגבש חשד סביר לביצוע עבירה פלילית של גרם מוות ברשלנות המצדיק חקירתם באזהרה. עם זאת, נוכח המלצת הפרקליטה לחקור באזהרה, נראה כי גם התנהלות כל אחד ואחד מהם בזירה ראויה להיבחן במסגרת הדין המשמעותי.

279. בכל הנוגע לשלבים הראשוניים שלאחר האירוע ותחילת הבדיקה, נראה כי יש מקום להפיק לקחים ולחדד הנחיות במשטרה בכל הנוגע לחובת גורמי המשטרה לשתף פעולה עם חוקרי המחלקה לחקירות שוטרים, בעיקר לעניין עיכוב העברת חומרים רלוונטיים לעיון מח"ש, ובמקביל הוצאתם לתקשורת, באופן חלקי וכזה שעשוי היה לפגוע באפשרות לקיים בדיקה מקצועית.

280. סיכומו של דבר, במכלול נסיבות העניין, על רקע הכנתו הלקויה של הכוח למשימה וקיומו של מקדם מבצעי, ממצאי הבדיקה אינם מבססים יסוד סביר לחשד לביצוע עבירה פלילית מצד מי מהשוטרים שפעלו באירוע, להבדיל מטעויות בשיקול הדעת בפעילות מבצעית או בהתנהגות לקויה במישור המקצועי/משמעותי, הראויות לטיפול במסגרת הדין המשמעותי.

מיכל פרייסמן, עו"ד
סגנית בכירה במחלקה לחקירות שוטרים

מדינת ישראל

משרד המשפטים

פרקליטות המדינה
המחלקה לחקירות שוטרים
הר חוצבים, ירושלים
13 יולי 2017
י"ט תמוז תשע"ז

אל: פרקליט המדינה

משנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)

הנדון: פרשת אום אל חיראן

תיק מח"ש 374/17

בעקבות אירוע שהתרחש בתאריך 18.1.17 בכפר אום אל חיראן, בו מצאו את מותם השוטר המנוח ארז לוי (להלן: "השוטר המנוח") ותושב הכפר יעקוב אבו אל קיעאן (להלן: "המנוח"), וכן נפצע שוטר נוסף, פתחה מח"ש – בתיאום עם פרקליט המדינה ועל דעת היועץ המשפטי לממשלה – בבדיקת הארוע, על כלל היבטיו.

מצ"ב חוות דעת משפטית שנתגבשה במח"ש בתום הליך הבדיקה, לאחר מספר דיונים שנערכו במחלקה. מסקנות חוות הדעת, כמו גם ההמלצות לפיהן אין מקום למעבר מבדיקה לחקירה פלילית, וכי מיצוי הטיפול בגזרות השונות של פרשה זו ראוי להתבצע במסגרת הדין המשמעתי, מקובלות עלי ומשקפות את עמדתי.

להלן עיקר ממצאי הבדיקה:

1. לפי ממצאי הבדיקה, האפשרות המסתברת ממכלול חומר הראיות, המשתלבת היטב בכלל נסיבות האירוע, כמו גם בנתונים הנוגעים למנוח ולהתנהלותו הכוללת, היא שמדובר בשרשרת טראגית של אירועים: ראשיתה בהכנה לקויה של הכוח למשימתו, המשכה בכך שהמנוח שיצא מביתו ברכבו בחשכה, לא שמע או לא נשמע להוראת שוטרים לעצור את הרכב, וסופה בירי לעבר צמיגי רכבו של המנוח. ירי זה יצר תגובת שרשרת בדמות ירי נוסף לעבר המנוח, אשר כתוצאה ממנו האיץ הרכב מאוד את מהירות נסיעתו במדרון תלול, וזאת בין מהטעם שהמנוח נפגע ואיבד שליטה על הרכב ובין מחמת שנבהל כשהבין שמתבצע ירי לעברו. כפועל יוצא מתאוצת הרכב במדרון התלול, פגע הרכב בשוטר המנוח וגרם למותו ולפציעת שוטר נוסף. בשלב זה נורו מטחי אש רבים בזירה תוך סיכון ממשי לירי ד"וצ. המנוח עצמו מת בזירה מאובדן דם. יצוין כי ממצאי הבדיקה על רקע מכלול נסיבות העניין, שוללים את סבירות האפשרות כי מדובר בפגיעה על רקע לאומני.

2. מותו של המנוח נגרם מהלם תת נפחי טראומטי המתרחש בעקבות דימום. על פי חוות הדעת, הדימום ממנו סבל המנוח עובר למותו לא אמור היה לגרום למוות מיידי וממצאי הבדיקה מצביעים על כך שאילו היה ניתן למנוח טיפול רפואי בדקות הראשונות שלאחר האירוע, הוא עשוי היה להציל את חייו. למנוח לא ניתן כל טיפול רפואי ונמצאו ליקויים של ממש בהקשר זה ביחס לתפקוד הגורמים הרלוונטיים.

3. יצוין עוד כי ממצאי הבדיקה מצביעים בבירור על כך שפשה זיהום בתהליך גביית ההודעות של השוטרים המעורבים, וזאת בשלב המקדמי שבוצע ע"י המשטרה טרם גביית גרסאות השוטרים במח"ש. כמו כן ישנם ממצאים לאי אמירת אמת בחקירה מצד מעורבים שונים בארוע (בפרט השוטרים היורים והרופאה).

4. למרות כל האמור, במכלול נסיבות העניין, על רקע ההכנה הלקויה של הכוח למשימה והמקדם המבצעי, ממצאי הבדיקה אינם מבססים יסוד סביר לחשד לביצוע עבירה פלילית מצד מי מהשוטרים שפעלו באירוע, להבדיל מטעויות בשיקול הדעת בפעילות מבצעית או מהתנהגות לקויה במישור המקצועי/משמעותי, הראויות לטיפול במסגרת הדין המשמעותי. גם עניינה של הרופאה שממצאי הבדיקה הצביעו לכאורה על כשל בתפקודה, ראוי בנסיבות העניין – בהעדר הוכחה מספקת לקיום קשר סיבתי בין מחדלה לגרם המוות – להגיע למיצוי טיפול במסגרת הדין המשמעותי.

5. בכל הנוגע לממצאים שעניינם אי אמירת אמת, תיאום עדויות וזיהום תהליך הבדיקה, מדובר לכאורה בחשד לשיבוש מהלכי חקירה. עם זאת, מאחר שליבת האירוע אינה מגבשת כשלעצמה חשד סביר לעבירה פלילית ע"י מי מהמעורבים, מיצוי הטיפול בנושא זה ראוי להתבצע אף הוא במסגרת הדין המשמעותי, ולא בדרך של מעבר לחקירה פלילית.

6. ראוי לציין כי חוקרי מח"ש נתקלו בקשיים באיסוף חומר החקירה לשם ביצוע הבדיקה בפרשה זו וכי רמת שיתוף הפעולה מצד המשטרה לקחה בחסר. יש מקום להפקת לקחים ולחידוד הנחיות במשטרה בכל הנוגע לחובת גורמי המשטרה לשתף פעולה באופן מלא עם חוקרי המחלקה לחקירות שוטרים, בעיקר בכל הנוגע לעיכוב בהעברת חומרים רלוונטיים לעיון מח"ש ובמקביל הוצאתם לאמצעי התקשורת, באופן חלקי או כזה שעשוי היה לפגוע – וככל הנראה אף פגע - באפשרות להגיע לחקר האמת במסגרת הבדיקה שנערכה.

לאור רגישות הפרשה בהיבט הציבורי, ועל מנת להבטיח את אמון הציבור בתהליך קבלת ההחלטות – ואת אמון המשפחות השכולות המעורבות בפרט, אני ממליץ לפעול במתכונת בה נהגנו בפרשת ירי השוטרים בכפר כנא ובפרשיות טעונות נוספות, ולאפשר לח"מ להיפגש עם נציג משפחת השוטר המנוח ארז לוי ז"ל, וכן עם נציג משפחת המנוח יעקוב אבולקיעאן ז"ל, על מנת להציג בפניהם את עיקר ממצאי הבדיקה טרם פרסומם.

בברכה,
אורי כרמל
מנהל מח"ש

העתק: היועץ המשפטי לממשלה

הנדון: השלמה לחוות דעת בתיק מח"ש 374/17

1. ערב חג הסוכות הובא לידיעת מח"ש על ידי הייעוץ המשפטי של שב"כ, כי הועברה ללשכתם פניה דחופה מלשכת מפכ"ל ובה דרישה לעיין במסמך פנימי של השירות (להלן: "מסמך האינבסטיגציה" או "המסמך"), שנערך בקשר עם פרשת אום אל חיראן ואשר דבר קיומו הגיע לידיעתו. יובהר כי עד לפנייה זו, לא הובא דבר קיומו של המסמך לידיעת מח"ש.
2. לדרישת ראש מח"ש ובסיכום מול פ.מ./משנה פלילי, על דעת היועץ המשפטי לממשלה, הובא העתק מסמך האינבסטיגציה לעיון מח"ש.
3. בחינת מסמך האינבסטיגציה העלתה שבעיקרו הוא מהווה סיכום של חומר ראיות גולמי המצוי בידיעת מח"ש, ומכאן שלא היה בו משום חידוש. עוד נמצא כי מסקנות מסמך האינבסטיגציה אף תומכות במסקנות חוות דעת מח"ש. בסיכום המסמך נכתב כי מכלל הנתונים שנאספו לא ניתן לקבוע בוודאות אם מדובר בפיגוע, עם זאת, להערכת עורך האינבסטיגציה לא מדובר בפיגוע מתוכנן, והסבירות כי מדובר בפיגוע בכלל – אינה גבוהה*.
* יודגש כי מסמך האינבסטיגציה שימש לכאורה להערכה ראשונית בשירות, בעקבותיו נזנח ההיבט הביטחוני של האירוע, וזאת עוד בטרם היו בפני כולל הראיות שנתקבלו לאחר חקירת מח"ש, אשר הסמכות לחקירת האירוע על כלל היבטיו הופקדה ע"י פרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה בידיה. כך לדוגמא, לא היו בפני עורך מסמך האינבסטיגציה תוצאות הניסוי שנערך בשטח, ממנו עלה כי רכב נקור צמיגים במצב בו היה רכבו של הנהג המנוח, לו היה נהוג ללא שליטה במורד הגבעה, היה מגיע בדיוק למקום בו נדרס השוטר המנוח, עובדה שיש בה כדי לבסס ממצא בדבר חוסר אשמה של הנהג המנוח.
- בצד זאת, עלו במסמך מספר נקודות מהותיות המחייבות הסבר, כפי שיפורט להלן. לפיכך, ובהתאם להנחיית ראש מח"ש, פנה ביום 22/10/17 ראש זרוע חשיפה במח"ש, רפ"ק דובי שרצר, לשב"כ בשאלות הבהרה בעניינים אלו.
4. הנקודה המהותית ביותר בגינה נדרשה הבהרה עניינה קיומו של פער לכאורי בין האמור מפיו של השוטר שי, היורה הראשון באירוע, כפי שתועד בזכ"ד התחקור שנערך עמו ביום האירוע, לבין גרסתו כפי שתועדה במסמך האינבסטיגציה.
בסעיף 4 למסמך האינבסטיגציה נכתב שלאחר שהשוטר שי ביצע ירי לעבר גלגלי הרכב, הרכב נסע מספר מטרים נוספים מבלי לעצור ואז שי ביצע ירי לעבר הנהג, מתוך הבנה שהנהג עלול לסכן את השוטרים במורד השביל.
- יודגש כי עובדה זו לא הופיעה בזכ"ד התחקור של השוטר שי שהועבר לידי מח"ש ובכלל החומר שהועבר אליה מן השב"כ עד לאותה עת.
5. במענה לפניית מח"ש בעניין זה, נמסרו מהשב"כ הדברים הבאים:
5.1. ביום האירוע באום אל חיראן, בין הכוחות שנכחו בשטח לאחר אירועי הדריסה והירי, נכח המכונה "זיאד", אשר ניהל את חקירת האירוע מטעם שב"כ, ובהמשך ערך את מסמך האינבסטיגציה.

- 5.2. המכונה זיאד הפנה את המכונה "טאהר", לתחקר בשטח את שלושת השוטרים אשר שהו ליד ביתו של יעקוב אבו אל קיעאן ז"ל, ובהם השוטר שי.
- 5.3. המכונה זיאד הצטרף לתחקור זה לאחר מספר דקות ושאל מספר שאלות. בשלב זה נאמר לו על ידי השוטר שי כי ביצע ירי לעבר הגלגלים ובהמשך לעבר הנהג, כפי שנכתב במסמך האינבסטיגציה.
- 5.4. מהשירות נמסר כי במהלך התחקור שערך המכונה זיאד, נכח המכונה טאהר לסירוגין, תוך שהוא מתחקר אנשים נוספים. המכונה זיאד אינו יודע כעת לומר האם המכונה טאהר נכח בעת אמירת מלוא הדברים על ידי השוטר שי - אם לאו.
- 5.5. כיוון שהמכונה זיאד לא ערך בשעתו מזכר פרטני כתוב אודות תחקוריו שלו, הוא העלה על הכתב לראשונה את הפרט העודף ששמע מהשוטר שי במסגרת מסמך האינבסטיגציה שערך. מסמך זה, כאמור, לא הועבר למח"ש, ודבר קיומו נודע במקרה לאחר דרישת מפכ"ל מהשב"כ להעבירו לעיונו. וכך נשמט מדיווח שב"כ פרט מהותי שנמסר לכאורה ע"י השוטר החשוד בסמוך לאחר האירוע. השירות ביטא את התנצלותו על תקלה זו.
6. זה המקום לציין כי במסמך האינבסטיגציה עלו נושאים חדשים נוספים וכן נושאים שזכו להדגשה מיוחדת, כמפורט להלן:
- 6.1. בתחקורו של נור, בנו של יעקוב ז"ל, מסר כי אביו לא מתפלל במסגד מזה מספר שנים. כמו כן, בעבר כאשר הגיעו כוחות משטרה לבצע הריסות ציין נור כי אביו התבטא כי אין מה לעשות בנושא ההריסות וכנגד הממשלה.
- 6.2. על פי האמור בתחקורו של עטווה אבו אל קיעאן, בישיבה שהתקיימה בבית אבו אל קיעאן יום לפני האירוע, שוחחו אודות ההריסות אשר עתידות להתרחש, כיצד ניתן למנוע אותן והחלטות האנשים בנושא. במהלך הישיבה אמר יעקוב ז"ל כי במידה והשאר יקבלו את ההסכם הוא תומך בהם וגם במידה ולא הוא תומך בהם ולא מתכוון להוציא דבר מביתו.
- 6.3. בתחקורו על ידי השב"כ טען סלים אבו אל קיעאן, כי 10 דקות טרם האירוע דיבר עם יעקוב ז"ל בטלפון, והאחרון אמר לו שאינו רוצה אלימות ושיהרסו את הבתים. בנו של סלים, ראמוז, טען בתחקור השב"כ כי שמע את השיחה בין סלים ליעקוב, בה שמע את יעקוב אומר לאביו כי אם המדינה רוצה להרוס שתהרוס ולא להשתמש באלימות.
- 6.4. כמו כן, נכתב במסמך כי "מהתחקירים עולה כי הדורס יכל לבצע את הדריסה עוד קודם לכן ובחר שלא לעשות זאת. עוד עלה כי השוטרים לא חשו איום בעת שביצעו את הירי הראשוני ובטרם הדריסה בוצע ירי מאסיבי".
- 6.5. במסמך פורטו דיווחי מקורות שהתקבלו בסמוך לאירוע. כך, ערב האירוע, נמסר כי תושבי הפזורה כועסים על תנאי ההסכם ושבעבר הושגו תנאים טובים יותר והמשפחה התפנתה מרצון. כן נמסר כי "לא מוכרות כוונות לקיום התנגדות אלימה מול כוחות המשטרה במידה ויתבצע פינוי וכי המשפחה מעוניינת להגיע להסדר חוקי בסיוע עורכי דין". עוד נמסר כי "מוכר בשטח כי הולכות להתקיים הריסות אך לא מוכרות התבטאויות חריגות". בנוסף, לא עלו דיווחים חריגים או התבטאויות בנוגע להריסות מקבוצות הוואצאפ של משפחת אבו אל קיעאן המתגוררים באום אל חיראן.

כשעה לפני האירוע דווח כי "הפזורה שקטה וללא התנהגות חריגה". כחצי שעה לפני האירוע דווח כי המקור "עבר בפזורה ולא זיהה התקהלות או אירועים חריגים".

בין היתר, מפורט דיווח על אמירות של עטוה אבולקיעאן לגבי כך שמבקשים מבני המשפחה שגרים בפזורה לשבות.

6.6. במסמך האינבסטיגציה הוזכרו שני מסמכים אשר לא היו ברשות מח"ש ולא הובאו לידיעתה ועניינם הזמנה של יעקוב לכנס של התנועה האסלמית וכן מסמך נוסף כלשהו, שבמסמך האינבסטיגציה לא מפורטים תוכנו או כותרתו.

כמענה לשאלת מח"ש ביחס למהותם של מסמכים אלו, ענה השב"כ כי כלל החומרים הועברו לידי מח"ש ביום 24.1.17 ומאחר והמסמכים כלל אינם ברשות השב"כ כעת, לא יכולה להינתן התייחסות לבקשת השלמת הפרטים ביחס לשני מסמכים אלו. יחד עם זאת, המכונה זיאד מעריך כי אותו "מסמך נוסף" אינו בעל ערך כלשהו בהיבטי החשדה או פעילות חשודה שכן מסמכים שנמצאו רלוונטיים לגבי החשדת הנהג המנוח, צוינו על ידו במסמך האינבסטיגציה בפירוט רב.

7. לאור תשובת השב"כ, נראה כי אין מנוס מגביית הודעות מסודרות של שני אנשי השב"כ המתשאלים, המכונה "זיאד" והמכונה "טאהר" אשר גבו את הגרסאות הראשוניות מהשוטרים בשטח, גרסאות שניתן להן משקל רב ביותר בחוות דעת מח"ש, וזאת על מנת להבין את הנסיבות המדויקות במסגרתן נקלטו בחושיהם אמירותיו של השוטר שי בשטח, מה בדיוק נאמר, מה היו נסיבות אמירת הדברים, בנוכחות מי נאמרו ובאיזה סדר. בהתאם לממצאים שיתקבלו, יהיה צורך לבחון מחדש את הצורך לחקור באזהרה את השוטר שי, אשר לא ציין בחקירתו במח"ש כי לאחר ביצוע ירי לעבר גלגלי הרכב, ירה לעבר המנוח, פרט מהותי שלא הובא עד כה לידיעת החוקרים והפרקליטה המלווה.

הנדון: השלמה שניה לחוות דעת בתיק מח"ש 374/17 –

מסמך מעדכן למסמך קודם בנושא מיום 1.11.17

1. ערב חג הסוכות הובא לידיעת מח"ש על ידי נציגי הייעוץ המשפטי של שבי"כ, כי הועברה ללשכתם פניה דחופה מלשכת מפכ"ל ובה דרישה לעיין במסמך פנימי של השירות ולהלן: "מסמך האינבסטיגציה" או "המסמך".
2. מסמך האינבסטיגציה נערך ע"י שבי"כ כסיכום לחקירה שבצעו בפרשת אום אל חיראן. יצוין כי שבי"כ לא קיבלו מעולם לידיהם את ממצאי חקירת מח"ש, ועבודתם התמצתה בבירור ראשוני אם מדובר בפיגוע אם לאו. בתום מהלך חקירת השבי"כ, הסיר שבי"כ את ידיו מהמשך חקירת האירוע, על כל המשתמע מכך.
3. דבר קיומו של המסמך הובא לידיעת מח"ש, כאמור, לאחר ששבי"כ ביקש התייחסותנו לדרישת לשכת מפכ"ל לקבלו, לאור מידע בדבר קיומו של מסמך זה שהגיע ללשכת מפכ"ל. מידע על קיומו של מסמך זה לא היה אותה עת בידי מח"ש.
4. בשיח בין חוקרי מח"ש לאנשי הייעוץ המשפטי בשירות, נמסר בשעתו כי לשיטת שבי"כ מדובר במסמך פנימי שעניינו אך עיבוד של חומרי גלם, אשר אינו מוסיף פרטים. לטענת שבי"כ, מאחר שכלל חומר הגלם הועבר לעיון מח"ש, אין מקום להעברת המסמך עצמו חרף בקשת מח"ש.
5. למרות דברים אלה, לאור דרישת לשכת מפכ"ל לקבל את המסמך תוך שבלשכת מפכ"ל יודעים למסור את הסימוכין הפנימיים בשבי"כ למסמך, ביקש ר' מח"ש כשלב הראשון, בתיאום עם פ.מ./משנה פלילי, על דעת היועץ המשפטי לממשלה, לקבל את מסמך האינבסטיגציה לעיון מח"ש.
6. בחינת מסמך האינבסטיגציה העלתה שבעיקרו, אכן, הוא מהווה סיכום של חומר ראיות נולמי המצוי בידיעת מח"ש. עם זאת, נמצאו במסמך מספר אלמנטים שהיוו חידוש ביחס למידע קודם שמסר שבי"כ.
7. בראש ובראשונה, נמצא כי מסקנות מסמך האינבסטיגציה תומכות במסקנות חוות דעת מח"ש לפיה לא מדובר בפיגוע. הערכה זו נתגבשה בשבי"כ שעות לאחר האירוע ולא השתנתה. לצורך הדיוק, בסיכום המסמך נכתב כי מכלל הנתונים שנאספו לא ניתן לקבוע בוודאות אם מדובר בפיגוע, עם זאת, להערכת עורך האינבסטיגציה לא מדובר בפיגוע מתוכנן, והסבירות כי מדובר בפיגוע בכלל – אינה גבוהה.
8. יצוין כי בהמשך הבחיר עורך מסמך האינבסטיגציה בעדותו כנח"ש כדלקמן:

"למיטב שיפוטי ונסיוני המקצועי, לאור הממצאים בשטח, מדובר לכל היותר בתאונה או תקלה מבצעית ולא בפיגוע ובודאי שלא בפיגוע מתוכנן(*)" (הודעת המכונה זיאד במח"ש מיום 12.11.17, עמ' 3 שי' 78-76)

יידגש כי מסמך האינבסטיגציה שיטש לכאורה להערכת ראשונית בשירות, בעקבותיו נזנח החיכת הניסחיו של האירוע. וזאת עוד בטרם היו בפני כותבו כלל הראיות שנתקבלו לאחר חקירת מח"ש, אשר הסמכות לחקירת האירוע על כלל היבטיו הופקדה ע"י פרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה בידיה. כך לדוגמא, לא היו בפני שרד מסמך האינבסטיגציה תוצאות הניסוי שנערך בשטח. ממנו עלה כי רכב נקור צמיגים במצב בו היה רכבו של הנהג המנוח, לו היה נחוג ללא שליטה במורד הנבשה, היה מגיע בדיוק למקום בו נדרס השוטר המנוח, עובדה שיטש בה כדי לבסס ממצא בדבר חוסר אשמה של הנהג המנוח.

בנוסף, עלו במסמך האינבסטיגציה מספר נקודות מהותיות המחייבות הסבר, כפי שיפורט להלן, ולפיכך, ובהתאם להנחיית ראש מח"ש, פנה ביום 22/10/17 ראש זרוע חשיפה במח"ש, רפ"ק דובי שרצר, לשב"כ בשאלות הבהרה במספר עניינים כפי שיפורט להלן.

9. נמצא כי קיים פער לכאורי בין האמור מפיו של השוטר שי, היורה הראשון באירוע, כפי שתועד בזכ"ד התחקור שנערך עמו ביום האירוע, לבין גרסתו כפי שתועדה במסמך האינבסטיגציה.

בסעיף 4 למסמך האינבסטיגציה נכתב שלאחר שהשוטר שי ביצע ירי לעבר גלגלי הרכב, הרכב נסע מספר מטרים נוספים מבלי לעצור ואז שי ביצע ירי לעבר הנהג, מתוך הבנה שהנהג עלול לסכן את השוטרים במורד השביל.

גרסה זו לא הופיעה בזכ"ד התחקור של השוטר שי שהועבר לידי מח"ש, ובכלל החומר שהועבר אליה מן השב"כ עד לאותה עת.

10. במענה לפניית מח"ש בעניין זה, נמסרו משב"כ הדברים הבאים:

10.1. ביום האירוע באום אל חיראן, בין הכוחות שנכחו בשטח לאחד אירועי הדריסה והירי, נכח המכונה "זיאד", אשר ניהל את חקירת האירוע מטעם שב"כ, ובהמשך ערך את מסמך האינבסטיגציה.

10.2. המכונה זיאד הפנה את המכונה "טאהר", לתחקר בשטח את שלושת השוטרים אשר שהו ליד ביתו של יעקוב אבו אל קיעאן ז"ל, ובהם השוטר שי.

10.3. המכונה זיאד הצטרף לתחקור זה לאחר מספר דקות ושאל מספר שאלות. בשלב זה נאמר לו על ידי השוטר שי כי ביצע ירי לעבר הגלגלים ובהמשך לעבר הנהג, כפי שנכתב במסמך האינבסטיגציה.

10.4. מהשירות נמסר, כי במהלך התחקור שערך המכונה זיאד, נכח גם המכונה טאהר לסירוגין, תוך שהוא מתחקר אנשים נוספים. המכונה זיאד אינו יודע כעת לומר האם המכונה טאהר נכת בעת אמירת מלוא הדברים על ידי השוטר שי - אם לאו.

10.5. כיוון שהמכונה זיאד לא ערך בשעתו מזכר פרטני כתוב אודות תחקוריו שלו, הוא העלה על הכתב לראשונה את הפרט העודף ששמע מהשוטר שי במסגרת מסמך האינבסטיגציה שערך באותו היום. מסמך זה, כאמור, לא הועבר למח"ש, ודבר קיומו נודע במקרה לאחר דרישת מפכ"ל מהשב"כ להעבירו לעיונו. כך נשמט מדיווח שב"כ פרט מהותי מגרסת השוטר החשוד,

כפי שנמסרה מפיו לאיש מרות בסמוך לאחר האירוע. השירות ביטא את התנצלותו על תקלה זו.

11. במסמך האינבסטיגציה עלו נושאים חדשים נוספים, וכן נושאים שזכו להדגשה מיוחדת, כמפורט להלן:

11.1. בתחקורו של נור, בנו של יעקוב ז"ל, מסר כי אביו לא מתפלל במסגד מזה מספר שנים, כמו כן, בעבר כאשר הגיעו כוחות משטרה לבצע הריסות ציין נור כי אביו התבטא שאין מה לעשות בנושא ההריסות וכנגד הממשלה.

11.2. על פי האמור בתחקורו של עטווה אבו אל קיעאן, בישיבה שהתקיימה בבית אבו אל קיעאן יום לפני האירוע, שוחחו אודות ההריסות אשר עתידות להתרחש, כיצד ניתן למנוע אותן והחלטות האנשים בנושא. במהלך הישיבה אמר יעקוב ז"ל, כי במידה והשאר יקבלו את ההסכם הוא תומך בהם וגם במידה ולא, הוא תומך בהם ולא מתכוון להוציא דבר מביתו.

11.3. בתחקורו על ידי השב"כ טען סלים אבו אל קיעאן, כי 10 דקות טרם האירוע דיבר עם יעקוב ז"ל בטלפון, והאחרון אמר לו שאינו רוצה אלימות ושיהרסו את הבתים. בנו של סלים, ראמז, טען בתחקור השב"כ, כי שמע את השיחה בין סלים ליעקוב, בה שמע את יעקוב אומר לאביו כי אם המדינה רוצה להרוס שתהרוס ולא להשתמש באלימות.

11.4. כמו כן, נכתב במסמך האינבסטיגציה כי "מהתחקירים עולה כי הדורס יכל לבצע את הדריסה עוד קודם לכן, ובחר שלא לעשות זאת. עוד עלה כי השוטרים לא חשו איום בעת שביצעו את הירי הראשוני, ובטרם הדריסה בוצע ירי מאסיבי".

11.5. במסמך פורטו מספר דיווחים מהשטח שהתקבלו בסמוך לפני האירוע. גם כאן מדובר על פרטי מידע שלא הועברו קודם לכן למח"ש. כך, ערב האירוע, נמסר כי תושבי הפזורה כועסים על תנאי ההסכם, ובעבר הושגו תנאים טובים יותר והמשפחה התפנתה מרצון. כן נמסר במידע כי "לא מוכרות כוונות לקיום התנגדות אלימה מול כוחות המשטרה במידה ויתבצע פיגוע וכי המשפחה מעוניינת להגיע להסדר חוקי בסיוע עורכי דין". עוד נמסר כי "מוכר בשטח כי הולכות להתקיים הריסות אך לא מוכרות התבטאויות חריגות". בנוסף, לא עלו דיווחים חריגים או התבטאויות בנוגע להריסות מקבוצות הוואצאפ של משפחת אבו אל קיעאן המתגוררים באום אל חיראן.

11.6. כשעה לפני האירוע דווח כי "הפזורה שקטה וללא התנהגות חריגה". כחצי שעה לפני האירוע דווח כי גורם מטעם השירות "עבר בפזורה ולא זיהה התקהלות או אירועים חריגים".

בין היתר, מפורט דיווח על אמירות של עטווה אבולקיעאן לגבי כך שמבקשים מבני המשפחה שגרים בפזורה לשבות.

11.7. במסמך האינבסטיגציה הוזכרו שני מסמכים נוספים אשר לא היו ברשות מח"ש ולא הובאו לידיעתה: הזמנה של יעקוב לכנס של התנועה האסלמית וכן מסמך נוסף כלשהו, שבמסמך האינבסטיגציה לא מפורטים תוכנו או כותרתו.

במענה לשאלת מח"ש ביחס למהותם של מסמכים אלו, ענה השב"כ כי כלל החומרים הועברו לידי מח"ש ביום 24.1.17, ומאחר והמסמכים כלל אינם ברשות השב"כ כעת, נמסר כי לא יכולה להינתן התייחסות לבקשת השלמת הפרטים ביחס לשני מסמכים אלו.

יחד עם זאת, המכונה זיאד העריך כי אותו "מסמך נוסף" אינו בעל ערך כלשהו בהיבטי החשדה או פעילות חשודה שכן מסמכים שנמצאו רלוונטיים לגבי החשדת הנהג המנוח, צוינו על ידו במסמך האינבסטיגציה בפירוט רב.

12. לאור תשובת שב"כ, נראה היה כי אין מנוס מגביית הודעות מסודרות של שני אנשי השב"כ המתשאלים, המכונה "זיאד" והמכונה "טאהר", אשר גבו את הגרסאות הראשוניות מהשוטרים בשטח. גרסאות שניתן להן משקל רב ביותר בחוות דעת מח"ש, וזאת על מנת להבין את הנסיבות המדויקות במסגרתן נקלטו בחושיהם אמירותיו של השוטר שי בשטח, מה בדיוק נאמר, מה היו נסיבות אמירת הדברים, בנוכחות מי נאמרו ובאיזה סדר.

ההערכה היתה כי בהתאם לממצאים שיתקבלו, יהיה צורך לבחון מחדש את הצורך לחקור באזהרה את השוטר שי, אשר לא ציין בחקירתו במח"ש כי לאחר ביצוע ירי לעבר גלגלי הרכב, ירה לעבר המנוח, פרט מהותי שלא הובא עד כה לידיעת החוקרים והפרקליטה המלווה.

13. באישור פרקליט המדינה נגבו ביום 12/11/17 גבו עדויותיהם של המכונים "טאהר" ו-"זיאד" במח"ש, ולהלן עיקריהן:

13.1. בעדותו של טאהר מסר, כי הגיע לאום אל חיראן וקיבל סקירה מאוד כללית על מה שקרה באירוע (לא זוכר אם את הסקירה קיבל ממפקד יחידת יואב או מרכז שב"כ בשם אבינועים). חלוקת העבודה הייתה כך שטאהר החל לתחקר את השיטרים בשטח ואילו אבינועים תחקר את האזרחים הערבים המעורבים.

טאהר תחקר את מרטיין, משה ושי במעלה הנבעה, במקום ממנו ירד הרכב הדורס. לסענתו שלושת השוטרים היו יחד, ולא נעשתה כל הפרדה ביניהם במהלך התחקור, אדרבא העובדה ששלושתם היו יחד, הקלה על טאהר לקבל את התמונה המלאה ביחס לאירוע. טאהר לא ידע לומר את מי מהשוטרים הנ"ל תחקר קודם. המטרה הייתה לקבל כמה שיותר מידע ופרטים על האירוע. במהלך התחקור השתלב גם המכונה "זיאד". טאהר לא זכר באיזה שלב זיאד הצטרף לתחקור, וציין שיתכן שהיו רגעים בתחקור שבהם זיאד תחקר את השוטרים וטאהר לא היה נוכח.

13.2. בעדותו של זיאד מסר האחרון כי הוא משרת כרכז נפת השטח שבה התרחש האירוע. מתוקף תפקיד זה הוא גם אחראי אינבסטיגציה באירועים החשודים כפיגועים.

ביום האירוע הגיע לשטח, חבר לממ"ר נגב, והבין ממנו מה אירע בקווים כלליים; הוא אסף את אנשיו וחילק ביניהם את המשימות. את הרכז טאהר הנחה לתחקר את השוטרים שעמדו במעלה הגבעה מחוץ לביתו של יעקוב אבו אל קיעאן. טאהר החל בתחקור שלהם וזיאד הצטרף בהמשך, ובשלב מסוים הנחה את טאהר לעבור לתחקר שוטרים אחרים. זיאד ציין כי טאהר בוודאות לא היה נוכח עימו בחלק מהתחקור, אך לא ידע לומר בדיוק באיזה שלב של התחקור זה היה. זיאד שלל אפשרות שביצע תחקור לשוטרי 196 לפני שטאהר תחקר אותם.

זיאד ציין כי גם בשלב ששוחח עם כל אחד מהשוטרים באופן אינדיבידואלי, הם עמדו בסמיכות ויתכן שהקשיבו אחד לשני.

לעניין תוכן הדברים שנאמרו לו מסר זיאד: "השוטר הראשון אומר לי שהוא זיהה את הרכב אורות כבויים אבל מונע, מסמן לו לעצור אבל הוא לא עוצר ודופק לו מכה על הפח עם הרובה בצד הרכב, השוטר השני מנסה לבצע ידי אבל מבין שהוא לא יכול בגלל זוויות והשלישי שי יורה לעבר הגלגלים וממה שאני זוכר אומר לי שלאחר מכן הרים את הנשק וירה לעבר הנהג. כל זה קורה במרווח של מטרים, כל האירוע הוא 20 מטר אמילו פחות. שלושתם אמרו לי שהם לא הרגישו איום עליהם"

להבנת זיאד, שי ביצע את הירי כשהרכב בדרכו אליו ובמקביל אליו, ולא לאחר שחלף אותו. זה לא נאמר לו במפורש אך בהסתמך על תנועת הידיים של שי בהדגמה שלו איך ביצע את הירי, הבין כך.

זיאד לא ידע לומר אם טאהר נכח עימו בשלב שבו שי מסר כי ירה לעבר נהג הרכב.

לאחר שעובו את השטח, הרכזים והחוקרים שלחו את המידע שאספו לזיאד, אשר ערך את דוח האינבסטיגציה בסיוע אבינועם. זיאד אישר וחתם את דוח האינבסטיגציה.

זיאד לא הבחין בזמן אמת, כשערך את הדוח, בקיומו של פער בין מה שנרשם בזכיר התחקורים לבין מה ש"זיכר" למעשה בדוח המסכם. עם זאת, זיאד בטוח כי הדברים נאמרו לו. לטענתו, מאחר שהבין כי זהו מוקד האירוע, הוא אף הדגיש בדוח האינבסטיגציה את השורה הזו, שבה נאמר ששי טען שירה לכיוון הגלגלים ולאחר מכן לכיוון הנהג עצמו.

לעניין מסקנותיו של זיאד, כמו שהיה אחראי על האינבסטיגציה, הוא מסר כי למיטב שיפוטו וניסיונו המקצועי, לאור הממצאים בשטח, לא מדובר בפיגוע ובוודאי שלא בפיגוע מתוכנן אלא לכל היותר תקלה מבצעית של הכח המשטרתי. זיאד סמך את דבריו, בין היתר, על כך שליעקוב אבו אל קיעאן היו כמה אפשרויות לפגוע בשוטרים עוד קודם לדריסה (גם לשיטת השוטרים). בנוסף קובע זיאד בהתאם לניסיונו המקצועי כי הממצאים בבית וברכב לא תאמו התנהלות של מי שרוצה לבצע פיגוע- ברכב היו טלוויזיה, כסף, בגדים, חומרי לימוד וכי וכי. מסקנות אלו התקבלו אצל זיאד בשעות הראשונות לאחר האירוע והוא העבירן בדוח האינבסטיגציה שערך ושלח כבר בערב האירוע. לטענת זיאד, הדרייה הופך בתפוצה רחבה ל- 30-40 איש לפחות, החל במנהליו ובכירים מעליהם.

לעניין הסרטון המשטרתי שהופץ בתקשורת, מסר זיאד כי מיד כשצפה בו שעות לאחר האירוע ב-YNET, הבחין כי הוא חלקי, ערוך, ולא כולל כלל את הירי הראשון שבוצע באירוע.

מתוקף היכרותו כרכז נפה עם האוכלוסייה הבדואית, מסר זיאד כי המגזר הבדואי מתאפיין בפעילות טרור שולית ביותר, ברובה המוחלט במונחים של סיענות לכל היותר לטרור בכלל. זיאד ציין כי מדובר בפוררה שנמצאת בתוך מדינת ישראל, משם יוצאים אנשים שחלקם שירת בצבא. כמו כן, ציין כי לא מכיר מידע קונקרטי אודות פעילות טרור בפזורה הזו.

14. ביום 13/11/17 התקבלה במח"ש פניה מלשכת פרקליט המדינה, לבדוק האם קיים בשב"כ מרחב דרום מידע נוסף שלא הועבר למח"ש, העשוי לשפר את איר על התנהלות המנוח עובר לאירוע.

בקשת לשכת פרקליט המדינה באה בעקבות פניות השר גלעד ארדן ואמירות המפכ"ל, בזו הלשון:
"השר גלעד ארדן (העלה) בפני פני פני את הטענה, אשר נשמעה כבר בעבר מהמפכ"ל, לפיה המנוח
נסע ברכבו על ציד הנסיעה, עובר לאירוע, ואחר כך העמיד הרכב בצורה מחשידה עם "הפנים"
לציד. המפכ"ל מסר לפמ כי השבכ מפרש את המעשה כסיור הכנה לפיגוע שהתרחש בהמשך,
ולמצער, המעשה תומך באפשרות זו... השר ארדן אמר לפמ כי שמע את הדברים, סמוך
לאחר האירוע, בביקור בשבכ דרום".

בין היתר נטען, כי במסגרת ביקור במרחב דרום הוצגה סברה או עובדה לפיה המנוח ביצע "נסיעת
הכנה לקראת ביצוע פיגוע".

15. בעקבות פניה זו, ביום 15/11/17 פנתה מח"ש לשב"כ בבקשה לוודא כי לא מצוי ברשותו חומר או
סברה או מידע אחר לפיו מדובר בפיגוע מתוכנן ואו סברה כי נערכה הכנה לפיגוע ע"י המנוח.

בנוסף, התבקש אשרור נוסף, ובכתב, לפיו לא מצוי כל מסמך נוסף או חומר מודיעיני המתייחס
לאירוע שבנדון, לרבות חומר גולמי או עיבוד של חומר כאמור. ככל שקיים מידע המצביע על
אפשרות כאמור, או מידע אחר מכל סוג, ביקשה מח"ש לקבלו ללא דיחוי, בליווי אישור בכתב
לפיו כלל החומר הועבר לעיון מח"ש.

16. ביום 30.11.17 הגיעה משב"כ תשובה ולפיה "לאחר בירור שנערך במרחב דרום, נציין כי מעבר
לכלל החומרים אשר הועברו אליכם עד כה, לא מצוי ברשותנו חומר או סברה או מידע אחר לפיו
מדובר היה בפיגוע מתוכנן או סברה כי נערכה הכנה לפיגוע ע"י יעקוב אבו אל קיעאן". כמו כן
ציין שב"כ כי אין ברשותו כל חומר נוסף הנוגע לאירוע.

17. לאור ההתפתחות הראייתית, על רקע עדותו של זיאד, השב ומציין דברים שזכדו בעבר, לפיהם
השוטר שי טען בפניו שלמרות שלא חש מאוים, לאחר שירה לכיוון גלגלי הרכב (שנסע לאיטו,
בפנסים מאירים, בנתיב יציאה מהבית), הוסיף וירה לכיוון הנהג - גרסה אשר עומדת בניגוד
גמור לגרסאותיו של שי במשטרה ובמח"ש, משתנה התמונה הראייתית ביחס לטיב וחומרת
החשד ביחס להתנהלותו של השוטר שי.

חוות דעת מח"ש, שהתייחסה במקורה לירי של השוטר שי לעבר גלגלי הרכב בלבד, הייתה כי על
אף שבמישור האובייקטיבי עלו קשיים וספקות ביחס לסבירות התנהגותו של השוטר ולאור
הנסיעה האיטית של הרכב המאיר היוצא מפתח ביתו וכיו"ו, מאחר שלא ניתן היה לשלול את
תחושתו הסובייקטיבית של השוטר שי לפיה סבר כי יש לפעול לעצירת הרכב, ועל רקע מרווח
הטעות בפעילות מבצעית, המסקנה היתה בעבר שלא יהיה נכון לקבוע כי החלטתו לבצע נוהל
מעצר חשוד על דרך של ביצוע ירי לעבר גלגלי הרכב, מבססת חשד לפלילים, להבדיל מטעות
בשיקול הדעת בפעילות מבצעית (וזאת למרות קיומו של קשר סיבתי לכאורי בין הירי הראשוני
לבין שרשרת האירועים הקטלנית והתוצאות הטראגיות שהתרחשו בסיומה).

לעת הזו, משנאספה לתיק עדות מהימנה ובעלת משקל לכאורי של עד אובייקטיבי מקצועי
ולפיה השוטר שי התוודה בפניו בסמוך לאחר מעשה, בעודו מסיח לפי תומו, שלא הסתפק בירי
לעבר גלגלי הרכב, אלא כיוון את נשקו וירה לעבר הנהג, מתגבש חשד סביר שהתנהלותו חצתה
את הקו להתרשלות רבתי החורגת מגדרי טעות בשיקול הדעת, ומחייבת חקירת החשד על דרך
של חקירה באזהרה.

18. מאחר שהירי שביצע השוטר שי יצר שרשרת סיבתית שהסתיימה במותם של שני אנשים ובפציעתו של אדם נוסף, על רקע הוראת סעיף 309 לחוק העונשין, המבססת לעת הזו חשד סביר לעבירה של גרימת מוות ברשלנות, ניסוח האזהרה צריך לכלול באופן מילולי את תיאור שרשרת האירועים כולה מרגע ביצוע הירי על ידי השוטר שי, לרבות תוצאותיה. בצד האמור, בהעדר חובה לנקוב בסעיפי העבירה המפורשים, המלצתי היא להימנע מכך, ובלבד שמסגרת האזהרה ושאלות החקירה יצרו את המסגרת משפטית שתאפשר בסיום החקירה, במועד קבלת ההחלטות, את מרווח האפשרויות המשפטיות הרלוונטיות.

19. בשולי הדברים יצוין כי במסגרת חקירתו באזהרה של השוטר שי, ככל שיעמוד בהכחשותיו לעניין ביצוע הירי לכיוון הנהג והדברים שאמר למכונה זיאד, לא ניתן יהיה להשלים את החקירה באופן מקצועי מבלי לבצע הטחה או עימות בינו לבין זיאד בעניין זה.

הדרה בוכריס וילק

חוקרת מחייש

הנדון: השלמה נוספת לחוות דעת מח"ש בפרשת אום אל חיראן:

סיכום התייחסות לסוגיות המרכזיות שעלו בישיבה מיום 14.12.17 אצל פרקליט המדינה

1. ביום 14.12.17 במסגרת הישיבה שבנדון נערך דיון בשלוש סוגיות, לגביהן נתבקשו להתייחס בסמוך לפני הישיבה, ואשר לא זכו לחידוד והתייחסות ממצה בחוות הדעת ובהשלמה הקודמת. למען הסדר הטוב, להלן תמצית עמדת מח"ש כפי שהוצגה בדיון בעל פה

טיב החשד בגינו מתבקשת חקירת חשוד באזהרה: גרם מוות ברשלנות

2. העניין הראשון לגביו נתבקשה מח"ש להציג את עמדתה הינו נושא **העבירה הרלוונטית** ששי נחשד בביצועה.

2.1 **עמדת מח"ש הינה כי על בסיס חומר החקירה ישנה תשתית ראייתית המקימה חשד לגרם מוות ברשלנות.**

2.2 התנהלותו של שי הייתה רשלנית, החל בכך שהתהלך עם נשק דרוך, המשך בכך שביצע ירי תוך דילוג על שלב האזהרה לכיוון גלגלי הרכב ולאחר מכן לכיוון מרכז מסה- כל זאת כאשר מדובר בירי לכיוון רכב אזרחי, המתנהל לאיטו ביציאה מביתו, בפנסים מאירים, וללא סטיה מנתיב הנסיעה. הגם שלא שעה לקריאותיהם של השוטרים לעצור והתעלם לכאורה מהדפיקה על פח הרכב, נהג הרכב לא עשה כל סימן כי בכוונתו לפגוע בשוטרים הצועדים במרחק מטרים ספורים ממנו, נסע לאיטו ולא שינה את התנהגותו אף לאחר שבוצע הירי לכיוון הגלגלים. כל אלו מצביעים על כך ששוטר סביר לא היה מזהה סכנת חיים הצפונה ברכב הנוסע לאיטו, מואר, ביציאה מפתח ביתו, ולכן התנהלותו של שי הייתה בלתי סבירה בנסיבות העניין.

2.3 במצב בו לוחם סביר, בנסיבות שבהן היה השוטר שי, מבצע ירי רשלני שלא על פי הנהלים ושלא על פי חוק, עליו לצפות שההתפתחות של מעשיו תוביל לתוצאות שהתרחשו במקרה זה (ואין לשלול אף מודעות של ממש להתפתחות הצפויה): ירי בחשכה, כאשר השטח רווי שוטרים חמושים, צפוי לזרוע בהלה ולהביא לירי אינסטינקטיבי של אחרים. כמו כן, ירי לעבר נהג רכב נוסע בשעת חשכה במדרון, כשבשטח פזורים הולכי רגל, צפוי לגרום לנהג הרכב לאבד שליטה על רכבו (בין מחמת שנפגע ובין מחמת שנבהל) ואגב כך לסכן את הולכי הרגל הפזורים על הציר.

אין מחלוקת שהירי המאוחר של השוטרים האחרים נבע מהירי הראשוני של שי. אלא שגם אם יעקוב נפגע בסופו של דבר מירי של שוטרים אחרים אין בכך כדי לנתק את הקשר הסיבתי שכן על פי החוק והפסיקה, ההוראה שבסעיף 309(5) לחוק העונשין, מבטאת את הכלל הקובע, כי **מקום שמעשהו של אדם אינו מהווה גורם יחידי למוות, וכי המוות לא היה נגרם אלמלא הצטרף אליו גורם אחר – בכל זאת רואים את מעשהו של הראשון כנושא באחריות לגרם**

המוות והכל בתנאי שמעשהו של הראשון היווה גורם ממשי לתוצאת המוות. במקרה דנן הירי של שי בנסיבות האירוע היווה גורם ממשי ודרמטי לתוצאת המוות.

כמו כן נקבע בפסיקה כי התנהגות של גורם אחר, אף כשהיא ברמה גבוהה של רשלנות (וכאן ספק אם היתה כזו), אינה מנתקת את הקשר הסיבתי כל עוד היא צפויה. בהקשר זה נפסק כי **הצפיות הנדרשת מתקיימת מקום שבו ניתן לצפות בקווים כלליים את התרחשות הנזק וכי חבותו של המזיק אינה מותנית בצפיית פרטי התרחשות הנזק.**

שי צריך היה לצפות כי השתלשלות האירועים והתוצאה שהתרחשה הן מהתוצאות המסתברות של התנהלותו הרשלנית: כשלוחם יורה במטרה לפגוע בגופו של אדם שנוהג ברכב גדול ועוצמתי, בחשיכה, בירידה במדרון עפר לא סלול שבו צועדים שוטרים רבים, כל זאת במסגרת פעילות מבצעית עם כלי נשק, ובאווירה דרוכה על כל המשתמע מכך, עליו לצפות לפחות באופן כללי את השתלשלות האירועים כפי שקרתה; האפשרות שתתרחש דריסה היא סבירה, וכך גם ירי נוסף על ידי שוטרים שהגיבו לירי הראשון בנסיבות אלו גם הוא תגובה צפויה וטבעית אשר במקרים לא נדירים כלל אף תוביל לפגיעה ולמותו של הנהג.

2.4. בנוסף, גם אם בשלב ההאצה יעקוב עוד היה במצב של הכרה או הכרה מעורפלת, ובמעשיו תרם לתוצאת מותו, סעיף 309(3) קובע כי **אם באלימות או באיום באלימות הביא אדם לעשיית מעשה שגרם למותו, כשהמעשה נראה לנפגע כדרך טבעית בנסיבות המקרה להימלט מן האלימות או מן האיומים, גם אז יראו את מעשהו של הראשון כנושא באחריות לגרם המוות.**

2.5. לעניין אי מתן הטיפול הרפואי על ידי הרופאה ילנה, גם נושא זה אינו מנתק את הקשר הסיבתי. על פי סעיף 309(2) לחוק העונשין, **יראו אדם כאילו גרם למותו של אחר אף אם מעשהו או מחדלו לא היו הגורם התכופ והיחיד למוות, גם במקרה בו גרם חבלת גוף שלא היתה מביאה למות הנחבל אילו נזקק לטיפול רפואי או כירורגי נכון.**

בעניין זה נקבע בפסיקה כי אף במקרה בו תוצאת המוות הייתה נמנעת אילו נזקק הקורבן לטיפול רפואי, במקום שבו מתמש סיכון שיוצר אדם במעשהו רואים אותו כנושא באחריות למימוש הסיכון, הן מכוח המעשה שיצר את הסיכון והן מכוח המחדל שבאי נקיטת אמצעים למניעת מימושו של הסיכון.

2.6. הניתוח לעיל רלבנטי גם לעניין הפגיעה בשוטרים ארז לוי ז"ל ועוזי אוחנה. כל אדם בר דעת צריך לצפות שירי לעבר נהג הנוסע במדרון, מקום בו ישנם הולכי רגל בסמיכות רבה, בחשיכה, בדרך עפר תלולה עשוי להוביל לאובדן שליטה על הרכב או לניסיון הימלטות שלו עקב הירי, ולדריסת הולכי רגל השוהים בקרבת מקום. גם אם הירי של שי לא פגע ביעקוב ז"ל, הוא בוודאי תרם תרומה ממשית ומהותית, בלעדיה אין למצב שבו יעקוב נהג באובדן שליטה מוחלט או חלקי תוך דריסת השוטרים.

2.7. בהקשר זה נחזור ונציין כי עצם הפרט העודף שעלה בעדותו של זיאד, לפיו שי לכאורה ירה לכיוון יעקוב אבו אל קיעאן, אינו מוסיף לעניין שאלת קיומו של קשר הסיבתי. **לשיטת מח"ש, הקשר הסיבתי התקיים הן לפני קבלת המידע שהוסיף זיאד בדבר הירי לכיוון הנהג יעקוב ז"ל כשסברנו ששי הודה בירי לכיוון הגלגלים בלבד והן לאחר קבלת התוספת הראייתית הזו.**

יזכר כי המסקנה בחוות הדעת המקורית של מח"ש, שהתייחסה במקורה לירי של השוטר שי לעבר גלגלי הרכב בלבד, הייתה כי על אף שבמישור האובייקטיבי עלו קשיים וספקות ביחס לסבירות התנהגותו של השוטר שי (לאור הנסיעה האיטית של הרכב המאיר היוצא מפתח ביתו וכו'), מאחר שלא ניתן היה לשלול את תחושתו הסובייקטיבית של השוטר שי לפיה סבר כי יש לפעול לעצירת הרכב, ועל רקע מרווח הטעות בפעילות מבצעית - לא יהיה נכון לקבוע כי החלטתו לבצע נוהל מעצר חשוד על דרך של ביצוע ירי לעבר גלגלי הרכב, מבססת חשד לפלילים, להבדיל מטעות בשיקול הדעת בפעילות מבצעית (וזאת למרות קיומו של קשר סיבתי לכאורי בין הירי הראשוני לבין שרשרת האירועים הקטלנית והתוצאות הטראגיות שהתרחשו בסיומה).

יחד עם זאת, מעת שנאספה לחומר החקירה עדות מהימנה ובעלת משקל לכאורי של עד אובייקטיבי מקצועי ולפיה השוטר שי התוודה בפניו בסמוך לאחר מעשה, בעודו משיח לפי תומו, שלא הסתפק בירי לעבר גלגלי הרכב, אלא כיוון את נשקו וירה לעבר הנהג, מתגבש חשד סביר שהתנהלותו חצתה את הקו להתרשלות רבתי החורגת מגדרי טעות בשיקול הדעת, ומחייבת חקירת החשד על דרך של חקירה באזהרה.

וידגש כי בחינת סבירות התנהלותו של שי אינה יכולה להיעשות בהינתק מכלל חומר הראיות שנאסף ובדגש על פרטים עובדתיים שאינם שנויים במחלוקת, ובייחוד הסרטון המתעד את האירוע ומשקף את המצב העובדתי כפי שנקלט גם בחושיו של השוטר שי במהלך האירוע; רכב אזרחי, בשטח אזרחי, הנוסע לאיטו ביציאה מביתו, בפנסים מאירים – אשר גם לאחר שמתבצע ירי לעברו אינו משנה מהתנהגותו וממשיך לנסוע לאיטו במתווה הדרך.

מעמד עדותו של זיאד: האם מדובר בהליך של "תחקיר" כהגדרתו בדיון?

3. העניין השני לגבי התבקשה מח"ש להציג את עמדתה הינו מעמד עדותו של זיאד והאפשרות לעשות בה שימוש, לאור האמור בשורות 27-29 בעדותו של זיאד: "חשוב לומר שהם שאלו מי אנחנו ואמרתי להם שאני שב"כ ולא משטרה, ואמרתי להם שאני לא מתחקר אותם אלא רק רוצה לדעת מה היה שם ושאלו שם משהו רשמי מבחינה משפטית".

3.1. עמדת מח"ש הינה כי אין מניעה לעשות שימוש בעדותו של זיאד בשלב החקירה באזהרה, הגם שיתכן כי יעלה קושי משפטי בעניין זה בשלב מאוחר יותר של ההליך, ככל שיבשיל להגשת כתב אישום. יחד עם זאת, מאחר ומדובר באירוע חמור בו מצאו את מותם שני אנשים, סבורה מח"ש כי יש למצות את החקירה בדרך של קיום חקירה באזהרה, במובחן מקבלת ההחלטה בישורת הסופית של ההליך והכל כפי שיפורט להלן.

3.2. ראשית, לגבי הנושא של תחקיר פנימי – ניתוח החוק מלמד כי התחקורים שביצעו רכזי השב"כ בשטח אינם עונים על הגדרת "תחקיר פנימי", כפי שיפורט להלן:

סעיף 102 לחוק המשטרה קובע: "תחקיר" – בירור שנערך במשטרת ישראל, בהתאם לנהלים שהוציא המפקח הכללי או מי מטעמו, בנוגע לאירוע שהתרחש במהלך פעילות מבצעית (שהיא אחת מהמפורטות בחוק זה). החוק קובע כי דברים שהושמעו בתחקיר, פרוטוקול התחקיר, כל חומר אחר שהוכן במהלכו, וכן הסיכומים, הממצאים, המסקנות וההמלצות, לא יתקבלו

כראיה במשפט, למעט במשפט פלילי בשל מסירת ידיעה כוזבת או העלמת פרט חשוב בתחקיר או בהליך משמעותי. כמו כן נקבע כי חומר התחקיר לא יימסר לגוף חוקר.

ראשית, יש לציין שהתחקור במקרה דנן נערך על ידי השב"כ ולא על ידי המשטרה, ובמובן זה לא מדובר בתחקיר פנימי קלאסי, אלא באיסוף מידע, אינבסטיגציה כלשון השב"כ, של השב"כ כגוף ייחודי. התכלית של תחקור השב"כ את השוטרים בשטח אינה דומה במהותה לתכלית תחקור פנימי בארגון, אלא בדיקה שעל בסיסה יוחלט אם מדובר באירוע לאומני המצריך פתיחה בחקירת שב"כ אם לאו. לא מדובר כאן בהליך התייעלות והפקת לקחים אלא צורך של השב"כ במידע לטובת ענייניו. גם מבחינת ההבנה של השוטרים, לא מדובר בתחקיר פנימי שנעשה על ידי פיקוד המשטרה במסגרת הראויה לכך, אלא בשיח עם אנשי שב"כ שבמהלכה התבקשו למסור את הידוע להם.

למותר לציין, כי המקרה דנן אינו נופל בגדר סעיף 17 לחוק שירות הביטחון הכללי אשר קובע כי תחקור פנימי, קרי בירור שנערך בשירות, בנוגע לפעילות של השירות, לא יתקבל כראיה במשטרה. להבנתי החוק מתייחס לתחקיר של השב"כ על עצמו בנוגע לפעילות של עצמו ולא פעילות של המשטרה כפי שבענייננו.

לאור האמור, נראה כי עצם ההליך של איסוף המידע על ידי השב"כ הינו הליך חקירתי לצרכי עבודת שב"כ, אין מדובר ב"תחקיר" כהגדרתו בחוק וממילא הליך זה אינו נהנה קטגורית מחיסיון כפי שהוא ניתן בתחקירים פנימיים בארגונים מסוג המשטרה והשב"כ.

למותר לציין שככל ששב"כ היה סבור כי שימוש בחומר שנאסף על ידו עשוי להביא לפגיעה ביכולת של שב"כ לאסוף מידע, לא היה מעביר לנו את המידע מלכתחילה במסגרת סמכותו שלא להעביר מידע על פי תקנות השב"כ ו/או היה דורש שלא יעשה כל שימוש בחומר - מה שאין כן בענייננו, שכן שב"כ כבר הביעו הסכמתם לשימוש מח"ש בחומר שנמסר לה, לרבות עדותו של זיאד.

זאת ועוד: נראה שאין זה סביר לקבוע שתחקורי שב"כ מסוג זה ראויים לחסות תחת תעודת חיסיון. בסופו של יום, שב"כ מתחקר אירועים הנחזים להיות על רקע לאומני על בסיס קבוע. עבודתו של השירות אינה בגדר "סוד", והחומר שנאסף על ידו חיוני לא פעם לצרכי בירור האמת, בפרט מקום בו מתברר כי אין מדובר באירוע על רקע לאומני והחומר דרוש לרשות חוקרת, כאשר לעיתים קרובות הוא מהווה תיעוד ראשוני של ההתרחשות בזירה, על כל המשתמע מכך.

אינטרס ההסתמכות של החשוד

3.3. בצד האמור לעיל, אין חולק כי בחינה תכליתית של הדברים שנאמרו על ידי זיאד לשי אכן מעלה קשיים ביחס לטיב המצג שנערך ע"י זיאד כלפי שי אשר לכאורה מסר את דבריו בהסתמך על הבטחתו של זיאד כי "אין בכך משהו רשמי מבחינה משפטית".

על פני הדברים, לזיאד אין סמכות להבטיח דבר כזה מתוקף תפקידו, ולכן מדובר בהבטחה שהינה בטלה מעיקרה. יחד עם זאת, לאור העובדה כי זיאד, המהווה כלפי שי דמות סמכותית מטעם גוף בעל עצמה, תחקר אותו תוך יצירת מצג לפיו דבריו של שי נמסרים בתווך מוגן, יש

יסוד להניח כי אפשרויות הבחירה של שי בעת תחקורו על ידי זיאד היו מוגבלות ומצומצמות ואגב כך הוא למעשה מסר אמרה שמפלילה אותו כשהוא אינו מוזהר. נראה כי בנסיבות אלה, הדרך בה הושגה הראיה עשויה להשליך על קבילותה/משקלה בהליך משפטי עתידי וכי הנושא מעלה שאלות של מדיניות משפטית לגבי הנכונות להשתמש בה בכל אחד משלבי ההליך.

סיכום של דברים:

כאמור, בסופו של יום, לשיטת מח"ש, הדברים האמורים לעיל, ראויים להישקל בשלב הבא של ההליך, בתום החקירה, אך הם אינם מחסום למיצוי חקירת האירוע התמור בו קופחו חייהם של שניים. בשלב מוקדם זה של החקירה, ערך חקר האמת גובר, בשלב זה לכל הפחות, על אינטרס ההסתמכות של החשוד כפועל יוצא ממצג בלתי מוסמך שנערך כלפיו.

ההלכות המשפטיות הרלוונטיות, אינן סוגרות את הדלת אף מפני הבאת הדברים בהמשכם של הדברים לפתחו של בית המשפט, אלא רק מאזנות בין הערכים הנפגעים. לפיכך, בהחלט יתכן שבשלב זה ראוי לעשות שימוש בראיה אך בהמשך הדרך, ודאי ככל שהראיה המרשיעה העיקרית תהא עדות זיאד, נקודת האיזון תשתנה ולא תימצא הצדקה לפגוע באינטרס ההסתמכות של החשוד, גם על חשבון מיצוי הדין בשלבים מאוחרים של ההליך.

אם כן, נכון לשלב החקירה באזהרה, אין מניעה משפטית או ערכית כי יעשה שימוש באמור בעדותו של זיאד, ולאור חומרת האירוע והעניין הציבורי שהוא טומן בחובו, כמו גם העניין הציבורי שבמיצוי חקירה מסוג זה וקביעת ממצאים עובדתיים ברורים, נכון להשלים את החקירה בגזרה זו.

הדרה בוכריס וילק

חוקרת מח"ש

אורי שלום

קראתי את חוהד המפורטת והבהירה של הדרה.

שתי שאלות

ראשית, בסע' 13.1 לא כתוב מה העיד בדיוק טארק במח"ש לענין גרסת שי שנמסרה לו. האם הוא חזר על גרסתו במזכר שכתב בזמן אמת לפיה שי מסר לו שרק ירה לעבר גלגלי הרכב? שנית, לא הבנתי את סע' 18. למיטב הבנתי, אין כל דרך לדעת מנשקו של מי נפגע המנוח וממילא אי אפשר לדעת אם שי גרם למותו. לכן כיצד אפשר יהיה לבסס גרם מוות ברשלנות, עבירה שמצריכה הוכחת קשר סיבתי?

אם הבנתי נכון, הדרה מכוונת לכך שאם יהיו די ראיות לכך ששי אכן ירה לעבר הנהג, אפשר יהיה להעמידו לדין בגרם מוות מכיוון שירי זה הצית את שרשרת הארועים שהסתיימה במוות. אך זה שירי זה הצית את השרשרת ידענו, גם כשסברנו שהירי היה לעבר הגלגלים ולא חשבנו שיש כאן יסוד להאשים בגרם מוות ברשלנות. זו קונסטרוקציה מרחיקת לכת לדעתי. לכן לי נראה, שאם יהיו די ראיות לכך ששי ירה לעבר הנהג עצמו, למרות שלא חש מאוים, ניתן יהיה לכל היותר לייחס לו רשלנות המתבטאת בעצם הירי לעבר הנהג למרות שלא חש מאוים (אם כי אם יעיד שחש שחבריו מאוימים, יתכן שנראה בכך נימוק סביר גם לירי לעבר הנהג).

בכל מקרה, איזו עבירה מתאימה לדעתכם לייחוס בגין עצם הירי הרשלני? והאם למרות דברי, אתם סוברים שיש כאן חשד לגרם מוות ברשלנות, למרות שלא ניתן יהיה להוכיח שהירי של שי גרם למוות?

חשוב ללבן זאת לעצמנו מראש.

תודה

שי

שי שלום,

להלן אבהיר:

לגבי התייחסותך לסעיף 13.1 לחוה"ד המשלימה – טאהר אכן חזר בגרסתו על האמור במזכר שכתב בזמן אמת לפיו שי מסר לו שרק ירה לעבר גלגלי הרכב. יחד עם זאת, מסר כי במהלך התחקור בשטח היו רגעים בהם זימד תחקר את השוטרים בלעדיו כשלא היה נוכח. אציין שלפי בקשתך לשכתך, כבר הועברו אליך הודעותיהם הסרוקות של שני הרכזים.

לגבי התייחסותך לסעיף 18 לחוה"ד המשלימה – אזכיר כי איננו בשלב סיכום התיק אלא בשלב הערכת ה"חשד הסביר" המצריך מעבר לחקירה באזהרה.

במענה לשאלתך, בדיני הקשר הסיבתי בעבירת גרם מוות ברשלנות, אין שום צורך לדעת מאיזה נשק נפגע המנוח אבואלקיען כדי לבסס חשד לביצוע עבירת גרם מוות ברשלנות.

בסעיף 17 לחוה"ד המשלימה (שקדם לסעיף 18), הובהר כי הצורך במעבר לחקירה באזהרה אינו נובע משינוי בשאלת הקשר הסיבתי אלא משינוי נורמטיבי במעבר מחשד לטעות בשיקול דעת (שיצרה שרשרת סיבתית טראגית) לחשד למעשה של התרשלנות רבתי פלילי (שיצר שרשרת סיבתית טראגית). עוד צוין בסיפא לסעיף זה כי המסקנה היתה בעבר שלא יהיה נכון לקבוע כי החלטתו של השוטר לבצע נהל מעצר חשוד על דרך של ביצוע ירי לעבר גלגלי הרכב, מבססת חשד לפלילים, להבדיל מטעות בשיקול הדעת בפעילות מבצעית, זאת למרות קיומו של קשר סיבתי לכאורי בין הירי הראשוני לבין שרשרת האירועים הקטלנית והתוצאות הטראגיות שהתרחשו בסיימה. אלא שכפי שנכתב בסעיף 17 האמור, הערכה זו השתנתה משנאספה לתיק עדות מהימנה ובעלת משקל לכאורי לפיה השוטר שי התוודה בפניו בסמוך לאחר מעשה, בעודו משיח לפי תומו, שלא הסתפק בירי לעבר גלגלי הרכב, אלא כיוון את נשקו וירה לעבר הנהג! במצב זה סברנו כולנו שמתגבש חשד סביר שהתנהלותו חצתה את הקו להתרשלנות רבתי החורגת מגדרי טעות בשיקול הדעת, ומחייבת מעבר לחקירה באזהרה. אחדד: לא חל כל שינוי בשאלת הקשר הסיבתי. רק במדרגה הנורמטיבית של ההתרשלנות, שחייבה מעבר מתפישה של טעות בשיקול דעת מבצעית (שמייתרת דיון לגבי יסודותיה של עבירה פלילית כזו או אחרת) לחשד לפלילים שמחייב לדייק בעבירה הנחשדת.

בדיון המקדים שהתנהל במח"ש (בו שולבו, כפי שצינתי במייל הקודם, פרט לראש הצוות, החוקרת והנהלת המחלקה, גם הפרקליטה המלווה [מרחוק] ופרקליטה בכירה נוספת שצורפה לצורך הענין),

ליבנו לעצמנו, בין היתר, את השאלה אם יש להסתפק בחקירה באזהרה בגין עבירת התנהגות שעניינה שימוש פזיז ורשלני בכלי יריה (סעיף 338(5)) או שמא אין מנוס מחקירה באזהרה ביחס לעבירה תוצאה שעניינה חשד לגרימת מותם של אבולקיען - כמו גם של השוטר ארז לוי ולפציעת השוטר הנוסף שנפגע מפגיעת הרכב.

יצוין כי בשום שלב לא היה חולק שהירי של השוטרים האחרים נבע מהירי הראשוני של שי, ולכן אין נפקא מינא אם אבולקיען המנוח נפגע בסופו של דבר מירי של לוחמים נוספים, שכן אין בכך כדי לנתק את הקשר הסיבתי. הוראת סעיף 309(5) לחוק העונשין, שהוזכרה בחוות הדעת המשלימה ולובנה בדיון המקדים שנערך, מבטאת את הכלל לפיו מקום שמעשהו של אדם אינו מהווה גורם יחידי למוות, וכי המוות לא היה נגרם אלמלא הצטרף אליו גורם אחר – בכל זאת רואים את מעשהו של הראשון כנושא באחריות לגרם המוות והכל בתנאי שמעשהו של הראשון היווה גורם ממשי לתוצאת המוות. יצוין כי על פי ההלכה הפסוקה, הצפיות הנדרשת מתקיימת מקום שבו ניתן לצפות בקווים כלליים את התרחשות הנזק וחבותו של המזיק אינה מותנית בצפיית פרטי התרחשות הנזק.

לאור הדברים האמורים, הגענו לכלל מסקנה כי לפי החשד (אזכיר שוב. אנו בשלב החקירה, לא בשלב סיכום התיק), שי יכול וצריך היה כאדם סביר לצפות כי השתלשלות האירועים והתוצאה שהתרחשה הן אחת מהתוצאות המסתברות של פתיחה רשלנית באש בנתוני הארוע.

כך הם פני הדברים גם ביחס לתוצאת דריסת השוטרים: המבצע ירי רשלני (על פי החשד) לעבר רכב הג'יפ, הנהוג בחשיכה במדרון עפר לא סלול שבו צועדים שוטרים, יכול וצריך לצפות מהלך של הימלטות/אובדן שליטה ברכב הנורה וכתוצאה מאובדן שליטה אפשרי פגיעת הרכב בהולכי רגל השוהים על הציר (ראה גם סעיף 309(3)) וגרימת תוצאה קטלנית.

כאמור, איננו מתיימרים לסכם את ממצאי החקירה. השוטר החשוד טרם נחקר, וברור שיש קושי ראייתי מובנה עקב הגרסאות השונות שמסר.

ברם, למיטב הערכתנו המקצועית, אם אכן תתקבל המלצתנו שיש צורך לעבור לחקירה באזהרה של שוטר, יהיה זה בלתי מקצועי להבנתנו מבחינה משפטית להגביל את עצמנו בשלב החקירה רק לעבירת רשלנות התנהגותית ולא לכסות במסגרת החקירה והאזהרה גם את תוצאותיה של אותה התנהגות רשלנית, שלפי הדין הן תולדה סיבתית מסתברת של התנהלותו הרשלנית.

כדי לרכך את הדברים אל מול השוטר החשוד, הצטרפנו כולנו לעמדה לפיה החקירה צריכה להיעשות תוך פירוט החשד במילים תוך הימנעות משימוש מפורש בסעיף העבירה הקטלני, הגם שתיאור הארוע בגינו ייחשד השוטר ועליו יוזהר וייחקר, יכול את כל השתלשלות הארועים שהתרחשה כפועל יוצא מהמצב המסוכן אותו יצר על פי החשד בהתנהגותו הרשלנית.

אורי

תנקה ולא "תנכה" כמובן...

From: Uri Carmel
Sent: Thursday, February 15, 2018 3:26 PM
To: Shlomo Lemberger; Shai Nitzan
Cc: Asaf Shavit; Moria Green; Hadara Buchris Vilek; Dubi Sherzer; Or Saaroni; Moshe Saada
Subject: RE: סיכום דיון - אום אל חיראן - סיכום דיון

מומי יידי וכולם,

הביטוי הנוגע לערכיות המערכת נאמר בהקשר ישיר לחשש שהבעתי בדבר אובדן האמון בגזרה זו מבחינת השתקפות הדברים בעיני הצופה מן הצד, בעיקר מצד המגזר הערבי, ולא נועד – חלילה - להטיל דופי במי מהעוסקים במלאכה. ולהתייחסות גופה:

1. התיקון של מומי לסעיף 1 מכוון לדעתי.

2. לגבי סעיף 2, אנסה להבהיר: חקירת הארוע המורכב והמשולב הזה חייבה, להבנתי, לנסות להגיע לממצא, בין היתר, בדבר טיב הסכנה שנשקפה לשוטרים במימד האובייקטיבי והסובייקטיבי כאחד, מבלי לוותר על אף אחד מהמימדים. ולכן ברור שהיתה חובה לבדוק ולחקור בשאלת התנהלות הנהג. אגב, הדברים הובהרו בישיבה שהיתה אצל י.מ. (שי היה על קו הטלפון ואף שאל במפגיע מכוח מה מח"ש תחקור אם היה פיגוע או לא, ואני השבתי לאוזני הנוכחים כולם שבתיק מהסוג הזה, ברור שלא ניתן לסיים חקירה מקצועית מבלי שמח"ש תתן לי.מ. ולפ.מ. מענה לכל היבט והיבט רלוונטי לבירור האמת בדבר מה שהתרחש בארוע), שהרי אם הדבר לא היה נבדק, הטענה הראשונה נגד רשויות האכיפה היתה לגבי ההימנעות מלבדוק היבט אובייקטיבי רלוונטי מהותי זה, שמטבע הדברים בתיק כזה הוא חב בירור.

ולגוף הענין: מאחר שנהג הרכב האיץ רק לאחר הירי השני, יש בעיני משמעות לשאלה אם בשלב זה **הוא חש שיורים בו** (שכן לכאורה בשלב הירי הראשון באוויר, הוא לא האיץ כלל, כאשר להערכתנו באותה עת הוא ככל הנראה לא זיהה כלל שירי זה קשור אליו או להמשך נסיעתו), **וזאת בין אם נפגע ובין אם לאו**. להבדיל מירי לעבר הגלגל, ירי תכליתי לעבר הדמות, מטווח כה קצר, ודאי פגע בגוף הרכב, וייתכן אף שפגע בנהג עצמו, על כל המשתמע מכך. מכל מקום, יש יסוד סביר להעריך כי ירי כזה הורגש היטב ברכב. לכן יש זיקה וכריכה בגזרת מיצוי החקירה אם בוצע ירי תכליתי בהקשר לבחינת סבירות התנהלות השוטר וסבירות האפשרות בדבר אובדן שליטה של הנהג - מה גם שלפי דו"ח בוחן התנועה, בניסוי שנערך הרכב גלש מנקודה זו והגיע לנקודת האימפקט במצב של העדר שליטה (נראה לא סביר שהתרחש צירוף מקרים נדיר לפיו במצב שליטה ובמצב של העדר שליטה, הרכב מגיע לאותה נקודה בדיוק בה נפגעו השוטרים).

כיוון שבסיכום הדיון יש כוונה להסתמך על עמדת החלופית, לפיה ההחלטה של לחקור באזרה את שאלת הירי התכליתי גם היא סבירה, חשוב לי להבהיר שיש קשר הדוק בין ערך מיצוי החקירה בשאלת ביצוע ירי תכליתי לעבר הרכב בשלב המוקדם והנכונות לוותר על מהלך זה, לבין טיב הממצאים בדבר כוונות הנהג הפוגע. שאם לא כן - תוצאת ההימנעות ממיצוי החקירה תנכה את השוטר החשוד מחשד לגרם המוות, ובד בבד תותיר את עננת החשד לפיגוע טרור לרחק מעל המנוח, משפחתו והמגזר ממנו בה.

לפיכך, זהו בעיני אכן תיק חריג שבו לא ניתן להפריד בין הדבקים ברמת הצורך לברר את האמת בחקירה.

מכאן התוספת לעמדתי ולפיה ברמת הענין הציבורי, סבירות ה"יתור" על חקירה באזהרה לשיטתי, כרוכה בנכונות לקבוע העדר אשם של הנהג הפוגע. מקווה שהפעם עלה בידי להבהיר.

אורי

From: Shlomo Lemberger
Sent: Thursday, February 15, 2018 2:43 PM
To: Uri Carmel; Shai Nitzan
Cc: Asaf Shavit; Moria Green; Hadara Buchris Vilek; Dubi Sherzer; Or Saaroni; Moshe Saada
Subject: FW: סיכום דיון - אום אל חיראן - סיכום דיון

אורי וכולם שוב שלום,

אפתח דווקא בצירוף המלים שצד את עיני – "...ובערכיות של מערכת אכיפת החוק במדינה...".
דומני שכולנו פועלים ממניעים ערכיים, גם אם יש מחלוקות בינינו....

ולגופן של הערותיו של אורי:

1. אני מודה שאני לא בטוח שהבנתי לגמרי את החידוד של אורי. בדיונים הודגשה ע"י אורי שוב ושוב החשיבות של התיק בו עסקינן, ובעניין זה הזכיר אורי והדגיש את המגזר הערבי בכלל והבדואי בפרט. אני טועה?

ואכן, בטיוטת סיכום הדיון הנוכחית נאמר שלציבור הערבי-בדואי יש עניין מיוחד. וכך נכתב: "...מנהל מח"ש הדגיש את העניין הציבורי בפרשה, במיוחד מצד המגזר הערבי – והבדואי בפרט – בגינו יש מקום לטעמו למצות את החקירה....".

מחדד עתה אורי, שהעניין הציבורי המוגבר הוא של כלל הציבור, ולא רק של הציבור הערבי-בדואי, והוא נעוץ ברצון לשמר את אמון הציבור בכללותו במערכת, ולא רק את האמון של הציבור הערבי, והבדואי בפרט.

כלומר – אם אני מבין נכון – אמון הציבור הבדואי-ערבי במערכת, הוא אינטרס מוגבר של כלל הציבור ולא רק של הציבור הערבי-הבדואי עצמו.

לדברים אלה אני מסכים, הגם שמדובר בחידוד דק, שאיני בטוח שמישהו ישים לב אליו. מה גם, שבסופו של דבר הכל חוזר אל אמון הציבור הערבי-בדואי, בין אם כעניין בפני עצמו, ובין אם כאינטרס ציבורי רחב..

ולכן אציע:

מנהל מח"ש הדגיש את העניין הציבורי הרב בפרשה, במיוחד בשל חשיבות שמירת האמון של המגזר הערבי – והבדואי בפרט – במערכות אכיפת החוק, בגינו יש מקום לטעמו למצות את החקירה....

או משהו כזה.

אני שוב מודה שנראה לי שזה חידוד דק מן הדק, אך אם זה מקובל על כולם – מה טוב.

2. וגבי הערתו השנייה של אורי – אני עדיין מתקשה להבינה. הרי גם אם נחקור, ויסתבר שקיימת אפשרות שהשוטר ירה באותו שלב לעבר גופו של המנוח, לא נוכל להוכיח שהמנוח נפגע בשלב זה מהירי [מה שלגישת אורי, אולי גרם לו להמשיך בנסיעה ללא שליטה, מבלי שהתכוון לכך], וודאי שלא יהיה בכך כדי לשלול את אותם הממצאים שהביאו לחשד המסויים במנוח..

אך שוב, דומני שגם כאן מדובר בטיעון מורכב מידי, שלקורא הרגיל קשה יהיה להפנימו [גם לי לקח לא מעט זמן].

על כל פנים, טיעון זה ודאי אינו חלק מסיכום הישיבה, שכן הוא לא הוזכר בישיבה כטיעון, ובכלל [כך למיטב זכרוני]. אני מעריך שכלל שהיה מוזכר, נראה לי שהייתי מנסה להבינו במהלך השיח, תוך ליבון הדברים עם אורי.

מומי

From: Uri Carmel
Sent: Tuesday, February 13, 2018 4:23 PM
To: Or Saaroni
Cc: Asaf Shavit; Shlomo Lemberger; Moria Green
Subject: Re: אום אל חיראך - סיכום דיון

אור שלום,

1. בעיני, ישנה טעות בהצגת הדברים בסיכום:

הענין הציבורי המוגבר אינו "של" הציבור הערבי בדואי. לא מדובר בענין ציבורי "מגזרי". הענין הציבורי הוא כללי, נורמטיבי, והוא נעוץ בצורך לשמר את אמון הציבור, ובפרט אמון הציבור הערבי, והבדואי בפרט, באובייקטיביות ובערכיות של מערכת אכיפת החוק במדינה. 2. כמו כן, לשיטתי ישנו קשר הדוק בין שאלת הצורך למצות חקירה בתיק זה ובין הנכונות לקבוע ממצא של העדר אשמה ביחס לנהג המנוח הפוגע: החקירה באזהרה יכולה רק לחזק את ההערכה כי הנהג המנוח נורה בשלב מוקדם, מה שמפחית את סבירות החשד להתנהגות מכוונת של הנהג ברגע הדריסה (בהצלבה עם ממצאי הניסוי של רכב בלתי נשלט).

אשר על כן, ככל שהיה בהחלטה ממצא בדבר אי אשמו של הנהג המנוח (כעמדת המשנה וכעמדת), היה פוחת הענין הציבורי במיצוי החקירה- וכמובן שגם ההפך הוא הנכון. בכפוף לאמור לעיל, ולתיקונים המתחייבים ביחס לעמדתי אין לי הערות נוספות לסיכום הדיון. אורי

נשלח מה- iPhone שלי

ב-12 בפבר' 2018, בשעה 19:15, Or Saaroni, <OrSaa@justice.gov.il> כתב/ה:

אורי שלום,

מצ"ב סיכום הדיון, המקובל על מומי, אשר הוטמעו בו הערותיך, והוא משקף את עמדות הכל.

הסיכום אושר ע"י פ.מ.

בברכה,

אור סערוני, מתמחה | לשכת פרקליט המדינה

טלפון: 02-6466316 פקס: 02-6467006

[פרקליטות המדינה](#) [<image001.png.awsec>](#) [<image002.png.awsec>](#)

אום אל חיראן - טיוטת החלטת פ.מ: RE: נושא

Lemberger <ShlomoL@justice.gov.il>

יום ה', 15 בפבר'

13:01, 2018

Uri Carmel, Or Saaroni, Moshe Saada, Asaf Shavit, Moria Green, Hadara Bouchris wilk, Du

זוהי הודעה מצורפת.

לא יכול לאמת את האותנטיות של הודעות מצורפות Gmail.

אורי וכולם שלום רב,

ראיתי הצעות אורי לשינויים בחלק המקדים של ההחלטה.

מטבע הדברים, אין ביכולתי לדעת מה המשימה המדוייקת שהוטלה על מח"ש ואיך היא הוגדרה, בכל הנוגע לאירוע באום אל חירן.

משכך, התייחסותי הינה כללית:

אכן, אף אני סבור, ואת דעתי זו הבעתי בדיונים, כי מקום בו ניתן להגיע לממצא ביחס למכלול האירוע הנבדק [ובמקרים אחרים – הנחקר], ולא רק באשר לקביעה באשר לצד החשוד [העמדה לדין או סגירת התיק] - ראוי שנגיד את דברנו. במיוחד נכונים הדברים במקרה שכזה, בו אני מסכים שיש חשיבות לאמירה ביחס למכלול ההתרחשות באותו אירוע טראגי ומצער, לרבות ביחס להתנהלותו של האזרח המנוח.

ואולם, ככלל [שוב, אני לא יודע מה היה כאן], המשימה שמוטלת לפתחו של הגוף החוקר/הבודק, ובהמשך של הפרקליטות, הינה לקבוע אם יש מקום להעמיד את החשוד לדין, או לסגור נגדו את התיק [ומאיזו עילה]. אני לא מכיר מצבים שבהם – כהגדרה – הוטלה על גוף חוקר/תובע משימה ליתן מענה כולל, הן באשר לצעדים שיש לנקוט בנוגע לחשוד, והן באשר למתן פרשנות או קביעות עובדתיות ביחס להתנהגות המתלונן/הקורבן/המעורב. כאמור, זה קורה לעתים, ולעתים זה אף חשוב מאוד שהדברים ייאמרו, אך המשימה – היא לעולם [אני מסייג, אולי יש חריגים] תהיה להתייחס לחשוד ולקבוע מה ההחלטה לגביו. אפשר לתת שורה של דוגמאות למקרים בהם יש "צד שני", מעבר לחשוד, ואנו לא קובעים לגביו כל ממצא. אך לעת הזו, אחסוך מעצמי ומכם דוגמאות שכאלה..

אין בדברים האלה כדי לשנות מעמדתי המקורית לפיה היה ניתן לקבוע במקרה זה שהמנוח פעל, בסבירות גבוהה, באופן "אינוסנטי" ולא ביקש לבצע פיגוע [דרגה 2-3 במבחן היעדר האשמה של ההנחיה החדשה]; ועמדתי הינה גם שלו דעתי זו היתה מתקבלת, ראוי היה לכתוב זאת בצורה מפורשת כחלק מההחלטה [ובעניין זה אני חלוק לחלוטין על אלה הטוענים שלמח"ש אין סמכות לקבוע כדבר הזה]; ואולם, ברור לי שפרקליט המדינה, שהוא כמובן הגורם המחליט ועליו האחריות, החליט אחרת, ולשיטתי – וכאן אשתמש בביטוי של אורי בדיון על סוגיית החקירה באזהרה של השוטר שי – החלטתו הינה סבירה לחלוטין אף היא, גם אם אני חלוק עליה [לא שפ.מ. צריך ממני "ציונים", אך חשוב היה לי לכתוב הדברים, כדי להבהיר את עמדתי בצורה מדוייקת].

בהמשך, אנסה להתייחס למייל של אורי בנוגע לסיכום הדיון.

מומי

From: Uri Carmel
Sent: Wednesday, February 14, 2018 9:48 AM
To: Or Saaroni
Cc: Moshe Saada; Asaf Shavit; Moria Green; Shlomo Lemberger; Hadara Buchris Vilek; Dubi Sherzer
Subject: RE: אום אל חיראן - טיוטת החלטת פ.מ.

תודה על העברת הטיוטה.
מאחר שממילא המלצות מח"ש וחלק ניכר מהאמור בחוות דעתה לא נתקבל, לא סברתי שיש מקום להתייחס לתוכן ההחלטה.
לפיכך, הערותי מתמקדות רק בחלק המקדים הכללי, כמפורט במצ"ב.
כפי שציינתי במייל קודם, אשמח לראות גם את טיוטת נוסח מכתב פ.מ., האמור לעבור למפכ"ל.
דומני שיש אצלנו טיוטת נוסח כזה שהועברה בעבר, אך אינני בטוח שמדובר בנוסח האחרון.
אורי

From: Or Saaroni
Sent: Monday, February 12, 2018 7:16 PM
To: Uri Carmel
Cc: Asaf Shavit
Subject: אום אל חיראן - טיוטת החלטת פ.מ.

אורי שלום,

מצ"ב טיוטת החלטת פ.מ., שמועברת אליך לפי בקשתו.

בברכה,

אור סערוני, מתמחה | לשכת פרקליט המדינה

טלפון: 02-6466316 פקס: 02-6467006

פרקליטות המדינה

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"

מטרת הנחיה זו להתוות את מדיניות התביעה בשיקולים ובמבחנים לסגירת תיק פלילי נגד חשוד בעילה של "חוסר ראיות" או "העדר אשמה", והיא נועדה להנחות ולהבנות את שיקול הדעת של התובע בקביעת עילת הסגירה המתאימה במצבים השונים.

המסגרת החוקית

1. סעיף 62(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ"), שכותרתו "העמדה לדין וסגירת תיק", קובע:

"ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה שהראיות מספיקות לאישום אדם פלוני, יעמידו לדין, זולת אם היה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין".

סעיף 62(ב) לחסד"פ קובע:

"על החלטה שלא להעמיד לדין תימסר לחשוד הודעה בכתב בלא ציון עילת סגירת התיק, ואולם יצוין בה כי החשוד רשאי לברר את עילת סגירת התיק באמצעות הגעה לכל תחנת משטרה וכן באחת הדרכים שנקבעו על-ידי המשטרה ושפורטו בהודעה; [ההדגשה לא במקור] על אף האמור בפסקה (1), לחשוד בעבירת מין או אלימות, כהגדרתה בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, תימסר הודעה בכתב על החלטה שלא להעמיד לדין בציון עילת סגירת התיק; בעת מסירת העילה לסגירת התיק לפי הוראות פסקה (1) או (2), שעניינה שניסבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין, תימסר העילה בנוסח שבחלק א' לתוספת השביעית; החשוד יהיה רשאי לפנות לתובע שסגר את התיק בבקשה מנומקת לשנות את עילת הסגירה; תיק שנסגר בשל חוסר אשמה, יימחק רישומו מרישומי המשטרה."

סעיפים 63(א)(2) ו-63(ב) קובעים:

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

"(2) על החלטה שלא להעמיד לדין תימסר למתלונן הודעה בכתב בלא ציון עילת סגירת התיק, ואולם יצוין בה כי המתלונן רשאי לברר את העילה כאמור באמצעות הגעה לכל תחנת משטרה וכן באחת הדרכים שנקבעו על-ידי המשטרה ושפורטו בהודעה; במקרים חריגים, שבהם לא ניתן לקבל את העילה לסגירת התיק כאמור בכל תחנת משטרה, המתלונן יהיה רשאי לברר אותה באחת הדרכים שפורטו בהודעה בלבד. על אף האמור בסעיף קטן (א)(2), לעניין עבירת מין או אלימות כהגדרתה בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, תימסר למתלונן הודעה בכתב על החלטה שלא להעמיד לדין בציון עילת סגירת התיק.

סעיף 64(א) לחסד"פ קובע:

"על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין, משום שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין, לפי העניין, שלא נמצאו ראיות מספיקות או שנקבע שאין אשמה, רשאי המתלונן לערור כלהלן: "... (ההדגשה אינה במקור).

מהוראות חוק אלו עולה כי קיימות שלוש עילות מרכזיות לסגירת תיק: "חוסר ראיות", "העדר אשמה" ו"נסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין"¹. סעיף 67 לחסד"פ מוסיף עילת סגירה נוספת, של "סגירה בהסדר", כאשר התיק הפלילי הופנה לאכיפה חלופית באמצעות הסדר מותנה.

2. הלכה למעשה ישנן עילות סגירה נוספות ובכללן: עבריו לא נודע; רשות אחרת מוסמכת לחקור, אי שפיות הדעת, מות החשוד או הנאשם, התיישנות העבירה והיות מבצע העבריון מי שאינו בגיל האחריות הפלילית. יצוין כי על אף שמסעיף 64(א) לחוק משתמע שעל גניזת תיק

¹ ראה לעניין זה בג"ץ 6213/14 יעקב ארגמן נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (פורסם בנבו, 1.12.2016) (להלן: בג"ץ ארגמן): "עניינו הרואות, כי סעיף זה (סעיף 62 לחסד"פ – התוספת אינה במקור) כלל אינו קובע, לפחות לא באופן מפורש, מהן העילות האפשריות לסגירת תיק חקירה. אמנם ניתן להסיק מן האמור בסעיף כי ייתכנו נימוקים שונים לסגירת התיק – ובין היתר, "היעדר עניין לציבור" ו"חוסר אשמה"; ואולם המחוקק לא מצא לנכון לסווג את העילות השונות, לא כל שכן לקבוע אמות מידה לסגירת תיק חקירה בעילה כזו או אחרת". לעניין שינוי שם העילה מ"היעדר עניין לציבור" ל"נסיבות העניין בכללותן" ראו הנחיית פ.מ. 1.1 – אי פתיחה בחקירה או סגירת תיק בעילת "נסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה / להעמדה לדין".

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

מאחת מעילות אלה אין זכות ערר, הרי שככלל, ועל פי הפרקטיקה הנוהגת, יתקבל ערר גם כאשר הוגש נגד סגירת התיק באחת מהעילות האמורות.

ב. כללי

3. תנאי סף להעמדתו לדין פלילי של חשוד הנו הערכה מסתברת של התובע על בסיס חומר הראיות הגולמי שנאסף בחקירה, כי קיים "סיכוי סביר" שעבודן של הראיות ב"כור ההיתוך" של המשפט – בחקירות ובקביעת אמינות, ולאחר שמיעת גרסת ההגנה – יבסס את אשמת הנאשם מעבר לכל ספק סביר. עמד על כך בית המשפט העליון בקובעו:

"עצם בחינת הסתברות ההרשעה פירושה התחקות גם אחר אופן החלטתו של בית-המשפט במשפט. היינו, הסתברות סבירה להרשעה אין פירושה רק הסתברות סבירה כי על-פי חומר הראיות אכן ביצע הנאשם את העבירה המיוחסת לו, אלא הסתברות סבירה שבית-המשפט יפסוק שאין כל ספק סביר שהנאשם אשם בביצוע העבירה"².

4. לפיכך, אם סבר תובע כי מתקיים "סיכוי סביר" להרשעה, וכי נסיבות העניין בכללותן מצדיקות העמדה לדין, עליו להגיש כתב אישום. לא התקיים תנאי סף זה, חלה על התובע חובה להימנע מהעמדה לדין ועליו לסגור את התיק נגד החשוד.

5. העדר תשתית ראייתית מספקת להעמדה לדין מותר בידי התובע שיקול דעת באשר לעילת הסגירה: "חוסר ראיות" או "העדר אשמה" (לצד עילת סגירה מרכזית נוספת שעניינה בכך שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין).

² בג"ץ 2534/97 חבר הכנסת יונה יהב ואח' נ' פרקליטות המדינה ואח', פסקה 5, פ"ד נא(3) 39 (פורסם בנבו, 15.6.1997); וכן בג"ץ 4372/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (פורסם בנבו, 17.12.2015): "דיות הראיות, לצורך הגשת כתב אישום, נבחנת בהתאם למבחן 'האפשרות הסבירה להרשעה'... בהתאם למבחן זה, בנסיבות בהן קיים סיכוי סביר להרשעתו של החשוד, יש להגיש נגדו כתב אישום. ואולם, כאשר סיכויי ההרשעה אינם נראים מבטיחים במיוחד, רשאים גורמי התביעה להחליט על גניזת תיק החקירה ולהימנע מהגשת כתב אישום". כן ראה בג"ץ 3372/11 משה קצב נ' מדינת ישראל, פסקה 387 ואילך (פורסם בנבו, 10.11.2011).

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

6. ככלל, בעבר, המבחן הנוהג לסגירת תיק בעילה של "העדר אשמה" היה מצב שבו לא התקיים "שמץ ראיתי" הקושר את החשוד לביצוע העבירה. מבחן זה רוכך עם השנים והתחלף למבחן של העדר "ספק סביר" בדבר חפותו של החשוד.³ הנחיה זו, נועדה לעצב מחדש את האיזון בין שתי עילות סגירה אלה ("העדר אשמה" ו-"חוסר ראיות").⁴

7. ישנן שתי משמעויות מרכזיות לעילת הסגירה. **האחת**, עניינה בזכות החשוד לדעת באיזו עילה התיק נגדו נסגר – דבר המשפיע, בין היתר, על תחושותיו ולעתים גם על תחושות משפחתו וחבריו. **השנייה** – האופרטיבית יותר, עניינה בהשלכות עילת הסגירה על המידע שרשויות האכיפה וגורמים ציבוריים נוספים, רשאים על פי חוק להיחשף לו ולקחת בחשבון בגדר החלטותיהם.

8. עילת הסגירה של "העדר אשמה" נועדה למנוע מראית עין, הן של הגורמים השונים הרשאים לעיין במרשם הפנימי המשטרתי והן של החשוד, לפיה נותר חשד ממשי לגבי אשמתו של אדם. על כן, במקרה שזו עילת הסגירה, רישומו של התיק שנפתח נמחק מרישומי המשטרה הפנימיים. לעומת זאת, תיק שנסגר מ"חוסר ראיות", נותר רישומו ברישומי המשטרה הפנימיים, כדי שהמשטרה והגורמים האחרים המוסמכים לעיין ברישומי תיקים סגורים, יוכלו לראותו.

9. הנה כי כן, לעילת סגירת התיק נודעת חשיבות רבה מנקודת מבטו של החשוד, מאחר שסגירת התיק נגדו בעילה של "חוסר ראיות", מעידה בפני עצמה כי לא נוקה כליל מהחשד שעמד נגדו.

³ ראה בעניין זה בג"ץ 4539/92 **יעקב קבלרו נ' היועץ המשפטי לממשלה פ"ד** (נ3) 50 (פורסם בנבו 10.7.1996): "אכן, אפשר בהחלט לתאר מקרים שיש בהם שמץ של ראיה, ועם זאת, בהתחשב במהות הראיה, במשקל הראיה ובכל נסיבות המקרה, אין זה ראוי שהמשטרה או הפרקליטות יסתמכו על שמץ זה כדי להשאיר על כנו כתם של חשד באדם. חשד כזה, כשהוא נרשם בתיק החקירה, שחור על גבי לבן, ראוי לו שיהיה נתמך בראיה שיש בה ממש, גם אם אין היא מספיקה כדי להגיש כתב-אישום. ראיה כזאת צריכה לעמוד במבחן הראיה המינהלית: צריך שתהיה זו ראיה שאדם סביר היה סומך עליה כדי לומר שהחשד עדיין קיים ועומד." וכן בג"ץ **ארגמן**, פסקה 10.

⁴ לעניין זה ראה בג"ץ **ארגמן** בפס' 17-18 לפסק דינה של השופטת ברון: "יש בהחלט מקום לתהות אם מבחן מחמיר זה עולה בקנה אחד עם חזקת החפות – שהיא כידוע עקרון יסוד במשפט הפלילי, ומהווה אף זכות חוקתית הנגזרת מעקרון כבוד האדם... מבלי לקבוע מסמרות, דעתי היא כי כאשר עסקינן במי שלא נמצאו די ראיות להגשת כתב אישום בעניינם – מן הראוי להגמיש את המבחן לסגירת תיק חקירה בהיעדר אשמה, תוך שינוי הדרישה הראייתית שביסוד עילה זו. כיום הכלל הוא שכל אימת שקיים ספק או חשד כלשהו בדבר חפותו של אדם – לא ניתן לסגור את התיק נגדו בהיעדר אשמה. דומני כי חזקת החפות מחייבת לקבוע כי תיק חקירה ייסגר בעילה של היעדר אשמה, אלא אם כן שוכנעו רשויות התביעה כי קיים ספק ממשי לגבי חפותו של אדם."

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

לכך יכולות להיות משמעויות ניכרות על החשוד, כדוגמת השלכות משפחתיות, חברתיות, ציבוריות (בפרט כאשר מדובר באיש ציבור), תעסוקתיות, ועוד.⁵

יפים לעניין זה דברי בית המשפט בעניין קבלרו:

"...שמו הטוב של אדם הוא נכס יקר. חשד פלילי שהועלה נגד אדם הוא כתם שהוטל בשם הטוב... אפשר להבין ללבו של אדם, המשוכנע שהוא חף מפשע, כאשר הוא דורש כי חשד שהועלה נגדו יימחק לחלוטין, ובתיק שנפתח נגדו יירשם כי התיק נסגר כיוון שהתברר כי אין הוא אשם".⁶

10. ואולם, לעילת הסגירה השלכות ממשיות גם מנקודת המבט הציבורית: תיק שנסגר מחוסר ראיות נותר רשום ברישומי המשטרה, כאמור, ומידע זה עשוי לשמש את גורמי החקירה, התביעה ולעתים אף גורמים נוספים (כדוגמת גורמים ציבוריים שונים הרשאים לדעת אודות תיק שנסגר מחוסר ראיות, כגון שירותי הביטחון) במקרים שבהם קמה הצדקה לכך.⁷

מנגד, תיק שנסגר בעילה של "העדר אשמה", נמחק רישומו מהרישום הפנימי של המשטרה, וממילא הוא לא יהיה גלוי לגורמים אלו, ולא ניתן יהיה לעשות במידע אודותיו כל שימוש. במקרה כזה, רשויות האכיפה והרשויות האחרות שצוינו, תהיינה "עיוורות" ביחס לעובדה שפלוגי נחשד בעבר בעבירה מסוימת. ל"עיוורון" זה יכולה להיות משמעות רבה. כך לדוגמה, לעתים ובנסיבות מסוימות, עצם העובדה שאדם נחשד פעמים רבות בעבר בעבירה מסוימת (כדוגמת עבירת מין), אף אם כל חשד כאמור נסגר בעילה של "העדר אשמה", עשוי ליצור "מסה מצטברת" שיהיה בה כדי להגביר את החשד, ולהצדיק חקירה יסודית יותר נגדו. אולם דבר זה לא מתאפשר כאשר מדובר בתיקים שנגנזו מהעדר אשמה.

11. בשל המשמעויות האמורות, יש חשיבות רבה לעילת הגניזה. להלן תפורט מדיניות התביעה לעניין זה.

⁵ ראה לעניין זה, בג"ץ ארגמן, פסקה 15.

⁶ בג"ץ 4539/92 קבלרו נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ(3) 50 (פורסם בנבו, 10.7.1996).

⁷ ראה בג"ץ ארגמן, פסקה 9: "אמנם לפי סעיף 3 לחוק המרשם הפלילי, המרשם הוא חסוי – ואולם סעיף 11א לחוק מאפשר למסור מידע בדבר החלטה על סגירת תיק חקירה לשורה ארוכה של גורמים. בין היתר כוללת רשימה זו את היועץ המשפטי לממשלה, תובע משטרת ופרקליט משטרת, השב"כ, גורמים שונים בצה"ל, קציני מבחן וקציני פיקוח, נציבות בתי הסוהר, ועדת שחרורים לפי חוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א-2001, וכיוצא באלה".

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

ג. התווית מדיניות התביעה

12. מצא תובע כי אין בתיק ראיות מספיקות להעמדה לדין, עליו להכריע בדבר עילת הסגירה של התיק: "חוסר ראיות" או "העדר אשמה".

13. לצורך ההחלטה אודות עילת הסגירה, על התובע לבחון את **מידת הסבירות שהחשוד ביצע את העבירה המיוחסת לו**. ככל שהסיכוי שהחשוד ביצע את העבירה – כעולה מהראיות שנאספו בתיק – **נמוך**, הרי שעילת הסגירה הראויה הנה **"העדר אשמה"**. ככל שהסיכוי שהחשוד ביצע את העבירה הנו **גבוה** יותר, יש לסגור את התיק בעילה של **"חוסר ראיות"**.

14. כידוע, בחינה ראייתית אינה ניתנת לכימות ברור ומוגדר וזיהוי עוצמת הראיות ואופן עיבודן הצפוי במהלך המשפט הנו עניין מורכב, תלוי הקשר ונסיבות. כך גם קשה לכמת את המונח "סיכוי סביר" בהקשר של סיכויי ההרשעה. ואולם, למרות זאת, ככלי עזר נוסף, שמטרתו להנחות את התובע בזיהוי הקו המפריד בין עוצמת ראיות המצדיקה סגירת תיק מחוסר ראיות לבין סגירה בהעדר אשמה, יכול התובע להפעיל את המבחן הבא:

נניח שעוצמת הראיות בתיקים פליליים נעה בטווח שבין 0 (אין כל ראיה הקושרת את החשוד לביצוע העבירה) – ל-10 (הראיות קושרות את הנאשם לעבירה באופן ודאי), כאשר דירוג של 5 מבטא סיכוי זהה שהחשוד ביצע את העבירה כמו הסיכוי שהוא לא ביצע את העבירה. על סקאלה זו, הרי שבתיק שבו עוצמת הראיות היא 2 ומטה, ייסגר התיק בעילה של העדר אשמה. ואילו בתיק שעוצמת הראיות בו מעל 2, ייסגר התיק בעילה של "חוסר ראיות".

מובן מאליו כי כאשר תובע סוגר תיק אין ציפייה כי ייתן ציון מספרי לעוצמת הראיות. מדובר כאמור אך ורק בכלי עזר נוסף, שאין כל חובה להשתמש בו.

העיגון הראייתי להכרעה זו הנו מבחן הראיה המנהלית. לצורך יישום מבחן זה יש לבחון אם ישנן בתיק ראיות שאדם סביר היה סומך עליהן כדי לקבוע שקיים סיכוי שאינו נמוך, שהחשוד ביצע את העבירה במכלול הנסיבות. אם אין בתיק ראיות מסוג זה, תהיה עילת הסגירה "העדר אשמה".

הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019	11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019

15. יודגש כי משמעותה של עילת הסגירה של "העדר אשמה" אינה כי החשוד בהכרח לא ביצע את העבירה, אלא שהסיכוי כי החשוד ביצע את העבירה הנו נמוך.⁸

16. עילת הסגירה של "העדר אשמה" נועדה לתיקים בהם התשתית הראייתית חסרה מאד. על כן ראוי שחשד זה ימחק מרישומי המשטרה הפנימיים. כך יהיה למשל במקרים הבאים (אין מדובר ברשימה ממצה):

(1) בתיקים שאין בהם ראיה המבססת חשד סביר נגד החשוד;

(2) בתיקים שאין בהם ראיות פרט לתלונתו של המתלונן – כשהנילון מכחיש אותה – היינו כשיש גרסה מול גרסה בלבד – וכשיש ספק ממשי לגבי מהימנות גרסת המתלונן, כגון עקב אינדיקציה אובייקטיבית לאי מהימנות הגרסה או חלקה.

17. לצורך הערכת מידת הסיכוי כי העבירה בוצעה על-ידי החשוד, יש לשקול, בין השאר ובמקרים המתאימים, את הנתונים הבאים:

א. מידת מהימנותן של העדויות המרכזיות המבססות את החשד נגד החשוד, אל מול מידת מהימנות גרסת החשוד, ככל שהערכת המהימנות אפשרית בנסיבות העניין. כך למשל:

(1) תלונה על אלימות קשה מאוד, ללא ביסוס בתיעוד רפואי (כאשר סביר הוא שהאלימות הנטענת תגרום לחבלות שיבואו לידי ביטוי בתיעוד רפואי), אל מול הכחשת חשוד שעל פניה נראית אמינה – תיסגר ככלל מחוסר אשמה. עם זאת, תוספת ראייתית לתלונה, כגון עדות אדם ששמע רעש או צעקות מהמקום בו התרחש האירוע, יכולה להביא לסגירה מחוסר ראיות.

⁸ והשוו: בג"ץ 1993/03 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש-הממשלה (פורסם בנבו, 9.10.2003): "נזכור-נא כי סגירת תיקי משטרה יכולה שתהיה מטעמים שונים, וסגירת תיק חקירה בלא להגיש כתב-אישום אינה מעידה כלל-ועיקר על כי לא בוצעה עבירה, או כי אין ראיות לקיומה של אשמה."

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

2) תלונה נגד אדם שאין בינו ובין המתלונן כל היכרות מוקדמת ולא ניתן להצביע על מניע כלשהו לתלונה, כאשר שתי הגרסאות נראות אמינות על פניהן – ככלל, תיסגר מחוסר ראיות. עם זאת, ככל שהחשוד מספק הסבר אפשרי ואמין לעלילת שווא נגדו – ככלל, תיסגר התלונה מחוסר אשמה.

ב. קיומן או העדרן של ראיות נוספות (נוסף על הראיה המרכזית) המבססות חשד נגד החשוד בביצוע העבירה.

ג. ככל שקיים בתיק **מידע מודיעיני** המקים חשד לביצוע העבירה על ידי החשוד, יש לבחון את משקלו ומשמעותו של המידע. לצורך החלטה בדבר עילת הסגירה, ניתן ליתן משקל למידע זה ובלבד שמדובר במידע איכותי ומהימן די הצורך.

כך לדוגמה: היה המידע, על פי מקורו, סוגו ומהותו **אובייקטיבי**, כדוגמת הקלטת שמע של האזנת סתר חוקית שהוחלט שאין לחשפה, תיעוד ויזואלי של אירוע, דיבוב מוקלט או עדות ראייה מפי עד אמין שלא ניתן להגישה כראייה מטעמים מודיעיניים – תיטה התביעה לראות בו מידע איכותי ומהימן (להוציא אם נתעורר ספק קונקרטי באשר למהימנותו או למסקנות שניתן להסיק ממידע זה). מנגד, היה המידע מבוסס על מקור משטרתי ששמע זאת מפי השמועה ומבלי שנמצא כל תימוכין לעדות זו, או כשמדובר במקור שמהימנותו לא ברורה, תיטה התביעה שלא לתת משקל ממשי למידע זה.

ד. לצורך החלטה בדבר עילת הסגירה ניתן ליתן משקל גם לראיות **בלתי קבילות** המצויות בתיק (כגון עדות קרובים הפסולה להגשה כראיה לפי סעיף 3 ו-4 לפקודת הראיות), ולמידת השתלבותן של ראיות אלה עם הראיות הקבילות הקיימות בתיק, ובלבד שמדובר בראיות איכותיות ומהימנות די הצורך.

ה. לצורך החלטה בדבר עילת הסגירה, ניתן ליתן משקל גם לתוצאתה של **בדיקת פוליגרף** ומידת השתלבותה עם הראיות הקיימות בתיק, ובלבד שבדיקת הפוליגרף

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

נערכה מטעם הרשות ובתנאי פיקוח ובקרה נאותים. זאת, להבדיל מבדיקה פרטית שנערכה בתנאי השוק. כך למשל בתיק שבו יש רק גרסה מול גרסה, הרי שאם החשוד נמצא דובר אמת בפוליגרף שערכה הרשות, בעוד שהמתלונן מסרב להיבדק, הנטייה תהיה לסגור התיק מחוסר אשמה.

18. ככלל, קיומן של הרשעות קודמות או תיקים סגורים קודמים לא יהווה שיקול לעניין עילת סגירת התיק, כאשר שוקלים אם התיק ייסגר בעילה של חוסר ראיות / העדר אשמה, להוציא מקרים חריגים שבהם קמה הצדקה לכך. כך לדוגמה: כאשר חשוד בעבירה הורשע בעבר בעבירות בעלות אופי דומה (כגון עבירות מין המבוצעות בקטינים), באופן שיש בהצטברות ההרשעות נגדו כדי להגביר את החשד גם בעבירה הנוכחית, רשאי תובע לשקול לסגור את התיק מחוסר ראיות ולא בהעדר אשמה. זאת, אף אם ניתוח הראיות במקרה הנוכחי היה מוביל – כשלעצמו – למסקנה כי הסיכוי שהחשוד ביצע את העבירה הנו נמוך.⁹ לעומת זאת, תמיד ניתן ליתן משקל לקיומן של הרשעות קודמות, לצורך החלטה אם לסגור את התיק בעילת "נסיבות העניין בכללותן" אם לאו.

19. במקרים מסוימים, המשטרה מחליטה שאין מקום למצות את החקירה שכן היא מגיעה למסקנה כבר לפני מיצוי החקירה כי ממילא דינו של התיק יהיה להיגנו מחוסר ראיות או בשל נסיבות העניין בכללותן. במקרים אלה, אף אם הראיות שנאספו מובילות לכאורה למסקנה שיש לסגור את התיק מחוסר ראיות ולא מהעדר אשמה, יש לשקול את האפשרות לסגור את התיק בכל זאת בעילה של העדר אשמה, אם קיימת היתכנות שאם החקירה הייתה ממוצה, היה הדבר מוביל לסגירת התיק מהעדר אשמה. כל זאת, בכפוף לעוצמת הראיות שנאספו.

כך לדוגמה, במקרה שבו נפתחה חקירה, החשוד נחקר והכחיש והעלה טענות הגנה שונות, ואזי מגיעה המשטרה למסקנה כי אין מקום להמשך השקעת משאבי חקירה בעניין זה, ומחליטה לגנוז את התיק. במקרה כזה, ייתכן והראיות שנאספו עד אותה עת מובילות למסקנה שיש לסגור התיק מחוסר ראיות. עם זאת, כיוון שהחקירה לא מוצתה, ויתכן שלא

⁹ ככלל זה חל גם לגבי מקרים בהם נקבע שהחשוד ביצע העבירה אך לא הורשע.

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

נבחנו בחקירה טענות הגנה שונות שהעלה החשוד, יש מקום לשקול לגנוז התיק מהעדר אשמה כדי למנוע פגיעה לא מוצדקת בחשוד. יחד עם זאת, מובן שככל שבחקירה נאספו ראיות משמעותיות, אי מיצוי החקירה כשלעצמו, לא יגרום לסגירת התיק מחוסר אשמה.

20. בתיק שבו נבחנו מספר חשדות נגד חשוד או חשודים, יש לקבוע את עילת הסגירה לגבי כל חשוד ולגבי כל חשד בנפרד.

21. ככלל, גניזת תיק נגד חשוד, בגין חשד מסוים, תעשה בשל **עילת סגירה אחת**. עם זאת, במקרים חריגים, אם מצא תובע כי יש הצדקה לסגור את התיק בשל יותר מעילת סגירה אחת, כגון בגין "חוסר ראיות מספיקות" לצד "נסיבות העניין בכללותן", רשאי התובע לסגור את התיק כאמור, תוך שיבהיר בנימוקי הסגירה מהן עילות הסגירה¹⁰. העילה הדומיננטית לסגירת התיק היא שתירשם ברישום המשטרתי והיא תובהר על-ידי התובע. אם נסגר התיק בגין "העדר אשמה", לא תתווסף לכך עילת סגירה נוספת.

22. יידוע חשוד ומתלונן על החלטה שלא להעמיד לדין – בהתאם להוראות סעיף 62(ב) ו-63 לחסד"פ:

א. למעט בתיקי גניזה מהירה (כאמור מטה), הודעה ראשונית על החלטה שלא להעמיד לדין בעילה כלשהי תישלח לחשוד ולמתלונן על-ידי הגוף שקיבל את ההחלטה סמוך למועד קבלת ההחלטה – **בלא ציון עילת הסגירה**. בהודעה יכתב כי "הודעה מפורטת על סגירת התיק בהתאם להוראות סעיף 62(ב) או 63 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, תישלח על-ידי היחידה החוקרת במשטרת ישראל" (להלן: **ההודעה הראשונית**).

ב. סמוך ככל הניתן להודעה הראשונית תישלח לחשוד ולמתלונן על-ידי המשטרה הודעה נוספת על החלטה שלא להעמיד לדין – **בלא ציון עילת הסגירה**, אך בהודעה זו יצוין כי החשוד או המתלונן רשאים לברר את עילת הסגירה בכל תחנת משטרה או

¹⁰ האפשרות לסגירת תיק בשל יותר מעילה אחת הוכרה בבג"ץ 9443/16 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' פרקליט המדינה ואח' (פורסם בנבו).

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

בכל דרך אחרת שתצוין בהודעה (להלן: **ההודעה השנייה**). היה מדובר בעבירות מין ואלימות, **תצוין עילת הסגירה** בהודעה על סגירת התיק, כאמור בסעיפים 62(ב) ו- 63(ב) לחסד"פ.

ג. בתיקי גניזה מהירה תישלח **הודעה אחת בלבד** על-ידי הגוף החוקר, בנוסח שנקבע בסעיף 22 לעיל (הנוסח שנקבע להודעה השנייה).

ד. על אף האמור בסעיף 22 לעיל, ה"הודעה השנייה" על החלטה שלא להעמיד לדין בתיק עבירת מין או אלימות, כהגדרתה בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001, תישלח על-ידי המשטרה לחשוד ולמתלונן **בציון עילת הסגירה**.

ה. החלטה שלא להעמיד לדין שהתקבלה על-ידי המחלקה לחקירות שוטרים יכול שתישלח בהודעה אחת, ובלבד שזו תעמוד בדרישות סעיף 62(ב) או 63 לחסד"פ ותישלח סמוך ככל הניתן למועד קבלת ההחלטה.

ו. במקרים המתאימים ישקול תובע האם קמה הצדקה לצרף להודעה שתישלח לחשוד גם הודעת אזהרה בהתאם לשיקולים ולנוסח שנקבעו בהנחיית פרקליט המדינה 1.13.

23. במסגרת ההודעה לחשוד ולמתלונן על סגירת התיק, וכאשר ישנה חובה לציין את עילת הסגירה, די בציון עילת הסגירה ללא פירוט נימוקים מעבר לכך. למותר לציין כי פירוט נימוקי התביעה לסגירת התיק במכתב שישלח בכל אחד מעשרות או מאות אלפי התיקים הנסגרים במדינת ישראל מדי שנה, שבהם יש לציין את עילת הסגירה, יטיל נטל כבד ובלתי סביר על התביעה¹¹.

עם זאת, בתיקים בעלי רגישות מיוחדת (לדוגמה, כאשר החשודים הנם נבחרי ציבור או עובדי ציבור בכירים), או כאשר סבר תובע כי יש הצדקה מיוחדת אחרת לכך, רשאי תובע להוסיף בהחלטת הסגירה או במכתב סגירה, לצד ציון עילת הסגירה, כאשר יש חובה לציין את עילת

¹¹ לענין תוכנם של מכתבי סגירה, ראה גם הנחיית פרקליט המדינה מספר 1.13 בנושא הודעת אזהרה או הבהרה לחשוד שהתיק נגדו נסגר.

<p>הנחיה מספר 1.3 – סגירת תיקים בעילת "חוסר ראיות" ובעילת "העדר אשמה"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ב' אלול תשע"ט, 2 ספטמבר 2019</p>	<p>11 אוקטובר 1989; 3 נובמבר 1989; 22 דצמבר 1993; 25 ספטמבר 1996; 24 פברואר 1997; 1 אוגוסט 2002; 1 ינואר 2003; 14 ינואר 2018; 30 דצמבר 2018; 13 פברואר 2019; 12 מאי 2019</p>

הסגירה, פירוט על אודות נימוקי הסגירה. במקרים בהם לפי החוק אין מקום לציין את עילת הסגירה, עדיין ניתן בתיקים חריגים שכאלה לפרט אודות נימוקי הסגירה אך בלי לציין את עילת הסגירה¹². במקרים חריגים ונדירים, כאשר קמה הצדקה מיוחדת לכך ועל פי שיקול דעתו של התובע, וכאשר ניתן לציין את עילת הסגירה בתיק, ניתן גם להתייחס במכתב סגירה לעוצמת התשתית הראייתית בתיק (כך למשל, ניתן לציין בתיק שנסגר מחוסר ראיות, אם התיק היה כפסע מהגשת כתב אישום או אם התשתית הראייתית הייתה חסרה מאוד)¹³.

במקרים בהם לאחר משלוח מכתב סגירה לא מנומק התקבלה פניית נפגע עבירה, מתלונן או חשוד/נילון לקבל את נימוקי הסגירה לשם הגשת ערר על החלטת הסגירה או על עילת הסגירה, בהתאמה, תועבר לידיו תמצית בכתב של עיקרי נימוקי הסגירה.

24. במענה לערר שהגיש מתלונן על גניזת תיק, ובמענה להשגה או לערר שהגיש נילון על עילת גניזת התיק, ראוי לפרט הנימוקים להחלטה בהשגה / בערר ולו בתמצית¹⁴. מכל מקום, בתיק שבו אין מקום לציין את עילת הגניזה, לפי החוק, והעילה לא נחשפה למתלונן בטרם הגשת הערר, יש להקפיד שגם במענה לערר, לא תצויין עילת הגניזה.

¹² ראו בג"ץ 1086/19 התנועה לטוהר המידות נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו) (2.5.2019), שם אימץ בית המשפט הגבוה לצדק הוראה זו.

¹³ בהקשר זה ראו ת"פ (י-ם) מדינת ישראל נ' ח"כ צחי הנגבי (פורסם בנבו, 9.10.2010), בו נידונה בבית המשפט מידת כשירותו של הנגבי לשמש כשר לביטחון פנים. במהלך הדיון עלו מספר פרשות בהן היה השר מעורב בעברו אך בסופו של דבר הוחלט שלא להגיש נגדו כתב אישום בגין. בית המשפט אשר בחן את סבירות מינויו של השר על פי מבחן הראיה המנהלית, קבע כי ניתן לתת משקל גם לפרשות בהן לא הוגש כתב אישום. ואולם, יש צורך בנסיבות קיצון בכדי לבטל את מינוי השר. במקרים אלו עמדת התביעה והתשתית הראייתית שגובשה עובר להחלטה בדבר סגירת התיק, עשויות להוות נתון משמעותי מאוד להחלטה בדבר סבירות המינוי של נבחר הציבור.

¹⁴ ראה בג"ץ ארגמן, ה"ש 1 לעיל, פסקה 15: "בתשובותיה ציינה המשיבה כי בקשותיו של העותר נבחנו בקפידה ובאריכות, ועם זאת לא מצאה מקום לשנות את הנימוק לסגירתו של התיק – ולפיכך עילת הסגירה "חוסר ראיות" תיוותר על כנה. ואולם, המשיבה לא ציינה מה הביאה להחלטה זו. כך, אף שלסיווג עילת הסגירה של תיק חקירה נודעת מטבע הדברים וכפי שכבר צוין, חשיבות רבה לכבודו של אדם, לשמו הטוב, ולעיתים – כמו בענייננו – גם לפרנסתו. הצדק עם העותר בטענתו שההנמקה בעניינו הייתה לקונית וחסרה. מן הראוי כי המשיבה תיקח את הדברים לתשומת ליבה. במקרים מעין אלה, הנוגעים לזכויות הפרט ואשר לא ניתן להפריז במשמעותם עבור האזרח, שומה על הרשות לנמק את החלטתה ואל לה להסתפק בתשובה לקונית."

אום אל חיראן - ישורת אחרונה של החקירה: נושא RE:

an <ShaiN@justice.gov.il>

יום ה', 28 בדצמ'
22:41, 2017

Uri Carmel, Shlomo Lemberger, Hila Yaron, Michal Preisman, Hadara Bouchris wilk, Dubi Sherzer, Asaf Shavit, Avishai Kraus, Moshe Saada, Moria Green

זוהי הודעה מצורפת.

לא יכול לאמת את האוטנטיות של הודעות מצורפות Gmail.

רק רציתי לוודא שהבנתי נכון
תודה

From: Uri Carmel

Sent: Thursday, December 28, 2017 8:24 PM

To: Shai Nitzan

Cc: Shlomo Lemberger; Hila Yaron; Michal Preisman; Hadara Buchris Vilek; Dubi Sherzer; Asaf Shavit; Avishai Kraus; Moshe Saada; Moria Green
Subject: Re: אום אל חיראן - ישורת אחרונה של החקירה

חיובי. למיטב זכרוני, בתום הישיבה שנערכה, סיכמת שאתה מבקש לחכוך בדעתך בנושא ונמנעת מקבלת החלטה.
אורי

נשלח מה-iPhone שלי

ב-28 בדצמ' 2017, בשעה 19:12, Shai Nitzan <ShaiN@justice.gov.il> כתב/ה:

אורי

תודה

כשכתבת שממתינים להחלטה אם לבצע "חקירה נקודתית קצרה נוספת"- התכוונת לחקירת השוטר שי באזהרה?
שי

From: Uri Carmel

Sent: Wednesday, December 27, 2017 10:42 AM

To: Shai Nitzan; Shlomo Lemberger

Cc: Hila Yaron; Michal Preisman; Hadara Buchris Vilek; Dubi Sherzer; Asaf Shavit; Avishai Kraus; Moshe Saada; Moria Green
Subject: RE: אום אל חיראן - ישורת אחרונה של החקירה

שי ומומי שלום,

בתום הישיבה האחרונה, בקשתי מהדרה, החוקרת האחראית על התיק (בהעדרה של מיכל, הפרקליטה המלווה), לסכם בקצרה את עמדת מח"ש לגבי הסוגיות שעלו בישיבה, אשר לא זכו להתייחסות כתובה ומסודרת, על מנת שתשתית עמדת המחלקה תהא מונחת סדורה בפניכם.

לנוחיותכם, מצ"ב השלמה שניה לחוות הדעת, המבטאת את עמדת כלל העוסקים בענין במחלקה, ומשקפת גם את עמדתי, כמובן.
כן מצ"ב מכתב מטעם שב"כ כמענה לפניית השר לבט"פ שהועברה אלינו ע"י לשכת פמ (שאיני זוכר אם העברנו אליכם).

אנו ממתינים להחלטה בשאלה אם לבצע חקירה נקודתית קצרה נוספת – אם לאו. ככל שהדבר הוכרע, יש צורך להכריע בשאלת סבירות התקיימות תרחיש של "פיגוע דריסה" בארוע זה, נושא אשר הוחלט ללבנו ככל שתגלע מחלוקת לגביו.

אני סבור שיש ערך לכך שהליך קבלת ההחלטות יסתיים לפני יום השנה לארוע (18.1.18), ככל הניתן.

אורי

From: Uri Carmel

Sent: Wednesday, December 06, 2017 8:39 PM

To: Shai Nitzan; Shlomo Lemberger; Moria Green; Moshe Saada; Avishai Kraus; Asaf Shavit; Dubi Sherzer; Hadara Buchris Vilek; Michal Preisman; Hila Yaron
Subject: Fwd: אום אל חיראן - ישורת אחרונה של החקירה

נושא: אום אל חיראן - ישורת אחרונה של החקירה

שי ומומי שלום,

ראו נא חוות משלימה זו שנוסחה ע"י החוקרת שמרכזת את תיק החקירה ובה המלצה לעבור לחקירה באזהרה של השוטר שי.
המלצה זו גובשה על דעת כלל השותפים לתהליך החשיבה שליווה גיבוש עמדה זו, לרבות ראש צוות החקירה, הפרקליטה המלווה (במסירות, מבעד לחופשת הלידה- תודה למיכל) והנהלת המחלקה. יצוין שבשלב זה, חוזק הצוות המשפטי בהילה, שעסקה בתיקי גרם מוות ברשלנות בעבר והיתה שותפה לחשיבה.

אודה על קבלת אישור לביצוע השלמת חקירה מהירה וממוקדת על מנת שניתן יהיה להביא תיק זה לקו הגמר של סיכום ההמלצה וקבלת החלטות.

אורי

אום אל חיראן - סיכום דיון: נושא RE:

el <uric@justice.gov.il>

יום ב', 12 בפבר
10:16, 2018

Shlomo Lemberger, Or Saaroni, Shai Nitzan, Moshe Saada, Asaf Shavit, Hadara Bouchris wilk, Moria Green, Dubi Sherzer

זוהי הודעה מצורפת.

לא יכול לאמת את האותנטיות של הודעות מצורפות Gmail.

לא טענתי מעולם שיש לאמר אמירה פוזיטיבית כזו. עמדתי היא שאם ישנה הסכמה על כך שהראיות מצביעות על חוסר אשמה של הנהג הפוגע לפי המבחנים המשפטיים והראייתיים המקובלים, ישנה חובה משפטית, ציבורית ומוסרית, להביע זאת. עמדתי שכלל שישנה הסכמה שכך הדבר, חשיפת העמדה חיונית לשמירת אמון הציבור במערכת בכלל – ובמח"ש בפרט, ואמון המגזר הערבי והבדואי בפרט. אורי

From: Shlomo Lemberger
Sent: Monday, February 12, 2018 10:07 AM
To: Uri Carmel; Or Saaroni; Shai Nitzan
Cc: Moshe Saada; Asaf Shavit; Hadara Buchris Vilek; Moria Green; Dubi Sherzer
Subject: RE: אום אל חיראן - סיכום דיון

אורי וכולם,
את עמדתי אמרתי בצורה מאוד ברורה כבר מזמן. היא לא השתנתה. לטעמי אנו בדרגת חוסר אשמה, ודאי לפי ההנחיה החדשה. יחד עם זאת, אני לא סבור שאפשר לומר אמירה פוזיטיבית ומוחלטת שלא היה פיגוע. מומי

From: Uri Carmel
Sent: Monday, February 12, 2018 9:09 AM
To: Shlomo Lemberger; Or Saaroni; Shai Nitzan
Cc: Moshe Saada; Asaf Shavit; Hadara Buchris Vilek; Moria Green; Dubi Sherzer
Subject: RE: אום אל חיראן - סיכום דיון

מומי,
אשמח לדעת מה עמדתך בשאלה אם ישנה תשתית לחשד סביר שהיה פיגוע דריסה. אורי

From: Shlomo Lemberger
Sent: Sunday, February 11, 2018 11:43 PM
To: Uri Carmel; Or Saaroni; Shai Nitzan
Cc: Moshe Saada; Asaf Shavit; Shlomo Lemberger; Hadara Buchris Vilek; Moria Green; Dubi Sherzer
Subject: אום אל חיראן - סיכום דיון

שלום רב,
ראו התייחסותי לתוספות אורי, שלגבי חלקן - אני ממש חלוק עליו. מומי

פרקליט המדינה

טייז אייר תשע"ח
01 מאי 2018

047-99-2018-009573 ת.ס.

לכבוד
נצ"מ מירי היבנר, ראש מחלקת משמעת
משטרת ישראל

שלום רב,

הנדון: העברת תיק שנסגר לבחינת מחלקת משמעת – תיק מח"ש 374/17 – "אירועי אום אל חיראן"

בתאריך 18.01.2017 החליט פרקליט המדינה – על דעת היועץ המשפטי לממשלה – לערוך בדיקה מקדימה בכל הקשור לאירוע שהתרחש בעת פינוי היישוב אום אל חיראן, במהלכו נורה למוות תושב אום אל חיראן, יעקוב אבו אל קישאן ז"ל (להלן: "תמונה"), אשר רכבו פגע למוות בשוטר ארו שאול לוי ז"ל וגרם לפציעתו של שוטר נוסף.

המחלקה לחקירות שוטרים (להלן: "מח"ש") ניהלה את הבדיקה, שבמרכזה עמדו ארבעה שוטרים אשר היו מעורבים בפעולות לעצירת רכבו של המנוח. ארבעת השוטרים הנם מרטין קוזמיצקס (להלן: "מרטין"), משה רובינוב (להלן: "רובינוב"), שי משיקלאר (להלן: "משיקלאר") ויצחק בן שושן (להלן: "בן שושן", וכולם ביחד: "ארבעת השוטרים"), כאשר השניים האחרונים ירו לעבר רכבו של המנוח.

עם סיום הבדיקה ועל פי תוצאותיה, החליט פרקליט המדינה שלא לפתוח בחקירה פלילית, מן הטעם שלא התגבש לדעתו חשד סביר לביצוע עבירות פליליות מצד השוטרים שנבדקו. **החלטת פרקליט המדינה מצ"ב.**

בצד האמור נמצא, כי במספר עניינים, חומר הראיות שנאסף מצדיק בחינה מערכתית ו/או פיקודית ו/או מנהלית, לפי העניין, ואפשר שחלקו אף מכשחשד לביצוע עבירות משמעתיות מצד מי מהשוטרים המעורבים, ובהיבטים אלה מועבר התיק לבחינתך ולבחינת הגורמים המוסמכים במשטרה, והכל כפי שיפורט להלן.

פרקליט המדינה

כשלים בהכנת הכוח למשימה:

1. חומר הראיות שנאסף במהלך הבדיקה, הנוגע להכנות לפעילות הפינוי, מצביע על כך שלצד הכנה מקצועית של הפיקוד לקראת הפעילות, נוצר נתק בכל הנוגע להעברת התדריך באופן מקצועי ומסודר לכוחות שפעלו הלכה למעשה בשטח.
2. כך למשל, נמצא כי הנחיית הממ"ר, שניתנה במהלך ההיערכות המקדימה של הפיקוד ואף הועלתה על הכתב במסמך אישור התוכניות שנערך יום טרם הפעילות, בדבר ביצוע הפינוי בנחישות וברגישות תוך ריסון הכוח ואיסור השימוש באמצעים ובנשק ללא אישור – לא הועברה לידיעת הלוחמים בשטח.
3. מהודעת השוטרים שהשתתפו בפעילות עלה כי בשונה ממקרים קודמים, במקרה הנוכחי התדרוך טרם הפעילות נערך בנפרד לקצינים וללוחמים; התדרוך בוצע במסדרון תחנת עירות; התדרוך היה קצר וכוללני ולא נעשה בו שימוש בעורים חזותיים דוגמת תצ"אות, לצורך הכרת השטח המיועד.
4. בכל הנוגע לאפשרות של היערכות לקויה, אבקש להפנות גם לדברי כמה מהשוטרים המעורבים, שאמרו כי מקום בו היה ידוע שדבר הפינוי נחשף, ראוי היה לדחות את הפעילות לשעות היום ולהימנע מהמשך ביצועו בחסות החשיכה.
5. לאור האמור, מוצע כי תשקלו הפקת לקחים והסקת מסקנות מערכתיות ו/או פיקודיות ו/או מנהליות במישור בכל הנוגע לסוגיית הכנת הלוחמים לפעילות.

אפשרות לליקויים מקצועיים/משמעתיים בהתנהלות השוטרים היורים:

6. כפי שמפורט בהחלטת פרקליט המדינה המצורפת למכתב זה, ממצאי הבדיקה לא ביססו יסוד סביר לחשד לביצוע עבירה פלילית מצד מי מהשוטרים היורים שפעלו באירוע, וזאת, בין היתר, על רקע קיומו של מקדם מבצעי עם זאת, יש יסוד לחשש כי השוטר שפתח ראשון באש ויצר את שרשרת התגובות שהביאה לסיום הטראגי, הפעיל שיקול דעת לקוי, על רקע העובדה שנחר לנוע בשטח כשנשקו טעון בכדור בקנה, באופן שהיה בו כדי לסכן את חבריו לכוח ואת הנוכחים בזירה, ובכך שהחליט לבצע ירי לעבר רכבו של המנות, בחסות החשיכה, בנסיבות בהן ניתן היה להעריך כי תיווצר בהלה ותגובת שרשרת העלולה להסתיים בתוצאה קטלנית.

פרקליט המדינה

כשל מקצועי של חוקרי ימ"ר נגב:

7. ביום האירוע גבו חוקרי ימ"ר נגב הודעות פתוחות מהשוטרים המעורבים באירוע, בהם גם ארבעת השוטרים.

8. בדיקת מח"ש העלתה כי בעת גביית הודעותיהם של שלושה מבין ארבעת השוטרים: רובינוב, משיקלאר וכן שושן, הוצג בפניהם סרטון שצולם ממסוק משטרתי ותיעד את האירוע. מהלך חקירתי זה, של הצגת הסרטון, הנו בעייתי ביותר. הדבר לא תועד על ידי חוקרי ימ"ר נגב, ואף לא נחשף בהודעות שנגבו מפי שניים משלושת השוטרים. חשיפת הסרטון במהלך גביית הגרסה קיבלה ביטוי רק בהודעתו של בן שושן במשטרה. העובדה שהסרטון הוצג לשוטרים משיקלאר ורובינוב במשטרה, נודעה רק כשהתייחסו לכך בעת מסירת הודעותיהם במח"ש.

9. גם במקום בו תועדה הצגת הסרטון, נפל פגם באופן התייעוד, בכך שלא נכתב כי היו שני שלבים בדרך הצגת הסרטון בפני הנחקר, בן שושן. בתחילה, הוצג לו חלק מצומצם מהסרטון, ובהמשך, הוצג לו קטע ארוך יותר. בשלב השני של הצגת הסרטון, כאמור, הוכנסו לחדר גם משיקלאר וחוקרו, וצפו יחד עם בן שושן בקטע מהסרטון, ולכך אין תיעוד. מהלך מהותי זה חייב להיות מתועד כנדרש. הצגת סרטון בשלב מוקדם, באופן שאינו מתועד, עלולה להביא לכך שנחקר ינסה להתאים את גרסתו כהמשך לראיה האובייקטיבית שהוצגה בפניו, מבלי שהחוקרים ישימו לב לדבר.

10. כידוע, אין פסול בגביית גרסה ראשונית על ידי אנשי משטרה באירוע מעין זה, בתיאום עם מח"ש, טרם נתגבש חשד כלשהו לעבירה פלילית שביצע שוטר. לא פעם, כאשר ההערכה הראשונית היא שמדובר באירוע טרור, מתבצעת פרקטיקה שגרתית זו. ברם, כפי שפורט לעיל, ההתנהלות בפרשה זו הייתה חריגה וסטתה מנורמות מקובלות של התנהלות מקצועית.

11. בצד האמור, בדיקת מח"ש לא העלתה כי מתקיים בנסיבות העניין המיוחדות, כשברקע מותו הטראגי של שוטר עמית, חשד סביר לקיומה של כוונה מיוחדת הנדרשת לשם עבירת שיבוש מהלכי חקירה, להבדיל מהתנהגות בלתי מקצועית, העלולה אף לעלות כדי עבירה משמעתית מצד מי מחוקרי הימ"ר המעורבים בעניין.

12. שמות חוקרי הימ"ר לגביהם נדרשת הבחינה האמורה:

- רס"מ גולן אסרס, מ.א. 1123272

- רס"ל דוד שמש, מ.א. 1203041

לפיכך, מוצע כי תבדקו עניין זה.

פרקליט המדינה

אי אמירת אמת על ידי ארבעת השוטרים בחקירותיהם במח"ש:

1. כעולה מחומר הראיות, התפתחות גרסאות השוטרים מהגרסה הראשונית שמסרו בפני רכזי השב"כ בשטח אל גרסאותיהם המאוחרות במשטרה ובמח"ש בכל הנוגע להתנהלות רכבו של המנוח ולתחושת הסכנה בה חשו, כמו גם עמידתן של גרסאות אלו לעתים בסתירה לראייה האובייקטיבית (סרטון המסוק), מצביעה על יסוד סביר לחשד כי השוטרים לא אמרו אמת בהודעותיהם המאוחרות, עת בקשו להצדיק את פעולותיהם ופעולות חבריהם.
2. על אף האמור לעיל, נוכח המסקנה כי ניתוח האירוע לא מעלה חשד סביר לביצוע עבירות פליליות מצד השוטרים, כמו גם טיבו החריג של האירוע בו מצא את מותו אחד מחבריהם, נמצא כי המסקנות לגבי התנהלותם בחקירה צריכות להיבחן במסגרת הדין המשמעתי או במסגרת הליך פיקודי.
3. שמות השוטרים לגביהם נדרשת הבחינה האמורה:

- מפקח מרטין קוזמיצקיס, מ.א. 1150051
- רס"ל משה רובינוב, מ.א. 1215292
- רס"מ שי משיקלאר, מ.א. 1139229
- רס"ר יצחק בן שושן, מ.א. 53916466

כשל מקצועי בהימנעות מהענקת סיוע רפואי ליעקוב אבו אלקישאן ז"ל:

1. כעולה מחומר הראיות, המנוח מצא את מותו כתוצאה מאובדן דם ובלא שקיבל תשומת לב כלשהי במישור הרפואי – לאחר שנפגע – מצד גורמי הפיקוד והרפואה ששהו בזירה.
2. בצד האמור, נוכח טיבו החריג של האירוע בו שוטר מצא את מותו; נוכח העובדה שהומר הראיות לא ביסס קיומו של קשר סיבתי בין התנהלות הרופאה המשטרתית, ד"ר רוטשטיין, לגרימת מותו של המנוח; נוכח שירותה הקצר של הרופאה במשטרה וחוסר ניסיונה באירועים מבצעיים חריגים; ונוכח שאר נסיבות העניין, נמצא כי המסקנות לגבי התנהלותה המקצועית של הרופאה בזירה ובחקירה צריכות להיבחן במסגרת הדין המשמעתי/פיקודי.
3. כך הדבר גם ביחס לגורמי הפיקוד שפעלו בשטח בדקות הראשונות שלאחר האירוע, אשר לא פעלו להפניית תשומת לב הגורמים הרפואיים לצורך לבחון את מצבו של המנוח, שאף גורם מוסמך לא בדק אותו. עם זאת, נמצא כי בנסיבות העניין המיוחדות והחריגות בתוכו פעלו,

פרקליט המדינה

אין הצדקה למעבר לחקירה פלילית, להבדיל מבדיקה פיקודית או בדיקה חלופית מתאימה, שתקבע ע"י הגורמים המוסמכים במשטרה.

4. שמות השוטרים לגביהם נדרשת הבחינה האמורה:

- רפ"ק ד"ר ילנה רוטשטיין, מ.א. 1901349

- רפ"ק רועי עמיחי, מ.א. 1058346

- סני"צ יוסף אביסרור, מ.א. 1019496

חומר החקירה הועבר אליכם.

עם סיום טיפולכם, אנא החזירו התיק למח"ש והודיעו לנו על תוצאות בדיקתכם.

בכבוד רב,

אסף שבלט, עו"ד
עוזר בכיר לפרקליט המדינה

העתק: המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)
מנהלת המחלקה לחקירות שוטרים

From: Uri Carmel
Sent: Tuesday, February 13, 2018 4:23 PM
To: Or Saaroni
Cc: Asaf Shavit; Shlomo Lemberger; Moria Green
Subject: Re: סיכום דיון - אום אל חיראן - סיכום דיון

אור שלום,
1. בעיני, ישנה טעות בהצגת הדברים בסיכום:
הענין הציבורי המוגבר אינו "של" הציבור הערבי בדואי. לא מדובר בענין ציבורי "מגזרי".
הענין הציבורי הוא כללי, נורמטיבי, והוא נעוץ בצורך לשמר את אמון הציבור, ובפרט אמון הציבור הערבי, והבדואי בפרט, באובייקטיביות ובערכיות של מערכת אכיפת החוק במדינה.
2. כמו כן, לשיטתי ישנו קשר הדוק בין שאלת הצורך למצות חקירה בתיק זה ובין הנכונות לקבוע ממצא של העדר אשמה ביחס לנהג המנוח הפוגע:
החקירה באזהרה יכולה רק לחזק את ההערכה כי הנהג המנוח נורה בשלב מוקדם, מה שמפחית את סבירות החשד להתנהגות מכוונת של הנהג ברגע הדריסה (בהצלבה עם ממצאי הניסוי של רכב בלתי נשלט).
אשר על כן, ככל שהיה בהחלטה ממצא בדבר אי אשמו של הנהג המנוח (כעמדת המשנה וכעמדתי), היה פוחת הענין הציבורי במיצוי החקירה - וכמובן שגם ההפך הוא הנכון.
בכפוף לאמור לעיל, ולתיקונים המתחייבים ביחס לעמדתי אין לי הערות נוספות לסיכום הדיון.
אורי

נשלח מה-iPhone שלי
תנקה ולא "תנכה" כמובן...

From: Uri Carmel

From: Uri Carmel
Sent: Thursday, February 15, 2018 3:26 PM
To: Shlomo Lemberger; Shai Nitzan
Cc: Asaf Shavit; Moria Green; Hadara Buchris Vilek; Dubi Sherzer; Or Saaroni; Moshe Saada
Subject: RE: סיכום דיון - אום אל חיראן - סיכום דיון

מומי יידי וכולם,

הביטוי הנוגע לערכיות המערכת נאמר בהקשר ישיר לחשש שהבעתי בדבר אובדן האמון בגזרה זו מבחינת השתקפות הדברים בעיני הצופה מן הצד, בעיקר מצד המגזר הערבי, ולא נועד – חלילה - להטיל דופי במי מהעוסקים במלאכה. ולהתייחסות גופה:

1. התיקון של מומי לסעיף 1 מכוון לדעתי.

2. לגבי סעיף 2, אנסה להבהיר: חקירת הארוע המורכב והמשולב הזה חייבה, להבנתי, לנסות להגיע לממצא, בין היתר, בדבר טיב הסכנה שנשקפה לשוטרים במימד האובייקטיבי והסובייקטיבי כאחד, מבלי לוותר על אף אחד מהמימדים. ולכן ברור שהיתה חובה לבדוק ולחקור בשאלת התנהלות הנהג. אגב, הדברים הובהרו בישיבה שהיתה אצל י.מ. (שי היה על קו הטלפון ואף שאל במפגיע מכוח מה מח"ש תחקור אם היה פיגוע או לא, ואני השבתי לאוזני הנוכחים כולם שבתיק מהסוג הזה, ברור שלא ניתן לסיים חקירה מקצועית מבלי שמח"ש תתן לי.מ. ולפ.מ. מענה לכל היבט והיבט רלוונטי לבירור האמת בדבר מה שהתרחש בארוע), שהרי אם הדבר לא היה נבדק, הטענה הראשונה נגד רשויות האכיפה

היתה לגבי ההימנעות מלבדוק היבט אובייקטיבי רלוונטי מהותי זה, שמטבע הדברים בתיק כזה הוא חב בירור.

ולגוף הענין: מאחר שנהג הרכב האיץ רק לאחר הירי השני, יש בעיני משמעות לשאלה אם בשלב זה הוא חש שיורים בו (שכן לכאורה בשלב הירי הראשוני באוויר, הוא לא האיץ כלל, כאשר להערכתנו באותה עת הוא ככל הנראה לא זיהה כלל שירי זה קשור אליו או להמשך נסיעתו), וזאת בין אם נפגע ובין אם לאו. להבדיל מירי לעבר הגלגל, ירי תכליתי לעבר הדמות, מטווח כה קצר, ודאי פגע בגוף הרכב, וייתכן אף שפגע בנהג עצמו, על כל המשתמע מכך. מכל מקום, יש יסוד סביר להעריך כי ירי כזה הורגש היטב ברכב. לכן יש זיקה וכריכה בגזרת מיצוי החקירה אם בוצע ירי תכליתי בהקשר לבחינת סבירות התנהלות השוטר וסבירות האפשרות בדבר אובדן שליטה של הנהג - מה גם שלפי דו"ח בוחן התנועה, בניסוי שנערך הרכב גלש מנקודה זו והגיע לנקודת האימפקט במצב של העדר שליטה (נראה לא סביר שהתרחש צירוף מקרים נדיר לפיו במצב שליטה ובמצב של העדר שליטה, הרכב מגיע לאותה נקודה בדיוק בה נפגעו השוטרים).

כיוון שבסיכום הדיון יש כוונה להסתמך על עמדת החלופית, לפיה ההחלטה שלא לחקור באזהרה את שאלת הירי התכליתי גם היא סבירה, חשוב לי להבהיר שיש קשר הדוק בין ערך מיצוי החקירה בשאלת ביצוע ירי תכליתי לעבר הרכב בשלב המוקדם והנכונות לוותר על מהלך זה, לבין טיב הממצאים בדבר כוונות הנהג הפוגע. שאם לא כן - תוצאת ההימנעות ממיצוי החקירה תנכה את השוטר החשוד מחדש לגרם המוות, ובד בבד תותיר את עגנת החשד לפיגוע טרור לרחף מעל המנוח, משפחתו והמגזר ממנו בה.
לפיכך, זהו בעיני אכן תיק חריג שבו לא ניתן להפריד בין הדבקים ברמת הצורך לברר את האמת בחקירה.

מכאן התוספת לעמדת ולפיה ברמת הענין הציבורי, סבירות ה"ויתור" על חקירה באזהרה לשיטתי, כרוכה בנכונות לקבוע העדר אשם של הנהג הפוגע. מקווה שהפעם עלה בידי להבהיר.

אורי

משרד המשפטים
לשכת פרקליט המדינה

כ"ו כסלו תשע"ח
14 דצמבר 2017

סמך: 047-99-2018-009647

אל: משתתפי הדיון

שלום רב,

הנדון: סיכום דיון – אום אל חיראן

משתתפי הדיון

מר שי ניצן, פרקליט המדינה; מר שלמה (מומי) למברגר, המשנה לפרקליט המדינה [עניינים פליליים]; מר אורי כרמל, מנהל המחלקה לחקירות שיטריים; גבי הלה אדלמן, המחלקה לחקירות שוטרים; גבי הדרה בוכריס-וילק, המחלקה לחקירות שוטרים; מר דובי שרצר, המחלקה לחקירות שוטרים; מר אסף שביט, עוזר בכיר לפרקליט המדינה.

רקע לדיון

בעקבות עיון בשני מסמכי שבי"כ שהובאו לידיעתו של פרקליט המדינה בעת האחרונה, ועל סמך גביית הודעות שנערכה בהמשך לכך, על פי אישורו, נכתבה חוות דעת של מח"ש ונקבע דיון בשאלה האם לאור פריט המידע החדש שנאסף, יש מקום לפתוח בחקירה באזהרה נגד השיטר שי.

מסמך השבי"כ הראשון הוא מזכרו של איש שבי"כ המכונה **טאהר**. המזכר נכתב בסמוך לאחר שטאהר תחקר את השיטר שי בשטח. האמור במזכר זה מתיישב עם גרסתו של השיטר שי בהודעה "פתוחה" במשטרה, לפיה בטרם החלה שרשרת האירועים הטרגית שהובילה למותו של יעקוב אבו-אלקיעאן ז"ל (להלן: "**המנוח**"), ביצע ירי **לעבר גלגלי הרכב**, על מנת להביא לעצירתו.

מסמך השבי"כ השני הוא דו"ח האינבסטיגציה של האירוע, אותו ערך איש שבי"כ המכונה **זיאד**, שהועבר לאחרונה לעיון היועץ המשפטי לממשלה ומח"ש משבי"כ – לבקשת היועץ, לאחר שנודע על קיומו. בשונה ממזכרו של טאהר, בדו"ח האינבסטיגציה תוארו שני שלבים בהם, לכאורה, השיטר שי ביצע ירי. השלב האחד, ירי **לעבר גלגלי הרכב**, במטרה להביא לעצירתו על מנת שלא

משרד המשפטים לשכת פרקליט המדינה

יפגע בלוחמים אחרים; והשלב השני – "לאחר שהרכב נוסע מסי מטרים נוספים מבלי לעצור שי מבצע ירי לעבר הנהג, מתוך הבנה שהוא עלול לסכן את השוטרים במורד השביל".

האמרה ממנה נלמד, לכאורה, כי בשלב השני ירה השוטר שי לעבר הנהג – בשונה מלעבר נלגלי הרכב – נחשפה בפנינו לראשונה בעת העיון בדו"ח האינבסטיגציה. בעקבות כך, ובשל הפער בין מזכרו של המכונה טאהר ובין הדו"ח שערך המכונה זיאד, החליט פרקליט המדינה להורות למח"ש לגבות הודעות מהשניים, לשם הבהרת המצב העובדתי.

מן ההודעות שגבנו מאנשי השב"כ זיאד וטאהר, על-ידי אנשי מח"ש, עולה, בין היתר, כך:

1. טאהר היה ראשון לתחקר את השוטר שי.
2. בשלב מסוים בתחקירו של טאהר את השוטר שי, הצטרף זיאד, הממונה על טאהר בשב"כ, אשר המשיך לתחקר את השוטר שי כאשר בחלק מהזמן טאהר לא נכח.
3. זיאד מסר בעדותו כי את הדברים שכתב בדו"ח, היינו, שהשוטר שי מסך לו כי ירה גם לעבר הנהג, בשלב השני כאמור, כתב על סמך דברים ששמע מהשוטר שי, שאותם לא תיעד בזכ"ד, כנדרש.
4. זיאד מסר כי אמר לשוטרים אותם תיחקר, ובהם השוטר שי, כדלקמן – "שאני לא מתחקר אותם אלא רק רוצה לדעת מה היה שם ושאלן שם משהו רשמי מבחינה משפטית".

כאמור, בעקבות דברים אלה נקבע דיון בשאלה האם לאור פריט המידע החדש שנאסף וההודעות שגבנו בעקבות זאת, יש מקום לפתוח בחקירה באזהרה נגד השוטר שי, וככל שהתשובה לכך בחיוב, אזי בחשד לאיזו עבירה.

עיקרי הדיון

במסגרת הדיון, עלו ארבע שאלות מרכזיות:

1. שאלה עובדתית – האם סביר שהשוטר שי אמר לזיאד את הדברים הכתובים בדו"ח האינבסטיגציה, אשר לא תועדו על-ידי טאהר.
2. תחת הנחה שהדברים אכן נאמרו לזיאד, האם אלה משנים את תמונת הראיות באופן שמקים חשד סביר לעבירה פלילית שעבר השוטר שי.
3. ככל שאנו סבורים כי נחצה הרף הפלילי, מהי העבירה הפלילית המתאימה ביותר, האם סעיף 304 – גרם מוות ברשלנות, או שמא סעיף 5338 – מעשה פזיו בכלי ירייה.

משרד המשפטים לשכת פרקליט המדינה

4. בהנחה שהדברים נאמרו לזיאד, האם ניתן לעשות שימוש באמרה שנמסרה, לכאורה, לזיאד, תחת הבטחה, כאמור, בהליך פלילי.

במהלך הדיון, דעת הכל הייתה כי גם אם השוטר שי יחקר באזהרה, הסיכוי שיוגש כתב אישום נגדו, הנו נמוך.

לעניין זה, ציין המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) כי אף אם השוטר שי יחזור על האמרה שנמסרה כביכול לזיאד, עדיין יש להתחשב במקדם המבצעי ובמכלול נסיבות האירוע. העבירה הרלוונטית הנה גרימת מוות ברשלנות, ואין כל ראיה שהירי של השוטר שי גרם ישירות למות המנוח ומכאן שיקשה להסתמך על קשר סיבתי עקיף בין הירי של שי לגרם המוות. פרקליט המדינה הסכים עמו שגם אילו יחזור השוטר שי על האמרה הנדונה, הסיכוי להגשת כתב אישום יישאר נמוך, בהתחשב בכל אלה. מנהל מח"ש, לעומתם, סבר כי הסיכוי שהשוטר שי יחזור על האמרה שנמסרה כביכול לזיאד, נמוך, ומכאן נגזרת התוחלת החקירתית הנמוכה, בשונה מהטעמים שפורטו לעיל.

בנוסף, כולם היו תמימי דעים כי ה"הבטחה" שנתן זיאד לשוטר שי, לדבריו, בטרם אמר השוטר שי את שאמר, מאיינת את קבילותה של האמרה, אך נחלקו הדעות בשאלה האם ניתן לעשות בה שימוש חקירתי.

מנהל מח"ש, שסבר כי ניתן יהיה לעשות שימוש חקירתי באמרה הנדונה, המליץ לפרקליט המדינה על חקירת השוטר שי באזהרה, בתשד לעבירה של גרימת מוות ברשלנות ובעבירה של מעשה פזיז בכלי ירייה. זאת, על רקע האפשרות לבסס קשר סיבתי משפטי ועובדתי (עקיף) בין הירי של השוטר שי לתוצאה, כמוסבר בחוות הדעת של מח"ש.

מנגד, סבר המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) כי בחקירת השוטר שי באזהרה, נפגע במידה קשה ומודעת בזכות להליך הוגן, תוך שימוש לא ראוי בראיה שהושגה תחת הבטחה מפורשת שלא יעשה בה שימוש, כאמור.

על כן, בין היתר, המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) המליץ באורח חד משמעי להימנע מחקירה באזהרה. לשיטתו, כאמור, התוספת החדשה (האמרה הנדונה) – גם אם תוכח בראיות – אינה תורמת תרומה של ממש לביסוס רשלנות בדרגה גבוהה יותר משניתן היה לבסס על החומר שעמד בפנינו לאורך כל הדרך, שכן גם אם יוכח שהשוטר שי ירה לעבר נופו של המנוח, הרי שהדבר נעשה לאור הערכתו שרמת המסוכנות מהמנוח הינה משמעותית, ואף התגברה, לאחר שזה סירב לעצור, אפילו לאחר שבוצע ירי לעבר גלגלי מכוניתו. עוד הוסיף, כי לטעמו, מקום בו מדובר בהפעלת שיקול דעת בעת פעילות מבצעית, הרי שגם אם בדיעבד מתברר כי שיקול הדעת היה מוטעה, הנטייה צריכה להיות להימנע מנקיטת הליכים במישור הפלילי, לרבות חקירה באזהרה.

משרד המשפטים לשכת פרקליט המדינה

מעבר לכך, ההוגנת מחייבת, לדידו, שלא לעשות שימוש בראיה הנדונה, שהיא בלתי קבילה כשלעצמה, ואם נעשה בה שימוש, הרי שנשים, ביודעין, מלכודת לנחקר (השוטר שי). צעד כזה הנו בעייתי ביותר, במיוחד בהתחשב בסוג העבירה הנדונה ומידת חומרתה (ולחבדיל ממקרה בו היה עולה למשל חשד לרצח). עוד הוסיף, כי שימוש באמרה שנמסרה בפני איש שבי"כ במסגרת תחקור, עלול לגרום לאפקט מצנן, באשר שוטרים, ונחקרים בכלל, עלולים לסרב לשתף פעולה במצבים דומים בעתיד, אם יחששו כי ייעשה שימוש בדברים שימסרו, בניגוד להבטחה שקיבלו, וכפועל יוצא יפגע האינטרס הביטחוני.

אשר להתנהגות הנהג המנוח, מנהל מח"ש סבר כי קיים בסיס עובדתי ומשפטי לקביעה קרובה לודאי כי התנהגות הנהג המנוח הייתה תמימה, ונבעה מאובדן שליטה ברכב. בנוסף, במסגרת תכתובות המשך לדיון, הבהיר מנהל מח"ש, כי לטעמו יש בחקירת השוטר שי כדי לתמוך במסקנה כי הנהג המנוח לא ביקש לבצע פיגוע, אם יתברר בחקירה כי השוטר שי ירה לעברו (במובחן מירי לעבר גלגלי הרכב בלבד) במהלך נסיעתו, ירי שאפשר שגרם לאובדן השליטה ברכב. לאור זאת, נוכח העניין הציבורי הרב בפרשה, ובמיוחד בשל חשיבות שמירת האמון של המגזר הערבי – והבדואי בפרט – במערכות אכיפת החוק, סבר מנהל מח"ש כי יש מקום למצות את החקירה ולקבל החלטה רק לאחר קבלת ממצאי חקירתו של השוטר שי באזהרה, ולא קודם לכן.

לעמדת המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים), קיימת סבירות גבוהה שהנהג המנוח אכן פעל באופן תמים ולא ביקש לבצע פיגוע. עם זאת, לטעמו, חקירת השוטר שי באזהרה נעדרת פוטנציאל של ממש לתרום למסקנה בדבר כוונת הנהג המנוח. זאת, משום שבכל מקרה לא ניתן לקבוע, על פי ממצאים פורנויים, אימתי נפגע הנהג המנוח מהירי ומי היה היורה שפגע בו. מעבר לכך, לשיטתו, הטעמים שנמנו לעיל, אשר שוללים את חקירת השוטר שי באזהרה, גוברים על טיעונו של מנהל מח"ש, כמפורט בעמדתו.

לאחר שפרקליט המדינה עיין בחומרי הגלם, בחוות הדעת של מח"ש ובהשלמת חוות הדעת של מח"ש מיום 19.12.17, קיים דיון ושקל את הדברים, החלטתו היא שאין מקום לפתוח בחקירה באזהרה, מטעמי המשנה לעניינים פליליים, שפורטו בהרחבה בהתייחסות הכתובה לחוות הדעת של מח"ש, שנכתבה לאחר הדיון על-ידי תח"מ (מצ"ב).

אשר לשאלה האם הייתה לנהג המנוח כוונה לפגע – לאחר שבחן את מכלול הראיות ושקל את עמדות מנהל מח"ש והמשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים), דעת פרקליט המדינה היא כי לא ניתן לקבוע מסקנה בדבר במידה גבוהה של ודאות. מכל מקום, שאלה זו אינה נוגעת לחכרעה האם לפתוח בחקירה באזהרה נגד השוטר שי או נגד מי מהמעורבים, באשר אחריותם נבחנת מנקודת מבטם הסובייקטיבית בתנאים שבהם פעלו, כמבואר לעיל.

משרד המשפטים
לשכת פרקליט המדינה

בנוסף, וכלקח מהפרשה תדונה, ביקש פרקליט המדינה מהמשנה לעניינים פליליים לקיים ישיבה – יחד עם המשנה לתפקידים מיוחדים – עם היועץ המשפטי של שירות הביטחון הכללי, לשם גיבוש מדיניות תחקור אחידה על-ידי השב"כ באירועים הנחשדים כאירועים ביטחוניים.

במרכה,

אסף שביט, עו"ד

עוזר בכיר לפרקליט המדינה

From: Uri Carmel
Sent: Sunday, February 11, 2018 1:02 PM
To: Or Saaroni
Cc: Moshe Saada; Asaf Shavit; Shlomo Lemberger; Hadara Buchris Vilek; Moria Green; Dubi Sherzer
Subject: RE: אום אל חיראן

אור שלום,
ראה נא הערותיי.
מאחר שסוכם כי עמדת מנהל מח"ש לא תקבל ביטוי בהחלטת פ.מ., ישנה חשיבות רבה
ביותר מבחינתי שעמדתי תקבל ביטוי מסודר לכל הפחות בסיכום הדיון הפנימי.
תודה,
אורי

From: Or Saaroni
Sent: Thursday, February 08, 2018 11:35 PM
To: Uri Carmel
Cc: Asaf Shavit
Subject: אום אל חיראן

אורי שלום,
מצ"ב מסמך סיכום הדיון מיום 7.1.18, לאחר תיקונים שנערכו לאור התייחסותך בדיון
שהתקיים הערב.

שבת שלום,

בברכה,
אור סערוני, מתמחה | לשכת פרקליט המדינה
טלפון: 02-6466316 פקס: 02-6467006

From: Uri Carmel
Sent: Wednesday, February 28, 2018 4:09 PM
To: Shai Nitzan; Shlomo Lemberger
Cc: Hadara Buchris Vilek; Avishai Kraus; Moshe Saada; Dubi Sherzer; Moria Green
Subject: FW: אום אל חיראן

שי, מומי -

ראיתי המסמכים. מצטער על השיהוי במילוי המשימה עקב צורך לנקות שולחן בנושאים רבים (ולהשלים את מהלך הערכות העובדים במועד).

אני מבקש להודות על הקשב להערותיי, אותן אלה אשר קבלו בסופו של דבר מענה בטקסט של פתיח החלטת פ.מ, אותו חלק לגביו בחרתי להתייחס. גם למכתב לרמ"ח משמעת ולמפכ"ל אין לי הערות.

בצד האמור, ביחס לסיכום הדיון אבקש להעיר:
למיטב הבנתי, סיכום דיון נועד לתעד באופן מלא את תהליך קבלת ההחלטות בעיקרי הנושאים שנבחנו בתהליך, בפרט מקום בו יש פירוט של גישות שונות או תומכות של בעלי תפקידים.

בעיני, סוגיית הממצא בשאלת ה"פיגוע", היא ענין מרכזי ביותר בפרשה, לא פחות מסוגיית הצורך בחקירה באזהרה של שוטר. מדובר בנושא שהפך בפרשה זו מטעמים שונים לבעל רגישות משפטית, ציבורית ואנושית מן המעלה הראשונה, אולי אחד הנושאים הרגישים ביותר שטפלתי בהם בכל שנותי כפרקליט.

אין לי ספק שסוגיה זו עוד תעסיק רבות את המערכת בהליכים משפטיים כאלה ואחרים, שיימשכו שנים אחרי שלא רק אני אהיה כבר מחוץ למערכת. לכן, סיכום הדיון הוא מכשיר קריטי לשימור הזיכרון הארגוני ביחס לנושא רגיש וטעון זה, הצפוי להערכתי להיבחן בזכוכית מגדלת בעתיד.

דומה שכולנו מסכימים כי מח"ש היתה מוסמכת לבדוק את גזרת התנהלות הנהג המנוח ואת שאלת ה"פיגוע", ושהיא הגורם החקירתי היחיד שבחן את מכלול היבטי הענין, השב"כיים והחקירתיים האחרים. אכן שב"כ קבע כי אין הוא מכריע בסוגיה, אך למעשה, מאחר ששב"כ חדל מהבדיקה לאחר טיפול ראשוני, העביר את מלוא ממצאיו והערכותיו המוקדמות למח"ש ולא קבל כלל לידיו את חומר החקירה שנאסף במחלקה, ברור שמשקל הערכת שב"כ מוגבל מאוד, וודאי שאינו שקול למשקל לממצאי בדיקת מח"ש, שערכה חקירה כוללת. לחילופין, ראוי היה בעיניי להעביר את כל החומר שנאסף במח"ש לשב"כ ולבקש לקבל הערכה מקצועית על יסוד המכלול, להבדיל מהערכה ראשונית, על יסוד חומר חלקי ומוגבל.

אני מקבל עלי, כמובן, באופן מלא את סמכותו של פ.מ. להחליט לפי מיטב שיקול דעתו ומצפוני - גם אם אני חלוק עליו, וגם כאשר אני חושש שהחלטה במתכונתה היא שגויה, ועשויה להנציח - שלא במתכוון, כמובן - עוול קשה. עם זאת, מטרידה אותי העובדה שאין כל ביטוי מסודר בסיכום הדיון לעמדות שהושמעו בענין רגיש ומרכזי זה ע"י גורמים שעמדתם מוזכרת ביחס לסוגיה מקבילה בחשיבותה.

כפי שצינתי בישיבות שנערכו, עמדתי היא שיש בסיס עובדתי ומשפטי איתן לקביעה כי התנהגות הנהג המנוח היתה תמימה, ונבעה מאובדן שליטה ברכב, כאשר אין יסוד סביר לחשד שהוא בקש לבצע פיגוע. המשנה לפרקליט המדינה (לעניינים פליליים) ציין בישיבות - וסיכם בהתכתבות - כי ניתן לקבוע במקרה זה שהמנוח פעל, בסבירות גבוהה, באופן "אינוסנטי" ולא ביקש לבצע פיגוע [דרגה 2-3 במבחן היעדר האשמה של ההנחיה החדשה].

ככל שיבוצע תיעוד מסודר בסיכום הדיון לתמצית העמדות בענין מרכזי זה, כמפורט בפיסקה לעיל, דומני שאוכל להצטרף למברכים על המוגמר ביחס לשלמות תהליך תיעוד קבלת ההחלטות. או אז גם איני רואה כל קושי להסתמך על עמדתי בכל הנוגע לסבירות ההחלטה שלא לחקור באזהרה את השוטר שי.

ככל שהדברים האמורים לעיל לא יקבלו מטעם כזה או אחר ביטוי מפורש בסיכום הדיון, אבקש שלא להסתמך בכתב או בעל פה על עמדתי (החלופית) בנוגע לסבירות ההחלטה שלא למצות את החקירה, שכן אני חושש שבעתיד, הדבר עלול לעלות כדי הוצאת דבר מהקשרו (ראו תיקוניי לענין זה במסמך סיכום הדיון המצ"ב).

בכפוף לאמור לעיל, סומך עליכם שתפעלו כחכמתכם, ובכך אבקש לסיים את חלקי גם בפרשה זו.

תודה,
אורי

פרקליט המדינה

טי"ז אייר תשע"ח
1 מאי 2018

סמך : 047-99-2018-009230

הנדון: החלטה בתיק מח"ש 374/17 – "אירוע אום אל חיראן"

כללי

בתאריך 18.1.17 נפתחה במחלקה לחקירות שוטרים, על פי הנחייתי, בדיקה מקדימה מקיפה הנוגעת למכלול ההיבטים שנכרכו באירוע שהתרחש בעת פינוי היישוב אום אל חיראן, במהלכו ביצעו שוטרים ירי לעבר תושב אום אל חיראן, יעקוב אבו אל קיעאן ז"ל (להלן: "המנוח"), שנחרג כתוצאה מהירי, ואשר במהלכו נגרם מותו של השוטר ארז שאול לוי ז"ל וכן נפצע שוטר נוסף, כתוצאה מפגיעת רכב שבו נהג המנוח.

במסגרת הבדיקה נבדקה, בין היתר, השאלה האם הירי באירוע מעורר חשד סביר לביצוע עבירה פלילית וכן שאלת התנהלותו של הנחג המנוח באירוע ולפניו. כן נבדקה סוגיית הטיפול הרפואי במנוח עם תום האירוע. לאחר סיום הבדיקה הניחה מח"ש את ממצאיה בפניי. לאחר שעיינתי בחומר החקירה, החלטתי שאין הצדקה לחקור שוטרים באזהרה, שכן לא התנכש חשד סביר לביצוע עבירות פליליות מצד השוטרים המעורבים באירוע.

בצד האמור, החלטתי להעביר כמה עניינים, שיפורטו להלן, לידי מפכ"ל המשטרה וראש מחלקת המשמעת במשטרה, לצורך בחינת היבטים פיקודיים או משמעתיים.

העובדות על פי הראיות

מניתוח הראיות בכללותו, עולות העובדות הבאות:

1. ביום 18.1.17, בשעות הבוקר המוקדמות, הגיעו כוחות משטרה לסייע ביישום צו בית משפט שהורה על פינוי והריסת מתחמי מגורים בלתי חוקיים בכפר אום אל חיראן. בתדרוך שקדם לפעילות הועבר מידע כי יש בכוננת תושבים מהמקום ופעילים אחרים לחסום את ציר הגעת השוטרים. כן הועבר מידע בדבר קיומו של אמל"ח בשטח, ועל פי עדות אחד הקצינים (שלא

פרקליט המדינה

עלנה בעדויות אחרות). הוא תדרך גם אודות אפשרות להתפרצות של טרקטורונים לזירה, כדי להפריע לפינוי.

2. במהלכה של הפעילות המבצעית, שהחלה בשעת חשיכה, התקדמו השוטרים לעבר מתחם המגורים של המנוח, שהיה מיועד לפינוי והריסה. אותה עת ישב המנוח ברכבו, סמוך למתחם המגורים, כאשר הרכב מונע, חלונותיו מוגפים ופנסיו כבויים.
3. משתקרב השוטרים אל הרכב, האיר קצין מכוח השוטרים בפנס לכיוון הרכב וקרא לעבר המנוח לדומם את מנוע הרכב. המנוח, אשר לא ניתן לקבוע אם שמע את קריאת הקצין אם לאו, הדליק את פנסי הרכב והחל בנסיעה איטית על ציר הדרך שעליו נעו השוטרים.
4. בעקבות זאת, קראו הקצין ושוטר נוסף לעבר המנוח לעצור את נסיעתו והקצין אף היכה באמצעות קנה נשקו בפח הרכב כדי לסמן לנהג לעצור. חרף האמור, המשיך המנוח בנסיעה, חלף על פני הקצין והשוטר, והתקרב לשוטר ש. (להלן: "השוטר הראשון"). שוטר זה העיד כי כיוון שהרכב לא נענה לקריאות לעצור, הוא חשש שבכוונתו לפגוע בשוטרים שהתקדמו לצד השביל, ועל כן פתח באש לעבר גלגלי הרכב, במטרה לעצור את נסיעתו.
5. ירי זה לא גרם לעצירת המנוח והוא המשיך בנסיעתו והתקרב לשוטר י. (להלן: "השוטר השני"), שהיה לצד ציר הדרך. במצב דברים זה, ולאחר ששמע צעקות וקילות ירי, פתח גם השוטר השני באש, לדבריו, לעבר גלגלי הרכב, וזאת מאחר שחש סכנה לו ולחבריו.
6. בשלב זה, האיץ הרכב באופן פתאומי. לא ניתן לקבוע אם הרכב עדיין היה בשליטת המנוח בשלב זה או שהמנוח היה חסר שליטה משום שנפגע מהירי. הרכב גלש במהירות רבה במורד ציר הדרך. בשלב מסוים, הרכב סטה בחדות ימינה מהציר, ואזי פגע בקבוצת שוטרים, בהם השוטר ארז שאול לוי ז"ל. לאחר הפגיעה הקטלנית בשוטר לוי ז"ל, ירו שוטרים נוספים, ובכללם השוטר השני, לעבר הרכב, הפעם במטרה לפגוע בנהג המנוח. לאחר מכן, הרכב כמעט נבלם – ואזי, ננח שוטר אחר, באמצעות רכב משטרה, ברכבו של המנוח, עד עצירתו הכיחלטת. המנוח נפטר כתוצאה מהירי [לא ניתן לקבוע באיזה שלב של האירוע הוא נפגע].

ניתוח הראיות המרכזיות

האירוע עצמו

7. האירוע כולו התחולל במשך כשמונה עשרה שניות. מדובר באירוע מפתיע, שהתרחש בתא שטח מורכב, בשעת חשיכה, במהלך פעילות מבצעית. השוטר שירה ראשון באירוע מסר כי

פרקליט המדינה

שמע מספר קריאות "עצור משטרה" מפי שוטרים שעמדו לפניו וכן שמע דריכת נשק. במצב דברים זה, כאשר הגיע הרכב לכיוונו מבלי לעצור, סבר כי נהג הרכב מתכוון לסכן את חיי חבריו השוטרים, ולכן ירה לעבר גלגלי הרכב לשם עצירתו, שלא מתוך כוונה לפגוע בנהג המנוח.

8. השוטר השני מסר כי שמע קריאות "עצור" ולאחריהן שמע ירי. בהינתן האמור ומשראה את רכב המנוח ממשיך ומתקדם בדרך, חש סכנה מוחשית לו ולחבריו, ולכן, ביצע ירי לעבר גלגלי הרכב במטרה להביא לעצירתו. משראה בהמשך, כי הרכב פגע בשוטרים, ביצע ירי נוסף, יחד עם שוטרים אחרים, הפעם במטרה לפגוע בנהג הרכב.

9. במסגרת בדיקת האירוע, נאספו ראיות אובייקטיביות אשר נותחו ועובדו על-ידי מומחים שונים. בתחום הבליסטיקה, עולה מחוות דעת המעבדה הניידת ומחוות דעת מעבדת נשק, כי לא ניתן לדעת אימתי או על-ידי מי מכלל השוטרים שביצעו ירי, נפגע המנוח. בחוות דעת המכון לרפואה משפטית ובבדיקת המעבדה הביולוגית במכון, נקבע כי לא נמצאו קליעים אשר ניתן לקשור אותם למי מבין היורים. בוחן תאונות הדרכים חיווה דעתו כי לא ניתן להחליט האם המנוח פגע בשוטרים תוך שליטה ברכב או שמא הייתה זו תאונה שנגרמה מחיעדר שליטה ברכב. לדבריו, לא ניתן להכריע איזו מהאפשרויות סבירה יותר.

מומחים בתחום הראיות הדיגיטליות בחנו סרטונים שונים, המתעדים חלקים מן האירוע, וחוות דעתם מתיישבת עם השתלשלות האירועים כפי שהוצגה לעיל.

10. בתנאים ובנסיבות המתוארים לעיל, לפי אמת המידה המקובלת בדין, היו השוטרים רשאים לכאורה לבצע ירי לעבר גלגלי הרכב בשלב הראשון של האירוע. גרסת שני השוטרים היא כי הם אכן ירו בשלב הראשון לעבר הגלגלים בלבד, כדי לעצור רכב שחשו כי הוא עלול לסכן חיי שוטרים. מדובר בגרסה סבירה, שיקשה לסתור אותה לפי הראיית שנאספו, ובנסיבות שכאלה, ירי לעבר הגלגלים בשלב הראשון הנו חוקי. ביחס לפעולתו המאוחרת של השוטר השני, עת ירה לעבר המנוח במטרה לפגוע בו, עולה מחומר הראיות כי בשלב זה כבר האיץ הרכב את נסיעתו והיווה סכנה ממשית. בשלב זה, כאמור, האיום של דריסת השוטרים היה ממשי ביותר, והתגובה לאיום הייתה סבירה במישור האובייקטיבי.

יצוין, כי הייתה אינדיקציה מסוימת, שהגיעה בשלב מאוחר של החקירה ממידע חסוי, לכך שהשוטר הראשון שירה – לאחר שירה תחילה לעבר גלגלי הרכב והרכב לא עצר – ירה בעקבות אי העצירה גם לעבר הנהג כדי לעוצרו. אולם, ממכלול הראיות עולה ספק ממשי אם כך ארע, ואף אם כך ארע, נראה כי במכלול נסיבות האירוע, גם באשר לירי לעבר הנהג בשלב

פרקליט המדינה

זה, יקשה לקבוע כי היה בלתי סביר במישור האובייקטיבי, לאור השתלשלות האירוע ונסיבותיו המבצעיות. בכל מקרה, אין כל הוכחה כי ירי זה נגע במנוח. לכך יש להוסיף כי לא ניתן לכאורה להשתמש באינדיקציה זו, שכן היא הגיעה ממידע חסוי, ובנוסף, היה אף קושי משפטי ממשי לקדם החקירה על סמכה, בשל דרך השגת המידע שעמד בבסיס האינדיקציה.

11. לפיכך, מצאתי כי פעולתם של השוטרים, אשר נבעה לכאורה מתחושה של סכנת חיים לסביבתם, תחושה שנבעה מנסיבות האירוע, אינה חורגת ממתחם הסבירות בכל הנוגע לחצדקה החוקית לשימוש בנשק.

12. משכך, אף אם השוטרים היו יכולים לפעול אחרת מבחינה מקצועית – ואיני קובע כך – פעולתם אינה מגבשת חשד סביר לביצוע עבירה פלילית, בהתחשב בכל האמור לעיל. בנסיבות שכאלה, במהלך פעילות מבצעית, כאשר מדובר בשיקול דעת ובהחלטות המתקבלות במהירות רבה, גם אם יכול ונפלה טעות מסוימת בהפעלת שיקול הדעת (וכאמור, איני קובע שכך היה), עדיין אין הדבר מבסס חשד סביר לעבירה פלילית.

בהקשר זה, נקבע למשל בג"ץ 143/12 גיילאני נ' היועץ המשפטי לממשלה,¹ כדלקמן:

"אל לנו לבחון את פעולותיהם של אנשי כוחות הביטחון במצבי לחימה, בגדרם נשקף סיכון ממשי לחייהם ולשלומם, באופן תלוש מהסיטואציה המיוחדת בה הם פעלו [...] עוד יש להזכיר, כי בית משפט זה קבע, לא אחת, כי יש להותיר 'מרווח טעות' לשוטרים ולחיילים הפועלים בתנאי קרב, או במסגרת פעילות מבצעית. הטעם לעמדה זו, נעץ בתובנה לפיה יראוי להותיר לחיילים מרווח סביר של טעות היכולה להיגרם כתוצאה מתנאי המקום, השטח והזמן העומדים ברקע האירוע המבצעי שבמחלוקת והמחייבים החלטה מהירה ולא התייעצות משפטית על המותר והאסור באותו רגע [...] לפיכך, ובמסגרת בחינת פעולותיהם של המשיבים, שומה עלינו 'להביא בחשבון את אווירת-המתח, שבה היו נתונים בעת מעשה, ולא לקבוע את הערכתנו רק על סמך העובדות היבשות, שנודעו לאחר המעשה, כאשר בידינו לשקול אותן באווירה שקטה".

13. בכל הנוגע ליתר השוטרים שירו לעבר הרכב בשלבים מאוחרים יותר, עולה מחומר הראיות כי ירי זה חלל רק לאחר שהרכב האיץ והיווה סכנה ממשית לחיי השוטרים, ועל כן מדובר בירי שאינו חורג מהמותר על פי דין בתנאים אלה.

¹ בג"ץ 143/12 גיילאני נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בגבו, 20.7.2014).

פרקליט המדינה

14. שאלה אחרת שעלתה מחומר הראייה הנה האם המניח פגע בשיטרים באמצעות רכבו במכוון, במסגרת "פיגועי", או שהפגיעה אירעה כאשר למנוח לא הייתה שליטה על הרכב. מחומר שנאסף ישנן אינדיקציות מסוימות, לכאן ולכאן, לגבי נקודה זו. שירות הביטחון הכללי, אשר בין היתר, תחקר את הזירה בשעות הראשונות שלאחר האירוע, החליט שלא להמשיך בחקירת האירוע, תוך שהבהיר, על פי החומר שהיה בפניו באותה עת, כי אין ביכולתו לקבוע אם האירוע האמור היה "פיגועי" אם לאו.

לאחר בחינת מכלול הראיות, דעתי היא כי לא ניתן להכריע בשאלה זו במידה גבוהה של ודאות. מכל מקום, שאלה זו אינה נחוצה להכרעה אם לפתוח בחקירה פלילית נגד מי מהמעורבים, שכן כאמור, אף אם הפגיעה אירעה שלא בכוונה, עקב איבוד שליטה של המנוח על רכבו, עדיין, אין הצדקה לפתוח בחקירה פלילית נגד מי מהשוטרים, אשר פעלו בתנאים מבצעיים לפי תפיסתם את המציאות באותו רגע.

הטיפול הרפואי במנוח לאחר האירוע

15. מלבד התנהלותם של השוטרים היורים במהלכו של האירוע, בחנה מח"ש גם את התנהלותם של המפקדים ושל גורמי הרפואה עם תום האירוע.

16. מהראיות עלה, כי לאחר תום הירי, ניגשו שוטרים לרכב בו נהג המנוח, פתחו את דלתו הקדמית, ומשראו שהנהג אינו מגיב, הוציאו אותו מהרכב והוא נפל על הרצפה. לפי כל הראיות, המנוח כבר לא אז בשלב זה.

17. די"ר רפ"ק י, הרופאה המשטרית שליוותה את הכוחות בשטח ולהלן: "הרופאה", הגיעה לזירה דקות ספורות לאחר האירוע והעניקה טיפול לשוטרים שנפגעו. תחילה טיפלה בשוטר לוי ז"ל, עד שקבעה את מותו, ואז טיפלה בשוטר אחר שנפצע. לדבריה, היא לא טיפלה במנוח ואיש לא הפנה אותה לטפל בו.

18. בחוות דעת המכון לרפואה משפטית נקבע כי מותו של המנוח נגרם מהלם תת נפחי טראומטי המתרחש בעקבות דימום. במקרה זה, כלי הדם שנפגעו הם כלי הדם האקסיכאריים. שאינם כלי דם גדולים ביותר ועל פי חוות דעת המכון, דימום מהם אינו גורם למוות מיידי אלא גורם למוות בטווח של עשרות דקות. מכאן, עולה אפשרות, בהתבסס על חוות הדעת, כי המנוח היה עדיין בחיים בדקות הראשונות שלאחר האירוע, אף כי לא ניתן לדעת מתי בדיוק מת.

פרקליט המדינה

19. באשר לפרק זמן זה, נראה סביר כי הרופאה, אשר הגיעה למקום בריצה, הופנתה לטפל בשוטרים שנפגעו וטיפלה בהם תחת לחץ והמולה ובתנאי חשיכה, כלל לא הבחינה במנוח – כטענתה. לפיכך, לא ניתן לקבוע כי הרופאה התרשלה בכך שבפרק הזמן האמור לא זיהתה כי המנוח טעון טיפול רפואי, מצאתי, אפוא, כי תפקודה של הרופאה, בנסיבות אלה, אינו מגבש חשד סביר לגרימת מותו של המנוח ברשלנות.

20. בנוסף לרופאה, היו בשטח גורמים פיקודיים שאפשר היה לצפות כי יפנו את הרופאה גם למנוח כדי שתבדוק אותו. יחד עם זאת, בהתחשב בנסיבות האירוע, ובכללן, לכאורה, הערכתם הסבירה של אותם גורמים כי המנוח נורה למנוח באירוע, לא התגבש נגדם חשד סביר לביצוע עבירה פלילית של גרימת מוות ברשלנות, זאת, במובחן, לטעמי, מהצורך לבדוק את תפקודם במישור הפיקודי או המשמעותי, לפי שיקול דעתו של הגורם המוסמך.

המלצה לבחינת עניינים מסוימים באפיק פיקודי/משמעותי

21. במסגרת בדיקת האירוע עלו עניינים שונים, שלטעמי ראוי לבחנם במסגרת בחינה פיקודית או משמעותית ועל כן נושאים אלה הועברו למפכ"ל ולראש מחלקת משמעת במשטרה. בכללם של נושאים אלה, הצעתי לבדוק אם הכוח הוכן כהלכה למשימה המורכבת; אם נפלו ליקויים מקצועיים בהתנהלות השוטרים היורים; אם נפל פגם בטיפול הרפואי במנוח, ועוד. כן הצעתי לבדוק שינויים מסוימים וחוסר עקביות בגרסאות השוטרים המעורבים. מכל מקום, לכל אלה, לא הייתה השפעה ראייתית שהיה בכוחה לשנות מהחלטתי.

סיכום

לאור כל המקובץ לעיל, החלטתי לסיים את הבדיקה המקיפה שנערכה, ולא לפתוח בחקירה פלילית.

שי ניצן
פרקליט המדינה

פרוטוקול מס' 673
מישיבת ועדת הפנים והגנת הסביבה
יום רביעי, י"ד בתמוז התשע"ח (27 ביוני 2018), שעה 09:00

סדר היום:

הטיפול של משטרת ישראל והמחלקה לחקירות שוטרים בתלונות על עבירות שוטרים.
בהשתתפות מפכ"ל המשטרה, פרקליט המדינה וראש המחלקה לחקירות שוטרים

נכחו:

חברי הוועדה:

יואב קיש – היו"ר
טלב אבו עראר
זוהיר בהלול
יואב בן צור
אחמד טיבי

חברי הכנסת:

אמיר אוחנה
גי'מעה אזברגה
אילן גילאון
יהודה גליק
עליזה לביא
מיקי לוי
אברהם נגוסה
פנינה תמנו-שטה

מוזמנים:

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך

–	יועמ"ש בט"פ, המשרד לבטחון פנים	יואל הדר
–	ראש תחום ייעוץ והנחיה, המשרד לבטחון פנים	לימור אדמון
–	ראש אגף תכנון, תקצוב ובקרה, המשרד לבטחון פנים	דני קריבו
–	ע' דוברת המשטרה, המשרד לבטחון פנים	הילה אוחיון
–	רמ"ח משמעת, המשרד לבטחון פנים	מירי היבנר
–	המשרד לבטחון פנים	ניר קול
–	פרקליט המדינה, פרקליטות המדינה	שי ניצן
–	פרקליטות המדינה	אבישי קראוס
–	ראש מח"ש - המחלקה לחקירות שוטרים	קרן בר מנחם
–	מתמחה, מח' ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים	ופא מופלה
–	מנהלת המחלקה לאיכות הייצוג, מחוז מרכז, הסנגוריה הציבורית	עירית שלזינגר
–	מחלקת המחקר והמידע של הכנסת	רינת בניטה
–	מחלקת המחקר והמידע של הכנסת	אוהד אלמגור-לוטן
–	מחלקת המחקר והמידע של הכנסת	אילה אליהו
–	מנכ"לית האגודה הישראלית למען יהודי יוצאי אתיופיה	זיוה מקונן-דגו
–	אחראית מחקר, מידע ונתונים, האגודה הישראלית למען יהודי יוצאי אתיופיה	סיגל ספירמן
–	מנכ"לית הארגון הארצי לקידום מעמד השוטר והסוהר (נשות השוטרים והסוהרים)	אביגיל שררה
–	עו"ד, הארגון הארצי לקידום מעמד השוטר והסוהר (נשות השוטרים והסוהרים)	אוהד חן

–	נועה לוי	–	רכזת פרויקט אלימות משטרתית, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל
–	איילת רוזין	–	נציגת איגודי מרכזי הסיוע לנפגעי ונפגעות תקיפה מינית
–	לוריא דלה	–	רכזת לובי ותקשורת, פורום דו קיום בנגב לשוויון אזרחים
–	מאריא זהראן	–	רכזת מעצרים ופרויקט חופש מחאה, מרכז עדאללה
–	אורי סבח	–	הקליניקה לרב תרבותיות ומגוון
–	ויקטוריה מרטינוב	–	עיתונאית
–	דפנה כהן-איוניר	–	שדלן/ית (כהן-רימון-כהן), מייצג/ת את הארגון הארצי לקידום מעמד השוטר והסוהר

מנהל/ת הוועדה:

לאה קריכלי

רישום פרלמנטרי:

ס.ל., חבר תרגומים

הטיפול של משטרת ישראל והמחלקה לחקירות שוטרים בתלונות על עבירות שוטרים

היו"ר יואב קיש:

שלום, בוקר טוב לכולם, בוקר טוב לעורך דין שי ניצן, פרקליט המדינה, רב ניצב רוני אלשיך, מפכ"ל המשטרה, וקרן בר מנחם, ראש מח"ש. חברי הכנסת, אני לא רואה פה חברות, אז הפעם זה חברי הכנסת - -

יהודה גליק (הליכוד):

רק אנחנו מוכרים למשטרה.

היו"ר יואב קיש:

יש גם מוכרות. אני חייב להגיד במה שנקרא דיסקליימר, לא תכננו שגם היועץ המשפטי יהיה פה וכולם ביחד באותו יום בכנסת, זה לא מתוכנן, הדיון הזה נקבע, לדעתי, כמה זמן מראש, מנהלת הוועדה?

לאה קריכלי:

לפני למעלה מחודש.

היו"ר יואב קיש:

למעלה מחודש, יותר. אני אגיד ככה, הדיון הזה נקבע, קודם כל אנחנו כמובן מאחלים לראש מח"ש החדשה, כחודשיים בתפקיד, הצלחה בתפקידה ובעצם אנחנו מנהלים שיח מאז שנכנסה קרן לתפקידה לבוא לפה לישיבה, כי באמת גם פרקליט וכל הענף הזה, זה לא חלק מפעילות הוועדה השוטפת ואתם באמת קרובים יותר לוועדת חוקה, אבל כמובן שפיקוח על המשטרה זה חלק משמעותי מעבודת הוועדה ולכן מערכת היחסים בין מח"ש למשטרה, הפרקליטות, היא חלק שאנחנו נדון בו היום. היו לא מעט מתחים בעבר בעניין הזה, אני חושב שזה טבעי שיהיו מתחים, ואנחנו באיזה שהוא מהלך שאתם תציגו פה לפנינו של הסדרת היחסים האלה בין הגורמים השונים. יש מסמך הבנות שמתגבש וחשוב שגם הציבור וגם הכנסת יידעו מה הכוונה ואיך הולכים להסדיר את זה ובאמת לראות שזה מתיישב יחד עם האינטרס הציבורי, מה שאני מניח שכך הוא.

אני רוצה רק להעלות עוד נושא אחד נוסף, שגם אליו אני חושב שאנחנו נחשפים לאחרונה, וזה תמיד קורה לנו כשאנחנו לקראת מינויים או לקראת בחירות מוניציפליות, הנושא של תלונות אנונימיות שפועלות כדי לסכל נבחרי ציבור שמתמודדים על תפקידם. אנחנו לקראת בחירות מוניציפליות, אני בטוח שזה מאיץ הילוך, ודרך אגב, גם למינויים של אנשים. אני שמעתי את זה גם מכיוון המשטרה, עם אמירות כאילו יש תלונות כלפי קצינים בכירים. אני חושב שהנושא הזה של תלונות אנונימיות במקומות הרגישים האלה, זה משהו שאנחנו צריכים לחשוב עליו ולהבין איך מתייחסים אליו. אני אשמח אם תתייחסו גם לזה.

אנחנו נתחיל עם עורך דין שי ניצן, פרקליט המדינה, ולאחריו נשמע גם את מפכ"ל המשטרה רוני אלשיך, וקרן, את תהיי השלישית בתור. אז בבקשה, שי ניצן.

שי ניצן:

תודה רבה, בוקר טוב. עיקרו של הדיון הוא כאמור על יחסי מח"ש למשטרה. מח"ש, אני אגיד למי שלא לגמרי בקי על פי הוראות החוק מזה 25 שנה, מי שאמור לחקור את עיקר התלונות בעבירות נגד שוטרים היא המחלקה לחקירות שוטרים, שנקרא לה בקיצור מח"ש. עד לפני 25 שנה הייתה מחלקה פנימית בתוך המשטרה, מח"פ, מחלקת חקירות פנים, שהיא חקרה תלונות נגד שוטרים. הגיעו למסקנה בזמנו, פרקליטת המדינה דאז דורית בייניש והמפכ"ל דאז, טרנר, שהדבר הזה בעייתי, הן מבחינה מהותית, אבל יותר אפילו מבחינת הנראות ולכן צריך להקים מחלקה חיצונית, יחידה חיצונית, שלא קשורה למשטרה, שהיא תחקור את התלונות. כך הוקמה מח"ש בחוק, היא פועלת מכוח תיקון לפקודת המשטרה שמגדיר את סמכויותיה.

הכלל הבסיסי אומר שכל עבירה שעונשה מעל שנת מאסר ככלל נחקרת על ידי מח"ש. מח"ש היא יחידה בפרקליטות המדינה, יחידה במשרד המשפטים, היא כפופה לי, היא חלק אינטגרלי מהפרקליטות. היחידה מורכבת, רק לסבר את האוזן, מכ-100 איש, מתוכם 42 חוקרים, ותחשבו, 42 חוקרים אמורים לחקור כל תלונה או כל חשד לעבירה במשטרת ישראל ובעצם אפשר להגדיר את מח"ש, אתמול הייתי שם בביקור,

זו מין משטרה קטנה, כי הם אמורים לעשות כל מה שמשטרה עושה כלפי אזרחים, לחקור כמובן, לעצור, הם אפילו מלווים את העצורים לבית הכלא ובחזרה, עצורי ימים, הם עושים הכול, אז זה חלק אחד עיקרי במח"ש.

חלק שני זה יחידת מודיעין שמורכבת מכ-16 אנשי מודיעין וחלק שלישי אלו פרקליטים, כי בתום החקירה התיק עובר לאגף, נקרא לזה הפרקליטות. יש במח"ש 17 פרקליטים והם אמורים לבחון אם יש מספיק ראיות לצורך הגשת כתב אישום, אם יש עניין לציבור, מה שהיו קוראים, והיום קוראים לזה נסיבות העניין בכללותן מצדיקות תיק פלילי, והם פרקליטים ככל פרקליט.

כלומר יש לנו יחידה שמורכבת משלושה חלקים, אנשי מודיעין, חוקרים ופרקליטים. יש הפרדה בין החקירות לפרקליטים כדי שיהיה כמו במצב רגיל, וזו היחידה. אם מישהו ספר ולא הגיע ל-100, אז כל השאר זה אנשי מנהלה, מתמחים.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

לא הבנתי, מה זה ההפרדה?

שי ניצן:

הפרקליטים לא חוקרים, החוקרים לא מקבלים החלטות בתיק. זה בעצם תיק נחקר על ידי החוקרים, מסתיימת החקירה והוא עובר לפרקליט שמגבש חוות דעת ואם צריך מגיש את כתב האישום ומופיע. יש לומר שפרקליטי מח"ש מופיעים בכל הארץ, היחידה יושבת בירושלים, אבל הם מופיעים גם בבתי המשפט בצפון ובחיפה. זה דבר שנעשה במשך השנים, כי הגענו למסקנה שכדי לתת טיפול מהיר יותר ויעיל יותר כדאי שפרקליטי המחלקה - - - אני אסביר למה.

פרקליטות רגילה מטפלת בתיקים חמורים כגון רצח, אונס, סחר בסמים, עבירות ביטחון, שחיתות ועוד כיוצא באלה. כאשר המצב היה שתיק מח"ש, שיכול להיות גם תיק, אני עושה במרכאות כי שום תיק הוא לא קטן, אבל תיק על עבירה קלה יחסית, של תקיפה נאמר, שזה ככלל פרקליטים לא מופיעים בזה, מי שמופיע בזה זה תביעות משטרתיות, היה מגיע לפרקליטות צפון, חיפה, דרום, מטבע הדברים הוא היה בסדר עדיפות נמוך יותר כי היו עסוקים בזה ולכן אמרנו, דווקא כדי לתת טיפול יעיל ומהיר פרקליטי מח"ש, שאצלם כל תיק מטבע הדברים זה בנפשם ואין להם תיקי, ברוך ה', רצח, אונס לעתים מאוד מאוד נדירות, ביטחון לעתים מאוד מאוד נדירות, חלק גדול מהעבירות זה עבירות אלימות ועבירות מין - - -

עליזה לביא (יש עתיד):

הטרדות מיניות.

שי ניצן:

בדיוק. יש שלושה סוגים עיקריים של עבירות, אלימות, מין ושחיתות, טוהר מידות.

עליזה לביא (יש עתיד):

שבזה יש עלייה, בהטרדות המיניות.

שי ניצן:

תיכף נדבר.

היו"ר יואב קיש:

חברים, בוא נעשה ככה. אם זה שאלת הבהרה קצרה, חלק מהדיון, בסדר, אבל בואו לא נתחיל להיכנס, לזה כל אחד יקבל את הזמן שלו, אתם רשומים. אולי הצליח לנו שחלק מהאנשים נמצאים למטה, זה שפה הכמות - - - שכולם יקבלו את הזמן שלהם.

עליזה לביא (יש עתיד):

לי יש דיון ב-40:9.

היו"ר יואב קיש:

כל אחד פה ממחר לדיון, כן. בבקשה.

שי ניצן:

אני בשמחה אענה לכל שאלה, אבל נדמה לי שבכל זאת כדאי להציג את המתווה הכללי כי - - -

עליזה לביא (יש עתיד):

לא, רק שאם נצא שלא תיפגע, כי אנחנו פשוט - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, הוא מכיר מן הסתם את התנהלות - - -

אמיר אוחנה (הליכוד):

הוא ישמח אם נצא.

היו"ר יואב קיש:

כן, בבקשה.

שי ניצן:

אוקיי, אז התחלתי לומר שהפרקליטים מופיעים בכל הארץ, דווקא בגלל הצורך והרצון, ובאמת הדבר מוכיח את עצמו, כי יחסית התיקים של מח"ש מוגשים במהירות יחסית ומקבלים טיפול יעיל.

אני אגיד מילה על יחסינו עם המשטרה. מי שמנהל את היחסים בחיי היומיום זה ראש מח"ש מול ראש אגף כוח אדם, ניצב גילה גזיאל, ומול המפכ"ל במקרים היות רציניים. יש כמובן מגעים ישירים גם ביני לבין המפכ"ל כשיש צורך. כמו שכולם יודעים, ואין צורך לומר, מח"ש לא נרתעת מחקירת כל אדם שיש נגדו חשד, תהא דרגתו אשר תהא, יהא רום מעלתו כאשר יהא. היו חקירות, כמו שכולם יודעים, נגד שורה של ניצבים כי מח"ש סברה שזה מוצדק. רוב החקירות הניבו או כתב אישום, בהקשר לניצבים, או לעתים לא היה מספיק לכתב אישום פלילי, אבל היה מספיק כדי שהניצב יקום ויעזוב את המשטרה. היו כמובן גם מקרים אחרים, שחקירות הסתיימו בלא כתב אישום ובלא עזיבה של המשטרה וככה צריך להיות. זה לא שחלילה עורפים פה ראשים. כמובן, מעבר לחקירות המפורסמות נגד הניצבים שהזכרתי אותם במילה, יש חקירות רבות מאוד נגד קצינים זוטרים יותר, אבל חלקם בכירים, ניצב משנה, סגן ניצב.

חשוב לי לומר גם, יש כאן חומר שהכינה יחידת המחקר של הכנסת, הממ"מ. סטטיסטיקות הן דבר שצריך לקרוא אותו בקפידה ואני רוצה לומר על זה מילה. למח"ש מגיעות המוני תלונות, אלפים בשנה. חלק מהתלונות הן בכלל לא בסמכות מח"ש. זה כמובן מועבר למי שזה בסמכותו. למשל תלונות על עבירות שהעונש עליהן הוא מתחת לשנה, זה לא בסמכות מח"ש לחקור, אמרתי, זה בסמכות המשטרה. אז זה הולך הצידה. יש חלק מהתלונות שלא מגלות עבירה פלילית על פניהן, אומרים 'השוטר העליב אותי' או 'אמר לי מילה לא יפה', או לא יודע מה, אז אין כאן עבירה בדרך כלל, אלא אם זה באמת משהו דרמטי. מח"ש מעבירה דבר כזה למחלקת המשמעת במשטרה שניצב משנה היבנר, היא יושבת כאן מאחורה, היא ראש מחלקת המשמעת.

אברהם נגוסה (הליכוד):

איך יכול להיות הרבה שוטרים שהרביצו ליוצאי אתיופיה והגישו תלונות למח"ש ועד היום אף אחד לא עמד לדיון? איך זה יכול להיות?

שי ניצן:

קודם כל אני - - -

אברהם נגוסה (הליכוד):

יש הרבה. איך זה יכול להיות? איך אתה מסביר את זה?

היו"ר יואב קיש:

אוקיי, שמענו.

שי ניצן:

אני מיד אתייחס, אני אסביר רגע את החלוקה. אז אמרתי, מכלל התלוונות שמגיעות למח"ש, חלק הן לא בסמכות מח"ש, הן מועברות למי שבסמכות, חלק על פניהן לא מגלות עבירה פלילית, אז זה לא בסמכות מח"ש, חלק אנחנו מגיעים למסקנה שאין תשתית מינימלית לפתיחה בחקירה, לא פותחים בחקירה. זה בדיוק כמו במשטרה, אגב. גם במשטרה יש תלוונות שמגיעות שלא מגלות עבירה, הם לא פותחים בחקירה, שולחים לגורם המתאים, המשמעותי או משהו כזה.

מכלל התלוונות שכן מגלות על פניהן, ותיכף אני אתייחס לשאלת חבר הכנסת נגוסה, אז חלק מהתלוונות בשלב ראשון נבדקות, אוספים ראיות ראשוניות, בכל זאת לפתוח בחקירה זה לא דבר פשוט, ואז מתוך כלל התלוונות כשמגיעים למסקנה שיש חשד ממשי נחקר השוטר באזהרה. אם נסתכל למשל על שנה שעברה ב-641 תלוונות נפתחה חקירה באזהרה. זה די הרבה. בסופו של דבר מדובר בארגון שאמנם מונה כ-30,000 איש, אבל מתוכם הרבה שוטרים לא באים במגע עם הקהל. סך הכול זה לא מעט. מתוך התלוונות האלה שנפתחת חקירה באזהרה יש התפלגות, מתוך אותם 640 כ-400 נסגרו בגלל חוסר ראיות או חוסר אשמה, או היום קוראים לזה 'נסיבות העניין אינן מצדיקות העמדה לדין', מה שפעם קראו חוסר עניין לציבור, ו-250 תלוונות הובילו להעמדה לדין, כשזה מתפצל או להעמדה לדין פלילי, או להעמדה לדין משמעותי.

צריך להסביר כאן שלפי החוק כאשר מדובר בעבירת אלימות ומח"ש סבורה שיש מקום להעמיד לדין משמעותי המשטרה חייבת להעמיד לדין משמעותי, למרות שזו לא עבירה פלילית המשטרה חייבת. הרעיון הוא שאלימות, בגלל הרגישות, רצו לתת למח"ש את שיקול הדעת ולא להשאיר את זה למשטרה. לעומת זאת כל עבירת משמעות אחרת, ויש הרבה עבירות משמעות - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אבל אין כאן סמכות למח"ש בכלל. אם זה כפוף אליך ואתה מחליט בסופו של דבר, מה המשקל של מח"ש כאן?

היו"ר יואב קיש:

לא, מח"ש מפעילה את שיקול הדעת.

יהודה גליק (הליכוד):

מח"ש זו מחלקה במשרד המשפטים.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

כן, כן, הוא מחליט. מה הטעם כאן?

היו"ר יואב קיש:

שי, אני מבקש ככה, בוא ננסה רגע להתמקד עכשיו. אוקיי, נתת סקירה - - -

שי ניצן:

אוקיי. רציתי שאנשים יבינו.

היו"ר יואב קיש:

אם אתה רוצה שקרן תציג את זה.

שי ניצן:

אבל אני רוצה לענות לשאלה הזו, כי אני חושב שיש כאן אי הבנה. יש בפרקליטות - - -

יהודה גליק (הליכוד):

נשאל שאלות ואז - - -

שי ניצן:

לא, זו הערת הבהרה, כמו שאמר היושב ראש. אדוני, יש בפרקליטות 30,000 תיקים שנפתחים בשנה, מתוכם, כמו שאמרתי, 600 תיקים נחקרים במח"ש. אני אדם עם כישורים מסוימים, אני מניח, אבל אני לא מסוגל לקבל החלטה בכל התיקים ולכן 99% פסיק משהו מהתיקים מקבלים האנשים שכפופים לי, אבל הם ראשי היחידות. ראשת מח"ש, גם היא לא מקבלת כל החלטה, היא לא צריכה, גם היא לא מסוגלת, אז יש היררכיה. התיקים יותר מורכבים, רגישים, כאשר מדובר בניצב לצורך העניין או בתיק רגיש אחר, הם יובאו לשולחני.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, אבל כשמח"ש אמרו לך באום אל חיראן שלא היה פיגוע ואתה החלטת לסגור את התיק ככה.

היו"ר יואב קיש:

טוב, תודה, חבר הכנסת טלב אבו עראר. אנחנו ממשיכים.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, מח"ש אמרה שלא היה פיגוע באום אל חיראן, איך הוא החליט לסגור את התיק?

היו"ר יואב קיש:

תודה רבה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

תודה רבה? שאלה כואבת, אני יודע.

היו"ר יואב קיש:

המפכ"ל רוני אלשיך, בבקשה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

זה לא יעזור לך, יואב, שאתה ככה סותם פיות.

היו"ר יואב קיש:

ואני אשמח אם תתייחס לנושא הבעיות שראיתם ומה אתם מוצאים במסמך, כי למעשה עוד לא התייחסנו, אבל אני מניח שגם קרן תתייחס לנושא המסמך עצמו. בבקשה, המפכ"ל.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

ראשית צריך לומר כך, משטרת ישראל רואה חשיבות רבה בקיום הזה של הגוף הזה שנקרא מח"ש מפני שכל אזרח צריך שוטר, גם שוטר צריך שוטר. מטבע הדברים אנחנו מבינים מה המשמעות של גורם

שנמצא ללא פיקוח או ללא אופציה שהוא יעמוד לדין אם הוא לא נצמד לחוק ולכן יש חשיבות רבה שאכיפת החוק תהיה גם כלפי שוטרים. השוטרים מחויבים לחוק, הם מחויבים אפילו לציות לחוק יותר מאשר כל אזרח אחר ולכן זו החשיבות של המחלקה הזאת ועצמאותה בהקשר הזה.

למרות כל מה שאמרתי, משטרת ישראל מפעילה כלים פנימיים רבים, שפועלים בהיקפים הרבה יותר גדולים, מתוך הבנה שלא כל דבר מתאים למסלול הפלילי ולא כל דבר יעלה במסלול הפלילי. אנחנו רוצים לייצר שליטה הרבה יותר טובה על ההתנהגות של השוטרים ועל הפעלת הסמכויות בצורה נכונה וכמובן חוסר או ניצול לרעה של סמכויות שוטרים בתוך המשטרה, לכן יש מחלקת משמעת. כמו שהוזכר פה, זה רק כלי אחד מתוך הכלים שגם מחלקת משמעת, שוב, תטפל כאשר יגיע אליה, או תגיע אליה איזה היא פנייה משמעתית, אגב, לא דווקא מתוך מח"ש אלא גם מתוך המשטרה כאשר בעליל מדובר בעבירת משמעת או בחשד לעבירת משמעת ולזה ימונה קצין בודק, ועדת בדיקה, לא חשוב מה. בסופו של דבר כאשר מדובר במשמעת נטו מחלקת המשמעת תטפל, שוב, כתוצאה מתלונה. זה יכול להיות גם דיווח של מפקד או כל דבר אחר.

מעבר לדבר הזה, כמו שכבר נסקר בוועדה הזו יותר מפעם אחת, אבל זה נכנס לאותה מעטפת, אנחנו גם מפעילים את הכלי הזה שנקרא יחב"מ, שבדק גם את הנושא התעסוקתי, לא רק הביטחוני, בביטחוני זה נעשה מחוץ למשטרה, זה נעשה בשב"כ, כמו אצל כל גורם אחר, הוא בודק את הנושא התעסוקתי והתאמתו של השוטר, כמובן גם בכניסתו לארגון וגם בצמתי החלטה או נקודות ביקורת בתוך הארגון. אנחנו מפעילים בעניין הזה מבדק ממוחשב שבדק את כל הנורמות של המשטרה ושם יכול לצמוח או פנייה למח"ש או דיווח למח"ש כאשר מדובר בפלילים, או כמובן כל נושא משמעת אחר, ואז מופעלים הכלים המשמעתיים, כתוצאה ממה שעולה במבדק ממוחשב. מעבר לזה, כמו שאושר, אושרו גם פה הנושאים של הבדיקה, בוועדה הזאת, אנחנו מפעילים בדיקה נוספת לבכירי המשטרה, מפקד תחנה ומעלה, שזה פוליגרף תעסוקתי. אין לזה שום אח ורע בשום ארגון אחר.

זה מאפשר לנו, כל הכלים האלה מאפשרים לנו בעצם לא רק לאתר אולי חריגות נוספות, אלא בעיקר להבין מה מצב המקרו בתוך הארגון, איפה הבעיות, אם יש בעיות, האם הן חונות במקום כזה או במקום אחר. על כל זה אנחנו מפעילים סקר ארגוני שמאתר חריגים בתוך הארגון, סקר ארגוני כמובן, עונים לסקר הזה בדרך כלל מתוך 31,000 שוטרים, משהו כמו 25,000, 26,000, זה כמעט משאל עם, ועל בסיס הדבר הזה אנחנו מאתרים האם יש יחידות שבהן יש אווירה בעייתית או חריגות או משהו שדורש איזה טיפול ומיקוד.

יהודה גליק (הליכוד):

תעשה סקר בקרב העם, לא רק סקר בקרב השוטרים.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

רגע, רגע, אגב, אנחנו גם שואלים את העם, יש לנו סקר אחת לשנה של כל מדינת ישראל על פי תחנות משטרה. מקבלים שם תמונה מצוינת, איך רואים את המשטרה, איפה הבעיות. גם בזה אנחנו עוסקים, אבל כאן אנחנו עוסקים בשוטרים.

מכל התמונה הזאת אנחנו יכולים לדעת לא רק כנגזרת של מישהו שהתלונן, אלא גם כנגזרת של מי שלצורך העניין מעיד על עצמו, כי הוא נבדק ונותן אינדיקציה שיש בעיה או חריגה וכו' וכו'. יש ועדה שעוסקת וממיינת ומעבירה למי שצריך לטפל את הדברים שעולים. בסך הכול זה נותן לנו תמונה טובה על מה שמתרחש.

על זה או כל הכלים ביחד, אנחנו רואים בהם בעיקר משימה של מניעה מצבית, כלומר בסוף אנחנו לא מחפשים משטרה שכל הזמן תאתר אנשים שעשו עבירות פליליות, כי המטרה היא שהנורמה תהיה יותר ויותר חזקה בכל שנה ובעצם עצם הפעלת הכלים תמנע או תייצר מצב שהשוטרים נצמדים לחוק, מפעילים את סמכויותיהם בצורה נכונה, מידתית וכו' וכו'. זו המטרה העיקרית. כמובן לעולם יהיו חריגים, אבל המטרה היא להוריד את החריגים מפני שמעלים את הנורמה ומחזקים אותה באמצעות זה שכל אחד יודע שיש עליו שוטר וכשמישהו יודע שיש עליו שוטר הוא מתנהג בצורה טובה יותר. זו בדיוק התפיסה שאנחנו מפעילים כלפי אזרחים, עם הישגים יפים מאוד, וזה עובד גם בתוך המשטרה כי בסופו של דבר כאשר הנורמה מתוחזקת כל הזמן היא מביאה תוצאות.

עכשיו צריך לומר מנגד. אנחנו מדברים על משטרה שלא נכון לספור שוטרים, נכון לספור אירועים. יש שני מיליון אירועים בשנה שקוראים למשטרה, שני מיליון בשנה, זה בלי כל הפעילות היזומה של המשטרה, שהיא רבה ביותר, זה בלי כל ההפגנות, זה בלי כל מפגש שוטר-אזרח, בתנועה ובכל מקום אחר, ובעבודה השגרתית.

היו"ר יואב קיש:

אז מה זה שני מיליון?

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

שני מיליון זה שאזרחים קוראים למשטרה, זה אלימות במשטרה, קטטה, דקירה - - -

היו"ר יואב קיש:

זאת אומרת שאירוע שאזרחים קוראים למשטרה, פניות למוקד.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

רק תדמינו כמה מפגשי שוטר-אזרח יש בשנה, אנדרסטיימנט, עשרה מיליון, אולי 20 מיליון, מפגשי שוטר-אזרח. אלה היקפים עצומים של חיכוך וברור שהחיכוך הזה הוא גם עם אזרחים נורמטיביים, שלא עשו כלום, גם עם אזרחים נורמטיביים שהם עוברי עבירה בסיטואציה נתונה, שלא תמיד הם מתנהגים בצורה נחמדה וסימפטית, וגם עם עבריינים שיש להם כמובן אינטרס להגן על עצמם דרך זה שהם מנסים להילחם נגד השוטר. אנחנו צריכים לדעת להתנהל בצורה מאוזנת, מצד אחד לתת גיבוי לשוטר ומצד שני לא לתת גיבוי למי שלא מגיע לו גיבוי. זו נקודה מאוד עדינה. בכל מה שנוגע לפלילי נקודת האיזון הזאת איננה אצלנו, היא נמצאת במשרד המשפטים, ובצדק רב, ולכן יש את מח"ש, וגם למח"ש יש אתגר לא פשוט בעניין הזה, כי מטבע הדברים גם עבריינים משתמשים בכלי הזה להתלונן, כי בסופו של דבר צריך להילחם נגד מי שאוכף את החוק.

מצד שני יש כמובן שוטרים שאסור לתת להם גיבוי כי מה שהם עשו הוא לא מקובל וצריך לעמוד לדין ואנחנו בעניין הזה מבינים את המורכבות. גם אצלנו על השולחן אנחנו מזהים את המורכבות הזאת, וגם כמובן בתוך משרד המשפטים וכשאנחנו צופים בטלוויזיה ואני מקבל הרבה פעמים תלונות, מדוע המשטרה לא הייתה מספיק תקיפה, מדוע לא פינו את הצומת, איך יכול להיות שעה וחצי חסימה, צריך להבין, אנחנו מדינה דמוקרטית ויש איזונים ובלמים. צד אחד מתלונן מדוע לא אוכפים מספיק בנחרצות את החוק וצד שני חושב שהופעל יותר מדי כוח ואנחנו צריכים על השולחן שלנו גם לקבל החלטות אסטרטגיות, איך בחוכמה עושים הפעלת חוק עם מינימום הפעלת כוח, וגם אחר כך, בהינתן שהופעל כוח לדעת להתנהג בצורה מאוזנת, לזהות את מי שלא עומד ברמה של יכולת שליטה עצמית ואולי אפילו להוציא אותו משורות המשטרה, ומצד שני לתת גיבוי לסיטואציות מאוד מאוד מורכבות שאליהן נקלעים שוטרים וזו עבודה קודש, כי אנחנו לא רוצים לשפוך את התינוק עם המים, אבל זאת עבודה מאוד מאוד מורכבת, צריך להבין.

ואולי זאת ההזדמנות שפעם אחת דנים במורכבות של עבודת המשטרה בעניין הזה וזאת עבודה לא פשוטה. אני רוצה להזכיר לכולם מקרה שתפס את הכותרות, ובצדק רב, של שוטר שהיכה נהג משאית, מי שזוכר, שוטר יס"מ. כמובן שהדחנו אותו מהמשטרה.

היו"ר יואב קיש:

בירושלים.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

בירושלים. השוטר הזה היה לוחם בדובדבן, קצין בדובדבן וכולנו היינו אומרים מלח הארץ, זעתר המולדת, אבל בסוף כנראה שהוא לא מתאים להיות שוטר. יכול להיות שהוא מתאים להיות קצין בדובדבן והוא לא מתאים להיות שוטר.

יהודה גליק (הליכוד):

כי בדובדבן - - - את מה שהוא עשה. יכול להיות שגם בדובדבן הוא עשה דברים שהוא לא היה צריך לעשות.

היו"ר יואב קיש:

אנחנו לא יודעים.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

יכול להיות. אני חושב שרמת השליטה העצמית הנדרשת משוטר - - -

זיוה מקונן-דגו:

הייתה מצלמה?

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

שם יש מצ"ח. אני חושב שרמת השליטה העצמית הנדרשת משוטר היא ללא שום דמיון לשום דבר אחר. השוטרים עומדים לפעמים תחת מבול של נאצות במשך שעות, מבול של טיטולים, מבול של אבנים וקללות ו'נאצי' ואנחנו דורשים מהם לדעת לשלוט בעצמם ואנחנו בודקים את זה ואני רואה את הסדנאות ואת הגיבושים, אני רואה סיטואציות שבהן מועמדים לא מתקבלים למשטרה, מדוע הם לא מתקבלים למשטרה, ואפשר לראות את זה. אנחנו עושים סינונים שהולכים ומשתפרים מבחינה מקצועית, איך לא להכניס לשורותינו שוטרים שהסיכוי שהם ייקלעו לסיטואציה שבה הם יכולים ל - - - שליטה על עצמם, שלא יברח להם.

אחרי כל זה כמובן שבכל סיטואציה שבה אנחנו חושבים שמישהו לא פעל נכון אנחנו שמים אותה על המדוכה וככל שאנחנו מבינים שהוא לא מתאים להיות שוטר הוא לא ימשיך להיות שוטר. נקודה. זאת המורכבות.

היו"ר יואב קיש:

תודה רבה. אני מבקש מהח"כים עוד קצת סבלנות, אנחנו עוברים לקרן בר מנחם. עד עכשיו דיברו בגישות של המערכות השונות, אני מבקש שאת תצללי למסמך שמדבר על הסיכום.

אני רוצה רק להסביר לכולם, זה קרה בעקבות גם הרבה תלונות שהגיעו משוטרים, שהייתה הרגשה שהמערכת הזו פגעה בזכויות שלהם. לתפיסתם. אני אומר עוד פעם, בלי להיכנס להיות שופט, לא שופט, נכון, לא נכון, אני חושב שהשיח הזה הוא שיח טוב ונכון. אני עוד לא מספיק מבין מה יש במסמך ולאן הגעתם, אבל זה השיח התקיים והיה צריך להתקיים זה מאוד ברור לי ואני מבקש שתתייחסי, אם את רוצה קצת דברי רקע, אבל באמת למהות ועד עכשיו לאן אתם מתכנסים. בבקשה.

קרן בר מנחם:

תודה. דבר ראשון שחשוב לי להתחיל איתו זה שאני מכירה משטרה 20 שנה באופן המקצועי והמשטרה היא בעיניי ארגון מצוין - - -

יהודה גליק (הליכוד):

את באה מתוך המשטרה?

קרן בר מנחם:

לא, אני מכירה את עבודת המשטרה כי אני מגיעה מ-20 שנות עבודה בפרקליטות עם עבודה מאוד מאוד צמודה, עם הרבה מאוד שוטרים. המשטרה היא ארגון מצוין שעושה עבודת קודש בשביל כולנו. חשוב לי לא סתם להתחיל באמירה הזאת ובאותה נשימה להגיד שככל שבמשטרה יש שוטר שחטא חטא כזה או אחר, גדול כקטן, האינטרס של המפכ"ל שיושב פה לידי שלי ושל כולנו הוא אותו אינטרס, שהארגון הזה יהיה ארגון נקי ככל האפשר, לצד זה שאנחנו נאפשר לו לפעול כמו שכולנו רוצים שהוא יפעל. אנחנו פועלים בעניין הזה באמת ללא לאות, כפי שפרקליט המדינה ציין, בכוח אדם באמת לא גדול, אפשר להגיד אפילו מאוד מצומצם, כדי לבדוק כל תלונה. זה לא אומר שכל תלונה נחקרת עד הסוף כי לפעמים, כמו שגם פרקליט המדינה ציין, אין לנו סמכות, או אזרח חושב שבמה שהוא ציין יש עבירה ולפעמים אין עבירה פלילית, האזרח הוא לא משפטן ולפעמים אנחנו צריכים להכווין אותו למקום הנכון וכך אנחנו עושים.

יש לנו שיתוף פעולה היום מצוין עם המשטרה. נפתחים תיקים על סמך דיווחים שמגיעים מתוך המשטרה, שוטרים שמדווחים למח"ש - - -

אילן גילאון (מרצ):

את יכולה לדבר קצת על כמויות? כמה נפתחים תיקים?

היו"ר יואב קיש:

קודם דיברו, אילן, נתנו סקירה ויש גם דוח של הממ"מ.

אילן גילאון (מרצ):

מה, איחרתי?

היו"ר יואב קיש:

קצת, אבל לא נורא, זה בסדר. 650 תיקי חקירה באזהרה, מתוכם כ-400 שהופסקו, נסגרו, ו-250 שהמשיכו או לדין פלילי או דין משמעותי.

קרן בר מנחם:

כמו שאמרתי - - -

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

זה מתוך 30,000.

שי ניצן:

30,000 תיקי פרקליטות.

היו"ר יואב קיש:

על כל האזרחים.

קרן בר מנחם:

לא למח"ש.

היו"ר יואב קיש:

אבל בואי נתכנס לנושא של הסיכומים, אני רוצה לשמוע - - -

קרן בר מנחם:

אני אומרת ששוטרים מדווחים למח"ש על אירועים, אנחנו לעתים, אפילו ממש בימים אלה, נמצאים בחקירות משותפות ביחד עם המשטרה כי מעורבים גם שוטר וגם אזרחים בחשד לעבירות פליליות ואנחנו חוקרים ביחד עם המשטרה.

היו"ר יואב קיש:

זאת אומרת ברגע שזה לא רק שוטרים ויש חקירה גם כלפי אזרחים, אין לכם סמכות לפעול ישירות?

קרן בר מנחם:

לעתים יש לנו סמכות לחקור - - -

היו"ר יואב קיש:

אז למה אתם?

קרן בר מנחם:

אני אסביר.

היו"ר יואב קיש:

היקף כוח האדם?

קרן בר מנחם:

אני אתן הסבר. ברגע שיש חשד משמעותי כנגד שוטר והוא מעורב באירוע הזה גם עם אזרח למח"ש יש סמכות לחקור גם את האזרח, אבל לעתים, בחקירות יותר מורכבות, יותר גדולות, אנחנו רואים חשיבות בסוף בסוף, כמו שאמרתי, אנחנו בכוח אדם מצומצם, למשטרה, וחשוב לי להדגיש את זה, כי זה מצביע על שיתוף הפעולה שקיים בינינו, יש אינטרס שהחקירה הזאת תצלח. אנחנו חוקרים ביחד, אנחנו שם, זה לא שאנחנו לא שם, אנחנו פשוט בצוות חקירה מיוחד שחוקר את הדברים האלה ביחד ומגיעים גם לתוצאות חשובות.

לצד הדברים האלה אני רואה חשיבות, מעבר לבסיס של בדיקת חקירה, הגשת כתבי אישום, העברה למשמעת, בבניית איזה שהיא תכנית אסטרטגית ושיתוף עם המשטרה, שיהיה בה איזה שהיא פעילות מניעתית, חינוכית, הסברתית, יחד עם המשטרה ויחד עם ארגונים אזרחיים כאלה ואחרים שחשוב לנו לשמוע אותם במטרה לנסות, וכמו שגם המפכ"ל אמר, לנסות להוריד את כמות התלונות, את כמות האירועים החריגים מצד אחד ומצד שני ולא פחות חשוב גם לזכות לשיתוף פעולה של השוטר הבודד כשהוא מגיע לחקירה אצלנו.

בסוף מבחינתי הרבה מאוד פעמים, חוץ מהעבודה השוטפת הרגילה התפקיד שלי, ולכן היחסים עם המשטרה הם חשובים, זה הרבה פעמים להאיר, לשים פנס למפכ"ל ולמשטרה על תופעה כזו או אחרת, על בעיה כזו או אחרת. לא תמיד כי זה הוליד כתב אישום כזה או אחר, אלא כי אני לפעמים יכולה לראות דברים, גם אם סגרתי את התיק, כי לא הכול צריך ויכול להיבחן בכלים הפליליים, ובסוף בסוף בסוף, כמו שהמפכ"ל ואני שוחחנו לא אחת, השוטרים הם באחריותו. הם באחריותו ולכן חשוב השיח הזה.

היו"ר יואב קיש:

גם מבקר המדינה, אם אני זוכר נכון, בדוח שלו התייחס לזה שאין הגדרה של קווים מנחים לפעילות המשותפת, לפעילות של מח"ש והמשטרה, זאת אומרת למערכת היחסים הזו. אני חושב שהמהלך הזה מבורך, אבל בוא ניכנס רגע למהות שלו.

קרן בר מנחם:

בימים האלה, חלק מהדבר הזה התחיל עוד לפני, כמו שאמרתי, אני כמעט חודשיים בתפקיד, אז יש באמת נוהל של שיתוף פעולה בינינו לבין המשטרה שאני ממש מקווה, בימים אלה אנחנו עמלים לסיים את הכתיבה שלו, הוא התחיל לפני כניסתי לתפקיד ואנחנו עכשיו לקראת סיום שלו. הנוהל הזה מאגד את כל מה שקשור, ככל שאנחנו הצלחנו לחשוב עליו, למערכת היחסים עם המשטרה, בין אם זה היחסים עם מחלקת המשמעת, בין אם זה דוברות, בין אם זה - - -

היו"ר יואב קיש:

מה העקרונות? תפרטי לנו על העקרונות, בבקשה.

קרן בר מנחם:

זה מסמך מאוד ארוך שקשה לי בשורה להסביר אותו, אבל אני בכל זאת אומר, העיקרון המנחה הוא, ואני חושבת שזה הבסיס לכול, זה השיח בינינו, ההבנה בדיוק על לשים קווים על איפה בדיוק אנחנו עובדים בשיתוף פעולה, איפה אנחנו, מח"ש, מחליטים ואיפה אנחנו מעבירים את המטה להמשך החלטות בתוך המשטרה.

הנוהל הזה מן הסתם יפורסם ואפשר יהיה לבחון אותו. אם נצטרך אפשר יהיה לבוא לדבר עליו בהמשך פעם נוספת, אבל הוא חשוב גם כי במח"ש היום עדיין, כפי שפרקליט המדינה אמר, מועסקים כ-18 שוטרים, כמעט כולם במודיעין.

היו"ר יואב קיש:

במודיעין דווקא?

קרן בר מנחם:

כן, רק במודיעין, כמעט.

שי ניצן:

זה לא דווקא, יש לנו עניין שחוקרים יהיו אזרחים. כשהקימו את מח"ש הושאלו מהמשטרה כל החוקרים.

יהודה גליק (הליכוד):

לא הבנתי, הם עדיין שוטרים ועובדים במח"ש? שוטרים לשעבר או שוטרים בפועל?

שי ניצן:

לא, שוטרים מושאלים. לפני כעשר שנים - - -

יהודה גליק (הליכוד):

לא, אבל עכשיו, כרגע?

שי ניצן:

היום יש שני הממונים על החקירות, שני ראשי צוותים, שהם עדיין שוטרים מושאלים, אחד מושאל כבר הרבה מאוד שנים.

יהודה גליק (הליכוד):

אז זה מעקר את כל הרעיון של מח"ש. כל הרעיון של מח"ש היה שזה לא יהיה שוטרים.

שי ניצן:

נכון, ולכן בתהליך הדרגתי - - -

מיקי לוי (יש עתיד):

יהודה, זה שני אנשים, זה בטל בשישים בכלל.

שי ניצן:

היום 40 חוקרים הם אזרחים, נשארו שניים. האזרחים, צריך לגייס אותם וזה, אבל זה תהליך שכבר עשר שנים, לפני כן אגב כולם היו מושאלים.

יהודה גליק (הליכוד):

לא, אבל למה שלא ישוחררו מהמשטרה ויעברו אליכם? למה הם צריכים להיות מושאלים?

שי ניצן:

אולי הם לא רוצים? אולי הם רוצים קריירה, לחזור למשטרה ולהתקדם?

קרן בר מנחם:

אלה אנשים שהייתה להם קריירה משמעותית במשטרה, הם רואים שליחות בלבוא לעשות את התפקיד שהם מבצעים אותו.

שי ניצן:

בגדול זה הכיוון, זה היעד, היעד שלא יהיה אף שוטר. במודיעין זה עוד יותר מסובך, אבל שם זה גם הרבה פחות דרמטי, מי שעוסק, מי שמקשיב, מי שזה.

קרן בר מנחם:

יש פחות חיכוך ולכן זה פחות - - -

שי ניצן:

אם כבר התפרצתי, עוד הערה, ליושב ראש. לא הערה ליושב הראש, הערה שחשוב שהיושב ראש וכולם יכירו, זה גם כתוב במסמך של הממ"מ, זה לא שאין נוהל שמסדיר את יחסי מח"ש ומשטרה, יש פקודת משטרה, מספרה 6.3.3, שקיימת בתוקף כבר למעלה מ-20 שנה, והיא מסמך היסוד שקובע את יחסי מח"ש ומשטרה. זה לא שפועלים פה בחלל ריק, אבל ברבות השנים הצטברו כל מיני סוגיות, למשל דוברות, לא טרחו או לא חשבו שצריך להסדיר את זה, כלומר מה מח"ש מפרסמת, האם היא מעדכנת קודם את המשטרה, האם המשטרה מעדכנת או נושאים דומים. בנושאים האלה שעלו במשך השנים, לרבות, כמו שאתה אומר, מטענות של שוטרים, אבל גם מטענות של אזרחים, מכינים את הנוהל הזה שהוא מאוד מאוד מפורט.

קשה להגיד את עקרונותיו, אבל העיקרון הבסיסי הוא, אל"ף, שהחקירות יתנהלו כהלכה והמשטרה לא מתערבת ולא יכולה להתערב בחקירה, ומצד שני צריך כל מקום שאפשר שיתוף פעולה, למשל להשעות בן אדם שנחקר בעבירה רצינית וחמורה, איך הדברים האלה מתפקדים.

קרן בר מנחם:

כל הנושא של היידוע. אם אנחנו לוקחים אדם לחקירה הוא נגרע מתוך המצבה של האנשים, יש צרכים מבצעיים, צריך לעדכן, צריך שיהיה נוהל איך מעדכנים, את מי מעדכנים. כל הדברים האלה, היה לנו חשוב, כשאני אומרת לנו זה למשטרה ולמח"ש, לפרקליטות, לאגד את זה בתוך איזה שהוא מסמך שיתוף פעולה בין שני הארגונים כשבבסיס שלו בעצם זה באמת העובדה שלראשי הארגונים האלה יש אינטרס אחד באמת משותף.

היו"ר יואב קיש:

בכל מקרה כמובן כשהמסמך הזה יושלם תעבירו לוועדה והוא גם יוצג לציבור. כמו שאמרתי לך, אנחנו נעשה עוד דיון, הדיון הזה, כפי שאמרתי, נקבע מראש ונדחה כל פעם כדי שיהיה כבר את המסמך מוכן. גם בגלל סוף המושב לא רציתי להמשיך להמתין ולכן עשינו את הדיון הזה, אבל אני חושב שאנחנו מתקדמים מאוד בתפיסה הזו. דרך אגב, זה הולך להיות יותר משמעותי כי ככל שאנחנו בעולם שבו הכול גלוי והכול מצולם, אם זה המצלמות שעכשיו שוטרים התחילו ללכת איתם, אתה יודע, גם אותו אירוע עם נהג המשאית שתיארת, גם צמח כנראה בעקבות סרטון שהיה. אנחנו במציאות שיותר ויותר דברים כאלה יקרו, כי פשוט יש יותר מצלמות שרואים, דברים שקודם לא ראו. וטוב שכך, אני מברך על זה, לא סתם גם הולכים למהלך של מצלמות על שוטרים, אבל זה רק אומר שהאינטראקציה הזו - - -

יהודה גליק (הליכוד):

גם בחדרי חקירות?

היו"ר יואב קיש:

האינטראקציה הזו תהיה יותר משמעותית. אני רוצה להגיד דבר אחד, כמו שהוקמה נציבות תלונות הציבור בנושא הפרקליטות, שהיה מאוד קשה הדבר הזה, עד שהוא נולד, ואנחנו זוכרים כמה מאבקים, גם לפה בכנסת זה הגיע, אני חושב שבנושא של המשטרה הדבר הזה כבר מובנה וקיים הרבה שנים. אנחנו צריכים להיות במקום אחר מבחינת איך שזה עובד וההתנהלות ולכן אני שמח על המסמך הזה, שעוד לא ראיתי אותו.

אנחנו נעבור לחברי הכנסת. יש לי את רשימת חברי הכנסת לפי איך שהם הגיעו. בבקשה, חבר הכנסת זוהיר בהלול.

זוהיר בהלול (המתנה הציוני):

שלום לכם ושלום לך, אדוני היושב ראש, ותודה על הדיון הזה. שתי תמיהות יש לי בתחילת דבריי, התמיהה הראשונה, שמדברים כאן באופן כמעט אובססיבי על מחסור בכוח אדם, כאילו שאנחנו באים ואומרים שבמדינת ישראל לא יתקיים צדק מכיוון שאין מספיק שופטים ובתי משפט. מדובר באחת מן המערכות הכי קריטיות.

היו"ר יואב קיש:

זה שמחכים שלוש שנים לפסק דין בגלל שאין שופטים זה צדק?

זוהיר בהלול (המתנה הציוני):

ברור, למרות שטחנות הצדק טוחנות לאט.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

אין מספיק שוטרים, אין מספיק פרקליטים ואין מספיק שופטים, זה לא סוד.

היו"ר יואב קיש:

נכון, וזה פוגע בצדק, כל הלופ הזה.

זוהיר בהלול (המתנה הציוני):

זה צריך להדיר שינה מעיניך, אדוני המפכ"ל, ואי אפשר לומר את הדברים האלה בזקיפות קומה כאילו מדובר בזחיות.

היו"ר יואב קיש:

לא, לא עניין של זחיות, זה - - -

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

אנחנו נקבל עוד משאבים - - -

מיקי לוי (יש עתיד):

יש לך רק טעות אחת, זה הבניין שם למטה בכיכר.

זוהיר בהלול (המתנה הציוני):

בסדר גמור, אנחנו כנסת ואנחנו מחפשים מדינה אפלטונית. זהו, אנחנו מחפשים מדינה שתייצר צדק, אנחנו מחפשים שהמודל של מח"ש ישתנה. אתם מדברים על המודל של מח"ש ופרקליט המדינה מדבר על המודל הזה כאילו מדובר במאסטר פיס. מדובר במערכת שצריך להרעיד את אמות הספין שלה מכיוון שהיא לא מתפקדת. על פי מבקר המדינה זו מערכת וזה מנגנון שלא מתפקד כראוי, אל"ף, כי הוא מתבסס על חומר משטרתי ברוב המקרים ולכן מנפנים את הצדק, זה דבר אחד, ובי"ת, אין כאן פילוחים של

אוכלוסיות מקופחות ומופלות ומוקצות מחמת מיאוס. יש כאן, אפילו הזדעק כאן כבר חבר הכנסת אברהם גנוסה על האתיופים ומה יאמרו הערבים, המוקצים עוד יותר מחמת מיאוס? ונדמה לי שבעניין הזה אפילו - -

היו"ר יואב קיש:

חבר הכנסת זוהיר בהלול, אולי זו דעתך 'מחמת מיאוס', זה לא דעתי, אז אם אתה רוצה לדבר על דעתך, אבל זה ביטוי קשה, אני לא - - - אני רק רוצה שיהיה ברור שזו אמירה שלך, הפרטית בלבד, ולא מעבר לכך.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

אני לא שמעתי מעולם שמישהו יכול לשקף דעה אובייקטיבית.

היו"ר יואב קיש:

בסדר, רק אמרתי את זה לפרוטוקול שלא ישתמע כאילו אמרתי - - -

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

אני לא מדבר - -

היו"ר יואב קיש:

בשמך עצמך. בבקשה.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

- - אני לא מתיימר לדבר בשם כל הצדק העולמי המוחלט, באמת קטונתי מכדי ל - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

שנמצא כאן בוועדת הפנים. הצדק המוחלט.

אילן גילאון (מרצ):

רובו.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

רובו.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

ועדת אור, להזכירך, קמה במסקנותיה נדמה לי עשור אחרי שמח"ש קמה ב-1992. אגב, כל הדברים המאוד דרמטיים קרו ב-1992, מעניין, זה כאילו מדובר על 1492, כמו שקולומבוס הגיע והאינקוויזיציה התחוללה לה שם במרחק מאנדלוסיה, אבל לא זה העיקר, העיקר שאנחנו צריכים לייצר מודל אחר של מח"ש, מודל שייצר יותר צדק, שלא יושתת על האמירה החד צדדית והחד ממדית והאינטרסנטית והמאוד אובססיבית לעמדתה של המשטרה כלפי האזרחים.

אני למשל, בדעתי, בדעתי המאוד רדיקליסטית, אומר שאי אפשר להתבסס על 40 או 50 או 100 פרקליטים, שכבודם במקומם מונח, ואין לי להלין עליהם בשום אפילו קדקוד, או אפילו קמצוץ של טענות, אבל אני חושב שמכיוון שהמודל הזה קרס אל מול עינינו צריך לייצר מנגנון של מח"ש שמורכב משופטים במדינת ישראל, שופטים בדימוס במדינת ישראל, שהם ינסו לייצר את הצדק האבוד ומח"ש הפכה להיות התגלמותו של אי הצדק כמעט של ה - - -

היו"ר יואב קיש :

אני לא מבין. אתה אומר כרגע שאין לך תלונות כלפי הפרקליטים במח"ש ואתה אומר שמח"ש זה אי הצדק?

מיקי לוי (יש עתיד) :

מח"ש יושבים בפרקליטות, זוהיר.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני) :

אני יודע.

מיקי לוי (יש עתיד) :

אז כל הפרקליטות יכולה, לפי הדברים שלך, ללכת הביתה. אוי ואבוי למדינת ישראל.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני) :

לא, לא, אבל למה אתה עכשיו מעלים את מה שאני אמרתי? שכבודם במקומם מונח ו - - -

מיקי לוי (יש עתיד) :

לא, זה לא שייך, אני - - -

זוהיר בהלול (המחנה הציוני) :

אבל אני מעדיף בעיני רוחי לראות מח"ש שמושתתת על פסיקות של שופטים מורמים מעם במדינת ישראל, כדי שאנחנו נסיר מעל המדף את כל ה - - -

היו"ר יואב קיש :

אני חייב להגיד לך שגם שופט בעיניי לא צריך להיות מורם מעם, אבל תמשיך, זו כרגיל דעתך.

יהודה גליק (הליכוד) :

רק חברי כנסת.

היו"ר יואב קיש :

אף אחד לא.

אילן גילאון (מרצ) :

וגם לא כולם.

היו"ר יואב קיש :

אני חייב להגיד לך שגם הנסיך הבריטי לא מורם מעם.

פנינה תמנו (יש עתיד) :

מורם מעם במובן של - - -

היו"ר יואב קיש :

כן, בבקשה.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

אני מאוד שמח שאני מאתגר אתכם על הבוקר הזה.

היו"ר יואב קיש:

לא, לא מאתגר.

אילן גילאון (מרצ):

אתה תמיד.

היו"ר יואב קיש:

כן, נא לסיים.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

מיקי ידידי, הסיפור של יעקוב אלקיעאן זכרונו לברכה הוא הסיפור שצריך לא רק להדיר שינה מעיני משטרת ישראל או מח"ש וגם מהשר לבטחון פנים שניסו לטאטא את כל האמיתות בסוגיה הזאת, אלא שזה סטאדי קייס שהמשטרה ומח"ש צריכים ללמוד ממנו. יש פחד מובנה שמח"ש אומר דברים שהם על אפו ועל חמתו של שר בממשלת ישראל. יהיה כבודו אשר יהיה של מיניסטר במדינת ישראל, הוא לא מעל החוק, לא מעל הצדק הפואטי ולא מעל כל דבר אחר במדינה. ואנחנו, בתחושה שלנו, אני באמת משתית את דבריי על תחושות כאזרח במדינת ישראל, היום כמחוקק, רחמנא ליצלן, אז אני אומר לך שיש פחד מובנה, פבלובי, של משטרת ישראל לומר דברים בניגוד לדעתו של שר במדינת ישראל ו - - -

מיקי לוי (יש עתיד):

כיוון שהייתי איתם שם ואמרתי לא אחת בניגוד לדעתו גם של ראש הממשלה, אז אני אומר לך שאתה טועה.

היו"ר יואב קיש:

טוב, תודה רבה. חבר הכנסת יהודה גליק, בבקשה.

מיקי לוי (יש עתיד):

הם לא מפחדים מאף אחד, לא הפרקליטות ולא המשטרה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

נדמה לי שבקדנציה הזאת זה לא נכון לגבי המשטרה והשר.

היו"ר יואב קיש:

בבקשה, חבר הכנסת יהודה גליק.

יהודה גליק (הליכוד):

בוקר טוב, אדוני היושב ראש, המפכ"ל, הפרקליט, גברתי ראשת המחלקה, באמת קודם כל בהזדמנות אני רוצה לפרגן למשטרה על הדוח שפרסמו השבוע, על ירידה בכמות עבירות הרכוש. אלה חדשות טובות, כי תפקידה של המשטרה בעיקר מניעה, הרתעה, בשביל זה אנחנו קיימים, הרי לכל אחד מאיתנו יש את הסיפור שלו. אני לא אשכח את הסיפור שבאתי לדווח, כשיצאתי מהתיאטרון בבאר שבע, לשוטר בבאר שבע, להגיד לו שנגנב לי הרכב, הוא אמר, 'כן, אנחנו יודעים, שם כל ערב גונבים רכב'. אז תודה רבה, לא בשביל זה באתי למשטרה, אלא כי ציפיתי שהוא יבוא ויגיד לי, 'כל יום גונבים שם רכב, אז אני אעמיד שם שוטר'.

ואני מביא את הסיפור הזה כי אני רוצה לומר שתפקיד מניעת התנהלויות לא ראויים בקרב שוטרים בראש ובראשונה היא מניעתיה. אני חושב שעוד לפני שזה מגיע למח"ש תפקיד המשטרה לעורר ולחזק בקרב השוטרים את ההתנהגויות הראויות, כי מה שקורה פה, כמובן חברי הכנסת הערבים יתלוננו על זה שהערבים הם מוקצים וחברי הכנסת האתיופים יתלוננו על זה שהאתיופים והחרדים, אם היו פה, היו מתלוננים שהם - - - ואני כמובן אתלונן על אלימות כלפי נערים בתפוח מערב שלכאורה היו שם גם תלונות של אלימות. כל אחד יבוא עם התחושה שלו שהוא מוקצה. אני לא חושב שזה נכון, אני חושב שמשטרת ישראל עושה עבודת קודש, אבל, וכאן האבל, ופה אולי זה הדבר הכי חשוב, אמר פה זוהיר תחושות. התחושות של הציבור כלפי המשטרה וכלפי מח"ש צריכות להיות תחושות של אמון ולכן חשובה מאין כמוה העמידה שלכם כלפי הציבור, השקיפות שלכם כלפי הציבור, ההודיה של הציבור.

אני, כאדם שהתלונן לא פעם במח"ש, עד שאיבדתי את האמון במח"ש, אני אומר לכם את זה אל"ף כאדם שרוב הפעולות האלימות שהיו כלפי המשטרה היו בחדרים סגורים. כשאני מגיע למח"ש וכשאני מתלונן והשוטר אומר 'לא נכון', אף פעם לא יאמינו לאזרח, כי כרגע אין מצלמות בחדרי החקירות. השוטר שנתן לי בעיטה או נתן לי סטירה, הוא עשה את זה בחדר סגור ולעולם לא יאמינו לאזרח. ולכן כן חשוב מאוד שיהיו מצלמות גם בתוך חדרי החקירות כי איפה השוטר עושה את מה שהוא עושה, כשהוא מרגיש שהוא נורא מאציו? כשהוא לבד.

אנחנו צריכים לזכור שמשטרה אלימה היא משטרה חלשה, היא לא משטרה חזקה, ולכן כל הדברים האלה שהם הפעולות של המפגש של המשטרה ומח"ש כלפי הציבור, צריך ליידע את הציבור. אני לא יודע מה זה המסמך שכל הזמן חזרו עליו, המסמך שהולך להתפרסם, אבל מאוד חשוב, כרגע תחושת הציבור, כמו שזוהיר ביטא אותה, אין אמון במח"ש, יש תחושה שמח"ש, אפילו את אמרת 'לנו ולמשטרה יש אינטרס משותף', תחושת הציבור שאכן יש לכם אינטרס משותף, לחפות על ההתנהגות של השוטרים. אני לא אומר אם זה נכון או לא, אני אומר לכם מה התחושות של הציבור וזה גורם לזה שלא יתלוננו, כי אומרים 'בשביל מה ללכת למח"ש ממילא מח"ש יטאטאו את העניין מתחת לשטיח'.

לכן נורא חשוב, אל"ף, מצד אחד מניעה בקרב המשטרה, שלא נגיע למקרים קשים, בי"ת, שגם מח"ש וגם המשטרה יהיו חשופים כלפי הציבור, שלציבור יהיה אמון, שאם יש שוטר שהוא אליים שבאמת מבחינת המשטרה אין לו את הגיבוי, אלא ההיפך, מח"ש ידאגו שלא לטשטש את הדבר הזה. לכן כן חשוב שאתם במח"ש תיידעו את הציבור מה קורה, תגרמו לציבור לתת בכם אמון. לכן אני, עם תחילת תפקידך, מאחל לך בהצלחה ובראשונה מאחל לך שתגרמי לכך שהציבור ירחש לכם אמון, זה חשוב מאין כמותו ואני חושב שאלה הערותיי.

היו"ר יואב קיש:

תודה רבה. יהודה, אני חייב להגיד לך שאני הסכמתי עם רוב דבריך, יש נושא אחד שאני חושב שאולי צריך להבהיר, אני לא בטוח שאתה לא תסכים עם מה שאני אומר לך, כשאמרת לגבי משטרה אלימה. משטרה חייבת להפעיל אלימות, צריך לשים לב, מול כוח.

יהודה גליק (הליכוד):

לא, כוח זה לא אלימות.

פנינה תמנו (יש עתיד):

בהתאם לחוק, לא בניגוד לחוק.

היו"ר יואב קיש:

רק שנייה, תנו לי לסיים את דבריי. מול כוח והתפרעות, אם המשטרה לא תפעיל אלימות, אתה קורא לזה הפעלת כוח, בסדר, אולי הניסוח, אבל אם אנחנו נגיע למצב, ותן לי רגע לחדד, שבו שוטר יפחד להתמודד מול אירועים אלימים אנחנו נאבד שליטה, מצבנו יהיה לא טוב. אתה יודע מה, אולי זה הניסוח של אלימות או כוח, אבל משטרה היא גוף שחייב להפעיל כוח. נקודה. מי שפה חושב שהמשטרה זה גוף שיכול ל - - - אז הוא טועה, לא מבין מה המשטרה צריכה לעשות, לשמור על הסדר הציבורי.

יהודה גליק (הליכוד):

יואב, תן לי רק להגיד משפט אחד. אין ספק - - -

אילן גילאון (מרצ):

יפה, להפעיל כוח כדי לשמור על הסדר הציבורי.

יהודה גליק (הליכוד):

נכון, אין ספק שמשטרה חייבת להפעיל כוח, אבל משטרה גם חייבת להיות מסוגלת להכיל, אנחנו במדינת חוק, מדינה דמוקרטית, שתפקיד המשטרה בראש ובראשונה כאוכפת החוק להקפיד על החוק ותפקיד המשטרה לאפשר חופש וזכות ביטוי לכולם, בין אם זה כאלה שהם גרים בדרום תל אביב והם נגד המשטרה או בעד המשטרה ובין אם ה - - - האינטרס של המשטרה הוא לאפשר לאזרח לבטא כמה שיותר. אזרח שמתמשש באלימות או שפועל נגד החוק תפקיד המשטרה למנוע את זה, אבל - - -

היו"ר יואב קיש:

והיא צריכה להפעיל שם כוח.

יהודה גליק (הליכוד):

כוח, אבל אלימות לא.

היו"ר יואב קיש:

טוב, זה עניין של הגדרה.

יהודה גליק (הליכוד):

לא, זה לא עניין של הגדרה, זה עניין של - - -

פנינה תמנו (יש עתיד):

כוח, אלימות, הכול צריך להיות בהתאם לחוק, באופן מידתי.

היו"ר יואב קיש:

נכון, אבל חייב להיות שימוש.

יהודה גליק (הליכוד):

אמר המפכ"ל, האיזון הוא דק, אבל חייב ששוטר יידע להבדיל בין - - -

פנינה תמנו (יש עתיד):

לא חייב, לא בכל מקרה.

היו"ר יואב קיש:

צריך להבין, אם המסר ייצא מפה שאנחנו מצפים מהשוטרים שלא יפעילו כוח אז בואו נסגור את העסק ונלך הביתה.

יהודה גליק (הליכוד):

שכן יפעילו כוח ולא אלימות, זה הבדל עצום. יואב, יש שוטרים שהתחושה שלהם שככל שאני אפעיל יותר כוח אז אני יותר - - -

היו"ר יואב קיש:

טוב, אין בינינו חילוקי דעות, שנינו מסכימים. הממ"מ, רציתם להתייחס?

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

זו אמירה אמורפית שיכולה להיות מסוכנת. ברגע שאתה אומר דבר כזה - - -

היו"ר יואב קיש:

אז אתה רוצה, אני אגיד עוד פעם, לדמשטרה יש סמכויות לפי חוק שמאפשרות לה לפעול בכוח במקרים שצריך.

יהודה גליק (הליכוד):

כן, לפי חוק.

היו"ר יואב קיש:

נכון, ואם מפה תצא אמירה שאנחנו אומרים לשוטרים 'אסור לכם להפעיל כוח כלפי התפרעויות', אז אנחנו נהיה במדינה שתאבד כל חוק וסדר. בבקשה, הממ"מ, רצית להתייחס.

רינת בניטה:

תודה. אני רק רוצה להגיד שני דברים קצרים. האחד, לפרוטוקול, לציין שהדברים שנאמרו על ידי פרקליט המדינה, עורך דין שי ניצן, בפתח דבריו, לא סותרים את מה שכתוב במסמך שלנו.

היו"ר יואב קיש:

הוא הקריא מהמסמך שלכם.

רינת בניטה:

רק להבהיר את הדבר הזה.

היו"ר יואב קיש:

זה לא לא-סותרים, הוא הקריא מהמסמך שלכם.

רינת בניטה:

אוקיי, והנתונים האלה מתוך דוח מח"ש. אני רוצה להגיד עוד משהו, שמתחבר אולי לסוגיית האמון, זה העניין של מה מח"ש מפרסמת ומה שהיא אינה מפרסמת. העיר על זה דוח מבקר המדינה בשנה שעברה לעניין פרסום הנתונים באשר לפילוח לפי סוג התלונות באשר לעבירות, עבירות של אלימות, עבירות מין, עבירות רכוש וכיוצא באלה. מח"ש התחייבה שהיא תאסוף את הנתונים, אבל היא לא פרסומה אותם בדוח האחרון שלה ב-2018. ולגבי סוג האלימות, שגם אותו היא אינה מפרסמת וכעת, להבנתי, הוא נדון בבג"צ.

קרן בר מנחם:

היא תפרסם בהמשך.

רינת בניטה:

ולגבי כמובן אוכלוסיות שסובלות משיטור יתר וכמה מהן - - -

קרן בר מנחם:

חלק מהעניין של נתונים קשור בכל נושא מערכות המחשוב. לצערי מערכות המחשוב שלנו כרגע לא מאפשרות הרבה מאוד דברים שהייתי שמחה ורוצה לפרסם. זה לא לגמרי תלוי רק בנו, כי להחליף את כל מערכת המחשוב, ואנחנו נכנסים לתוך התהליך הזה, זה ייקח טיפה זמן, אבל אני מקווה שלא יותר מדי זמן ואז יהיה לנו גם יותר קל לתת מענה לפניות מהסוג שהעברת אלינו וענינו כמיטב יכולתנו.

היו"ר יואב קיש :

טוב. חבר הכנסת טלב אבו עראר. בבקשה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

תודה, מכובדי היושב ראש. אחרי אירועי אוקטובר בשנת 2000 מונתה ועדה, ועדת אור, שקבעה שמשטרת ישראל מתייחסת לאוכלוסייה או לאזרחים הערבים כאויבים.

יהודה גליק (הליכוד) :

התייחסה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

התייחסה והיא ממשיכה עדיין להתייחס בצורה הזו. דוגמה לכך, אני אתמקד בדבריי באירועי אום אל חיראן. רוב דבריי יהיו בצורת שאלות. שלושת הגורמים המעורבים בחקירת האירועים שם נמצאים כאן. מפכ"ל המשטרה אלשיך, מהרגע הראשון אחרי שנורה אזרח במדינת ישראל, תושב אום אל חיראן, יעקוב אבו אלקיעאן, שנהרג בדם קר על ידי משטרת ישראל, אחרי רגע מהאירוע, מהמקרה, קבעת, נהיית שופט, לפני חקירת מח"ש, לפני חקירת השב"כ, לפני הפרקליטות, לפני כולם, קראת לו מחבל בן עוולה. תרשום לך ותענה לי אחר כך, אבל חשובה לי התשובה שלך ואם אתה עדיין דוגל בדעה השקרית הזו או לא. גם השר לבטחון הפנים אמר שהוא מחבל, שייך לדאעש.

היו"ר יואב קיש :

טוב, השר לא פה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

אז הוא יענה במקומו.

היו"ר יואב קיש :

המפכ"ל יתייחס וגם הפרקליט יתייחס.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

כן. מכובדי, העניין הזה נחקר על ידי מח"ש שקבעו בצורה הכי ברורה שלא היה פיגוע שם, זימנו את המשפחה אליהם לפני כשבועיים והודיעו להם שזה לא היה פיגוע בכלל. פרקליט המדינה, במקום להיות שפוי ושקוף וטהור, קיבל שני טלפונים, מהשר לבטחון הפנים וממפכ"ל המשטרה, שהפעילו עליו לחץ לסגור כמה שיותר מהר את התיק בלי לגנות את האמת.

היו"ר יואב קיש :

הוא יתייחס. שנייה רגע, אני עוצר אותך, בקצרה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

למה כשאני מדבר אתה מפריע לי כל הזמן?

היו"ר יואב קיש :

אני רוצה להגיד לך דבר אחד, אני אבקש משניהם להתייחס, ברור לי שהנושא חשוב, אני רק מבקש להשתדל להימנע מקביעות אישיות, שפוי וכל מיני - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

אני לא אמרתי כלום, מה אמרתי?

היו"ר יואב קיש:

לא משנה, אבל - - -

שי ניצן:

אמרת.

היו"ר יואב קיש:

אבל לא חשוב, אני מבקש לשמור על שפה עניינית, הם יתייחסו לעניין חד וחלק, אבל לשמור על ה -

--

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אני לא אמרתי כלום היום.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

יחסית טלב אבו עראר היום מאוד מאופק. ביחס לאום אל חיראן, מאוד מאופק.

היו"ר יואב קיש:

ואתה רואה מה קורה? בגלל זה הוא מצליח להישאר פה, לשאול שאלות והוא גם יקבל תשובות. ואם הוא היה משתולל אז זה לא היה קורה. לכן אני מעריך את זה והוא יקבל תשובות, רק אני אומר לשמור על סף שיח מכובד ומכבד.

אילן גילאון (מרצ):

היושב ראש, בחיים לא ראיתי את אבו אל עראר - - -

היו"ר יואב קיש:

אני מסכים, כל הכבוד. אני אומר, אני כבר ידעתי שיש כמה שאני אצטרך להוציא היום, אני רואה שהוא לא ביניהם. אבל הפרענו לו - - -

קריאה:

אתה מפריע לו ליתר ביטחון.

היו"ר יואב קיש:

יש לי את הסמכות כיושב ראש להפריע, אמרתי שאני רק מבקש, תמשיך לשמור על - - -

יהודה גליק (הליכוד):

אתה מפריע לו בגלל שהוא ערבי, אני - - -

היו"ר יואב קיש:

תיכף אני אוציא את הגיינג'ים. אני מבקש רק לשמור על השיח ואתה תקבל תשובות, שניהם יענו.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אתה מתפרץ לדלת פתוחה, תן לי להגיד. מכובדי, השב"כ, נציג השב"כ נתן עדות במח"ש ואמר שלא היה פיגוע, לא היה ניסיון דריסה, בכלל.

קריאה:

חד משמעית.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

חד וחלק, ברור. והתקשורת חשפה את הכול, עיתון 'הארץ', ערוץ 2, ערוץ - - - כולם חשפו את זה, את כל האירוע שהיה שם. בנוסף, עדותם של האנשים שם. אני הייתי אחד מהם שם. לא הייתה שום כוונה לתושבים שם, לא להתקומם, לא להתנגד להריסה בכלל. הבן אדם ארז את דבריו מהבית, לא רצה לראות איך הורסים לו את הבית, אמר 'אני מחליט ללכת לאמא', אמא גרה בח'ורה, היישוב הסמוך, ואז רק כשהוא התחיל לזוז המפכ"ל קרא לו מחבל. אוי ואבוי לאדם שהוא מורה בבית ספר, מחנך, ייצג את ישראל אפילו לפני כמה שנים והוא מחבל פתאום.

כשהעניין הגיע למח"ש, ואתה, כבוד הפרקליט, פרקליט המדינה, שמייצג את המדינה, ואני חושב שאתה צריך לייצג את המדינה בכבוד ובלי איפה ואיפה ובשוויון, בלי אפליה, הרי 95% מהתיקים שמגיעים למח"ש נסגרים, זה הסקר, רובם של ערבים שמגיעים תלונות. אנחנו מגישים תלונות על רצח, על אלימות של המשטרה כלפינו. אני לא רוצה להזכיר אירועים קודמים ברהט, שזה קרה, שנהרג סמי אלג'עאר וסמי זיאדנה בדם קר, בלי שום סיבה. כנראה שעד עכשיו יד רכה על הדלק, של השוטרים כלפי כל האוכלוסייה הערבית.

היו"ר יואב קיש:

כן, טוב. אני אבקש מהם שייתנו לך תשובות.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אני בזה מסכם, בשאלות האלה. המפכ"ל והשר לבטחון פנים, מכובדי היושב ראש, אחרי שהעניין התברר ונחשף, אחרי שהאמת יצאה לאור, ומח"ש קבעו שלא היה פיגוע ונציג השב"כ אמר שלא היה פיגוע. נציג השב"כ, אני יודע לפחות במגזר הערבי יותר בקי מהמשטרה ויותר בקי, נדמה לי, ממח"ש אפילו, אם היה פיגוע או לא. האם, כבוד המפכ"ל, אתה חוזר בך או מתנצל, מוכן להתנצל בפני האוכלוסייה הבדואית?

היו"ר יואב קיש:

טוב, תודה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אדוני, אתה הפרעת שתי דקות.

היו"ר יואב קיש:

אז נא לסיים, אני רוצה לשמוע את התשובות שלהם.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

תן לי. להתנצל בפני המשפחה, משפחת ההרוג, יעקוב אבו אלקיעאן, שהאשמתם אותו בהאשמות שווא שמשפילות. ויש הרבה דברים, אולי ד"ר טיבי ימשיך בעניין.

וגם כבוד פרקליט המדינה, איך אפשר להאמין לך, מכובדי, שאתה מקבל את הלחץ הזה שהופעל עליך לסגור את התיק? לסגור תיק של רצח אדם חף מפשע שהושפל והוסת נגדו והכפישו את שמו שהוא מחבל בלי להתייחס לזה שהוא יצא נקי לגמרי? לא אמרת את דעתך, מה ההחלטה? נסגר התיק, פרקליט המדינה החליט לסגור את התיק, למה לא החלטת להעמיד את השוטרים הפושעים שהרגו את הבן אדם לדין? למה לא אמרת שמפכ"ל המשטרה וגם השר לבטחון הפנים, שמסיתים כל הזמן נגד האוכלוסייה הערבית, למה לא אמרת שהם מסיתים? לא צודקים?

היו"ר יואב קיש :

תודה. תודה, חבר הכנסת טלב אבו עראר. ברור לי שהנושא והמקרה רגיש וכואב, בוודאי לך, גם כנציג המגזר הבדואי פה. אני מעריך ומודה על היכולת שלך לנהל דיון ענייני ואני מבקש תשובות. יתחיל הפרקליט ואחרי זה המפכ"ל. בבקשה, הפרקליט.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

יש לי - - -

היו"ר יואב קיש :

אני רוצה שהם יתייחסו.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

יש לי שאלה בדיוק באותו נושא.

היו"ר יואב קיש :

אחמד, אחרי זה, אם הוא לא יענה מספיק.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

אותו נושא, תהיה יעיל.

היו"ר יואב קיש :

טוב, נו, אני אהיה יעיל, יאללה. אבל שאלה, לא נאום.

מיקי לוי (יש עתיד) :

לא הרצאה.

היו"ר יואב קיש :

שאלה, כי אתה מדלג על התור. אם אתה רוצה באותו נושא, יש פה שאלות קשות, נאמרו אמירות קשות למח"ש ולמפכ"ל, אני רוצה תשובות.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

אני אשלים את דבריו של טלב.

היו"ר יואב קיש :

בקצרה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

תודה רבה. אל"ף, אני מודה על קיום הדיון. כמה נקודות, בקשר לאותו מקרה שחברי טלב אבו עראר הזכיר, מנוח יעקוב אבו אלקיעאן באבו אל חיראן - - -

זוהיר בהלול (המתנה הציוני) :

גם אני הזכרתי.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

וגם זוהיר. ג'וש, הכתב הדינמי של עיתון 'הארץ' פרסם ידיעה בלעדית שבמקום נכחה רופאה משטרתית והרופאה המשטרתית טיפלה בשני שוטרים, אבל לא ניגשה לטפל בפצוע אחר, שלישי, יעקוב אבו אלקיעאן. יעקוב אבו אלקיעאן מת בגלל שתי סיבות, ואני אומר את זה כרופא, הסיבה הראשונה שהוא נורה על ידי כדור של המשטרה, הסיבה השנייה כי הוא דימם למוות. דימם זמן רב ואף אחד לא הגיש לו סיוע רפואי. אני הייתי יחד עם חבריי במרחק 200-300 מטר, בכניסה ליישוב, ואמרנו, צעקנו 'תנו לו לגשת, לא נותנים לו טיפול', כי אנשים התקשרו אמרו 'לא נותנים לו טיפול, אפשר להציל אותו'. והוא נשאר שם במקום, דימם ודימם למוות. לכן יש כאן רשלנות פושעת, גם יורים כדי להרוג, זה השוטרים, והנוכחות של רופאה, עם שבועת היפוקרטס, שהייתה במקום, במרחק של שישה-שבעה מטרים היה הרכב של יעקוב אבו אלקיעאן והוא היה מחוצה לו והיו שני שוטרים פצועים שהיא טיפלה בהם, ובצדק טיפלה בהם, אבל שלא בצדק ובאופן נפשע לא טיפלה בפצוע הקשה. זאת שאלה.

השאלה השנייה, לגבי מח"ש והתדמית של מח"ש. גברתי, אני מקווה שהיעילות שלך תהיה ברורה יותר, יותר מאשר התקופה שקדמה לכהונה שלך. הכותרת היא מח"ש, מחלקה לחיפוי על שוטרים, לא לחקירת שוטרים. הסטטיסטיקה מסבירה למה.

היו"ר יואב קיש:

אחמד טיבי, אני רוצה להישאר בנושא אום אל חיראן. תן להם לענות ואחר כך נמשיך.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

דקה.

היו"ר יואב קיש:

לא, לגבי אום אל חיראן. עכשיו אתה מדבר על מח"ש, אני לא רוצה, יהיה לך זמן לדבר.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אני אשלים את דבריי והוא יענה על - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, אתה תקבל אחרי זה, אני רוצה לשמוע את ההתייחסות לאום אל חיראן. בבקשה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אגב, לגבי אום אל חיראן, אני רוצה לשאול את המפכ"ל כמפכ"ל - - -

היו"ר יואב קיש:

לא משהו שכבר טלב שאל אותו, משהו חדש.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

לא, חילקנו את הנושא בינינו.

היו"ר יואב קיש:

חילקתם, כן.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

האם היום ביוני 2018 עדיין המשטרה מתייחסת להחזיק עותק של 'ישראל היום' כאל סיבה להרשעה? ראייה להרשעה על - - -

היו"ר יואב קיש:

טוב, אחמד, אנחנו מנהלים פה דיון ענייני. בבקשה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

סליחה, המפכ"ל והשר אמרו שיש לו עותק של 'ישראל היום'.

היו"ר יואב קיש:

אחמד, תודה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

לי יש עותק לפעמים, אני מקבל בחינם את העיתון.

היו"ר יואב קיש:

סיימת את זכות הדיבור כרגע. סיימת. בבקשה, פרקליט המדינה.

מיקי לוי (יש עתיד):

מה, אתה קורא את העיתון הזה?

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אני מקבל בחינם, לפעמים.

היו"ר יואב קיש:

מיקי, מספיק. אני רוצה לשמוע תשובות ענייניות. בבקשה, הפרקליט, תתייחס.

שי ניצן:

לצערך, יש לי רושם שלא תמיד קוראים את ההחלטות שאנחנו נותנים ומפרסמים. לי היה מאוד חשוב בתיק הזה - - - אגב, הנושא של שקיפות - - -

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

למה אתה מייחס לנו בורות?

היו"ר יואב קיש:

רגע, זוהיר, תן לו לענות, הוא עוד לא התחיל. זה לתפיסתו.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

למה - - -

היו"ר יואב קיש:

זוהיר, אתה מפריע. אתה יודע מה? לא, נגמר, אין קריאות ביניים עכשיו.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

לא, אי אפשר - - -

היו"ר יואב קיש:

זוהיר, אני אקרא לך לסדר. הוא לא האשים אף אחד והוא לא התייחס אליך ויכול להיות שהוא מדבר לציבור. אני מבקש, אני רוצה לשמוע את התשובות שלו ואני מבקש לא להפריע. אם אנחנו נתחיל להפריע אני אתחיל להוציא.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

לא מפריע, אני אומר - - -

היו"ר יואב קיש:

הוא ישב פה בשקט, שמע דברים קשים. אם הוא מסוגל לעשות את זה גם אתה מסוגל. בבקשה.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

לא, אם הוא פוגע באינטליגנציה - - -

היו"ר יואב קיש:

הוא לא פגע, הוא אמר על זוהיר שזה אתה? הוא אמר עליך את זה?

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

הוא אמר עכשיו לנו.

היו"ר יואב קיש:

הוא לא אמר, הוא חושב שיש מקרים כלליים שדוחות שהוא מוציא לא קוראים אותם עד הסוף.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

הוא אמר שלא תמיד קוראים.

היו"ר יואב קיש:

זוהיר, אתה מיתמם וזה לא מתאים לך.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

אנחנו פותחים את - - -

היו"ר יואב קיש:

לא מתאים לך, זוהיר. בבקשה. נא לא להפריע.

שי ניצן:

אמרתי, לצערי, יש מקרים שלא קוראים את ההחלטות שאנחנו מפרסמים ולכן נתפסים לטעויות. לא דיברתי לאף אחד כאן, אבל אני אראה למה אני מתכוון. הנושא של שקיפות, ככלל, ובנושאים רגישים בפרט הוא בנפשנו. אמרה הגב' מהממ"מ שצריך לעשות יתר שקיפות. אנחנו כפרקליטות קיבלנו החלטה ובעוד חודש זו תהיה השנה השלישית שאנחנו מפרסמים דוח עב כרס עם כמה שיותר נתונים על הפרקליטות. במח"ש, בגלל שיש להם מערכת מחשוב נפרדת, יש קושי, אבל אנחנו מתכוונים לשדרג את הדבר הזה. יש לי עניין לפרסם כמה שיותר נתונים. אחת.

במקרה של אום אל חיראן, שהוא מקרה טרגי, השקעתי הרבה מאוד שעות עבודה. הסברתי מקודם שתיקים רגישים, וללא ספק התיק הזה רגיש, נהרגו שני אזרחי ישראל, אני מזכיר, אחד מהם שוטר, אחד מהם אזרח תושב המקום, זה נושא ללא ספק רגיש ומטבע הדברים תיקים כאלה מגיעים לשולחני. היה לי

מאוד חשוב וישבתי הרבה מאוד שעות לפרסם החלטה ככל היותר מפורטת, ככל היותר ברורה. ההחלטה שלי פורסמה ברבים והכול כתוב בפנים. הכול, במידת האפשר ואני רוצה להסביר כמה נקודות מרכזיות שיענו בדיוק לשאלות של שלושת חברי הכנסת.

קריאה:

טרם התקבלה בכתב - - -

היו"ר יואב קיש:

סליחה, את רוצה לצאת החוצה? אף אחד לא מפריע עכשיו. מי שמפריע יוצא. לח"כים יש שלוש קריאות. אני לא מוכן לקבל הפרעות עכשיו. בבקשה.

שי ניצן:

הייתה כאן חקירה מאוד יסודית ומאוד מעמיקה של מח"ש. מח"ש, תפקידה, כמו שהסברתי בפירוט בהתחלה, להחליט אם בוצעו עבירות פליליות ואם יש ראיות מספיקות שבוצעו עבירות פליליות אנחנו מגישים כתב אישום. זה תפקידה של מח"ש, זה תפקיד המשטרה.

במקרה הזה נחקרו כל הגורמים שהיו רלוונטיים ובסופו של דבר התיק הובא והגענו למסקנה שבתפיסת השוטרים מה שהיה שגרם להם לירות, ככל הנראה היה פיגוע, או אפשר לנסח את זה יותר בשפה משפטית, אין ראיות מספיקות ששוטר חשב שזה לא פיגוע ולכן ירה. הרי אני צריך בבית משפט להוכיח מעבר לכל ספק סביר שהשוטר ירה בזדון למרות שלא הייתה לו עילה. בתיק הזה אין ראיות. הראיות מובילות לכיוון ההפוך.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אין ראייה שהיה פיגוע.

שי ניצן:

לא, זה לא קשור.

היו"ר יואב קיש:

מאה אחוז, תדייק עוד פעם את האמירה הזו, היא אמירה מהותית וקריטית והיא המהות של התיק. תדייק אותה, כי היא שונה ממה שחברי הכנסת - - -

שי ניצן:

כאשר שוטר יורה צריך לבחון את השאלה למה הוא ירה. יכול להיות מקרה שהוא רואה, ניקח כדוגמה, מישהו רץ עם סכין לכיוונו של אדם ואז אפשר להגיד ברמת הסתברות מאוד גבוהה שהוא חושב שיש סכנה מיידידת לחיי אדם והוא יורה. זה מוצדק. יש מקרים יותר מורכבים, יש מקרים שיכולה להיות פרשנות שונה, למשל שוטר שומע שמתחילים לירות לכיוון מסוים ואז עקב הירות הוא מפרש שמתרחש שם אירוע.

במקרה הזה מה שקרה היה שהיה רכב שעמד במקום והתחיל לנסוע. עכשיו, שוטרים דפקו לו על הפח ושוטרים אותנו לו וסימנו לו והוא לא עצר והמשיך לנסוע.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

במהירות של? במהירות של, אדוני?

שי ניצן:

במהירות נמוכה יחסית.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

10 קמ"ש.

שי ניצן:

רגע, במהירות נמוכה יחסית ואחר כך האיץ. ואחרי שהאיץ סטה - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אחרי שהוא נורה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

כי הוא איבד את השליטה, היה מת.

שי ניצן:

אף אחד לא יודע מהראיות לומר האם התאוצה נגרמה אחרי שהוא נפגע או לפני הוא נפגע. אין לזה

תשובה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, הייתה תשובה.

היו"ר יואב קיש:

הוא אומר שלא, חברים.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

הייתה תשובה.

היו"ר יואב קיש:

הוא אומר שאין תשובה.

שי ניצן:

יש לי הצעה, אני לא בחקירה נגדית. אני משתדל לתת לכם הסבר כמיטב יכולתי - - -

היו"ר יואב קיש:

בדיוק. נכון. הוא רוצה לתת - - - רק שנייה, עצור, הפרקליט. אני מבין, בואו נעשה ככה, יהיו לכם עוד שאלות אולי על מה שיגיד הפרקליט, אני מבקש, כמו שהוא המתין בשקט והוא עכשיו מתייחס - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, אני רוצה לשמוע האם - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, אבל, טלב, הוא אומר לך - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, לא, האם - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, לא, טלב, הוא רוצה - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

האם המפכ"ל - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

הוא יתייחס.

היו"ר יואב קיש:

טלב, תקשיב, כל מה שקורה עכשיו, מאז שאתה דיברת, נתתי גם לאחמד להגיד מילה, מתייחסים למה שאתה רוצה לשאול. אם אומרים לך דברים שלא נעים לך לשמוע אז תהיה בשקט ותקשיב להם, מה לעשות? כמו שהם ישבו בשקט והקשיבו.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אני שואל אם מפכ"ל המשטרה - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, טלב, אני אוציא אותך עכשיו, מספיק.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אז אני - - -

היו"ר יואב קיש:

תנו להם לדבר. הדיון פה ענייני עד עכשיו, אני מבקש, גם אם יש דברים שקשה לכם לשמוע אל תתפרצו יותר.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

ומה אמרו - - -

היו"ר יואב קיש:

אחרי שהוא יסיים אני אתן לך להתייחס. בבקשה.

שי ניצן:

יש לי בקשה, חבר הכנסת אבו עראר - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, לא, לא, סליחה. לא, אתה לא מנהל דיון איתם.

שי ניצן:

בסדר.

היו"ר יואב קיש:

בבקשה.

שי ניצן:

אני מבטיח שאני אענה לכל הנקודות ולכן גם רשמתי את מה שאמרת, על המפכ"ל, על השר, על איש השב"כ, אני אענה לכל הנקודות, אני פשוט מציע - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

על הרופאה.

שי ניצן:

על הרופאה.

היו"ר יואב קיש:

הכול, אבל אל תפריעו לו.

שי ניצן:

דרך אגב, הכול כתוב בהחלטה, אבל כיוון שחזקה שקראתם את ההחלטה אני אחזור עליה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

על זה גם דיברו איתך.

היו"ר יואב קיש:

טוב, הפרקליט, אתה מנהל את הדיון איתי עכשיו ולא איתם ואחרי זה הם יקבלו זכות להתייחס. בבקשה.

שי ניצן:

היו כאן מצבור ראיות לגבי השאלה מתי נורו היריות, מי ירה, למה ירה. קשה מאוד לדעת מי ירה את הכדור הפגע במנוח, מי ירה את הכדור שגרם למותו, מתי זה קרה. היו יריות, אנחנו יודעים מתי ירו, אנחנו לא יודעים איזה כדור גרם למותו. נתחיל בנקודה הזו.

עכשיו, עשו כאן באמת חקירה, חפרו לעומק המון. הביאו מומחים, מז"פ, מומחי תעבורה, הרבה מאוד חקירות, בסופו של דבר הגענו למסקנה שלא ניתן יהיה להוכיח שיש שוטר שירה בזדון כדי להרוג אדם למרות שהוא לא חשב, אלא אנשים, בתפיסת העולם שלהם, היה שם מתח, הזהירו אותם מראש, אנשים הלכו עם נשקים. עכשיו, יכול להיות שלא הייתה סיבה, אבל מבחינת השוטר, צריך להבין שתפיסת העולם הייתה שיכולה להיות תגובה אלימה ולכן צריך לשפוט את זה בסטייט אוף מיינד של השוטרים. זו לא חוכמה לשפוט במזגן ובחדר קר. יש פעולה מבצעית, אתה מפעיל קריטריונים מבצעיים.

אגב, זה לא רק באירוע הזה, בכל אירוע שיש בו מתח מבצעי, כי אם לא היה חשש אז מבחינת השוטר הוא לא צריך ללכת עם נשק בהיכון, הוא לא צריך ללכת עם נשק אולי בכלל. לכן אתה חייב לשפוט את האירוע לפי תפיסת עולמו של השוטר והגענו למסקנה שלא ניתן יהיה להוכיח שהשוטר ירה למרות שהוא לא חשב בכלל, אלא סתם כי התחשק לו לירות באזרח חף מפשע. לא ניתן יהיה להוכיח את זה ברמה הנדרשת למשפט פלילי. התפקיד של מח"ש היה להחליט אם להגיש כתב אישום או לא, גם מח"ש וגם אני חשבנו שאין מקום להגיש כתב אישום, נקודה. זה חלק ראשון ועיקרי, זה התפקיד שלנו.

שאלה אחרת שעלתה היא האם אדון יעקוב אבו אלקיעאן עשה פיגוע או לא עשה פיגוע, שאלה חשובה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

האם הוא מחבל, לדעתך?

שי ניצן:

האם הוא מחבל או לא מחבל, אני מיד אענה. האם הוא לא מחבל או לא מחבל, זו אותה מילה, עשה פיגוע, מי שעושה פיגוע זה מחבל.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

זה שני דברים.

שי ניצן:

אצלי בדרך כלל מי שעושה פיגוע הוא מחבל, אגב יהודי או ערבי, אין לזה שום משמעות.

מיקי לוי (יש עתיד):

משפטית זה אותו דבר.

שי ניצן:

כן, משפטית זה אותו דבר.

היו"ר יואב קיש:

אני מבקש, תמשיך.

שי ניצן:

עכשיו, השאלה הזאת, אני אומר לכם, בדקנו כל מיני אינדיקציות. אז קודם כל אני מניח שגם חברי הכנסת הנכבדים יודעים שלא כל מה שכתוב בעיתון הוא נכון. זה דבר שאני מצפה, כאשר יש דוח מפורט שלי

היו"ר יואב קיש:

תתייחס לשאלה.

שי ניצן:

אני עונה. בדוח שלי התייחסתי בדיוק לשאלה הזאת וכתבתי שמבדיקת הדברים האלה, קודם כל לגבי עמדת איש השב"כ, כי אמר חבר הכנסת אבו עראר, איש שב"כ נחקר ואמר חד משמעית 'זה לא פיגוע'. מה לעשות שהחלטה של שב"כ לא נקבעת על ידי איש כזה או אחר, אלא יש היררכיה, כמו בכל ארגון. אני פניתי לשב"כ וביקשתי לקבל את עמדתם לגבי השאלה אם זה היה פיגוע או לא פיגוע. ואני מצטט את חבר הכנסת אבו עראר שאמר 'השב"כ מבין הרבה יותר מהפרקליטות והמשטרה ביחד אם אירוע הוא פיגוע או לא', ציטוט מדויק.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לפחות בחברה הערבית.

שי ניצן:

אם אתה שואל אותי, גם בחברה היהודית, אבל בסדר.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, כך אני אמרתי.

שי ניצן:

ואני מצטרף בכל לבי לדברי חבר הכנסת אבו עראר, ולכן אני קורא מתוך סעיף 14 - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

מה מציג השב"כ?

שי ניצן:

אני קורא.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

גם אני קראתי, מה?

שי ניצן:

אז אנחנו לא קראנו את אותו נייר, 'שירות הביטחון הכללי, אשר בין היתר תחקר את הזירה בשעות הראשונות שלאחר האירוע, החליט שלא להמשיך בחקירת האירוע תוך שהבהיר על פי החומר שהיה בפניו באותה עת כי אין ביכולתו לקבוע אם האירוע האמור היה פיגוע אם לאו'.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא לזה התכוונתי, אדוני.

היו"ר יואב קיש:

רגע, טלב, תן לו לסיים.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אני מתכוון לעדות שנתן במח"ש.

היו"ר יואב קיש:

טלב, אבל זה - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, סליחה, סליחה, לא, לא, לא, הוא אמר ביום הראשון, אני מתכוון - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

הדברים של טלב ברורים.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

ברורים, אני מדבר על העדות שנתן במח"ש.

היו"ר יואב קיש:

מה שאמר הפרקליט, ותגיד אם אני הבנתי נכון, כי אני משתדל באמת להיות זה שלפחות מנסה להבין, הוא אומר ככה, היו בדיקות שונות וחוות דעת כנראה שונות במהלך הבדיקה, בסופו של דבר המלצת השב"כ או - - -

שי ניצן:

עמדת השב"כ.

היו"ר יואב קיש:

עמדת השב"כ המסכמת את כל העמדות, כולל כאלה שחשבו שזה לא פיגוע, חשבו שזה כן פיגוע, הכול מתרכז, העמדה הרשמית שהגיעה מהשב"כ למח"ש - - -

שי ניצן:**נכון.****היו"ר יואב קיש:**

זוהי מה שהוא מנסה להגיד לך, זה מה שהוא הקריא, שאי אפשר לדעת אם זה היה פיגוע או לא פיגוע.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, הוא לא אמר - - -

היו"ר יואב קיש:

אז זה לא מוצא חן בעיניך, מה אתה רוצה?

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, אבל הוא - - -

היו"ר יואב קיש:

זה מה שהוא אומר.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

לא, אבל טלב שאל שאלה אחרת לגבי עדות ספציפית של איש שב"כ במח"ש.

היו"ר יואב קיש:

אז תקן אותי אם אני טועה, היו כנראה בשב"כ דעות שונות, ביניהם חלק אמרו שזה היה פיגוע וחלק אמרו שזה לא היה פיגוע, כולל מה שאתה אומר.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא נכון, יואב. לא, לא נכון, נציג השב"כ נתן עדות - - -

היו"ר יואב קיש:

קשה לך לקבל את האמת הזו, זה מה שהוא אומר לך. הלאה, תמשיך. אני רוצה לשמוע את ההתייחסות לרופאה עכשיו, בבקשה.

שי ניצן:

אז לגבי עמדת שב"כ, בדיוק היטיב להגדיר את זה יושב ראש הוועדה, זה גם לא עדות שהייתה במח"ש, לא משנה, היה - - -

היו"ר יואב קיש:

מגוון דעות.

שי ניצן:

היה אדם מהשב"כ שהיה - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

יואב אמר שיש בשב"כ מי שאמרו שזה פיגוע, האם זה נכון?

היו"ר יואב קיש:

לא, זה מה שאני הבנתי.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אתה אמרת. לא, האם יש מישהו בשב"כ שאמר שזה פיגוע?

היו"ר יואב קיש:

לא, אתה אל תענה. אני הבנתי מהדברים שלו - - -

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:התשובה היא כן.היו"ר יואב קיש:

התשובה היא כן, הנה, ויש כאלה שאמרו שלא, והחלטה המוסמכת של מי שסיכם את כל עמדת השב"כ והביא את עמדת השב"כ למח"ש, שלא ניתן לקבוע. זהו.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא נכון, אדוני, מי אמר לך את זה?

היו"ר יואב קיש:

הוא אומר לי את זה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא, הוא לא צודק.

היו"ר יואב קיש:

אני הבנתי את זה ממנו.

היו"ר יואב קיש:

הוא לא צודק. הוא רוצה לומר לכל הנוכחים כאן - - -

מיקי לוי (יש עתיד):

בסדר, אתה עכשיו חוקר אותו אם הוא צודק או לא. מה, הוא בחקירה נגדית?

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

ככה נכתב בעיתונות, 'ניציג השב"כ אמר שזה לא היה פיגוע'.

היו"ר יואב קיש:

טוב, בסדר. ממתי אתה מאמין לעיתון?

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אל תשקרו כאן.

היו"ר יואב קיש:

טלב, אתה עכשיו, תבין, אמרתי לך, אתה שומע דברים שלא קל לך לשמוע, אבל זו האמת. תמשיך לגבי הרופאה, אני רוצה לשמוע לגבי הרופאה.

שי ניצן:

לגבי הרופאה יש חלק אחר בחוות הדעת שלי, שמתייחס לנושא של הטיפול הרפואי במנוח.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אוקיי. טלב, תעל.

היו"ר יואב קיש:

טלב, תעל הון.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

שנייה, אני מביא ציטוט מעיתון 'הארץ' - - -

היו"ר יואב קיש:

עזוב את עיתון 'הארץ', יש לך את מי שעשה את הדברים. קיבלת הזדמנות, טלב, תקשיב - - -

שי ניצן:

חבר הכנסת קיש, אני מתפלא, למה צריך ראיות? למה צריך עדויות? יש עיתון 'הארץ'.

היו"ר יואב קיש:

הפרקליט, רגע. טלב, תשמע, קיבלת פה בוועדה, שבאה בכלל לנושא אחר, קיבלת פה הזדמנות מאוד חשובה לברר נושא שהוא כואב, הוא פצע - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

זה התפקיד של חבר כנסת.

היו"ר יואב קיש:

מצוין. אני בא ומפרגן, אני לא אומר לא, אבל בוא - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אבל באתי לגלות את האמת, לא שקרים. כאן משקרים לנו.

מיקי לוי (יש עתיד):

מי משקר, טלב? העיתון או פרקליט המדינה?

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

פרקליט המדינה לא מגלה את האמת כאן.

היו"ר יואב קיש:

טלב, תשמע את העמדות הרשמיות.

מיקי לוי (יש עתיד):

תסלח לי מאוד - - -

היו"ר יואב קיש:

מיקי, אתה לא עוזר.

מיקי לוי (יש עתיד):

אני מתנצל.

היו"ר יואב קיש:

תודה. בבקשה, אני מבקש לגבי הרופאה, אני מבקש לשמוע את ההתייחסות לשאלה של אחמד טיבי.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

מיקי, אתה מבין? עכשיו אתה - - -

שי ניצן:

לגבי הרופאה, יש חלק אחר - - -

היו"ר יואב קיש:

אחמד, הוא עונה לך עכשיו.

שי ניצן:

יש חלק אחר בחוות הדעת שמתייחס בדיוק לנושא הזה, כי זה מאוד הטריד אותנו כמובן. הייתה רופאה בשטח שליוותה את הכוחות והיא הוזעקה למקום ברגע שהתברר שיש נפגעים. אתה צודק שבחוות דעת המכון לרפואה משפטית נקבע שמותו של המנוח נגרם מהלם תת נפחי שנגרם מאיבוד דם.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

בדיוק.

שי ניצן:

על פי חוות דעת המכון, דימום מכלי הדם האלה שנפגעו אינו גורם למוות מיידי, אלא גורם למוות בטווח של עשרות דקות, מכאן עולה אפשרות, זו אפשרות, אי אפשר לדעת את זה בוודאות, בהתבסס על חוות הדעת, כי המנוח היה עדיין בחיים בדקות הראשונות שלאחר האירוע, אף כי לא ניתן לדעת מתי בדיוק מת. קודם כל זה העובדה מבחינת חוות דעת המכון.

עכשיו חשוב מאוד לציין, מדובר באירוע סוער, בדמדומי שחר, הגיעה רופאה למקום בריצה והיא הופנתה לטפל בשוטרים שנפגעו, שכמו שאמרת, בצדק רב, וגם אני חושב שבצדק רב, צריך לטפל בכל מי שנפגע.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

בדרך כלל רפואה - - -

היו"ר יואב קיש:

הוא עונה לך.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

סליחה, אני הרופא.

שי ניצן:

אני חובש.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

הרפואה, אם יש שלושה פצועים, מטפלים בחמור יותר גם אם הוא ערבי.

שי ניצן:

זה נכון, מצד שני כאשר יש מתוך שלושה אחד שחושבים שהוא מת בדרך כלל הולכים לטפל בפצועים האחרים לפני שאתה מוודא את ה - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

איך חושבים שהוא מת? סליחה.

שי ניצן:

אז זה מה שאני אסביר, שנייה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אוקיי.

שי ניצן:

מה שקרה כאן, כאשר הגיעו לרכב, פתחו את הדלת והמנוח נפל, הוא נראה מת. עכשיו, זה נכון שאדם רגיל לא יכול לקבוע אם בן אדם הוא מת או לא, אבל הוא לא זז ולפי העדויות, אני קורא, 'מיד לאחר תום הירי ניגשו שוטרים לרכב בו נהג המנוח, פתחו את דלתו הקדמית ומשראו שהנהג אינו מגיב הוציאו אותו מהרכב והוא נפל על הרצפה. לפי כל הראיות המנוח כבר לא זז בשלב הזה'. כלומר לא היה מצב שבו אדם זז, מפרפר או משהו כזה, ולכן מה שקרה, שלחו אותה לטפל בשני הפצועים ובסופו של דבר, לפי עדות הרופאה, היא בכלל לא נשלחה לטפל בזה. עכשיו, אני סברתי - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

היא אמרה שהיא לא ראתה את אבו אלקיעאן. יש הבדל בין מה שאתה אומר לבין מה שהיא אומרת.

היו"ר יואב קיש:

לא, אין הבדל. היא לא נשלחה אפילו. היא לא ראתה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

יואב, יואב.

היו"ר יואב קיש:

היא לא ראתה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

לא, הוא אומר, שי אומר שהיא לא נשלחה לטפל בו. היא אומרת 'לא שמתי לב'.

היו"ר יואב קיש:

לא, לא, לא.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

זה מה שדווח.

שי ניצן:

לא, זה שני דברים שונים. יש להניח שאם היא הייתה רואה היא הייתה הולכת לבדוק.

מיקי לוי (יש עתיד):

מאיפה זה בא, מעיתון 'הארץ'?

היו"ר יואב קיש:

בדיוק, היא לא ראתה ולא הלכה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

זה מעגל של שישה מטר, כולם היו במעגל של שישה מטר.

שי ניצן:

אבל צריך לזכור שזו המולה, פצועים, מהומה, אני לא יכול לקבוע שהעדות שלה שהיא לא ראתה לא נכונה. שאלה אחרת היא, גם אם היא לא ראתה, יש מפקדים בשטח, האם אמרו לה 'גברת, תלכי לשם'? היא אומרת לא ואין לי עדות שסותרת את זה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

זה חמור. זה חמור.

שי ניצן:

רגע, רגע. אני ממשיך.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

זה מעצים את העבירה.

שי ניצן:

חבר הכנסת טיבי, שנייה.

היו"ר יואב קיש:

רק שנייה. מה שאתה מנסה להגיד פה, אם אני הבנתי נכון, זה שהרופאה כרופאה, אי אפשר להגיד לה 'את לא היית בסדר'.

שי ניצן:

נכון. אין לי עדויות - - -

היו"ר יואב קיש:

זה מה שהוא מנסה להגיד. יש לה פצועים, אמרו לה 'הוא מתי', היא לא ראתה אותו בעיניים, אמרו לה מת, טיפלה בפצועים. זו התמונה של הרופאה שהוא מנסה להעביר. עכשיו רגע נשאל למה אמרו לה - - -

שי ניצן:

עכשיו, לגבי המפקדים.

היו"ר יואב קיש:

רגע, אני צודק באמירה הזו?

שי ניצן:

כן.

היו"ר יואב קיש:

זה לגבי הרופאה ספציפית.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

יש כאלה במח"ש שחשבו אחרת, אדוני הפרקליט.

שי ניצן:

כמו בכל תיק - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

חשבו לחקור אותה באזהרה. חשבו.

שי ניצן:

חבר הכנסת טיבי, כמו בכל תיק, או לא בכל תיק, בהרבה תיקים, יש דעות שונות. בסופו של דבר כל הרעיון - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אתה מוכן לייצג את הדעה השונה?

שי ניצן:

כל הרעיון של ארגון היררכי שהחלטות, ככל שהן קשות, בסוף יש מי שמקבל אותן למעלה. אני סברתי, וזה נכון, אני אחראי, אני סברתי שאין ראיות שמצדיקות לחקור את הרופאה באזהרה.

זוהיר בהלול (המתנה הציוני):

הלכת לקולא ולא הלכת לחומרא.

שי ניצן:

זה לא עניין של קולא, הלכתי לפי הראיות.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

בכל התיק.

שי ניצן:

הלכתי לפי הראיות.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

התפקיד שלך, אדוני הפרקליט, זה - - -

שי ניצן:

אני יודע בדיוק מה התפקיד שלי. התפקיד שלי, שאם יש ראיות - - -

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

לא, התפקיד שלך לייצר את הצדק.

שי ניצן:

נכון.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

דרך השאלות הקשות והתהיות.

שי ניצן:

נכון. ועדיין - - -

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

הלכת לקולא.

שי ניצן:

אני לא חושב שהלכתי לקולא.

היו"ר יואב קיש:

לא, הוא הלך לפי הראיות, הוא אומר לך.

שי ניצן:

אני לא יודע מה זה לקולא ולחומרא, אצלי יש דרך של הראיות והאמת. אם הראיות מחייבות ובהקשר הזה אני באופן אישי נפגעת מאמירה שרומזת שכאילו אנחנו מקלים ראש בחיי אזרח ערבי יותר מאשר בחיי אזרח יהודי. אני אומר לך, אני לא אחראי על אף אחד, אני אחראי על - - -

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

תיכף תשמע מנגוסה עוד מעט לגבי האתיופים, זה מה שקורה.

שי ניצן:

אני אשיב גם לשם.

היו"ר יואב קיש :

תנו לו לסיים.

שי ניצן :

בעיניי, נפגע ערבי ונפגע יהודי, מתלונן ערבי ומתלונן יהודי, אין שום הבדל. אין לזה שום משמעות מבחינתי שאני אקל חלילה בפגיעה בערבי.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

זה תיאוריה.

שי ניצן :

לא היה ולא יהיה. זה לא תיאוריה. אגב, רוב כתבי האישום, בדקנו כאן, אני לא יכול להגיד מספר, רוב כתבי האישום שמוגשים במח"ש נגד שוטרים מבוססים על תלונות של קבוצות מיעוטים, ערבים - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

כולם נסגרים.

שי ניצן :

לא כולם נסגרים.

היו"ר יואב קיש :

אתה רוצה שאני אחתוך את הדיון? אתה רואה מה קורה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

אירוע כזה שבו בן אדם נהרג, אתה סוגר את התיק - - -

היו"ר יואב קיש :

לא, הח"כים לא דיברו. מה לעשות? הח"כים לא דיברו. אני מבקש לסיים.

שי ניצן :

עוד מילה אחת על נושא הרפואה, אני סברתי והעברתי את זה למפכ"ל, שלמרות שאין מקום להגשת כתב אישום פלילי בעניין הטיפול הרפואי יש מקום לבדוק, לעשות תחקיר פיקודי ולהפיק לקחים, האם נפל פגם, למשל האם המפקדים היו צריכים יותר להיות ערניים. עכשיו צריך להבין - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

אגב, היה רופאה או רופאה ועוד שניים-שלושה אנשי צוות רפואי? חובשים?

שי ניצן :

אני לא זוכר בעל פה, אני - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

נדמה לי שהיו יותר מאשר הרופאה.

שי ניצן:

אני לא רוצה להגיד.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

לכן זה מטיל - - -

היו"ר יואב קיש:

טוב, נא לסיים. משפט סיום ואני רוצה לשמוע גם את המפכ"ל.

שי ניצן:

שאלה מרכזית שלישית שחשוב לי לציין, ששוב נכתב על זה ונאמר וחשוב לי לדייק. מעבר לשירות הביטחון הכללי, עם כל הכבוד לזה שהוא המבין הגדול, יש עדיין שאלה האם אנחנו צריכים להידרש לשאלה אם זה היה פיגוע או לא היה פיגוע.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

הוא לא אמר שהם המבינים הגדולים, הוא אמר שבעניינים בתוך המגזר הערבי הם יודעים יותר מאשר. הוא לא אמר שהם המבינים הגדולים.

היו"ר יואב קיש:

בסדר, הוא לא נתן להם מחמאה.

שי ניצן:

בדיוק, חלילה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

כן, בדיוק.

היו"ר יואב קיש:

שלא ישתמע שהוא נתן להם מחמאה.

שי ניצן:

כיוון שהיו שאלות בקשר לזה, אני רק אגיד דבר כזה, יש כאן שתי קביעות שלי לגבי השאלה אם זה פיגוע או לא. קביעה ראשונה אומרת שלא ניתן לקבוע לפי דעתי, לפי הראיות, במידת הסתברות גבוהה אם זה היה פיגוע או לא, כי יש אינדיקציות לכאן ולכאן. יש אינדיקציות שזה לא היה פיגוע, יש אינדיקציות מסוימות שזה כן פיגוע. מבחינת האם ניתן לקבוע בהסתברות גבוהה, עמדתי היא שלא ניתן. אחת. שתיים, ומה שיותר חשוב, זה לא תפקידה של מח"ש. התפקיד של מח"ש זה לקבוע האם יש מקום להגיש כתב אישום או לא. זה לא תפקידנו לקבוע ולכן חשבתי שנכון יהיה לא לקבוע.

היו"ר יואב קיש:

טוב, תודה. אני רוצה - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

הבטחת.

היו"ר יואב קיש:

אני יודע מה אני הבטחתי. אני אומר לחבריי - - -

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

כאילו שהיהודים לא - - -

היו"ר יואב קיש:

אני אגיד ככה - - -

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

כאילו שהיהודים לא - - - של משפט דרייפוס.

היו"ר יואב קיש:

זוהיר, אתה מפריע סתם.

מיקי לוי (יש עתיד):

זה משפט מאוד קשה. זוהיר, זה לא מתאים לך.

היו"ר יואב קיש:

זוהיר, לא מתאים, אנחנו עושים פה - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

מה לא מתאים?

היו"ר יואב קיש:

היה פה דיון - - -

פנינה תמנו (יש עתיד):

לגבי החלק - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

מה לא מתאים? זה מעליב, מה שאתה אומר.

היו"ר יואב קיש:

היה פה דיון - - -

מיקי לוי (יש עתיד):

לא, לא מקובל עליי.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

הדיון - - - צדק - - -

היו"ר יואב קיש :

אתה צודק. אתה גורם לי עכשיו להגיד בוא נעזוב את זה. אני עושה פה דיון ענייני, אתה תוקע פה האשמות שווא, זוהיר, האשמות שווא מיותרות. אנחנו עושים פה דיון ענייני, אני רציתי עכשיו שהמפכ"ל גם יתייחס. אני יודע שאם אני אתן למפכ"ל להתייחס אתם תתחילו לצעוק, אני אצטרך להוציא אתכם וזה יהיה הטעם של הדיון הזה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

לא, הוא כבר היה כמה - - -

היו"ר יואב קיש :

אני מבקש מכם, אני אומר לכם, אני אתן למפכ"ל לענות, אבל אני לא אתן להפריע לו.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

יואב, שאלה למפכ"ל.

היו"ר יואב קיש :

לא, שאלתם, הוא עוד לא הוציא מילה, ישב פה והקשיב. אני אומר לכם - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

הוא תמיד יושב ועונה בסוף.

היו"ר יואב קיש :

אני לא נביא, אני לא מתכוון להיות נביא, אבל יש לי הרגשה כזו שברגע שהוא ידבר ויגיד דברים שלא ינעמו לאוזניכם אתם יכולים להגיב ולהפריע. אני לא אתן לזה לקרות, אני כבר אומר לכם, ואם זה אומר שאני אוציא אתכם אני אוציא. אם תקשיבו לדבריו והוא יסיים ותרצו לשאול כך יהיה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

כמה פעמים איימת להוציא אותנו מתחילת הדיון?

היו"ר יואב קיש :

ואני לא כי אני מבין שזה חשוב לכם. באמת, אתה יודע מה? אני צריך להוציא אתכם.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

כמה פעמים - - -

היו"ר יואב קיש :

אתה צודק, אתם רוצים? אני אוציא אתכם.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

לא, אנחנו רוצים להשתתף בדיון, אתה הבטחת לתת לנו להמשיך לשאול.

היו"ר יואב קיש :

אחמד, לא בשיטה הזו. בבקשה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

איך? תגיד לנו איך.

היו"ר יואב קיש:

עכשיו מקשיבים למפכ"ל ולא מפריעים.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

נשאלו עוד שתי הערות בשאלה שלי.

היו"ר יואב קיש:

אז אחרי שהוא מסיים. אני גם מנהל את הזמן, יש 20 דקות, יש פה עוד שלושה חברי כנסת שלא דיברו, אם אתה תעשה איתנו עכשיו עוד עשר דקות אז נגמר.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

יכולתי לשאול את שתי הערות שלי והמפכ"ל היה עונה.

היו"ר יואב קיש:

בבקשה, אני רוצה למפכ"ל.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

למפכ"ל - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, זוהיר. זוהיר, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. בבקשה.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

אין לך סיכוי להוציא אותי.

היו"ר יואב קיש:

בסוף זה יקרה.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

אני לא אתן לך.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

אחת, אני שמח שאנחנו חוזרים פה ל-92' ואולי ל-48'.

זוהיר בהלול (המחנה הציוני):

אף אחד לא אמר 48', אמרנו 1492 ו-1992. עם כל הכבוד.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

מצוין, אני שמח לבשר שאני מקבל הרבה יותר תלונות על שיטור חסר היום מאשר על שיטור יתר כלפי כל האוכלוסייה, ובעיקר לגבי מיעוטים. הרבה יותר תלונות. אם בעבר היינו מקבלים תלונות על שיטור יתר אנחנו מקבלים היום הרבה יותר תלונות לשיטור חסר, ובצדק, יש שיטור חסר. אולי הדוגמה הבולטת

ביותר זה המגזר הערבי, יש פה שיטור חסר. מי שמתלונן זה האוכלוסייה הערבית, מי שסובל זו האוכלוסייה הערבית, מי שעוזר לה זאת המשטרה ואנחנו מנסים לגשר על פערים של הרבה מאוד שנים שבהם החברה הזאת לא קיבלה שיטור כמו שמגיע לה.

היו"ר יואב קיש:

ואני רוצה לעצור אותך רגע ולהגיד שביום, נדמה לי שזה ב-10 בחודש, אנחנו נציין את היום של המלחמה באלימות במגזר הערבי, נדון פה בהמשך חקיקה של הובלת הקמת תחנות משטרה במגזר הערבי. זו חקיקה שתבוא ותציין את זה. אני רוצה להגיד במילה אחת, לא לכם, דווקא לחבר הכנסת אימן עודה, שעד עכשיו אמרתי לו שאני הבנתי שהוא השתתף של תומכי טרור, אני לא אשתף פעולה עם מי שתומך בטרור, אם הוא לא תומך טרור נא שישלח לי, והיו בינינו מגעים, מכתב, שיגיד שהוא הלך לכנס שזה לא היה תומכי טרור והדבר הזה לא קרה. כל עוד הוא לא מתנער מהאמירה הקשה של התמיכה בטרור מבחינתי הוא משתף פעולה עם טרור. נא שישלח מכתב שהוא לא היה שותף כזה. הוא לא עושה את זה, זה אומר שהוא עומד מאחורי הדברים האלה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אם תמשיך להפריע למפכ"ל נוציא אותך. אתה כל הזמן מפריע להם.

היו"ר יואב קיש:

יש לי זכות כיושב ראש להפריע לכולם.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אתה נואם.

היו"ר יואב קיש:

ואני מבקש ממך, טיבי, תעביר את המסר הזה לעודה. אם הוא רוצה שיתוף פעולה שיתנער מטרור.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

יש לו זכות לנהל דיון ואתה לא עושה לו טובה.

היו"ר יואב קיש:

בבקשה.

פנינה תמנו (יש עתיד):

אתם לוקחים את זה למקום הפוליטי וככה אנחנו חוטאים לאזרחים.

היו"ר יואב קיש:

בבקשה, אנחנו שומעים את המפכ"ל.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

עכשיו מגיע לאזרחים. צריך כמובן להיזהר שככל שאנחנו מעמיקים שיטור לא נגיע חזרה לשיטור יתר ולכן הגישה שלנו היא לא רק להעמיק את השיטור במגזרים שלא קיבלו מספיק שיטור, ושלא יהיה פה ספק, זה לא רק המגזר הערבי, המגזר החרדי סובל משיטור חסר, המגזר הערבי סובל משיטור חסר, זה לא המגזרים היחידים. המשטרה קטנה על מידותיה, אני מקווה שלאורך השנים אנחנו נלך ונצמצם את הפער. עדיין, אם מעמיקים את השיטור, מוסיפים תחנות משטרה, מוסיפים שוטרים, אפשר חלילה לחזור לשיטור יתר ואנחנו לא רוצים את זה, ולכן הגישה שלנו אומרת, כדי לא להגיע לשם, זה שהמשטרה תייצג את כל האוכלוסייה.

אני יודע שחלק מהנוכחים פה לא אוהבים את זה וגם לא ממש מעודדים את זה וגם לא ממש תומכים בזה, אבל הם טועים טעות גסה, לדעתי, מפני שאי אפשר לעשות שיטור בתוך אוכלוסייה כאשר למשטרה אין את הידע בתוך האוכלוסייה, אין את הנציגים בתוך האוכלוסייה, האוכלוסייה לא מרגישה שפניה מיוצגים בתוך המשטרה ובנקודות מגע רגישות, כשצריך להבין תרבות ברזולוציה גבוהה נעשות טעויות קשות. לכן הדרך להתמודד עם הדבר הזה, בוודאי בכל מקום שבו מעמיקים שיטור באוכלוסיית מיעוטים, זה לגייס מיעוטים לתוך המשטרה.

עם כל הכבוד לכל ההאשמות על משטרת ישראל, מי שגייס ניצב מוסלמי זה אני, זה לא אף אחד בתוך החדר הזה. אני מיניתי אותו - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, זה לא התפקיד של אף אחד לגייס אותו.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

בסדר, במובן הזה זה נועד לעזור לנו כאשר מעמיקים שיטור לעשות את זה נכון ולעשות את זה עם הבנה של התרבות ועם הפנמה של הדברים בתוך המשטרה ועם חידודים של כל מה שצריך במובן של הגישה הרב תרבותית שמשטרה צריכה לייצר. מי שהשקיע מתקציב המשטרה המון כסף כדי להגיע לסיטואציה שמגייסים 300 שוטרים מוסלמים והם גם מצליחים לעבור את הבחינות ואת הגיבושים, כי אנחנו עושים על חשבוננו כיתות הכנה, הכנה לגיבוש, הכנה מנטלית, חיזוק העברית, כל מה שנדרש, כדי שבסופו של דבר יגיעו למבחנים של המשטרה ולגיבוש וגם יעברו זו משטרת ישראל.

ואני שמח לבשר שגם גייסנו מאות שוטרים וגם גייסנו 33 שוטרים מוסלמיות ואין דרך אחרת שאני מכיר שמשטרה יכולה בסוף לטפל בצורה מקצועית בכל תחלואי החברה מבלי שהיא באמת מבינה אותם וגם במקומות רגישים יש את האיש הנכון במקום הנכון לפענח את מה שצריך ולטפל בזה נכון. לא יודע לטפל בעבירות מין במיעוטים בלי שיש שם את התובנות המדויקות והרזולוציה הרלוונטית לכל מה שקשור בתרבות ובסיכונים וכו' וכו'. אותו דבר אלימות במשפחה בנקודות הרגישות האלה. וכמובן לא פחות חשוב, שמי שפונה למשטרה רואה את הפנים שלו בתוך המשטרה ולא אומר זו משטרה של מישהו אחר, זו משטרה שלא מייצגת אותי.

זה המאמץ שאנחנו עושים. עשינו את אותו דבר בנושא קהילת יוצאי אתיופיה. יש לנו היום 1,000 שוטרים יוצאי הקהילה, יש לנו 60 קצינים יוצאי הקהילה, יש לנו שני סגני ניצבים כבר יוצאי הקהילה, יש לנו כבר רב משטרה יוצא הקהילה, אפרופו ברקן וכל מיני סיפורים אחרים.

זיוה מקונן-דגו:

מעניין אם הרבנות שלו היא - - -

היו"ר יואב קיש:

עזוב, עזוב, תתייחס לשאלות.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

רק שנייה אחת. וזאת הגישה שלנו. לכן לצייר את פניה של המשטרה כמי שבאה לעולל לא יודע מה למיעוטים או מגיעה לאום אל חיראן באיזה סטייט אוף מיינד שהיא שונאת את האוכלוסייה והיא יורה 360 מעלות, זה פשוט לא נכון, ולא רק שזה לא נכון זה הפוך מהמציאות. אני מתקבל במגזר הזה, כולל הבדואי, בצורה חגיגית, כשאני מגיע לביקור בבית ספר אין שום מקום שנותנים לי כזה כבוד כמו במגזר הערבי והמגזר הבדואי, מפני שהם מבינים מה משטרת ישראל עושה עבור החברה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

למה קל לך לומר מחבל ברגע הראשון?

היו"ר יואב קיש:

עכשיו הוא כבר עונה לך. טלב, הוא עונה לך.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך :

רק רגע, סבלנות, אני עונה לך. עכשיו כך צריך לומר, משטרת ישראל התחילה לחקור את האירוע הזה בשעות הראשונות, יחד עם השב"כ. אני מזכיר לכם שהשב"כ עושה חלק מהחקירה ואת כל מה שקשור באינווסטיגציה עושה המשטרה. גם כאשר השב"כ מוביל את החקירה עושה המשטרה. בחלוקת העבודה בינינו המקצועית כל אחד יודע לעשות את החלקים שלו. בשלב מסוים נפתחה בדיקה של מח"ש, על פי החלטת פרקליט המדינה, שוחחנו בינינו ומרגע זה יצאנו אחורה. גם השב"כ באותו ערב יצא אחורה ועכשיו נעשתה בדיקת מח"ש כדי לבדוק מה קרה והאם השוטרים פעלו נכון ונקבע שאין מקום לפתוח בחקירה פלילית. זו לא קביעה שלי, זו קביעה של מח"ש.

היו"ר יואב קיש :

כן, היה פה שיח ארוך על זה.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך :

של מח"ש, לפני שהגיע עוד לפרקליט המדינה. בסוף פרקליט המדינה צריך לאשר את זה, אבל הקביעה שאין מקום לפתוח בחקירה פלילית היא קביעה של מח"ש.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

הוא אומר שאין פיגוע, נכון?

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך :

סבלנות, ידידי, אני עונה לך.

היו"ר יואב קיש :

תן לו רגע לסיים.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך :

אז לכן הקביעה, זה התחום המקצועי שלהם, שאין מקום לפתוח בחקירה פלילית. אחת. שתיים - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

שלא היה פיגוע. תגיד, תשלים את המשפט רק.

היו"ר יואב קיש :

טוב, עצור, עצור. אני רואה שזה - - - אני אגיד ככה - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

רק שישלים את המשפט.

היו"ר יואב קיש :

לא, אני לא רוצה. אמרתי לך לא להפריע. אני אגיד ככה, שמעתי מהפרקליט - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת) :

אתה רוצה לשמוע מה שטוב לך רק.

היו"ר יואב קיש:

כן, בסדר, מה שטוב לי. שמעתי מהפרקליט שאמר בצורה הכי ברורה, לא ניתן היה לקבוע, גם בשב"כ, אמירה רשמית של השב"כ, האם זה היה פיגוע או לא פיגוע. הרי אנחנו עכשיו לא נחליט כי בא לנו לכאן או לכאן, אלה האמירות שנאמרו בדוח המסכם.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

מח"ש קבעו.

היו"ר יואב קיש:

מעבר לכך, אמר הפרקליט, אי אפשר היה לבוא באף טענה פלילית כלפי שוטר שהייתה לו כוונה שלא למנוע אירוע שלתפיסתו היה טרור.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

לא על זה אני שואל, אני שואל אם היה פיגוע.

היו"ר יואב קיש:

אין תשובה לזה. זו האמת.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אין תשובה לזה עד היום? בושה וחרפה.

היו"ר יואב קיש:

זו התשובה. מה שהם אומרים, ש - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

על כל הגורמים המקצועיים, אין תשובה עד היום?

היו"ר יואב קיש:

- - שהגורמים בשטח, השוטרים, חשבו שזה פיגוע, הרגישו שזה פיגוע - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

מח"ש קבעו. נציגת מח"ש - - -

היו"ר יואב קיש:

טוב, טלב, תודה. סיימנו את הדיון בעניין הזה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

ראש מח"ש תיתן את התשובה.

היו"ר יואב קיש:

אני רוצה להמשיך לעוד חברי כנסת.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

אני שאלתי עוד שאלה, האם הוא מוכן להתנצל או לא?

היו"ר יואב קיש:

אני לא חושב ש - - - הוא לא בא להתנצל, עמדתו הייתה - - -

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

האם הוא מחבל, אבו אלקיעאן - - -

היו"ר יואב קיש:

טוב, תודה. תודה. חבר הכנסת נגוסה, אתה ברשות דיבור.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

מי שאומר שהוא מחבל הוא המחבל.

היו"ר יואב קיש:

לא. נגוסה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

מי שאומר על אבו אלקיעאן שהוא מחבל הוא המחבל.

היו"ר יואב קיש:

טלב, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

בדיוק כך. מי שאומר על יעקוב אבו אלקיעאן מחבל הוא - - -

היו"ר יואב קיש:

טלב, אני קורא לך לסדר פעם שנייה.

פנינה תמנו (יש עתיד):

על מי?

היו"ר יואב קיש:

טלב, לא להפריע.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

מי שאומר על יעקוב אבו אלקיעאן מחבל הוא המחבל.

היו"ר יואב קיש:

אני קורא לך לסדר פעם שלישית, תוציאו אותו החוצה. תודה.

מיקי לוי (יש עתיד):

על פי מה אתה קובע?

היו"ר יואב קיש:

מיקי, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

בדיוק כך, כי מח"ש קבעו שלא היה פיגוע.

היו"ר יואב קיש:

מיקי, אל תענה לו.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אולי תעריכו את הכאב שלו.

היו"ר יואב קיש:

אחמד, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

מה אמרתי?

היו"ר יואב קיש:

אני לא רוצה דיבורים.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

זה מה שאתה רוצה, מה שטוב לך רק. מה ש - - -

היו"ר יואב קיש:

תודה רבה. תוציאו אותו, בבקשה. אברהם נגוסה, בבקשה.

טלב אבו עראר (הרשימה המשותפת):

הוא משקר. כל השקרים - - - תגיד את האמת - - -

(חבר הכנסת טלב אבו עראר יוצא ממליאת הוועדה).

היו"ר יואב קיש:

היה פה דיון ענייני, היו פה אמירות קשות שאמר חבר הכנסת טלב אבו עראר. הקשיבו לו, ענו לו, נתנו לו תשובות שקשה לו לשמוע. בבקשה, חבר הכנסת נגוסה.

אברהם נגוסה (הליכוד):

תודה, אדוני היושב ראש. אני מברך אותך על קיום הדיון החשוב הזה. לא יכולתי להשתתף בכל הדיון, הייתי צריך לצאת להצבעות בוועדת הרווחה, לכן הדברים שאני אגיד, אם נאמרו, אז אני - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, הכול בסדר.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

נאמר כאן שהמשטרה והפרקליטות בסדר. באופן כללי, זה הסיכום.

היו"ר יואב קיש:

אני שמח שזו האווירה.

אברהם נגוסה (הליכוד):

למיטב הבנתי הנושא של הדיון הוא - - -

מיקי לוי (יש עתיד):

תתפלא עד כמה, אחמד.

היו"ר יואב קיש:

מיקי, אתה בקריאה ראשונה. מספיק. בבקשה.

אברהם נגוסה (הליכוד):

הנושא הוא העניין של מח"ש. המשטרה, אני מדבר בקשר ליוצאי אתיופיה, אני לא יכול לדבר במגזרים אחרים כי אני לא יודע את המציאות, מה שאני יודע זה המציאות בקשר ליוצאי אתיופיה. לפני שלוש, כולנו יודעים את המצב, גם המשטרה וכל המערכת ידעה והכירה על שיטור יתר כלפי יוצאי אתיופיה. אני מוכרח להגיד שמאז נעשה הרבה כדי לצמצם את שיטור היתר וגם באמת נעשו שינויים. השינויים, אם זה סדנאות, אני שמח שהמשטרה אימצה את הצעת החוק שהגשתי בעניין השימוש במצלמת גוף ואני בטוח שזה צמצם בנוסף לצעדים אחרים שנעשו.

יחד עם זאת בנושא של מח"ש יש לנו הרגשה קשה שיש פה התעלמות מהתלונות של האזרחים שהותקפו על ידי השוטרים. לא יכול להיות שמאות מקרים שהוגשו ותלונות ואין אף אחד שהוגש כתב אישום. אפילו, בוא נשאיר את ההעמדה לדיון, כתב אישום. זה נותן לנו הרגשה שיש פה התעלמות.

המכשיר הזה, אני אמרתי את זה, יש שינוי באמת משמעותי, הייתי מקבל כמעט כל יום אירוע של התנגשות של שוטרים עם יוצאי אתיופיה בשכונות, עם הצעירים בעיקר, זה ירד באופן משמעותי. יחד עם זאת - - -

היו"ר יואב קיש:

על איזה תקופה אתה מדבר? מתי זה היה?

אברהם נגוסה (הליכוד):

אני מדבר בקדנציה שאני נמצא פה.

היו"ר יואב קיש:

בשנים האחרונות?

אברהם נגוסה (הליכוד):

כן, באמת ירד בזמן האחרון גם. אבל העניין של טיפול שאנחנו רואים. גם עכשיו אנחנו מקבלים את המקרים, אבל לא בכמות שהייתה. בבית ספר שני ילדים רבים, זה טבעי, זה קורה, אבל השוטר מגיע, מיד לוקח ומאשים את יוצאי אתיופיה, מפיל אותו על הרצפה. בית ספר באזור קריות.

פנינה תמנו (יש עתיד):

בנוסף לאותה מורה שישבה על הילד, כן?

אברהם נגוסה (הליכוד):

כן, יש לי את זה. אני בטוח שגם חברת הכנסת פנינה תמנו - - -

היו"ר יואב קיש:

כן, היא תדבר אחר כך.

אברהם נגוסה (הליכוד):

לכן אני אומר פה, אני אמרתי לכם את השינויים, את המאמצים שאתם עושים, אבל יחד עם זאת יש פה שוטרים שממש מפעילים - - - אף אחד לא יכול להיות מעל החוק, אזרחים, שוטרים, כולם, החוק הוא מעל הכול, אבל דרך אכיפת החוק זו הבעיה שלנו. אלה שגם לא עשו את אכיפת החוק כחוק, אז אף אחד לא מפקח עליהם ולא מעמידים אותם לדין. אם לא נעשה את זה אנחנו לא נצליח לשמור את החוק כמו שצריך.

היו"ר יואב קיש:

תודה לאברהם נגוסה. אני מניח שחברת הכנסת פנינה תמנו-שטה גם תרצה להתייחס לזה. בבקשה.

יהודה גליק (הליכוד):

למה אתה חושב שהיא - - -

היו"ר יואב קיש:

כי הם רמזו לי.

יהודה גליק (הליכוד):

לא, אולי היא רוצה לדבר על האלימות - - -

היו"ר יואב קיש:

לא, היא רמזה לי.

פנינה תמנו (יש עתיד):

אבל אני דווקא רציתי לפתוח בך, חכה רגע.

היו"ר יואב קיש:

גליק, היא רמזה לי שהיא רוצה באותו עניין והסכמתי.

יהודה גליק (הליכוד):

זו בדיוק הבעיה, שכל פעם כל חבר כנסת מתמקד ב - - -

היו"ר יואב קיש:

אתה דיברת כבר, היא לא דיברה, אז נתתי לה את הזכות.

יהודה גליק (הליכוד):

לא, מאה אחוז.

פנינה תמנו (יש עתיד):

תודה, אדוני היושב ראש.

היו"ר יואב קיש :

אבל שתי דקות כי אנחנו רוצים לסיים.

פנינה תמנו (יש עתיד) :

ראשית אני רוצה לפתוח בהתייחסות של גליק על זה שאנחנו קצת מגזריים וכל אחד בא לייצג את המגזר שלו ואני רוצה לומר אמירה כללית, אמירה שאני מאמינה שלאורה צריכה ללכת מדינת ישראל, שכל אזרח במדינת ישראל ראוי שיהיה מוגן וראוי שהזכויות שלו יעמדו לו מבלי שהוא יהיה פחות וייפגע, הן מבחינה פיזית והן מבחינה נפשית, רק בגלל מוצאו, צבע עורו או נטיית מינו. אני חושבת שלשם אנחנו שואפים ושם אנחנו צריכים להיות.

אבל בהתייחסות ממוקדת באמת, כמי שהובילה את מחאת יוצאי אתיופיה בשנת 2015 וגם כמי שבאמת פגשה גם אותך, פרקליט המדינה והמפכ"ל, והיו הרבה מאוד דיונים. על האווירה הכללית כולנו מסכימים לגבי יוצאי אתיופיה, אם אנחנו נעשה פה הצבעה כולם יגידו שצריך למגר גזענות, שצריך למגר את התופעה, וגם אלה שהיו בהכחשה נמצאים היום במקום אחר, אבל אנחנו בסופו של דבר צריכים לחתור לדברים שהם בפועל ולהסתכל על תמונת המציאות, לא רק על מה שנעשה.

אני יכולה לבוא ולטפוח על השכם ובאמת יש צעדים שנעשים ויש הליכה לקראת תיקונים כאלה ואחרים, אבל אנחנו צריכים לנסות לחתור למקום שאחרי שהמפכ"ל כבר לא יהיה במקומו ואחרי שגם את, קרו, למרות שנכנסת עכשיו ואני מברכת את הכניסה שלך לתפקיד ומקווה שתחוללי שינוי, שגם את כשתעזבי את התפקיד צריך להשאיר פה עוגנים, ואיזה עוגנים צריך להשאיר פה? אחד זה חקיקה. רבותי, כשמח"ש אמרו לנו בשנים האחרונות 'אנחנו לא מטפלים באמירות גזעניות, אבל שזה הטריגר שגרם להתלקחות של העניינים' ועדיין החוק הזה לא תוקן, בעיניי זו שערורייה. מה גם שהגענו עם זה עד ראש הממשלה, היה דיון אצל ראש הממשלה, היה דיון עם היועמ"ש, היה דיון - - -

שי ניצן :

איזה חוק?

פנינה תמנו (יש עתיד) :

על כל ההגדרה של גזענות. בא שוטר ואומר לחבר'ה, חברים שלי אישית שאני מכירה, חזרו בדיוק ממילואים, מוציא אותם, עושים עליהם בידוק, מעכבים אותם ובסוף אומר להם 'תחזרו לאתיופיה'. מגישים את התיק הזה וסוגרים את התיק הזה.

היו"ר יואב קיש :

טוב.

פנינה תמנו (יש עתיד) :

לא, זה לא טוב. שנייה, אני מסכמת.

היו"ר יואב קיש :

יש לי שלוש דקות, אני צריך לסיים.

פנינה תמנו (יש עתיד) :

דבר נוסף, אם רוצים לשקם את האמון, את משבר האמון שיש עם המשטרה, זה חייב להיעשות כהשלמה לא רק לטיפול של מח"ש, גם ברמה הפיקודית, ולצערי זה לא נעשה. אפילו בפגישה עם היועץ המשפטי לממשלה לפני שלושה חודשים, ששם נכחתי, הוא אמר לי, 'הוצאתי מכתב', לדוגמה. במקרה של יוסף סלמסה ז"ל, ואני שולחת תנחומים מפה למשפחה הזאת שיושבת היום שבעה, ואני רוצה לומר לך, המפכ"ל, זה יושב לך על השולחן. 'הם שיקרו', אומר יועץ משפטי לממשלה, השוטרים האלה שיקרו. אין להם מקום. שוטר אחד נשאר במערכת, אין לו מקום להיות בין שורותיך.

היו"ר יואב קיש :

טוב, אין זמן.

פנינה תמנו (יש עתיד) :

רק שנייה, בבקשה. אני מדברת בשם הרבה מאוד אזרחים.

היו"ר יואב קיש :

אין זמן.

פנינה תמנו (יש עתיד) :

לא, יש זמן.

היו"ר יואב קיש :

אני הקשבתי לך, לא יהיו לך תשובות. את תנאמי ולא יהיו תשובות.

פנינה תמנו (יש עתיד) :

לא, אדוני היושב ראש, אני מאריכה, אבל עוד דקה.

היו"ר יואב קיש :

אז לא יהיו תשובות.

פנינה תמנו (יש עתיד) :

אני רוצה לומר לך עוד משהו שאולי זה קצת חורג, אבל זה לאוזניך דווקא, פרקליט המדינה. לא מזמן מגיעים לבית משפט, אני לא בטוחה אם זה הפרקליטות או המשטרה, מגיעים בפני שופט, בא אבא בשביל לבקש שהילד יהיה במעצר בית, אתה יודע מה אמרו לו, יואב, אדוני היושב ראש? אמרו לו 'תספור עד עשר', הוא סופר עד עשר, אז אומר עורך הדין שלו 'למה זה רלוונטי?', 'אם הוא לא יודע עברית לא נשחרר אותו למעצר בית'. מה קורה במדינה הזאת? אז מי שלא יודע עברית הוא פחות הורה, הוא פחות משמורן? מה קורה למדינה הזאת?

אז אתמול היה יקבי ברקן, וכל הזמן אנחנו ממשיכים, אני אומרת לכם, להילחם בחומות במדינת יהודים רק כדי להרגיש שווים. אנחנו לא רוצים אישורים, אנחנו רוצים שינוי. לא רוצים חיבוק, לא רוצים הסכמה כללית, רוצים דברים תכלס. תודה רבה.

היו"ר יואב קיש :

טוב, יש לנו דקה לענות, מי רוצה? מחייש?

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

אפשר הערה?

היו"ר יואב קיש :

יש דקה ומסיימים.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת) :

אני בטוח שהמפכ"ל ירצה לענות ואתה תאהב.

אילן גילאון (מרצ):

אני גם רוצה לשאול שאלה. מדוע המשטרה החרימה את השדולה שהתקיימה כאן נגד אלימות במשטרה? האם זה בגלל שהשר הורה להם או שהם החליטו?

היו"ר יואב קיש:

טוב, תיכף.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

הערה למפכ"ל, הוא ירצה לענות.

היו"ר יואב קיש:

אני לא יודע אם הוא ירצה, אבל - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

המפכ"ל לא מפחד לענות לאף שאלה.

היו"ר יואב קיש:

אמרת הוא ירצה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

המפכ"ל, כשיצאנו מבית המשפט המחוזי בלוד במשפט דוואבשה, אני והסבא, חוסיין דוואבשה, עמדו שם 20 צעירים, מתנחלים, תג מחיר כנראה - - -

יהודה גליק (הליכוד):

איך אתה יודע שזה מתנחלים? 20 צעירים - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

- - - והתחילו לשיר 'עלי על הגריל, עלי נשרף'. פניתי לאחד השוטרים והוא עשה לי ככה.

פנינה תמנו (יש עתיד):

לא, זה נורא ואיום.

מיקי לוי (יש עתיד):

זה מגעיל, אבל זה לא פלילי. זה נורא ואיום, אבל לא - - -

פנינה תמנו (יש עתיד):

לא, היה צריך לעצור אותם.

היו"ר יואב קיש:

כולם פה מגנים את המעשה הזה.

פנינה תמנו (יש עתיד):

זה הסתה. צריך לעצור אותם. אתה צודק, טיבי.

היו"ר יואב קיש:

סליחה, יש לנו דקה, תודה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אני אומר, תארו לעצמכם - - -

היו"ר יואב קיש:

תודה, אחמד. לא נטפל בכל העוולות. זה עוול, אבל לא נטפל בכל העוולות.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

לא, לא לעצור, ביקשתי רק להרחיק אותם.

היו"ר יואב קיש:

תודה. אני רוצה מילה אחת לגבי יוצאי אתיופיה, בבקשה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

להרחיק, ביקשתי, זה הכול.

פנינה תמנו (יש עתיד):

יפה, כל הכבוד, אתה בית הלל.

היו"ר יואב קיש:

תני לו לענות.

פנינה תמנו (יש עתיד):

אני בית שמאי, היה צריך לעצור אותם, זו הסתה.

היו"ר יואב קיש:

תודה. בבקשה.

מיקי לוי (יש עתיד):

מאיפה את מביאה את זה? זה מגעיל, אני לא יודע מה - - -

פנינה תמנו (יש עתיד):

אם מישהו היה קורא ככה?

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

מיקי, אם היו קוראים ככה ליהודי היו שוברים להם את הרגליים.

היו"ר יואב קיש:

חבר הכנסת אחמד טיבי, אתה בקריאה שנייה. מיקי, אתה בקריאה שנייה. מספיק. תנו להם לענות. בבקשה, לגבי יוצאי המגזר האתיופי.

פנינה תמנו (יש עתיד):

לא מגזר.

היו"ר יואב קיש:

המגזר של יוצאי אתיופיה.

יהודה גליק (הליכוד):

קהילת עולי אתיופיה.

זיוה מקונן-דגו:

החשודים הטבעיים.

היו"ר יואב קיש:

קהילת עולי אתיופיה. הם לא עולים, הם יוצאי הקהילה.

פנינה תמנו (יש עתיד):

ישראלים ממוצא אתיופי.

היו"ר יואב קיש:

בדיוק, הם לא עולים.

פנינה תמנו (יש עתיד):

אנחנו מחזירים לכם, נסבך אתכם בשמות.

קרן בר מנחם:

להיפך, את לא מסבכת, משום שכל תיק שמגיע למח"ש נבדק - - -

מיקי לוי (יש עתיד):

יואב, גם אני רוצה.

יהודה גליק (הליכוד):

תנו לה לענות.

מיקי לוי (יש עתיד):

מה זה אין זמן? הם גמרו את כל הזמן.

היו"ר יואב קיש:

נכון, אתה צודק, עשיתי טעות. אני חייב להגיד לך, היה פה, נתתי - - -

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אנחנו לקחנו את הזמן, אתם לקחתם את האדמה. זה ההבדל

מיקי לוי (יש עתיד):

לא, לא, יש לך טעות, זה 4,000 שנה.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

תחזירו לנו את האדמה, נחזיר לכם את הזמן.

היו"ר יואב קיש:

טיבי, אתה בקריאה שנייה, את בקריאה שנייה ואתה בקריאה שנייה. הבא שצועק יוצא.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

אבל זו הייתה הברקה, מה אתה קורא לי?

היו"ר יואב קיש:

תוציאו את טיבי, בבקשה, קריאה שלישית. תוציאו את טיבי בקריאה שלישית.

אחמד טיבי (הרשימה המשותפת):

מוציאים חברי כנסת על הברקות?

מיקי לוי (יש עתיד):

--- לא היית ---

היו"ר יואב קיש:

תוציאו את מיקי בקריאה שלישית, בבקשה.

פנינה תמנו (יש עתיד):

טיבי, חזרנו הביתה.

היו"ר יואב קיש:

תוציאו את חברת הכנסת פנינה בקריאה שלישית. את שלושתם.

פנינה תמנו (יש עתיד):

אני מוכנה להיות בשקט.

היו"ר יואב קיש:

טוב, תישארו. טיבי, אתם בשלישית, אתם נשארים פה לדקה, אם אתם מדברים אני מוציא אתכם, אין יותר התראות.

פנינה תמנו (יש עתיד):

בסדר גמור.

קרן בר מנחם:

אני רוצה לומר שכל תלונה שמגיעה וכל תלונה שאני ראיתי שנכנסת אלינו למח"ש מטופלת ללא קשר, פשוט ללא קשר, למי המתלונן שהתלונן את התלונה הזאת. אין שום קשר, זה הדבר האחרון שמעניין

אותי. מעניין אותי לבדוק אם יש ממש בתלונה, אם אני יכולה לאסוף ראיות לכאן או לכאן כדי לאשש או להפריך את התלונה ומוצאו של האדם שהגיש את התלונה לא מעניין.

פנינה תמנו (יש עתיד):

אז שיתחיל לעניין אותך, ואם יש קשר בין המוצא לפגיעה?

קרן בר מנחם:

שנייה. שנייה.

זיוה מקונן-דגו:

העובדה היא ש-12% מהתיקים שנפתחים על תקיפת שוטרים הם בקרב יוצאי אתיופיה וזה לא הגיוני. זה ברור.

היו"ר יואב קיש:

טוב, עצרי, תודה. אני רוצה לסכם את הדיון. תודה רבה. המפכ"ל, משפט ואנחנו מסיימים. אני חייב לסיים.

זיוה מקונן-דגו:

הוועדה הזאת מתקיימת רק בשביל חברי כנסת?

היו"ר יואב קיש:

אז תפסיקו להפריע, נו באמת. אני יותר מדי לארג' פה בוועדה. הלקח שלי זה שאני נותן לחברי כנסת להתבטא וזו טעות. בבקשה.

קרן בר מנחם:

חבר הכנסת נגוסה אמר שלא הוגש אף כתב אישום כשהמתלונן הוא ישראלי ממוצא אתיופי. אני לא יודעת על מה אתה מבסס את זה, אבל זה ממש נתון שגוי. הוגש, לא כתב אישום אחד, הוגשו יותר מכתב אישום אחד, בחלקם גם יש שוטרים שהורשעו בעבירות מהסוג הזה. זה לא נכון - - -

היו"ר יואב קיש:

תודה. אני מתנצל, אין לנו זמן. המפכ"ל, משפט סיום.

קריאה:

אנחנו הגענו במיוחד להשמיע את הדברים שלנו.

היו"ר יואב קיש:

אני פשוט חייב לסיים. בבקשה, משפט.

מפכ"ל המשטרה רב-ניצב רוני אלשיך:

אני רוצה לנצל את ההזדמנות, אנחנו במדינה דמוקרטית, אין מדינה דמוקרטית שיכולה להתנהל ללא משטרה, גם מדינה דמוקרטית לא יכולה להתנהל ללא משטרה ואני חושב שכדאי, אחת, להבין את מורכבות עבודת השוטר, שתיים, להודות לשוטרים שבגינם אתם יכולים לישון בלילה, כי בסוף הם עושים עבודה, היא לא נעימה, לא תמיד היא נעימה, לא תמיד היא פופולרית ומטבע הדברים תמיד כל אחד רואה מהזווית שלו. אנחנו נוגעים בעצבים החשופים של החברה הישראלית וכל אחד רואה מהזווית שלו מה נראה לו שהמשטרה עושה נכון או לא עושה נכון. בסופו של דבר, כאשר זה נכנס לתהליך של בדיקה, גם משמעתית או פלילית, בסוף השאלה היא נקודת האיזון והראיות. גם כאשר מישהו מתוסכל מאוד וחושב שהוא צודק

ואין ראיות, כולל בנושא משמעותי, לשוטרים יש זכויות, זה קריירה, הם עובדים, הם מוסרים את נפשם ואנחנו לא נזרוק אותם תחת גלגלי האוטובוס כאשר אין ראיות.

ככל שישנן ראיות, הן משמעותיות והן פליליות, אנחנו נוקטים בצעדים מאוד חמורים. אגיד יותר מזה, וזה מאוד חשוב, גם כאשר אין משמעות ואנחנו מבינים שיש מקום לנקוט צעד פיקודי, ומי שירצה פרטים אפשר לרדת לפרטים, אנחנו נוקטים צעדים פיקודיים נגד שוטרים, כולל על עבירות ישנות, כולל על אמירות גזעניות לפני שנים. גם על זה.

היו"ר יואב קיש:

טוב, תודה. אני חייב לסיים. אילן, לשאלה שלך.

אילן גילאון (מרצ):

אתה חייב לקיים עוד דיון - - -

היו"ר יואב קיש:

רגע, אני עונה לך. אני רוצה להגיד לך, המפכ"ל, אני מבקש ש - - -

אילן גילאון (מרצ):

אתה שומע מה אני אומר לך? אתה חייב לקיים עוד דיון, אף אחד פה לא - - -

היו"ר יואב קיש:

תקשיב רגע. המסמך יגיע, אנחנו נקיים עוד דיון, אני מבקש ממך רק לענות לאילן, להיפגש איתו עכשיו, הוא שאל שאלה חשובה, מגיע לו תשובה.

ואני רוצה להגיד לכולם שני דברים קצרים ואנחנו מסיימים. אחת, המסמך יגיע לפה, יוצג לציבור ויהיה דיון נוסף. אני רואה שכל נושא מחייש והדברים האלה, יהיה דיון נוסף, נעלה אותם. עשיתי פה אולי תיקון יתר לנושא אום אל חיראן, אני הבנתי כמה הנושא הזה רגיש.

אילן גילאון (מרצ):

זה בסדר לקיים דיון רק - - -

היו"ר יואב קיש:

בחרתי לעשות את זה. אבל מה שצריך להגיד, וצריך להגיד את זה בצורה הכי ברורה, ניתנו פה תשובות ונאמרו אמירות ברורות של הפרקליט. אני חושב שזה שלאחרים לא מתאים לשמוע את זה, זה לא ראוי ובסופו של דבר צריך לדעת לקבל גם אמירות שלא תמיד מתאימות לכל אחד.

הישיבה ננעלה בשעה 11:03.

נספח 8

נספח ח - החלטת רוזן אום חיראן

עמ' 313

ה' בשבט, התשפ"א
18 בינואר, 2021
מספר תלונה: 575/20

תמצית החלטה

החלטת נציב תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות בתלונת שר המשפטים, הקודם, ח"כ אבי ניסנקורן, בעניין פרשת אום אל חיראן

ביום 13.9.2020 פנה ח"כ אבי ניסנקורן, שר המשפטים דאז, לנציבות בבקשה לערוך בירור בעקבות טענות שונות בנוגע לאירוע הטראגי בו נהרג המנוח, יעקב אבו אל קיעאן ז"ל, כתוצאה מירי משטרתי, אירוע בו נהרג גם השוטר ארז שאול לוי ז"ל ושני שוטרים נוספים נפצעו כתוצאה מפגיעת הרכב שבו נהג המנוח.

הנציב נתבקש לבדוק את האופן בו טיפלו פרקליטות המדינה ומח"ש בטענה שהועלתה בזמנו, ולפיה המנוח ביצע פיגוע במסגרת האירוע שבו מצא את מותו.

בהחלטתו סקר הנציב בהרחבה עיקרי התייחסויות הגורמים שהיו מעורבים בקבלת ההחלטות בפרשה, ולאחר זאת דן בסוגיות הבאות:

א. משמעות תכתובות המיילים בין עו"ד ניצן, פרקליט המדינה דאז, לעו"ד כרמל, מנהל מח"ש בתקופה הרלוונטית, שהודלפו לכלי התקשורת, ואשר הובילו, במידה רבה, להגשת התלונה.

ב. העדר הכרעה בשאלה אם המנוח היה מפגע, אם לאו.

ג. העדר חקירה באזהרה של אחד השוטרים שנטלו חלק באירוע.

ד. ולבסוף, סוגיית יישום ההמלצות המשמעותיות או הפיקודיות של פרקליטות המדינה על ידי מחלקת משמעת במשטרה.

משמעות תכתובות המייל שהוחלפו בין מקבלי ההחלטות בפרשה

כאמור, בין הגורמים המקצועיים שבחנו את הפרשה התנהלו תכתובות מייל ערות, בנושאים רבים וחשובים. למרבה הצער, חלק מהתכתובות הודלפו לתקשורת, ובעקבותיהן הודיע ראש הממשלה בתקשורת מספר דברים, מהם עלה כי בכירי הפרקליטות קבעו כי המנוח היה מפגע, מבלי לחקור את הסוגיה כראוי, זאת, מטעמים פוליטיים שנועדו לשבש את חקירת ראש הממשלה או לפגוע בו.

כלל הגורמים שהתבקשו להתייחס לתלונה בסוגיה זו, דחו מכל וכל את הטענה, וגרסו היות הטענה מופרכת מיסודה.

בראש ובראשונה הדגיש הנציב, כי תכתובות המייל שהוחלפו בין הצדדים, ככל תכתובת מייל כזו או אחרת, משקפות את הלך המחשבה הפרטי והאינטימי של כותביהן. חשיפתן בפומבי מהווה פגיעה בפרטיות ויש בה בבחינת "אפקט מצנן" באופן העלול לפגוע בדיון מקצועי חופשי, לעיתים נוקב וחד, לליבון סוגיות בהן נחלקות הדעות.

עם זאת, ונוכח עניינה של התלונה, עיין הנציב לפני ולפנים בכלל תכתובות המייל הרלוונטיות, והגיע למסקנה, כי אין כל קשר בינן לבין סוגיית ההכרעה בדבר היותו של המנוח מפגע אם לאו, ובצורה חד משמעית ניתן לומר, כי התכתובות אינן מלמדות על קשר בין ההחלטות שהתקבלו ו/או המחלוקות המקצועיות – שנתעוררו בפרשה בין מח"ש לפרקליט המדינה דאז – לענייניו של ראש הממשלה או לאופן ניהול תיקי חקירותיו.

עניינן של תכתובות המייל, עליהן סמך ראש הממשלה את ידו, התמקד בשאלה כיצד יש להגיב מבחינה דוברותית לדבריו של המפכ"ל, כפי שפורסמו בכלי התקשורת, לפיהם מח"ש הסתירה מסמך של השב"כ ממנו עלה שהאירוע באום אל חיראן היה "פיגוע", כטענת המפכ"ל ביום האירוע, ובכך שיבשה את חקירת האירוע.

בתכתובות שהודלפו ציין עו"ד ניצן, כי התנהלותו זו של המפכ"ל "שערורייתית", אך לדידו אין לנקוט בתגובה דוברותית בוטה כשל המפכ"ל, אלא נכון שלא להסלים את השיח בין בכירי מערכת אכיפת החוק. התואר "שערורייתית", בו השתמש עו"ד ניצן בתכתובות, כוון

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

במפורש לאופן התבטאויותיו בתקשורת נגד מח"ש, עד כדי האשמת מח"ש בשיבוש החקירה.

במילים אחרות, עיון בתכתובות המייל שהודלפו לתקשורת, במחובר לכלל התכתובות הנוגעות למחלוקת שנתגלעה בין עו"ד כרמל לעו"ד ניצן, מאיר בצורה בהירה כי מדובר בויכוח, מר משהו, על הדרך הנכונה בה ראוי להגיב להתבטאויותיו הקשות של המפכ"ל דאז. בכל מקרה ברור לחלוטין, כי אין כל קשר בין חילופי הדברים הנ"ל לתיקי ראש הממשלה, וממילא לא להכרעה כלשהי בנוגע לאותם תיקים.

דברים אלה חרוטים בבירור בתכתובות, בהן לא מוזכר ראש הממשלה ו/או תיקו ולו בשמץ קצת.

אם בכך לא סגי, הוסיף וציין הנציב, כי עו"ד כרמל, מי שבחילופי אותם מיילים מבקש, בצורה שאין ממנה, להשיב מלחמה שיערה להתבטאויות הקשות של המפכ"ל, והנושא עימו מטענים שלא נתפוגגו, אז כמו היום, כנגד החלטות שנתקבלו על ידי עו"ד ניצן, כמתואר בהרחבה בהתייחסותו, מצא להטעים כי, טענות ראש הממשלה בעניין אותם מיילים שהודלפו הינן לאו טענות, ואצטט:

"למותר לציין כי טענת ראש הממשלה לפיה בכירי הפרקליטות "הפכו" את הנהג המנוח למחבל "רק כדי לפגוע בי" תוך שימוש ציני ומביש במשפחה שכולה ובכאבה לצרכי ניגוח פוליטי של המערכת, היא טענה מופרכת מיסודה, חסרת כל בסיס." (סעיף 36 לנספח א' להתייחסותו, ההדגשות במקור – ד.ר.)

ועוד:

"חילופי המיילים שדלפו למרבה הצער ופורסמו לאחרונה, אכן הוצאו מהקשרם הנכון ואף נעשה בהם שימוש לרעה." (שם, סעיף 38)

הנציב הדגיש כי, למעלה מן הדרוש, במועד חילופי תכתובות המייל, חודש נובמבר 2017, טרם התקבלה הכרעה בשאלה אם המנוח היה מפגע אם לאו, וכי עו"ד ניצן, בסופו של יום,

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

כלל לא קבע שהמנוח היה מפגע – כנטען, אז כמו היום, על ידי המפכ"ל דאז – אלא כי לא ניתן להכריע בסוגיה ברמה גבוהה של ודאות.

חשוב להעיר, כי בכל שאמרתי, כך הנציב בהחלטה, אין כדי לרדת לשורשי המניעים שעמדו לנגד עיני הפרקליטות והעומד בראשה דאז באשר לאופן התגובה הדוברתית המופיעה בתכתובות המיילים שדלפו לתקשורת, שיקולים תקשורתיים, שאינם חוסים בצל ביקורת הנציבות.

ב. העדר הכרעה בשאלת המפגע

בין עו"ד כרמל לבין עו"ד ניצן שררה מחלוקת בסוגיית מידת ההכרעה הנדרשת בשאלת מניעיו של המנוח לנסיעתו הקטלנית אל מול הלוחמים.

סוגיה זו שבה והתעוררה לפני מספר חודשים, בכל עוז, בעקבות הודעת ראש הממשלה, הנזכרת לעיל, מיום 8.9.2020, לפיה:

"התברר שבכירי הפרקליטות והמשטרה הפכו אותו (את המנוח – ד.ר.) למחבל כדי להגן על עצמם ורק כדי לפגוע בי... הפכו אותו למחבל רק כדי לפגוע בי... פרקליט המדינה אומר באימייל שלו שהם קוברים חקירות... מעוותים את האמת מסיבות פוליטיות לפי מה שנוח להם..."

לאור הודעה זו של ראש הממשלה, נכון היה לשוב ולעיין בהחלטת הגניזה של עו"ד ניצן, פרקליט המדינה דאז, מיום 1.5.2018.

בהחלטת הגניזה קבע פרקליט המדינה דאז, כי "לאחר בחינת מכלול הראיות, דעתי היא כי לא ניתן להכריע בשאלה זו במידה גבוהה של ודאות".

לאמור, עו"ד ניצן, לא קבע בשום פנים ואופן כי המנוח הינו מפגע ו/או קביעה דומה לזה. פרקליט המדינה דאז ציין בסעיף 14 להחלטת הגניזה, כי לא ניתן לקבוע אם המנוח פגע בשוטרים באמצעות רכבו במכוון במסגרת "פיגוע", או שהפגיעה אירעה כאשר למנוח לא היתה שליטה על הרכב.

עו"ד ניצן ציין, כהאי לישנא:

"בחומר שנאסף ישנן אינדיקציות מסויימות, לכאן או לכאן, לגבי נקודה זו. שירות הבטחון הכללי, אשר בין היתר תחקר את הזירה בשעות הראשונות שלאחר האירוע, החליט שלא להמשיך בחקירת האירוע, תוך שהבהיר על פי החומר שהיה בפניו באותה עת, כי אין ביכולתו לקבוע האם האירוע האמור היה פיגוע אם לאו."

אליבא עו"ד ניצן בהחלטתו ובהתייחסויותיו לתלונה, עמדתו, כי לא ניתן להכריע בשאלה אם המנוח ביקש לבצע פיגוע – נסמכה, בין היתר, על עמדתו הרשמית של השב"כ שתחקר את הזירה בשעות הראשונות שלאחר האירוע לפיה אין ביכולתו לקבוע אם האירוע היה פיגוע אם לאו.

עמדתו זו של פרקליט המדינה דאז עומדת בימים אלה על סף בית המשפט הגבוה לצדק, ולא לנציב, על פי חוק, להרחיב ולדוק בה.

ג. העדר חקירה באזהרה של השוטר היורה

סוגיה נוספת בה נחלקו הדעות, וליתר דיוק, נתנגשו הדעות, היתה שאלת חקירתו באזהרה של השוטר היורה, שיש בה, אליבא דעו"ד כרמל, כדי להשליך משמעותית אף על ההכרעה בשאלה האם האירוע היה פיגוע אם לאו.

עו"ד כרמל פירט בהתייחסותו, בהרחבה רבה, כלל העובדות והשיקולים שעמדו בבסיס המלצת מח"ש לחקור את השוטר היורה תחת אזהרה.

ממצאי בדיקת מח"ש הצביעו, כבר בשלב מוקדם, על זיהום משמעותי שפשה בתהליך גביית ההודעות של השוטרים המעורבים, טרם חקירתם במח"ש. כמו כן, נמצאו ממצאים מובהקים שהצביעו על אי אמירת אמת על ידי השוטרים ועל ידי גורמי הרפואה המשטרתיים (למשל, גרסת הרופאה המשטרתית שהסתבכה כביכול באי אמירת אמת במהלך חקירתה). ממצאים אלו התיישבו עם אמרת החוץ שמסר השוטר היורה לאיש השב"כ, זיאד.

חקירה פלילית נכונה, כך עו"ד כרמל, עשויה היתה להתרחב אף למעורבים נוספים בפרשה, איש איש לפי חלקו (לפחות בחשד לשיבוש מהלכי משפט) ולעריכת בדיקות פוליגרף ועימותים.

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

עמדתו המשפטית של עו"ד כרמל היתה שונה לחלוטין מעמדת עו"ד ניצן ועו"ד למברגר בעניין הצורך והאפשרות לחקור את השוטר היורה תחת אזהרה. לעמדתו של עו"ד כרמל, מדובר באירוע חמור בו מצאו את מותם שני בני אדם וראוי היה למצות החקירה על דרך קיום חקירה באזהרה, כאשר רק לאחר סיום החקירה ובכפוף לממצאיה, נכון היה לבחון שיקולי קבילות ראיות ועניין לציבור בהעמדתו של השוטר היורה לדין.

אליבא דעו"ד כרמל, בכוחה של חקירה פלילית כמו זו שהוצעה על ידי מח"ש, היה ליתן מענה, על פני הדברים, אף לשאלה האם מדובר בפיגוע, ככל ששאלה זו נדרשה לצורך קביעת אחריות פלילית או משמעתית של מי מהמעורבים.

עו"ד כרמל הוסיף והטעים בהתייחסותו, כי השב"כ, זמן קצר לאחר הגיעו לזירת האירוע, הגיע למסקנה שככל הנראה לא מדובר בפיגוע. עובדה זו, שלא ניתן להקל במשמעותה, הצטרפה להסכמת השב"כ לאפשר לאנשיו למסור עדויותיהם במח"ש, ולהתיר שימוש בעדויות אלו.

עו"ד ניצן החליט שלא לאשר חקירה באזהרה של השוטר היורה, ובמסגרת מכתבו לראשת מחלקת משמעת דאז, באשר לעניינים המועברים לטיפולו, ציין את התנהלותו של השוטר היורה בשלב הראשוני של האירוע – היינו ירי מצידו לעבר רכבו של המנוח "בחסות החשכה בנסיבות בהן ניתן היה להעריך כי תיווצר בהלה ותגובת שרשרת העלולה להסתיים בתוצאה קטלנית" (סעיף 6 למכתבו של עו"ד שביט מיום 1.5.2020).

צא וראה, כך הנציב בהחלטתו, על בסיס מסכת עובדתית נתונה, נתגבשו שתי עמדות שונות כדלהלן:

עמדת עו"ד ניצן ועו"ד למברגר לפיה בנסיבות המתוארות לא ניתן לקבוע, ואין צריך לקבוע, אם מדובר באירוע של פיגוע אם לאו. ועוד, משאין מקום מבחינה משפטית, לנוכח העובדות שעיקרן צויין לעיל, לנקוט כנגד השוטר היורה בהליכים פליליים, לא ראוי לחקור אותו בדרך של חקירה באזהרה.

עמדת מח"ש, מפי מנהלה דאז, עו"ד כרמל, לפיה יכול ויהיה נכון מבחינה משפטית, בסופו של הליך, לנוכח הנסיבות המתוארות, שלא לנקוט בהליכים פליליים כנגד השוטר היורה – אך יש להכריע בשאלה זו, רק לאחר חקירתו תחת אזהרה, חקירה שיכול ותוביל לחקירה

באזהרה של אחרים, כמו גם יכול שיהא בה לשפוך אור גם על שאלת היותו של המנוח מפגע.

כאמור, פרקליט המדינה דאז קבע שלא לחקור את השוטר היורה בדרך של חקירה באזהרה.

תהא דעתי אשר תהא, כך הנציב, החלטת פרקליט המדינה דאז ניתנה לאחר שעיין ובחן כלל הנתונים, על עמדתו הנחושה של עו"ד כרמל, אשר כשלעצמה הושתתה על עקרונות משפטיים מושרשים וטבועים בהלכות עקביות שיצאו מלפני בית המשפט העליון.

הדברים נאמרים ביתר שאת ובהדגשה מיוחדת בענייננו, נוכח העובדה כי הנושא עומד לפתחו של בית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק.

ד. יישום המלצות פרקליטות המדינה על ידי מחלקת משמעת

בהחלטת הגניזה של פרקליט המדינה דאז מיום 1.5.2018 פורטו מספר סוגיות אותן מצא עו"ד ניצן להעביר לבחינה פיקודית ומשמעתית.

במהלך בירור התלונה נתבקשו ראשת מחלקת משמעת הנוכחית, נצי"מ בן דוד, כמו גם מנהלת מח"ש, לעדכן הנציבות בדבר טיפולן בסוגיות שפורטו בהחלטתו של פרקליט המדינה דאז, כאמור.

עו"ד בר מנחם ציינה בהתייחסותה, כי למחלקת משמעת מוקנה שיקול דעת בשאלת יישום המלצות משמעתיות, המועברות לטיפול, לאחר גניזתו של תיק חקירה ומחלקת משמעת אף אינה מחויבת לעדכן את מח"ש בעניין זה. חרף עובדה זו, ולאחר שהפרקליטה המטפלת, עו"ד פרייסמן, נענתה למספר פניות מטעם יועמ"ש המשטרה ומחלקת משמעת, בסמוך למתן ההחלטה, היא החליטה מיוזמתה ליצור קשר עם ראש חוליית תביעה במחלקת משמעת ועם ראשת המחלקה, מספר פעמים, במהלך חודש ספטמבר 2019, אך לא קיבלה מענה באשר לגורל הטיפול בתיק במישור המשמעת.

נצי"מ בן דוד ציינה בהתייחסותה, כי בעקבות מכתבו של עו"ד ניצן למפכ"ל המשטרה דאז, אשר נשלח במקביל למכתבו של עו"ד שביט למחלקת משמעת, החליט המפכ"ל על קיומו של תחקיר מבצעי שהתמקד בשאלה האם ההכנה לפינוי אום אלחיראן נעשתה באופן מיטבי.

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

לעניין סוגיית הסיוע הרפואי, נערכה בדיקה על ידי משרד הבריאות שלא מצא מקום לבדיקה משמעתית מטעמו כנגד גורמי הרפואה המשטרתיים, אך הצביע על הצורך להפיק לקחים מערכתיים. בדיקה זו, אשר יתרה לטענת נצ"מ בן דוד בדיקה חופפת מטעמה, הובילה לשני שינויים מרכזים במערך הרפואה במשטרה, הראשון עניינו פתיחת קורס הכשרת פרמדיקים משטרתיים, והשני החלטה על ביצוע הכשרה לרופאים משטרתיים לטיפול באירועים רבי נפגעים.

באשר לנושא הגרסאות שמסרו השוטרים בחקירותיהם, טענה נצ"מ בן דוד, כי לאחר שנכנסה לתפקידה, ולנוכח פניית הנציב אליה, היא קיבלה את כל חומר הבדיקה ממח"ש, אך לאחר העיון בו לא מצאה כי יש מקום לנקוט בצעד משמעותי נגד מי מהשוטרים המעורבים, כמו גם נגד חוקרי ימ"ר, נוכח הנסיבות המיוחדות של האירוע המבצעי, והנחת העבודה של הכוחות בשטח כי דובר בפיגוע דריסה.

הנציב ציין, כי בסיכום החלטת הגניזה מיום 1.5.2020 קבע פרקליט המדינה דאז לסיים הבדיקה המקיפה, ולא לפתוח בחקירה פלילית. עם זאת, משבמסגרת בדיקת האירועים עלו עניינים שונים: "שלטעמי ראוי לבחנם במסגרת בחינה פיקודית או משמעתית", כך עו"ד ניצן, הועברו אלה למפכ"ל דאז ולראשת מחלקת משמעת דאז במשטרת ישראל.

הנא נא, בבדיקה מקיפה של האירוע, בו מצאו את מותם שוטר משטרת ישראל ואזרח מדינת ישראל וכן נפצעו שני שוטרים נוספים נצטיירה תמונה עובדתית לפיה תוצאות האירוע נובעות נוכח התנהלות שוטרים וגורמים פיקודיים שנכחו בשטח.

תמונה עובדתית זו מקבלת משנה חומרה נוכח הכשל המקצועי, לכאורה, של מספר חוקרי ימ"ר נגב שהיו מעורבים בחקירת האירוע, וביתר שאת, נוכח חשד סביר למסירת עדויות, שאינן אמת, במשטרה ובמח"ש.

עוד הודגש בהחלטת הנציב, כי מהטעמים שפורטו בהרחבה בהתייחסויות פרקליט המדינה דאז, המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) ומנהל מח"ש דאז, הוחלט, שלא לחקור באזהרה את השוטר היורה לעבר מכונית המנוח בנסיבות שתוארו בהתייחסויות. זאת, חרף אמרת החוץ של אותו שוטר, לפיה ירה כפי שירה מבלי שחש סכנה לחייו. באופן דומה הוחלט בנוגע לחקירתה של הרופאה המשטרית, שמעבר להתנהגותה התמוהה, לא העידה, על פני הדברים, אמת במח"ש.

בהמשך החלטת הגניזה של פרקליט המדינה דאז תואר הכשל בהמנעות מהענקת סיוע רפואי למנוח. כמתואר בחוות דעתה של מח"ש, מותו של המנוח נגרם עקב דימום לאורך

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

דקות ארוכות, כאשר שוטרים לא מעטים סבבו את המנוח בדקותיו האחרונות, כמו גם רופאה משטרתית וצוות רפואי אחר.

מסיבות שפורטו בבדיקה המקיפה של מח"ש לא אחד מבני האדם, שוטרים וקציני משטרה, ששהו לאורך זמן ניכר במרחק של מטרים ספורים מהמנוח, הבחין בו ובמצבו, וממילא לא ניתן לו כל טיפול רפואי או אחר, טיפול, שמסתמא, עשוי היה למנוע את מותו.

באלה הדברים, בא הנציב לרשום סימומו של פרק יישום המלצות פרקליט המדינה דאז, ונתברר לי, כי הלכה למעשה, החלטתו בדבר העברת הסוגיות, שיש לבחון במסגרת פיקודית או משמעתית, למחלקת משמעת – היתה כלא היתה.

מהתייחסותה של נצ"מ בן דוד עולה כי לא ננקטו כל צעדים משמעתיים או פיקודיים כנגד המעורבים באירוע.

לגישת הנציב, מדובר במצב שאין הדעת סובלתו.

פרקליט המדינה מעביר לטיפול מחלקת משמעת אירוע, שאין כמעט חמור ממנו, ודבר לא נעשה. אין פוצה פה וזועק.

מצב הדברים המתואר מחייב תיקון.

החלטת מח"ש, אם באופן עצמאי ובוודאי על פי הוראת פרקליט המדינה, על העברת המשך טיפול למחלקת משמעת לצורך נקיטת צעדים פיקודיים ו/או משמעתיים, אינה בבחינת העברת הטיפול לקופסא סגורה ואטומה, שלמח"ש אין חיבור ונגיעה למתרחש בתוכה.

נראה כי מח"ש מחוייבת, במסגרת נהלי עבודה תקינים, לעקוב אחר יישום המלצותיה או המלצות פרקליט המדינה על ידי מחלקת משמעת. לא פחות חשוב, יש להשית חובה מקבילה על מחלקת משמעת, אשר במסגרת יחסי עבודה סדורים ומכבדים תחוייב לעדכן את מח"ש בתוצאות הטיפול בהמלצותיה.

סיכומה של החלטה, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 19(א) לחוק נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות, התשע"ו-2016, המליץ הנציב ליועץ המשפטי לממשלה לעגן בהנחיותיו חובת מעקב של מח"ש אחר יישום המלצות הניתנות על ידה או על ידי

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

הפרקליטות למחלקת משמעת של משטרת ישראל. כמו כן, לעגן בהנחיות מחייבות
חובתה של מחלקת משמעת לעדכן את מח"ש אודות אופן יישום ההמלצות על ידה.

נספח 9

נספח ט - פניית מנהל מחש 17.7.17

עמ' 324

מצע לפ.ע. עם פ.מ. ומשנה פ.מ. (פלילי): התנהלות משטרת ישראל בעידן הנוכחי בממשקים מול מח"ש

17 יולי 2017

1. ירידה דרמתית בכמות המידע המודיעיני שמועבר ממשטרת ישראל לגבי עבירות שוטרים

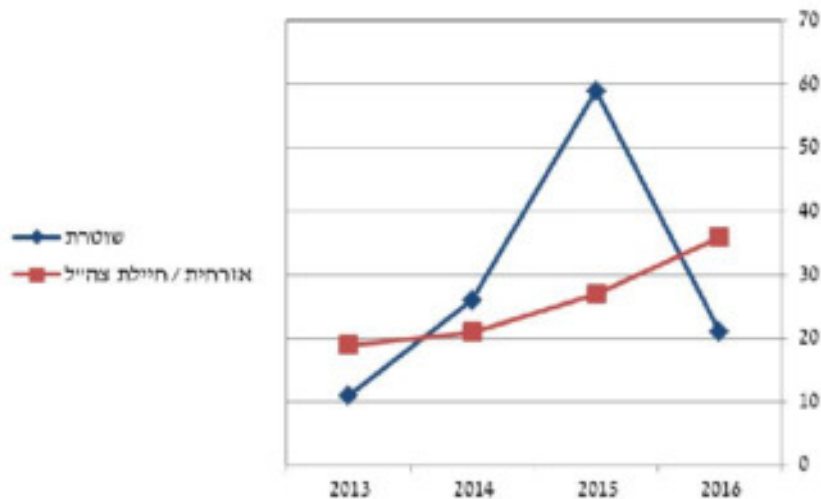
בעבר (עידן המפכ"ל הקודם/ראש אמ"ש הקודם): העברת מידע מודיעיני מהמשטרה למודיעין מח"ש on line ברמת השטח; שיח פתוח ושת"פ רציף בין מפקדים לרכזי המודיעין של מח"ש/הנהלת מח"ש

כיום: המידע מועבר – אם בכלל - לאחר שרשרת ארוכה של ידיים, ככל הנראה לאחר סינון פנימי (?), תוך פגיעה בביטחון המידע ובשיהוי שעלול לסכן את הפעילות המבצעית; הסתגרות של הארגון תוך הסתייגות מאנשי מח"ש

שנה	כמות ידיעות שהועברו ממשטרת ישראל למח"ש	כמות ידיעות בתחום עבירות מין שהועברו ממשטרת ישראל למח"ש
2014	513	17
2015	536	82
2016	365	20
2017 (עד 01/06)	142	3

2. עליה הדרגתית ומתונה בתלונות אזרחיות/ ירידה תלולה בתלונות שוטרות

כמות התלונות שהתקבלו בין השנים 2013 – 2016 לפי סיווג המתלוננת

בעבר: נפתח סכר במשטרה ומידע על הטורדות מיניות זרם למח"ש. המפכ"ל הקודם/ראש אמ"ש הקודם נתן רוח גבית לתלונות ולמתלוננות ונקט יד קשה מול החשודים, עוד בשלב החקירה.

כיום: בוועדה לקידום מעמד האשה בכנסת, נקבע בדיון האחרון בנושא כי יש יסוד לחשש שהאווירה הארגונית (התבטאות המפכ"ל לפיה תופעת התלונות האנונימיות חמורה לא פחות מתופעת ההטרדה המינית), השבת ניצב ריטמן לתפקידו למרות שנאספו ראיות לכך שהטריד מינית (לרבות ע"י אנשי משטרה מכהנים) והוקעת המתלוננת בתיק זה, יצרה חסימה אל מול השוטרות (בעיקר שוטרות הקבע) בפני הגשת תלונות/העברת תלונה אנונימית.

* יצוין בהקשר זה תלונה שהוגשה למח"ש ע"י המתלוננת ולפיה המפכ"ל כינה אותה "עבריינית" במסיבת עיתונאים והורה על דברור כתב קובלנה משמעת שהוגש נגשה בניגוד לכלל הנהוג לפיו אין מפרסמים שמות נילונים, כאשר

הדברור הוא בזיקה לתלונה שהגישה (אשר נמצאו לה תימוכין משמעותיים ביותר לרבות עדה שחזתה במעשה ההטרדה ועד ששמע כיצד היא מוטרדת, כאשר העדים מדווחים על כך בזמן אמת לאחריהם). התלונה כרגע בטיפול המשנה הפלילי.

3. שוטרים שבעקבות חקירת מח"ש היתה ננקטת נגדם בעבר השעיה/פיטורין - מוחזרים כיום לתפקיד ואף מקודמים

בעבר: תיאום בין מערכת: חומר שביסס חשד לפלילים היה מביא להשעיה/פיטורין בסמוך לאחר תום החקירה.

כיום: עד שלא מוגש כתב אישום (ולעיתים גם אחריו), שוטרים נשארים בתפקידם למרות חקירות של טוהר מידות בהן נאסף חומר ראיות ממשי, לרבות עדויות של כפיפים/עמיתים בסביבת העבודה. להלן דוגמאות:

- סנ"צ שהואשם בשוחד: למרות שנאספו ראיות – הוחזר לתפקיד בתום החקירה (בינתיים הוגש כ"א).
- נצ"מ שהורשע בדין משמעתי בהתנהגות שאינה הולמת עקב הטרדות מיניות – מונה להיות נספח בארה"ב (בסופו של יום עקב ביקורת ציבורית – ויתר על המינוי).
- ניצב שנקבע כי נאספו נגדו ראיות להטרדה מינית – הושב לתפקידו (ראש להב).

הערה: השר לביטחון פנים טען בישיבה רבת משתתפים מול הנהלת מח"ש שהוא "חותמת גומי" לפיקוד המשטרה: לדבריו, לו היה מקבל את חו"ד בפרשת ריטמן, לא היה מאשר החזרתו לתפקיד. כיום: דרישה חסרת תקדים מלשכת השר לקבלת מידע ממח"ש, תוך עקיפת המשטרה

4. חוסר שיתוף פעולה מצד המשטרה והתנהלות כלפי מח"ש כאל "ארגון עוין" שראוי לפרקו (דוגמאות)

חוסר שיתוף פעולה בחקירות רגישות:

פרשת אום אל חיראן כדוגמה להתנהלות קלוקלת המביאה לשיבוש עבודת המחלקה וחוסר שת"פ עם עבודת המחלקה (ראה בחווה"ד בפרשת אום אל חיראן).

חוסר שת"פ בכתיבת אמנה משותפת בינארגונית למרות החלטות מבקר המדינה/י.מ./פ.מ.:

התנהלות חד צדדית, לא מכבדת, שאינה עולה בקנה אחד עם שת"פ מוסכם בין גופים בדרג הבכיר ביותר:

לפי סיכום בישיבה אצל ימ, צוות הארבעה (שני קציני משטרה ושני פרקליטים במח"ש) אמור היה לשבת על המדוכה ולאחר מכן אמורה היתה להיות החלפת טיוטות. למרות עבודת צוות משותף של מח"ש ושל המשטרה (רמ"ח משמעת ועוזר מפכ"ל מחד וסגן מנהל מח"ש ופרקליטה בכירה מן העבר האחר) שנמשכה באופן מסודר ופרודוקטיבי לכאורה לאורך כמה שבועות, הוציא ע. מפכ"ל מסמך עויין בנוסחו, שהקשר שלו לעבודה המשותפת ולסיכום היה רופף.

חוסר שת"פ בתיקון פקודת התחקיר המשטרתי בלא היוועצות עם מח"ש למרות זיקה מובהקת לעבודת המחלקה:

בעידן הקודם: הועבר נוסח הפקודה למח"ש להתייחסות ישירה. לא היתה כל מחלוקת והערות מח"ש התקבלו. בעבר: ממשק עבודה מצוין של יועמ"ש המשטרה מול הנהלת מח"ש. מעורבות מלאה של יועמ"ש המשטרה בעבודה המשפטית מול מח"ש

בעידן הנוכחי: לאחרונה נעשה ניסיון חסר תקדים להרחיב את סמכות התחקיר הפנימי ע"ח אינטרסים חקירתיים של מח"ש, תוך "שנמוך" מעמדה של המחלקה. המסמך הועבר לאשרור בלשכת י.מ., בלא לעבור דרך מח"ש. הגיע לידיעת מח"ש לראשונה לאחר שהועבר מלשכת ימ למשנה הפלילי. כפועל יוצא, עלה צורך לקבל הערות מח"ש ולהחזיר למשטרה ל"שיעורי בית. התנהלות בין ארגונית לקויה במקום לפעול לכתחילה בתיאום.

כיום: חוסר ממשק עבודה מוחלט בין יועמ"ש המשטרה להנהלת מח"ש.

האשמות שווא חוזרות, ללא כל בסיס, של הפיקוד העליון: "הפוסל במומו פוסל"

הטחת האשמות שווא חסרות יסוד, באופן חוזר ונשנה על "הדלפות" ממח"ש מצד הפיקוד הבכיר ביותר באנשי מח"ש תוך מתן הוראה בוואטס אפ "תיכנס בסעודה". כל פרסום שמעורבים בו בג"חים רבים למידע, כולל נאשמים וסניגוריהם, וכולל מידע שזורם מהמשטרה עצמה (ראה פרשת אום אל חיראן כדוגמא), מיוחס כ"הדלפה" למחלקה.

התייחסות לכל דברור מקצועי לגיטימי של כתב אישום או חקירה של מח"ש כאל "פעילות עוינת".

מתן רוח גבית לתלונות סרק נגד חוקרי המחלקה

בעידן הקודם: בירור מקדמי בשיח בין ארגוני לגבי תלונות שוטרים נחקרים. העברת מסר מצד הפיקוד הבכיר המונע התלהמות.

בעידן הנוכחי: רוח גבית להגשת תלונות מתלהמות, ללא בדיקה מוקדמת, נגד חוקרי מח"ש (בעיקר בגזרת הדרום בעקבות פסק הדין בתיק סבג).

ביטאון נקודה למח"שבה – מכתב ששוגר למפכ"ל (בעקבות מספר פניות קודמות) נותר ללא מענה.

בעידן הקודם: חסות מלאה של הפיקוד הבכיר לביטאון המחלקה והפצתו לכל שוטר ושוטרת ע"י ראש אמ"ש.

כיום: התעלמות מפכ"ל מפניות חוזרות בענין והחרמת הביטאון ע"י המשטרה.

ניסיונות להטלת מורא על אנשי מח"ש:

- מאז טיפולה של המחלקה בתיק ריטמן: איומים חוזרים בפירוק המחלקה ופניות חוזרות בנושא
- פרסום הנחייה במייל לכלל השוטרים על דרך הגשת תלונות על אנשי מח"ש באופן לא מתואם בין המערכות, בטרם תיקון ההנחיות באופן מתואם, בטרם הסמכת המבת"ן, ובלא מתן אפשרות להנהלת מח"ש לעדכן את אנשיה תוך יצירת אפקט צינור מול חוקרי המחלקה.
- יצירת אווירה לעומתית במשטרה המעודדת תלונות נגד אנשי מח"ש. מדובר על דרך הכלל בתלונות סרק, חסרות בסיס של ממש, הזכות לרוח גבית של הפיקוד הבכיר ביותר.
- איסוף שיטתי של תלונות נגד ר"צ חשיפה הנוכחי במח"ש, דובי שרצר (לרבות התחקות אצל פקודות שלו לשעבר ואיסוף מידע אודותיו באופן שעולה כדי "מסע צייד"); הפרת סיכום בין ראש אמ"ש (הקודם) למנהל מח"ש בכל הנוגע למסלול קידום הקצין, למרות הוצאתו לפו"מ בעידן הפיקוד הקודם והצטיינותו בקורס.
- תלות בקידום אנשי משטרה במח"ש: קצינים מושאלים במח"ש מוטרדים לגבי עתידם המקצועי וקידומם מחשש להתנהלות נקמנית של המשטרה

נספח 10

נספח י - סיכום מחש 2017

עמ' 328

מח"ש
MAHASH
ماحش

פרקליטות המדינה, משרד המשפטים

סיכום שנתי

2017

המחלקה להקירות שוטרים בפרקליטות המדינה

דין וחשבון שנתי לשנת 2017

ירושלים, שבט התשע"ח

פברואר 2018

נספח 11

נספח יא - התכתבות דואל 18.2.18

עמ' 335

מאת:
נשלח:
אל:
ערוך:
נושא:

From: Moshe Saada
Sent: Sunday, February 18, 2018 5:06 PM
To: Shai Nitzan <ShaiN@justfor.gov.il>
Subject: RE:

הג'ה רב'ה

From: Shai Nitzan
Sent: Sunday, February 18, 2018 11:53 AM
To: Moshe Saada
Subject: RE:

שלום משה
החלטתי "מערבב" לא מוצלח או לא יעיל ואני התחברתי שאיך תהיה בפניו בשישי בלילה
סקיפה שלא גומת לך סגרת כפי היה מרגיש
בני מקרה, שיחה הטלפון
שי

From: Moshe Saada
Sent: Thursday, February 15, 2018 7:13 PM
To: Shai Nitzan
Subject:

שי שלום,

מבקש להודות על השיח הפתוח והמשמעותי שנערך בינינו במפגש אצלך

בהמשך השיחה, חשבתי לי להציג את התייחסותי לשתי נקודות שעלו במהלך ההדדו אצלי גם לאחריות.

בכל הנוגע לסענה כלפי לפיה אני "מערבב". הסענה הוצגה כאמירה אמרפית מבלי לנתת לי זוגמאות מעשיות שיאפשרו לי להתמודד מולם.

אני יכול להעיד על עצמי כמו שמופיע בפני שופטים כנשארם שנה וכוחי החלצות משמעותיות בפני מקבלי החלטות שתמיד השתלדתי לדייק ולעשות הכל שלא תצא תקלה תחת ידי והתוצאות והמסקנות שנובעותי במשך שנות עבודתי יכולים להעיד על כך. מעולם לא זכיתי לביקורת או הדרכת כל שהיא בענין זה מכלל מרגע.

שעבודתי תחתם, כולם העריכו את עבודתי וסמכו ובטחו בכל מילה שיצאה מפי ואף לא התאכזבו מאופן התנהלותי

יונכן והרושם נוצר בשל העובדה שבמסגרת תפקידי במחללה אני נושא ומנן מטעם החחלקה בתיקים בין הוצר גם בתיקים משמעותיים (חסן פיתון, ערן מלכה ועוד) ונכון שבמסגרת מנימ מטבע הדברים אני לא משקף לצד השני את גבולות הגדרה, שומר את הקלפים קרוב לוחה וזאת כדי לבצע את המשימה

בנוסף במסגרת תפקידי כאחראי על החקירות והמודיעין במו"ש אני מאלץ בין היתר להנחות את החוקרים לבצע תרגילי חקירה, שיחות גירוי, מהלכים שמתחילים בעולם החקירות וזרם לעולם הפרקליטות.

אחרי כל מה שאמרת, אני לוקח את ההערות שלך לתשומת ליבי ואשנוול להפיק לקחים ולדייק את עצמי.

באשר להזנחה ולתבוסה בחקירות, במח"ש חוקתי וגם חוקתי חוקרים אחרים במסגרת ההכשרות כי יש לנהוג בחקירות על פי הנללים המקובלים לאורך השנים הרבות, במהלכם ליוויו וחקירות ומשמעותיות כמעט ולא התקבלו תלונות על חוקרי מחש אכן בשנים האחרונות ארעו מספר תקלות מתוחות שבוצעו ע"י אנשי תשטרה שלא

חונכו בארגון והביאו עמם תרבות משטרתית שונה וחדשה מהכסף והמחשי ; בניגוד להתנהלות של מלבאן שנמצא במח"ש למעלה מעשרים שנה וזוהי לשבחים על התנהלותו בחקירות.

כידוע לך, הדברים שנאמרו בחקירה של רונאל זהאופן שאמרו זרים לעולם הערכי שלי ולצורת השיח שלי ומיד שמדע לנו עליהם פעלנו ופועלים על מנת לשנות התנהלות זו.

בימים אלו אנו עובדים עול סומי כדי להפוך תורה שבע"פ המח"ש לתורה שבכתב ולהחדיר את הנהלים בנוגע למדיניות והתנהלות אנשי מח"ש.

בברכה,

משה